



มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะศิลปศาสตร์

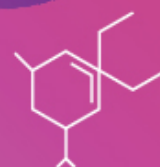
MULA

PROCEEDINGS

การประชุมวิชาการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7
ประจำปี 2566 เรือง

การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

The 7th National Conference on
Social Sciences and Humanities Research
in World Class Universities



23 มิถุนายน 2566
ณ โรงแรมเอส ดี อเวนิว
ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร

เอกสารสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566
เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”

(The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities Research in World
Class Universities)”

เผยแพร่ : พุทธศักราช 2566

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.วรรณพร พงษ์เพ็ง

อาจารย์ ดร.ณัฐณี สัจจนกุล

นางสาวประภาศรี คำสอาด

นางสาวณัฐธิดา เดชมิตร

นางสาวอัญญา ธรรมเกษร

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายส่งเสริมวิชาการและชุมชนสัมพันธ์

นักวิชาการศึกษา

นักบริหารงานวิจัย

นักวิชาการวัฒนธรรม

ออกแบบปก

นายสุทธิพงษ์ ตะเกาทอง

นักนิเทศศิลป์

*“เนื้อหา บทความ ภาพประกอบ ตาราง หรือข้อคิดเห็น ที่พิมพ์ในเอกสาร
สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน
เท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ผูกพันกับคณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แต่ประการใด
หากมีการละเมิด ให้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว”*

สารบัญ

	หน้า
กำหนดการ	4
บทความ	
กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร สวีสต์ จिरาพัชร ทิพยมาศโกมล	8
การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม: กรณีศึกษาวิดีโอเกมเรื่อง Final Fantasy Type-0 HD จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย พัชวลัญช์ ณ นคร และ กฤตยา อภินิษฐ์	24
บทบาททางการเมืองของผู้หญิงไทยหลังยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ ณัฐกานต์ จันทร์ดี และ ณัฐกาญจน์ นาคนวน	43
การดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อ จากละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย เรื่อง มาลีเริงระบำ ปิยะวดี อ้นบำรุง และ ณัฐกาญจน์ นาคนวน	56
กลวิธีการนำเสนอพรรณานะเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิ้วกลม ณัฐนันท์ เยี่ยมทรง ศิริสิทธิ์ วงษ์เพชร และ สุภัทร แก้วพัตร	69
ความรักของทศกัณฐ์ แวรุชนิดา ฮะยีสามะ และ รินธรรม ธารมุกดา	82
การเปรียบเทียบหลักคำสอนในศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม อริสรา สมทัต และ รินธรรม ธารมุกดา	96
อัตลักษณ์ภาคใต้: วัฒนธรรมในภาษา จिरาพร นิลสมุทร และ รินธรรม ธารมุกดา	109
Women's Participation in Addressing Gender-based Violence in Post-coup Karen State: Challenges and Response KYAW LWIN	121
Unpacking the Challenges to Access Education for Myanmar Migrant Children during the Covid-19 Pandemic in Mae Sot, Thailand WUTYI AUNG	138
The Impact of Denied Right to Access to Higher Education for the Conflict-affected Communities in Kachin Independence Organization-Controlled Area, Kachin State, Myanmar AR MEE MAR	156
บทบาทของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาในการหาทางออกจากความขัดแย้งทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553 ศุภกร จันทร์ศรีสุริยวงษ์	171

	หน้า
การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหา เป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมี	197
<i>นันทิกานต์ รักษา วรินธร เบญจศรี และ นิภาพร วาริรัตน์</i>	
การพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน	216
<i>ชัยวัฒน์ ท่าแก้ว สกาวเดือน ชาธรรม และ ชญานิศวร์ ธรรมภักค์รัมย์</i>	
บทบาทผู้สอนกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal	230
<i>พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า</i>	
การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/ หน่วยงานเทียบเท่า	244
<i>ณัฐธิดา มีนิลดี อรปทุม ศรีงาม และ สุชาดา ชัยขจรภัทร์</i>	
ภาคผนวก	257
- โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”	
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประชุมวิชาการฯ	
- คำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการประเมินบทความวิจัย และบทความวิชาการ	
- คำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้วิพากษ์การนำเสนอผลงาน	



กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566
เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”
(The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities
Research in World Class Universities)”

วันศุกร์ที่ 23 มิถุนายน 2566 เวลา 08.30 – 16.30 น.

ณ โรงแรมเอส ดี อเวนิว ปิ่นเกล้า กรุงเทพฯ

08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน (หน้าห้องปิ่นเกล้า ชั้น 3)

09.00 – 09.15 น. พิธีเปิดการประชุม (ห้องปิ่นเกล้า ชั้น 3)

- อาจารย์ ดร.วรรณพร พงษ์เพ็ง รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม คณะศิลปศาสตร์ กล่าวรายงาน
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ คณบดีคณะศิลปศาสตร์ กล่าวเปิดการประชุม
พิธีกร: อาจารย์ ดร.พงษ์กรณ์ วีรพิพรรธน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

09.15 – 10.15 น. ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “มหาวิทยาลัยชั้นนำในจินตกรรมของวัฒนธรรมประชานิยม”
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและสร้างสรรค์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10.15-10.45 น. รับประทานอาหารว่าง (เช้า)

10.45 – 11.45 น. Parallel Session 1 (ห้องประชุม ชั้น 2)

ห้องศาลา: ภาษาอังกฤษและการแปล

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
10.45-11.05 น.	น.ส.จิราพัชร ทิพย์มาศโกมล	กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในคอลัมน์การท่องเที่ยวใน นิตยสารสวัสดี
11.05-11.25 น.	นายพัชวลัญช์ ณ นคร	การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม: กรณีศึกษาวิดีโอเกม เรื่อง Final Fantasy Type-0 HD จากภาษา อังกฤษเป็น ภาษาไทย
11.25-11.45 น.	นายวุฒิพงษ์ ถวิลสมบัติ	การแปลคำประบทในนิทานภาษาฮินดี เรื่อง “มิตวา” เป็น ภาษาไทย

ห้องนศษยศรี: ภาษาและภาษาศาสตร์ (1)

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
10.45-11.05 น.	ผศ.ดร.สมบูรณ์ พจน์ประสาท	วิเคราะห์การใช้สรรพนาม thou และ you ของโชลอค ในบทละคร The Merchant of Venice ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์
11.05-11.25 น.	อ.ดร.วิภาพรรณ งามประมวญ	ภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์: กรณีศึกษาภาษาบ่นป้าย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
11.25-11.45 น.	อ.ดร.เชมฤทัย บุญวรรณ	ความหมายของคำว่า “ดี” ในบริบทภาษาไทย

ห้องปิ่นมณฑล: วรรณกรรมและวัฒนธรรมศึกษา

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
10.45-11.00 น.	น.ส.ณัฐกานต์ จันทร์ดี	บทบาททางการเมืองของผู้หญิงไทยหลังยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จากนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์
11.00-11.15 น.	น.ส.ปิยะวดี อันบำรุง	การดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อ จากละครโทรทัศน์สุนิชาเรื่อง มาลีเริงระบำ
11.15-11.30 น.	นายณัฐนันท์ เยียนทรง นายศิริสิทธิ์ วงษ์เพชร และ ดร.สุภัทร แก้วพัตร	กลวิธีการนำเสนอทรศนะเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลม
11.30-11.45 น.	นายเอเชีย บินตอเล็บ	พื้นที่ ชีวิตประจำวัน และสื่อสังคมออนไลน์: การศึกษาความเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่กับทุนนิยมสัญญา

12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน (ชั้น 1)

13.00 – 14.30 น. Parallel Session 2 (ห้องประชุม ชั้น 2)

ห้องศาลายา: วรรณคดีและคติชน

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
13.00-13.20 น.	น.ส.แวรุชนิดา ฮะยีสามะ	ความรักของทศกัณฐ์
13.20-13.40 น.	น.ส.อริสรา สมทัต	การเปรียบเทียบหลักคำสอนในศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม
13.40-14.00 น.	นายภักพงษ์ เรามาณะชัย	คำประพันธ์ร้อยกรองในนิทานเวตาลของ น.ม.ส.: บทบาทและคุณค่าทางวรรณศิลป์

ห้องนศชัยศรี: ภาษาและภาษาศาสตร์ (2)

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
13.00-13.20 น.	อ.ดร.พิมพ์พิชชา คูประเสริฐ	ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับกลวิธีการตอบคำถามของแพทย์ใน ประเด็นปัญหาสุขภาพผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต
13.20-13.40 น.	น.ส.จิราพร นิลสมุท	อัตลักษณ์ภาคใต้: วัฒนธรรมในภาษา
13.40-14.00 น.	น.ส.กิงกาญจน์ จิตรหลัง	วาทกรรมพหุมรรยในวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทเพลงกล่อม เด็กภาคใต้

ห้องปิ่นมณฑล: อาณาบริเวณศึกษา

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
13.00-13.20 น.	Mr. KYAW LWIN	Women's Participation in Addressing Gender-based Violence in Post-coup Karen State: Challenges and Responses
13.20-13.40 น.	Ms. WUTYI AUNG	Unpacking the Challenges to Access Education for Myanmar Migrant Children during the Covid-19 Pandemic in Mae Sot, Thailand
13.40-14.00 น.	Mrs. AR MEE MAR	The Impact of Denied Right to Access to Higher Education for the Conflict-affected Communities in Kachin Independence Organization-Controlled Area, Kachin State, Myanmar

14.00 – 14.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง (หน้าห้องประชุมย่อย ชั้น 2)

14.30 – 15.30 น. Parallel Session 3 (ห้องประชุม ชั้น 2)

ห้องศาลายา: ประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
14.30-14.50 น.	อ.ดร.เทพ บุญตานนท์	รัฐบาลไทยกับปัญหาเรื่องเขลยศึกผู้ป่วนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุคตีสง
14.50-15.10 น.	น.ส.กาญจนาพร เขยอักษร	"คนดี" และ "ความดี" ในทางการเมืองไทย: การต่อสู้ทาง ความหมายทางการเมืองระหว่าง 2549 - 2557
15.10-15.30 น.	นายศุภกร จันทร์ศรี สุริยวงษ์	บทบาทของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาในการหาทางออกจากความ ขัดแย้งทางการเมือง ไทย พ.ศ. 2553

ห้องนศษยศรึ: การเรียนการสอน

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
14.30-14.50 น.	น.ส.นันทิกานต์ รักษา	การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมี
14.50-15.10 น.	นายชัยวัฒน์ ทากั่ว	การพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
15.10-15.30 น.	น.ต.หญิงกมลวรรณ ต้อยอยู่เจริญพร	การส่งเสริมทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ และลักษณะผู้นำทางทหาร ของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 2 โดยใช้บริบทเป็นฐานเรื่องอาหาร

ห้องปิ่นมณฑล: การศึกษาและการจัดการ

เวลา	ผู้นำเสนอ	เรื่อง
14.30-14.50 น.	พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า	บทบาทผู้สอนกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal
14.50-15.10 น.	อ.สุรียานนท์ พลสิม	การเปรียบเทียบกลุ่มพันธมิตรเชิงนโยบายกับศักยภาพในการผลักดันนโยบายพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะของเมือง: ข้อค้นพบจากประเทศไทย
15.10-15.30 น.	น.ส.ณัฐธิดา มินิลดี	การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า

หมายเหตุ: กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี*
The Translation Strategies of Culture-specific Items in Travel Columns
in *Sawasdee Magazine*¹

จิราพัชร ทิพยมาศโกมล และ กฤตยา อกนิษฐ์
Chiraphat Thippayamartgomon² and Krittaya Akanisdha³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากบทความในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี* ที่ตีพิมพ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 จากบทความต้นฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับแปลภาษาไทย ผู้วิจัยใช้แนวคิดการแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมของไอนดา (1964) ในการแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรม และใช้แนวคิดการแปลระดับคำของเบเคอร์ (2011) และการแปลตรงตัวของสัญญาวิ สายบัว (2553) ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปล พบกลวิธีการแปลที่นักแปลใช้จำนวน 7 กลวิธี ได้แก่ 1) การใช้คำยืม 2) การแปลตรงตัว 3) การละไม่แปล 4) การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ 5) การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย และ 7) การใช้คำที่เป็นกลางกว่าคำในต้นฉบับ ผลการวิจัยพบว่า นอกจากนักแปลจะต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เหมาะสมในการถ่ายทอดความหมายฉบับแปลแล้ว นักแปลยังต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาที่สละสลวยเพื่อเชิญชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจอยากเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอ ตามวัตถุประสงค์ของนิตยสาร *สวัสดี*

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล, คำทางวัฒนธรรม, นิตยสาร *สวัสดี*

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี*” สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (การแปล) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

This paper is part of the author’s thesis entitled “A Study of the Translation Strategy of Culture-specific Items in Travel Columns in *Sawasdee Magazine*”

² นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (การแปล) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมล: giftchi49@gmail.com

Master’s Student, Language and Intercultural Communication (Translation) Program, Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, e-mail: giftchi49@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม วิชาเอกการแปล สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Lecturer, Language and Intercultural Communication (Translation) Program, Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, e-mail: krittaya.aka@mahidol.edu

ABSTRACT

This research aims to study translation strategies used in the articles in travel columns published in the *Sawasdee* in-flight magazine from May 2008 to December 2011. These articles were originally written in English and translated into Thai. Nida's five types of cultural terms concept (Nida, 1964) was used as a framework to categorize culture-specific items. According to the analysis of translation strategies based on the cultural translation concept proposed by Baker (2011) and word-for-word translation of Saibua (2553), seven translation strategies were found: 1) using a loan word 2) word-for-word translation 3) omission 4) generalization 5) unrelated word paraphrase 6) cultural substitution and 7) specification. The results revealed that the translator had to select the appropriate translation strategies to convey the meaning in the target text; in addition, they should use the aesthetic language in an effort to persuade readers to travel to the promoted tourist attractions in order to achieve the objectives of the *Sawasdee* magazine.

KEYWORDS: Translation Strategies, Culture-specific Items, *Sawasdee* Magazine

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ การได้รับรู้ข้อมูลทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ก่อนการออกเดินทางเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อจะได้เตรียมปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย เช่น อาหาร สภาพอากาศ และอุปนิสัยของผู้คนในพื้นที่ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลเหล่านี้ได้จากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางอินเทอร์เน็ต ใบบลิทหนังสือพิมพ์ และนิตยสารประเภทต่าง ๆ

นิตยสาร *สวัสดี* เป็นนิตยสารประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวจากนานาประเทศทั่วโลก และมีการให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศนั้น ๆ รวมถึงนำเสนอข้อมูลทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ นิตยสาร *สวัสดี* เป็นนิตยสารสองภาษาที่นำเสนอข้อมูลทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย บทความในนิตยสาร *สวัสดี* มีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเขียนโดยนักเขียนชาวต่างประเทศ และแปลเป็นภาษาไทยโดยนักแปลชาวไทย เมื่อมีการแปลข้ามวัฒนธรรมเกิดขึ้น นักแปลจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะพบปัญหาในการถ่ายทอดความหมายของคำทางวัฒนธรรม ที่อาจจะไม่มีอยู่ในบริบทสังคมของวัฒนธรรมปลายทาง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่นักแปลใช้ เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจและได้รับข้อมูลตรงตามต้นฉบับ เมื่อฉบับแปลสื่อความได้อย่างถูกต้องตรงความหมายแล้วก็ย่อมส่งผลต่อการเชิญชวนให้ผู้อ่านนิตยสารอยากไปท่องเที่ยวตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่ท้องถิ่นนั้น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของนิตยสาร *สวัสดี* ที่ต้องการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นสถานที่ที่ทางสายการบินมีให้บริการเส้นทาง

นอกจากนี้ ในปัจจุบันพบว่า ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลในนิตยสารประชาสัมพันธ์สายการบินไม่มากนัก ได้แก่ งานวิจัยของ Nutthaporn Decha (2006) ที่ศึกษาถึงประเด็นทางวัฒนธรรม และกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผ่านบทความในนิตยสาร *กินรี* ของสายการบินไทย และงานวิจัยของ มลสวรรค์ กาวี (2015) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบและกลวิธีการแปลบทความจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนิตยสาร *JIB JIB* ของสายการบินนกแอร์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร

สวัสดี ในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้แก่ผู้ทำงานแปลหรือปฏิบัติงานในองค์กรที่สื่อสารระหว่างวัฒนธรรมสามารถนำไปปรับใช้ให้งานแปลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี*
2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้แปลและผู้สนใจในการแปลบทความเชิงท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษาบทความต้นฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับแปลภาษาไทย จำนวน 57 เรื่องจากคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี* ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างประเทศ ยกเว้นวัฒนธรรมของประเทศไทย เพราะการแปลคำทางวัฒนธรรมไทยจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เป็นการใช้คำที่มีอยู่แล้วในภาษาและสังคมวัฒนธรรมไทย จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถพิจารณาถึงวิธีการแปลอื่น ๆ ได้ นอกจากวิธีการแปลด้วยการแทนที่คำที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมายเท่านั้น ผู้วิจัยศึกษาจากนิตยสารตั้งแต่ฉบับเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2008 – ธันวาคม ค.ศ. 2011 จำนวน 44 ฉบับ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เนื้อหาในฉบับแปลไม่ได้มีการเรียบเรียงหรือย่อความเช่นในฉบับที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมา โดยรายชื่อของคอลัมน์การท่องเที่ยวที่เลือกศึกษา มีดังนี้

1. Travel - บทความ 47 เรื่อง
2. International Travel - บทความ 9 เรื่อง
3. Highlights Travel - บทความ 1 เรื่อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามของคำทางวัฒนธรรม

นิยามของ “คำทางวัฒนธรรม” ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษานั้น สอดคล้องกับคำจำกัดความของคำทางวัฒนธรรมที่โมนา เบเคอร์ (Mona Baker, 2011) ให้ไว้ว่า “The source-language word may express a concept which is totally unknown in the target culture. The concept in question may be abstract or concrete; it may relate to a religious belief, a social custom or even a type of food. Such concepts are often referred to as ‘culture-specific’.”

ดังนั้น จึงขอสรุปคำนิยามดังกล่าวเป็นคำจำกัดความของ “คำทางวัฒนธรรม” ไว้ว่า “คำหรือกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ปรากฏออกมาในรูปแบบความเชื่อทางศาสนา ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ รวมถึงประเภทอาหารของวัฒนธรรมนั้น ๆ”

แนวคิดด้านการแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรม

ไนดา (Nida, 1964) ได้จำแนกประเภทคำทางวัฒนธรรมไว้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางนิเวศวิทยา (Ecological Culture) หมายถึง ความแตกต่างทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ต้นไม้ และสัตว์ต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ 2) วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้หรือวัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ

การดำรงชีวิต 3) วัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) หมายถึง แบบแผนความประพฤติของคนในสังคม รวมถึงความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี กฎเกณฑ์ และมารยาทต่าง ๆ 4) วัฒนธรรมทางศาสนา (Religious Culture) หมายถึง ความเชื่อทางศาสนา อันเป็นรากฐานความคิดซึ่งก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมและประเพณี และ 5) วัฒนธรรมทางภาษา (Linguistic Culture) หมายถึง ระบบภาษาและการใช้ภาษาของสังคมนั้น ๆ ที่มีความแตกต่างกันทางด้านระบบโครงสร้างของภาษา

แนวคิดด้านการแปลคำทางวัฒนธรรม

กลวิธีการแปลระดับคำของ เบเคอร์ (Baker, 2011) แบ่งออกเป็น 8 กลวิธี ดังนี้

1. การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ (Translation by a more general word) กลวิธีนี้ใช้เมื่อคำในภาษาปลายทางมีความเฉพาะเจาะจงหรือกล่าวถึง คนสัตว์ สิ่งของ หรือแนวคิดที่เฉพาะเจาะจงน้อยกว่าคำในภาษาต้นฉบับ

2. การใช้คำที่เป็นกลางกว่า หรือคำที่สื่อความหมายในภาษาปลายทางได้น้อยกว่าในต้นฉบับ (Translation by a more neutral/less expressive word) กลวิธีนี้ใช้เมื่อคำในภาษาต้นทางสามารถสื่อความหมายได้หลากหลาย แต่ผู้แปลเลือกใช้คำในภาษาปลายทางที่สื่อความหมายได้เฉพาะเจาะจงมากกว่า

3. การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย (Translation by cultural substitution) เมื่อภาษาต้นทางมีคำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อนหรือไม่มีอยู่ในวัฒนธรรมภาษาปลายทาง ผู้แปลอาจเลือกคำที่อธิบายถึงแนวคิดหรือวัตถุทางวัฒนธรรมที่ผู้อ่านภาษาฉบับปลายทางคุ้นเคยและเข้าใจได้ง่าย

4. การใช้คำยืม หรือการใช้คำยืมพร้อมเติมคำอธิบาย (Translation by using a loan word or loan word plus explanation) ผู้แปลจำเป็นต้องใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศในการแปลเพื่อให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจความหมายของคำได้ง่ายขึ้น

5. การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่เกี่ยวข้องกัน (Translation by paraphrase using a related word) กลวิธีนี้ใช้เมื่อในภาษาปลายทางมีคำที่อธิบายความหมายลักษณะเดียวกับคำในภาษาต้นทาง แต่รูปคำอาจแตกต่างกัน

6. การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน (Translation by paraphrase using unrelated word) ผู้แปลใช้วิธีนี้เมื่อไม่มีคำในภาษาปลายทางที่มีโครงสร้างทางความหมายเท่ากับคำในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลอาจใช้คำทั่วไปที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับคำในภาษาต้นฉบับโดยตรงแทน

7. การละไม่แปล (Translation by omission) หากคำหรือสำนวนนั้นไม่ได้มีความหมายสำคัญ หรือเป็นคำหรือสำนวนฟุ่มเฟือยหรือให้ความหมายซ้ำซ้อน ผู้แปลอาจจะไม่แปลคำหรือสำนวนนั้นได้ เพื่อไม่ให้คำแปลหรือคำอธิบายที่เพิ่มเข้าไปทำให้ผู้อ่านฉบับแปลสับสน

8. การยกตัวอย่างประกอบ (Translation by illustration) ในกรณีที่ภาษาปลายทางไม่มีคำที่ใช้เป็นคำเทียบเคียงแปลได้โดยตรง หรือหากแปลตรงตัวแล้วไม่สื่อความ ผู้แปลสามารถยกตัวอย่างประกอบได้ เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจความหมายของคำหรือข้อความได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านกลวิธีการแปลตรงตัวของสัญญาวิ สายบัว (2553) มาใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในการวิจัยครั้งนี้ด้วย โดยสัญญาวิ สายบัว (2553) กล่าวว่า การแปลแบบตรงตัวเป็นการแปลที่พยายามรักษารูปแบบโครงสร้างของภาษาต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุด โดยรูปแบบนี้หมายถึงระเบียบวิธีการเรียงคำ การจัดกลุ่มทางความคิด การเรียงประโยคเป็นข้อความที่ใหญ่ขึ้นตามลำดับ และการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำทางวัฒนธรรม

Nutthaporn Decha (2006) ได้วิเคราะห์ประเด็นทางภาษาที่แตกต่างกันทั้งระดับโครงสร้างไวยากรณ์และระดับย่อหน้า และศึกษาประเด็นทางวัฒนธรรม รวมถึงกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผ่านบทความในคอลัมน์ Being Thai ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสาร *กินรี* ตั้งแต่ฉบับเดือนพฤษภาคม 2537 ถึงเดือนธันวาคม Nutthaporn พบว่ากลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้มี 3 กลวิธีใหญ่ คือ 1) กลวิธีหลักการใช้คำเทียบเคียง การถ่ายอักษร การเพิ่มข้อมูลใหม่ การละ การเปลี่ยนคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การตีความ และการอธิบายความ 2) การใช้กลวิธีหลัก 2 กลวิธีร่วมกัน พบว่ามีการใช้คำเทียบเคียงและอธิบายความ การถ่ายอักษรและใช้คำเทียบเคียง การถ่ายอักษรและเพิ่มข้อมูลใหม่ และการถ่ายอักษรร่วมกับเพิ่มส่วนขยาย และ 3) การใช้ 3 กลวิธีร่วมกัน พบว่ามีการถ่ายอักษรกับการเพิ่มส่วนขยายและเพิ่มข้อมูลใหม่ ส่วนการแปลสำนวนที่ไม่พบมากนักในการศึกษาครั้งนี้ มีการใช้ 2 กลวิธีหลักด้วยกันคือ การแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความ

มลสวรรค์ กาวิ (2015) ได้ศึกษารูปแบบและกลวิธีการแปลบทความจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนิตยสาร *JIB JIB* ของสายการบินนกแอร์ ในคอลัมน์ My Journey ทั้งหมดจำนวน 6 ฉบับ ซึ่งเป็นฉบับที่ตีพิมพ์ใน 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2557 โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดของสัญญาวิ สายบัว (1995) มี 2 รูปแบบ และ 9 กลวิธีการแปล พบว่าผู้แปลใช้รูปแบบกลวิธีการแปลตามแนวคิดของสัญญาวิ สายบัว (1995) ทั้งหมด 2 รูปแบบ และ 8 กลวิธี ได้แก่ การแปลแบบตรงตัว ซึ่งเป็นกลวิธีที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ การแปลแบบเอาความ การแปลแบบโครงสร้างของประโยค การแปลแบบการละคำ การแปลแบบสรุปความ การแปลโดยใช้คำเพื่อแทนความหมาย การแปลโดยการใช้โครงสร้างของคำ การแปลโดยการเพิ่มคำอธิบาย และการแปลโดยการเพิ่มคำสันธาน ส่วนการแปลโดยการใช้เสียงในการอธิบายไม่พบในการศึกษาครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม การทำให้งานแปลมีคุณภาพนั้นย่อมต้องใช้กลวิธีการแปลมากกว่า 1 กลวิธี นักแปลที่ดีจึงควรตัดสินใจเลือกใช้กลวิธีการแปลที่ดีที่สุด เพื่อให้ได้งานแปลที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายได้

พรณี ภาระโกชน (2555) ได้ศึกษาถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “Memoirs of a Geisha” จากต้นฉบับภาษาอังกฤษ และศึกษาวิธีการแปลและถ่ายทอดคำศัพท์ทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาวิธีการแปลพบว่าโดยทั่วไปผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความในการถ่ายทอดความหมาย ส่วนความถูกต้องของบทแปลโดยรวม พบว่าผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ของเรื่องได้อย่างถูกต้อง มีการใช้ภาษาที่สละสลวยและเลือกคำได้เหมาะสมกับบริบท แต่ในด้านความสม่ำเสมอในการแปล พบว่าผู้แปลมีการใช้คำแปลภาษาไทยหลากหลายในการสื่อความหมายถึงคำศัพท์ทางวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน จึงทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเกิดความสับสนได้

ณิชนันท์ ตัญญาวิทย์ (2557) ศึกษาถึงวิธีการแปลและการแก้ปัญหาทางการแปลที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นฉบับและฉบับแปลในวรรณกรรมเรื่อง *หลายชีวิต* หรือในฉบับแปลภาษาอังกฤษชื่อว่า *Many Lives* ณิชนันท์ใช้แนวคิดเรื่องการปรับบทแปลของ สัญญาวิ สายบัว (2550) ในการวิเคราะห์กลวิธีที่ผู้แปลใช้ พบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัวในการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ทางวัฒนธรรมมากที่สุด เนื่องจากการใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับคำในภาษาต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจได้ในทันที นอกจากนี้ ยังพบการปรับใช้วิธีการแปลอื่น ๆ เข้ากับการแปลตรงตัวด้วย เพื่อให้บทแปลสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนมากขึ้น แต่ถึงแม้ผู้แปลซึ่งเป็นชาวออสเตรเลียเคยมีประสบการณ์มาทำงานในประเทศไทยและมีความคุ้นเคยกับภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยก็ยังพบข้อผิดพลาดที่ผู้แปลใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสื่อความหมายในฉบับแปลคลาดเคลื่อน เนื่องจากเป็นคำทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะค่อนข้างมาก แต่โดยรวมแล้วข้อผิดพลาดที่พบนั้นเป็นเพียงส่วนน้อยและไม่ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาและบทแปลทั้งหมด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

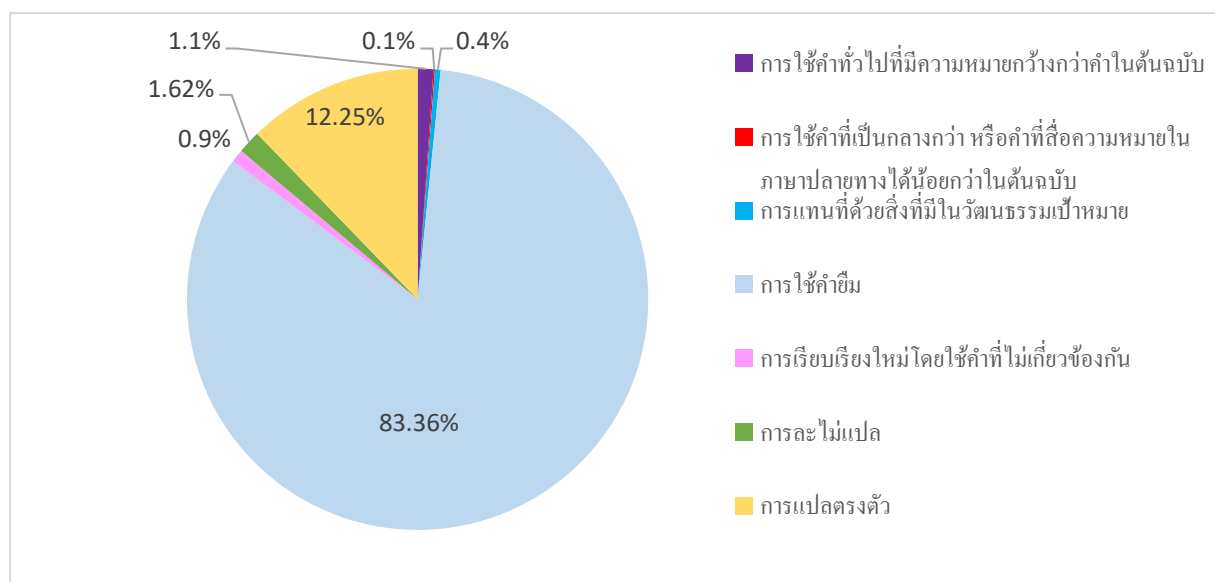
ผู้วิจัยเก็บรวบรวมบทความตามขอบเขตของการวิจัย แล้วคัดเลือกและจำแนกประเภทของคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของไนดา (Nida, 1964)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่พบ โดยใช้แนวคิดกลวิธีการแปลคำระดับคำของเบเคอร์ (Baker, 2011) และแนวคิดกลวิธีการแปลตรงตัวของสัจฉวี สายบัว (2553)

ผลการศึกษา

ในบทความเรื่องนี้ ผู้วิจัยเน้นเรื่องการศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่นักแปลใช้ พบว่ามี 7 กลวิธี ซึ่งได้นำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิวงกลม ดังนี้



แผนภูมิที่ 1: กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักแปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.63 รองลงมาคือการแปลตรงตัว คิดเป็นร้อยละ 12.25 การละไม่แปล คิดเป็นร้อยละ 1.61 การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 1.1 การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน คิดเป็นร้อยละ 0.9 การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 0.4 และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่าคำในต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 0.1 ตามลำดับ

ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดของกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภท โดยเรียงลำดับจากกลวิธีที่พบมากที่สุดไปยังกลวิธีที่พบน้อยที่สุด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การใช้คำยืม จากตัวอย่างที่พบ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อยได้ 7 กลวิธี ได้แก่ 1) การใช้คำยืมแบบทับศัพท์ 2) การใช้คำยืมแบบทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย 3) การใช้คำยืมแบบทับศัพท์และเพิ่มคำลักษณะนาม 4) การใช้คำยืมแบบทับศัพท์ประกอบคำแปล 5) การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์ 6) การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์และเพิ่มคำลักษณะนาม และ 7) การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์ประกอบคำแปล

1.1 การใช้คำยืมแบบทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

Drop by any of the celebrity drinking haunts from the Met Bar to Mahiki's and you'll find chilled vodka and caviar on the menu, leading some English residents to quip that London is becoming Moscow-on-the-Thames.

(บทความเรื่อง Off-Shore Counts คอลัมน์ Travel London – October 2008 P.41)

ฉบับแปล

หากคุณมีโอกาสแวะเข้าไปนั่งในไนต์คลับยอดนิยมของบรรดาซูเปอร์สตาร์ อาทิ เมทบาร์ หรือมาฮิกิส์ ก็พบว่าเมนูอาหารและเครื่องดื่มยอดนิยมคือ วอดกา และไขปลาคาเวียร์ชั้นยอด ตามสไตล์การกินดื่มของชาวรัสเซีย ผู้ไปเยือนจะรู้สึกเหมือนนั่งอยู่ที่บาร์ในกรุงมอสโก ติดกับริมแม่น้ำเทมส์ของกรุงลอนดอน

(บทความเรื่อง Off-Shore Counts คอลัมน์ Travel London – October 2008 น.24)

“vodka” เป็นเครื่องดื่มประเภทสุราที่ได้รับความนิยมทั่วโลก และเป็นเครื่องดื่มที่คนไทยใหญ่รู้จัก นักแปลจึงใช้กลวิธีการใช้คำยืมแบบทับศัพท์ โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำอธิบายใด ๆ ลงไป ซึ่งได้ทับศัพท์ว่า “วอดกา” ในภาษาไทย เป็นการใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ม.ป.ป.) กล่าวคือ การเขียนคำทับศัพท์นั้นไม่ต้องใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ และสัญฉวี สายบัว (2553) ยังได้กล่าวถึงหลักปฏิบัติในการถ่ายเสียงคำทับศัพท์ว่า เสียงบางประเภทอาจไม่มีใช้ในอีกภาษาหนึ่ง หรือถ้าหากมีก็อาจไม่สามารถเทียบเคียงกันได้ เช่น เสียงวรรณยุกต์ ในกรณีเช่นนี้ นักแปลจึงสามารถตัดออกได้ ไม่จำเป็นต้องใช้วรรณยุกต์เพื่อแทนเสียงสูงต่ำ

1.2 การใช้คำยืมแบบทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

Carnival is a time to eat, drink and be merry. The festivities begin on Dijous Gras (literally “fat Thursday”), when locals converge on the marketplace to gorge on local fare like tortillas and spicy botifarra Catalan sausage.

(บทความเรื่อง Give Yourself a Break คอลัมน์ Travel Barcelona - January 2009 P.48)

ฉบับแปล

ในช่วงเทศกาลงานคาร์นิวัลของชาวบาร์เซโลนา ชาวเมืองจะมีความสุขกับการรับประทานอาหารอร่อย ๆ ดื่มเครื่องดื่มนานาชาติ และร่วมกิจกรรมรื่นเริงกันอย่างครื้นเครง โดยจะเริ่มต้นฉลองกันในพฤหัสบดี หรือที่ชาวสเปนเรียกกันว่าวัน “Dijous Gras” หรือ “Fat Thursday” ในวันนี้ ชาวเมืองจะเดินไปทางไปที่ตลาดเพื่อซื้ออาหารยอดนิยมอย่าง “ตอร์ติญาส์” (Tortillas) ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นแป้งบาง ๆ ทำจากแป้งข้าวโพด และไส้กรอกตำรับคาตาลันรสจัดจ้าน

(บทความเรื่อง Give Yourself a Break คอลัมน์ Travel Barcelona - January 2009 น.33)

“tortilla” คือแผ่นแป้งบางรูปวงกลม มีต้นกำเนิดมาจากประเทศสเปน นิยมนำไปห่อกับเนื้อเพื่อรับประทาน ในบทแปล นักแปลใช้คำยืมแบบทับศัพท์พร้อมเติมคำอธิบาย โดยทับศัพท์คำว่า “tortillas” จากภาษาสเปน เป็น “ตอร์ติญาส์” ในภาษาไทย และอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นแป้งบาง ๆ ทำจากแป้งข้าวโพด” การใช้กลวิธีนี้ นอกจากทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังทำให้ทราบว่ “tortilla” คืออาหารชนิดหนึ่งที่เป็นแผ่นแป้งทำมาจากข้าวโพด ส่งผลให้ผู้อ่านสามารถอ่านบทความได้อย่างเข้าใจมากขึ้นและไม่ติดขัดกับคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย

1.3 การใช้คำยืมแบบทับศัพท์และเพิ่มคำลักษณะนาม

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ

While the international hotel chains have the advantage of familiarity for Western travelers, those seeking a closer encounter of the cultural kind are best to opt for a traditional ryokan: a Japanese-style inn where guests lay their heads to rest on a futon laid directly on a **tatami** (straw mat) floor.

(บทความเรื่อง Irashaimase! Welcome to Tokyo คอลัมน์ Travel Japan – October 2010 P.40)

ฉบับแปล

ในขณะที่เดียวกันยังมีโรงแรมในเครือนานาชาติที่นักเดินทางชาวตะวันตกคุ้นเคยดี สำหรับผู้ที่อยากสัมผัสกับความเป็นอยู่แบบญี่ปุ่นอย่างใกล้ชิด สามารถเลือกพักที่เรียวกัง (ryokan) โรงแรมสไตล์ญี่ปุ่นแบบดั้งเดิมที่ปูที่นอนบนเสื่อตาทามิ (tatami) ไว้บริการลูกค้า

(บทความเรื่อง Irashaimase! Welcome to Tokyo คอลัมน์ Travel Japan – October 2010 น.86)

“tatami” คือ เสื่อที่ใช้ปูพื้นบ้านของคนญี่ปุ่น ในปัจจุบันนิยมนำแผ่นโฟมมาทำเป็นฐานของเสื่อ ส่วนด้านบนทำจากหญ้ากก จึงทำให้ได้พื้นสัมผัสที่นุ่มสบาย ในฉบับแปล นักแปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมแบบทับศัพท์และเพิ่มคำอธิบาย โดยทับศัพท์คำว่า “tatami” จากภาษาญี่ปุ่น เป็น “ตาทามิ” ในภาษาไทย และเพิ่มคำลักษณะนามว่า “เสื่อ” ไว้ข้างหน้าคำยืม ทำให้ความหมายกระชับและอ่านเข้าใจง่าย อย่างไรก็ตาม จากหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่ราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้กำหนดไว้ว่า ตัวอักษร “t” หากอยู่ตำแหน่งต้นคำให้แทนด้วยตัวอักษร “ท” แต่หากอยู่ตำแหน่งอื่นให้แทนด้วยตัวอักษร “ต” ในภาษาไทย นักแปลจึงควรยึดหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยการถ่ายเสียงคำทับศัพท์นี้ว่า “ทาทามิ”

1.4 การใช้คำยืมแบบทับศัพท์ประกอบคำแปล

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ

Gorge on sumptuous Chinese or Western fare in the hotel’s chic restaurant, or have an **oolong tea** or coffee in proximity to the ancient banyan tree in the hotel’s courtyard.

(บทความเรื่อง Chinese Crossroads คอลัมน์ Travel China – September 2011 P.36)

ฉบับแปล

มาถึงที่นี่แล้วก็อย่าลืมไปตะลุยกินอาหารจีนและฝรั่งเศสที่ร้านอาหารของโรงแรมที่ตกแต่งไว้อย่างทันสมัย หรือจะไปจิบชาอู่หลงหรือกาแฟใต้ต้นไทรโบราณที่สนามของโรงแรมก็น่าสนใจไม่น้อย

(บทความเรื่อง Chinese Crossroads คอลัมน์ Travel China – September 2011 น.95)

“oolong tea” คือ ชาดั้งเดิมของประเทศจีน มีสี กลิ่น และรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ ในฉบับแปลภาษาไทย คำแปลของ “oolong tea” คือ “ชาอู่หลง” เป็นการทับศัพท์ประกอบคำแปล โดยทับศัพท์ “oolong” ว่า “อู่หลง” ประกอบกับการแปล “tea” ว่า “ชา” ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายอยู่แล้วในภาษาไทย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ทันทีว่า “อู่หลง” เป็นชื่อของชาชนิดหนึ่ง ทั้งนี้ “ชาอู่หลง” เป็นชื่อเครื่องดื่มที่คนไทยค่อนข้างทราบคืออยู่แล้วว่าเป็นชาจากประเทศจีน นักแปลจึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำอธิบายใดลงไป การใช้กลวิธีนี้จึงเพียงพอแล้วที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้

1.5 การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ

Art is another market of difference. Think of the great fantasists of modern Spanish art and you have Salvador Dalí and Joan Miró, both Catalans.

(บทความเรื่อง Madrid VS Barcelona คอลัมน์ Travel Spain – June 2011 P.30)

ฉบับแปล

ศิลปะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่บ่งชี้ถึงความแตกต่าง หากคิดถึงศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบสเปนสมัยใหม่ คุณอาจคิดถึง Salvador Dalí และ Joan Miró ซึ่งทั้งคู่เป็นชาวคาตาลัน

(บทความเรื่อง Madrid VS Barcelona คอลัมน์ Travel Spain – June 2011 น.86)

Salvador Dalí เป็นศิลปินชาวสเปน มีผลงานศิลปะที่โดดเด่นหลากหลาย ทั้งภาพเขียนสีน้ำมัน งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์และโลโก้สินค้า และยังมีผลงานในวงการบันเทิงอีกด้วย เมื่อพิจารณาฉบับแปล นักแปลยังคงชื่อของศิลปินไว้เป็นภาษาในต้นฉบับโดยไม่มีการถ่ายเสียง อาจเนื่องมาจากในมุมมองของนักแปลที่คิดว่านักเดินทางส่วนใหญ่ที่ชอบเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ คงคุ้นเคยกับชื่อของศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลกในแบบภาษาสเปนซึ่งเป็นภาษาในต้นฉบับมากกว่า แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการแปลแบบไม่ทับศัพท์ภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาไทยเช่นนี้ อาจทำให้ผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาสเปนไม่ทราบวิธีการออกเสียงชื่อเฉพาะที่ถูกต้องและติดขัดในการอ่านบทความได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่านักแปลควรทับศัพท์ชื่อของศิลปินตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาสเปนเป็นภาษาไทยของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ที่กำหนดให้ตัวอักษรโรมัน “v” แทนด้วยตัวอักษร “บ” ในภาษาไทย ดังนั้น ชื่อของศิลปินชาวสเปนท่านนี้ ควรได้รับการถ่ายเสียงว่า “ซัลบาดอร์ ดาลี” เพื่อให้ผู้อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง และยังทำให้ได้รู้จักชื่อของศิลปินคนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อวงการศิลปะมากที่สุดคนหนึ่งด้วย

1.6 การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์และเพิ่มคำลักษณะนาม

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ

In a mere hour and a half, visitors can be in a totally different climate in the Martinborough area, which produces some of the world’s greatest Pinot Noirs and other wines.

(บทความเรื่อง Nirvana for Nature Lovers คอลัมน์ Travel New Zealand – November 2010 P.30)

ฉบับแปล

เดินทางต่ออีกเพียงชั่วโมงครึ่ง คุณจะสัมผัสกับภูมิอากาศที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงในมาตินเบอร์ระ (Martinborough) ซึ่งผลิตไวน์ Pinot Noirs ที่ดีที่สุดในโลกและไวน์อื่น ๆ อีกมากมาย

(บทความเรื่อง Nirvana for Nature Lovers คอลัมน์ Travel New Zealand – November 2010 น.95)

“Pinot Noir” เป็นชื่อสายพันธุ์องุ่นของประเทศฝรั่งเศส ไวน์ที่ผลิตจากองุ่นชนิดนี้มักมีราคาสูง และมีรสชาติโดดเด่น ไม่เหมือนไวน์องุ่นสายพันธุ์อื่น ในฉบับแปลภาษาไทย นักแปลแปลคำว่า “Pinot Noirs” ว่า “ไวน์ Pinot Noirs” แม้ไม่ได้ทับศัพท์ คำว่า “Pinot Noirs” แต่ได้มีการเพิ่มคำลักษณะนามว่า “ไวน์” ไว้ข้างหน้าคำยืม ทำให้ผู้อ่านทราบความหมายว่าเป็นเครื่องดื่มประเภทไวน์จากคำคุณลักษณะที่เพิ่มเข้าไป แต่ผู้อ่านที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาฝรั่งเศสจะไม่สามารถทราบได้ว่าเครื่องดื่มไวน์ชนิดนี้เรียกว่าอย่างไร เนื่องจากนักแปลไม่ได้ทับศัพท์ชื่อของไวน์ชนิดนี้เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจึงเห็นว่านักแปลควรใช้กลวิธีการทับศัพท์โดยยึดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยของราชบัณฑิตยสภา (2553) และเพิ่มคำลักษณะนามตามที่นักแปลได้เพิ่มไว้ จะได้คำแปลว่า “ไวน์ปีโนต์

นัวร์” การใช้กลวิธีนี้ นอกจากทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้มากขึ้นแล้ว ยังทำให้ไม่เสียอรรถรสในการอ่านฉบับแปล เนื่องจากผู้อ่านสามารถออกเสียงชื่อของไวน์ชนิดนี้ได้ตามที่นักแปลได้ถ่ายทอดเสียงคำทับศัพท์ไว้

1.7 การใช้คำยืมแบบไม่ทับศัพท์ประกอบคำแปล

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ

One place you must not miss is Ben Tanh Market where you can enjoy bowls of pho, the national dish, and baguettes. A speciality worth taking home is Weasel coffee, the densely flavored beans that brew the most delicious beverage imaginable.

(บทความเรื่อง Honeymoon Hideaways คอลัมน์ Travel Honeymoon – February 2011 P.)

ฉบับแปล

และถ้าได้มาแล้ว สถานที่ท่องเที่ยวที่พลาดไม่ได้เลยคือตลาด Ben Tanh Market และอย่าลืมไปชิมก๋วยเตี๋ยวเฟอ ซึ่งถือว่าเป็นอาหารประจำชาติเวียดนามเลยก็ว่าได้ และอีกเมนูหนึ่งที่น่าสนใจที่ตลาดนี้ก็คือแซนด์วิช Bún mì และถ้าอยากจะทำของติดไม้ติดมือกลับบ้าน ก็ขอแนะนำ กาแฟ weasel coffee เพราะเมล็ดกาแฟของเขากลิ่นหอมกรุ่นดีจริง ๆ แถมรสชาติก็อร่อยเกินบรรยาย

(บทความเรื่อง Honeymoon Hideaways คอลัมน์ Travel Honeymoon – February 2011 น.)

“Weasel coffee” คือ กาแฟชี้ชะมด ซึ่งมีกระบวนการผลิตจากการที่ให้ชะมดกินผลกาแฟสุกจากต้น แล้วรอให้ถ่ายออกมา จากนั้นเก็บมูลของชะมดนำไปแยกเมล็ดกาแฟออกแล้วล้างน้ำให้สะอาด ตากแดดให้แห้ง แล้วนำไปคั่วด้วยไฟอ่อน ๆ คำแปลของ “Weasel Coffee” ที่ปรากฏในฉบับแปล คือ “กาแฟ weasel coffee” ซึ่งการแปลลักษณะนี้ทำให้เกิดความหมายซ้อน เนื่องจากคำแปลของ “coffee” คือคำว่า “กาแฟ” ที่ได้แปลไปแล้ว จึงไม่ควรมีคำว่า “coffee” ปรากฏซ้ำอีก นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเพิ่มเติมจากบทสัมภาษณ์นายสุรเชษฐ์ ยุทธสุนทร เจ้าของร้าน “กาแฟสดจากไร่คุณหญิง” ที่จังหวัดกาญจนบุรี (ผู้จัดการออนไลน์, 2554) ได้ให้ข้อมูลว่าตนเป็นคนแรกของประเทศไทยที่ผลิตและคิดค้นการปรุงกาแฟชี้ชะมด ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าช่วงระยะเวลาที่กาแฟชี้ชะมดถูกผลิตขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เป็นช่วงระยะเวลาเดียวกันกับที่เนื้อหาจากบทความในตัวอย่างข้างต้นตีพิมพ์ในนิตยสาร *สวัสดี* เมื่อปี พ.ศ. 2554 จึงเป็นไปได้ว่า ขณะนั้น ยังไม่มีคำศัพท์ที่ใช้เรียกเครื่องดื่มแปลกใหม่ชนิดนี้ จึงทำให้นักแปลเลือกใช้คำแปลว่า “กาแฟ weasel coffee” โดยยังคงรักษาความหมายหลักคือคำว่า “กาแฟ” ไว้ เพื่อสื่อให้ผู้อ่านทราบถึงประเภทของเครื่องดื่ม แต่ในมุมมองของผู้วิจัยเห็นว่า นักแปลควรใช้กลวิธีการแปลตรงตัวเพื่อสื่อถึงความหมายโดยตรง ด้วยคำว่า “กาแฟชี้ชะมด” เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ทันที และทราบว่ากาแฟชนิดนี้ผลิตมาจากมูลของชะมดตรงตามที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อ

2. การแปลตรงตัว

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ

Like any cosmopolitan city, the ‘Big Persimmon’ offers a vast array of eateries that run the gamut from stand-up and slurp noodles at your local train station, kaiten-zushi (conveyor-belt sushi) and obento lunch sets, to elaborate affairs involving sharp knives and blowfish.

(บทความเรื่อง Irashimase! Welcome to Tokyo คอลัมน์ Travel Japan – October 2010 P.38)

ฉบับแปล โตเกียวก็เป็นเช่นเดียวกับเมืองหลวงอื่น ๆ ที่มีอาหารการกินมากมาย ซึ่งบล็อก “เดอะ บิ๊ก เพอซิมมอน” (The Big Persimmon) ได้รวบรวมร้านอาหารมาแนะนำไว้อย่างหลากหลาย โดยไล่เรียงจากร้าน**บะหมี่ยืนซด**ตามสถานีรถไฟ ร้านซูชิสายพาน (kaiten-sushi) และร้านซุดอาหารกลางวันโอเบนโตะ (obento) ซึ่งโซว์การใช้มีตคมกริบแร่ปลาปักเป้า

(บทความเรื่อง Irashimase! Welcome to Tokyo คอลัมน์ Travel Japan – October 2010 น.85)

“stand-up and slurp noodles” คือ บะหมี่พร้อมรับประทานที่มีให้บริการในร้านอาหารจานด่วนตามสถานีรถไฟสำคัญในประเทศญี่ปุ่น ลูกค้าสามารถยืนรับประทานบะหมี่ด้วยเวลาเพียง 5-10 นาทีเท่านั้น เพื่อจะได้ขึ้นรถไฟขบวนถัดไปให้ทันเวลา ในฉบับแปล นักแปลแปลคำว่า “stand-up and slurp noodles” เป็น “บะหมี่ยืนซด” ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลตรงตัวที่สามารถถ่ายทอดความหมายทางวัฒนธรรมและยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพของการรับประทานอาหารชนิดนี้ได้อย่างชัดเจน เพราะวัฒนธรรมในการรับประทานอาหารประเภทบะหมี่ของชาวญี่ปุ่นนั้น มักจะรับประทานด้วยการดูดเส้นบะหมี่และชดน้ำซุปลีเสียงดัง เพื่อเป็นการแสดงออกว่าบะหมี่ขามนี้รสชาติอร่อยและยังเป็นการให้กำลังใจแก่คนที่ทำบะหมี่ แต่ถ้าไม่ชดบะหมี่เสียงดัง ก็เป็นการแสดงออกว่าบะหมี่ขามนี้รสชาติไม่อร่อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคำแปลที่นักแปลเลือกใช้สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องและทำให้ผู้อ่านได้รรถรสในการอ่านบทความด้วย

3. การละไม่แปล

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ From March to April everyone from politicians to sumo wrestlers to wide-eyed tourists turn out to do **hanami** – picnicking under the soft pink and white blossoms with baskets of food and sake to witness the progress of the flowers.

(บทความเรื่อง Blossoming Osaka คอลัมน์ Travel Osaka – March 2010 P.26)

ฉบับแปล ในเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ไม่ว่าจะจะเป็นนักการเมือง นักมวยปล้ำซูโม่ ไปจนถึงนักท่องเที่ยวทุกคนต่างออกมาปิกนิกที่ใต้ต้นซากุระสีขาวและสีชมพู โดยไม่ลืมที่จะนำตะกร้าใส่อาหารกับเหล้าสาเกไปด้วย

(บทความเรื่อง Blossoming Osaka คอลัมน์ Travel Osaka – March 2010 น.104)

“hanami” หรือเทศกาลฮานามิ เป็นเทศกาลชมดอกซากุระ ซึ่งเป็นดอกไม้ที่คนญี่ปุ่นให้ความสำคัญมาก โดยมักเตรียมอาหาร ขนม และเหล้าสาเก มานั่งล้อมวงรับประทานร่วมกับเพื่อนฝูงหรือครอบครัวที่ใต้ต้นซากุระ เมื่อพิจารณาคำแปลในฉบับแปลภาษาไทย พบว่านักแปลละไม่แปลคำว่า “hanami” โดยการตัดทิ้ง เนื่องจากในต้นฉบับได้ขยายความคำว่า “hanami” เพิ่มเติมไว้แล้วว่าเป็นการเตรียมอาหารออกมาปิกนิกข้างนอกเพื่อชมดอกซากุระบาน และนักแปลได้แปลข้อความในส่วนขยายนี้ไว้ครบพอที่จะสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้แล้ว การที่นักแปลละคำว่า “hanami” อาจทำให้ฉบับแปลไม่สะท้อนถึงภาษาของคำทางวัฒนธรรมของสังคมในต้นฉบับ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ใจความหลักของข้อความสูญเสียไป

4. การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ Start the evening with pre-dinner drinks at Koubba Bar at Madinat Jumeirah where you'll enjoy uninterrupted views of the majestic Burj Al Arab while sipping a **Merlot**.

(บทความเรื่อง 10 Reasons to Visit Dubai คอลัมน์ Travel Dubai - Mar 2009 P.41)

ฉบับแปล คุณอาจเริ่มต้นชีวิตยามค่ำคืนด้วยการดื่มเรียกน้ำย่อยก่อนมี้อค่ำที่คูบบา บาร์ (Koubba Bar) ที่โรงแรมมาดิเนท จูเมราห์ (Madinat Jumeirah) ที่ซึ่งคุณสามารถจิบ**ไวน์**พร้อมกับเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพของตึกเบิร์จ อัล อหรับอันงดงาม แบบไม่มีอะไรมาบดบัง

(บทความเรื่อง 10 Reasons to Visit Dubai คอลัมน์ Travel Dubai - Mar 2009 น.33)

จากตัวอย่างข้างต้น ในฉบับแปลใช้คำแปลว่า “ไวน์” ซึ่งนักแปลเลือกใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับภาษาอังกฤษ คือคำว่า “Merlot” ที่ระบุเฉพาะเจาะจงถึงชื่อสายพันธุ์องุ่นที่นำมาผลิตไวน์ชนิดนี้ ส่วน “ไวน์” เป็นคำแปลที่สื่อถึงชนิดของเครื่องดื่มที่ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจทันทีว่าเป็นเครื่องดื่มชนิดใด แต่การแปลลักษณะนี้อาจทำให้ผู้อ่านไม่ได้รับสารที่ครบถ้วนตามต้นฉบับที่ต้องการจะสื่อว่าไวน์ชนิดนี้ทำมาจากองุ่นสายพันธุ์ “Merlot” ผู้วิจัยจึงเห็นว่านักแปลควรระบุชื่อสายพันธุ์องุ่นตามต้นฉบับ ด้วยการทับศัพท์ให้เป็นภาษาไทยโดยยึดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศสตามสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2553) ว่า “ไวน์องุ่นแมร์โลต์”

5. การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ One place you must not miss is Ben Thanh Market where you can enjoy bowls of pho, the national dish, and **baguettes**. A speciality worth taking home is Weasel coffee, the densely flavored beans that brew the most delicious beverage imaginable.

(บทความเรื่อง Honeymoon Hideways คอลัมน์ Travel Honeymoon – February 2011 P.34)

ฉบับแปล และถ้าได้มาที่นี่แล้ว สถานที่ท่องเที่ยวที่พลาดไม่ได้เลยคือตลาด Ben Thanh Market และอย่าลืมไปชิมก๋วยเตี๋ยวเฟอ ซึ่งถือว่าเป็นอาหารประจำชาติเวียดนามเลยก็ว่าได้ และอีกเมนูหนึ่งที่น่าสนใจที่ตลาดนี้ก็คือ**แซนด์วิช Bán mi** และถ้าอยากจิบช็อคโกแลตไม่ติดมือกลับบ้าน ก็ขอแนะนำกาแฟ weasel coffee เพราะเมล็ดกาแฟของเขากลิ่นหอมกรุ่นดีจริง ๆ แถมรสชาติก็อร่อยเกินบรรยาย

(บทความเรื่อง Honeymoon Hideways คอลัมน์ Travel Honeymoon – February 2011 น.95)

“baguettes” เป็นขนมปังฝรั่งเศสมีลักษณะเป็นแท่งยาว แต่จากบริบทในตัวอย่างข้างต้น “baguettes” คืออาหารที่คนเวียดนามนำขนมปังฝรั่งเศสมาดัดแปลงด้วยการใส่ไส้ที่หลากหลายลงไปตรงกลางขนมปังแล้วราดซอสรับประทานร่วมกับผักต่าง ๆ มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “Bán mi” หรือ “บันหมี่” ในฉบับแปล นักแปลแปลคำว่า “baguettes” เป็น “แซนด์วิช Bán mi” แต่ลักษณะของ “Bán mi” นั้น ไม่ได้ใกล้เคียงกับ “แซนด์วิช” เนื่องจาก “แซนด์วิช” เป็นขนมปังสองแผ่นประกบกัน แต่ “Bán mi” เป็นขนมปังแท่งยาว แล้วผ่าตรงกลางเพื่อใส่ไส้ต่าง ๆ ลงไป การแปลด้วยกลวิธีนี้อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด คิดได้ว่า “Bán mi” คือแซนด์วิช อีกทั้งนักแปลไม่ได้ถ่ายทอดเสียงคำว่า “Bán mi” ให้ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า นักแปลควรแปลด้วยวิธีการ

เรียบเรียงคำใหม่ แต่ยังใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำว่า “baguettes” ในต้นฉบับ ด้วยคำว่า “ขนมปังสอดไส้ของเวียดนาม” หรือหากต้องการให้ผู้อ่านทราบถึงการออกเสียงในภาษาต้นฉบับด้วย นักแปลก็ควรถ่ายเสียงคำทับศัพท์นี้ด้วยเช่นกัน เป็น “ขนมปังสอดไส้ของเวียดนามที่เรียกว่า บั๊นหมี”

6. การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ Sucking on a mango juice in downtown, my partner and I are prepared for the worst. Everywhere we turn there’s gold, silk, cashew nuts and paan.

(บทความเรื่อง A Rough Diamond คอลัมน์ Travel India - October 2009 P.37)

ฉบับแปล ขณะดูคนน้ำมะม่วงดับกระหายคลายร้อนในตัวเมือง ผมและเพื่อนร่วมทางเตรียมตัวพร้อมรับทุกสถานการณ์ไม่ว่าจะดีหรือแยแ่แค่ไหน และไม่ว่าจะหันไปทางไหน เราก็เจอแต่ทอง ผ้าไหม เม็ดมะม่วงหิมพานต์และ**หมากพลู**

(บทความเรื่อง A Rough Diamond คอลัมน์ Travel India - October 2009 น.26)

“paan” คือหมากชนิดหนึ่งของอินเดียทำมาจากใบพลูและใส่หมากที่หั่นแล้วลงไป ตามด้วยเครื่องเทศต่าง ๆ และของเคี้ยวเคือบน้ำตาล มีสีส้มสดใส ในฉบับแปล นักแปลใช้คำว่า “หมากพลู” ซึ่งไทยได้รับวัฒนธรรมการกินหมากมาจากอินเดีย จึงอาจทำให้ “หมากพลู” ที่มีอยู่ในสังคมวัฒนธรรมของไทย มีลักษณะคล้ายคลึงกับ “paan” ของอินเดียอย่างมาก เพราะต่างต้องกินคู่กับใบพลูเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันตรงที่สีส้มของ “paan” จะสดใสและมีเครื่องหมากเยอะกว่า ส่วน “หมากพลู” ของไทยนั้น มีศิลปะในการจัดวางและประณีตมากกว่า “paan” ดังนั้น การที่นักแปลใช้คำแปลว่า “หมากพลู” อาจพอสื่อความหมายให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจได้ในบริบทโดยรวม แต่ในประเด็นคำทางวัฒนธรรมนั้น อาจทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเกิดความเข้าใจผิดเพราะคิดว่า หมากพลูของคนไทย กับ “paan” ของอินเดีย คือสิ่งเดียวกัน และมีลักษณะเหมือนกัน

7. การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่าคำในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ

For a truly waistline- challenging experience, try Shang He Wu, an all- you- can- eat Japanese/Taiwanese fusion buffet. This place is so vast you might need a GPS system. Begin in the seafood section with fresh sashimi, sushi, shrimp, clams and oysters, working your way up to the curried crab, grilled fish and other meats.

(บทความเรื่อง Tracking Taipei คอลัมน์ Travel Taiwan – December 2010 P.95)

ฉบับแปล

หากท่านไม่หวาดหวั่นว่ารอบเอวจะเพิ่ม ขอแนะนำร้านฉาง ฮี วู (Shang He Wu) ที่บริการอาหารญี่ปุ่นและอาหารไต้หวันสไตล์ฟิวชั่นแบบบุฟเฟ่ต์ที่กินได้แบบไม่อั้น ร้านนี้ใหญ่โตและกว้างขวางขนาดที่คุณอาจต้องใช้เครื่องจีพีเอสนำทางเลยทีเดียว เริ่มต้นจากส่วนของอาหารทะเลที่ประกอบด้วยปลาดิบ ข้าวปั้นหน้าต่าง ๆ กุ้ง หอยตลับ และหอยนางรม ไต่เรียงไปจนถึงบุ๊ตผัดผงกะหรี่ ปลาและเนื้อย่าง

(บทความเรื่อง Tracking Taipei คอลัมน์ Travel Taiwan – December 2010 น.45)

จากข้อมูลของ www.japan-guide.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของชาวญี่ปุ่นโดยตรง ได้กล่าวไว้ว่า “sashimi” ไม่ได้จำกัดแค่อาหารที่เป็นเนื้อปลาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเนื้อสัตว์อื่น ๆ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู และเนื้อกวาง และอาหารบางชนิด เช่น ฟองเต้าหู้ด้วย ในฉบับแปล นักแปลได้แปล “sashimi” ว่า “ปลาดิบ” อาจเนื่องมาจากนักแปลเห็นว่าบริบทของ “sashimi” ที่คนไทยพบเห็นส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อปลา จึงเลือกใช้คำแปลว่า “ปลาดิบ” ตามความคุ้นเคยของคนไทย แต่เนื่องจากบริบทในต้นฉบับกล่าวว่า “Begin in the seafood section with fresh sashimi...” ทำให้ทราบว่า “sashimi” ในที่นี้ ไม่ใช่เนื้อสัตว์ประเภทอื่น แต่เป็นเนื้อสัตว์ทะเล การใช้คำแปลว่า “ปลาดิบ” จึงสื่อความหมายได้แคบกว่าคำว่า “sashimi” ในต้นฉบับ นักแปลจึงควรใช้คำแปลที่มีความหมายครอบคลุมกว่า คือคำว่า “อาหารทะเลสด” เพราะจะได้มีความหมายรวมถึงอาหารทะเลประเภทอื่นด้วย ไม่ใช่แค่เฉพาะปลา การใช้กลวิธีนี้ทำให้สื่อความหมายได้ครอบคลุมกว่าและยังทำให้ผู้อ่านทราบว่าอาหารญี่ปุ่นชนิดนี้มีวิธีการรับประทานแบบสด โดยไม่ต้องนำไปผ่านขั้นตอนการปรุงอาหาร

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดกลวิธีการแปลระดับคำของเบเคอร์ (Baker, 2011) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์กลวิธีการแปล และกลวิธีการแปลตรงตัวของสัญญาวิ สายบัว (2553) พบกลวิธีการแปลทั้งหมด 7 กลวิธี โดยเรียงลำดับจากกลวิธีที่พบมากที่สุด ได้แก่ 1) การใช้คำยืม 2) การแปลตรงตัว 3) การละไม่แปล 4) การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ 5) การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน 6) การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย และ 7) การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่าคำในต้นฉบับ ผู้วิจัยพบว่านักแปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่สอดคล้องกับแนวคิดของเบเคอร์ (Baker, 2011) จำนวน 6 กลวิธี จากทั้งหมด 8 กลวิธี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เรียงลำดับกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดไปน้อยที่สุดในแต่ละประเภทของคำทางวัฒนธรรม ได้แก่

- 1) การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านนิเวศวิทยา พบการใช้คำยืมมากที่สุด รองลงมาคือการแปลตรงตัว การละไม่แปล การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ และการเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน
- 2) การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านวัตถุ พบการใช้คำยืมมากที่สุด รองลงมาคือการแปลตรงตัว การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน การละไม่แปล การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย และการใช้คำทั่วไปที่มีความหมายกว้างกว่าคำในต้นฉบับ
- 3) การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านสังคม พบการใช้คำยืมมากที่สุด รองลงมาคือการแปลตรงตัว และการละไม่แปล
- 4) การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านศาสนา พบการแปลตรงตัวมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำยืม
- 5) การแปลคำทางวัฒนธรรมด้านภาษา พบการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมายมากที่สุด รองลงมาคือการแปลตรงตัว

ผลการศึกษาในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า แนวคิดด้านกลวิธีการแปลระดับคำของเบเคอร์ (Baker, 2011) และกลวิธีการแปลตรงตัวของสัญญาวิ สายบัว (2553) มีความเหมาะสมและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยแก้ปัญหาเมื่อนักแปลต้องเผชิญกับการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเฉพาะในบริบทของสิ่งตีพิมพ์

ประเภทนิตยสารบนเครื่องบิน เนื่องจากเป็นกลวิธีที่สามารถใช้แก้ปัญหาการแปลคำทางวัฒนธรรมได้อย่างครอบคลุม และยังทำให้ความหมายในฉบับแปลกระชับเข้าใจง่ายเหมาะกับพื้นที่ในหน้านิตยสารของแต่ละคอลัมน์ที่มีอย่างจำกัด

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่านักแปลใช้กลวิธีการใช้คำยืมมากที่สุด (83.63%) ซึ่งผลการศึกษานี้ไม่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาแต่อย่างใด จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา มลสวรรค์ กาวี (2015) และณิชนันท์ ตัญญาวิทย์ (2557) พบว่า นักแปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวมากที่สุดในการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ทางวัฒนธรรม ในขณะที่ Nutthaporn Decha (2006) พบว่า นักแปลใช้กลวิธีหลักการใช้คำเทียบเคียง ประกอบกับการถ่ายอักษร การเพิ่มข้อมูลใหม่ การละ การเปลี่ยนคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การตีความ และการอธิบายความมากที่สุด ส่วน พรรณี ภาระโกชน์ (2555) พบว่าโดยทั่วไปผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตถึงผลการวิจัยที่พบกลวิธีการใช้คำยืมมากที่สุดในการศึกษารั้งนี้ว่า เนื่องจากบทความในคอลัมน์การท่องเที่ยวในนิตยสาร *สวัสดี* มีผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายชัดเจนคือผู้โดยสารที่เดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งอนุมานได้ว่าผู้โดยสารเคยมีประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวและมีความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศเป็นอย่างดี ดังนั้น นักแปลจึงสามารถใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมในการถ่ายทอดความหมายของคำทางวัฒนธรรมได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือคำอธิบายของคำทางวัฒนธรรมนั้น ๆ เพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คำทางวัฒนธรรมบางคำที่มาจากภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ เช่น ตัวอย่างที่ 5 ชื่อของศิลปินชาวสเปน “Salvador Dali” นักแปลควรใช้กลวิธีการใช้คำยืมแบบทับแบบทับศัพท์โดยถ่ายเสียงคำทางวัฒนธรรมนั้นให้เป็นภาษาไทยในฉบับแปลว่า “ซัลบาดอร์ ดาลี” เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมทางภาษาของต้นฉบับ และได้ทราบวิธีการออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักของภาษาสเปนด้วย

การนำเสนอเนื้อหาในบทความการท่องเที่ยวที่มีการกล่าวถึงคำทางวัฒนธรรมที่มาจากภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเช่นนี้ นักแปลจึงควรมีความรู้ทางด้านภาษาที่สาม เพื่อช่วยให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลของคำทางวัฒนธรรมที่มาจากภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ถ้าหากนักแปลมีความสนใจในการทำงานแปลบทความให้กับนิตยสาร *สวัสดี* ในระยะยาว นักแปลควรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของเมืองและประเทศที่สายการบินไทยเปิดให้บริการเส้นทาง เพราะขอบเขตของการนำเสนอเนื้อหาในภาษาต้นฉบับนั้น ล้วนเป็นสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของสายการบิน ดังนั้น เมื่อนักแปลมีความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศนั้น ๆ เพิ่มขึ้น ก็อาจส่งผลให้งานแปลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเช่นกัน

นอกจากนักแปลจะต้องถ่ายทอดความหมายของคำทางวัฒนธรรมให้ถูกต้องครบถ้วนตรงตามต้นฉบับเพื่อประสิทธิภาพที่ดีของงานแปลแล้ว นักแปลยังต้องคำนึงถึงการเลือกใช้คำแปลที่สละสลวยและเป็นภาษาโฆษณาเพื่อเชิญชวนให้ผู้อ่านอยากใช้บริการเส้นทางของสายการบินไทยตามวัตถุประสงค์ของนิตยสาร *สวัสดี* ที่ต้องการการนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจเพื่อให้ผู้อ่านอยากออกเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

จากปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้น ทั้งการเลือกใช้กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม ความสำคัญของการมีความรู้ด้านภาษาที่สาม การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการเลือกใช้คำแปลที่สละสลวย ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บทความการท่องเที่ยวสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของนิตยสารได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักแปลสามารถนำผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานแปลของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้ที่สนใจอาจศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เช่น สื่อออนไลน์ สารคดี รายการโทรทัศน์ และคู่มือการท่องเที่ยว เป็นต้น

2) ผู้ที่สนใจอาจมุ่งเน้นศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมประเภทอาหารในนิตยสารที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ณิชนันท์ ตันธนาวิทย์. (2557). *การศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม เรื่อง หลายชีวิต ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และฉบับแปลภาษาอังกฤษ Many Lives โดย Meredith Borthwick*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2554, 7 มีนาคม). *ตะลึง! ชาวกาญจน์แห่ชิมกาแฟสดผลิตจากซีเซมดแก้วละ 500 - 1,500 บาท ขายกิโลกรัมละ 1 แสนบาท*. <https://mgronline.com/local/detail/9540000029304>
- พรรณี ภาระโภชน. (2555). *การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง "Memoirs of a Geisha"*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มลสวรรค์ กาวี. (2015). การศึกษาเรื่องรูปแบบและกลวิธีในการแปลนิตยสาร JIB JIB ของสายการบินนกแอร์ Analysis of Translation Methods and Strategies in Jib Jib Nok Air In – Flight Magazine. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 8(18), 141-148.
- ราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ*. https://www.orst.go.th/iwfm_table.asp?a=36
- ราชบัณฑิตยสภา. (2553, 9 สิงหาคม). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศส*. http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2015/03/2346_2556.pdf
- ราชบัณฑิตยสภา. (2562, 13 มีนาคม). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเยอรมัน สเปน ญี่ปุ่น และมลายู*. <http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2018/>
- สัญญาวิ สายบัว. (2553). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Baker, M. (2011). *In Other Words*. (Second Edition). NY: Routledge.
- Decha, N. (2006). *Linguistic and Cultural Faps in Translating the being Thai Column in Kinnaree Magazine from Thai into English* [A Thesis for the Degree of Master of Arts]. Mahidol University.
- Japan-guide.com. (n.d.). *Sashimi*. <https://www.japan-guide.com/e/e2044.html>
- Nida, E. A. (1964). Linguistics and Ethnology in Translation-Problems. In D. Hymes (Ed.), *Language in Culture and Society: A reader in Linguistics and Anthropology*. NY: Harper & Row.

การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม: กรณีศึกษาวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD*

จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

Video Game Localisation: A Case Study of *Final Fantasy Type-0 HD* from English into Thai¹

พัชวัลณ์ ณ นคร และ กฤตยา อกนิษฐ์

Phatchawalan Na Nakhon² and Krittaya Akanisdha³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอกลวิธีการแปลที่ปรากฏในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ซึ่งแปลโดยผู้วิจัยเอง โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของ Newmark (1982) Larson (1984) Delisle (1988) และสัญญาวิ สายบัว (2553) ผู้วิจัยแบ่งระเบียบวิธีวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ต้นฉบับ 2) การกำหนดแนวทางในการแปลและการทำคลังคำศัพท์ 3) การแปล และ 4) การทดสอบบทแปล ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยใช้กลวิธีการแปล จำนวน 4 กลวิธีในการแปลบทบรรยายได้ภาพสำหรับคัทซีน ได้แก่ 1) การแปลแบบเน้นฉบับแปล 2) การแปลแบบตีความ 3) การปรับบทแปล และ 4) การแปลแบบผสมผสาน และผู้วิจัยใช้กลวิธีการแปล จำนวน 7 กลวิธีในการแปลชื่อเฉพาะ ได้แก่ 1) การทับศัพท์ 2) การเทียบเคียงคำในภาษาต้นฉบับกับคำในภาษาไทย 3) การปรับบทแปล 4) การแปลที่เน้นฉบับแปล 5) การแปลแบบตีความ 6) การแปลโดยใช้คำศัพท์ที่เป็นที่นิยมในวงการเกม และ 7) การแปลแบบผสมผสาน จากผลการทดสอบบทแปล ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มอาสาสมัครให้ความสำคัญกับบทแปลที่ใช้ภาษาเข้าใจง่าย กระชับ เป็นธรรมชาติ และสื่ออารมณ์เหมาะสมตามสถานการณ์ ทั้งนี้เพราะหัวใจสำคัญของการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมคือ การผสมผสานความเป็นนักแปลและการเป็นผู้เล่นเกมเข้าด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์บทแปลที่ตอบสนองความต้องการของผู้เล่นให้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ: การแปล, การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม, วิดีโอเกม, *Final Fantasy Type-0 HD*

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนบางส่วนจากสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

This paper is part of the author’s thesis entitled “Video Game Localisation of *Final Fantasy Type-0 HD* from English into Thai” which is partially supported by Graduate Studies of Mahidol University Alumni Association

²นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (การแปล) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมล: phatchawalan.nan@gmail.com

Master’s Student, Language and Intercultural Communication (Translation), Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, email: phatchawalan.nan@gmail.com

³อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (การแปล) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมล: krittaya.aka@mahidol.edu

Lecturer, Language and Intercultural Communication (Translation), Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, e-mail: krittaya.aka@mahidol.edu

ABSTRACT

The research aims to analyse and present the English-Thai translation strategies of *Final Fantasy Type-0 HD localization*, which was translated by the researcher based on the theoretical translation framework of Newmark (1982), Larson (1984), Delisle (1988), and Sanchawee Saibua (2553). The research methodology is divided into four steps: 1) source text analysis, 2) translating practice guidelines and terminology management, 3) translation, and 4) quality assessment. According to the research result, four translation strategies were employed in translating in-game cutscenes, namely 1) target text-based translation 2) interpretive approach 3) adjustment 4) combined strategies, and seven translation strategies were employed in translating proper names, namely 1) transliteration 2) substitution 3) adjustment 4) target text-based translation 5) interpretive approach 6) conventional translation, and 7) combined strategies. Based on the findings of quality assessment by volunteers, most of them prioritised comprehensibility, conciseness, and natural translation with appropriate emotional rendering. This is because the essential key to video game localisation is to blend the experiences of both translator and player to create Thai-localised text that can fulfil players' expectations.

KEYWORDS: *Final Fantasy Type-0 HD*, Translation, Video Game Localisation, Video Game

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน มนุษย์มีสิ่งที่ย่อยสร้างความเป็นบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ เพลง การ์ตูน และที่ขาดเสียไม่ได้ คือ วิดีโอเกม ซึ่งเป็นสื่อประสมเชิงโต้ตอบ (Interactive Multimedia) ซึ่งจะทำงานผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และจะแสดงผลบนหน้าจอ ผู้เล่นสามารถใช้เมาส์ คีย์บอร์ด หรือเครื่องควบคุมประเภทต่าง ๆ ในการเล่น (Bernal-Merino, 2006: 26) วิดีโอเกมส่วนใหญ่ผลิตและพัฒนาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี และสหรัฐอเมริกา (ฐานันดร วงศ์กิตติธร, 2559: 53) ส่งผลให้การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม¹ มีบทบาทมากในฐานะเป็นสื่อกลางระหว่างผู้พัฒนาเกมและผู้เล่น ขณะเดียวกันผู้พัฒนาเกมนิยมแปลวิดีโอเกมเป็นภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน รัสเซีย จีนกลางแบบตัวย่อ ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นต้น (Chandler & Deming, 2012: 3; Hatwal, 2019) แม้ว่าผู้พัฒนาเกมเริ่มแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมเป็นภาษาไทยออกวางจำหน่ายมากขึ้น เช่น วิดีโอเกมเรื่อง *Sekiro: Shadows Die Twice* ซึ่งได้รับการแปลส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User Interface) และบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนเป็นภาษาไทย แต่ก็ยังมีวิดีโอเกมอีกหลายเรื่องที่ไม่ได้รับการแปลเพื่อ

¹เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกรณีบัญญัติคำว่า “Video Game Localisation” เป็นภาษาไทย ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม” โดยอ้างอิงจากคำว่า “การแปลเพื่อปลายทาง (Localisation)” ซึ่งปรากฏในส่วนวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงมาตรฐานอาชีพด้านภาษา การแปล ล่าม ฯลฯ ในเอกสารโครงการประชุมวิชาการนานาชาติเรื่อง “ข้อปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศของอาเซียน ด้านภาษา การแปล ล่าม ล่ามภาษามือและเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” จัดโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และภาคีเครือข่าย (กลุ่มงานวิจัยและบริการวิชาการ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2558)

ปลายทางเป็นภาษาไทย โดยเฉพาะวิดีโอเกมประเภทอาร์พีจี เช่น วิดีโอเกมเรื่อง *Monster Hunter: World* และ *Final Fantasy XV* ทั้งที่อุตสาหกรรมเกมในประเทศไทยก็กำลังขยายตัวและได้รับความนิยมมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จาก 1) อุตสาหกรรมเกมปี 2564 มีมูลค่ารวมอยู่ที่ 37,063 ล้านบาทซึ่งขยายตัว 8% YoY (Marketeer, 2565) และ 2) ผู้ให้บริการเกมเริ่มเลือกใช้พีซีคอนโซลที่มีชื่อเสียงในวงการบันเทิง เช่น The Toys เก้า สุภัสสราและแพทตี้ อังศุมาลิน พีซีคอนโซลเกม *Ragnarok X: Next Generation* (Online Station, 2564) ใหม่ ดาวิกา โอรันเน่ พีซีคอนโซลเกม *Ragnarok Origin* (Online Station, 2566)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า จำนวนงานวิจัยด้านการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมในแวดวงวิชาการของ ไทยยังคงมีจำนวนจำกัด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ชื่นชอบการเล่นเกมและมีประสบการณ์การเล่นเกมที่เห็นความ ขาดแคลนของวิดีโอเกมฉบับแปลภาษาไทยและปัญหาการแปลตรงตามต้นฉบับจนทำให้บทแปลไม่เป็นธรรมชาติ เท่าที่ควร รวมทั้งความขาดแคลนของงานวิจัยด้านการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมในแวดวงวิชาการ ผู้วิจัยจึง เลือกศึกษาการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเพื่อคิดหาวิธีการแปลที่เหมาะสม โดยเฉพาะวิดีโอเกมประเภทอาร์พีจี (Role-playing Game: RPG) ซึ่งมีลักษณะเด่นในด้านเนื้อเรื่องมากกว่าวิดีโอเกม ประเภทอื่น ๆ ซึ่งวิดีโอเกมประเภทอาร์พีจีจะให้ผู้เล่นสวมบทบาทเป็นตัวละครหลัก และดำเนินเรื่องราวต่าง ๆ ในเกม นอกจากนี้ ยังมีระบบมากมาย เช่น ระบบความสามารถของตัวละครและระบบอุปกรณ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกวิดีโอ เกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีความโดดเด่นในด้านความหลากหลายของข้อมูล เช่น 1) ส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User Interface) ในเกม ได้แก่ ข้อมูลตัวละคร ความสามารถของตัวละครซึ่งจะ แตกต่างกันไปตามตัวละคร คำแนะนำในการเล่น และคำสั่งภารกิจ 2) เนื้อเรื่องของวิดีโอเกมเกี่ยวข้องกับสงคราม ระหว่างประเทศในโลกเวทมนตร์ และสอดแทรกคติสอนใจเรื่องความกล้าหาญและความเสียสละ และ 3) ตัวละคร หลักในเรื่องทั้ง 14 คนอยู่ในวัยเด็กหนุ่ม เด็กสาว และตัวละครทั้งหมดมีบุคลิกที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการสนทนา ของตัวละคร ถือเป็นความท้าทายในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอวิธีการแปลและปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่พบในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับ วิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยเลือกแปลวิดีโอเกมประเภทแอ็คชั่นอาร์พีจีเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* จากภาษาอังกฤษเป็น ภาษาไทย ซึ่งพัฒนาและจัดจำหน่ายโดยบริษัท Square Enix Holdings Co., Ltd. วิดีโอเกมเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องทั้งหมด 8 บท แต่ผู้วิจัยเลือกแปลเฉพาะตัวบทที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องบทนำ (Prologue) บทที่ 1 (War - Three Hours that Changed the World) และบทที่ 2 (Raise the Vermilion Banner) เพราะทั้งสามบทเป็นบทเริ่มต้นของวิดีโอเกม ผู้วิจัยสังเกตเห็นแล้วว่าการแปลเฉพาะตัวบทที่ปรากฏอยู่ในวิดีโอเกมทั้งสามบทดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานซึ่งสามารถนำไป ต่อ ยอดสู่การแปลบทถัดไปได้ และด้วยระยะเวลาของผู้เล่นเกมซึ่งต้องใช้ระยะเวลาการเล่นนาน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึง คัดเลือกเฉพาะตัวบทที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องสามบทแรกเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยตัวบท จำนวน 940 ข้อมูล แบ่ง ออกเป็นบทบรรยายได้ภาพสำหรับคัทซีน (Cutscene) จำนวน 777 ข้อมูลและชื่อเฉพาะ ได้แก่ ชื่อตัวละคร ชื่อความสามารถของตัวละคร ชื่อไอเท็ม ตำแหน่งทางการทหาร จำนวน 163 ข้อมูล

2. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาทวิวิธีการแปลเฉพาะตัวบทที่ปรากฏบนหน้าจอเกมเท่านั้น ผู้วิจัยไม่ได้ทำบทแปลเพื่อใช้ในการพาทย์เสียงภาษาไทยแต่อย่างใด

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม (Video Game Localisation) หมายถึง การแปลวิดีโอเกมจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การแปลวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

2. วิดีโอเกม (Video Game) หมายถึง สื่อประสมเชิงโต้ตอบ (Interactive Multimedia) ที่สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ใช้ โดยทำงานผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แสดงผลบนหน้าจอ และสามารถใช้เมาส์ คีย์บอร์ด หรือเครื่องควบคุมประเภทต่าง ๆ ในการควบคุม (Miguel A. Bernal-Merino, 2006: 26)

3. วิดีโอเกมประเภทแอ็คชั่นอาร์พีจี (Action Role-playing Video Game) หมายถึง ประเภทย่อยของวิดีโอเกมประเภทอาร์พีจี วิดีโอเกมประเภทแอ็คชั่นอาร์พีจีจะเน้นการต่อสู้ ซึ่งผู้เล่นสามารถบังคับตัวละครได้โดยตรงโดยไม่จำเป็นต้องควบคุมผ่านเมนูและมีระบบเกมแบบอาร์พีจี

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีด้านการแปลของ Newmark (1982) ซึ่งแบ่งประเภทของการแปลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การแปลเชิงความหมาย (Semantic Translation) คือ การแปลที่พยายามถ่ายทอดความหมายและอรรถรสของต้นฉบับเท่าที่โครงสร้างของภาษาบทแปลจะเอื้ออำนวย และ 2) การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative Translation) คือ การแปลที่นำความหมายของต้นฉบับมาถ่ายทอดด้วยคำ สำนวน และโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปล อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้ทฤษฎีด้านการแปลของ Larson (1984) ซึ่งแบ่งการแปลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การแปลแบบบริกรูป (Form-based Translation) หรือ Literal Translation คือ การแปลแบบพยายามยึดรูปตามต้นฉบับ และ 2) การแปลแบบรักษาความหมาย (Meaning-based Translation) คือ การแปลแบบพยายามถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับให้อยู่ในรูปของภาษาฉบับแปลอย่างเป็นธรรมชาติ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการแปล

นอกจากแนวคิดและทฤษฎีของ Newmark และ Larson ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีการแปลในภาพใหญ่แล้วนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการแปลแบบตีความ (Interpretive Approach) ของ Delisle (1988) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจต้นฉบับ (Comprehension) โดยนักแปลพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่ต้นฉบับต้องการสื่อสารทั้งในระดับความหมายประจำคำและระดับความหมายตามบริบท ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำท่าทางหรือรูปภาพที่ปรากฏในวิดีโอเกมมาวิเคราะห์ร่วมกับตัวบทเพื่อสร้างบทแปลภาษาไทยที่สอดคล้องกับภาพ 2) การสร้างถ้อยคำขึ้นใหม่ (Reformulation) โดยหลังจากนักแปลเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อแล้ว นักแปลจะใช้ประสบการณ์ของตนในการค้นหาถ้อยคำในภาษาปลายทางที่สามารถถ่ายทอดความคิดของต้นฉบับได้อย่างสมบูรณ์ และ 3) การตรวจสอบความถูกต้องของฉบับแปล (Verification) โดยการเทียบเคียงจากความหมายของต้นฉบับ

อีกทั้งผู้วิจัยได้นำแนวคิดการปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553) มาปรับใช้ โดยสัญญาวิ สายบัว (2553) กล่าวว่าไว้ว่าการปรับบทแปลไม่ใช่การปรับเปลี่ยนหรือการแก้ไขฉบับแปลตามความพอใจของนักแปล การปรับบทแปลสามารถทำได้เมื่อต้องการให้ฉบับแปลเข้าใจได้ง่ายขึ้น และเมื่อต้องเลือกรักษาความหมายของต้นฉบับเอาไว้ โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบต้นฉบับ การปรับบทแปลแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) การปรับบทแปลระดับคำ โดยจะทำเมื่อภาษาฉบับแปลไม่มีคำ หรือสำนวนที่อ้างอิงถึงสิ่งที่ปรากฏในต้นฉบับ รวมถึงคำทางวัฒนธรรมซึ่งปรากฏในภาษาหนึ่งแต่ไม่ปรากฏในอีกภาษาหนึ่ง สามารถแก้ไขได้โดยการเติมคำอธิบาย การใช้วลี หรือประโยคแทนคำ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้น การเติมคำเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ และการตัดคำหรือสำนวนนั้นทิ้งไป และ 2) การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษา โดยจะทำเมื่อต้องการให้ภาษาฉบับแปลมีความเป็นธรรมชาติและเข้ากับบริบทมากที่สุด สามารถทำได้โดยการปรับระดับเสียง ระดับโครงสร้างของคำ ระดับประโยค และระดับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลสื่อภาพและเสียง

การแปลสื่อภาพและเสียง (Audiovisual translation) หมายถึง การแปลประเภทหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบด้านเสียงและภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง (Le Roch–Murat, 2023) การแปลสื่อภาพและเสียงมีความหมายกว้างซึ่งรวมถึงการแปลสื่อ (Media translation) การแปลสื่อประสม (Multimedia translation) การแปลสื่อหลากหลายรูปแบบ (Multimodal translation) และการแปลบทภาพยนตร์ (Screen translation) การแปลรายการโทรทัศน์ และการแปลเกม เป็นต้น (Chiaro, 2008; Diaz-Cintas, 2019; Le Roch–Murat, 2023) ทั้งนี้การแปลสื่อภาพและเสียงแตกต่างจากการแปลหนังสือ หนังสือพิมพ์หรืองานเขียนอื่น ๆ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของงานเขียนเหล่านี้มีไว้เพื่อการอ่านเพียงอย่างเดียว แม้ว่าบางครั้งงานเขียนเหล่านี้อาจมีรูปภาพประกอบ แต่รูปภาพประกอบเป็นเพียงส่วนเสริมซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนเท่านั้น ขณะที่สื่อภาพและเสียงประกอบด้วยองค์ประกอบด้านภาพและเสียงทั้งในรูปแบบวีดิทัศน์และอวีดิทัศน์ เช่น สีหน้า ท่าทางเสียงดนตรี ข้อความและบทพูดต่าง ๆ (Chiaro, 2008)

Agnieszka Le Roch–Murat (2023) จัดประเภทของการแปลสื่อภาพและเสียงไว้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การลงเสียงประกอบภาพ (Voiceover) การแทนที่เสียงของนักแสดงด้วยเสียงของผู้ลงเสียงประกอบภาพ (Voiceover reader) 2) การพากย์เสียงทับ (Dubbing) การแทนที่เสียงของนักแสดงในภาษาต้นทางด้วยเสียงของนักแสดงในภาษาปลายทาง และ 3) การทำบทบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) บทแปลจะถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบตัวอักษรซึ่งมักปรากฏบริเวณด้านล่างของหน้าจอ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม

การแปลเพื่อปลายทาง (Localisation) หมายถึง กระบวนการแปลงองค์ประกอบทางภาษาที่ปรากฏในเกมเป็นอีกภาษาหนึ่ง เช่น ตัวบทและเสียงพากย์ ส่วนองค์ประกอบอื่น เช่น ตัวละคร ส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User Interface) ยังคงเป็นภาษาเดิม (Chandler and Deming, 2012: 4) อีกทั้งการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมมีส่วนคล้ายคลึงกับการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์เพราะวิดีโอเกมมักประกอบด้วยคัทซีน (Cutscene) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอเรื่องราวของเกม แต่ต่างกันตรงที่การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมมีอิสระเรื่องจำนวนตัวอักษรมากกว่า (Mangiron & O’Hagan, 2006: 10-21; Bogucki, 2013: 30)

Schäler (2011: 159-160) แบ่งกระบวนการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา เช่น ผลิตรายการนี้สามารถแปลเพื่อปลายทางในตลาดกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่ จำเป็นต้องแปลข้อความและองค์ประกอบอื่น (เช่น รูปภาพ และสัญลักษณ์) ทั้งหมดหรือไม่ กลวิธีที่นิยมใช้ในขั้นนี้ คือ การแปลแบบคร่าว ๆ (Pseudo-translation) เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายไม่สูง 2) การเตรียมตัว (Preparation) เมื่อผลิตรายการได้รับการอนุมัติ หัวหน้าโครงการและทีมงานทั้งหมดจะร่วมกันวางแผนการทำงาน และจัดทำกล่องเครื่องมือสำหรับการแปล โดยจะกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ตารางการทำงานและรายละเอียดด้านการเงิน 3) การแปล (Translation) นักแปลทำหน้าที่แปลผลิตรายการภายใต้เวลาที่จำกัด ขั้นตอนนี้จำเป็นต้องอาศัยทักษะเฉพาะทาง ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ตัวบท การจัดเตรียมคลังคำศัพท์เฉพาะทาง การปรับปรุงโปรแกรมหน่วยความจำสำหรับการแปล การแปลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และตรวจสอบความสอดคล้องของงานแปล 4) การทดสอบ (Engineering/Testing) ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพจะตรวจสอบคุณภาพของผลิตรายการที่ได้รับการแปลเพื่อปลายทางแล้ว หากพบปัญหาจะส่งให้ฝ่ายวิศวกรแก้ไข จากนั้นฝ่ายตรวจสอบคุณภาพจะตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง เมื่อผลิตรายการได้รับการอนุมัติจะถูกส่งไปยังห้องปฏิบัติการเพื่อวางจำหน่ายต่อไป และ 5) การประเมินผลงาน (Project Review) ทีมงานในโครงการจะร่วมกันแสดงความเห็นต่อผลิตรายการอย่างละเอียด ซึ่งประกอบด้วยทีมงานที่ให้บริการการแปลเพื่อปลายทางและผู้ว่าจ้าง โดยจะประเมินคุณภาพการให้บริการและแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างการทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอีกในงานต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม

Carmen Mangiron & Minako O'Hagan (2006) นำเสนอการแปลวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy X* และ *Final Fantasy X-2* จากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษไว้ในบทความเรื่อง *Game Localisation: Unleashing Imagination with 'Restricted' Translation* ผลการศึกษาพบว่า การแปลวิดีโอเกมจำเป็นต้องอาศัยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์โดยการรักษาลักษณะและความรู้สึกของวิดีโอเกมต้นฉบับเอาไว้เพื่อให้ผู้เล่นได้รับประสบการณ์การเล่นที่น่าประทับใจ อีกทั้งคาร์เมนและมินากะพบว่า ทีมนักแปลใช้กลวิธีการแปล จำนวน 4 กลวิธีในการแปลวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy X* และ *Final Fantasy X-2* ได้แก่ 1) การเปลี่ยนชื่อคำศัพท์และตัวละคร (Re-naming of Key Terminology and Character Names) 2) การเพิ่มตัวบท (Contextualisation by Addition) 3) การสร้างมุกตลกหรือคำที่แสดงความขบขันขึ้นใหม่ (Re-creation of Play on Words) และ 4) การใช้คำ วลีหรือประโยคที่เป็นที่นิยมในพื้นที่นั้น ๆ (Deliberate Use of Regional Expressions)

Atittaya Toedtoonrakool (2020) ศึกษากลยุทธ์การแปลข้อความในเกม *The Sims 2* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในสารนิพนธ์เรื่อง *Translation Strategies in In-Game Texts of The Sims 2 From English to Thai* ผลการศึกษาพบว่า นักแปลใช้กลวิธีการแปลความไม่เท่าเทียมกันในระดับคำ จำนวน 4 กลวิธี ได้แก่ 1) การใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมร่วมกับการเพิ่มคำอธิบาย (A Loan Word or Loan Word Plus Explanation) เป็นกลวิธีที่นักแปลเลือกใช้มากที่สุด ร้อยละ 77.1% 2) การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย (Translation by Cultural Substitution) ร้อยละ 8.6% 3) การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่ไม่เกี่ยวข้องกัน (Translation by Paraphrase Using An Unrelated Word) ร้อยละ 8.6% และ 4) การละไม่แปล (Translation by Omission) เป็นกลวิธีที่นักแปลเลือกใช้ใช้น้อยที่สุด ร้อยละ 5.7% ผู้วิจัยพบว่า เหตุผลส่วนใหญ่ที่ทำให้กลวิธีการใช้คำยืมหรือการใช้คำยืมร่วมกับการ

เพิ่มคำอธิบายพบมากที่สุด เนื่องจากเกม *The Sims 2* มีชื่อเฉพาะและคำศัพท์เฉพาะจำนวนมากจึงทำให้นักแปลเลือกทับศัพท์เป็นภาษาไทยแทนการใช้กลวิธีอื่น ๆ

ฐานันดร วงศ์กิตติธ (2554) ศึกษาการแปลและทำบทบรรยายใต้ภาพสำหรับวิดีโอเกมเรื่อง *Bayonetta* ไว้ในสารนิพนธ์เรื่อง *การแปลและทำบทบรรยายใต้ภาพเกมคอนโซลเรื่อง Bayonetta* โดยนำแนวคิดทฤษฎีการแปลมาใช้ในการแปลจริง ฐานันดรแบ่งตัวบทในเกมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ปริศนาและคำแนะนำต่าง ๆ ที่พบระหว่างเล่นเกม 2) ชื่อเฉพาะที่ปรากฏในเกม ได้แก่ ชื่อตัวละคร อาวุธและเครื่องแต่งกาย และ 3) บทบรรยายใต้ภาพของคัทซีน (Cutscene) ผลการวิจัยพบว่า การแปลตัวบทของเกมคอนโซลให้มีความเหมาะสมจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบด้านวิชาการแปล ได้แก่ กระบวนการแปลที่ถูกต้อง และลีลาการใช้ภาษาเพื่อรักษาอรรถรสตามต้นฉบับไว้ 2) องค์ประกอบด้านความนิยมของตลาด เนื่องจากตัวบทของเกมประเภทนี้มีผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม คือ ผู้เล่นที่คุ้นเคยกับเกมประเภทนี้ จึงส่งผลให้ผู้วิจัยเลือกแปลโดยใช้คำศัพท์ที่มีใช้กันอยู่แล้วและเป็นคำศัพท์ที่ผู้เล่นเกมคุ้นเคย และ 3) องค์ประกอบด้านบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยเกมคอนโซลเรื่อง *Bayonetta* มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับศาสนาและเวทมนตร์ ฐานันดรจึงเลือกแปลโดยรักษาคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและเวทมนตร์ไว้

ฐานันดร วงศ์กิตติธ (2559) นำเสนอการแปลวิดีโอเกมในต่างประเทศและประเทศไทยไว้ในบทความเรื่อง *การแปลวิดีโอเกม: ภาพรวมของกระบวนการและประเด็น* ฐานันดรพบว่าวิดีโอเกมได้รับความนิยมส่งผลให้วิดีโอเกมมีบทบาทมากขึ้นในอุตสาหกรรมความบันเทิงและสามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น การแปลวิดีโอเกมจึงมีส่วนสำคัญในฐานะสื่อกลางในด้านธุรกิจ แต่ในด้านการศึกษาและการวิจัย ฐานันดรพบว่า การวิจัยการแปลวิดีโอเกมยังไม่ได้รับความนิยมในประเทศไทยเพราะเป็นประเด็นการศึกษาใหม่ นอกจากนี้ ฐานันดรนำเสนอปัญหาในการแปลวิดีโอเกมไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ทั่วไปในการแปลทุกประเภท เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ 2) ปัญหาด้านเทคนิค เช่น ข้อจำกัดจำนวนตัวอักษร และ 3) ปัญหาด้านการจัดการโครงการแปล เช่น การขาดการประสานงานที่ีระหว่างนักแปลด้วยกัน หรือนักแปลกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากการแปลโดยผู้วิจัยเอง โดยแบ่งขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นฉบับ การกำหนดแนวทางในการแปลและการทำคลังคำศัพท์ การแปล และการทดสอบบทแปล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ต้นฉบับ

หลังจากเก็บข้อมูลตัวบทที่ปรากฏในเนื้อหาของบทนำ (Prologue) บทที่ 1 (War-three Hours that Changed the World) และบทที่ 2 (Raise the Vermilion Banner) ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับภาษาของต้นฉบับและบุคลิกของตัวละครที่ปรากฏในวิดีโอเกมเพื่อเป็นประโยชน์ในการแปลให้เหมาะสมกับบริบทและตัวละคร

2. การกำหนดแนวทางในการแปลและการทำคลังคำศัพท์

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการแปล และจัดทำคลังคำศัพท์โดยนำคำศัพท์ที่ได้รวบรวมไว้มาแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ชื่อตัวละคร ชื่อความสามารถของตัวละคร ชื่อสถานที่ ชื่อไอเท็ม โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel จากนั้น ผู้วิจัยพยายามสืบค้นว่าคำใดมีการแปลเป็นภาษาไทยมาก่อนบ้างจากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิดีโอเกม หรือเกมออนไลน์ฉบับแปลภาษาไทย หากพบคำที่มีการแปลเป็นภาษาไทยมาก่อน ผู้วิจัยจะเลือกใช้คำแปลนั้น และหากไม่พบการแปลเป็นภาษาไทยก่อน ผู้วิจัยจะแปลเอง

3. การแปล

ผู้วิจัยลงมือแปลโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลของ Newmark (1982) Larson (1984) Delisle (1988) และสัญญาวี สายบัว (2553) จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของบทแปลภาษาไทยโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การทดสอบบทแปล

ผู้วิจัยทดสอบบทแปลภาษาไทยโดยอาสาสมัครจำนวน 20 คน แบ่งเป็นเพศชาย 10 คนและเพศหญิง 10 คน ซึ่งมีอายุ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การเล่นเกมนประเภทอาร์พีจีมาก่อนอย่างน้อย 1 เกม ผู้วิจัยส่งคลิปวิดีโอการเล่นเกมนฉบับภาษาไทยความยาว 35 นาทีให้อาสาสมัครทางออนไลน์ หลังจากอาสาสมัครรับชมคลิปวิดีโอจบแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์อาสาสมัครเป็นรายบุคคลโดยใช้คำถามปลายเปิดในประเด็นความรู้สึกของอาสาสมัคร หลังจากได้ดูคลิป ความสละสลวยและความเป็นธรรมชาติของบทแปล และสิ่งที่ควรปรับปรุงหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการศึกษา

1. การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD*

จากข้อมูลตัวบททั้งหมด 940 ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนและการแปลชื่อเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีน

ผู้วิจัยพบว่าการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ตัวอักษร เนื่องจากภาษาอังกฤษไม่มีวรรณยุกต์อยู่ในตำแหน่งด้านล่างของตัวอักษร แต่ภาษาไทยมีทั้งสระและวรรณยุกต์ซึ่งปรากฏทั้งบนและล่างพยัญชนะ ทำให้ต้องใช้พื้นที่มากกว่าภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงต้องแปลบทบรรยายใต้ภาพเป็นภาษาไทยที่สั้น กระชับ และรักษาความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การแปลแบบเน้นฉบับแปล การแปลแบบตีความ การปรับบทแปล และการแปลแบบผสมผสาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 การแปลแบบเน้นฉบับแปล

ตัวอย่าง 1

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
General Qator Bashtar: <u>Let's hear that report again.</u>	พลเอกกาเตอร์ บาซตาร์: <u>สถานการณ์ล่าสุดเป็นไงบ้าง</u>
Imperial COMM Officer: Sir, Vessel Six has been confirmed destroyed.	หน่วยสื่อสารของจักรวรรดิ: ท่านครับ กองเรือหมายเลข 6 ถูกทำลายแล้วจริง ๆ ครับ
General Qator Bashtar: Look like we have an anomaly on our hands.	พลเอกกาเตอร์ บาซตาร์: เหมือนมีบางอย่างผิดปกติ
What about the 401st and 903rd?	หน่วย 401 และ 903 ละ
Imperial COMM Officer: I can't reach either company, sir.	หน่วยสื่อสารของจักรวรรดิ: ติดต่อทั้งคู่ไม่ได้เลยครับท่าน
General Qator Bashtar: Keep trying	พลเอกกาเตอร์ บาซตาร์: พยายามต่อไป
Imperial COMM Officer: <u>Sir!</u>	หน่วยสื่อสารของจักรวรรดิ: <u>ครับท่าน!</u>

จากตัวอย่าง 1 เหตุการณ์ตอนที่พลเอกกาเตอร์ บาชตาร์เปิดประตูออกมาเพื่อฟังรายงานสถานการณ์การรบระหว่างอาณาจักรรูบรัมและจักรวรรดิมิลิเทซีจากทหาร ผู้วิจัยใช้กลวิธีการแปลที่เน้นฉบับแปลซึ่งเป็นการแปลแบบถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับด้วยคำ สำนวน และโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปล เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจมากที่สุด ผู้วิจัยเลือกใช้ประโยคและคำศัพท์ที่คุ้นเคยในบริบททางทหารเพื่อให้ฉบับแปลเป็นธรรมชาติในภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เล่นได้อารมณ์และรู้สึกเหมือนเล่นเกมต้นฉบับ ผู้วิจัยแปลประโยค “Let’s hear that report again.” ว่า “สถานการณ์ล่าสุดเป็นไงบ้าง” และแปลคำว่า “Sir” ว่า “ครับท่าน” เนื่องจากเป็นประโยคและคำขานรับที่มักได้ยินในบริบทเกี่ยวกับทหารบกไทย

1.1.2 การแปลแบบตีความ

ตัวอย่าง 2

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Izana Kunakiri: Is everyone...all right?	อิซานะ คุณาคิริ: ทุกคนไม่เป็นไรใช่ไหม
Have you seen a guy...	เห็นผู้ชาย...
A guy with a red cape?	ผู้ชายสวมผ้าคลุมสีแดงบ้างมั๊ย
Rubrum female soldier: No, I haven't...	ทหารหญิงอาณาจักร: ไม่เห็นเลย...
You?	นายละ
Imperial trooper: <u>Visual!</u>	ทหารจักรวรรดิ: <u>ศัตรู!</u>
Kill them!	ฆ่ามัน!

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่อิซานะ คุณาคิริสอบถามกลุ่มทหารอาณาจักรที่นั่งพักเพราะเหนื่อยล้าจากการต่อสู้ ทันใดนั้นเกิดระเบิดขึ้นและทหารจักรวรรดิสองนายวิ่งเข้าโจมตีกลุ่มทหารอาณาจักร ในฉากนี้องค์ประกอบด้านภาพที่ปรากฏบนหน้าจอมีความสำคัญต่อการเลือกใช้คำเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยเลือกแปลคำว่า “Visual!” เป็นภาษาไทยว่า “ศัตรู!” แทนการแปลตามความหมายประจำคำว่า “ภาพ” โดยตีความเหตุการณ์ที่ทหารจักรวรรดิโจมตีกลุ่มทหารอาณาจักรและวิ่งเข้ามาตรวจสอบว่าศัตรูยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เมื่อทหารจักรวรรดิเห็นว่าศัตรูยังไม่เสียชีวิตจึงตะโกนบอกทหารอีกนาย ผู้วิจัยเห็นว่าคำว่า “ศัตรู!” เหมาะสมกับเหตุการณ์ข้างต้นมากที่สุด นอกจากนี้ คำดังกล่าวเป็นคำที่สั้น กระชับ ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาที่ข้อความปรากฏบนหน้าจออีกด้วย

1.1.3 การปรับบทแปล

ตัวอย่าง 3

	Chancellor Khalia Chival VI: We shall drive out the <u>Militesi forces</u> that still unlawfully occupy our territories
ต้นฉบับ	And liberate <u>our villages, cities, and citizens</u> that continue to suffer at the hands of the empire.
	Rubrum is not in this alone. <u>All of Orience</u> must confront this challenge.

นายกรัฐมนตรีคาเลีย วิชาลที่ 6: เราควรขับไล่กองทัพมิลิเทซีที่ยึดครองพื้นที่ของเรา
โดยมิชอบ

ร่างแรก ปลดปล่อยหมู่บ้าน เมืองต่าง ๆ และชาวเมืองให้เป็นอิสระจากเงื้อมมือของจักรวรรดิ
รูปธรรมไม่ได้เผชิญเรื่องนี้ตามลำพัง โลกออเรียนซ์ทั้งหมดกำลังเผชิญกับปัญหานี้

นายกรัฐมนตรีคาเลีย วิชาลที่ 6: เราควรขับไล่ศัตรูที่ยึดครองพื้นที่ของเราโดยมิชอบ
ร่างสุดท้าย ปลดปล่อยเมืองและชาวเมืองให้เป็นอิสระจากเงื้อมมือศัตรู
รูปธรรมไม่ได้เผชิญเรื่องนี้ลำพัง ทั้งโลกกำลังเผชิญกับปัญหานี้

จากตัวอย่าง 3 ผู้วิจัยใช้การปรับบทแปลของสัญญาวิ สายบัว (2553) โดยใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่าเพื่อปรับระดับแปลให้สั้น กระชับและเป็นธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะหากฉบับแปลมีความยาวเกินไป ผู้เล่นจะอ่านบทบรรยายได้ภาพสำหรับคัทซีนไม่ทัน ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำว่า “กองทัพมิลิเทซี” และ “จักรวรรดิ” เป็นคำว่า “ศัตรู” แทน โดยเป็นคำสามมัญที่สั้นกว่า อีกทั้งผู้วิจัยใช้วลี “เมืองและชาวเมือง” แทนวลี “หมู่บ้าน เมืองต่าง ๆ และชาวเมือง” เพราะคำว่า “เมือง” มีความหมายกว้างครอบคลุมคำว่าหมู่บ้าน และสอดคล้องกับคำว่าชาวเมือง นอกจากนั้น ผู้วิจัยปรับคำว่า “โลกออเรียนซ์ทั้งหมด” เป็น “ทั้งโลก” เพราะเกมระบุมาตั้งแต่ต้นแล้วว่าเหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นที่โลกออเรียนซ์ จึงไม่จำเป็นต้องระบุชื่อเฉพาะอีก

1.1.4 การแปลแบบผสมผสาน

ตัวอย่าง 4

ต้นฉบับ

ฉบับแปล

Since the dawn of eternity, four lights of hope ในอดีตกาล แสงแห่งความหวังทั้งสี่ปรากฏขึ้นบนโลก
have shone upon the world

Men flock to these lights, around which they ผู้คนต่างมารวมตัวรอบแสงเหล่านั้นและสร้างป้อมปราการ
build four peristylia. ขึ้น

Each peristylum becomes their faith and society, the path upon which they are set. ซึ่งต่างเป็นศูนย์รวมใจของผู้คน หนทางของผู้คนถูกลิขิตไว้
แล้ว

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นบทบรรยายได้ภาพสำหรับคัทซีน ซึ่งมีระยะเวลาในการแสดงผลบนหน้าจอเพียงข้อความละ 6-8 วินาที ผู้วิจัยจึงเลือกปรับฉบับแปลให้กระชับและเป็นธรรมชาติที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้วิจัยใช้กลวิธีสองกลวิธีในการแปลประโยค “Each peristylum becomes their faith and society, the path upon which they are set.” กล่าวคือ ใช้การปรับบทแปลโดยการละไม่แปลคำว่า “Each peristylum” เพราะมีการกล่าวถึงในประโยคก่อนหน้าแล้วและเพื่อให้บทแปลกระชับ และใช้กลวิธีการแปลที่เน้นฉบับแปลในการแปลวลี “becomes their faith and society” เป็นภาษาไทยว่า “ซึ่งต่างเป็นศูนย์รวมใจของผู้คน” โดยเลือกใช้คำว่า “ศูนย์รวมใจ” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่รวมจิตใจของผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน เพราะเหมาะสมเข้ากับบริบทในเรื่องที่ผู้คนนับถือคริสตลว่าเป็นดังสิ่งศักดิ์สิทธิ์

1.2 การแปลงชื่อเฉพาะ

ผู้วิจัยพบว่าการแปลงชื่อเฉพาะแตกต่างจากการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนเพราะการแปลงชื่อเฉพาะจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจำเป็นต้องรักษาเอกลักษณ์ของวิดีโอเกมเอาไว้ด้วย ในการแปลงชื่อเฉพาะผู้วิจัยใช้กลวิธีการแปล 7 กลวิธี ดังต่อไปนี้

1.2.1 การทับศัพท์

ตัวอย่าง 5

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Jack	แจ๊ค
Queen	ควีน
King	คิง

จากตัวอย่าง 5 ชื่อนักเรียนห้องศูนย์ลั่นตั้งชื่อมาจากชื่อเรียกไฟ เช่น แจ๊ค หมายถึง ไฟ 11 แต้้ม หรือไฟแจ๊คควีน หมายถึง ไฟ 12 แต้้ม หรือไฟแหม่ม และคิง หมายถึง ไฟ 13 แต้้ม หรือไฟคิง ผู้วิจัยจึงใช้กลวิธีการทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสภา (ม.ป.ป.) เพื่อรักษาลูกเล่นของชื่อตัวละครไว้แทนการแปลงชื่อตัวละคร

1.2.2 การเทียบเคียงคำในภาษาต้นฉบับกับคำในภาษาไทย

ตัวอย่าง 6

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Cadetmaster	เจ้ากรมกำลังพลทหาร

จากตัวอย่าง 6 ผู้วิจัยแปลตำแหน่งของตัวละครทหารระดับผู้บังคับบัญชาทั้งหมดโดยเทียบกับตำแหน่งทหารบกของประเทศไทย เพื่อให้ผู้เล่นรู้สึกคุ้นเคยและเข้าใจภาระหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งได้ดีว่าการแปลแบบตรงตัว จากตัวอย่างข้างต้น ตำแหน่ง “Cadetmaster” เป็นผู้อำนวยการแผนกบริหารของอคาเดเมีย มีหน้าที่ดูแลนักเรียนทหารทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบหน้าที่ดังกล่าวกับตำแหน่งทหารบกในบริบทของไทย และพบว่ากรมกำลังพลทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เสนอนโยบาย วางแผนและกำกับดูแลด้านกำลังพลซึ่งมีความคล้ายคลึงกับตำแหน่ง “Cadetmaster” ผู้วิจัยจึงแปลคำว่า “Cadetmaster” ว่า “เจ้ากรมกำลังพลทหาร”

1.2.3 การแปลแบบตีความ

ตัวอย่าง 7

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Phantoma	แก่นพลังชีวิต
Ether	ยาแห่งมนตรา
Turbo Ether	ยาแห่งมนตราระดับสูง

ต้นฉบับ

ฉบับแปล

Mega-Ether

ยาแห่งมนตราระดับสูงสุด

X-Ether

ยาแห่งมนตราระดับสุดยอด

จากตัวอย่าง 7 ผู้วิจัยแปลชื่อไอเท็มโดยใช้กลวิธีการแปลแบบตีความเพราะชื่อไอเท็มบางชื่อไม่มีความหมายตามพจนานุกรม เช่น คำว่า “Phantoma” ผู้วิจัยจึงตีความจากลักษณะและแหล่งที่มาของไอเท็มชนิดนี้ กล่าวคือมีลักษณะเป็นทรงกลมและได้มาจากสิ่งมีชีวิตทุกชนิดที่อยู่ในโลกออเรียนซ์ ผู้วิจัยจึงแปลว่า “แก่นพลังชีวิต”

อีกทั้งผู้วิจัยแปลคำว่า “Ether” “Turbo Ether” “Mega-Ether” “X-Ether” โดยตีความจากคุณสมบัติของไอเท็มดังกล่าวว่าเป็นน้ำยาที่ใช้แล้วเพิ่มค่าพลังเวทมนตร์ ผู้วิจัยจึงแปลว่า “น้ำยาแห่งมนตรา” จากนั้นเพิ่มคำว่า “ระดับสูง” “ระดับสูงสุด” และ “ระดับสุดยอด” ต่อท้ายตามความหมายของแต่ละคำ

ตัวอย่าง 8

ต้นฉบับ

ฉบับแปล

Concerto

บทเพลงแห่งการต่อสู้

Jump

ทะยานสังหาร

ในตัวอย่าง 8 ผู้วิจัยต้องใช้กลวิธีการแปลแบบตีความเนื่องจากชื่อความสามารถต้นฉบับบางชื่อไม่ชัดเจนหรือไม่สื่อให้เห็นภาพเพียงพอ เช่น “Concerto” หมายถึง ดนตรีประเภทหนึ่ง หากผู้วิจัยแปลโดยการทับศัพท์จะทำให้ผู้เล่นบางกลุ่มซึ่งไม่มีความรู้ด้านดนตรีไม่เข้าใจได้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์และตีความจากคุณสมบัติของความสามารถนี้และพบว่าความสามารถนี้ช่วยเพิ่มพลังโจมตีของตัวละคร ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ “บทเพลงแห่งการต่อสู้” เพื่อสื่อว่าความสามารถนี้ใช้ในการต่อสู้ เช่นเดียวกับความสามารถ “Jump” ซึ่งหากผู้วิจัยแปลตรงตัวก็อาจจะส่งผลให้ผู้เล่นสับสนว่าเป็นการกระโดดเพื่อหลบหลีกหรือกระโดดเพื่อโจมตีศัตรูได้ ผู้วิจัยจึงแปลโดยการตีความและวิเคราะห์จากท่วงท่าการโจมตี ซึ่งตัวละครจะกระโดดขึ้นฟ้าแล้วพุ่งตัวลงฆ่าศัตรู ผู้วิจัยจึงถ่ายทอดความสามารถนี้เป็นภาษาไทยว่า “ทะยานสังหาร”

1.2.4 การแปลที่เน้นฉบับแปล

ตัวอย่าง 9

ต้นฉบับ

ฉบับแปล

Hawkeye

นัยน์ตาเหยี่ยว

Negative Aura

รังสีอำมหิต

จากตัวอย่าง 9 ในการแปลความสามารถของตัวละคร ผู้วิจัยใช้กลวิธีการแปลที่เน้นฉบับแปลเพื่อรักษาความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อเอาไว้และใช้ความคิดสร้างสรรค์ถ่ายทอดออกมาเป็นฉบับแปล เช่น ความสามารถ “Hawkeye” ซึ่งอาจจะถ่ายทอดเป็นภาษาไทยแบบตรงตัวได้ว่า “ดวงตาเหยี่ยว” แต่ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “นัยน์ตา” แทน เพราะคำว่า “นัยน์ตา” เป็นภาษาวรรณศิลป์ ซึ่งให้ความรู้สึกแตกต่างจากดวงตาซึ่งเป็นภาษาสามัญที่ใช้กันทั่วไป และเลือกแปลความสามารถ “Negative Aura” เป็นภาษาไทยว่า “รังสีอำมหิต” เพราะเป็นวลีที่คุ้นหูของคนไทย

1.2.5 การปรับบทแปล

ตัวอย่าง 10

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Imperial Trooper	ทหารจักรวรรดิ
Dominion Legiary	ทหารอาณาจักร

จากตัวอย่าง 10 ในการแปลตำแหน่ง “Imperial Trooper” ผู้วิจัยสืบค้นความหมายจาก *Longman Dictionary of Contemporary English* พบว่า คำว่า “Trooper” หมายถึง A soldier of the lowest rank in the part of the army that uses tanks or horses (Pearson Longman, n.d.) แต่ภาพที่ปรากฏในวิดีโอเกม “Imperial Trooper” เป็นเพียงทหารเดินเท้าธรรมดา ไม่ได้นั่งอยู่บนรถถังหรือขี่ม้า หากผู้วิจัยแปลตามความหมายของพจนานุกรม อาจทำให้ผู้เล่นสับสนได้ ผู้วิจัยจึงเลือกแปลเป็นภาษาไทยด้วยคำสามัญที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมคำดังกล่าวอย่างคำว่า “ทหาร” แล้วคำว่า “จักรวรรดิ” ต่อท้ายโดยอ้างอิงจากชื่อประเทศ “จักรวรรดิมิลิเทซี” เช่นเดียวกับคำว่า “Dominion Legiary” ซึ่งผู้วิจัยแปลว่า “ทหารอาณาจักร”

ตัวอย่าง 11

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Imperial Tribune	ทหารจักรวรรดิระดับสูง

จากตัวอย่าง 11 ผู้วิจัยไม่สามารถเทียบบางตำแหน่งในภาษาอังกฤษกับตำแหน่งทหารบกของประเทศไทยได้ เช่น ตำแหน่ง “Tribune” ผู้วิจัยสืบค้นความหมายจาก *Macmillan Dictionary* พบว่า คำศัพท์ดังกล่าว หมายถึง A government official in ancient Rome whose job was to protect the rights of ordinary people. (Macmillan Education, n.d.) ผู้วิจัยจึงต้องอ้างอิงจากสารานุกรมที่ปรากฏในวิดีโอเกม และใช้การปรับบทแปลระดับคำโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างอย่างคำว่า “ทหาร” และใช้กลวิธีการแปลโดยเพิ่มคำว่า “ระดับสูง” ต่อท้ายจนเป็นฉบับแปลที่เหมาะสมว่า “ทหารระดับสูง”

1.2.6 การแปลโดยใช้ชื่อที่เป็นที่นิยมในวงการเกม

เนื่องจากคำศัพท์เฉพาะในวงการเกมยังไม่มีกำหนดชื่อเป็นภาษาไทยไว้อย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากสาขาวิชาอื่นที่มีการบัญญัติคำศัพท์ไว้อย่างเป็นทางการ ดังนั้น หากผู้วิจัยพบว่าคำศัพท์ใดที่เคยปรากฏในวิดีโอเกมเรื่องอื่น ๆ ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยจะเลือกใช้ชื่อดังกล่าวตามที่นิยมใช้กันในวงการเกมในประเทศไทย โดยคำนึงถึงความเข้าใจของผู้เล่นเกมชาวไทยเป็นหลัก

ตัวอย่าง 12

ต้นฉบับ	ฉบับแปล
Vermilion Bird	หงส์แดง
White Tiger	พยัคฆ์ขาว
Azure Dragon	มังกรฟ้า
Black Tortoise	เต่าดำ

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “หงส์แดง” “พยัคฆ์ขาว” “มังกรฟ้า” และ “เต่าดำ” เป็นชื่อสัตว์อสูรศักดิ์สิทธิ์ที่มักปรากฏขึ้นในนิยายกำลังภายในจีน ละครโทรทัศน์เกาหลีและการ์ตูนญี่ปุ่นหลายเรื่อง เช่น การ์ตูนเรื่อง *เบย์เบลด คีกลูกช่างะท้าวฟ้า (Beyblade)* ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำแปลที่ได้นิยมใช้มาก่อนแล้วในสื่อบันเทิงทั้งสองประเภท เพราะเป็นชื่อที่คนไทยคุ้นหูกันเป็นอย่างดี

1.2.7 การแปลแบบผสมผสาน

ในการแปลวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* บางครั้งการใช้กลวิธีเพียงกลวิธีเดียวอาจสื่อความหมายได้ไม่ครบถ้วนและไม่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้การแปลแบบผสมผสานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 13

ต้นฉบับ

Chocobo

ฉบับแปล

นกโจโคโบะ

จากตัวอย่างข้างต้น ในการแปลคำว่า “Chocobo” เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยใช้กลวิธีทับศัพท์และการปรับบทแปลโดยเพิ่มลักษณะหรือคำอธิบายว่า “นกโจโคโบะ” คำว่า “Chocobo” เป็นคำศัพท์ที่ผู้เล่นเกมเรื่อง *Final Fantasy* ภาคก่อนหน้าจะรู้จักเป็นอย่างดีว่าเป็นชื่อของนกสีเหลืองขนาดใหญ่ แต่สำหรับผู้เล่นใหม่ที่ยังไม่เคยเล่นเกมซีรีส์นี้มาก่อน อาจไม่รู้ว่ “Chocobo” คือสัตว์ชนิดใด ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเพิ่มคำว่า “นก” นำหน้าคำศัพท์ เพื่อให้ผู้เล่นใหม่สามารถเข้าใจและเห็นภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การทดสอบบทแปล

หลังจากแปลเนื้อหาวิดีโอเกมเรื่อง *Final Fantasy Type-0 HD* เป็นภาษาไทยโดยสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะทดสอบบทแปลภาษาไทยเพื่อตรวจสอบว่าบทแปลมีประสิทธิภาพหรือไม่และมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยให้อาสาสมัครจำนวน 20 คนดูคลิปวิดีโอการเล่นเกมที่มียบทแปลภาษาไทย จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์อาสาสมัครรายบุคคลโดยใช้คำถามปลายเปิด ผู้วิจัยสามารถจำแนกความคิดเห็นออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ด้านคำแปล ด้านเทคนิค และด้านการนำไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นด้านคำแปล

ผู้วิจัยพบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่กล่าวว่าบทแปลโดยภาพรวมถ่ายทอดความหมายและแปลออกมาได้ดีไม่ขัดความรู้สึก อีกทั้งบทแปลสามารถสื่ออารมณ์ของตัวละครได้ดีและใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละครและสถานการณ์ เช่น ตัวละครทหารก็เลือกใช้ภาษาที่กระชับ ขณะที่อาสาสมัครจำนวน 4 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 20) แนะนำว่าต้องการให้ใช้ชื่อตัวละครภาษาอังกฤษแทนการทับศัพท์เพราะชื่อตัวละครภาษาอังกฤษทำให้อาสาสมัครได้รับอารมณ์มากกว่าการทับศัพท์ภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับอาสาสมัครจำนวน 4 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 20) ที่ต้องการให้ใช้ชื่อความสามารถเป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย

2.2 ความคิดเห็นด้านเทคนิค

ผู้วิจัยพบว่า อาสาสมัครบางส่วนให้ความสำคัญกับชุดแบบอักษร (Font) และขนาดของชุดแบบอักษรที่ปรากฏในวิดีโอเกม กล่าวคือ อาสาสมัครจำนวน 2 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 10) แสดงความคิดเห็นว่าตัวอักษรที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับเกม ขณะที่อาสาสมัครจำนวน 1 คน จาก 20 คน (ร้อยละ 5) กล่าวว่าตัวอักษรอ่านยากเกินไป อาสาสมัครจำนวน 1 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 5) กล่าวว่าบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่เกินไป หลังจากพิจารณาความคิดเห็นเรื่องตัวอักษรที่ใช้ในเกม ผู้วิจัยเห็นด้วยที่จะเปลี่ยนชุดแบบอักษรและปรับขนาดตัวอักษรของบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนให้มีขนาดเล็กลง เพื่อไม่ให้บทบรรยายใต้ภาพดึงดูสายตาของผู้เล่นจากคัทซีนมากเกินไป นอกจากนี้ อาสาสมัครจำนวน 3 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 15) เสนอแนะว่าอาจใช้สีหรือการเว้นวรรคช่วยเน้นคำสำคัญเพื่อให้อ่านคำสำคัญได้ภายในระยะเวลาจำกัด

2.3 ความคิดเห็นด้านการนำไปใช้

ผู้วิจัยพบว่า อาสาสมัครส่วนใหญ่กล่าวว่าบทแปลนี้สามารถนำไปใช้จริงเพราะสามารถช่วยให้เล่นเกมได้ง่ายขึ้น อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมได้ ขณะที่อาสาสมัคร จำนวน 2 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 10) กล่าวว่าบทแปลนี้ยังไม่สามารถนำไปใช้จริงได้ บทแปลจำเป็นต้องปรับปรุงเรื่องการสื่ออารมณ์ในบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนเพิ่มอีก

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าอาสาสมัครส่วนใหญ่ชื่นชอบบทแปลที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับโดยเฉพาะกล่องบทสนทนา และส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ ซึ่งมีระยะเวลาปรากฏบนหน้าจอจำกัด อีกทั้งชื่นชอบบทแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีนที่สามารถสื่ออารมณ์ของตัวละครต่างๆ ได้ดี ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร นอกจากนี้ อาสาสมัครจำนวน 3 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 15) เสนอแนะว่าผู้วิจัยอาจใช้สีหรือการเว้นวรรคช่วยเน้นคำสำคัญของส่วนประสานกับผู้ใช้เพื่อให้ผู้เล่นอ่านคำสำคัญได้ภายในระยะเวลาจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับนิสัยของอาสาสมัครจำนวน 1 คนจาก 20 คน (ร้อยละ 11.11) ที่ไม่ชอบอ่านคำแนะนำที่มีเนื้อหายาว และมักทดลองเล่นเกมด้วยตัวเองก่อน หากติดขัดตรงไหน จึงจะย้อนกลับไปอ่านคำแนะนำในการเล่น นอกจากนี้ จากการทดสอบบทแปล ผู้วิจัยยังพบว่ามีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ อีกทั้งข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครมีผลต่อความพึงพอใจ ได้แก่ อาสาสมัครเพศชายส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับภาพรวมของบทแปล ในขณะที่อาสาสมัครเพศหญิงส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการใช้คำศัพท์และความเหมาะสมของคำศัพท์ในบทแปล

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีการแปลที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีผลสัมฤทธิ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแปลเพื่อปลายทางเกมสำหรับวิดีโอเกมอื่น ๆ ได้อย่างแท้จริงและเป็นที่ยอมรับ การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมต้องคำนึงถึงธรรมชาติของบทแปลเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Mangiron & O'Hagan (2006) กล่าวว่าไว้ว่า ประการสำคัญในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมก็คือ การรักษาธรรมชาติในการเล่นเกมนั้นเอาไว้โดยทำให้ผู้เล่นรู้สึกเหมือนเล่นเกมต้นฉบับอยู่ อีกทั้งผู้วิจัยเห็นว่ายังมีปัญหาในการแปลหลายประการที่นักแปลต้องให้ความสำคัญอีกด้วย ได้แก่ 1) ปัญหาด้านข้อจำกัดของจำนวนตัวอักษร 2) ปัญหาด้านอวัจนภาษา และ 3) ปัญหาด้านคำศัพท์

ในส่วนของปัญหาด้านข้อจำกัดของจำนวนตัวอักษร ผู้วิจัยพบว่า ปัญหานี้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาทางเทคนิคในการแปลวิดีโอเกมของฐานันดร วงศ์กิตติธ (2559) กล่าวคือ ผู้วิจัยพบว่า การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอ

เกมจำเป็นต้องคำนึงถึงพื้นที่สำหรับตัวอักษรและความกระชับของบทแปลที่ปรากฏบนหน้าจอเกมในระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งคล้ายคลึงกับการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์ ด้วยเหตุนี้ในบางบริบท จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรักษาถ้อยคำทั้งหมดของต้นฉบับเอาไว้ได้ โดยเฉพาะบทบรรยายใต้ภาพสำหรับคำขึ้นและบทสนทนาของตัวละครที่ปรากฏบนหน้าจอภายในระยะเวลาเพียงไม่นาน ในการแก้ไขปัญหาด้านพื้นที่ตัวอักษร ผู้วิจัยจึงต้องมุ่งเลือกใช้คำศัพท์ที่สั้นและกระชับ แต่ยังคงถ่ายทอดความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อมากที่สุดเท่าที่จะทำได้แทน

สำหรับปัญหาด้านอวัจนภาษา กล่าวคือ การแปลวิดีโอเกมจำเป็นต้องคำนึงถึงรูปภาพ สีหน้าและท่าทางของตัวละครที่ปรากฏบนหน้าจอเพื่อช่วยในการเลือกคำแปลที่เหมาะสม ในบางกรณีผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำแปลที่สอดคล้องกับอวัจนภาษาที่ปรากฏบนหน้าจอเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลให้บทแปลคลาดเคลื่อนไปจากความหมายประจำคำของต้นฉบับ จากการทดลองแปลด้วยตัวผู้วิจัยเองพบว่า การแปลความสามารถของตัวละครและชื่อไอเท็มมักเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับอวัจนภาษาที่ปรากฏบนหน้าจอมากที่สุด เนื่องจากชื่อความสามารถของตัวละครบางชื่อสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับท่าทางของตัวละครที่ปรากฏ ผู้วิจัยจึงเลือกคำแปลให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงอวัจนภาษาที่ปรากฏบนหน้าจอเป็นหลัก เช่น ในกรณีของความสามารถ “Jump” ในตัวอย่าง 8 ซึ่งผู้วิจัยเลือกคำแปลโดยตีความและวิเคราะห์จากท่วงท่าการโจมตีของตัวละคร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบปัญหาด้านคำศัพท์ ซึ่งการเลือกใช้คำศัพท์ก็นับเป็นส่วนสำคัญในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฐานันดร วงศ์กิตติธ (2554) ที่กล่าวว่า การเลือกใช้คำตามความนิยมของตลาดเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกม เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีศัพท์บัญญัติด้านวิดีโอเกมให้รับรู้ร่วมกันอย่างเป็นทางการ ขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์การเล่นเกมนมาเป็นระยะเวลานานนั้น มักคุ้นชินกับคำศัพท์ที่นิยมใช้กันมาก่อน ในการแก้ไขปัญหาด้านคำศัพท์นั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาก่อนว่าหากคำศัพท์ใดมีการแปลและใช้มาก่อนแล้ว ผู้วิจัยก็จะใช้คำศัพท์ที่นิยมใช้กันมาก่อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การแปลชื่อเฉพาะอย่าง “Vermillion Bird” “White Tiger” “Azure Dragon” ในตัวอย่าง 12 ขณะที่หากมีคำศัพท์ใดที่ไม่มีการแปลและใช้มาก่อน ผู้วิจัยก็จะลงมือแปลเอง เช่น การแปลชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่ ผู้วิจัยจะใช้การทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสภาและใช้การเพิ่มคำอธิบายในบางกรณี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Toedtoonrakool (2020) ซึ่งพบว่านักแปลเลือกแปลชื่อเฉพาะและคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในวิดีโอเกมด้วยการใช้คำยืมและการใช้คำยืมและเพิ่มคำอธิบาย (A Loan Word or Loan Word Plus Explanation)

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการแปลเกมที่ดีนั้นควรผสมผสานความเป็นนักแปลและผู้เล่นเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีด้านการแปลเพื่อถ่ายทอดความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อให้เป็นภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติ อีกทั้งควรรู้และเข้าใจคำศัพท์ที่นิยมใช้ในวงการและความต้องการของผู้เล่น เช่น ผู้เล่นมักเล่นเกมเพื่อความสนุกสนาน สำหรับบทแปลที่ปรากฏบนหน้าจอ หากเป็นบทสนทนาของตัวละคร ก็ควรสื่ออารมณ์ได้อย่างครบถ้วน และหากเป็นคำแนะนำในการเล่นก็ควรต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่กระชับ เข้าใจง่าย อาจเน้นข้อความ หรือคำสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงการอ่านเนื้อหาจำนวนมาก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เล่นเล่นเกมได้อย่างต่อเนื่อง และไม่สูญเสียรรถรสในการเล่น

สรุปผลการวิจัย

ในมุมมองของผู้วิจัย การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมมีความพิเศษเพราะวิดีโอเกมเป็นสื่อประสมเชิงโต้ตอบ (Interactive Multimedia) ซึ่งรวมลักษณะของความบันเทิงรูปแบบอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เช่น หนังสือ

ภาพยนตร์ เพลง และวิดีโอเกมประกอบด้วยองค์ประกอบมากมาย เช่น บทบรรยายใต้ภาพสำหรับคัทซีน คำแนะนำในการเล่น ส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ (User Interface) ส่งผลให้นักแปลต้องคำนึงถึงอรรถรสของบทแปล ข้อจำกัดด้านตัวอักษรของข้อความ และระยะเวลาที่ข้อความปรากฏบนหน้าจอ ทั้งนี้เป้าหมายที่สำคัญของการแปลเพื่อปลายทางคือเพื่อให้ผู้เล่นเล่นเกมได้อย่างสนุกสนานและได้รับอรรถรสมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ทำให้บางครั้งนักแปลจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านภาพหรือท่าทางการโจมตีของตัวละครที่ปรากฏบนหน้าจอมากกว่าการแปลตรงตัวตามต้นฉบับเพราะข้อความต้นฉบับอาจต่างจากภาพที่ปรากฏ นอกจากนี้ การแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมยังมีข้อจำกัดด้านการใช้คำศัพท์ เนื่องจากไม่มีศัพท์บัญญัติด้านวิดีโอเกม แต่ผู้เล่นที่มีประสบการณ์การเล่นเกมนานมักคุ้นชินกับคำศัพท์ที่นิยมใช้ในแวดวงเกม เช่น เว็บไซต์ที่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเกม หรือเกมออนไลน์ที่ได้รับการแปลเพื่อปลายทางภาษาไทยมาก่อน ซึ่งหากนักแปลเลือกใช้คำศัพท์อื่นที่แตกต่างออกไป อาจส่งผลให้ผู้เล่นไม่คุ้นชินและสับสนได้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะประโยชน์สำหรับนักวิชาการ นักศึกษา นักแปล และผู้ที่สนใจการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมมากขึ้นในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักแปลเกมหรือผู้ที่สนใจการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมเพื่อถ่ายทอดบทแปลให้มีอรรถรสเทียบเท่าหรือใกล้เคียงต้นฉบับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยที่สนใจการแปลเพื่อปลายทางสำหรับวิดีโอเกมอาจเลือกแปลหรือเก็บข้อมูลจากวิดีโอเกมประเภทอื่น เช่น วิดีโอเกมประเภทแอ็คชั่น วิดีโอเกมประเภทสยองขวัญ และอาจทดสอบบทแปลโดยให้อาสาสมัครทดลองเล่นวิดีโอเกมจริงแทนการใช้คลิปวิดีโอการเล่นซึ่งอาจจะได้รับผลที่แม่นยำมากกว่า

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานวิจัยและบริการวิชาการ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2558). *การประชุมวิชาการนานาชาติเรื่อง ข้อปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศของอาเซียนด้านภาษา การแปล ล่าม ล่ามภาษามือ และเทคโนโลยีสารสนเทศเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*. <https://arch.kku.ac.th/pr/?p=5317>

ฐานันดร วงศ์กิตติธ. (2554). *การแปลและทำบทบรรยายใต้ภาพเกมคอนโซลเรื่อง Bayonetta* [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐานันดร วงศ์กิตติธ. (2559). การแปลวิดีโอเกม: ภาพรวมของกระบวนการและประเด็นศึกษาด้านการแปล. *วารสารอักษรศาสตร์*, 45(1), 47-82.

ราชบัณฑิตยสถาน. (ม.ป.ป). *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ*. http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2015/03/2371_6847.pdf

- สัญญาวิ สายบัว. (2553). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bernal-Merino, M. A. (2006). On the translation of video games. *The Journal of Specialised Translation*, 6, 22-36. http://www.jostrans.org/issue06/art_bernal.php
- Bogucki, L. (2013). *Areas and methods of audiovisual translation research*. Peter Lang. <http://www.ebscohost.com/ebooks>
- Chandler, H. M. & Deming, S. O. (2012). *The Game Localization Handbook* (2nd ed.). Jones & Bartlett learning.
- Chiaro, D. (2008). Issues in Audiovisual Translation. In J. Munday (ed), *The Routledge Companion to Translation Studies* (pp. 141-165). Taylor & Francis.
- Delisle, J. (1988). *Translation: An Interpretive approach, translation by Patricia Logan and Monica Creery*. University of Ottawa Press.
- Díaz-Cintas, J. (2019). Audiovisual Translation. In E. Angelone, M. Ehrensberger-Dow and G. Massey (eds), *The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies* (pp. 1-34). Bloomsbury.
- Hatwal, B. (2019). *Why Video Game Localization? What languages should you translate into?* <http://www.linkedin.com/pulse/why-video-game-localization-what-languages-should-you-bhagya-hatwal>
- Larson, M. L. (1984). *Meaning-based Translation: A Guide to Cross-language Equivalence*. University Press of America.
- Le Roch-Murat, A. (2023). *Audiovisual translation – what is it?*. <https://lingy.uk/blog/audiovisual-translation-what-is-it/>
- Macmillan Education. (n.d.). Tribune. In *Macmillan Dictionary*. <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/tribune>
- Mangiron, C. & O'Hagan, M. (2006). Game Localisation: Unleashing Imagination with 'Restricted' Translation. *The Journal of Specialised Translation*, 6, 10-21. http://www.jostrans.org/issue06/art_ohagan.php
- Marketeer, T. (2565). คนไทยซื้อเกมต่างประเทศเล่น 3.6 หมื่นล้านบาท ดิจิทัลคอนเทนต์ไทยโตจริง แต่ส่งออกแค่ 2,574 ล้านบาท. <https://marketeeronline.co/archives/281042>
- Newmark, P. (1982). *Approaches to Translation*. Pergamon Press.
- Online Station. (2564). ฉลองครบรอบครึ่งปี ROX กับปาร์ตี้สุดเอ็กซ์คลูซีฟ นำทีมโดย แก้ว แพตตี้และ The Toys. <https://www.online-station.net/mobile-game/469248/>
- Online Station. (2566). Ragnarok Origin ฉลองยอดลงทะเบียนล่วงหน้าทะลุ 2,000,000 คน! พร้อมเปิดตัวดารา นักแสดงชื่อดัง “ใหม่ ดาวิกา” ในฐานะพรีเซ็นเตอร์. <https://www.online-station.net/mobile-game/640307/>
- Pearson Longman. (n.d.). Trooper. In *Longman Dictionary of Contemporary English Dictionary*. <https://www.ldoceonline.com/dictionary/trooper>

- Schäler, R. (2011). Localization. In M. Baker & G. Saldanha (Eds.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (pp. 157–161). Routledge.
- Toedtoontrakool, A. (2020). *Translation Strategies in In-Game Texts of The Sims 2 from English to Thai* [Master's independent study]. Srinakharinwirot University.

บทบาททางการเมืองของผู้หญิงไทยหลังยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

จากนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์

Political Roles of Thai Women after the 1932 Revolution Era

based on the Novel by Seni Saowabongse¹

ณัฐกานต์ จันทร์ดี² และ ณัฐกาญจน์ นาคนวล³

Nattakan Chandee and Nathakarn Naknual

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เลือกศึกษานวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ ความรักของวัลยา ปีสาย และ ดิน น้ำ และดอกไม้ เพื่อวิเคราะห์บทบาททางการเมืองของผู้หญิงในลักษณะสตรีนิยม (Feminism) ที่ปรากฏในองค์ประกอบวรรณกรรม ผลวิจัยพบว่านวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่เลือกศึกษามีลักษณะการถ่ายทอดลักษณะสตรีนิยม (Feminism) โดยนวนิยายแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้รับความไม่เท่าเทียม ทั้งในด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมียที่ผูกติดความเป็นหญิงไว้กับการแต่งงานและการทำหน้าที่เป็นภรรยาของสามีและเป็นแม่ของลูก และความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจที่ผู้หญิงถูกกดทับโดยเพศชาย ผู้หญิงมีอำนาจในการใช้ชีวิต ตัดสินใจน้อยกว่าผู้ชาย ในฐานะปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ นวนิยายยังสะท้อนถึงมูลเหตุอันส่งผลให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพที่เป็นรองผู้ชาย ทั้งค่านิยมไทยประเพณีภายใต้แนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ ที่สร้างกรอบจำกัดความเป็นหญิงไว้ให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติผ่านการอบรมสั่งสอนมาอย่างยาวนานในสังคม และโครงสร้างทางสังคมภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชายเป็นหลัก ทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเท่าที่ควรจะเป็นในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคม อันส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อบทบาททางการเมืองของผู้หญิง

คำสำคัญ: บทบาททางการเมืองของผู้หญิง, นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์, วรรณกรรมกับสังคม

ABSTRACT

This research article is a study of Seni Saowabongse's novel, a total of 3 stories, Kwam Rhak Khong Wanlaya, Peesard and Din Nam Lhae Dok Mai. To analyze the political roles of women in the form of feminism that appear in literary elements. The research found that Senee's novel Saowaphong expresses the idea of feminism. All three novels show how inequality suffers from women. Both in terms of social status as a mother and a wife that binds femininity to marriage and acting as a husband's wife and mother of children. and the lifestyle and psychological inequalities

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาสัมมนาภาษาและวรรณกรรมไทย สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

²สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Bachelor of Arts Program in Thai, Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

that women are pressed against by men. Women have less power in their lives and decisions than men as individuals. In addition, the novel reflects the reasons why women are placed inferior to men. both traditional Thai values under the concept of patriarchy that creates a framework that limits femininity according to the practice through long-standing training in society and a social structure under the concept of patriarchy that primarily favors men. This leaves women with no opportunity to express their potential as they should be as citizens of society. which directly and indirectly affect the political role of women

KEYWORDS: Politic Roles of Women, Novels from Seni Saowabonges and Literature and Society

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาบทบาทของผู้หญิงผ่านนวนิยายในวงวรรณกรรมไทยนั้นเป็นไปอย่างแพร่หลาย จะเห็นได้ว่า เนื้อหานวนิยายช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ส่วนใหญ่นั้นถ่ายทอดข้อขัดแย้งในสังคมและสภาพ สังคมการเมืองที่กำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งต่างจากนวนิยายช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ.2475 นวนิยายเริ่มถ่ายทอดบทบาทของผู้หญิงในแง่การเมืองและสังคมมากขึ้น หนึ่งในนักเขียนคนสำคัญคือเสนีย์ เสาวพงศ์ ผู้เป็นต้นธารวรรณกรรมสะท้อนสังคมและเจ้าของวาทกรรม “ปีศาจแห่งกาลเวลา” ที่ยังถูกกล่าวขำอยู่เสมอในเวที การเมืองหรือการวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมและการเมืองไทย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ มาทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ ความรักของวัลยา (พ.ศ. 2495) ปีศาจ (พ.ศ. 2496) และดิน น้ำ และดอกไม้ (พ.ศ. 2532) เนื่องจากเล็งเห็นว่าเนื้อหาของนวนิยายที่เลือกศึกษา มีความน่าสนใจในแง่ของการถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงในด้านต่างๆอันนำไปสู่สภาพที่เป็นรองผู้ชาย และ นอกจากนี้ นวนิยายยังถ่ายทอดความสำคัญของผู้หญิงในบริบทของสังคมและการเมือง

นวนิยายที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาทั้ง 3 เรื่องนั้นมีลักษณะที่ตัวละครหญิงมีบทบาททางการเมือง โดยตัวละคร หญิงชื่อวัลยาจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา หญิงสาวผู้มีความคิดก้าวหน้าและไม่ต้องการพึ่งพาผู้ชาย เธอปฏิเสธ ที่จะแต่งงานกับผู้ชายผู้เป็นทายาทสกุลอำมาตย์เพื่อเติมเต็มชีวิตของตน ตัวละครหญิงชื่อรัชชินีจากนวนิยายเรื่องปีศาจ เธอมีความคิดเป็นของตนเองและปรารถนาที่จะเลือกใช้ชีวิตในทางที่ตนเองเลือก มากกว่าจำยอมทนอยู่ใต้กรงทองของ ครอบครัวที่จงจำเธอไว้จากโลกของสามัญชน และตัวละครหญิงชื่อรสสุคนธ์ ผู้หญิงมีความกล้าหาญในการเป็นส่วน หนึ่งของขบวนการเสรีไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่2 เธอไม่ลังเลที่จะแสดงความรักในประเทศในสถานการณ์ที่แหลม คม จากตัวละครหญิงทั้ง 3 เรื่องสะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมในช่วงเวลาที่เสนีย์ เสาวพงศ์เขียนนวนิยายดังกล่าว ซึ่งยังไม่มีพื้นที่สำหรับผู้หญิงในเรื่องการเมืองมากเท่าปัจจุบันนัก ทั้งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และโครงสร้างทาง สังคมของไทยได้ปลูกฝังให้ผู้หญิงมีหน้าที่หลักคือเป็นแม่และเมีย มีบทบาทสำคัญคือเรื่องในบ้าน บทบาททางการเมือง ของผู้หญิงนั้นจึงเป็นเรื่องที่ห่างไกลจากความเป็นจริงโดยปริยาย เมื่ออำนาจทางการเมืองส่วนใหญ่เป็นเรื่องของผู้ชาย จึงเกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางด้านสังคมและการเมืองขึ้น

ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางด้านสังคมและการเมือง กาญจนา แก้วเทพได้อธิบายปัญหานี้ว่า ความไม่ เท่าเทียมทางการเมือง มองเห็นได้ง่าย ๆ จากตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง จำนวนรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลจะมีสตรี เข้าร่วมเป็นเพียงส่วนน้อย ปรากฏการณ์นี้ไม่มีข้อยกเว้นไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองในโลกเสรีหรือโลกสังคมนิยม

(กาญจนา แก้วเทพ, 2535: 45) ทั้งนี้ บทบาททางการเมืองอาจมิได้ยึดโยงอยู่กับนักการเมืองระดับสูงอย่างเดียว แต่หมายถึงการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน และของผู้หญิงในทุกองคาพยพ เพราะหัวใจหลักของขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีนั้นไม่ได้ต่อสู้เพื่อผู้หญิงบางกลุ่ม สิ่งที่ต้องการคือความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทุกคนเพื่อยกระดับให้ส่วนรวม(กาญจนา แก้วเทพ, 2535: 112) เพราะหากผู้หญิงมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ก็จะมีพื้นที่ให้ผู้หญิงเข้าไปถ่วงดุลอำนาจของผู้ชายได้เช่นกัน ทั้งนี้ พูนสุข พนมยงค์ได้เคยกล่าวเพื่อสนับสนุนความคิดนี้ด้วยว่า

“...ฉันคิดว่าสำคัญมากที่จะทำให้การเมืองของบ้านเราก้าวไปสู่ยุคของคุณธรรมครองเมือง แต่ตราบไต่ที่ผู้หญิงยังไม่ได้รับสิทธิเสมอภาคกับชายในทางพฤตินัย ก็คงจะต้องมีการเรียกร้องด้วยวิธีการต่าง ๆ ต่อไปอีกนาน” (วาณี พนมยงค์ สายประดิษฐ์, 2551: 415)

ดังนั้นแล้วการศึกษาในลักษณะสตรีนิยมเพื่อวิเคราะห์บทบาททางการเมืองของผู้หญิงจากนวนิยายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อแสดงให้เห็นเจตนาารมณ์ของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่ริเริ่มการนำเสนอแนวคิดสตรีนิยมผ่านการสร้างตัวละครในนวนิยาย อันนำไปสู่พลวัตของขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย การคิดค้นกฎหมายต่าง ๆ เพื่อความเท่าเทียมของผู้หญิง ตลอดจนจนถึงการนำมาสู่ข้ออภิปรายที่กว้างขวางขึ้น เพราะผู้หญิง วรรณกรรม และการเมือง เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเหนียวแน่นและสมควรถูกอำนาจความเป็นชายมายึดครองพื้นที่ไป การพึงระลึกไว้เสมอว่าผู้หญิงก็เป็นส่วนหนึ่งของการเมืองและสังคมคือเรื่องที่สำคัญ และจะเป็นแนวทางให้การพัฒนาระบบโครงสร้างสังคมของไทยต่อไป ดังส่วนหนึ่งในนวนิยายเรื่องความรักของวัลยาที่ว่า

“เมื่อคนรู้ว่าความสว่างอยู่ที่ไหนและเดินไปสู่ที่นั่น ความมืดก็จะปลาสนาการไปชั่วกาลปาวสาน” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 44)

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์บทบาททางการเมืองของผู้หญิงในลักษณะสตรีนิยม (Feminism) ที่ปรากฏในองค์ประกอบวรรณกรรมจากนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์

สมมติฐาน

นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่เลือกศึกษา นำเสนอแนวคิดสตรีนิยม (Feminism) ซึ่งสะท้อนบทบาททางการเมืองของผู้หญิงหลังยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ขอบเขตการวิจัย

นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่เลือกนำมาวิเคราะห์มีทั้งหมด 3 เรื่อง จัดตามลำดับปีที่พิมพ์ครั้งแรก ได้แก่ ความรักของวัลยา (พ.ศ. 2495) ปีศาจ (พ.ศ. 2496) และดิน น้ำ และดอกไม้ (พ.ศ. 2532)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) และการค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. รวบรวมงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของเสนีย์เสาวพงศ์ แนวคิดเรื่องสตรีนิยม และสภาพสังคมการเมืองของไทย

2. ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาตัวบทนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้ ความรักของวัลยา (พ.ศ. 2495) ปีศาจ (พ.ศ. 2496) และดิน น้ำ และดอกไม้ (พ.ศ. 2532)
4. จัดลำดับและเรียบเรียงข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสรุปผลการวิจัย

กรอบแนวคิดทฤษฎี

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Text) โดยเลือกใช้กรอบแนวคิดสตรีนิยม โดยแนวคิดสตรีนิยม หมายถึงแนวคิดที่เห็นว่าผู้หญิงถูกอำนาจชายเป็นใหญ่กดทับ เอาเปรียบ และยึดครองพื้นที่อำนาจใด ๆ อันก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมและมีสถานะที่ด้อยกว่าในด้านต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งมีปัจจัยจากระบบทางสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิดสตรีนิยมจะส่งผลทำให้รู้เท่าทันถึงความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นในระบบทางสังคม ไปจนถึงการหาหนทางสู่การเปลี่ยนแปลงของสิทธิและเสรีภาพของผู้หญิงในทิศทางที่ดีขึ้นในอนาคต

ดังที่วารุณี ภูริสินสิทธิ์ ได้กล่าวไว้ว่า “ทฤษฎีสตรีนิยมช่วยให้เราเข้าใจเงื่อนไขต่าง ๆ ในสังคมที่ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย และทำให้เรามองเห็นถึงความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงสังคมและการเมือง” (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545: 56)

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยและงานศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดสตรีนิยมและความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมที่แสดงถึงบทบาททางการเมืองของผู้หญิงในนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ เพื่อเป็นฐานในการต่อยอดองค์ความรู้ พบว่ามีหลากหลายประเด็นที่สามารถนำมาศึกษาเทียบและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในวรรณกรรม กลุ่มการศึกษาบทบาททางการเมืองหรือบทบาทด้านอื่นๆของผู้หญิงในสังคมผ่านวรรณกรรม และกลุ่มการศึกษาพัฒนาการเขียนของเสนีย์ เสาวพงศ์ ดังนี้

การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในวรรณกรรม ศึกษาแนวคิดสตรีนิยมผ่านองค์ประกอบวรรณกรรม ได้แก่ วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506 - 2534” ของภัทรพร หงษ์ทอง (พ.ศ. 2537) บทความวิจัยเรื่อง “มโนทัศน์สตรีนิยมในลัทธิแลกลายเมฆของปิยะพร ศักดิ์เกษม” ของณัฐกาญจน์ นาคนวล (พ.ศ. 2549)

การศึกษารูปแบบบทบาททางการเมือง และบทบาทด้านอื่นๆของผู้หญิงในสังคมผ่านวรรณกรรม แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับมิติต่าง ๆ ทางสังคม ได้แก่ วิจัยเรื่อง “สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497-2530)” ของ วีรวรรณ ศรีสำราญ (พ.ศ. 2533) วิทยานิพนธ์เรื่อง “ตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา: ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนักทางสังคม” ของอรรคภาค เล้าจินตนาศรี (พ.ศ. 2548) วิทยานิพนธ์เรื่อง “วาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ต่อสถานภาพและบทบาทสตรีไทยตามที่น่าเสนอในนวนิยายของคุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์” ของ วศินี สุทธิวิภากร (พ.ศ. 2552)

การศึกษาพัฒนาการเขียนของเสนีย์ เสาวพงศ์ ได้แก่ บทความวิชาการเรื่อง “คือคั่นฉ่องและโคมฉาย: พันธกิจของนักเขียนต่อสังคมในวรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์” ของ ตรีศิลป์ บุญขจร (พ.ศ. 2542)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษานวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495-2532 จำนวนทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ ความรักของวัลยา (พ.ศ. 2495) ปีกาจ (พ.ศ. 2496) และ ดิน น้ำ และดอกไม้ (พ.ศ. 2532) เพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ถ่ายทอดแนวคิดสตรีนิยม ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับ และมูลเหตุที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพเป็นรองผู้ชาย โดยปรากฏผ่านตัวละครในเรื่อง รวมถึงองค์ประกอบในวรรณกรรม

1. ความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับ

ความไม่เท่าเทียมคือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถือครองอำนาจเหนืออีกฝ่าย จนทำให้เกิดความได้เปรียบ เสียเปรียบอันนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมขึ้น แนวคิดสตรีนิยมมองเห็นความไม่เท่าเทียมเช่นนี้ในความเป็นหญิง ความเป็นชาย โดยแนวความคิดความเป็นชายเหนือกว่าความเป็นหญิงนั้นส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างการเมืองและวัฒนธรรม ในสังคมไทยเองเองก็ปลูกฝังแนวความเชื่อที่ว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศตามธรรมชาติ รวมทั้งลักษณะของความเป็นชายความเป็นหญิง ในเรื่องความเข้มแข็งความอ่อนแอ การเป็นผู้นำผู้ตาม การเหมาะที่จะเป็นผู้ดูแลบ้าน ดูแลลูกของผู้หญิง (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545: 12)

นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ ถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับ ความไม่เท่าเทียมดังกล่าวได้แก่ ความไม่เท่าเทียมด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมีย และความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจ

1.1 ความไม่เท่าเทียมด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมีย

จากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ ผู้วิจัยพบว่านวนิยายถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงในด้านสถานภาพทางสังคม ความเป็นหญิงถูกยึดโยงไว้กับฐานะความเป็นแม่และเมียเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ชายได้รับโอกาสจากสถานภาพสังคมที่หลากหลายและเปิดกว้างมากกว่า แต่ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้กรอบของการเป็นภรรยา การแต่งงาน การแสวงหาความรัก การทำงานบ้าน หรือการเลี้ยงดูลูก สร้างเป็นความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงดังตัวอย่างจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยาดังต่อไปนี้

“สำหรับบางคนอาจเป็นเช่นนั้น ความรักเพื่อความสุข และแต่งงานเพื่อความสุข จริงอย่างเรว่า แต่ความหมายของ ‘ความสุข’ ของเรและวัลย์ต่างกัน การร่วมชีวิตกับคนที่มีสกุลสูงและมั่งมีเช่นคุณ เป็นชีวิตที่ราบเรียบและซ้ำซากอย่างน่าเบื่อหน่าย มันราบเรียบจนมองเห็นเชิงตะกอนเผาศพตัวเอง และหนังสือแจกงานศพรายทางข้างหน้าโน้นได้อย่างชัดเจน”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 21-22)

ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนี้กล่าวถึงทัศนคติของตัวละครหญิงที่ชื่อวัลยา เธอศรัทธาในความรักที่ควรขยายขอบเขตไปยังประชาชนและสังคมมากกว่าความรักที่ไปลงอยู่ที่การแต่งงาน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดเช่นวัลยานั้นเกิดขึ้นจากการที่สังคมกล่อมเกล่าว่าความเป็นหญิงผูกติดกับความสุขและการแต่งงาน กล่าวคือ สังคมนิยามความสุขของผู้หญิงไว้ว่าเป็นการแต่งงานกับผู้ชาย นอกจากนี้ ในชีวิตการแต่งงาน ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ชาย นับเป็นแนวความคิดแบบปิตาธิปไตยที่ถืออำนาจความเป็นชายนั้นอยู่เหนืออำนาจความเป็นหญิง ผู้เขียนได้ถ่ายทอดแนวคิดสตรีนิยมในลักษณะเช่นนี้เนื่องจากมีความหวังว่าสังคมควรจะแก้ไขปัญหา

ให้ดีขึ้น สังคมควรตระหนักว่าผู้หญิงต้องถูกจำกัดกรอบทางสังคมอยู่ด้วยความรักและการแต่งงาน ซึ่งชีวิตของผู้หญิงจะสมบูรณ์แบบและมีความสุขได้ก็ไม่จำเป็นต้องแต่งงานกับผู้ชายเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังพบความไม่เท่าเทียมจากกรอบของความเป็นแม่และเมียจากการสร้างตัวละครในนวนิยายเรื่องปีศาจ ผู้เขียนสร้างคู่เปรียบเทียบของตัวละครหญิงได้แก่รัชนีและดรุณี รัชนีเป็นลูกสาวคนเล็กของบ้านที่เพิ่งจบการศึกษาและยังไม่ได้แต่งงาน เธอมีความคิดที่เปิดกว้างและเข้าอกเข้าใจผู้ตกทุกข์ได้ยาก ส่วนดรุณีนั้นเป็นพี่สาวของรัชนี ดรุณีได้แต่งงานกับคนที่พ่อแม่จัดหาให้เมื่อครั้งยังสาว ดรุณีจึงมาปรับทุกข์ชีวิตหลังแต่งงานที่เปรียบเสมือนรกบนดินให้ผู้เป็นน้องสาวฟัง ซึ่งเกิดจากการโดนเอาเปรียบจากสามีที่ผู้เป็นพ่อแม่เลือกให้ ดังนี้

“เกิดมาเป็นลูกผู้หญิง เราเป็นคนอากั๊พ อยู่กับพ่อแม่ก็ต้องเชื่อฟังพ่อแม่ญาติพี่น้องผู้ใหญ่ เมื่อแต่งงานก็อยู่ในอำนาจของผัว น้องเล็กก็รู้ว่าพี่แต่งงานไม่ใช่เพราะความรักอะไร ผู้ใหญ่จัดการอย่างไรเราก็อบรมรับตามแบบอย่างเด็กที่อยู่ในโอวาท ตอนนั้นพี่ก็คิดเพียงว่าแต่งงานเสียทีก็ดีเหมือนกัน เพราะเพื่อชีวิตในบ้านเต็มทีอย่างไรก็คงจะเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นอิสระได้บ้าง แต่มันก็เหมือนปลดห่วงหนึ่งออกไป แล้วเอาห่วงใหม่ที่หนักกว่าเข้ามาคล้องไว้แทน”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2559: 74)

จากตัวอย่างข้างต้น คำพูดของดรุณีเป็นเหมือนเครื่องเตือนสติของรัชนีว่าชีวิตการแต่งงานนั้นไม่ได้มีความสุขแต่อย่างใด แต่กลับต้องทุกข์ใจเพราะต้องยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้เป็นสามีแบบไม่เต็มใจเพราะเป็นการแต่งงานแบบคลุมถุงชน นับเป็นสภาพการณ์ที่ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ในฐานะความเป็นผู้หญิงต้นทอนจำยอมอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม การใช้ชีวิตจึงต้องพึ่งพาผู้ชายเท่านั้น นอกจากนี้ สภาวะเช่นนี้ยังขวางกั้นอิสรภาพของผู้หญิงในฐานะปัจเจกชน ความเป็นตัวตนของผู้หญิงถูกลดทอนให้เลือนหายไปเมื่อต้องเป็นภรรยาของใครสักคน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...อาทิศย์หนึ่งเขาค้างบ้านวันละหนสองหนเป็นอย่างมาก นอกนั้นเป็นเวลาที่เขาไปนอนที่ไหนไม่รู้ การเงินการทองทุกอย่างเขาจัดการของเขาเองทั้งหมด เดือนหนึ่งก็เอาเงินมาโยนไว้ให้พี่จำนวนหนึ่ง ส่วนค่าครองชีพเขาจัดการจ่ายเอง นี่แหละคือหน้าที่ของเมียละ เขาคิดบัญชีของเขาทุกบาททุกสตางค์ พี่ก็ไม่ได้ว่า เงินของเขาเขาหามาได้ เขาก็มีสิทธิ์ใช้มันอย่างไรก็ได้”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2559: 75)

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่านวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมีย อันสะท้อนแนวคิดสตรีนิยมและแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศชายและหญิง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในสังคมที่ผูกมัดผู้หญิงไว้ด้วยความรักและการแต่งงานจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา และสภาวะที่เป็นรองของผู้หญิงเมื่อแต่งงานกับผู้ชายจากนวนิยายเรื่องปีศาจ ก็ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นความเหนือกว่าของเพศชายและความยอมจำนนต่ออำนาจที่ครอบงำของผู้หญิง ซึ่งความไม่เท่าเทียมดังกล่าวนำไปสู่การขวางกั้นอิสรเสรีภาพของความเป็นหญิงเมื่อต้องอยู่ในฐานะแม่และเมีย

1.2 ความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจ

จากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ผู้วิจัยพบว่านวนิยายยังถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงในด้านวิถีชีวิตและจิตใจ กล่าวคือความเป็นหญิงในด้านการคิด ตัดสินใจ พัฒนาและต่อยอดศักยภาพของตน เลือกเส้นทางในชีวิต ตลอดจนถึงการบันดลผันตามความปรารถนาของตนเองนั้นมีความเป็นอิสระน้อยกว่าความเป็นชาย หรือหากมีสิทธิ์ที่จะทำเช่นนั้น ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของความเป็นครอบครัว ความปลอดภัยของตนเอง หรือครอบครัว มากกว่าเป็นไปเพื่อสิทธิของปัจเจกบุคคลเมื่อเทียบกับความเป็นชาย ดังที่วารุณี ภูริสินสิทธิ์ได้กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเท่าเทียมของผู้หญิงไว้ว่า “เธอสามารถเลือกจะเป็นอย่างที่ต้องการโดยไม่ถูกกำหนดให้เป็นอะไร “บางอย่าง” บนข้ออ้างเพื่อความสงบสุขของสังคม เพื่อความอบอุ่นและมั่นคงของครอบครัว หรือเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง” (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545: 212)

จากนวนิยายเรื่องปีศาจได้นำเสนอว่าผู้หญิงมีสิทธิ์อย่างเท่าเทียมกับผู้ชายทั้งทางด้านการคิดและการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมรวมถึงการออกจากระบบสังคมและการเมืองแบบเก่าโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจบารมีของผู้ชาย อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

“ฉันจะต้องรักษาความเป็นตัวของตัวเองและความเป็นอิสระอันนี้ไว้ รัชณีตั้งใจมั่นฉันเคารพต่อคุณพ่อและคุณแม่ แต่ชีวิตของพี่สาวเป็นบทเรียนสอนให้เห็นเป็นตัวอย่างว่าการตัดสินใจด้วยความตั้งใจดีของผู้ใหญ่นั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอไป และผลนั้นใครเป็นคนได้รับถ้ามีใช้ตัวบุคคลผู้หนึ่งเอง”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2559: 242-243)

ตัวอย่างข้างต้น นวนิยายถ่ายทอดทัศนะของตัวละครหญิงชื่อรัชณี เธอเป็นลูกสาวคนเล็กของครอบครัวชนชั้นสูง เธอมีก๊กย่าเตือนกับตนเองอยู่เสมอว่าเธอจะต้องไม่ถูกความคิดของคน ‘โลกเก่า’ อย่างพ่อแม่ของเธอครอบงำจนทำให้ไม่มีเสรีภาพ ซึ่งพี่สาวของรัชณีที่แต่งงานกับคนที่พ่อแม่จัดหาให้นั่นเป็นตัวอย่างที่ทำให้เธอจะไม่มีวันเป็นเช่นนั้นเป็นอันขาด จนถึงกับตั้งมั่นไว้ว่าสักวันเธอต้องตัดสินใจทำอะไรสักอย่างอันเป็นความคิดขบถต่อครอบครัวเธอ นับเป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมของความเป็นผู้หญิงในด้านวิถีชีวิตและจิตใจ หรือตัวอย่างจากตัวละครหญิงผู้เป็นเพื่อนของรัชณีชื่อว่ากิ่งเทียน เธอแนะนำให้รัชณีเลือกทางเดินชีวิตเป็นของตนเอง หลังจากบทสนทนากับกิ่งเทียน ประกอบกลับมมมองอันเด็ดเดี่ยวของเธอเอง รัชณีก็ค่อย ๆ เปลี่ยนมุมมองความคิดของตัวเองไปที่ละน้อย อันเป็นชนวนสู่การตัดสินใจหันหลังให้กับครอบครัวในตอนสุดท้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แล้วที่เรียนมานะจะเป็นประโยชน์อะไรแก่ใครบ้าง แม้แก่ตัวเอง ในเมื่อรัชจะต้องกลายเป็นอะไรบางอย่างเช่นเดียวกับรูปในกรอบงาช้างหรืออาวุธโบราณที่สำหรับประดับบ้าน แล้วต่อไปก็จะเป็นอะไรบางอย่างที่ดีกว่ากระชอนและกระจ่าในครัววันหนึ่ง เพราะรู้จักพูดและเดินได้”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2559: 47)

จากตัวอย่างข้างต้น คำพูดของกิ่งเทียนที่ว่า “รูปในกรอบงาช้าง” และ “อาวุธโบราณที่สำหรับประดับบ้าน” เป็นความเปรียบที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่ด้อยกว่าของผู้หญิง สะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในด้านวิถีชีวิตและจิตใจ

นอกจากนี้ ในนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ นวนิยายได้สร้างพื้นที่ให้รสสุคนธ์ สมาชิกหญิงเพียงคนเดียว ในขบวนการเสรีไทยได้มีส่วนร่วมกับขบวนการเสรีไทยอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นตอนที่สมาชิกเสรีไทยคุยกันเรื่อง การเมือง เธอเองก็ใคร่อยากจะถกประเด็นเรื่องนี้เช่นกัน ดังตัวอย่างที่ว่า “รสสุคนธ์อยากจะฟังเรื่องที่ยุทธเล่าค้างไว้ เกี่ยวกับความคิดเห็นถึงอนาคตข้างหน้าของบ้านเมือง ยุทธเคยพูดกับเธออยู่บ้างเป็นเชื่อที่ทำให้เธอเอามาคิดบ้าง เหมือนกัน” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 201) หรือตอนที่สมาชิกหารือกันเรื่องความคืบหน้าของสงคราม เธอก็รายงาน ความคืบหน้าว่า “ตั้งแต่เมื่อวานขึ้นส่งข่าวไปแล้วว่า กรุงเบอร์ลินยอมจำนนต่อกองทัพโซเวียต กองทัพเยอรมันใน ฮอลแลนด์ เดนมาร์ก และในเยอรมนีตอนเหนือยอมแพ้” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 203) เป็นต้น ตัวอย่างจากนวนิยาย เรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ข้างต้น สะท้อนให้เห็นความปรารถนาของผู้หญิงในการเป็นส่วนหนึ่งของพลวัติการ เปลี่ยนแปลงประเทศ ทั้งในด้านการคิดไตร่ตรอง การออกความคิดเห็นของตนต่อเหตุการณ์บ้านเมืองอย่างไม่ลังเล

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในด้านวิถีชีวิต และจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งมั่นของรัชนีที่จะเลือกทางเดินชีวิตของตนเองและจะไม่ยอมเป็นเพียง “รูปประดับ กรอบงาช้าง” ของครอบครัวตนเองจากนวนิยายเรื่องปีศาจ หรือความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการช่วย ประเทศชาติของรสสุคนธ์จากนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ แสดงให้เห็นถึงการถูกกดทับโดยเพศชาย ที่มีอิสระเสรี ภาพในการใช้ชีวิตมากกว่าความเป็นหญิง ซึ่งนับเป็นความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในฐานะปัจเจกบุคคล

ทั้งความไม่เท่าเทียมด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมีย และความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจ ล้วนเป็นสภาพการณ์ที่เกิดจากความเหนือกว่าของผู้ชาย และการด้อยกว่าของผู้หญิง ที่ส่งผลโดยตรงและทางอ้อมต่อ สถานภาพชีวิต บทบาททางสังคม ความเป็นอยู่ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด จิตใจของผู้หญิง ที่นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาทั้ง 3 เรื่องนำเสนออย่างชัดเจน

2. มูลเหตุที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพเป็นรองผู้ชาย

เมื่อมีความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศชายและเพศหญิง จึงนำไปสู่สภาพการณ์ที่ผู้หญิงเป็นรองผู้ชาย ลักษณะ ความเป็นรองเช่นนี้มีมูลเหตุสำคัญที่มีความจำเป็นต้องรู้เท่าทันเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป โดยผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ พบว่ามีมูลเหตุที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพเป็นรองผู้ชายทั้งหมด 2 ประการสำคัญ ได้แก่ ค่านิยมไทยประเพณีและแนวคิดชายเป็นใหญ่ และโครงสร้างทางสังคม ดังนี้

2.1 ค่านิยมไทยประเพณีภายใต้แนวคิดแบบชายเป็นใหญ่

ค่านิยมไทยประเพณีภายใต้แนวคิดแบบชายเป็นใหญ่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อสภาพที่เป็นรอง ของผู้หญิง โดยค่านิยมไทยประเพณีเป็นสิ่งที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมายาวนาน เป็นหน้าที่ที่ผู้หญิงต้องปฏิบัติให้เป็นไป ตามขนบธรรมเนียมเดิม ทั้งความเป็นกุลสตรี ความอ่อนน้อมง่าย การไม่ชิงสุกก่อนห่าม การประพฤติตนทั้งวาจา กริยา ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนตามค่านิยมไทยประเพณี ลักษณะเช่นนี้ทำให้ความเป็นหญิงถูกขีดกรอบไว้ตาม ความเหมาะสมของค่านิยมดังกล่าว อันส่งผลต่อความเป็นตัวตนในฐานะปัจเจกบุคคลของเพศหญิง ในขณะที่ค่านิยม ไทยประเพณีส่งผลน้อยกว่าต่อความเป็นตัวตนในฐานะปัจเจกบุคคลของเพศชาย จึงนำไปสู่สภาพที่เป็นรองของผู้หญิง ดังตัวอย่างจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา ดังต่อไปนี้

ผู้หญิงเช่นเดือนตาเป็นกุลสตรีในแบบฉบับของภรรยาสอนน้องและสุภาพสตรีสอนหญิง ความรักและการแต่งงานเป็นเรื่องของผู้หลักผู้ใหญ่ เธอชอบความไพเราะของบทกวี ชอบแสงดาว และเดือน และความรู้สึกลับบางอย่างที่คืบอยู่ในหัวใจลึก ๆ แต่ไม่มีโอกาสสำแดงฤทธิ์เดชของ

มันได้ด้วยความบีบคดของความสำนึกในขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นคุณลักษณะของกุลสตรี
สยาม!

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 30)

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นมูลเหตุสำคัญของค่านิยมไทยประเพณี ที่ต้องเป็นไปตาม
ขนบธรรมเนียมสยาม แม้ลึก ๆ แล้วตัวละครเดือนตาจะมีความปรารถนาในการแสดงความรู้สึกตามที่ใจตนต้องการ
แต่ด้วยบริบทของสังคมและการปลูกฝังค่านิยมไทยประเพณีอันมาช้านานผ่านการอบรมสั่งสอน ทำให้เธอไม่มีโอกาสที่
จะ “สำแดงฤทธิ์” สะท้อนให้เห็นความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงที่ถูกกลบเกลื่อนด้วยค่านิยมดังกล่าว ในขณะที่ตัว
ละครวัลยา เธอเป็นตัวอย่างของผู้หญิงที่ไม่เชื่อในค่านิยมไทยประเพณีและเชื่อมั่นในคุณค่าของความเป็นหญิงในตัวเอง
ดังตัวอย่างดังนี้

“ดิฉันเคยอ่านสุภาชิตสอนหญิงของสุนทรภู่มาเหมือนกัน แม่เอามาให้อ่าน ดิฉันคิดว่าถ้า
เปลี่ยนชื่อเรื่องเป็น ‘สภาพของหญิง’ แล้ว หนังสือเล่มนี้จะสมบูรณ์มาก เพราะทำให้เรามองเห็น
สภาพของผู้หญิงในระบอบศักดินาเก่าได้อย่างชัดเจน หนังสือเล่มนี้มีค่าในแง่นี้ แต่ในแง่สุภาชิตแล้ว
ใช้ไม่ได้ เพราะมันขัดกับความเคลื่อนไหวของชีวิตและความเป็นสิ่งขัดขวางความก้าวหน้าของชีวิต”

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 149)

จากตัวอย่างข้างต้น ตัวละครวัลยาแสดงว่าไม่เห็นด้วยว่าแนวความคิดแบบประเพณีนิยมอันเคยเกิดขึ้นใน
สภาพสังคมแบบระบอบศักดินาเก่านั้น จะยังสามารถนำมาเป็นแบบอย่างได้ในปัจจุบัน ทศนะของวัลยาสะท้อนให้
เห็นถึงการต่อต้านและความไม่เห็นด้วยกับแนวปฏิบัติอย่างสุภาชิตสอนหญิงที่ปลูกฝังในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่ง
นับเป็นปัญหาที่ส่งผลให้เกิดการกดทับโดยปิตาธิปไตย และก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมของเพศหญิงทั้งบริบทสังคม
และการเมือง

นอกเหนือจากค่านิยมไทยประเพณียังมีแนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังรากลึกในสังคมเช่นเดียวกัน
แนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการก่อให้เกิดสภาพที่เป็นรองของผู้หญิง แนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่
เป็นระบบอำนาจทางเพศซึ่งผู้ชายเป็นผู้ครอบครองอำนาจสูงสุดและสิทธิประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อุดมการณ์ชายเป็น
ใหญ่ถูกหล่อหลอมในสังคมผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันทางสังคมต่าง ๆ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545:
100)

แนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่ไม่ได้หมายถึงเพียงภาวะที่ผู้ชายมีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมเหนือกว่า
ผู้หญิงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงระบบความคิดที่เชื่อว่าความเป็นชายมีลักษณะที่เป็นจุดศูนย์กลางของทุก
สิ่งอย่าง จนนำไปสู่การกดขี่ทางเพศทั้งกับในเพศหญิงและเพศชายด้วยตนเอง ดังตัวอย่างการกดขี่ทางเพศอันเกิดจาก
แนวคิดชายเป็นใหญ่จากนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ ดังต่อไปนี้

นวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ ผู้เขียนสร้างคู่เปรียบเทียบของตัวละครหญิงได้แก่ รสสุคนธ์และพิกุล
รสสุคนธ์เป็นหญิงสาวที่สนใจการเมืองและสังคมเป็นอย่างมาก เธอทำหน้าที่ในขบวนการเสรีไทยอย่างไม่ขาดตก
บกพร่อง ในขณะที่พิกุลเป็นหญิงสาวแม่ค้าร้านกาแพที่ขายของตามค่ายทหาร พิกุลรู้จักกับหนึ่งในสมาชิกเสรีไทยคือ
รามศ เธอเป็นลูกสาวครูที่เรียนจบไม่สูงนักแต่ชอบอ่านหนังสือ ด้วยความที่เธอต้องขายของใกล้ค่ายทหารทำให้เธอมัก

ถูกลวนลามทั้งสายตา คำพูดจากทหารหรือเชลยหนุ่มอยู่เสมอ ดังตัวอย่างบางส่วนจากตอนที่พิกุลมาขอพบกับรามเมศ เพื่อหลบหนีคนที่จะมาฉุดเธอแล้วได้พบกับรสสุคนธ์เข้า

พิกุลเอ่ยว่า “ลูกน้องเสื้อหัด มันมากันสามคน มันจะมาฉุดหนู” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 273) ด้วยความที่พิกุลไม่รู้จะหันไปพึ่งใครที่พอจะคุ้มภัยเธอได้ เธอจึงหวังพึ่งรามเมศ ชายหนุ่มที่เธอเคยพบและชอบพอ แต่เมื่อมาถึงบ้านรามเมศกลับไม่อยู่ รสสุคนธ์จึงปลอบประโลมให้พิกุลวางใจและเชื่อใจเธอได้ว่าแม้รามเมศไม่อยู่เธอก็จะปลอดภัยว่า “โอ้ หนู เรื่องอย่างนี้ไม่ต้องเกรงใจ เราเกลียดคนรังแกคน มานั่งกะพี” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 273)

จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่ฝังรากลึกในสังคมส่งผลให้เกิดการกดขี่ทางเพศ โดยผู้ชายมีฐานะเป็น “นักล้า” ส่วนผู้หญิงมีฐานะเป็น “เหยื่อ” เมื่อนักกล้ามีอำนาจมากกว่าและเหยื่อไม่มีทางสู้ เหยื่ออย่างพิกุลจึงรู้สึกหวาดกลัวและต้องการหาที่พึ่งพิง ในนวนิยายถ่ายทอดความเป็นที่พึ่งพาที่ดีของรสสุคนธ์ หญิงสาวที่มีความดีแต่ขี้กลัวและไม่เกรงกลัวต่อสถานการณ์ท่าทางใด ๆ เธอยื่นมือเข้ามาช่วยพิกุลและแสดงความปกป้องระหว่างเพศหญิงด้วยกันเองจากเงื้อมมือของการใช้อำนาจของผู้ชาย เพื่อปลอบประโลมและย้ำเตือนให้พิกุลรู้ว่า “เราเกลียดคนรังแกคน” เพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นว่าการกดขี่ทางเพศนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรเกิดขึ้นไม่ว่ากับใครก็ตาม

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าค่านิยมไทยประเพณีและแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่เป็นมูลเหตุที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพที่เป็นรองผู้ชาย โดยค่านิยมไทยประเพณีส่งผลต่อความเป็นตัวตนในฐานะปัจเจกบุคคลของเพศหญิงดังตัวละครเตือนตาในนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา และแนวความคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่ก่อให้เกิดความกดขี่ทางเพศขึ้นดังตัวละครพิกุลในนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ ทั้งค่านิยมไทยประเพณีและแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ตลอดจนจนถึงการดำรงชีวิต ทำให้ผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เป็นรองและด้อยกว่าผู้ชาย

2.2 โครงสร้างทางสังคมภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่

โครงสร้างทางสังคมภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะเป็นรองผู้ชาย ความด้อยกว่าของผู้หญิงหรือความเป็นอื่นของผู้หญิง ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะผู้หญิงแตกต่างทางร่างกายจากผู้ชาย แต่เพราะสภาพการณ์ทางสังคมทำให้เป็นเช่นนั้น ผู้หญิงถูกทำให้เป็นผู้อื่นโดยสังคม (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545: 47) จากการวิเคราะห์นวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ พบว่านวนิยายแสดงให้เห็นถึงระบบโครงสร้างสังคมที่เอื้อต่อประโยชน์ของผู้ชายเป็นหลักอันส่งผลให้ผู้หญิงไม่ได้รับความเท่าเทียม ดังตัวอย่างจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา ดังต่อไปนี้

เตือนตาเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจอันบริสุทธิ์ ซื่อ และเรียบร้อย แต่ติดอยู่ในความเชื่อเก่า ๆ เมื่อวัลยาบอกว่าการแต่งงานไม่ควรจะหมายความว่าผู้หญิงนั้นจะเป็นสมบัติส่วนตัวของผู้ชายผู้เป็นผัว ผู้หญิงควรจะทำหน้าที่เป็นประโยชน์อย่างอื่นให้แก่สังคม ซึ่งตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วยผู้หนึ่งเตือนตาก็ไม่ค่อยจะเชื่อนัก ผู้หญิงเราจะไปทำอะไรได้หนักหนาเตือนตาว่า และถ้าจะทำอะไรไปก็มีแต่คนว่าและหัวเราะเยาะ

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 126-127)

จากตัวอย่างข้างต้น เกิดจากเหตุการณ์ที่เตือนตาแห่งบุตรจึงต้องพักรักษาตัวอยู่ที่คลินิก ไพจิตรผู้เป็นสามีของเตือนตาไม่มาเยี่ยมดูใจเธอเลยสักครั้งเพราะเขาหวังว่าจะเลิกกับเตือนตาในเร็ววัน มีเพียงวัลยาและเพื่อนอีกคนมา

เยี่ยมเยียนด้วยความเป็นห่วงว่าเธอเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อวัลยาารู้เรื่องราวทั้งหมดว่าไพจิตรทำร้ายจิตใจเดือนตาในชีวิต การแต่งงานเพียงใด เธอจึงทิ้งหนังสือว่าด้วยสิทธิสตรี สังคม และการเมืองไว้ให้เดือนตาได้อ่าน และยังเสนอแนวคิดของตนเองอีกด้วย เป็นต้นว่า “ดิฉันคิดว่าความรักอย่างเท่าเทียมระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายจะมีไม่ได้ ถ้าฝ่ายหนึ่งอยู่เหนือฝ่ายหนึ่งทางเศรษฐกิจและกุมโชคชะตาของอีกคนหนึ่งโดยสิ้นเชิง” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2564: 127)

จากทัศนะของตัวละครข้างต้น สะท้อนให้เห็นโครงสร้างทางสังคมที่หล่อหลอมให้ผู้หญิงอย่างเดือนตาเชื่อว่าผู้เป็นสามีคือผู้กุมชะตาชีวิตของตนเอง ทำให้ผู้หญิงรู้สึกว่าคุณไม่มีสิทธิ์มีเสียงเทียบเท่าฝ่ายชาย ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว สังคมควรให้โอกาสผู้หญิงในฐานะที่เป็นพลเมืองหนึ่งของสังคม มีสิทธิ์เสมอภาคทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การทำงาน และการใช้ชีวิตเท่าเทียมกับผู้ชาย

นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมอันเป็นมูลเหตุให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพที่เป็นรองผู้ชายยังปรากฏในนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ ในการแสดงทัศนะของตัวละครเกี่ยวกับการเมือง โดยตัวละครหญิงอย่างรสสุคนธ์ เธอเชื่อว่าการเลือกข้างหรือการผูกสัมพันธ์ทางการเมืองควรเกิดขึ้นจากความสมัครใจมิใช่การบังคับ จากสถานการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ประเทศญี่ปุ่นพยามผูกสัมพันธ์กับไทยหรือที่เรียกว่าการเข้าร่วมวงไพบูลย์เป็นหนึ่งในเดียวกับมหาเอเซียบูรพา รสสุคนธ์ได้แสดงความเห็นต่อเหตุการณ์นั้นว่าเป็นการใช้อำนาจเชิงบังคับและไม่ได้เป็นไปด้วยความเต็มใจซึ่งนับเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และรูปแบบของการใช้อำนาจนิยมในโครงสร้างสังคมนี้ไม่ควรเกิดขึ้นทั้งบริบทของสงคราม การเมือง รวมไปถึงการกดขี่ทางเพศ ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

รสสุคนธ์นั่งอยู่ครู่หนึ่ง เธอนึกถึงเรื่องที่ยุทธ ราเมศและเพื่อนอีกสองสามคนพูดกันที่บ้านสองสามครั้งถึงอนาคตของเมืองไทยภายหลังสงคราม เขาพูดกันถึงระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีการจัดตั้งพรรคการเมืองที่จะเป็นตัวแทนของราษฎรในแวดวงอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน พูดถึงการสร้างประเทศที่เห็นว่า จะมีความว่างเกิดขึ้นหลังสงคราม

(เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 243-244)

จากตัวอย่างข้างต้น ตัวละครหญิงชื่อรสสุคนธ์ตอบกลับทหารญี่ปุ่นไปอย่างกล้าหาญในเรื่องของการชักจูงให้ไทยเข้าร่วมวงไพบูลย์แห่งมหาเอเซียบูรพาว่า “มิตรภาพและความรักจะเกิดไม่ได้ด้วยการบังคับ หรือจากการทำสงคราม” (เสนีย์ เสาวพงศ์, 2532: 243) ในบริบทของนวนิยาย รสสุคนธ์เอยถึงการเข้ายึดดินแดนของญี่ปุ่น ซึ่งสามารถตีความได้ถึงโครงสร้างสังคมที่ปลูกฝังแนวคิดปิตาธิปไตยที่กดทับสิทธิและเสรีภาพของผู้หญิงในสังคมไทยที่เอื้อต่อการใช้อำนาจที่เหนือกว่าของผู้ชายอันนำไปสู่สภาพที่เป็นรองของผู้หญิง

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า โครงสร้างทางสังคมภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการปลูกฝังค่านิยมอันหล่อหลอมให้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงด้วยกันเองเชื่อว่าอำนาจระหว่างเพศมีความเหลื่อมล้ำกัน โดยเพศชายถือครองอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง อันนำไปสู่สภาพการณ์ที่ผู้หญิงด้อยโอกาสและได้รับความไม่เท่าเทียมและในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การทำงาน สถานภาพทางสังคม และการเมือง เพราะในระบบโครงสร้างเช่นนี้มีผลพวงมาจากผู้ชายเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นหลัก นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการใช้อำนาจของผู้ชายเหนือผู้หญิงเช่นนี้ยังทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเท่าที่ควรจะเป็นในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคม อันส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อบทบาททางการเมืองของผู้หญิง กล่าวคือ เมื่อมีความไม่เท่าเทียมและสภาพที่เป็นรองเกิดขึ้นกับผู้หญิง โอกาสในการแสดงบทบาทของผู้หญิงในด้านการเมืองก็ถูกขีดจำกัดไว้เช่นเดียวกัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการใช้ทฤษฎีสตรีนิยมศึกษานวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ทั้ง 3 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่านวนิยายที่เลือกศึกษาถ่ายทอดลักษณะสตรีนิยม โดยนวนิยายแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงได้รับความไม่เท่าเทียม ทั้งในด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมียความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจ

โดยด้านสถานภาพทางสังคมในฐานะแม่และเมีย สะท้อนแนวคิดสตรีนิยมและแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศชายและหญิง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในสังคมที่ผูกมัดผู้หญิงไว้ด้วยความรักและการแต่งงานจากนวนิยายเรื่องความรักของวัลยา และสภาวะที่เป็นรองของผู้หญิงเมื่อแต่งงานกับผู้ชายจากนวนิยายเรื่องปีศาจ นวนิยายสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะต้องจำยอมทนอยู่ภายใต้อำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ชาย ซึ่งความไม่เท่าเทียมดังกล่าวนำไปสู่การขวางกั้นอิสระเสรีภาพของความเป็นหญิงเมื่อต้องอยู่ในฐานะแม่และเมีย

ในส่วนของความไม่เท่าเทียมด้านวิถีชีวิตและจิตใจ นวนิยายถ่ายทอดความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในด้านวิถีชีวิตและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งมั่นของรัชนีที่จะเลือกทางเดินชีวิตของตนเองจากนวนิยายเรื่องปีศาจ หรือความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการช่วยประเทศชาติของรสสุคนธ์จากนวนิยายเรื่องดิน น้ำ และดอกไม้ แสดงให้เห็นถึงการถูกกดทับโดยเพศชาย ที่มีอิสระเสรีภาพในการใช้ชีวิตมากกว่าความเป็นหญิง ซึ่งนับเป็นความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในฐานะปัจเจกบุคคล

นอกจากนี้ นวนิยายยังสะท้อนถึงมูลเหตุอันส่งผลให้ผู้หญิงตกอยู่ในสภาพที่เป็นรองผู้ชาย ทั้งค่านิยมไทยประเพณีภายใต้แนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ ที่สร้างกรอบจำกัดความเป็นหญิงไว้ให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติผ่านการอบรมสั่งสอนมาอย่างยาวนานในสังคม และโครงสร้างทางสังคมภายใต้แนวคิดชายเป็นใหญ่ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชายเป็นหลัก ทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนเท่าที่ควรจะเป็นในฐานะพลเมืองคนหนึ่งของสังคม อันส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อบทบาททางการเมืองของผู้หญิง

จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิและบทบาทสำคัญในทางการเมืองเสมอภาคเท่ากับผู้ชาย มีฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ผู้หญิงสามารถคิด ตัดสินใจ กระทำสิ่งใดอันเป็นผลสะท้อนบทบาททางการเมืองได้ด้วยความเป็นปัจเจกชนของเพศหญิงโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจความเป็นชาย นวนิยายแสดงให้เห็นถึงเจตนาธรรมและอุดมการณ์ของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่เห็นความไม่เท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับในสังคม ที่เป็นส่วนหนึ่งในการเริ่มต้นถ่ายทอดปัญหาดังกล่าวผ่านนวนิยายก่อน พ.ศ. 2500 ซึ่งตามมาด้วยพลวัตของการเรียกร้องสิทธิสตรี และการหยิบยกประเด็นปัญหาของผู้หญิงในด้านบทบาททางการเมืองมาเป็นข้ออภิปรายในวงกว้างในภายหลัง เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงให้ดีขึ้น เช่น สหภาพแรงงานผู้หญิงที่ร่วมเรียกร้องในขบวนการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเหตุการณ์สำคัญอย่าง 16 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มีจุดมุ่งหมายหลักคือการเรียกร้องเพื่อค่าแรงและสวัสดิการที่ดีขึ้น (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545: 193) หรือการพยายามแก้กฎหมายให้ผู้หญิงสามารถใช้นามสกุลเดิมของตนเองได้หลังแต่งงานโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เป็นต้น

แม้โลกปัจจุบันนี้จะเต็มไปด้วยความยุติธรรมอันมีค่า ความกดขี่ทางเพศ แม้หนทางสู่ความเท่าเทียมของผู้หญิงจะขรุขระหรือยากลำบากเพียงใด การตระหนักรู้ถึงปัญหาและร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงก็จะเปรียบเป็นอีกด้านของโลกที่แจ่มใส เจิดจ้า คอยส่องสว่างให้เดินต่อไปได้เสมอ เช่นเดียวกับที่เสนีย์ เสาวพงศ์แผ้วทางให้คนรุ่นหลังได้เดินไปสู่ที่แห่งนั้นมาแล้ว บัดนี้เป็นการเดินทางของคนรุ่นใหม่ ที่ต้องเดินไปข้างหน้าด้วยแรงขับของกาลเวลา ด้วยพลวัตของโลกที่ไม่แน่นอน แต่งานของเสนีย์ เสาวพงศ์ จะดำรงอยู่เหนือกาลเวลา คอยส่องทางให้ผู้คนในสังคมและวงวรรณกรรมไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้สนใจสามารถเลือกศึกษาบทบาทของผู้หญิงไทยในด้านอื่น ๆ จากนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์ เช่น บทบาททางการศึกษา บทบาททางเศรษฐกิจ หรือศึกษาความสัมพันธ์ของนวนิยายอื่น ๆ กับบริบททางสังคมและการเมืองไทย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2535). *ม่านแห่งอคติ ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสถาบันสังคม*. เจนเดอร์เพรส.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547). *นวนิยายกับสังคมไทย 2475-2500*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนัย ประสานนาม. (2557). *เพื่อก้าวข้ามสะพานที่พาดข้าม*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- วาณี พนมยงค์ สายประดิษฐ์. (2551). *ไม่ขอรับเกียรติยศใด ๆ ทั้งสิ้น 95 ปี 4 เดือน 9 วัน พูนศุข พนมยงค์*. ตาตาพับลิเคชั่น.
- วารุณี ภูริสินสิทธ์. (2545). *สตรีนิยม ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20*. โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- เสนีย์ เสาวพงศ์. (2532). *ดิน น้ำ และดอกไม้*. มติชน.
- เสนีย์ เสาวพงศ์. (2559). *ปีศาจ*. มติชน.
- เสนีย์ เสาวพงศ์. (2564). *ความรักของวัลยา*. มติชน.

การดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อ จากละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ¹
Adaptation and the Roles of Fatherhood from Television Serie to Novel
“Malee Rerng Rabam”

ปิยะวดี อ้นบำรุง² และ ณัฐกาญจน์ นาคนวน³
Piyavadee Onbumrung and Nathakarn Naknuan

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อ จากละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ ของนันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์ โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบวรรณกรรม การดัดแปลง และเพศสถานะ ผลการศึกษาการดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ พบการตัดทอนรายละเอียดในโครงเรื่อง ทั้งการตัดทอนปมความขัดแย้งในส่วนการเปิดเรื่อง การตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการดำเนินเรื่อง การตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการปิดเรื่อง รวมถึงการตัดทอนตัวละครประกอบ เพื่อให้การนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อในตัวบทนวนิยายเด่นชัดมากขึ้น รวมทั้งเหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อนวนิยาย ส่วนบทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏผ่านละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ ปรากฏทั้งหมด 5 บทบาท ได้แก่ บทบาทการเลี้ยงดูลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ บทบาทการปกป้องคุ้มครองลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ บทบาท การสนับสนุนหรือช่วยเหลือลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ บทบาทการเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ และ บทบาทการเป็นต้นแบบให้แก่ลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยนำเสนอผ่านตัวละครเอกของเรื่อง และสร้างตัวละครประกอบขึ้นมาเป็นคู่เทียบ เพื่อชี้ให้เห็นว่าความเป็นพ่อไม่ได้ถูกผูกโยงกับเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศ

คำสำคัญ: การดัดแปลง, บทบาทความเป็นพ่อ, ละครโทรทัศน์, นวนิยาย

ABSTRACT

The objective of this article was to investigate adaptation and the roles of fatherhood in television serie and novel Nuntawan Rungwongpanich's *Malee Rerng Rabam*. Theories of elements of literature, adaptation and genders were used in this article. The results of the study adaptation from television serie to novel *Malee Rerng Rabam* were as follows: 1) Reduction details in plot, e.g., reduction conflicts in exposition, reduction details in rising action, and reduction details in ending

¹บทความวิจัยนี้ในรายวิชาศศท 401 สัมมนาภาษาและวรรณกรรมไทย ภาคปลาย ประจำปีการศึกษา 2565

²สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล Bachelor of Arts Program in Thai, Faculty of Liberal Arts, Mahidol University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2) Reduction minor characters to make the presentation of the roles of fatherhood in the novel more pronounced, as well as to fit the nature of the novel. In addition, The results of the study the roles of fatherhood of LGBTQ+ in television serie and novel Malee Rerng Rabam were as follows:

- 1) The roles of child rearing of LGBTQ+ fathers
- 2) The role of child protection of LGBTQ+ fathers
- 3) The role of child support and assistance of LGBTQ+ fathers
- 4) The role of self-sacrifice for the sake of their children of LGBTQ+ fathers
- 5) The role of role model for their children of LGBTQ+ fathers by presenting through the main character and create the minor character to compare to point out that fatherhood is not involved to sex and gender identity.

KEYWORDS: Adaptation, The Roles of Fatherhood, Television Serie, Novel

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาลีเริงระบำเป็นบทละครโทรทัศน์ที่นั่นทวรรณ รุ่งวงศ์พานิชย์สร้างสรรค์ขึ้นมา แล้วนำไปเรียบเรียงและตีพิมพ์ออกมาเป็นนวนิยาย มาลีเริงระบำได้รับรางวัลสื่อสารมวลชนดีเด่น ด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ประเภทละครโทรทัศน์ ประจำปีพ.ศ. 2558 อีกทั้งยังเป็นการดัดแปลงจากละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย (Novelization) ซึ่งเป็นรูปแบบการดัดแปลงที่ยังไม่เป็นที่ศึกษาในวงกว้าง ไม่เพียงเท่านั้นมาลีเริงระบำยังนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อ ผวนกับความหลากหลายทางเพศผ่านตัวละครเอกของเรื่อง อย่างเรื่องยศหรือโรส ผู้มีสถานะเป็นพ่อของตัวละครนางเอก แต่มีอัตลักษณ์ทางเพศเกย์ (Gay)

จากบทความวิจัยเรื่องบทบาทความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย ช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558 ของ สุกัญญา ขลิบเงิน วรวรรณ ศรียาภย์ พรธาดา สุวัธนวิช และกัลยา กุลสุวรรณ (2562: 99) กล่าวถึงปี พ.ศ. 2548-2558 ว่าเป็นช่วงยุคใหม่ของละครโทรทัศน์ไทย เนื่องจากการยอมรับบทบาทความเป็นพ่อที่ขัดแย้งกับเพศสภาพถูกนำมาสอดแทรกผ่านละครโทรทัศน์และนวนิยาย เพื่ออธิบายและสร้างความเข้าใจในประเด็น ความหลากหลายทางเพศให้แก่ผู้คนในสังคม ซึ่งมาลีเริงระบำผลิตสร้างขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยมาลีเริงระบำต้องการนำเสนอให้ผู้รับชมเห็นว่าบทบาทความเป็นพ่อไม่ได้ถูกผูกโยงกับเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศ เห็นได้ชัดผ่านตัวละครเอกที่มีชื่อว่าเรื่องยศ หรือโรสที่เป็นเกย์และประกอบอาชีพนางโชว์ แต่กลับปฏิบัติหน้าที่พ่อ โดยไม่ละทิ้งตัวตนของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเริงระบำ กลับได้รับความนิยมน้อย โดยเรตติ้งเฉลี่ยทั้งหมดของละครโทรทัศน์เรื่องนี้อยู่อันดับที่ 22 จากละครโทรทัศน์หลังข่าวทั้งหมดของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จำนวน 27 เรื่อง การที่เจ้าของบทประพันธ์เรื่องมาลีเริงระบำ เลื่อนนำบทละครโทรทัศน์เรื่องนี้ที่ไม่ได้รับกระแสความนิยมมาผลิตสร้างเป็นนวนิยาย ย่อมส่งผลให้ตัวนวนิยายไม่ได้รับความนิยมเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงเจตนาารมณ์อันแน่วแน่ของนักเขียนที่ต้องการสร้างความเข้าใจในประเด็นพ่อที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศให้แก่ผู้รับชม

กลุ่มงานวิจัยเรื่องการดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ผ่านมานั้น ยังไม่เป็นที่ศึกษาในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มละครโทรทัศน์และนวนิยายช่วงปี พ.ศ. 2548-2558 ซึ่งปรากฏการศึกษาเพียงหนึ่งเรื่องคือพ่อของผมเป็นกะเทย ปัญหาเรื่องความเป็นชายและความเป็นพ่อในนวนิยายเรื่องพระจันทร์สีรุ้งของนันทนัย ประสานนาม (2555) แต่เมื่อกระแสซีรีส์และนวนิยายวายเกิดขึ้น การดัดแปลงจากนวนิยายสู่ละคร

โทรทัศน์จึงเป็นที่นิยมศึกษามากขึ้น ขณะที่การดัดแปลงจากละครโทรทัศน์สู่นวนิยายยังคงไม่เป็นที่ศึกษา เนื่องด้วยผลงานการดัดแปลงในลักษณะเช่นนี้มีจำนวนน้อยขึ้น ทำให้การศึกษามีจำนวนน้อยเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะช่วยขยายขอบเขตและเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าการดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย ในกลุ่มผลงานละครโทรทัศน์และนวนิยายปี พ.ศ. 2557

จากการทบทวนวรรณกรรม พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยายและบทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดังนี้ นวนิยายรักร่วมเพศ: ปัญหาและคุณค่าของมนุษย์ ของวรรณนะ หนูหมื่น (2551) เป็นการศึกษานวนิยายรักร่วมเพศในช่วงปีพ.ศ. 2519-2547 เพื่อให้ผู้วิจัยศึกษาความหลากหลายทางเพศในนวนิยายรักร่วมเพศ พ่อของผมเป็นกะเทย ปัญหาเรื่องความเป็นชายและความเป็นพ่อในนวนิยายเรื่อง พระจันทร์สีรุ้ง ของนันทนัย ประสานนาม (2555) เพื่อให้ผู้วิจัยศึกษาและนำมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์บทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยมุมมองเพศสถานะในมาลีเริงระบำ

บทบาทความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย ช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558 ของสุกัญญา ขลิบเงิน วรวรรณ ศรียาภัย พรธาดา สุวัจนวิษ และกัลยา กุลสุวรรณ (2562) เพื่อให้ผู้วิจัยศึกษาบทบาท พฤติกรรม และความหลากหลายของความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะในช่วงปีพ.ศ. 2548-2558 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ มาลีเริงระบำผลิตสร้างและเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจและเห็นภาพบริบทสังคมในสมัยดังกล่าว พ่อ บุญธรรม: บทบาทความเป็นพ่อโดยไม่มีเงื่อนไขในนวนิยายเรื่องยายหนูลูกพ่อ ของสุกัญญา ขลิบเงิน (2562) เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์บทบาทความเป็นพ่อผ่านองค์ประกอบวรรณกรรม สุดท้ายรุ่นพี่ของวิศิษฐ์ ศาสนเทียะ ในฐานะนวนิยายดัดแปลงจากภาพยนตร์ ทฤษฎีประพันธ์กร การอ่านแบบสหบท การวาดเครือข่ายการดัดแปลงของนันทนัย ประสานนาม (2562) เพื่อให้ผู้วิจัยศึกษามโนทัศน์การดัดแปลงศึกษา เช่น นวนิยายดัดแปลง การอ่านแบบสหบท เพื่อนำมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์การดัดแปลงเป็นนวนิยาย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะศึกษาเพียงตัวบทนวนิยาย แต่ยังคงขาดการศึกษาค้นคว้าการดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2548-2558 เช่นเรื่องมาลีเริงระบำ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อ จากละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ โดยนำกรอบแนวคิดการดัดแปลงและเพศสถานะมาใช้วิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเขียนบทละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ ต้องการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้รับชมเกี่ยวกับพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อในละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ

3. สมมติฐาน

มาลีเริงระบำแสดงถึงกระบวนการดัดแปลง ได้แก่ การตัดทอนรายละเอียดในโครงเรื่องและตัวละคร และแสดงว่าความเป็นพ่อไม่ได้ถูกผูกโยงกับเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศ โดยนำเสนอผ่านตัวละครเอกของเรื่อง

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ศึกษาละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเริงระบำ ของนันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์ ควบคุมการผลิตโดยวราวุฒ มิลินทจินดา ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อปี พ.ศ. 2557 จำนวน 15 ตอน

4.2 ศึกษานิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ ของนันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์ พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2557 สำนักพิมพ์ อรุณ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง กรุงเทพมหานคร จำนวน 263 หน้า 28 ตอน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

- 5.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 5.2 เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการรับชมละครโทรทัศน์และอ่านนวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ ทุกตอน
- 5.3 วิเคราะห์การดัดแปลงและบทบาทความเป็นพ่อในบทละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ
- 5.4 สรุปผลการวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมทั้งอภิปรายผล

6. กรอบแนวคิดทฤษฎี

ผู้วิจัยเลือกกรอบแนวคิดการดัดแปลง โดยนพพร ประชากุล (2543) ได้เสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวบทต้นทางกับตัวบทปลายทางว่าสามารถแบ่งได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ การขยายความ (Extension) การตัดทอน (Reduction) และการดัดแปลง (Modification) (นพพร ประชากุล, 2543 อ้างถึงในแนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา, 2553) ใช้วิเคราะห์การดัดแปลงบทละครโทรทัศน์เป็นนวนิยาย (Novelization) ในมาลีเริงระบำว่าจากตัวบทต้นทางสู่ตัวบทปลายทางนั้นมีการขยายความ การตัดทอน หรือการดัดแปลงตัวบทอย่างไร โดยผู้วิจัยจะพิจารณาผ่านโครงเรื่อง ตัวละคร รวมถึงแก่นเรื่อง เพื่อวิเคราะห์ว่าการดัดแปลงนั้น ๆ ส่งผลให้ความหมายของตัวบทปลายทางยังคงเหมือนเดิม เน้นย้ำ หรือเปลี่ยนไปจากตัวบทต้นทางอย่างไร และนำกรอบแนวคิดเพศสถานะ (Genders) มาใช้วิเคราะห์บทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศในมาลีเริงระบำว่าเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศมีผลหรือไม่มีผลต่อบทบาทความเป็นพ่ออย่างไร

7. ผลการวิจัย

มาลีเริงระบำนับเป็นปรากฏการณ์สร้างสรรค์ดัดแปลงข้ามสื่อจากละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย โดยธรรมชาติของสื่อละครโทรทัศน์ ผู้รับชมเสพได้ด้วยการดู ขณะที่ธรรมชาติของสื่อนวนิยายผู้อ่านเสพได้ด้วยการอ่าน ฉะนั้น การที่สื่อละครโทรทัศน์ข้ามสู่นวนิยายย่อมต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อ แต่การดัดแปลงนั้นยังคงสารที่นักเขียนต้องการสื่อไว้ การศึกษาในบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการศึกษาไว้ 2 ประเด็น จำแนกผลการศึกษาได้ ดังนี้

7.1 การดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่อง มาลีเริงระบำ

7.1.1 การตัดทอนรายละเอียดในโครงเรื่อง

นวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ ยังคงรักษาโครงเรื่องเดิมของละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเริงระบำไว้ ทั้งในส่วนการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง มาลีเริงระบำเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมีพ่อเป็นเกย์และการทำตามความฝัน เหตุการณ์ส่วนใหญ่ในเรื่องจึงแสดงให้เห็นบทบาทความเป็นพ่อผ่านความสัมพันธ์ระหว่างนางเอก (หนูมาลี) กับพ่อ (เรียงยศหรือโรส) และความฝันเป็นนักร้องของหนูมาลี เพื่อทำให้เห็นว่าบทบาทความเป็นพ่อ ไม่เกี่ยวกับเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศ

1) การตัดทอนปมความขัดแย้งในส่วนการเปิดเรื่อง

การเปิดเรื่องทั้งในละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องมาลีเรingers บำ เปิดเรื่องด้วยภูมิหลังของหนูมาลี เด็กสาวต่างจังหวัดที่พึงจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หนูมาลีอาศัยอยู่กับปู่เขื้อและย่าหงส์ ส่วนแม่ทั้งหนูมาลีตั้งแต่เป็นทารก และพ่อรับราชการทหารอยู่ที่กรุงเทพมหานคร โดยความสัมพันธ์ระหว่างหนูมาลีกับพ่อนั้นปรากฏในบทละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่อง มาลีเรingers บำ ดังนี้

“พ่อทำงานหนักมาก เพื่อที่จะส่งเงินไปให้ที่บ้านหนูมาลี บางเดือนตั้งหลายหมื่น แต่พ่อไม่เคยขาดสักเดือน เจอกันครั้งสุดท้ายเมื่อสิบปีที่แล้ว ตอนหนูมาลีอายุแปดขวบ”

(มาลีเรingers บำ, ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างทำให้เห็นความสัมพันธ์ที่ห่างเหินระหว่างหนูมาลีกับพ่อ จากการไม่ได้ติดต่อ พบหน้า และอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นเวลานานถึงสิบปี เนื่องจากพ่อต้องทำงานอย่างหนัก เพื่อส่งเสียเลี้ยงดูหนูมาลี แม้ว่าพ่อจะไม่เคยบกพร่องต่อหน้าที่ส่งเสียเลี้ยงดูลูก แต่ช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ของพ่อกับลูก ยิ่งทำให้หนูมาลีคิดถึงและโหยหาความรัก ความอบอุ่นจากพ่อ เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หนูมาลีจึงตัดสินใจเดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร เพื่อไปหาพ่อและเข้าร่วมประกวดรายการเพลงตามความฝันของหนูมาลี หนูมาลีได้พบพ่อกับอีกครึ่งในขณะที่กำลังแสดงในฐานะนางโชว์ ดังที่ปรากฏในภาพ



ภาพที่ 1-2: พ่อของหนูมาลีกำลังแสดงในฐานะนางโชว์

จากเหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งหลักของเรื่องคือ ความขัดแย้งระหว่างหนูมาลีกับพ่อ ซึ่งปัจจัยที่นำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างทั้งคู่แบ่งออกได้ 3 ประเด็นคือ พ่อเรื่องยศของหนูมาลีกลายเป็นนางโชว์โรส ประเด็นที่สองพ่อไม่อนุญาตให้หนูมาลีประกวดรายการร้องเพลง และประเด็นที่สามปัจจุบันพ่อกับคนรักเป็นผู้ชาย แต่ในตัวบทนวนิยายกลับตัดทอนเนื้อหาในส่วนคนรักของพ่อออก

2) การตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องในละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเรingers บำ แสดงให้เห็นการพัฒนาความสัมพันธ์ไปในทิศทางที่ดีและมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นระหว่างหนูมาลีกับพ่อ จนท้ายที่สุดหนูมาลีก็ยอมรับคนรักของพ่อเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นกระบวนการทำตามความฝันเป็นนักร้องของหนูมาลี จึงทำให้ปรากฏฉากร้องเพลง ซึ่งเป็นการร้องทั้งเพลง โดยไม่มีการตัดทอนบทเพลงให้สั้นลงตลอดการดำเนินเรื่อง ทำให้เห็นว่ามาลีเรingers บำเป็นละครโทรทัศน์ประเภทละครเพลง



ภาพที่ 3 – 5: เหตุการณ์การร้องเพลงประกวดในรายการเพลง

การตัดทอนรายละเอียดการร้องเพลงในส่วนการดำเนินเรื่องของนวนิยายเรื่อง มาลีเรingers เป็นไปเพื่อมุ่งเน้นการนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อให้เด่นชัด และไม่ส่งผลกระทบต่อความหมายของตัวบทนวนิยายให้เปลี่ยนไปจากละครโทรทัศน์ เพราะสื่อละครโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงออกมาได้เป็นรูปธรรมกว่าสื่อนวนิยาย

3) การตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการปิดเรื่อง

มาลีเรingers ปิดเรื่องอย่างสุขนาฏกรรม (Happy Ending) ตามประเพณีรักโรแมนติก ด้วยการให้หนุมาลีประสบความสำเร็จในการเป็นนักร้อง แม้จะไม่ได้เป็นผู้ชนะการประกวดในรายการเพลง และได้ครองรักกับพระเอก แต่ในส่วนของเรื่องยศหรือโรสกลับจบลงอย่างโศกนาฏกรรม (Tragedy) ด้วยโรคมะเร็งระยะสุดท้ายในละครโทรทัศน์เรื่อง มาลีเรingers นำเสนอการจากไปของเรื่องยศหรือโรสไว้อย่างสะเทือนอารมณ์ เห็นได้ดังนี้



ภาพที่ 6-7: ช่วงเวลาสุดท้ายก่อนเรื่องยศหรือโรสจะเสียชีวิต

ภาพที่ 6 เป็นเหตุการณ์ที่เรื่องยศหรือโรสใช้เวลาร่วมกับหนุมาลีเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจากไปอย่างสงบ ดังภาพที่ 7 เหตุการณ์ดังกล่าวในละครโทรทัศน์สร้างความซาบซึ้งและตราตรึงใจให้แก่ผู้รับชม อาจเป็นไปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้นักเขียนต้องให้เรื่องยศหรือโรสมีจุดจบเสียชีวิต มุมหนึ่งอาจเป็นเพราะหนุมาลีเป็นนักร้องได้สำเร็จ เรื่องยศหรือโรสจึงหมดหน้าที่ลง อีกมุมหนึ่งอาจเป็นเพราะนักเขียนต้องการแสดงให้เห็นว่าบริบทสังคมสมัยนั้น (2557) ยังไม่เปิดกว้างเรื่องความหลากหลายทางเพศ ทำให้เรื่องยศหรือโรสไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้ เห็นได้จากตัวละครเกย์ในสื่อละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ในช่วงปีพ.ศ. 2554-2558 เช่น เรื่องยศ ในบทละครโทรทัศน์เรื่อง มงกุฎดอกส้ม (2554) ที่จบลงด้วยโศกนาฏกรรม เนื่องจากเรื่องยศเห็นผู้ชายที่ตนรักแต่งงานกับผู้หญิง เรื่องยศจึงตัดสินใจ

จบชีวิตตนเองลงด้วยการฆ่าตัวตาย หรือถัดมาในปี พ.ศ. 2555 หมิงซาน ในบทละครโทรทัศน์เรื่องก็เพ้าก็จบลงด้วย โศกนาฏกรรม เนื่องจากความเสียใจที่พ่อไม่ให้ภัยที่ตนเองเป็นเกย์ จึงทำให้หมิงซานขับรถด้วยความเร็วสูงจน ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์เสียชีวิต

ส่วนนวนิยายปรากฏการตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์การจากไปของเรื่องยศหรือโรส โดยกล่าวถึง เหตุการณ์ดังกล่าวไว้อย่างรวบรัดตามธรรมชาติของสื่อนวนิยายว่า “ในที่สุดหลังการต่อสู้ยาวนาน โรสก็จากไปอย่างสงบ... ผู้ชายหัวใจทองคำนอนหลับไปแล้ว ชีวิตแสนสั้น แต่สร้างความดีงามไว้มากมาย โรสทิ้งตัวอย่างชีวิตที่มีคุณค่าเอาไว้เป็นแรงบันดาลใจให้ทุกคน” (นันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์, 2557: 261)

การตัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการปิดเรื่องของนวนิยายเรื่องมาลีเรจระบำ เป็นไปเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อนวนิยายที่ต้องดำเนินเรื่องอย่างรวบรัด ทำให้ต้องตัดทอนเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อออก ซึ่งไม่มีผลให้ความหมายของตัวบทนวนิยายเปลี่ยนไปจากต้นฉบับ เพราะเนื้อหาที่ตัดทอนออกไปนั้นเป็นเพียงประเด็นเสริมที่ทำให้ละครโทรทัศน์มีการนำเสนอประเด็นที่หลากหลาย

7.1.2 การตัดทอนตัวละครประกอบ

1) ตัวละครบอย

ในละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเรจระบำ ปรากฏบอย ชายคนรักของเรื่องยศหรือโรส โดยนักเขียนสร้างบอยขึ้นมาเป็นอุปสรรคขัดขวางจุดมุ่งหมายของหนุมาลีที่ต้องการใช้เวลาอยู่ร่วมกันกับพ่อ และมีหน้าที่เป็นชนวนเพิ่มความเข้มข้นรุนแรงของความขัดแย้งระหว่างหนุมาลีกับพ่อ เพราะฉะนั้น ความขัดแย้งระหว่างหนุมาลีกับพ่อในละครโทรทัศน์จึงเข้มข้นรุนแรงมากกว่าในนวนิยาย เห็นได้จากบทสนทนาของหนุมาลีที่ตัดพ่อพ่อ เพราะเข้าใจผิดว่าบอยนอกใจและหลอกนำเงินของพ่อไปเลี้ยงคู่อื่นว่า “หนูเคยฝันไว้ว่าผู้ชายคนนี้จะมาแต่หนูคนเดียวทุกลมหายใจของเขา ทำเพื่อหนู เขาไม่ตอบจดหมายหนู หนูก็ไม่โกรธ เพราะหนูคิดว่าเขาคงยุ่ง แต่พอหนูมาเจอเขาจริง ๆ หนูไม่เคยเข้าใจเขาเลย เพราะเขามีผู้ชายคนนี้อยู่คั่นกลางระหว่างเราตลอดเวลา” (มาลีเรจระบำ, ตอนที่ 3)

นอกจากนี้ บอยยังแสดงให้เห็นว่าความรักระหว่างผู้ชายกับผู้ชายสามารถเป็นความรักที่บริสุทธิ์ มั่นคง และยั่งยืนได้ เนื่องจากบริบทสังคมสมัยผลิตสร้างมาลีเรจระบำมักจะมองว่าความรักของผู้ชายกับผู้ชายเป็นความรักที่ฉาบฉวย หลอกลวง และหวังผลประโยชน์ เพราะ “สังคมไทยยอมรับกันได้แต่จริงเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังคงมีกระแสบางส่วนที่ยังมองว่าการเป็นเกย์เป็นสิ่งที่ไม่ดี สิ่งผิดปกติ ไม่ควรจะเป็น ซึ่งอาจเกิดจากผลกระทบของการสร้างวาทกรรมแง่ลบในยุคก่อน” (พัฒนาพล วงษ์ม่วง และมยุรี ศรีกุลวงศ์, 2559: 107) ทั้งที่จริงแล้วความรักระหว่างผู้ชายกับผู้ชายมิได้เป็นเช่นนั้นทุกคู่ เช่นความรักระหว่างบอยกับเรื่องยศ ดังบทสนทนาต่อไปนี้ “เขาบอกว่าเกย์ไม่มีรักแท้ แต่เราก็พิสูจน์ให้ทุกคนเห็น เราอยู่ด้วยกันมาตลอดเวลาสิบปี ไม่เคยคิดนอกใจ ไม่เคยมองแม่แต่คนอื่น” “ขอบใจนะขอบใจจริง ๆ ที่อยู่ด้วยกัน ที่ซื่อสัตย์ต่อกันจนมาถึงวันนี้” (มาลีเรจระบำ, ตอนที่ 14)

สุดท้ายบอยเป็นตัวละครที่ช่วยเผยความรู้สึกของเรื่องยศหรือโรสที่มักแสดงพฤติกรรมตรงกันข้ามกับความรู้สึกของตนเอง ดังที่ปรากฏในบทสนทนาของเรื่องยศหรือโรสที่เล่าเรื่องหนุมาลีให้บอยฟังด้วยความภาคภูมิใจ แม้จะฟังทะเลาะอย่างรุนแรงกับลูกสาวว่า “หนุมาลีเรียนเก่งมาก สอบได้ที่หนึ่งตลอด ได้เป็นหัวหน้าห้องด้วย เก่งเหมือนแม่เขาเลย” “แล้วไปคุยเขาซะใหญ่โตเลย ที่แท้ก็รักเขามากนั่นเอง” (มาลีเรจระบำ, ตอนที่ 1)

การตัดทอนบอยในนวนิยายเรื่องมาลีเรจระบำ เป็นไปเพื่อลดทอนความขัดแย้งของเรื่อง เพื่อให้การนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อในตัวบทนวนิยายเด่นชัดขึ้น เพราะบอยเป็นตัวละครที่ช่วยนำเสนอประเด็นความหลากหลาย

ทางเพศ และไม่ได้มีหน้าที่ส่งเสริมบทบาทความเป็นพ่อ เพราะฉะนั้น การตัดทอนตัวละครบอยจึงไม่ส่งผลต่อความหมายของตัวบทนวนิยายให้เปลี่ยนไปจากละครโทรทัศน์ แต่ทำให้เห็นว่าในนวนิยายนักเขียนเน้นการนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อ ต่างจากในละครโทรทัศน์ที่นักเขียนให้น้ำหนักความสำคัญกับประเด็นความหลากหลายทางเพศด้วยเช่นกัน

7.2 บทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศในมาลีเรจระบำ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้ประพันธ์สร้างตัวละครประเภท Foil อย่างเมืองแมน ผู้เป็นพ่อของพระเอกขึ้นมาเป็นคู่เทียบเคียงกับเรื่องยศหรือโรส เพื่อเน้นย้ำถึงแก่นเรื่องให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบบทบาทความเป็นพ่อทั้งหมด 5 บทบาท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.2.1 บทบาทการเลี้ยงดูลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

1) การส่งเสียเลี้ยงดูลูก

“โดยส่วนใหญ่แล้วพ่อมีหน้าที่เป็นกำลังสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว พ่อจะมีความคับข้องใจมาก เมื่อพบว่ารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับลูก” (อัจฉรา สุขารมณ์, 2544: 39) สอดคล้องกับเรื่องยศหรือโรสที่เป็นคนต่างจังหวัด ฐานะไม่ร่ำรวย จึงมองเห็นว่ารายได้ที่ตนเองหามาใช้นั้นน่าจะไม่ใช่เพียงพอต่อค่าส่งเสียเลี้ยงดูหนูมาลีในอนาคต เรื่องยศหรือโรสจึงตัดสินใจฝากหนูมาลีให้พ่อแม่ของตนเป็นผู้ดูแล ส่วนเรื่องยศ หรือโรสจะเข้าไปทำงานหาเงินในกรุงเทพมหานคร ดังที่ปรากฏในตัวบทนวนิยาย ดังนี้

“หนูมาลีโตขึ้นทุกวัน ผมอยากจะหาสิ่งที่ดีที่สุดให้ลูกเท่าที่ปัญญาพ่ออย่างผมจะหาให้ได้” ความรู้สึกทั้งรักทั้งห่วงหาพุงขึ้นมาจุกอยู่ที่ใจ แต่เรื่องยศทนกล้ำกลืนเก็บความรู้สึกนั้นเพียงคนเดียว เขากราบลาพ่อแม่เป็นครั้งสุดท้ายแล้วออกเดินทางไปด้วยหัวใจที่เปี่ยมไปด้วยความคาดหวังว่าสักวันหนูมาลีจะมีทุกอย่างที่ดั่งเทียมเหมือนเพื่อน ๆ ทุกคน”

(นันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์, 2557: 3)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นความปรารถนาของเรื่องยศหรือโรสที่ต้องการหาเงินส่งเสียเลี้ยงดูลูกให้ดีที่สุด เพราะปรารถนาให้หนูมาลีมีชีวิตที่สุขสบายไม่ต่างจากผู้อื่น ส่วนเมืองแมนนั้นเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยจึงไม่ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินส่งเสียเลี้ยงดูลูก

2) การดูแลเลี้ยงดูลูก

เนื่องจากแม่ของหนูมาลีถูกพ่อเลี้ยงทำร้ายร่างกาย เพราะสร้างความอับอายเรื่องท้องในวัยเรียน ยายของหนูมาลีจึงให้แม่ของหนูมาลีทิ้งหนูมาลีไว้กับตน ซึ่งสุดท้ายยายของหนูมาลีก็ยกหนูมาลีให้กับสถานสงเคราะห์ เหตุเพราะไม่สามารถรับผิดชอบดูแลเลี้ยงดูหลานได้ เรื่องยศหรือโรสจึงไปขอหนูมาลีกลับคืนมาจากสถานสงเคราะห์ เพื่อดูแลเลี้ยงดูหนูมาลีในฐานะพ่อด้วยตนเอง ฉะนั้น เรื่องยศหรือโรสจึงต้องแสดงทั้งบทบาทพ่อและแม่ เพื่อดูแลเลี้ยงดูหนูมาลีสังเกตได้จากฉากในบทละครโทรทัศน์ ดังนี้



ภาพที่ 8: พ่อป้อนข้าวลูก



ภาพที่ 9: พ่อไปรับลูกกลับจากโรงเรียน



ภาพที่ 10: พ่อป้อนนมให้ลูก



ภาพที่ 11: พ่ออุ้มลูก



ภาพที่ 12: พ่อเปลี่ยนผ้าอ้อมให้ลูก

จากภาพทั้งหมดที่ได้ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเรื่องยศหรือโรสดูแลเลี้ยงดูหนูมาลีด้วยความรัก ความอบอุ่น และความเมตตาในฐานะพ่อที่แสดงบทบาททั้งพ่อและแม่ จนทำให้หนูมาลีรู้สึกว่พ่อคือโลกทั้งใบของเธอ ส่วนเมืองแมน เนื่องด้วยความเจ้าชู้จึงส่งผลให้แม่ของทองทาเสียใจมากจนพาทองทาหนีไปต่างประเทศตั้งแต่เด็ก เมืองแมนจึงไม่ได้แสดงบทบาทการดูแลเลี้ยงดูลูก

3) การอบรมเลี้ยงดูลูก

จากบทสนทนาระหว่างเรื่องยศหรือโรสกับบอยในละครโทรทัศน์เรื่องมาลีเรingersระบำ ที่ว่า “หน้าที่ซึ่งผมปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของคนอื่น ส่วนหน้าที่ดำหน้าที่สั่งสอนขอสงวนสิทธิ์ไว้ให้กับคนเป็นพ่อเป็นแม่” (มาลีเรingersระบำ, ตอนที่ 3) แสดงให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของพ่อและแม่นั้นคือ การอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งเรื่องยศหรือโรสในฐานะพ่อ ผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ยังคงตระหนักเป็นอย่างดีถึงหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูลูก ขณะที่เมืองแมนไม่ได้ตระหนักถึงหน้าที่นี้ ลูกทั้งสองคนจึงเกลียดเมืองแมนทั้งคู่ เพราะความเจ้าชู้ของเมืองแมนที่ทำให้แม่ของทองทา มีอาการป่วยทางจิตเวช ส่วนแม่ของเบลต้องเสียชีวิตลง

7.2.2 บทบาทการปกป้องคุ้มครองลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เนื่องจากเรื่องยศหรือโรส เป็นเจ้าของร้านคาราโอเกะ ซึ่งภายในร้านมีห้องหนึ่งที่เปิดให้บริการทางเพศ ชูซี่ผู้จัดการหญิงสาวให้ผู้ชายเห็นหนูมาลีจึงชักชวนหนูมาลีให้มาเป็นเด็กในสังกัดของตน เรื่องยศหรือโรสจึงรีบออกตัวปกป้องคุ้มครองหนูมาลี สังเกตได้จากตัวบทนวนิยาย ดังนี้ “‘เด็กคนนี้เป็นลูกสาวของฉัน’ โรสเอื้อมมือมาโอบไหล่ของหนูมาลีไว้อย่างปกป้อง... ‘ร้านฉันพึ่งหล่อนก็จริง แต่อย่ามายุ่งกับหนูมาลีลูกสาวฉันเป็นอันขาด’ โรสโน้มตัวลงมาชูชูซี่ด้วยสีหน้าจริงจัง” (นันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์, 2557: 30) แต่ในละครโทรทัศน์ขงโคและการะเกดถูกชูซี่ชักชวนให้เป็นเด็กในสังกัดเช่นกัน แต่ทั้งคู่ไม่มีพ่อและแม่มาคอยปกป้องคุ้มครอง จึงทำให้ขงโคและการะเกดถูกล่อลวงให้ขาย

บริการทางเพศในท้ายที่สุด ส่วนเมืองแมนนั้นแสดงบทบาทหน้าที่การปกป้องคุ้มครองลูกในทางที่ผิด ด้วยการใช้อำนาจของตนเองปิดบังความจริงที่ว่าเบลโงการแข่งขันการประกวดรายการเพลง

7.2.3 บทบาทการสนับสนุนหรือช่วยเหลือลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เนื่องด้วยเรื่องยศหรือโรสไม่มีทุนทรัพย์มากพอที่จะสนับสนุนหนูมาลีให้ทำตามความฝัน หนูมาลีจึงขอร้องให้ทองทาช่วยสอนร้องเพลง แต่ทองทากลับปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือ เมื่อเรื่องยศหรือโรสเห็นเช่นนั้นจึงเข้าไปขอร้องทองทาให้ช่วยสอนหนูมาลี จนทองทายอมใจอ่อนและสอนหนูมาลีร้องเพลงในที่สุด ดังที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ที่ว่า “ที่พี่เล่าเรื่องพี่อิลิซให้ฟัง เพราะพี่อยากจะขอร้องทองทา คนเราโตขึ้น พอได้โอกาสจากใครคนหนึ่งเสมออย่าปฏิเสธที่จะให้โอกาส เพราะมันอาจจะเป็นแค่ครั้งเดียวในชีวิตของเขา ตัวพี่และครอบครัวของพี่มีวันนี้ได้เพราะพี่อิลิซให้โอกาส ให้งานทำ ให้ความเมตตา ลองคิดดูอีกทีนะทองทา” (มาลีเริงระบำ, ตอนที่ 3)

ขณะที่เมืองแมนแสดงบทบาทหน้าที่การสนับสนุนและช่วยเหลือลูกในทางที่ผิด เห็นได้จากเหตุการณ์ที่เมืองแมนช่วยเบลโงการแข่งขันประกวดรายการเพลงว่า “ผมขอร้องช่วยเล่นละครหน่อย ยัยเบลติดอายุอยู่ที่เกาหลี แต่ผมได้จัดทีมงานถ่ายทำไว้แล้ว เขาจะส่งสัญญาณภาพผ่านมาทางอินเทอร์เน็ต คนดูก็จะรู้ว่าสัญญาณภาพเสีย มีแต่สัญญาณเสียง แล้วทุกคนก็จะคิดไปว่ายัยเบลร้องเพลงนี้จริง” (มาลีเริงระบำ, ตอนที่ 4)

7.2.4 บทบาทการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เนื่องจากหนูมาลีไม่ชอบบอย ในฐานะพ่อ เรื่องยศหรือโรสจึงเลือกที่จะเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความต้องการของหนูมาลี ด้วยการยอมไล่คนรักออกจากบ้าน เห็นได้จากบทสนทนาในละครโทรทัศน์ ดังนี้ “บอยพี่ขอโทษนะ พี่อยากจะขดเซยให้หนูมาลีเขา พี่ไม่เคยคิดเลยว่ามันจะสำคัญสำหรับเขาขนาดนี้... เราคงต้องห่างกันสักพัก พี่อยากให้หนูมาลีเขารู้สึกมั่นคงมากกว่านี้อีกสักระยะ เขาคงรู้สึกโดดเดี่ยวมานาน พี่คงทิ้งเขามานานเกินไปถึงต้องเป็นแบบนี้ ยิ่งช่วงนี้ไม่ว่าเขาจะผิดหวังหรือสมหวัง พี่อยากจะให้เขารู้ว่าพ่อจะอยู่ข้างเขาเสมอ” (มาลีเริงระบำ, ตอนที่ 4)

ส่วนเมืองแมนคำนึงถึงความสุขส่วนตัวมากกว่าการเสียสละความสุขเพื่อลูก เห็นได้จากความเจ้าชู้ของเมืองแมนที่ทำให้แม่ของทองทามีอาการป่วยทางจิตเวช ทำให้แม่ของเบลฆ่าตัวตาย และยังทำให้ภรรยาคนปัจจุบันทุกข์ทรมานใจ เพราะถูกหลอกให้เป็นชู้ ซึ่งพฤติกรรมที่ได้กล่าวมานี้ทำให้ทองทาและเบลรู้สึกเกลียดพ่อ จนทองทาไม่ยอมข้องเกี่ยวกับพ่อ ส่วนเบลกล้าที่จะทำร้ายจิตใจพ่อ โดยไร้ซึ่งความรู้สึกผิด

7.2.5 บทบาทการเป็นต้นแบบให้แก่ลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เรื่องยศหรือโรสเป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจให้หนูมาลีความฝันเป็นนักร้อง พร้อมรู้จักอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าจะเกิดการทุจริตระหว่างการประกวดรายการเพลง แต่หนูมาลิกลับยังคงสู้เพราะมีเรื่องยศหรือโรสเป็นแบบอย่าง ส่วนเมืองแมนเป็นต้นแบบที่ไม่ดีให้แก่ลูก เห็นได้จากพฤติกรรมของเมืองแมนผ่านบทสนทนาของทองทาที่ว่า “วิถีของคุณเมืองแมน วิถีของเงินเป็นใหญ่ ใหญ่กว่าความถูกต้อง” “ชีวิตของคุณเมืองแมนหรือ มีแต่คำว่าเงิน ผู้หญิง และผลประโยชน์” (มาลีเริงระบำ, ตอนที่ 2) ฉะนั้น พฤติกรรมเจ้าชู้ของเมืองแมนที่ทำให้ร้ายความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวและการใช้อำนาจของตนในทางที่ผิด จึงเป็นต้นแบบให้เบลกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว จนสามารถทำร้ายจิตใจของผู้เป็นพ่อได้โดยไม่รู้รู้สึกผิด

สรุปได้ว่าเรื่องยศหรือโรสและเมืองแมนเป็นตัวละครที่นักเขียนสร้างขึ้นมา เพื่อแสดงบทบาทความเป็นพ่อที่ดีและไม่ดี ซึ่งการที่นักเขียนเลือกใช้ตัวละครพ่อที่มีอัตลักษณ์ทางเพศเกย์กับพ่อที่มีอัตลักษณ์ทางเพศชายมาเปรียบเทียบกันทำให้เห็นว่าการเป็นพ่อที่มีอัตลักษณ์ทางเพศเกย์นั้นสามารถปฏิบัติตามหน้าที่บทบาทความเป็นพ่อได้ ส่วนพ่อที่มีอัตลักษณ์ทางเพศชายอาจไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่บทบาทความเป็นพ่อได้เช่นกัน

8. สรุปผลการศึกษา

จากการใช้กรอบแนวคิดการดัดแปลงและเพศสถานะศึกษาการดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่องมาลี เริงระบำ พบการดัดทอนรายละเอียดในโครงเรื่อง ทั้งการดัดทอนปมความขัดแย้งในส่วนการเปิดเรื่อง การดัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการดำเนินเรื่อง และการดัดทอนรายละเอียดของเหตุการณ์ในส่วนการปิดเรื่อง รวมถึงการดัดทอนตัวละครประกอบ เพื่อให้การนำเสนอบทบาทความเป็นพ่อในตัวบทนวนิยายเด่นชัดมากขึ้น รวมทั้งเหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อนวนิยายที่ต้องดำเนินเรื่องอย่างสั้นกระชับ

สะท้อนว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นสำคัญ สังเกตได้จากการปรากฏซ้ำของประเด็นดังกล่าวทั้งในละครโทรทัศน์และการทำให้เป็นประเด็นหลักในนวนิยาย พร้อมทั้งดัดทอนประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นพ่อ เพราะเป็นเพียงประเด็นเสริมให้ตัวละครโทรทัศน์มีการนำเสนอประเด็นทางสังคมอย่างหลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความหมายของบทนวนิยายจึงไม่เปลี่ยนไปจากต้นฉบับ

ส่วนบทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏผ่านละครโทรทัศน์และนวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ ปรากฏทั้งสิ้น 5 บทบาท ได้แก่ บทบาทการเลี้ยงดูลูก บทบาทการปกป้องคุ้มครองลูก บทบาทการสนับสนุนหรือช่วยเหลือลูก บทบาทการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อลูก และบทบาทการเป็นต้นแบบให้แก่ลูกในฐานะพ่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยนำเสนอผ่านตัวละครเอกของเรื่องอย่างเรื่องยศหรือโรส ซึ่งนักเขียนได้สร้างตัวละครประกอบอย่างเมืองแมนขึ้นมาเป็นคู่เทียบ เพื่อชี้ให้เห็นว่าความเป็นพ่อไม่ได้ถูกผูกโยงกับเพศสรีระและอัตลักษณ์ทางเพศ แต่ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและพฤติกรรมส่วนบุคคล

9. อภิปรายผลการศึกษา

จากสถานภาพการศึกษาการดัดแปลงจากละครโทรทัศน์สู่นวนิยาย (Novelization) และบทบาทความเป็นพ่อของผู้มีความหลากหลายทางเพศในวงวิชาการปัจจุบันยังคงไม่เป็นที่ศึกษาในวงกว้าง เนื่องด้วยผลงานที่ปรากฏประเด็นเหล่านี้มีจำนวนน้อยชิ้น จึงทำให้การศึกษามีจำนวนน้อยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วงวิชาการในปัจจุบันนิยมศึกษาการดัดแปลงจากนวนิยายสู่ละครโทรทัศน์และความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากกระแสซีรีส์และนวนิยายวายเรื่องแรกของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ เรื่อง Love Sick รักอุ่น วยร้อนแสบ ซึ่งมีกระแสตอบรับที่ดีและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มวัยรุ่นจำนวนมาก จึงกลายเป็นทั้งซีรีส์และนวนิยายวายยุคบุกเบิกให้แก่วงการสื่อโทรทัศน์ที่สามารถผลิตสร้างเกี่ยวกับความรักระหว่างผู้ชายกับผู้ชายที่จับลงอย่างสุขสมหวังได้มากขึ้น ขณะเดียวกันงานประเภตนวนิยายวายก็ไม่ต้องเป็นวรรณกรรมใต้ดินอีกต่อไป

ซีรีส์เรื่องเลือดข้นคนจาง (2561) ของทรอยศ สุขมากอนันต์ได้รับความนิยมมาก จนเกิดการนำมาดัดแปลงเป็นนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง โดยฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์ ซึ่งเปิดตัวครั้งแรกในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 47 และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 17 ปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 และพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 2 ทันทีในเดือนเมษายน พ.ศ. 2562 (นัทธนัย ประสานนาม, 2562: 158) โดยทรอยศ สุขมากอนันต์กล่าวถึง ความแตกต่างระหว่าง

ซีรีส์และนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจางไว้ว่า “ตัวหนังสือเหล่านั้นจะสร้างจินตนาการให้เรามันจะเป็นภาพของเรา ไม่ใช่ภาพที่ผู้กำกับและนักแสดงทำให้ มันจะเป็นการรับรู้เรื่องราวของครอบครัวจิระอนันต์ในรสชาติใหม่และให้ความรู้สึกใหม่ ต่อให้มันเป็นเรื่องราวเดิมก็ตาม” (ผู้จัดการออนไลน์, 2562: ออนไลน์) นอกจากนี้ ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์ ยังกล่าวถึงวิธีการดัดแปลงจากซีรีส์สู่นวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจางไว้ว่า “ไม่ได้อยากเปลี่ยนเหตุการณ์เรื่องราว มีเพียงความลึกลับแล้วจะเปลี่ยนบทสนทนาหรือจะเอาแบบเดิมในละครโทรทัศน์ ซึ่งก็มีทั้งที่เปลี่ยนและคงเดิม แต่สิ่งที่ตัดออกคือการกระทำของตัวละคร และสิ่งที่ในหนังสือมีเพิ่มขึ้นมาจากที่ไม่มีในละครโทรทัศน์ก็คือส่วนของความรู้สึก เพราะต้องให้ความเป็นธรรมกับตัวละครและอยากให้คนอ่านเข้าใจตัวละครมากขึ้นก็เลยเลือกใช้เทคนิคมุ่งไปที่ความรู้สึกของตัวละคร” (ผู้จัดการออนไลน์, 2562: ออนไลน์)

สอดคล้องกับที่ Hutcheon กล่าวว่า “นวนิยายดัดแปลงฯ มีส่วนช่วยขยายความเข้าใจของผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์ภายใต้เครือข่ายตัวบทที่กว้างขวางกว่า ผู้อ่านงานเขียนประเภทนี้อาจแสวงหาความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาหรือพลังผลักดันที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของตัวละคร เรื่องภูมิหลัง (Back-Story) ตลอดจนฉาก (Scene) ที่ไม่ปรากฏในภาพยนตร์ เช่นเดียวกับผู้ดัดแปลง นักเขียนนวนิยายดัดแปลง (Novelizer) ถือเป็นบุคคลที่ตีความตัวบทเป็นคนแรกก่อนที่จะสร้างสรรค์ออกมา (Hutcheon, 2549 อ้างถึงในรุ่นพี่ของวิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง ในฐานะนวนิยายดัดแปลงจากภาพยนตร์ ทฤษฎีประพันธ์กร การอ่านแบบสหบท การวาดเครือข่ายการดัดแปลง, 2562)

เห็นได้ว่าการดัดแปลงซีรีส์สู่นวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง เป็นการนำซีรีส์ที่ได้รับความนิยมมากมาดัดแปลงข้ามสื่อด้วยการขยายความในส่วนที่ไม่ปรากฏในซีรีส์หรือภาพยนตร์ เพื่อเป็นการต่อยอดทางธุรกิจ ดังที่จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง ฉลาดเกมส์โกง Bad Genius กล่าวว่า “เป็นเรื่องดีต่อวงการหนังสือ เพราะวงการหนังสือขบเขายอยู่ การนำกระแสจากฝั่งละครโทรทัศน์มาช่วยน่าจะเป็นการส่งเสริมกระตุ้นยอดขายหนังสือได้อีกทางหนึ่ง” (ประชาชาติธุรกิจ, 2562: ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม การดัดแปลงละครโทรทัศน์สู่นวนิยายเรื่องมาลีเริงระบำ กลับเป็นกรณีที่แตกต่างออกไปเพราะมาลีเริงระบำเป็นละครโทรทัศน์ที่ไม่ได้รับกระแสนิยม แต่ผู้สร้างมาลีเริงระบำกลับยังคงนำแก่นสารจากละครโทรทัศน์เรื่องนี้มาตีพิมพ์ซ้ำเป็นนวนิยาย เพื่อเป็นกระบอกเสียงเน้นย้ำแก่นสำคัญของเรื่อง ทั้งในแง่บทบาทความเป็นพ่อและความหลากหลายทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารการศึกษา*. ภาพพิมพ์.
- จารุจรรย์ ทรัพย์ชาตอนันต์. (2564). *Interprofessional Team Care in Pediatrics: Learn and Work Together*.
https://ped.md.chula.ac.th/wp-content/uploads/2021/09/43_CUPA_2021-ebook.pdf
- ทับหนังสือ. (2563). คำว่า “ตุ๊ด” มาจากไหน ?. <https://m.facebook.com/501887839931528/posts/2768432233277066/>
- นฤพนธ์ ตัววิเศษ. (2560). *รื้อสร้างมายาคติ “ความเป็นชาย” ในสังคมไทย – การทบทวนความเป็นชายในสังคมสยาม*. <https://shorturl.asia/AbBsE>
- นัทธนัย ประสานนาม. (2555). "พ่อของผมเป็นกะเทย" ปัญหาเรื่องความเป็นชายและความเป็นพ่อในนวนิยาย เรื่อง พระจันทร์สีรุ้ง. *วารสารบทความ*, 12(12), 67-94.

- นันทนัย ประสานนาม. (2562). รุ่งพี ของ วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง : การดัดแปลงเป็นนวนิยายของไทยกับเครือข่ายการดัดแปลง. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 6(2), 157-169.
- นันทนัย ประสานนาม. (2564). *เขียนด้วยเงา เล่าด้วยแสง: วรรณกรรมกับการดัดแปลงศึกษา*. แสงดาว.
- นันท์ภัสสร ภูมิธรรมรัตน์. (2561). *การเมืองเรื่องเพศสถานะในนวนิยายโรมานซ์ข้ามเชื้อชาติไทย-จีน เรื่อง กนกกลายไบตัน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/130830/98122>
- นันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์. (2557). *มาลีเรียงระบำ*. อรุณ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นงลักษณ์ ด่านลำมะจาก, ริชฎา เพชรสุวรรณ, สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2563). *กลวิธีการดัดแปลงนวนิยาย "บ่วงเสน่ห์หา" ของกัญยามาสลับทละครโทรทัศน์ "เกมเสน่ห์หา"*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2562). *ทีม "เลือดข้น คนจาง" เผยรหัสการเล่าเรื่องสร้างละครสุดปัง ต่อยอดสู่नियाให้มุมมองใหม่เข้าใจตัวละครมากขึ้น*. <https://www.prachachat.net/d-life/news-347142>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). *นวนิยายสุดปัง! "เลือดข้น คนจาง"*. <https://mgronline.com/drama/detail/9620000031072>
- พนม เกตุมาน. (2553). *บทบาทของการเป็นพ่อ*. <https://www.si.mahidol.ac.th/sidoctor/e-pl/articleDetail.asp?id=279>
- พัฒนาพล วงษ์ม่วง, มยุรี ศรีกุลวงศ์. (2559). *ตัวละครเกย์ในละครโทรทัศน์ไทยยุคใหม่*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มัลลิกา นามสง่า. (2561). *นันทวรรณ รุ่งวงศ์พาณิชย์ เขียนบทละครโทรทัศน์ เขียนชีวิต*. <https://www.posttoday.com/life/healthy/554606>
- วรรณนะ หนูหมื่น. (2551). *นวนิยายรักร่วมเพศ : ปัญหาและคุณค่าของมนุษย์*. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), 35-75.
- สรณัฐ ไตลังคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกัญญา ขลิบเงิน, วรวรรณ ศรียาภัย, พรธาดา สุวัชนวนิช, กัลยา กุลสุวรรณ. (2562). *บทบาทความเป็นพ่อในนวนิยายไทยร่วมสมัย ช่วง 4 ทศวรรษ พ.ศ. 2515-2558*. *มนุษยสังคมสาร*, 17(1), 85-104.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2544). *บทบาทของพ่อต่อการอบรมเลี้ยงดู*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรนิตย์ พรหมณงค์. (2556). *ปัญหาการคุ้มครองบุคลิกลักษณะตัวละครในงานวรรณกรรมภายใต้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Ch3plus. (2563). *มาลีเรียงระบำ*. <https://ch3plus.com/oldseries/574>

กลวิธีการนำเสนอพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลม
Presentation Techniques in Providing Point of View Associated with “Happiness”
through Niw Klom Novels

ณัฐนันท์ เยียนทรง¹ ศิริสิทธิ์ วงษ์เพ็ชร² และ สุภัทร แก้วพัตร³
Nattanan Yiansong, Sirasit Wongphet และ Suphat Kaewphat

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลม จำนวน 204 เรื่อง ได้แก่ ความสุขฉบับพกพา ปัญญาฉบับกระเป๋า ทักษะความสุข และ Have a nice life ผลการวิจัยพบว่ามีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในด้านกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 8 ลักษณะ ได้แก่ บอกเนื้อหา ตั้งคำถาม เล่นคำ ใช้สำนวน สนทนากับผู้อ่าน สร้างความสงสัย กระทบบความรู้สึก และใช้ประโยคคำสั่ง ส่วนการเขียนความนำเรื่องในงานเขียนมี 7 ลักษณะ ได้แก่ สรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง ให้คำจำกัดความ เล่าเรื่อง ใช้ตัวอย่างนำเข้าเรื่อง ตั้งคำถาม ยกคำพูด แสดงความคิดเห็น ส่วนกลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องมี 5 ลักษณะ ได้แก่ การบรรยาย การอธิบาย การยกตัวอย่าง การใช้บทสนทนา และการให้เหตุผล ส่วนการเขียนบทสรุปมี 6 ลักษณะ ได้แก่ แสดงความคิดเห็น สรุปความ ใช้ข้อความเตือนใจ ใช้คำสั่งสอน ตั้งคำถามและให้ข้อเสนอแนะ ในส่วนของพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลมประกอบด้วย ความรัก การทำงานและการปฏิบัติตน ความสัมพันธ์กับคนในสังคม และการใช้ชีวิต ซึ่งกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวสื่อให้เห็นลักษณะเด่นในการสร้างสรรค์งานเขียนของนิวกลมที่ต้องการเน้นย้ำให้ผู้อ่านสร้างความสุขให้กับตนเองโดยการใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาทและรู้เท่าทันกับสังคมที่แปรเปลี่ยนไป

คำสำคัญ: ความสุข, พรรณนา, กลวิธีการนำเสนอ

ABSTRACT

This research article aims to analyze the writing presentation strategies and perspectives on "Happiness" from 204 writings of Niw Klom; namely, The Portable Happiness, The Pocket Wisdom, Happiness skills, and Have a nice life. There are 8 strategies applied in presenting the content of his works which are; telling content, asking questions, playing with words, using idioms, talking to readers, arousing suspicion, touching feelings and using command sentences. There are 7 characteristics in

¹นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Department of Thai, Faculty of Education, UdonThani Rajabhat University

²นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Department of Thai, Faculty of Education, UdonThani Rajabhat University

³ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี Department of Thai for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences, UdonThani Rajabhat University

the introduction part which are summarizing the main points, giving definitions, telling stories, using examples, asking questions, giving quote, and expressing opinions. As for the story writing strategies, there are 5 characteristics. They are describing, explaining, giving examples, having conversation, and giving reasons. Also, there are 6 ways of writing a summary; expressing opinions, summarizing the content, using cautions, giving lessons learned, asking questions, and giving suggestions. As for the Niw Klom's perspectives on "Happiness" learned from his writings, they include love, work and conducting oneself, relationships in society, and living a joyful life. The writing presenting strategies mentioned make Niw Klom's works become distinctive and creative that emphasize the readers to create happiness by living with carelessness and having awareness of the changes.

KEYWORDS: Happiness, Perspective, Writing Presentation Strategy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ความสุข” ที่เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ต่างก็ปรารถนา หลายคนอาจมองว่าผู้ที่มีความสุขนั้นน่าจะเป็นผู้ที่ไม่รู้สึกวิตกกังวลกับชีวิต สนุกสนานเมื่ออยู่กับเพื่อนฝูง และชอบประสบการณ์ใหม่ ๆ มีอารมณ์มั่นคงและมักจะหวังว่าตนเองจะพบเจอสิ่งดี ๆ ในอนาคต เมื่อพิจารณาแล้วเราอาจพบว่าความหมายของคำว่า ความสุขจะมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม บางครั้งให้ความหมายที่ชัดเจนไม่ได้ แต่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าความสุขก็เป็นสิ่งที่ใครหลายคนต่างก็แสวงหา

วิชาญ กุลาดี (2564: 1) กล่าวถึงข้อมูลของรายงานของ World Happiness Report (WHR) ที่ได้วัดคะแนนความสุข (Happiness score) และจัดอันดับในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี พบว่าคะแนนความสุขเฉลี่ยของคนทั่วโลกสูงขึ้น แต่คะแนนความสุขของคนไทยได้มีแนวโน้มลดลง และอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดในรอบ 11 ปี (พ.ศ. 2553 - พ.ศ.2563) โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสุขของคนไทยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับทั่วโลกประกอบด้วยความเอื้ออาทรในสังคม การสนับสนุนทางสังคม และเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิต นอกจากนี้ มีปัจจัยอีกหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสุขของคนไทย เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ยังซบเซาจาก COVID-19 สภาพแวดล้อมทางการเมือง ความเหลื่อมล้ำในสังคม หนี้ครัวเรือน การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร เป็นต้น

แม้ว่าความสุขจะมีความหมายเป็นนามธรรม แต่สิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม ล้วนมีผลกระทบต่อระดับความสุขของแต่ละบุคคล ดังนั้น ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย แนวคิด องค์ประกอบของความสุข จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการสร้างความสุขด้วยตนเองและผลของการมีความสุขก่อให้เกิดความรู้สึกที่อึดอัดใจ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี เกิดเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลตามมา การสร้างความสุขของชีวิต มีนักวิชาการหลากหลายสาขาที่ศึกษามาตลอด เช่น ศาสนา ปรัชญา ชีววิทยา และจิตวิทยา รวมไปถึงในวรรณกรรมหรืองานเขียน ปัจจุบันจะพบว่ามีการวรรณกรรมที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแรงบันดาลใจ จิตวิทยา และมุมมองเกี่ยวกับความสุข แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งวรรณกรรมที่มีเนื้อหาดังกล่าวของนักเขียนที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้อ่านจำนวนมากคือ นีวกลม

ปัจจุบันนีวกลมมีผลงานโดดเด่นที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างความสุขในชีวิต เช่น สิ่งสำคัญของหัวใจ ทักษะความสุข ความสุขฉบับพกพา ปัญญาฉบับกระเป๋ Live in peace และ Have a nice life เป็นต้น จากงาน

เขียนต่างๆทำให้ทราบว่านักวาทกรรมเป็นผู้ใฝ่รู้ เป็นนักอ่าน นักพจนานุกรม นักสนทนา และนักสังเกตการณ์ ดังนั้น เรื่องราวต่าง ๆ ที่เรียงร้อยไว้ในหนังสือแต่ละเล่มนั้นแสดงให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ มุมมองที่แตกต่าง วิธีคิดและวิธีปฏิบัติที่สำคัญนักวาทกรรมได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความสุขไว้อย่างหลากหลาย และน่าสนใจ นอกจากนี้ นักวาทกรรม (2564: 11) ยังได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือทักษะความสุขว่า “ในยุคสมัยที่เต็มไปด้วยเรื่องที่ชวนป่วยไข้ทางจิตใจ การดูแลหัวใจเป็นเรื่องสำคัญ ผมเชื่อว่าถ้าใครสักคนมีหัวใจที่มั่นคง รับมือความทุกข์หรือความไม่แน่นอนได้ดี มีความสุขเรียบง่ายในตัวเอง เขาก็จะมีพลังในการทำเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ต่อสังคม ต่อโลกใบนี้” จากข้อความดังกล่าวทำให้เห็นว่าความสุขในมุมมองของนักวาทกรรมมีความน่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะความสุขของคนในยุคปัจจุบัน

เมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษางานเขียนของนักวาทกรรมในลักษณะกลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดจากกลุ่มข้อมูลที่เป็นสารคดีท่องเที่ยวของนักวาทกรรม เช่น **กันยารัตน์ ผ่องสุข** (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ “นักวาทกรรม” โดยศึกษาจากงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 6 เล่ม ซึ่งผลการวิจัยที่น่าสนใจคือทรรศนะที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีที่เกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นทรรศนะที่นักวาทกรรมเน้นมากที่สุดประกอบด้วย 1) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิตในด้านต่าง ๆ คือ มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว มนุษย์มีความฝันและความหวัง มนุษย์ต้องพบอุปสรรค และมนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และ 2) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข นักวาทกรรมเสนอว่าความสุขเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การยอมรับความแตกต่าง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันการเห็นคุณค่าของตนเองการมีมิตรภาพต่อกัน ความพอใจในสิ่งที่ตนมี การมีความหวังและศรัทธา การต่อสู้กับอุปสรรค และความสุขอยู่รอบตัวเรา **ศิรดา ทองกลัด** (2559) วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง “ความฝันที่มันสุดท้าย” ของนักวาทกรรม และ **สุภารัตน์ เทียงโทสง** (2561) ศึกษาภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักวาทกรรม ส่วน **ปาริฉัตร พยุงศรี** (2564) ศึกษาวัจนลีลาของนักวาทกรรมในหนังสือรวมสารคดีเรื่อง “อาจารย์ในร้านคุกกี้” พบว่า หนังสือรวมสารคดีเรื่อง “อาจารย์ในร้านคุกกี้” ของนักวาทกรรมถ่ายทอดข้อคิดและแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตด้วยกลวิธีการนำเสนอที่หลากหลายทั้งการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่องที่นำติดตาม ในขณะที่นักวาทกรรมเลือกสรรถ้อยคำและประโยคได้อย่างลงตัว ดังนั้น จะเห็นได้ว่า นอกจากการมีทรรศนะในเรื่องต่าง ๆ ที่โดดเด่นและแปลกใหม่แล้ว กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าติดตามของนักเขียนแต่ละบุคคล เป็นต้น

นอกจากนี้ มีการศึกษาในลักษณะของกลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลที่เป็นความเรียงและผลงานลักษณะอื่น ๆ เช่น **สรัญดา โดทัฬห** (2560) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ ภาษา และเนื้อหาวินิพนธ์รูปแบบใหม่ของนักวาทกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วินิพนธ์รูปแบบใหม่ของนักวาทกรรม จากหนังสือวินิพนธ์จำนวน 2 เล่ม และเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ทวิตเตอร์), และ **รุ่งฤดี แผลงศร** (2563) วิเคราะห์กระบวนจินตภาพในงานเขียนประเภทความเรียงของนักวาทกรรม เป็นต้น จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความสนใจด้านแนวคิดและการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทต่าง ๆ ของนักวาทกรรม ทำให้เห็นว่างานเขียนของนักวาทกรรมมีความโดดเด่นด้านการใช้ภาษาและเนื้อหา ส่งผลให้มีการศึกษาประเด็นเหล่านี้ในงานเขียนของนักวาทกรรมเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ทรรศนะในงานเขียนของนักวาทกรรมเกี่ยวกับเรื่องความสุขเป็นทรรศนะและมุมมองใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตทั้งด้านความสัมพันธ์ ความรัก การใช้ชีวิตอย่างมีความสุข รวมไปถึงวิธีการคิด การจัดการกับปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนักวาทกรรมได้ถ่ายทอดไว้ในหนังสือหลายเล่ม หากศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวนี้จะทำให้ได้พบทรรศนะที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อไป และเมื่อพิจารณาจากกลุ่มข้อมูลที่มีการนำมาศึกษาพบว่า ยังมีกลุ่มข้อมูลอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา โดย

เฉพาะงานเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสุขซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลที่น่าสนใจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพรรณนาเกี่ยวกับความสุขและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนิวกลม โดยมุ่งศึกษาวิธีการนำเสนอเนื้อหาและพรรณนาเกี่ยวกับความสุขในด้านต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นความคิดและมุมมองของนิวกลม ซึ่งทำให้งานเขียนนี้ได้รับความนิยม อีกทั้งจะได้แนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนในสังคมจากพรรณนาที่สื่อผ่านงานเขียนดังกล่าวอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนิวกลม
2. เพื่อศึกษาพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลม

ขอบเขตข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษางานเขียนของนิวกลม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสุขในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เนื่องจากผู้วิจัยต้องการนำเสนอพรรณนาเกี่ยวกับความสุขที่ปรากฏในงานเขียนของนิวกลม โดยเฉพาะในช่วงปี 2563 -2564 เกิดสถานการณ์ทางด้านสาธารณสุข และผลกระทบจาก COVID-19 ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะทำให้เห็นพรรณนาเกี่ยวกับความสุขที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้คัดเลือกหนังสือที่ใช้ประกอบการวิจัยทั้งหมด 4 เล่ม จำนวน 204 เรื่อง ได้แก่

- 1.1 “ความสุขฉบับพกพา” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปีที่พิมพ์ 2563 (จำนวน 82 เรื่อง)
- 1.2 “ปัญญาฉบับกระเป๋ากาย” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปีที่พิมพ์ 2563 (จำนวน 67 เรื่อง)
- 1.3 “ทักษะความสุข” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปีที่พิมพ์ 2563 (จำนวน 37 เรื่อง)
- 1.4 “Have a nice life” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปีที่พิมพ์ 2564 (จำนวน 18 เรื่อง)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการและทฤษฎี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” และกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา
- 1.2 ค้นคว้าและรวบรวมงานเขียนทั้ง 4 เล่ม ของนิวกลม ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย คือ *ความสุขฉบับพกพา* *ปัญญาฉบับกระเป๋ากาย* *ทักษะความสุข* และ *Have a nice life*

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 ศึกษางานเขียนทั้ง 4 เล่มของนิวกลม โดยมุ่งศึกษาพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข” และกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนอย่างละเอียด
- 2.2 นำผลการศึกษามาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ โดยผู้วิจัยกำหนดแนวประเด็นต่าง ๆ ประกอบการศึกษาวิจัยโดยใช้กรอบแนวทางการวิเคราะห์สารคดีเป็นหลัก ดังนี้ 1) กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา ประกอบด้วย การตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ การเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนบทสรุป และ 2) เรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ของพรรณนาเกี่ยวกับ “ความสุข”

3. ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเขียนรายงานผลการวิจัยเขียนโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนิวกลม และ 2) ทรรศนะเกี่ยวกับความสุขในงานเขียนของนิวกลม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนิวกลม

- การตั้งชื่อเรื่อง

พบว่า การตั้งชื่อเรื่องในงานเขียนของนิวกลมมีทั้งหมด 8 ลักษณะ ได้แก่ 1) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหา เพื่อบอกเนื้อหาของงานเขียนว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใดอย่างชัดเจนตรงประเด็น โดยมีการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาสามารถแบ่งได้หลายประเด็น เช่น เนื้อหาในเรื่องของความรัก เนื้อหาในเรื่องของการทำงาน เนื้อหาในเรื่องของความสัมพันธ์ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตน และเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมายต่อผู้อื่น จะเห็นได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหาจึงเป็นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ตรงประเด็น

กลวิธีต่อมาที่นิวกลมใช้คือ 2) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องด้วยคำถาม พบว่า นิวกลมสร้างความสนใจของผู้อ่านให้ต้องการหาคำตอบจากคำถามที่นิวกลมตั้งไว้ ด้วยการใช้ประโยคคำถามด้วยคำบ่งชี้คำถามไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามด้วยคำบ่งชี้ด้วยคำว่า ไหน อีกทั้งการตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามด้วยคำบ่งชี้ด้วยคำว่า ใคร รวมไปถึงการตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามด้วยคำบ่งชี้ด้วยคำว่า อะไร และยังมี การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามด้วยคำบ่งชี้ด้วยคำว่า ยังไง หรือ อย่างไร นอกจากนี้ ยังมี การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถามด้วยคำบ่งชี้ด้วยคำว่า หรือ ถามเพื่อให้เลือกตอบ สรุปได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจของผู้อ่านให้ต้องการหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้

3) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบเล่นคำ โดยวิธีที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการตั้งชื่อเรื่องแบบเล่นคำโดยการซ้ำคำ เล่นคำโดยการใส่คำตรงข้าม เล่นคำโดยการสัมผัสพยัญชนะเล่นคำโดยการสลับตำแหน่งของคำ นอกจากนี้ ยังมี การตั้งชื่อเรื่องแบบเล่นคำโดยการใช้ชื่อเพลงมาตั้งชื่อ ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อเรื่องด้วยกลวิธีดังกล่าว เป็นการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน เพราะนอกจากสร้างความไพเราะและเพิ่มชีวิตชีวาและเสียงที่มีจังหวะให้ชื่อเรื่องแล้ว ยังให้ความหมายที่กินใจมากกว่าคำพูดธรรมดา

กลวิธีต่อมาคือ 4) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้สำนวน เป็นกลวิธีที่พบน้อยที่สุด ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อเรื่องแบบการใช้สำนวนที่ปรากฏในงานเขียนของนิวกลม เป็นสำนวนที่นิวกลมนั้นไม่ได้นำมาจากสำนวน สุภาษิต หรือคำพังเพยของไทยมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่อง แต่หากนำสำนวนที่นิวกลมใช้ในชีวิตประจำวัน 5) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบสนทนากับผู้อ่าน โดยนิวกลมต้องการสร้างความเป็นกันเองกับผู้อ่าน ต้องการให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 6) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบสร้างความสงสัย ด้วยการนำคำมาใช้ในบริบทใหม่ การใช้ประโยคไม่จบความมาตั้งชื่อเรื่อง การใช้คำตรงข้ามเพื่อสร้างความสงสัย การใช้กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องดังกล่าว เป็นการเร้าให้ผู้อ่านสงสัย และต้องการติดตามเนื้อหา เพราะอยากรู้สิ่งที่ผู้เขียนซ่อนไว้ในเนื้อหาว่าเป็นอย่างไร 7) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบกระทบความรู้สึก ด้วยการใช้ง่าย ๆ เช่น ปล่อย ไม่เป็นไรเลย ไม่ใช่ครั้งสุดท้าย ไม่เกิดมาเลยยังดีเสียกว่า หัวใจไม่แพ้ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้กระทบความรู้สึกของผู้อ่าน สามารถทำให้ผู้อ่านติดตามเรื่องนั้น ๆ และกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องลักษณะสุดท้ายที่นิวกลมใช้คือ 8) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบประโยคคำสั่ง ซึ่งมีทั้งการสั่งให้ทำ โดยใช้คำบ่งชี้คำว่า จง คำว่า หยุด คำว่า ไม่ต้อง หรือ มิต้อง คำว่า ไม่ควร คำว่า อย่า จะเห็นได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องแบบประโยคคำสั่งเป็นกลวิธีที่นิวกลมใช้เพื่อเน้นย้ำให้ทำตามและเน้นย้ำไม่ให้ผู้อ่านทำนั่นเอง

จากการศึกษาการตั้งชื่อเรื่องในงานเขียนของนิวกลมทั้ง 8 ลักษณะ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องทั้งหมดนี้ล้วนเป็นวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่นิวกลมนำมาใช้เพื่อเรียกความสนใจของผู้อ่านได้ทั้งสิ้น และเมื่อผู้วิจัยพิจารณากลวิธีการตั้งชื่อเรื่องจากวิธีการต่าง ๆ ข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นว่านิวกลมใช้กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหามากที่สุด ซึ่งกลวิธีดังกล่าวเป็นกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องที่ย่าง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ทำให้งานเขียนเป็นที่นิยมเพราะผู้อ่านเข้าถึงได้ไม่ยาก

- การเขียนความนำ

พบว่านิวกลมมีวิธีการเขียนความนำเรื่องทั้งหมด 7 ลักษณะ ได้แก่ ความนำแบบสรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง ความนำแบบให้คำจำกัดความ ความนำแบบเล่าเรื่อง ความนำแบบใช้ตัวอย่างนำเข้าเรื่อง ความนำแบบตั้งคำถาม ความนำแบบยกคำพูด ความนำแบบแสดงความคิดเห็น ซึ่งนิวกลมได้ใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องมากที่สุด โดยการเขียนความนำแบบสรุปประเด็นสำคัญของเรื่อง คือ การเขียนความนำโดยให้ใจความสำคัญของเรื่องทั้งหมดมาให้แก่ผู้อ่าน เพื่อจะได้ทราบสาระของเนื้อหาทั้งหมดก่อน นิวกลมเขียนความนำแบบสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การเขียนเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นสำคัญของเรื่องโดยตรง การเขียนความนำเป็นประโยคสั้น ๆ ในเรื่องที่มีขนาดสั้น และการเขียนเป็นย่อหน้าหรือข้อความในลักษณะยาวในเรื่องที่มีขนาดยาว

การเขียนส่วนนำแบบให้คำจำกัดความของนิวกลมเป็นการให้คำจำกัดความในลักษณะการให้ความหมายตามมุมมองของผู้เขียนเอง มากกว่าการให้ความหมายตามที่ผู้อื่นได้ให้ความหมายไว้ และการเขียนความนำแบบให้คำจำกัดความของนิวกลม ส่วนใหญ่นิวกลมจะใช้คำว่า คือ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการให้คำจำกัดความของคำแต่ละคำ ส่วนการเขียนส่วนนำแบบเล่าเรื่องของนิวกลมมีหลากหลายรูปแบบ โดยส่วนใหญ่นิวกลมนำเรื่องราวของตนเองมาเขียนนำเรื่อง กิจกรรมประจำวันของตัวเอง เช่น การวิ่ง การออกกำลังกาย การใช้ชีวิตกับครอบครัวในแต่ละวัน การใช้โซเชียลมีเดีย รวมไปถึงเรื่องราวจากการเดินทาง และการที่เขาได้ออกไปพบปะผู้คนที่หลากหลาย นิวกลมนำเรื่องราวเหล่านี้มาเขียนความนำได้อย่างน่าสนใจ และเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี

นิวกลมใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบใช้ตัวอย่างนำเข้าเรื่องในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นความนำแบบใช้ตัวอย่างบุคคลนำเข้าเรื่อง ความนำแบบใช้ตัวอย่างสิ่งของหรือสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบกับเรื่องราวสถานการณ์ที่พบเจอนำเข้าเรื่อง หรือความนำแบบใช้ตัวอย่างยกตัวอย่างเนื้อความประกอบชื่อเรื่องนำเข้าเรื่อง และความนำแบบใช้ตัวอย่างหนังสือนำเข้าเรื่อง และการเขียนความนำแบบตั้งคำถาม โดยใช้คำถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความคิด ความรัก และการใช้ชีวิต เป็นการเขียนความนำเพื่อสร้างความสนใจให้ผู้อ่านติดตามคำตอบจากประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ โดยนิวกลมมีกลวิธีการเขียนความนำแบบตั้งคำถามที่ไม่คาดกันเอาคำตอบจากผู้อ่าน แต่เป็นคำถามที่ต้องการกระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามหรือเกิดความตระหนักในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณเขียนต้องการนำเสนอในส่วนเนื้อหามากขึ้น

จากการศึกษากลวิธีการเขียนความนำในงานเขียนของนิวกลมทั้ง 7 ลักษณะ จะเห็นว่านิวกลมมีกลวิธีการเขียนความนำด้วยวิธีการที่หลากหลายในการนำผู้อ่านเข้าสู่เนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านไม่เบื่อ เป็นที่น่าสังเกตว่านิวกลมใช้กลวิธีการเขียนความนำแบบเล่าเรื่องมากที่สุด เพราะเนื้อหาในงานเขียนส่วนใหญ่ของนิวกลมเป็นลักษณะของเรื่องเล่า การเขียนความนำด้วยวิธีการดังกล่าว เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้อ่านตั้งแต่ต้นด้วยกลวิธีการเขียนความนำที่น่าสนใจนี้ ทำให้ผู้อ่านติดตามงานเขียนของนิวกลมต่อเนื่องจนจบ

- การเขียนเนื้อเรื่อง

พบว่านักวาทกรรมมีกลวิธีในการเขียนเนื้อเรื่องทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่ **กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องแบบบรรยาย** พบว่านักวาทกรรมมีกลวิธีการเขียนบรรยายที่ประกอบไปด้วยการบรรยายความรู้สึกนึกคิด บรรยายเหตุการณ์ บรรยายบุคลิกลักษณะ ต่อมาคือ**กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องแบบอธิบาย** พบว่านักวาทกรรมใช้กลวิธีการอธิบายด้วยกลวิธีการหลายแบบ วิธีการแรก**อธิบายแบบการให้นิยาม** พบว่าส่วนใหญ่ นักวาทกรรมให้คำนิยามคำต่าง ๆ ในเนื้อหาจากมุมมองของตนเอง เช่น การนิยาม วิธีมีความสุข วิธีมีชีวิตที่ดีขึ้น หรือนิยามคำว่าปัญหา ข้าราชการ และ สมดุล โดยให้ความหมายแตกต่างกันไปจากความหมายโดยทั่วไป วิธีต่อมาเป็นการ**อธิบายโดยใช้รายละเอียด** วิธีการนี้เป็นเหมือนการขยายความเนื้อหาให้แก่ผู้อ่านให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการสุดท้ายคือ**การอธิบายด้วยการยกคำพูด** โดยการยกคำพูดของบุคคลสำคัญ ต่อมาคือ**กลวิธีการยกตัวอย่าง**ที่ผู้วิจัยพบมีทั้งการให้ตัวอย่างเพื่อเสริมเนื้อเรื่อง ตัวอย่างที่มีการอ้างอิงเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ตัวอย่างคำกล่าว และตัวอย่างจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนซึ่งกลวิธีนี้เป็นกลวิธีที่นักวาทกรรมใช้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนตัวตน ประสบการณ์ ความคิด และมุมมองของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ต่อมาคือ**กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องแบบการใช้บทสนทนา** โดยบทสนทนานั้นมีทั้งบทสนทนาที่มาจากเรื่องที่ผู้เขียนได้อ่านมา เช่น นิทาน นิยาย และงานเขียนอื่น ๆ และบทสนทนาที่ผู้เขียนเองได้สนทนากับผู้อื่นโดยตรง และ**กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องแบบการให้เหตุผล**

จากการศึกษาวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนักวาทกรรมทั้ง 5 ลักษณะ นักวาทกรรมมีกลวิธีการนำเสนอด้วยลักษณะที่หลากหลาย ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน และในการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละเรื่อง นักวาทกรรมไม่ได้ใช้วิธีการเดียวในการนำเสนอเท่านั้น หากแต่ใช้กลวิธีที่หลากหลายร่วมกัน และสามารถเชื่อมโยงได้อย่างลงตัว อีกทั้งนักวาทกรรมยังสอดแทรกมุมมองความคิดแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน เพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

- การเขียนบทสรุป

พบว่า การเขียนบทสรุปในงานเขียนของนักวาทกรรมมีหลายลักษณะ ได้แก่ **แบบแสดงความคิดเห็น** นักวาทกรรมกล่าวแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผล วิธีการนี้สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านให้คล้อยตามความคิดของผู้เขียนได้ และช่วยให้ผู้อ่านสนใจเนื้อหามากขึ้น ลักษณะต่อมาคือ**แบบสรุปความ** ซึ่งเป็นการจบด้วยการสรุปประเด็นสำคัญของงานเขียนในตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นสำคัญในเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนออย่างชัดเจน ลักษณะต่อมาคือ**แบบใช้ข้อความเตือนใจ**ด้วยถ้อยคำที่ร้อยเรียงกันอย่างน่าสนใจ ด้วยคำเปรียบหรือถ้อยคำที่แฝงนัย ให้ผู้อ่านตีความได้อย่างลึกซึ้ง ส่วนใหญ่เป็นข้อความที่มีขนาดสั้น แต่แสดงให้เห็นมุมมองความคิดของนักวาทกรรมได้อย่างกว้างขวาง ลักษณะต่อมาคือ**แบบใช้คำสั่งสอนหรือข้อความต่าง ๆ** ในลักษณะประโยคหรือข้อความที่สั้นกระชับ แต่ให้ความหมายที่ลึกซึ้งและสรุปความของเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ด้วยการนำคำสั่งสอนแง่คิดจากบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงหรือนักปรัชญา ลักษณะต่อมาคือ**แบบตั้งคำถาม** ส่วนใหญ่นักวาทกรรมตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่เป็นคำถามที่ต้องการกระตุ้นผู้อ่านให้ได้คิด ไตร่ตรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไปหลังจากที่อ่านเนื้อหา และลักษณะสุดท้ายคือ**แบบให้ข้อเสนอแนะต่อเรื่องต่าง ๆ** ไม่จะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ การใช้ชีวิต ความรัก ด้วยข้อเสนอแนะจากมุมมอง ความคิด และประสบการณ์ของตัวเอง

จากผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการใช้ภาษาในการเขียนมีความสัมพันธ์กันกับเนื้อหาอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ปรากฏ พบว่านักวาทกรรมจะใช้กลวิธีการตั้งชื่อเรื่องแบบบอกเนื้อหามากที่สุดในขณะเดียวกันมีการเขียนความนำแบบเล่าเรื่องมากที่สุด มีการเขียนเนื้อเรื่องแบบการบรรยาย และการเขียนบทสรุปแบบสรุปความมากที่สุด

เช่นเดียวกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ในงานเขียนของนักกลอนคือ ตั้งชื่อเรื่องให้ชัดเจนว่าต้องการจะนำเสนอเรื่องใด โดยใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องที่เน้นการเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนได้ประสบมา ใช้การเขียนแบบบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจน และสรุปท้ายเรื่องให้ได้ใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจุบันที่ผู้อ่านจำนวนมากไม่ชอบอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาซับซ้อน เข้าใจยาก ดังนั้น งานเขียนของนักกลอนที่มีลักษณะอ่านง่าย ตรงไปตรงมา สื่อสารชัดเจน จึงเข้าถึงผู้อ่านได้เป็นอย่างดีและได้รับความนิยมมาก

2) วรรณคดีเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของ นักกลอน

ผลการวิเคราะห์พบว่า วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขที่ปรากฏในงานเขียนของนักกลอนสามารถแบ่งได้ 4 ด้าน ได้แก่ ความรัก การทำงานและการปฏิบัติตน ความสัมพันธ์กับคนในสังคม และการใช้ชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านความรัก

พบว่าเป็นการนำเสนอความรักผ่านความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ เช่น หนุ่มสาว เพื่อน หรือครอบครัว มีการเสนอว่าความรักที่นำมาซึ่งความสุขประกอบไปด้วยการปฏิบัติต่อกันด้วยความพอดี การทำสิ่งที่ดีต่อกัน อีกทั้งนักกลอนยังเสนอว่าความรักก่อให้เกิดทั้งความสุขและความทุกข์ในชีวิต

- วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านการทำงานและการปฏิบัติตน

พบว่าเป็นการนำเสนอการทำงานในลักษณะต่าง ๆ ที่นำมาซึ่งความสุข ประกอบไปด้วยการทำงานอย่างมีเป้าหมาย การทำงานอย่างทุ่มเทและตั้งใจ และการทำงานในสิ่งที่ถนัด รวมไปถึงการหาโอกาสในการทำงาน การทำงานเพื่อส่วนรวม การเข้าใจรูปแบบของงานที่กำลังทำ และการเข้าใจองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ซึ่งลักษณะเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน ส่วนด้านการปฏิบัติตนพบว่าวรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านการปฏิบัติตนส่วนใหญ่กล่าวถึงจะเป็นการได้ทำในสิ่งที่ดี สิ่งที่ชอบ หรือสิ่งที่ถนัด และมีความสามารถจัดการกับความรู้สึกหรือความคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีสติ มองโลกในแง่ดี เพื่อให้เกิดความสุข ซึ่งเป็นวรรณคดีที่ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญมาก เนื่องจากวรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านการปฏิบัติตน เป็นการปฏิบัติตนที่เริ่มจากตนเอง

- วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม

วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม นักกลอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรักษาความสัมพันธ์มากที่สุด ผู้วิจัยมองว่าเป็นเรื่องยากแต่นักกลอนได้เสนอมุมมองและวิธีการง่าย ๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจและทำตามได้ไม่ยาก แบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อย คือ การเข้าใจความแตกต่างและเคารพผู้อื่น และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เมื่อเชื่อมโยงกับวรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านความรักที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่าความต้องการด้านความรักและสังคมเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์ผู้เป็นส่วนหนึ่งในสังคมย่อมจะต้องรู้จักการสร้างความสัมพันธ์รักษาความสัมพันธ์ รู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง การรู้จักอภัย รับผิดชอบ โทษ และขอบคุณ

- วรรณคดีเกี่ยวกับความสุขด้านการใช้ชีวิต

พบว่านักกลอนให้ความสำคัญกับความสุขที่เกิดจากคุณค่าของชีวิตและการมีชีวิตที่มีความหมายต่อผู้อื่น โดยนักกลอนกล่าวหลาย ๆ ประเด็น เช่น กล่าวถึงการ ‘ขอโทษ’ กับ ‘ขอบคุณ’ คำง่าย ๆ ที่บางคนกล่าวออกมาได้ยาก

เหลือเกิน ผู้ที่กล่าวสองคำนี้อย่างจริงจัง มักเป็นบุคคลที่คิดถึงหัวใจผู้อื่น หรือการที่กล่าวถึงการดูแลพ่อแม่ในยามชรา เป็นบทเรียนสำคัญบทท้าย ๆ ที่พ่อแม่มอบให้เรา เมื่อได้ดูแลใครสักคน รวมไปถึงการกล่าวว่า เราจะค้นพบความรักในหัวใจตัวเอง อีกทั้งนี่วลมยังบอกว่าการตื่นมาทำให้ครอบครัวมีความสุขย่อมสร้างแรงจูงใจได้มากกว่าตื่นมาเพื่อออกจากบ้านไปทำงานซ้ำซาก จากตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยสังเกตุว่าสิ่งที่นี่วลมได้กล่าวถึงล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมายกับทั้งตนเองและมีความหมายต่อผู้อื่น นอกจากนี้ พรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านการใช้ชีวิตอย่างสนุกสนาน เป็นพรรณชนะที่เกี่ยวข้องกับมุมมองที่นี่วลมมีต่อการใช้ชีวิต เป็นการนำเสนอการใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การได้ทำสิ่งที่เราชอบบอ่ย ๆ ได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เรารู้สึกมีความสุข กิจกรรมที่ทำให้เราอารมณ์ดี เพลิดเพลินกับความสนุกในชีวิต ซึ่งวิธีเหล่านี้เป็นวิธีที่สามารถสร้างความสุขสนุกสนานให้เกิดขึ้นในชีวิตได้

จากการศึกษาพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขในงานเขียนของนี่วลมโดยละเอียดดังข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าคนเรานั้นสามารถมีความสุขได้กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผู้คน และคนเรายังสามารถมีความสุขได้ในทุกวัน ผลการวิเคราะห์พบว่าการแสดงพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขที่นี่วลมใช้มากที่สุดคือ พรรณชนะด้านการทำงานและการปฏิบัติตน ปรากฏในงานเขียน 117 เรื่อง คิดเห็นเป็นร้อยละ 44.48 ของจำนวนชื่อเรื่องทั้งหมด รองลงมาเป็นการแสดงพรรณชนะด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม ปรากฏในงานเขียน 47 เรื่อง คิดเห็นเป็นร้อยละ 17.89 และการแสดงพรรณชนะด้านการใช้ชีวิต พบเป็นอันดับที่สาม ปรากฏในงานเขียน 29 เรื่อง คิดเห็นเป็นร้อยละ 11.02

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่านี่วลมนำเสนอพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านความรักว่า ความรักเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดทั้งสุขและทุกข์ในชีวิต มุมมองความรักในพรรณชนะของนี่วลมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้ความเข้าใจ ความรู้สึกไว้วางใจ ซึ่ซมยินดี ห่วงใย เอื้ออาทร เคารพ ให้เกียรติ และตอบสนองสิ่งที่ดีต่อบุคคลที่รัก และมักจะเป็นความรักระหว่างหนุ่มสาว เพื่อน และครอบครัว ผู้เขียนได้นำเสนอว่าความรักเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสุขมากกว่าความทุกข์ ส่วนพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านการทำงาน นี่วลมชี้ให้เห็นว่าการทำงานนั้นเราควรมองเห็นเกี่ยวกับข้อดีของการทำงาน ยอมรับ และแก้ไขข้อผิดพลาดจากการทำงานได้ รับฟังความคิดเห็น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ผู้วิจัยพบว่าพรรณชนะส่วนใหญ่กล่าวถึงจะเป็นความสุขที่เกิดจากการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ คือ การทำงานอย่างมีเป้าหมาย การทำงานอย่างทุ่มเทและตั้งใจ การทำงานในสิ่งที่ถนัด ถัดมาพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านความสัมพันธ์ นี่วลมแสดงมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าใจระบบความสัมพันธ์ในแบบต่าง ๆ การรู้จักสร้าง และรักษาความสัมพันธ์ รู้จักรับฟังผู้อื่น รู้จักการขอบคุณ การขอโทษ การให้อภัยผู้ที่อยู่ร่วมกันเสมอ และในลำดับถัดมาเป็นพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านสังคม นี่วลมมุ่งนำเสนอถึงการอยู่ร่วมกับสังคม มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข และพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านการปฏิบัติตน ผู้วิจัยพบว่าการปฏิบัติตนจากตัวอย่างต่าง ๆ แสดงถึงพรรณชนะย่อยได้ 4 ประเภท คือ การทำในสิ่งที่ดี การทำในสิ่งที่ชอบและถนัด การจัดการความคิดและความรู้สึกตนเองได้ และการมองโลกในแง่ดี พรรณชนะย่อยที่ผู้เขียนให้ความสำคัญมากคือการทำในสิ่งที่ชอบและถนัด

นอกจากนี้ พรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านการใช้ชีวิตอย่างมีความหมายและมีความหมายต่อผู้อื่น นี่วลมยังแสดงมุมมองว่าเป็นการกระทำสิ่งที่ดีต่อบุคคลอื่นโดยเกิดประโยชน์และมีความหมาย อีกทั้งเป็นผู้มีเหตุผล และเข้าใจเป้าหมายของชีวิตอย่างถ่องแท้ ลำดับสุดท้ายเป็นพรรณชนะเกี่ยวกับความสุขด้านการใช้ชีวิตอย่างสนุกสนาน ผู้วิจัยพบว่าสิ่งที่ทำได้ง่ายและทำได้ทุกวันตามที่นี่วลมได้นำเสนอ การใช้ชีวิตอย่างสนุกสนานคือการได้ทำสิ่งที่เราชอบบอ่ย ๆ ได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เรารู้สึกมีความสุข กิจกรรมที่ทำให้เราอารมณ์ดี เพลิดเพลินกับความสนุกในชีวิต

กรมการพัฒนาชุมชน (2554: 2) ได้กล่าวถึงแนวคิดความสุขจากความอยู่เย็นเป็นสุข คือ สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมและสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าความสุข ในมุมมองของนิวกลมที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลที่นำมาศึกษาคือ ความรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตของตนต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ขณะนั้นว่า มีความพึงพอใจในชีวิต มีความรู้สึกทางบวก เช่น สนุกสนาน มีความยินดี เบิกบานใจ ซาบซึ้งใจ โดยปราศจากความรู้สึกทางลบ เช่น ความวิตกกังวล และความซึมเศร้า เป็นต้น อีกทั้งยังพบว่าปัจจัยที่จะทำให้บุคคลมีความสุขได้นั้นประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการไม่ว่าจะเป็นสุขภาพ ความรู้ ชีวิต การทำงาน รายได้ และการกระจายรายได้ ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ในที่นี้ นิวกลมได้ถ่ายทอดแนวคิดเรื่องความสุขผ่านกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่สื่อให้เห็นลักษณะเด่นในการสร้างสรรค์งานเขียนของนิวกลมที่ต้องการเน้นย้ำให้ผู้อ่านสร้างความสุขให้กับตนเองโดยการใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาทและรู้เท่าทันกับสังคมที่แปรเปลี่ยนไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยเห็นว่า “กลวิธีการนำเสนอพรรณานะเกี่ยวกับ “ความสุข” ในงานเขียนของนิวกลม” งานวิจัยนี้มีข้อสังเกตที่ควรนำมากล่าวถึงในการอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

จะเห็นได้ว่างานเขียนของนิวกลมโดยส่วนใหญ่จะเขียนในรูปแบบความเรียง นิวกลมมักใช้ภาษาที่ง่าย แต่แฝงไปด้วยสัญลักษณ์ที่ช่วยให้ผู้อ่านได้คิดและตีความไปกับผู้เขียน ซึ่งการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายง่าย ๆ ตรงไปตรงมา นี้ เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในงานเขียนของนิวกลม จากการวิจัยพบว่านิวกลมใช้ภาษาในการเขียนเรื่องจากประสบการณ์ตรงที่ผู้เขียนพบด้วยตนเองและบอกเล่าประสบการณ์ของผู้อื่นเข้ามาประกอบเนื้อหา โดยใช้ภาษาพูด ใช้คำหรือข้อความที่มีความธรรมดาเรียบง่ายแต่ให้ความชัดเจน ซึ่งการใช้ภาษาเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกับว่าได้สนทนากับนิวกลมเอง ทำให้เกิดผู้อ่านเกิดความสนใจติดตาม นำเรื่องราวมาเปรียบเทียบกับชีวิตของตนเองเปิดโลกให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงกับชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริดา ทองกลัด (2558) ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว เรื่อง "ความฝัน ที่มันสุดท้าย" ของนิวกลม พบว่านิวกลมใช้ภาษาเพื่อแสดงแนวคิดในการเขียนหนังสือสารคดีท่องเที่ยว 4 ประการ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับสังคม แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ และแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง นิวกลมเป็นนักเขียนที่สามารถใช้ภาษาได้อย่างหลากหลาย มีความพิถีพิถันเลือกสรรภาษาได้อย่างสละสลวยด้วยถ้อยคำเรียบง่าย กระชับและชัดเจน จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาของนิวกลมนั้น เป็นการใช้ภาษาที่มีความธรรมดาแต่ให้ความชัดเจนและสามารถถ่ายทอดสู่คนในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่านิวกลมมีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงพรรณานะเกี่ยวกับความสุขด้วยการบรรยาย การอธิบาย และการยกตัวอย่างประกอบ ซึ่งตัวอย่างต่าง ๆ ที่นิวกลมนำมาประกอบพรรณานะจะมีทั้งตัวอย่างที่มาจากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง ตัวอย่างจากการที่ผู้เขียนได้พูดคุยกับผู้อื่นแล้วนำมาเล่า รวมไปถึงการที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าการใช้กลวิธีนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายทั้งการตั้งชื่อเรื่อง เช่น การตั้งชื่อแบบบอกเนื้อหา การตั้งชื่อแบบเล่นคำ การตั้งชื่อเรื่องแบบคำถาม การตั้งชื่อเรื่องแบบใช้สำนวน รวมไปถึงการเขียนความนำที่มีกลวิธีหลากหลาย เช่น การเขียนความนำแบบเล่าเรื่อง การเขียนความนำแบบแสดงความคิดเห็น การเขียนความนำ

แบบให้คำจำกัดความ อีกทั้งการเขียนเนื้อเรื่อง นีวกลมมีกลวิธีที่สร้างสรรค์ เช่น การเขียนเนื้อเรื่องแบบบรรยาย การเขียนเนื้อเรื่องแบบอธิบาย การเขียนเนื้อเรื่องแบบยกตัวอย่าง และการเขียนบทสรุป เช่น การเขียนบทสรุปแบบใช้ข้อความเตือนใจ การเขียนบทสรุปแบบใช้คำสั่งสอน การเขียนบทสรุปแบบให้ข้อเสนอแนะ ด้วยกลวิธีต่าง ๆ ทำให้การถ่ายทอดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในแต่ละวัน ความรัก ความสัมพันธ์ได้อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน ทำให้งานเขียนของนีวกลมน่าติดตามตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร พยุงศรี (2564) วิจัยเรื่อง วจนลีลาของนีวกลมในหนังสือรวมสารคดีเรื่อง “อาจารย์ในร้านคุกกี้” พบว่านีวกลมได้ถ่ายทอดข้อคิดและแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตด้วยกลวิธีการนำเสนอที่หลากหลายทั้งการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่องที่น่าติดตาม ในขณะที่ด้วยกันผู้เขียนก็มีการเลือกสรรถ้อยคำ และประโยคได้อย่างลงตัว กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษา จึงเป็นวจนลีลาของนีวกลมที่สร้างความประทับใจ ใกล้ชิด และเป็นกันเองกับผู้อ่าน ทำให้งานเขียนเป็นที่ยอมรับกับผู้อ่าน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาด้านกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาจากงานวิจัยเล่มอื่น เช่น ศิรดา ทองกลัด (2558) หรือ ปาริฉัตร พยุงศรี (2564) จะพบว่าผลการศึกษาที่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาแสดงให้เห็นลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ในงานเขียนของนีวกลมที่เพิ่มมากขึ้นกล่าวคือ ผลงานของนีวกลม ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 จะมีการตั้งชื่อเรื่องให้ชัดเจนว่าต้องการจะนำเสนอเรื่องใด โดยใช้วิธีการเขียนแบบเล่าเรื่องที่เน้นการเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนได้พบมา ใช้การเขียนแบบบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจน และสรุปท้ายเรื่องให้ได้ใจความสำคัญ ซึ่งกลวิธีดังกล่าวนี้จะเน้นที่ความเรียบง่ายและตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับตัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความความสุขที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และตรงประเด็น

2. ทรรศนะของนีวกลมกับความสุขของคนในสังคม

ช่วง พ.ศ. 2563 – 2565 ท่ามกลางสังคมที่ทุกคนปรารถนา “ชีวิตที่ดี” และ “ความสุข” คือสิ่งที่ทุกคนอยากได้ อยากมี แต่บางทีอาจต้องเจอกับชีวิตที่ด่าดั่ง จ้องตากับความทุกข์ใจ เผชิญหน้ากับความโศกเศร้ากันมาก่อน บางคนถึงขั้นรังเกียจตัวเอง หลายคนเคยโทษตัวเองอยู่บ่อย ๆ จากทั้งสถานการณ์โรคระบาด สภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่ไม่สมบูรณ์ วรรณกรรมหรืองานเขียนเป็นสื่อหนึ่งที่จะเป็นเสมือนยาใจให้กับคนในช่วงเวลานั้น

นีวกลม (2564: 7) ได้กล่าวไว้ในหนังสือทักษะความสุขว่า เพราะความสุขของเราขึ้นอยู่กับโลกภายนอกด้วยเช่นกัน เราไม่สามารถมีความสุขอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่เปื้อนทุกข์ มีความเป็นอยู่ยากลำบาก ความเหลื่อมล้ำ ถ่างกว้าง ไม่มีคำรักษาพยาบาล ได้ความยุติธรรม การค้าผูกขาด ฝุ่น PM2.5 ขยะพลาสติกเต็มทะเล ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตลดลงเรื่อย ๆ ฯลฯ งานเขียนของนีวกลมทั้ง 4 เล่ม ได้แก่ ความสุขฉบับพก ปัญญาฉบับกระเป่า ทักษะความสุข และ Have a nice life ที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาวิเคราะห์เป็นงานเขียนของนีวกลมที่เขียนขึ้นในช่วง พ.ศ. 2563 – 2565 ซึ่งเป็นช่วงที่คนในสังคมต่างก็เผชิญปัญหาหอรอบด้าน ทรรศนะเกี่ยวกับความสุขที่ในงานเขียนของนีวกลมนี้จะเห็นเหมือนเข็มทิศนำทางชีวิตผู้อ่านในช่วงเวลานี้ให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยพบว่านีวกลมแสดงทรรศนะหรือมุมมองเกี่ยวกับ “ความสุข” ไว้อย่างน่าสนใจ แสดงความคิดสร้างสรรค์ มุมมองกับเรื่องราวทั้งหลายอย่างแตกต่าง ด้วยวิธีคิดและวิธีปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่าจากผลการศึกษาทรรศนะเกี่ยวกับความสุขในงานเขียนที่นีวกลมต้องการสื่อสารกับผู้อ่านหรือสังคมมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความสุขจะเกิดขึ้นเมื่อเรามีความรักที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดี ความรักที่ดีในทรรศนะของนีวกลมคือปฏิบัติต่อกันด้วยความพอดี ทำสิ่งที่ดีต่อกัน ความรักที่ดีเกิดจากการรู้จักสร้าง และรักษาความสัมพันธ์ไม่ว่าจะสถานะใด จะเป็นคนรัก เป็นเพื่อน หรือเป็นคนในครอบครัว จากการศึกษาพบว่าการรักษาความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่นีวกลมให้ความสำคัญ

มากกว่าการสร้างความสำเร็จ ความรักและความสัมพันธ์จัดเป็นทรศนะในด้านสังคม และมนุษย์ทุกคนเป็นสัตว์สังคม ย่อมต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นคือ การเข้าใจความแตกต่าง เคารพผู้อื่น วิธีที่ง่ายและทำให้ชีวิตมีความสุขได้ รวมไปถึงการทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทุ่มเทและตั้งใจ ทำในสิ่งที่ถนัด จะเป็นสิ่งที่ทำให้คนเรามีความสุข นอกจากนี้ ความสุขจะเกิดขึ้นเมื่อเรารู้จักปฏิบัติตนไม่ว่าจะเป็นการทำในสิ่งที่ดี การทำในสิ่งที่ชอบและถนัด การจัดการความคิดและความรู้สึกของตนเองได้ และนี่วลมยังย้ำเตือนให้คนเราใช้ชีวิตอย่าง สนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมายต่อผู้อื่น

จากการศึกษาทรศนะเกี่ยวกับความสุขผู้วิจัยพบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กันยาร์ตัน ผ่องสุข (2553)** วิจัยเรื่องเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักวลม งานวิจัยดังกล่าวศึกษาทรศนะในงานเขียนของนักวลม ซึ่งพบว่าทรศนะเกี่ยวกับชีวิตที่นักวลมเน้นมากที่สุดอย่างหนึ่งคือ มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข นักวลมเสนอว่าความสุขเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การยอมรับความแตกต่าง การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การเห็นคุณค่าของตัวเอง การมีมิตรภาพต่อกัน ความพอใจในสิ่งที่ตนมี การมีความหวังและศรัทธา การต่อสู้กับอุปสรรค และความสุขอยู่รอบตัวเรา จะเห็นได้ว่านักวลมชี้ให้เห็นว่าเราทุกคนจำเป็นต้องดูแลจิตใจตัวเองให้มั่นคง ไม่อ่อนแอ เพื่อจะได้มีเรี่ยวแรงขับเคลื่อนและต่อสู้กับปัญหา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกับนักวลมว่าหากเราทุกคนฝึกมีความสุขด้วยวิธีการต่างๆสิ่งนั้นจะกลายเป็นนิสัย นิสัยนั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คนที่มีนิสัยเอื้อต่อความสุขจะมีความสุขง่ายกว่าคนอื่น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทรศนะเกี่ยวกับ “ความสุข” และกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในงานเขียนของนักวลม ผู้วิจัยพบประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ควรแก่การศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

1. งานเขียนของนักวลมไม่ได้มีเฉพาะงานเขียนที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเท่านั้น หากแต่ยังมีผลงานเขียนรูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นความเรียง รวมบทความ การถาม – ตอบ การบันทึกเรื่องราวผ่านเพจเฟซบุ๊ก Roundfinger อีกด้วย งานเขียนเหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีการนำเสนอเนื้อหาและการแสดงทรศนะที่น่าสนใจเช่นกัน ผู้ที่สนใจอาจศึกษาวิธีการนำเสนอเนื้อหาและการแสดงทรศนะเหล่านี้ว่าเหมือนหรือต่างไปจากกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและการแสดงทรศนะในงานเขียนที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาหรือไม่ อย่างไร

2. ผู้ที่สนใจสามารถนำกรอบคิดและกระบวนการวิจัยนี้ไปใช้กับการวิจัยครั้งต่อไป โดยใช้กับงานเขียนของนักเขียนท่านอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาไปในแนวทางเดียวกันคือ ทรศนะเกี่ยวกับความสุข เช่น หนังสือเรื่อง 30 วิธีเอาชนะโชคชะตา ของบัณฑิต อึ้งรังษี หนังสือเรื่อง 70 อุปนิสัยเพื่อชีวิตใหม่ในโลกใบเก่า ของทินภัทร์ ธนบุรณ์ หนังสือเรื่อง เข้มทิศชีวิต ของฐิติภาณ ฦ พัทลุง และหนังสือเรื่องวิถีคิดให้ชีวิตเป็นสุข ของเจตนา นาควัชรระ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2554). *ดัชนีชีวิตความ “อยู่เย็น เป็นสุข” ของชุมชนหรือความสุขมวลรวมชุมชน (Gross Village Happiness)*. กรมการพัฒนาชุมชน.
- กันยาร์ตัน ผ่องสุข. (2553). *เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ “นักวลม”*. [วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- น้ีวกลม. (2563). *ความสุขฉบับพกพา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อະบู้ค.
- น้ีวกลม. (2563). *ปัญญฉบับกระเป่า*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อະบู้ค.
- น้ีวกลม. (2563). *ทักษะความสุข*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อະบู้ค.
- น้ีวกลม (2564). *Have a nice life*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อະบู้ค.
- ปาริฉัตร พยุงศรี. (2559). *วจนลีลาของน้ีวกลมในหนังสือรวมสารคดี เรื่อง “อาจารย์ในร้านคุกกี้”*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รุ่งฤดี แผลงศรี. (2563). *กระบวนการจินตภาพในความเรียงของน้ีวกลม*. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 21(1), 146-161.
- ศิริดา ทองกลัด. (2558). *วิเคราะห์แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว เรื่อง “ความฝัน ที่มันสุดท้าย” ของน้ีวกลม* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สร้อยดา โตทัพ. (2561). *การศึกษารูปแบบภาษา และเนื้อหาบทวิพนธ์รูปแบบใหม่ของน้ีวกลม*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุดารัตน์ เทียงไทสง. (2561). *ภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของน้ีวกลม* [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ความรักของทศกัณฐ์

Tossakan's Love

แวรุชนิดา ฮะยีสามา¹ และ รินธรรม ธารมุกตา²

Waerusnida Hayisama and Rindhamma Dharnmukta

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาความรักของทศกัณฐ์ซึ่งมีความซับซ้อนและมีผลต่อการใช้ชีวิตของทศกัณฐ์อย่างมาก บทความนี้บอกเล่าถึงความรักของทศกัณฐ์ ตัวละครเอกในเรื่องรามเกียรติ์ เริ่มต้นจากการเล่าประวัติของทศกัณฐ์ รูปร่างลักษณะและอุปนิสัย รวมถึงเรื่องราวความรักของทศกัณฐ์ ความเป็นมาของความรักไปถึงจุดจบของความรัก และการตายเพราะความรัก นอกจากนี้ ยังเสนอเรื่องราวของทศกัณฐ์ในมุมที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก รวมทั้งเสนอความรักของทศกัณฐ์ตามนิยามความรักในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกิดข้อคิดและมุมมองใหม่ ในเรื่องความรัก

บทความนี้แม้จะกล่าวถึงบทบาทความเป็นตัวร้ายทั้งด้านความหลงและความโกรธ สิ่งที่แตกต่างกันคือจุดอ่อนของทศกัณฐ์ที่ตรงข้ามกับความหลงและความโกรธคือความรักที่จริงใจและความเชื่อใจ

คำสำคัญ: ทศกัณฐ์, ความรัก, ศีลธรรม, รามเกียรติ์

ABSTRACT

This article is a study of Tossakan's love which is complex and greatly affects his life. It tells the love of Tossakan, a protagonist in Ramayana. It begins by telling the Tossakan's history, appearance, and character including Tossakan's love stories, the origin to the end of love, and death for love. It also presents Tossakan's story in an unknown view. Moreover, this article presents Tossakan's love according to today's definition of love in order to create new ideas and perspectives on love.

This article even discusses the villainous role of both obsession and anger. The difference is Tossakan's weakness, sincere love and trust, as opposed to delusion and anger.

KEYWORDS: *Tossakan, Love, Morality, Ramakien*

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University, Pattani Campus

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University, Pattani Campus

1. บทนำ

ทศกัณฐ์เป็นตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นบุตรคนโตของท้าวลัสเตียนกับนางรัชฎา เจ้ากรุงลงกา และเป็นหลานของท้าวบาลีวราช เดิมเป็นยักษ์ชื่อ “นนทก” มีหน้าที่ล้างเท้าให้เหล่าเทวดา เทวดากลับแก่งลูบหัวจนหัวล้าน ต่อมาพระศิวะให้พรตามที่นนทกขอนิ้วเพชรให้มีฤทธิ์ ซึ่งใครคนนั้นต้องตาย นนทกแก้แค้นด้วยการไล่ชี้เทวดาจนเทวดาตายนับไม่ถ้วน พระนารายณ์ต้องมาปราบ หลอกล่อจนนนทกเสียที่ขี้มูกที่ตัวเอง ก่อนตายจึงตัดพ้อว่าพระนารายณ์มีสี่มือ ตนเลยสู้ไม่ได้ พระนารายณ์จึงทำให้นนทกไปเกิดใหม่ มีสิบหน้า ยี่สิบมือ มีอิทธิฤทธิ์สารพัด ส่วนพระนารายณ์จะเกิดเป็นมนุษย์ธรรมดาและตามไปฆ่านนทกให้ได้

นนทกเกิดใหม่เป็นยักษ์ชื่อทศกัณฐ์หรือท้าววราพนาสูร มีฤทธิ์คือไม่มีใครฆ่าได้ เพราะถอดดวงใจฝากไว้กับอาจารย์คือพระฤๅษีโคบุตร ทศกัณฐ์เป็นยักษ์รูปร่าง มีสิบหน้า ยี่สิบมือ ปกติกายจะสีเขียว แต่เวลาอารมณ์ดีหรือจะเกี่ยวสาว ก็จะมีเนรมิตให้มีกายสีทอง (ทัศชล เทพก่าปนาท, 2563)

ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2559) ศึกษาพบว่าบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีแก่นเรื่องคือความหลงซึ่งมีหลายมิติ เช่น หลงอำนาจ หลงเข้าใจ หลงเชื่อ หลงผิด หลงความงาม หลงความเสน่ห์ หลงทะนงในฝีมือของตนเอง และหลงประมาท แก่นเรื่องความหลงเป็นเหตุให้ตัวละครประสบทุกข์และหายนะ ดังคำสอนท้ายเรื่องที่ว่า

อันพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์	ทรงเพียรตามเรื่องนิยายไสย
ไซ้จะเป็นแก่นสารสิ่งใด	ตั้งพระทัยสมโภชบูชา
ใครฟังอย่าได้ไหลหลง	จงปลงอนิจจังสังขาร
ซึ่งอักษรกลอนกล่าวลำดับมา	โดยราชปรีดากีบิรุณณ์

ในด้านลักษณะและบทบาทของทศกัณฐ์ ชลดา มงคล (2560) พบว่า ทศกัณฐ์เป็นยักษ์รูปร่าง มีสิบเศียร สิบพักตร์ ยี่สิบกร และมีร่างแปลงที่น่ากลัว มีลักษณะนิสัยยั่วยุในกามารมณ์ มีอารมณ์โกรธรุนแรงและเอาแต่ใจตนเอง เป็นอันตราย มีเล่ห์กลอุบาย อาฆาตพยาบาท ท้อแท้ กลุ้มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ เชื่อคนง่าย มั่นใจในตนเอง รักศักดิ์ศรี และไม่รักชาติ มีคุณลักษณะคือมีวิชาความรู้ มีพลังกำลังมาก แปลงกายได้ และถอดดวงใจออกจากร่างได้นอกจากนี้ ชลดา มงคล ยังพบว่า ทศกัณฐ์แสดงบทบาททกษัตริย์ที่ไม่อกรบด้วยตนเอง จัดงานเลี้ยงให้กองทัพ และห่วงใยบ้านเมือง ด้านบทบาทสามี ทศกัณฐ์เป็นสามีที่รักภรรยา ค้ำครองภรรยา และรับฟังความคิดเห็นของภรรยา

สำหรับพฤติกรรมของทศกัณฐ์ คทาฐุ์ กลิ่นพิพัฒน์, ชนัย วรณะสิ และ พิมณภัทร์ ฌมรงค์สัตว์ (2562) พบว่า ทศกัณฐ์มีพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ พฤติกรรมด้านบวก ได้แก่ ความใฝ่รู้ในศิลปวิทยา ดังนี้

ครั้นถึงน้อมเศียรบังคมบาท	พระปิตุราชมารดาทั้งสองศรี
ทูลว่าอันตัวของลูกนี้	ไม่มีวิชาสิ่งใด
จึงขอลาไปอยู่พนาวัน	กับพระนักรรรมผู้ใหญ่
ร่ำเรียนธนูศิลป์ชัย	พระองค์จึงได้เมตตา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

พฤติกรรมด้านลบของทศกัณฐ์ ได้แก่ ความไม่รู้ที่ต่ำที่สูง ความเจ้าคิดเจ้าแค้น ความเย่อหยิ่งอวดดีและก้าวร้าว ความมักมากในกามคุณ

ทศกัณฐ์ไม่รู้ที่ต่ำที่สูงและอยากได้ของที่ไม่ใช่ของตน ตอนที่พระศิวะขอให้ทศกัณฐ์ค้นหาพระสุเมรุที่เอนอยู่ให้ตรงและทศกัณฐ์ทำได้สำเร็จ ทศกัณฐ์ขอประทานพระอูมาซึ่งเป็นมเหสีของพระศิวะ พระศิวะจำต้องประทานเพราะได้เอ่ยปากไว้แล้วว่าหากทศกัณฐ์ทำได้ ทศกัณฐ์ต้องการสิ่งใดก็จะให้ การที่ทศกัณฐ์ขอพระอูมาสอดคล้องกับบทกลอนที่ว่า

อหังการอิมเอิบกำเริบฤทธิ์	ไม่คิดถึงศักดิ์ยศ
โลกลับเป็นพันพันทวี	อสุรีทูลเจ้าโลกา
ตัวข้าเป็นเจ้าแก่หมูยักษ์	ไม่มีอคเรศเสนาหา
จึงขอประทานพระอูมา	ผ่านฟ้าจึงได้ปราณี

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์เจ้าคิดเจ้าแค้น ตอนที่พระศิวะประทานพระอูมาให้ทศกัณฐ์แล้ว ทศกัณฐ์พาพระอูมาไปกรุงลงกาไม่ได้เพราะองค์พระอูมาร้อนแผดเผาทศกัณฐ์ จนต้องคืนพระอูมาและขอมณโฑซึ่งเป็นนางรับใช้ไปแทน ระหว่างที่พามณโฑไปกรุงลงกา พาลีได้ชิงนางไป เป็นผลให้ทศกัณฐ์แค้นใจและคิดจะฆ่าองคตซึ่งเป็นลูกของพาลีและมณโฑเสีย พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับบทกลอนที่ว่า

มาจะกล่าวบทไป	ถึงท้าวทศพัศตร์ยักษี
แจ้งว่าพญาพาลี	พຽงนี้จะลงสรองคต
ไอนี้มันลูกศัตรู	เกิดมาให้กูอภัยศ
นานไปจะได้แต่ทรยศ	ทศทิจจะรับอภัยประมาณ
ลูกมณโฑขุนนาง	เกิดด้วยไอ้ชาติเดียรฉาน
จะฆ่ามันเสียให้วายปราณ	จึงจะสิ้นรำคาญสบายใจ

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์เยอหยิ่งอวดดีและก้าวร้าว ด้วยหลงคิดว่าตนมีความรู้และเป็นลูกกษัตริย์ ไม่มีผู้ใดสู้ได้ จึงประพฤติอวดดีต่อพระอรชุนดังบทที่ว่า

เมื่อนั้น	ทศพัศตร์พระกุมารยักษี
ได้ฟังกริ้วโกรธตั้งอัคคี	อสุรีร้องตอบวาจา
เอ็งนี้มีนามชื่อไร	เจรจาหยาบใหญ่เกินหน้า
ด้วยกูผู้ทรงศักดิ์ดา	ชื่อว่าทศกัณฐ์ขุนมาร
หน่อท้าวลัสเตียนสุริวงค์	ซึ่งดำรงลงการาฐฐาน
องค์พระโคบุตรผู้มีमान	เป็นอาจารย์บอกศรศิลป์ชัย
กุมมาเที่ยวเก็บพฤษษา	หาว่าส่วนของใครไม่
เห็นดอกไม้บานตระการใจ	คิดว่าเป็นไพรพนาลี
เอ็งอย่าอ้างอวดศักดิ์ดา	จะสู้กูพฤษาราสีห์
ตัวมึงตั้งหนึ่งมฤคิ	หน้าที่จะม้วยชีวัน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์มักมากในกามคุณ ตอนที่สามนักขาพรรณนาคความงามของสีดา เมื่อทศกัณฐ์ได้ฟังก็เกิดความหลงใหลในตัวสีดา ต้องการนางสีดามาเป็นชายา ด้วยตัณหาราคะ ทั้งที่ยังไม่ได้เห็นว่านางงามจริงดังคำพรรณนาหรือไม่ พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับบทกลอนที่ว่า

เมื่อนั้น	ท้าวทศพัศตร์ยักชี
ได้ฟังน้องท้าวพาที	ตั้งวาริทิพย์มารดลง
ยิ่งแสนพิศวาสจะขาดใจ	ราตรีอนฤทัยไหลหลง

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์เป็นที่รู้จักกันดีในบทบาทตัวร้าย น้อยคนนักจะสนใจศึกษาอารมณ์ความรู้สึกที่จริงใจของทศกัณฐ์ บทความเป็นการศึกษาความรักของทศกัณฐ์ซึ่งมีความซับซ้อนและมีผลต่อการใช้ชีวิตของทศกัณฐ์อย่างมาก ชีวิตของทศกัณฐ์เป็นบทเรียนได้อย่างมากทั้งในมุมมองด้านความผูกพัน ความรัก ความซื่อสัตย์ และ ความจริงใจ

2. ความรักของทศกัณฐ์

ทศกัณฐ์มีเมียมากมายถึง 1,014 ราย มีทั้งนาค มนุษย์ ปลา ยักษ์ กบ และรวมถึงเหล่านางฟ้านางสวรรค์ ความรักของทศกัณฐ์นั้นเกิดขึ้นได้กับทุกสถานะ (ชลลดา มงคล, 2560) แต่ทศกัณฐ์ก็รักนางสนมกำนัลทุกคน มเหสีคนแรกคือกาลอัคคีที่แต่งงานกันตามความต้องการของบิดา มเหสีที่มีบทบาทมากที่สุดคือมณฑาเนื่องจากนางได้เรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ จากพระอูมา จึงมีความรู้ความคิดที่จะเสนอต่อทศกัณฐ์ อีกทั้งทศกัณฐ์ยังปรึกษาราชการงานศึกกับนางด้วย ทศกัณฐ์รักนางมณฑาด้วยความจริงใจ ครั้งพาลีแย่งนางมณฑาไป ทศกัณฐ์ก็เศร้าโศกเสียใจ จึงขอความช่วยเหลือจากฤๅษีโคบุตร เมื่อได้นางคืนมา ทศกัณฐ์ก็พานางมณฑาหะกลับกรุงลงกาอย่างมีความสุข ยามที่นางตั้งครรภ์ ทศกัณฐ์ก็เฝ้าดูแลร่างกาย ต่อมาพิเภกทำนายว่าลูกนางเป็นกาลีบ้านกาลีเมือง จะเลี้ยงต่อไปไม่ได้ มณฑาเสียใจหนักมาก ทศกัณฐ์ก็ปลอบนางจนหายเศร้าใจ ครั้งที่หนุมานเฝ้ากรุงลงกา ทศกัณฐ์ก็อุ้มมเหสีสุดที่รักทั้งสองไปหลบที่ปลอดภัย แม้ในเวลาที่จะสิ้นชีวิตก็ไม่ลืมมาบอกกล่าวมณฑากับกาลอัคคีและสนมอื่น ๆ (นิธิตา หงส์วิวัฒน์, 2547)

แม้จะรักมเหสีและนางสนมที่มีอยู่แล้วมากมายเพียงใด ทศกัณฐ์ก็ยังไม่เลิกนิสัยเจ้าชู้และไม่รู้จักพอ เมื่อได้ฟังน้องสาวคือนางสามนักขาเล่าถึงความงามของนางสีดาว่างามยิ่งกว่านางฟ้า และยุยงให้ทศกัณฐ์ไปเชิญนางสีดามาเป็นมเหสี ทศกัณฐ์ก็หลงรักนางสีดาทั้งที่ไม่เคยเห็นหน้า และวางแผนไปชิงตัวนางจนเกิดการสูญเสียครั้งใหญ่

สงครามและความสูญเสียนอกจากจะเกิดจากความไม่รู้จักพอในความรักแล้ว ยังเกิดจากความเชื่อใจ ทศกัณฐ์ไม่ดูใจคิดเลยว่าคำบอกเล่าของสามนักขาเกิดจากความคิดร้ายของนาง ความเชื่อที่ปราศจากการไตร่ตรองเป็นจุดอ่อนสำคัญที่นำทศกัณฐ์เข้าสู่สงคราม และนำไปสู่ความพ่ายแพ้ในที่สุดด้วย

2.1 ความรักต่อสีดา

สีดาเป็นธิดาของมณฑากับทศกัณฐ์ ตอนที่นางเกิดนางร้องว่า ผลาญราพณ์ ถึงสามครั้ง พิเภกซึ่งเป็นน้องชายของทศกัณฐ์ทำนายว่าสีดาเป็นกาลกนิ ควรเอาไปทิ้งน้ำ สีดาจึงถูกวางไว้ในผอบแล้วทิ้งลงน้ำแต่มีดอกบัวดอกใหญ่ขึ้นมารองรับ แล้วลอยทวนน้ำถึงอาศรมของพระชนกฤๅษี พระชนกเป็นกษัตริย์แห่งมิลินนคร แต่เบื่อหน่ายชีวิตทางโลก จึงออกบำเพ็ญพรตอยู่ป่าเป็นฤๅษี วันหนึ่งพระชนกฤๅษีเห็นดอกบัวใหญ่ลอยทวนน้ำมา จึงเก็บมาเปิดผอบดูและ

พบว่าเป็นเด็กทารก พระฤๅษีเห็นว่าตนไม่สมควรเลี้ยงดูทารกผู้หญิง ได้ฝังศพไว้ใต้ดินโดยอธิษฐานให้รุกขเทวดา
เจ้าป่าปกปักษ์รักษาทารกในผอบ ต่อมาพระชนกฤๅษีดำริจะกลับไปปกครองแผ่นดินดั้งเดิม จึงไถดินหาผอบจนพบ เมื่อ
เปิดผอบออกมาเป็นหญิงสาว พระชนกพานางกลับเมืองมิถิลาและแต่งตั้งเป็นพระราชธิดาชื่อสีดา ซึ่งแปลว่ารอยไถ
(ศิวดล วราเอกศิริ, 2561)

สำนักขานพรรณนาความงามของสีดาให้พี่ชายคือทศกัณฐ์ฟัง โดยเปรียบเทียบกับความงามของมเหสีของ
ทศกัณฐ์คือมณโฑไว้ดังนี้

ทูลว่าอันหญิงทั้งแดนไตร	ถึงจะงามก็ไม่พร้อมเพรา
ซึ่งจะเอาพินางมณโฑเปรียบ	เทียมเทียบไกลกันสักพันเท่า
เปรียบขนงแพขนงเงยาว	เปรียบทรงคอเล่าก็ไกลกัน
เปรียบปรางสีดาก็น่าชม	เปรียบเนตรเนตรคมคมสัน
เปรียบพัศตร์ผ่องแผ้วดังดวงจันทร์	เปรียบถันดั่งปทุมละอองนวล
เปรียบนาสางงามแฉล้ม	เปรียบโอษฐ์เห็นยิ้มเป็นที่สรวล
เปรียบทรงแพ่ทรงโดยกระบวน	เปรียบนวลแพ่นวลนางสีดา
เปรียบทั้งมารยาทก็แพ่ด้วย	ทรวดสวยเป็นที่เสนาหา
เลิศลักษณ์ทรงเบญจกัลยา	ทั้งโลกจะเปรียบก็ไม่มี

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์จินตนาการถึงความงามของสีดาตามที่สำนักขานบอกเล่าแล้วก็เกิดความลุ่มหลงจนถึงขั้นจะลักพาตัว
สีดา ไม่ฟังคำทักท้วงของบุคคลใด ๆ ช่างตัว เช่น มณโฑเตือนว่าการลักภรรยาผู้อื่นเป็นเรื่องผิดประเพณี มาริศ (มีศักดิ์
เป็นน้าของทศกัณฐ์) ทัดทานว่าการลักพาตัวสีดาจะทำให้เกิดศึกสงคราม ทศกัณฐ์ทำทุกวิถีทางจนลักพาตัวสีดามาได้
แต่ก็เข้าไปใกล้สีดาไม่ได้เพราะพระศิวะปกป้องคุ้มครอง “แม้ใครจงจิตพิศواس ในอัครราชสีดาดวงสมร แต่เข้าไปใกล้ก็ให้
เดือดร้อน ตั่งนอนอยู่กลางอัคคี”

ครั้งหนึ่งทศกัณฐ์ฝันร้าย พิเภกทำนายฝันว่าพระรามจะยกทัพมาทำสงครามกับทศกัณฐ์และทำลายกรุงลงกา
ทางเดียวที่จะแก้ได้คือคืนสีดาให้พระราม แต่ทศกัณฐ์กลับเลือกทำสงครามแทนที่จะเสียสีดาไป (ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต,
2559; ศิวดล วราเอกศิริ, 2561) จนในที่สุดต้องเสียทั้งกรุงลงกาและชีวิตตนเอง

ความรักของทศกัณฐ์ที่มีให้สีดาเป็นความรักฝ่ายเดียวและทำให้ทศกัณฐ์สูญเสียใหญ่หลวง เป็นโศกนาฏกรรม
ที่เกิดจากความรักที่ไม่สมหวัง แม้กระนั้น ทศกัณฐ์ก็ยังหวังจะได้ครองรักกับสีดาในชาติหน้า ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนจะถูก
สังหาร ดังนี้

จึงว่าดูก่อนหนุมาน	ท่านว่านี่ชอบหนักหนา
ซึ่งเราไม่อยู่ในสัจจา	ไปลักสีดามาไว้
เหตุด้วยถึงพรหมลิขิต	จึงไม่ยั้งจิตคิดได้
รู้แล้วว่าจจะม้วยบรรลัย	จะไว้เกียรติไปในชาติตรี
ว่าเราสู้อยู่ด้วยความรัก	ให้ไตรจักรรู้ทั่วทุกราศี
อันโฉมนางสีดาเทวี	ที่เราจะส่งอย่าสงกา

แม้ว่าชาตินี้มีได้ชม
ให้ได้โฉมยงองค์ศิดา

จะขอสมนางในชาติหน้า
มาไว้พิศวาสอย่าคลาดคลาย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

อย่างไรก็ตาม ทศกัณฐ์ก็ยังมีสตรีอีกนางหนึ่งคือมณโฑที่มอบความรักอันยิ่งใหญ่และจริงใจให้

2.2 ความรักต่อมณโฑ

ในอดีตชาติ มณโฑเป็นกบตัวเมียอยู่ที่เชิงเขาหิมพานต์ มีพระฤๅษีชุบชีวิตให้เป็นหญิงงามกว่าหญิงใดในสามโลก ดังบทประพันธ์ว่า

งามพัศตร์ยิ่งชั้นนหาราช	งามวิลาสล้ำนางในดั่งสา
งามเนตรยิ่งเนตรในยามา	งามนาสิกล้ำในดุขภู
งามโอษฐ์งามกรรณงามปราง	ยิ่งนางในนิมาราศี
งามเกศยิ่งเกศกัลยาณี	อันมีในชั้นนรมิต
ทั้งหกห้องฟ้าหาไม่ได้	ด้วยทรงลักษณะวิไลไพจิตร
ใครเห็นเป็นที่เพ่งพิศ	ทั้งไตรภพจบทิศไม่เทียมทัน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

พระฤๅษีตั้งชื่อนางว่ามณโฑที่แปลว่ากบ ตามสถานภาพเดิมของนาง และถวายนางให้พระศิวะ นางจึงได้ปรนนิบัติรับใช้พระอูมา พระชายาของพระศิวะ และมีโอกาสได้เรียนพระเวทต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ทศกัณฐ์ในอนาคต เหตุที่นางได้เป็นมเหสีของทศกัณฐ์นั้นเกิดจากทศกัณฐ์ได้ทำงานถวายนางพระศิวะ เนื่องจากยักษ์วิรุฬหกขว้างสังวาลนาศใส่สารภูตึกแก่เพราะโกรธที่ถูกล้อเลียน สังวาลนาศเลยไปถูกเขาไกรลาสจนเอียงทรุด ทศกัณฐ์มาช่วยยกเขาไกรลาสให้ตรงดั้งเดิมและขอพระอูมาเป็นรางวัล แต่ทศกัณฐ์พาพระอูมาไปไม่ได้เพราะองค์พระอูมาร้อนเหมือนไฟไหม้ถูกองค์ไม้ได้ ในที่สุดทศกัณฐ์ต้องคืนพระอูมาให้พระศิวะ และขอมณโฑไปแทน (ทัตชล เทพกำปนาท (1), 2563; สยามภัทรานุประวัติ (2), ม.ป.ป.)

มณโฑใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกับทศกัณฐ์จนถึงวาระสุดท้ายของทศกัณฐ์ นางมีบทบาทสำคัญในการทักท้วงพระสวามีถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อทศกัณฐ์จะลักพาตัวศิดา มณโฑเตือนสติว่า “ซึ่งจะไปลักเมียเขามาโลกาจะสำรวลยับหยัน ถึงขอบก็เห็นเป็นเสียดธรรม อย่าหุนหันให้ผิดประเวณี” อีกครั้งหนึ่งเมื่อทศกัณฐ์หลงกลหนุมานที่จะเข้ากรุงลงกาเพื่อสืบความลับของทศกัณฐ์ หนุมานทำให้ทศกัณฐ์ไวใจจนรับเป็นบุตรบุญธรรม ครั้งนั้นมณโฑเตือนว่าอย่าไวใจศัตรู หนุมานเป็นกำลังสำคัญที่พระรามไว้วางใจมาก ไม่น่าเชื่อว่าหนุมานจะหนีพระรามมาทำงานกับทศกัณฐ์

เมื่อนั้น	นวลนางมณโฑมเหสี
ได้ฟังพระราชสามี	ชุลีกรสนองพระบัญชา
อันซึ่งคำแหงหนุมาน	พระรามรักปานพระเนตรขวา
ว่าความแค้นมีจึงหนีมา	จะอยู่อาสาพระทรงฤทธิ์
ขึ้นชื่อว่าชาติไพร่	จะพาที่ชื่อตรงนั้นเห็นผิด
ซึ่งจะคบศัตรูเป็นมิตร	ตั้งเอาสรพิษมาเลี้ยงไว้
ข้าน้อยเห็นไม่มีประโยชน์	นานไปจะทำโทษให้

พระองค์ผู้ทรงภาพไตร

อย่าไว้พระทัยแก่ไพร่

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

การที่มณฑิได้ทำงานรับใช้พระอูมาเป็นโอกาสให้นางได้เรียนรู้และมีประสบการณ์กว้างไกลทั้งทางโลกและทางธรรม จึงให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เมื่อทศกัณฐ์ไม่ปฏิบัติตามที่มณฑิแนะนำ ก็เกิดผลเสียร้ายแรงแก่ตนเอง พระรามยกทัพมาทำสงครามกับทศกัณฐ์ และส่งหนุมานเข้ามาเป็นไส้ศึก ลวงเอากลองดวงใจของทศกัณฐ์ไปได้ ในที่สุดกลองดวงใจของทศกัณฐ์ถูกทำลาย ทศกัณฐ์ต้องตายในสงคราม

นอกจากมณฑิจะให้คำแนะนำที่ดีแล้ว นางยังช่วยทศกัณฐ์ในการทำศึกกับพระรามด้วยการทำพิธีสัจชีพ ได้นำมนตร์วิเศษให้ทศกัณฐ์ประพรมอสุรที่ตายในสนามรบให้กลับมาเป็นปิตาจอสูร หนุมานเข้าไปทำลายพิธีสัจชีพได้สำเร็จ ทศกัณฐ์จึงสูญเสียกำลังทหารจำนวนมาก และพ่ายแพ้สงคราม

มณฑิได้รับความรักความเอาใจใส่อย่างมากจากทศกัณฐ์ ครั้งที่นางให้กำเนิดลูกสาวซึ่งร้องออกมาว่า ผลาญราพณ์ถึงสามครั้ง ทศกัณฐ์จำเป็นต้องเอาลูกสาวไปลอยน้ำทิ้งตามคำแนะนำของโหร มณฑิโศกเศร้าเสียใจมาก ทศกัณฐ์จึงให้โหรอธิบายให้มณฑิเข้าใจแจ่มแจ้งถึงความจำเป็นที่เลี้ยงดูทารกน้อยไม่ได้ เพราะเมื่อเติบโตใหญ่พระธิดาจะเป็นอันตรายต่อพระราชบิดาและกรุงลงกา และทศกัณฐ์ก็ปลอบมณฑิว่า

ดูกรเจ้าผู้เยาวลักษณ์	ดวงใจดวงจักขุพี
อันองค์พระราชบุตรี	ใช้ว่าพินี้ไม่อาลัย
เมื่อเกิดมาจะมาล้างชีวิตเรา	จะหลงรักเลี้ยงเขากะไรได้
เจ้าอย่าแสนโศกร่ำไร	หักใจเสียเถิดนะนงคราญ

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทุกช่วงเวลาที่ต้องเผชิญความยากลำบาก ทศกัณฐ์ห่วงใยมณฑิเสมอ ไม่ว่าจะในตอนที่หนุมานเผากรุงลงกา ทศกัณฐ์อุ้มนางมณฑิไปหลบในที่ปลอดภัย หรือเมื่อรับรู้ว่าตนจะต้องตายในการรบครั้งสุดท้าย ทศกัณฐ์ก็กลับมาสั่งเสียมณฑิและเหล่านางสนมก่อน (นิตดา หงษ์วิวัฒน์, 2547) ดังนี้

เมื่อนั้น	ทศเศียรสุริย์วงศ์ยกชี
เห็นเมียรักร่วมชีวี	กับสนมনারีร่ำไร
ให้เป็นห่วงห่วงใยพระทัยนัก	พญายักษ์มิใคร่จะจากได้
ความรักรุ่มริงตริงใจ	ตั้งครเสียอยู่ในกายา
พิศพักตร์มณฑิเยาวมาลย์	กับสนมนงคราญช้ายขวา
ชลเนตรคลอคลอนัยนา	แล้วมีวาจาอันสุนทร
จงระงับดับเสียซึ่งวิโยค	อย่าแสนโศกนักเลยดวงสมร
ปกป้องครองกันให้ถาวร	บังอรค้อยอยู่สวัสดิ์

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ความรักที่ทศกัณฐ์มีให้มณฑิเป็นความรักของสามีที่เต็มไปด้วยความรัก ความห่วงใย และความพร้อมที่จะปกป้อง ทศกัณฐ์ให้เกียรติและเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ ให้มณฑิร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นเสมอ แม้ไม่ได้ปฏิบัติ

ตามความเห็นของมณโฑ แต่ทศกัณฐ์ก็อธิบายเหตุผลการตัดสินใจของตนเองให้มณโฑคลายความห่วงกังวล

นอกจากมณโฑ ทศกัณฐ์ยังมีนางสนมกำนัลอีกมากมายซึ่งมักจะเอ่ยถึงรวมกัน เช่น นางกัลยาณีทั้งหลาย หรือ ผู่นารีกำนัลใน แต่ยังมีอีกชื่อหนึ่งที่เอ่ยถึงคือนางกาลอัคคี

2.3 ความรักต่อกาลอัคคี

กาลอัคคีเป็นธิดาของพญานาคและเป็นภรรยาคนแรกของทศกัณฐ์ นางได้รับแต่งตั้งเป็นอัครมเหสี เป็นใหญ่เหนือนางสนมทั้งแปดหมื่นสี่พัน กาลอัคคีมีธิดา 1 คนคือบรรลัยกัลป์ ซึ่งมีวิชาอาคม คือ วิชาปลาไหล ไม่มีผู้ใดจับต้องร่างกายของนางได้ เนื่องจากกลิ่นหลุดไปตลอด (ทรงวิทย์ ดลประสิทธิ์, 2545)

กาลอัคคีเป็นภรรยาคนแรกก็จริง เพียงแต่ไม่เก่งรอบรู้เท่านางมณโฑ จึงไม่ได้มีบทบาทใดในเรื่อง มีแต่บทบาทที่แสดงให้เห็นว่าทศกัณฐ์ไม่เคยทอดทิ้งหรือหลงลืมนาง เช่น เมื่อครั้งกรุงลงกาถูกเผา ทศกัณฐ์ก็ไม่ลืมที่จะโอบอุ้มพานางหนีให้แคล้วคลาดพร้อมกันกับนางมณโฑ

เมื่อนั้น	ทศเคียรสุริย์วงศ์ยกชี
เห็นเพลิงพลุ่งรุ่งโรจน์รูจี	รัศมีร้อนกล้ายิ่งไฟกล้า
ติดไหม้ปราสาทราชฐาน	พญามารตกใจตัวสั่น
เรียกสองมเหสีวิไลวรรณ	สุริย์วงศ์พงศ์พันธุ์นวย
แล้วอุ้มมณโฑเทวี	ทั้งนางอัคคีโฉมฉาย
ลงจากปราสาทแก้วแพรวพราย	เจ้าขรัวนายเฝ้าแก้ติดตามมา

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

2.4 ความรักของทศกัณฐ์กับนิยามความรักในปัจจุบัน

ความรักคือการมีใจผูกพันด้วยความห่วงใย ความเสนาหา ความหลงใหล ความชอบฉันทุสสาว ความรักไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นระหว่างบุคคลโดยที่มีความเสนาหาทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องเท่านั้น แต่รวมไปถึงความรักที่มีต่อบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง (พรพิพัฒน์ ราชกิจจาธร และสรร ถวัลย์วรศรี, 2562)

ความรักของทศกัณฐ์ก็มีหลากหลายรูปแบบเช่นกัน ทั้งความรักของสามีต่อภรรยา ความรักในฐานะลูกกตัญญู ความรักที่พ่อแม่ต่อลูก บทละครเรื่องรามเกียรติ์สื่อให้เห็นถึงความเป็นดาบสองคมในเรื่องของความรัก เห็นได้ชัดในบทบาทของทศกัณฐ์ที่ก่อสงครามเพราะความรัก ความหลงใหลในสีดา การที่ทศกัณฐ์แย่งชิงสีดาที่มีสามีแล้วเป็นการกระทำที่ขาดศีลธรรม ทำให้เกิดความสูญเสียใหญ่หลวง เป็นอีกคมหนึ่งของความรัก ความรักเหมือนดาบสองคมที่ด้านหนึ่งช่วยเปลี่ยนโลกทั้งใบของคนหนึ่งให้สดใสสวยงาม มีความหมาย มีพลังได้ แต่อีกด้านก็สามารถทำลายชีวิตคนหนึ่งให้พังทลายได้เช่นเดียวกัน ความรักเป็นสิ่งสำคัญในทุกแง่มุมของชีวิต

ความรักมี 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความใกล้ชิด (intimacy) ความเสนาหา (passion) และความผูกมัด (commitment) ความใกล้ชิดเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ คือ ความคุ้นเคยความรู้สึกใกล้ชิด ความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง ความเอื้ออาทรต่อกัน สื่อสารกันได้ดี ไว้วางใจกัน ซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาของความสัมพันธ์ ความเสนาหาเป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ เกิดจากแรงขับภายในระบบของร่างกาย เป็นความดึงดูดทางเพศ เช่น ความพอใจในรูปแบบ กลิ่น เสียง หรือจิตกริยาของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเสน่ห์อื่น ๆ รวมถึงเหตุกระตุ้นอื่น ๆ ความผูกมัดเป็นองค์ประกอบด้านความคิด คือการตัดสินใจที่จะรักหรือมีพันธะทางใจหรือทางสังคมต่อกัน การใช้เวลาร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ

หรือการใช้ชีวิตร่วมกันต่อเนื่องเป็นเวลานาน ความรับผิดชอบในพันธะที่ตกลงกัน การรับพันธะผูกพันจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีความสนิทสนมกันมากขึ้น หากมีปัญหายุ่งยากในความสัมพันธ์ การรับพันธะผูกพันอาจลดระดับลงไป (คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566)

จากองค์ประกอบของความรักทั้งสาม ความรักจำแนกได้เป็น 8 ประเภท คือ

1. การไม่มีความรัก (nonlove) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง ไม่มีองค์ประกอบทั้งสามเลย
2. ความชอบ (liking) เกิดขึ้นกับคนที่เราสนิทสนมใกล้ชิดด้วย เช่น เพื่อน คนรู้จัก
3. รักแบบหลงใหล (infatuated love) เกิดจากความเสน่หาอย่างเดียว เกิดขึ้นได้บ่อย ทำนองรักแรกพบ
4. ความสัมพันธ์แบบปราศจากความรัก (empty love) เกิดจากความผูกมัดอย่างเดียว เช่น มีการแต่งงานที่ปราศจากความรู้สึกต่อกัน เพียงแค่อยู่ร่วมกัน (อาจพัฒนาองค์ประกอบอื่นภายหลัง)
5. รักแบบโรแมนติก (romantic love) ประกอบด้วยความใกล้ชิดและความเสน่หา เกิดเมื่อบุคคลรู้จักกันใกล้ชิดกัน จึงเกิดความรู้สึกตื่นตัวทางร่างกาย พรารถนาจะอยู่ใกล้ชิด ได้สัมผัสและถ่ายทอดความรู้สึกระหว่างกันโดยยังไม่มีพันธะผูกมัด
6. รักแบบมิตรภาพ (companionate love) ประกอบด้วยความใกล้ชิดและความผูกมัด มักเกิดในความสัมพันธ์ระยะยาว เช่น เพื่อน หรือคู่แต่งงานที่ใช้ชีวิตร่วมกันมานาน
7. รักแบบไร้สติปัญญา (fatuous) ประกอบด้วยความเสน่หาและความผูกมัด โดยบุคคลพบรักและผูกมัดกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งรักแบบนี้มักจบลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน
8. รักสมบูรณ์แบบ (consummate love) เป็นรักที่มีทั้งสามองค์ประกอบ ทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิด และความผูกมัด รักรูปแบบนี้เป็นรักที่บุคคลปรารถนาแต่ยากที่จะเกิดขึ้นและรักษาให้คงสภาพไว้ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบความสัมพันธ์และสถานการณ์ที่แวดล้อมในความสัมพันธ์ระหว่างสองบุคคล

ความรักของทศกัณฐ์ต่อสีดาเป็นความรักแบบหลงใหล มีแต่ความเสน่หาที่เกิดจากจินตนาการถึงความงามของนาง ยังไม่มีความใกล้ชิดและความผูกมัดใด ๆ ส่วนความรักต่อมณฑิมา กาลอัคคี และเหล่านางสนม เป็นความรักสมบูรณ์แบบที่มีทั้งความเสน่หา ความใกล้ชิด และความผูกมัด ยาวนานตลอดอายุขัยของทศกัณฐ์ แม้ในเวลาที่ถึงแก่ความตาย ทศกัณฐ์ก็กลับมาหาพวกนางและกล่าวคำลาจากที่น่าประทับใจดังนี้

เมื่อนั้น	ท้าวทศพัทตร์ยักชี
เห็นนางมณฑิมาเทวี	กับฝูงนารีกำนัลใน
ตามมาโคศการ้ารัก	พญายักษ์ไม่กลั่นโศกได้
พิศพัทตร์พลางสะท้อนใจ	กอดนางเข้าไว้แนบกาย
รับขวัญแล้วกล่าววาที	นางกัลยาณีทั้งหลาย
เราเคยเป็นสุขสนุกสบาย	ทีนี้พี่จะตายจากรัก
เป็นกรรมมาจำพลัดพราก	แสนวิบากปางเพียงอกหัก
ทีไหนจะได้คืนมาเห็นพัทตร์	นงลักษณ์ค่อยอยู่จงดี
จงปกป้องครองกันให้สำราญ	เยวมาลย์อย่าลืมหาพี่

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

3. ตายเพราะความรัก

ทศกัณฐ์เป็นยักษ์ที่มีถึงสิบหน้า มียี่สิบมือ มีอำนาจและวิชาอาคม แต่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความตายได้ การตายของทศกัณฐ์ที่เกิดจากความหลงใหลในความงามของสตรี ยอยากครอบครองนางที่ไม่ควรได้มา จนนำมาซึ่งความเดือดร้อนของเหล่ายักษ์ที่เป็นญาติมิตรและพวกของตน แม้กระทั่งต้องสูญเสียลูกชายอันเป็นที่รักอย่างอินทรชิต และเกิดเหตุการณ์วิบัติทั้งกรุงลงกา

3.1 สูญเสียเดือดร้อนเพราะความรัก

หลังจากทศกัณฐ์ลักพาตีตมาที่กรุงลงกาแล้ว วันหนึ่งทศกัณฐ์ฝันว่ามีพญาแร้งขนสีขาวยบินมาจากทิศตะวันออกมาที่หน้าพระลานวังทศกัณฐ์ ตีกันกับแร้งดำที่มาจากทางทิศตะวันตก แร้งดำปราศัยกลายเป็นยักษ์มีเกลาน้ำมันยางมีไส้กะลางเหนือมือทศกัณฐ์ มีหญิงนางหนึ่งวิ่งมาจุดไส้กะลา ไฟไหม้ติดมือ พิษร้อนแรงไปทั่วร่าง พิเภกทำนายฝันว่า กะลาคือกรุงลงกา ไส้กะลาคือทศกัณฐ์ น้ำมันยางคือพระญาติวงศ์ทั้งหลาย เพลิงคือสีกา หญิงที่วิ่งมาจุดไฟคือสำนักขา แร้งเผือกคือพระราม แร้งดำคือทศกัณฐ์ การศึกครั้งนี้ร้ายแรงนัก พิเภกแนะนำให้ทศกัณฐ์ส่งสีกาคืนพระราม ทศกัณฐ์ก็พาลโกรธและขับไล่พิเภกออกจากกรุงลงกา

จงรีบไอศูรย์สมบัติ	สารพัดเป็นเครื่องยศลา
แล้วขับเสียจากพารา	ให้สมน้ำหน้าไ้อกาลี
อันอีตรีชาดาเมียนั้น	ใช้มันเป็นทาสทาสี
ให้รักษาสีกาเทวี	อยู่ที่ในสวนอุทยาน

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

นอกจากพิเภกแล้ว สงครามระหว่างทศกัณฐ์กับพระราม ยังทำให้ทศกัณฐ์สูญเสียลูกชายในการรบ ทศกัณฐ์ไม่ได้แสดงให้เห็นบทบาทของบิดาที่รักและอาลัยลูกที่ต้องเสียชีวิตไป เพราะช่วยตนเองรบกับพระราม แต่ทศกัณฐ์แสดงถึงความเศร้าโศกและเสียใจอย่างมาก เพราะรู้สึกอับอายและเสื่อมเสียเกียรติวงศ์ของยักษ์ที่รบแพ้นมนุษย์ (ทัศนเทพกำปนาท, 2563) ดังความว่า

โ้อว่าอินทรชิตของบิดร	เลื่องชื่อลือขจรทั้งไตรจักร
ยิ่งในสุริย์วงศ์พงศ์ยักษ์	รอบรู้วิชาศรสิทธิ์
อานุภาพปราบได้ทั่วทิศ	ฤแพ้ฤถัมมนุษย์เดินดิน
ได้ความอภัยสอดสู	แก่หมู่ไตรโลกทั้งสิ้น
ที่น้อริราชไพริน	จะดูหมิ่นอีกฮักอหังการ

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

3.2 หมดศีลธรรมเพราะความรัก

พระมหารณินทร์ นราสโร (มาสุ่ม) และคณะ (2563) อธิบายความหมายของความรักเป็น 4 นัย คือ 1) ประดิพัทธ์ (สีเนหา) เป็นความรักที่เกิดจากตัณหา เป็นความเกิดพร้อมของเหตุแห่งทุกข์ 2) เปมะ เป็นความรักที่เป็นความพอใจเกี่ยวเนื่องกัน เช่นพี่รักน้อง เป็นความเกิดพร้อมของเหตุแห่งสุข 3) เมตตา เป็นความปรารถนาดี

อนุเคราะห์ เอื้อเพื่อ เพื่อแผ้ว ความไม่ปองร้ายกันและกัน และ 4) เมตตาคือปัญญา เป็นความรักที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีประมาณ ไม่จำกัด

ความรักของทศกัณฐ์ในบทความนี้เป็นความรักตามความหมายแรกคือความรักที่เกิดจากตัณหา เป็นความเกิดพร้อมของเหตุแห่งทุกข์ ทศกัณฐ์อยากได้สีดามาครอบครอง จนยอมทำผิดศีลธรรมด้วยการแย่งภรรยาเขามาโดยละเลยคำทักท้วงของภรรยาสุดที่รักอย่างมณโฑ ไม่คิดคำนึงถึงความถูกต้องเพียงเพราะตนมีอำนาจและมีบริวารมากมายจึงกล้าที่ทำความผิดศีลธรรม

ทศกัณฐ์ถูกกิเลสครอบงำจนไม่สนใจความดีความชั่ว หากไม่ได้ตั้งใจ ก็ฆ่าคนที่ขัดขวางความต้องการ ทำให้ผู้คนรู้จักทศกัณฐ์ในบทบาทของพ่อที่อยากได้ลูกเป็นเมีย ทั้งที่ทศกัณฐ์ไม่รู้ว่านางสีดาเป็นลูก

3.3 ตายเพราะความรัก

การทำสงครามซึ่งมีต้นเหตุจากความรักเป็นเหตุให้เหล่าบริวารทศกัณฐ์ล้มตายเป็นจำนวนมาก และในที่สุดทศกัณฐ์เองก็ถึงแก่ความตาย ทั้งที่ทศกัณฐ์ถอดดวงใจออกจากร่างไปเก็บรักษาไว้ที่อื่นได้ หนุมานใช้กลอุบายมาหลอกถามฤๅษีโคบุตรผู้เก็บรักษาดวงใจของทศกัณฐ์จนลักดวงใจทศกัณฐ์ไปถวายพระรามได้ และสร้างถวายตัวเป็นบุตรบุญธรรมของทศกัณฐ์

จึงว่าอันองค์พระราม	ความจริงนั้นคุณก็หนักหนา
ครั้นจะยกโทษมาพรรณนา	ไม่ควรที่ข้าจะพาที
แต่ความแค้นแสนสุดจะอดทน	จำจะทูลยุบลบทศรี
ข้าทำสงครามมาทั้งนี้	จงรักภักดีเป็นพันไป
ถึงราชการที่ไหนหนัก	แต่ผู้เดียวก็หักเสียได้
พระองค์ผู้ทรงภพไตร	ยอมแฉ่งอยู่ใต้พระบาท
บำเหน็จรางวัลก็ไม่มี	ลางทีก็ทำโทษ
น้อยใจเป็นพันพรรณนา	จึงหนีมาพึ่งบพมาลัย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558)

ทศกัณฐ์หลงกลอุบายของหนุมานที่หลอกลวงให้ทศกัณฐ์หลงเชื่อได้สำเร็จ ประกอบกับการขาดแคลนกำลังทหารที่ตายไปจำนวนมาก จึงยอมรับหนุมานเป็นบุตรบุญธรรม เชื่อใจและรักหนุมานเสมือนลูกของตน เป็นโอกาสให้หนุมานได้ล่องทศกัณฐ์ออกไปรบด้วยตนเอง เมื่อทศกัณฐ์ออกรบด้วยตนเอง ก็ภูมิใจในตัวหนุมานที่แรกเริ่มฆ่าเหล่าทหารฝ่ายศัตรูล้มตายเป็นจำนวนมาก ทศกัณฐ์เห็นเช่นนั้นก็เคลื่อนกองทัพเข้าใกล้ฝ่ายพระรามมากขึ้น แต่ถูกหนุมานขวางไว้พร้อมทั้งชุกล่องดวงใจของทศกัณฐ์ที่ตนแอบขโมยมาก่อนหน้าแล้ว (นิคดา หงส์วิวัฒน์, 2547)

ทศกัณฐ์เห็นเช่นนั้นจึงคิดว่าหนุมานที่หักหลังตนทั้งที่ทศกัณฐ์เชื่อใจและไว้วางใจ รักตั้งลูกในไส้ ดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (2558) ดังนี้

จึงร้องว่าดูก่อนหนุมาน	ท่านนี้ก่อกรรมทำเข็ญ
พ่อได้เลี้ยงดูให้อยู่เย็น	เป็นบุตรบุญธรรมยอดรัก
อันตัวของเจ้าผู้ศักดา	ทั้งสติปัญญาที่แหลมหลัก
บาปบุญคุณโทษทรลักษณ์	ยอมประจักษ์อยู่แล้วทุกสิ่งไป

ควรหรือมาออกตัณยู	จะรู้คุณบ้างก็หาไม่
ตัวพ่อคนชื่อจิ้งไวใจ	ให้แสนสมบัติอันโอฬาร
ทั้งฝูงอนงค์ทรงโฉม	เป็นที่ประโลมสงสาร
เอ็นดูพ่อเถิดนะหนุมาน	ขอทานดวงจิตของบิดา
จงส่งให้พ่อเถิดเอาบุญ	คุณนั้นจะมีไปภายหน้า
อย่าให้ได้ทุกซ์เวทนา	สิ้นชีพชีวาในครั้งนี้

หนุมานตอบทศกัณฐ์ว่าที่ต้องทำเช่นนี้ เพราะทศกัณฐ์ลักองค์สีดามา ถ้าคืนพระองค์ให้ หนุมานก็จะคืนกล่องดวงใจ แต่ทศกัณฐ์ไม่ยอมคืนองค์สีดา หนุมานจึงแผลงศรพรหมาสตร้ออกไปโดนทศกัณฐ์ล้มลง เหลือบเห็นพิเภกน้องชายของทศกัณฐ์ที่ไปรับใช้พระราม ทศกัณฐ์ก็สุดแค้น เมื่อนึกถึงที่เคยรักก็ใจหาย แต่กระงับจิตระงับใจ ดังบทพระราชนิพนธ์ (2258) ว่า

เมื่อนั้น	ทศเศียรสุริย์วงศ์ใจหาย
ต้องศรเจ็บเพียงจะวายปราณ	ขุนมารเหลือบเห็นน้องชาย
ความแค้นเป็นแสนศุนัข	คืนคิดถึงรักก็ใจหาย
ค่อยผ่อนจิตระงับลำดับกาย	แล้วบรรยายรู้ว่าพาที

ทศกัณฐ์ฝากพิเภกว่าให้ครองกรุงลงกาด้วยทศพิธราชธรรม ไม่พลาดพลั้งทำผิดอย่างที่ตนเองทำมา รวมทั้งฝากให้ดูแลมณโฑ กาลอัศศี และนางสนมทุกคน สุดท้ายก็ฝากให้ปลงศพของตนด้วย หลังจากนั้น หนุมานก็ขี้ดวงใจ ทศกัณฐ์จนสิ้นชีวิต

4. สรุป

ทศกัณฐ์เป็นที่รู้จักในวงกว้างในบทบาทความเป็นตัวร้าย ไม่มีศีลธรรม เจ้าชู้มีภรรยา นับพันคน แย่งชิงเมียคนอื่นซึ่งเป็นลูกสาวของตนเอง ทำให้ครอบครัววงศ์ตระกูลพังพินาศ บทความนี้แสดงให้เห็นทศกัณฐ์ในอีกมุมมองหนึ่ง ที่มีความเคียดแค้นฝังใจเพราะถูกเทวดาลั่นแกล้งเป็นระยะเวลายาวนาน มีความรัก เป็นห่วงและให้เกียรติภรรยา รวมทั้งบทบาททศกัณฐ์ที่มีต่อเรื่องความรักต่างจากเป็นที่รู้จักโดยบอกเล่าถึงความรักของทศกัณฐ์ในมุมที่แตกต่าง ทั้งความรักต่อภรรยา ความรักและเชื่อใจน้องชายน้องสาว รวมทั้งหนุมานที่เคยเป็นทหารของศัตรู

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แท้จริงของทศกัณฐ์คือการเชื่อใจคนใกล้ชิดมากเกินไป เริ่มต้นจากการเชื่อคำพยุดยุยงของสามนักขาที่เป็นน้องสาว ที่ใช้ทศกัณฐ์เป็นเครื่องมือแค้นของตนเอง เนื่องจากนางไปเดินเที่ยวในป่า พบพระราม พระลักษณ์และสีดา นางนี้รักพระรามจึงแปลงตัวเป็นหญิงงามเข้าไปขอเป็นเมียพระราม พระรามไม่ยอม นางจึงทำร้ายสีดา พระลักษณ์เห็นดังนั้นก็ได้ตัดมือ ตัดเท้า จมูก และหูของนาง ด้วยความแค้นสามนักขาจึงเพ็ดทูลให้ทศกัณฐ์อยากได้ตัวสีดามาครอบครอง เป็นต้นเหตุของสงครามใหญ่ที่สร้างความสูญเสียมากมาย

ในที่สุด ต้นเหตุที่ทศกัณฐ์ต้องวายปราณก็เพราะเชื่อใจพิเภกผู้เป็นน้องชาย พิเภกรู้ความลับทุกอย่างของทศกัณฐ์ และบอกให้หนุมานรู้ว่าทศกัณฐ์ถอดดวงใจได้ หนุมานจึงหลอกฤๅษีโคบุตรผู้รักษากล่องดวงใจของทศกัณฐ์จนลักกล่องดวงใจไปได้ อีกทั้งยังเล่าเรื่องเท็จให้ทศกัณฐ์เชื่อว่าหนุมานหนีพระรามมาสามีภักดี จนทศกัณฐ์เชื่อและรับหนุมานเป็นบุตรบุญธรรม และเมื่อสบโอกาสก็ลวงทศกัณฐ์ให้ออกรบเข้าไปในวงล้อมของศัตรูจนถูกหนุมานฆ่าตาย

ทั้งหมดนี้เป็นต้นเหตุของชีวิตที่ล้มเหลวของทศกัณฐ์ เป็นบทเรียนชีวิตที่ดีสำหรับทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *Triangular theory of love – ทฤษฎีสามเหลี่ยมของความรัก*.
<https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/triangular-theory-of-love>
- คทาวิฑูร์ กลิ่นพิพัฒน์, ชนัย วรรณะลี และ พิมณภัทร์ ฅม้งรักษ์สัตว์. (2562). การศึกษาพฤติกรรมทัศนคติจากวรรณกรรม
สู่การแสดง: ทัศนคติเกี่ยวกับนางเบญจกาย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา*, 13(1), 121-140. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhusocbru/article/view/1637/1292>
- ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต. (2559). แก่นเรื่องและบทบาทของแก่นเรื่องในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 1-29.
<https://e-journal.sru.ac.th/index.php/jhsc/article/view/525>
- ชลลดา มงคล. (2560). *การศึกษาเปรียบเทียบตัวละครทัศนคติในรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สีแก้ว. (2549). *หนังสือชุด อมตะวรรณคดีไทย เล่าเรื่อง รามเกียรติ์เล่ม 1*. โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ชัยวัฒน์ สีแก้ว. (2549). *หนังสือชุด อมตะวรรณคดีไทย เล่าเรื่อง รามเกียรติ์เล่ม 2*. โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ชัยวัฒน์ สีแก้ว. (2549). *หนังสือชุด อมตะวรรณคดีไทย เล่าเรื่อง รามเกียรติ์เล่ม 3*. โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ทรงวิทย์ ดลประสิทธิ์. (2545). *โคตรวงศ์ ทศกัณฐ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มติชน.
- ทัชชล เทพกำปนาท . (2563). *เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “โหมงามมณโฑ: สายเลือกไม่ได้ เดี่ยวผัวลิง...เดี่ยวผัวยักษ์”*. กรมส่งเสริม
วัฒนธรรม. http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=5088&filename=i
- ทัชชล เทพกำปนาท . (2563). *เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “ทศกัณฐ์: เจ้าชู้ยักษ์ ยักษ์เจ้าชู้ ผู้มีเมียถึง 1,014 คน”*. กรมส่งเสริม
วัฒนธรรม. http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=5121&filename=i
- นิดดา หงษ์วิวัฒน์. (2547). *รามเกียรติ์กับจิตรกรรมฝาผนัง*. เพื่อนเด็ก
- เปรมสี. (2539). *รามเกียรติ์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). รวมสาส์น (1977).
- พรพิพัฒน์ ราชกิจกำธร, และ สรร ถวัลย์วรศรี. (2562). ใน สรายุทธ เลิศปัจฉิมนันท์ (บ.ก.), *ธีรทัศน์เชิงมนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม. การประชุมวิชาการระดับชาติ*
(น. 682-692). http://utcc2.utcc.ac.th/humanities_conf/journal_file/0019/Pornpiphat.pdf
- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. (2558). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). แสงดาว.
- พระมหารณินทร์ นราสโภ (มาสุ่ม), สุวิน ทองปั้น, จรัส ลีกา, พระครูปลัดรังสรรค์ คุณสาโร และ สัตยญารัก จันทอรุตร.
(2563). ประยุกต์ใช้หลักธรรมเกี่ยวกับความรักตามแนวพุทธปรัชญา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*,
7(2), 28-41. [https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/download/240467/165093/
844354](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/download/240467/165093/844354)
- พัฒนา พุทธิพงษ์. (ม.ป.ป.). *ยักษ์ในรามเกียรติ์ ชุด พรหมพงศ์และอสูรพงศ์*. พิมพ์ทอง.
- ภาษิต จิตรภาษา. (2022, 13 มีนาคม). *ทศกัณฐ์ คลั่งรัก มีเมียเป็นช้างเป็นปลา ฟัดนางสวรรค์หกชั้นฟ้า*. [https://
www.silpa-mag.com/history/article_7214](https://www.silpa-mag.com/history/article_7214)
- วัชรพงศ์ หงส์วิวัฒน์. (2550). *มหาภารตรามเกียรติ์*. วาดศิลป์

- ศิวดล วราเอกศิริ. (2559). *อัตลักษณ์ของนางสีดาในรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ ของไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1079/1/55202210%20ศิวดล%20วราเอกศิริ.pdf>
- ศิวดล วราเอกศิริ. (2561). ภูมิหลังและชาติกำเนิดของนางสีดาในรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ ของไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 38(1) : 25-64. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/download/121078/92380/314256>
- สยาม ภัทรานุประวัติ. (ม.ป.ป.). *นามานุกรมวรรณคดีไทย: ทศกัณฐ์*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). https://www.sac.or.th/databases/thailitdir/character-detail.php?n_id=1522
- สยาม ภัทรานุประวัติ. (ม.ป.ป.). *นามานุกรมวรรณคดีไทย: มณโฑ*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). https://www.sac.or.th/databases/thailitdir/character-detail.php?n_id=2891

การเปรียบเทียบหลักคำสอนในศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม
Comparing the Buddhist Teachings to the Islamic Teachings

อริสรา สมทัต¹ และ รินธรรม ธารมุกตา²

Aritsara Somtad and Rindhamma Dharmukta

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักปฏิบัติเฉพาะตนและหลักปฏิบัติทางสังคมในหลักคำสอนของศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม

ศาสนาพุทธมีหลักธรรมสำคัญคือสัมมาอริยมรรค 8 ประกอบด้วยธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติเฉพาะตนและหลักปฏิบัติทางสังคม หลักปฏิบัติเฉพาะตนมี 5 ประการ คือ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และ สัมมาสมาธิ หลักปฏิบัติทางสังคมมี 3 ประการ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ หลักปฏิบัติทั้งสองส่วนนี้สนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่วนศาสนาอิสลามมีหลักธรรมสำคัญคือศรัทธา 6 และ หลักปฏิบัติ 5 ที่มุสลิมทุกคนจะต้องถือเป็นหน้าที่และเป็นกิจวัตรอันจะขาดมิได้ ศรัทธา 6 คือ ศรัทธาต่ออัลเลาะห์ ศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์หรือเทวดาของอัลเลาะห์ ศรัทธาต่อคัมภีร์ของอัลเลาะห์ ศรัทธาต่อรอซูลหรือศาสนทูตของอัลเลาะห์ ศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์หรือวันสุดท้ายของโลก และศรัทธาต่อการกำหนดของอัลเลาะห์ สำหรับหลักปฏิบัติ 5 ได้แก่ การปฏิญาณตน การถือศีลอด การละหมาดวันละ 5 เวลา การจ่ายซะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์

หลักคำสอนในศาสนาพุทธที่เหมือนกับศาสนาอิสลามคือการสร้างสันติสุขในสังคมโดยการงดใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่น มีความเมตตากรุณาต่อตนเอง สังคม และโลก ส่วนที่ต่างกันคือเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ศาสนาพุทธสอนให้สร้างสันติสุขให้แก่ตนเองและผู้อื่น โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน แต่ศาสนาอิสลามสอนให้สร้างสันติภาพโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการกลับสู่พระเจ้า

คำสำคัญ: คำสอนศาสนาพุทธ, คำสอนศาสนาอิสลาม

ABSTRACT

This academic article aims to study and compare individual and social practices in the Buddhist doctrine and Islamic doctrine.

Buddhist principle is Noble Eightfold Path, consisting of personal practices and social practices. The principles of personal practices are *Sammādiṭṭhi*, *Sammāsamkappa*, *Sammāvāyāma*, *Sammāsati* and *Sammāsamādhī*. The principles of personal practices are *Sammāvācā*,

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University, Pattani Campus

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University, Pattani Campus

Sammākamanta and Sammā-ājīva. These two practice principles support each other. As for Islam, there are 6 principles of faith and 5 principles of practice that every Muslim must regard as a duty and routine that are indispensable. 6 principles of faith are Faith in Allah, Faith in Allah's angels, Belief in the Book of Allah, Faith in Allah's Messengers, Faith in the Hereafter or the Last Day of the World and Faith in Allah's decree. Moreover, the five principles of practice are pledge, fasting, praying five times a day, paying Zakat, and performing the Hajj.

Buddhist principles, like Islam, are creation of peace in society by abstaining from violence against other people, and being kind to oneself, society and the world. Different teaching is the ultimate life goal. Buddhism teaches people to create peace for oneself and others for ultimate goal, Nirvana, while Islam does for returning to God.

KEYWORDS: Buddhist Teachings, Islamic Teachings

1. บทนำ

ศาสนาพุทธมีคำสอนหลักคือทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ซึ่งมีหลักปฏิบัติ (สัมมาอริยมรรค) 8 ประการ คือ การปฏิบัติถูกต้องดังงามใน 1. ความเห็น (สัมมาทิฐิ) หมายถึงความรู้ความเข้าใจถูกต้องตามที่เป็นจริง 2. ความดำริ (สัมมาสังกัปปะ) หมายถึง คิดสุจริต ตั้งใจทำสิ่งที่ดีงาม 3. การเจรจา (สัมมาวาจา) หมายถึง กล่าวคำสุจริต 4. การกระทำ (สัมมากัมมันตะ) หมายถึง ทำการที่สุจริต 5. การเลี้ยงชีพ (สัมมาอาชีวะ) หมายถึง ประกอบอาชีพที่สุจริต 6. ความเพียร (สัมมาวายามะ) หมายถึง เพียรละชั่วบำเพ็ญดี 7. ความระลึกลับ (สัมมาสติ) หมายถึง ทำการด้วยจิตสำนึกเสมอ และ 8. ความตั้งจิตมั่น (สัมมาสมาธิ) หมายถึง คมจิตให้แน่วแน่มั่นคง (พระอานาจ จิตตพโตะ (เสมอทรัพย์). 2562) สัมมาอริยมรรค 8 ประการนี้ครอบคลุมทุกกิจกรรมของชีวิตทั้งความคิด การพูด และการกระทำ คำสอนอื่น ๆ ในศาสนาพุทธ ล้วนรวมลงในหลักปฏิบัติทั้ง 8 ประการ

ส่วนศาสนาอิสลามมีคำสอนหลัก 2 หมวด คือ หลักศรัทธา 6 และหลักปฏิบัติ 5 ศรัทธาเป็นเงื่อนไขแรกในการประกอบความดีงาม อิสลามถือว่าการทำความดีเป็นรูปธรรมแห่งศรัทธา (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ, 2565) หลักศรัทธา 6 ประกอบด้วย 1) ศรัทธาต่ออัลเลาะห์ว่าพระองค์ทรงมีคุณสมบัติเลิศครบถ้วนสมบูรณ์ ปราศจากข้อบกพร่อง และศรัทธาว่าพระองค์ทรงบันดาลทุกสิ่งทุกอย่าง ทรงเดชานุภาพและอำนาจสูงสุด ทรงเอกสิทธิ์ในการปกครองและการบริหาร ทรงเป็นที่พึ่งของทุกสิ่ง ทรงกำหนดการดำเนินชีวิตของมนุษย์และสัตว์รวมทั้งสรรพสิ่งทั้งมวล 2) ศรัทธาต่อมาลาอิกะฮ์หรือเทวดาของอัลเลาะห์ว่า อัลเลาะห์ทรงสร้างเทวดาขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจตามที่อัลเลาะห์บัญชา 3) ศรัทธาต่อคัมภีร์ของอัลเลาะห์ เชื่อมั่นว่าคัมภีร์ที่อัลเลาะห์ประทานให้แก่บรรดาศาสนทูตเป็นบทยัญญัตติที่ปฏิบัติความดีและละเว้นความชั่ว 4) ศรัทธาต่อรอซูลหรือศาสนทูตของอัลเลาะห์ รอซูล หมายถึง ผู้รับใช้หรือผู้แทนของอัลเลาะห์ซึ่งเป็นมนุษย์เพศชายที่ฉลาด เป็นคนดีมีคุณธรรม และอัลเลาะห์ทรงแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แนะนำสั่งสอนมนุษย์ให้ประกอบแต่ความดี ละเว้นการทำชั่ว 5) ศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์หรือวันสุดท้ายของโลก วันอาคิเราะฮ์คือกำหนดการสิ้นสุดของสรรพสิ่งทั้งปวง เว้นแต่สิ่งที่พระเจ้าประสงค์ให้รอดอยู่ และ 6) ศรัทธาต่อการกำหนดของอัลเลาะห์ทั้งทางดีและทางร้าย (ประภาส แก้วเกตุพงษ์, 2564)

ด้วยศรัทธาทั้ง 6 ประการนั้น ชาวมุสลิมจะปฏิบัติมั่นคงตามหลักปฏิบัติ 5 ได้ คือ 1) ต้องกล่าวปฏิญาณตนอย่างเปิดเผย ชัดเจนและศรัทธาเลื่อมใสอย่างแท้จริง 2) ต้องกระทำละหมาดทุกวันวันละ 5 เวลา การละหมาดเป็นการเข้าเฝ้าอัลเลาะห์ เพื่อสรรเสริญพระเกียรติคุณ วิงวอนขอพรและขอภัยโทษต่อพระองค์ 3) ต้องบริจาคทรัพย์หรือชะกาต ชะกาตคือทรัพย์สิน ได้แก่ เงิน สิ่งเพาะปลูก สินค้า ปศุสัตว์ และผลไม้ ที่แบ่งออกมาเพื่อบริจาคแก่บุคคล 8 กลุ่ม คือ 3.1) คนยากจน มีทรัพย์สินไม่เพียงพอในการดำรงชีพตามสมควรแก่อัตรา 3.2) คนอนาถา ไม่มีที่พึ่ง 3.3) ผู้ที่ศรัทธาในอิสลาม เพื่อเป็นการสนับสนุนให้กำลังใจ 3.4) มุสลิมที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพราะใช้จ่ายในทางกุศล ไม่ใช่หนี้การพนัน 3.5) คนเดินทางที่แปลกถิ่น บังเอิญหมดทุนในการเดินทางกลับไปสู่ถิ่นเดิม 3.6) ผู้ทำสงครามเพื่อศาสนาอิสลามหรือเกี่ยวกับกิจการนี้ 3.7) พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ที่ได้รับแต่งตั้งให้เก็บชะกาต 3.8) ทาสที่จะเอาทรัพย์ไปไถ่ตัวเป็นอิสระ 4) ต้องถือศีลอดทุกวันตลอดเดือนรอมฎอน (เดือน 9 ตามปฏิทินอิสลาม) โดยงดเว้นการบริโภคอาหาร การดื่ม การสูบบุหรี่ การเสพเมถุน อยู่ในลักษณะสำรวมตน ละเว้นการกระทำชั่วทั้งทางกาย วาจาและใจ นับตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์ขึ้น จนถึงเวลาพระอาทิตย์ตกทุกวัน 5) ต้องเดินทางไปบิเฎฮ์พีรียัจญ์ (เดือน 12 ของปฏิทินอิสลาม) มุสลิมไม่ว่าชายหญิงจะต้องเดินทางไปแสวงบุญที่นครเมกกะอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ 5.1) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจ รู้จักสภาวะเอกภาพของพระเจ้า กตัญญูทเวที่ต่อบิดามารดา ให้ความรักเมตตาต่อผู้อื่น 5.2) เพื่อให้ผู้ศรัทธาดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่คูหมีนความเชื่อศรัทธาของศาสนาอื่น ๆ 5.3) เพื่อให้ผู้ศรัทธาได้ปฏิบัติตนในวิถีทางที่ถูกต้อง มีความเอื้ออารีต่อผู้อื่น และเห็นคุณค่าของความเสมอภาคของมนุษยชาติ เคารพในสิทธิมนุษยชน 5.4) เพื่อให้ผู้ศรัทธายึดมั่นในวินัยบัญญัติในศาสนาอย่างเคร่งครัด 5.5) เพื่อให้ผู้ศรัทธามีประสบการณ์ต่อความยากลำบาก มีความอดทนและ เผชิญอุปสรรคทั้งหลายได้

เห็นได้ว่าหลักคำสอนของทั้งสองศาสนาสอดคล้องกันในเรื่องการปฏิบัติดีทั้งกาย วาจา ใจ อย่างไรก็ตาม แต่ละศาสนายังมีคำสอนปลีกย่อยอีกจำนวนมากที่น่าสนใจศึกษาว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักคำสอนของศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามทั้งในส่วนที่เป็นหลักปฏิบัติเฉพาะตนและหลักปฏิบัติทางสังคม

2. หลักปฏิบัติเฉพาะตน เป็นการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานในจิตใจมนุษย์ หลักปฏิบัติเฉพาะตนในศาสนาพุทธ ได้แก่ การปฏิบัติถูกต้องตั้งงามในความเห็น ความคิด ความเพียรพยายาม ความระลึกข้ตัว และความตั้งใจมั่น ในศาสนาอิสลาม ก็มีคำสอนเกี่ยวกับคุณธรรมเหล่านี้เช่นกัน

2.1 ความเห็นถูกต้องตั้งงาม

สัมมาทิฐิหรือความเห็นถูกต้องตั้งงาม เป็นคุณลักษณะสำคัญประการแรกที่จะนำไปสู่หลักปฏิบัติที่ถูกต้องอื่น ๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิคือการรับฟังความเห็นของผู้อื่น (ปรโตโฆชะ) และการพิจารณาโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, 2540) การรับฟังความเห็นของผู้อื่นรวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฟัง การอ่าน การเรียนรู้จากสื่อ และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบในปัจจุบัน การรับรู้ข้อมูลรอบด้านเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาโดยแยบคายหรือการคิดเป็น หรือการรู้จักคิด การพิจารณาโดยแยบคายจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีข้อมูลเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การมีข้อมูลมากมายอาจไม่นำไปสู่การพิจารณาโดยแยบคาย ถ้าไม่รู้จักวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

สัมมาทิฐิมีหลายมิติตามมุมมองของผู้อธิบาย เช่น ในมิติของความทุกข์ สัมมาทิฐิคือความเห็นที่ถูกต้องว่าเหตุที่สำคัญของความทุกข์คือตัณหา และตัณหาก่มีได้เกิดขึ้นมาล่อย ๆ ต้องมีกระบวนการเกิดตัณหาที่นำไปสู่อุปาทาน

และกระบวนการเกิดแห่งทุกข์อย่างสมบูรณ์ กระบวนการเกิดทุกข์จะหมดไปเมื่อหมดอวิชชา (ความไม่รู้) กระบวนการแห่งทุกข์ก็หมดไป ความเห็นถูกต้องเช่นนี้จะนำไปสู่การถอนรากถอนโคนเหตุแห่งทุกข์ (พระครูชวลิตธรรมากร (ถาวร), 2560)

ในมิติของความจริงอันประเสริฐ (อริยสัจ) สัมมาทิฏฐิคือความเห็นที่ถูกต้องว่าอริยสัจ 4 มีความรู้ 3 ลำดับ คือ สัจจญาณ (การรู้ความจริง 4 ประการ คือ ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และวิธีปฏิบัติเพื่อดับทุกข์) กิจจญาณ (การรู้จักที่บุคคลจะต้องปฏิบัติต่ออริยสัจทั้ง 4 ประการ) กตญาณ (การรู้ว่าตนได้ปฏิบัติถูกต้องแล้วในอริยสัจ 4) (พระสมุห์พรเลิศ วิสุทธีโล (ไกรจรัส), 2556)

พระสารีบุตรซึ่งเป็นอัครสาวกของพระพุทธเจ้า และได้รับยกย่องว่าเป็นเลิศกว่าเหล่าภิกษุในด้านสติปัญญา อธิบายความเห็นถูกต้องตามที่เป็นจริงไว้ในสัมมาทิฏฐิสูตฺร พระไตรปิฎกเล่ม 12 โดยกล่าวถึงประเภทของความรู้ที่เป็น สัมมาทิฏฐิไว้หลายลักษณะ เช่น สัมมาทิฏฐิคือความรู้ชัดในกุศลและอกุศล และรู้ชัดในรากเหง้าแห่งกุศลและอกุศล อกุศล ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤตินอกใจ การกล่าวมัจฉาวจา (พูดเท็จ ส่อเสียด หยาบคาย เพ้อเจ้อ) ความอยากได้ของผู้อื่น การปองร้ายผู้อื่น รากเหง้าของอกุศล ได้แก่ ความโลภ (โลภะ) ความโกรธ (โทสะ) ความหลง (โมหะ) ส่วนกุศล ได้แก่ การเว้นจากอกุศล รากเหง้าของกุศล ได้แก่ ความปราศจากอกุศล

อีกทั้งพระสารีบุตรยังกล่าวด้วยว่าสัมมาทิฏฐิคือความรู้ชัดในทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และการปฏิบัติ ถึงความดับทุกข์ ความทุกข์ ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความตาย ความแห่งใจ ความพิโรธรำพัน ความไม่สบายกาย ความเสียใจ ความคับแค้นใจ ความประจวบกับสิ่งไม่เป็นที่รัก ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความไม่ได้สมหวังในสิ่งที่ปรารถนา เหตุแห่งทุกข์ ได้แก่ ตัณหาที่ทำให้เกิดในภพใหม่ ประกอบด้วยความกำหนัด (กามตัณหา) ความสามารถแห่งความเพลิน (ภวตัณหา) ความเพติดเพลินยิ่งในอารมณ์นั้น ๆ (วิภวตัณหา) ความดับทุกข์ ได้แก่ ความดับไม่เหลือ ความสละ ความวาง ความปล่อย ความไม่พัวพันในตัณหา การปฏิบัติถึงความดับทุกข์ ได้แก่ สัมมาอริยมรรค 8

นอกจากนี้ ในมหาจัตตารีสกสูตร พระไตรปิฎกเล่ม 14 พระพุทธเจ้ายังตรัสว่า สัมมาอริยมรรค 8 มีสัมมาทิฏฐิ เป็นประธาน ผู้มีสัมมาทิฏฐิจะรู้จักสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ และ สัมมาสติ สัมมาอริยมรรคทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบของสัมมาสมาธิ

จะเห็นว่าศาสนาพุทธเน้นให้พุทธศาสนิกชนตรวจสอบตนเองว่ายังมีความไม่ฉลาด (อกุศล) คือ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤตินอกใจ การกล่าวมัจฉาวจา (พูดเท็จ ส่อเสียด หยาบคาย เพ้อเจ้อ) ความอยากได้ของผู้อื่น การปองร้ายผู้อื่น หรือไม่ อกุศลเหล่านี้เกิดจากรากเหง้าคือความโลภ ความโกรธ ความหลง หรือมีความรู้ชัดใน ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และการปฏิบัติถึงความดับทุกข์หรือไม่ ผู้ที่มีความรู้ชัดในกุศล/อกุศล และ ความทุกข์/ความดับทุกข์ ถือว่าเป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิ

ในศาสนาอิสลาม ศรัทธาเป็นเงื่อนไขแรกในการประกอบความดีงาม การทำความดีเป็นการแสดงศรัทธา ต่ออัลเลาะห์ มุสลิมยึดมั่นในหลักศรัทธา 6 คือศรัทธาในอัลเลาะห์ เทวทูต คัมภีร์ ศาสนทูตของอัลเลาะห์ วันสุดท้ายของโลก และการกำหนดของพระเจ้า มุสลิมจึงต้องปฏิบัติตามเทวทูต คัมภีร์ ศาสนทูตของอัลเลาะห์ อัลเลาะห์ทรง แต่งตั้งศาสนทูตซึ่งเป็นคนดีมีศีลธรรมให้ทำหน้าที่แนะนำสั่งสอนมนุษย์ให้ทำความดี ละเว้นการทำชั่ว เมื่อถึงวันสุดท้ายของโลก คนที่ทำความดีจะถูกตัดสินให้เข้าอยู่ในสวรรค์ ผู้ที่ทำความชั่วจะถูกพิพากษาให้ตกนรก

2.2 ความคิดถูกต้องดีงาม

ศาสนาพุทธอธิบายสัมมาสังกัปปะหรือความดำริหรือความคิดที่ถูกต้องไว้ในมหาจัตตารีสกสูตร พระไตรปิฎก เล่ม 14 ว่า สัมมาสังกัปปะจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเห็น ความเพียรพยายาม และความระลึกงูตัวที่ถูกต้องดีงาม สัมมาสังกัปปะประกอบด้วยความดำริในการออกจากกาม (เนกขัมมสังกัปปะ) ความดำริในความไม่พยาบาท (อพยพาทสังกัปปะ) และความดำริในการไม่เบียดเบียน (อวิหิงสาสังกัปปะ)

ศาสนาอิสลามเน้นให้ศาสนิกปฏิบัติตามคำสอนของอัลเลาะห์และศาสนทูตซึ่งรับคำสอนของอัลเลาะห์มาสอนมนุษย์ การปฏิบัติตามหลักศรัทธา 6 และหลักปฏิบัติ 5 เป็นการควบคุมพฤติกรรมชาวมุสลิมไม่ให้หลงใหลเพลิดเพลินไปกับสิ่งที่จะชักจูงใจให้ห่างจากคำสอนในศาสนา เช่น การละหมาดวันละ 5 เวลาเป็นการผูกจิตใจของศาสนิกไว้กับอัลเลาะห์ การถือศีลอดเป็นการควบคุมชาวมุสลิมให้ตั้งมั่นในกุศลธรรม เนื่องจากในช่วงของการถือศีลอดจะต้องควบคุมความคิด การพูด และการกระทำไม่ให้เป็นอกุศล

ศาสนาอิสลามสอนให้ศาสนิกให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีที่สุดในวันที่เป็นปัจจุบัน ไม่ต้องคิดเรื่องอดีต และไม่ต้องคิดกังวลเรื่องในวันพรุ่งนี้ และมอบหมายกิจการทุกอย่างต่ออัลเลาะห์ เมื่อกระทำทุกอย่างด้วยความพยายามและดีที่สุดแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไรก็แล้วแต่อัลเลาะห์จะทรงประสงค์และช่วยเหลือ

ผู้ศรัทธาทุกคนปิดประตูแห่งความพ้อฝันจินตนาการและฝันเฟื่องแห่งชีวิต และต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง มิใช่เพียงแต่ความฝันและกลลวง

เมื่อมนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้เพียงเพื่อเกียรติยศชื่อเสียง หรือเป้าหมายใดแห่งโลกนี้ซึ่งเป็นทางผ่านชั่วคราว (โลกดุนยา) บางครั้งเขาจะประสบความล้มเหลวหรือเผชิญอุปสรรค เขาจะน้อยรับสิ่งกีดขวางเส้นทางของเขา ด้วยวิญญูณแห่งผู้ศรัทธาอย่างแท้จริง เขารู้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่แผ้วพานมาประสบนั้นคือการลิขิตและพระประสงค์ของอัลเลาะห์ทั้งสิ้น

2.3 ความเพียรพยายามถูกต้องดีงาม

ในศาสนาพุทธ สัมมาวายามะหรือความเพียรพยายามถูกต้องดีงามเป็นองค์ประกอบร่วมกับสัมมาทิฏฐิและสัมมาสติในการสร้างองค์ประกอบอื่นอีก 4 องค์ประกอบของสัมมาอาริยมรรค 8 กล่าวคือการสร้างสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ จะต้องอาศัยสัมมาทิฏฐิ สัมมาวายามะ และสัมมาสติ เมื่อทั้ง 7 องค์ประกอบเหล่านี้ถูกต้องดีงามแล้ว ก็จะเกิดสัมมาสมาธิ

สัมมาวายามะเป็นหลักธรรมเดียวกับสัมมัปปธาน 4 (ความเพียรที่ถูกต้องดีงาม 4 ประการ) คือ ความพยายามป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ความพยายามละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ความพยายามสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด และความพยายามรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว (กรณิการ์ ขาวเงิน และนันทพล โรจนโกศล, 2561)

ในศาสนาอิสลาม ศาสนิกจะต้องมีความเพียรพยายามอย่างมากในการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ เช่น การละหมาด มุสลิมทั้งชายและหญิงที่บรรลุนิติภาวะทางร่างกายหรือย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวแล้วต้องละหมาดวันละ 5 ครั้ง คือ ละหมาดดูหฺรี ในช่วงบ่าย ละหมาดอัศริ ในช่วงเย็น ละหมาดมัฆริบ ในช่วงตะวันตกลับขอบฟ้า ละหมาดอิฮาอ์ ในช่วงค่ำ และละหมาดศุบฮิ ในช่วงแสงอรุณขึ้น เพื่อแสดงความเคารพต่ออัลเลาะห์ ผู้ที่ละหมาดสม่ำเสมอจะได้ประโยชน์แก่ตนเอง ทำให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์ ขจัดอารมณ์หม่นหมอง เกรงครัดในระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต จิตใจสำรวมระลึกถึงอัลเลาะห์ตลอดเวลาซึ่งจะทำให้ไม่มีโอกาสคิดทำความชั่วต่าง ๆ คิดแต่จะปฏิบัติ

ตามบทบัญญัติของพระองค์ นอกจากนี้ยังได้ฝึกความอดทนต่ออารมณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการละหมาด (ประกาศ แก้วเกตุพงษ์, 2564; อาลี ฮาซัน, 2549)

การถือศีลอดหรือการถือบวช ภาษาอาหรับใช้คำว่า “อัสเซฮัม” หรือ “อัสศิยาม” หมายถึง การงดเว้นสิ่งที่จะทำให้การถือศีลอดเป็นโมฆะตามศาสนบัญญัติ เริ่มตั้งแต่เวลาแสงอรุณขึ้นจนถึงตะวันตกดินในเดือนรอมฎอน การถือศีลอดแสดงถึงความเสมอภาคทางสังคมคือทุกคนต้องอดเหมือนกันด้วยความสมัครใจ ในช่วงที่ถือศีลอดจะต้องควบคุมจิตใจตนเองให้ดี มีคุณธรรม สำนวนตนและยำเกรงต่อพระเจ้า ไม่ประพฤติผิดในขณะถือศีลอด มีจิตใจที่เมตตา สงสาร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีจิตสำนึกในเมตตาแห่งพระเจ้า มีระเบียบวินัยและฝึกให้ตรงต่อเวลา ที่สำคัญคือ การฝึกความอดทนอดกลั้นต่อความหิว ซึ่งจะทำให้เข้าใจและเห็นคนยากจนที่ขาดแคลนและใช้ชีวิตยากลำบาก (ประกาศ แก้วเกตุพงษ์, 2564; อาลี ฮาซัน, 2549)

การประกอบพิธีฮัจญ์ มุสลิมที่มีความพร้อมจะเดินทางไปทำพิธีฮัจญ์ที่ศาสนสถานบัยตุลลอฮ์นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ผู้มีความพร้อมหมายถึงมุสลิมที่มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญาที่สมบูรณ์ มีทรัพย์สินเพียงพอในการใช้จ่ายโดยไม่ต้องเป็นหนี้สินและเดือดร้อนบุคคลที่อยู่ข้างหลัง และเส้นทางที่เดินทางไป จะต้องปลอดภัย นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้ที่ประกอบศาสนกิจอื่น ๆ สมบูรณ์เสียก่อนเช่น การละหมาด การถือศีลอด การบริจาคซะกาต พิธีฮัจญ์เป็นศาสนกิจที่สรุปอุดมการณ์ทางสังคมไว้ครบบริบูรณ์ มุสลิมทั่วโลกเดินทางจากไปสู่พิธีฮัจญ์ด้วยจิตใจดวงเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างในถิ่นฐานที่อยู่ ภาษา สีผิว ฐานะ ตำแหน่งทางสังคม เมื่อทุกคนเดินทางมาสู่ศาสนกิจนี้ สิ่งเหล่านั้นถูกสลัดทิ้งไปโดยสิ้นเชิง ผู้คนมากมายร่วมกิจกรรมเดียวกันในสถานที่เดียวกันโดยไม่มีเรื่องจก ไม่มีเรื่องโกรธเกลียดกัน ไม่มีเรื่องขัดแย้งกัน ทุกคนยิ้มแย้ม ทักทายกัน ช่วยเหลือกัน และพร้อมจะให้อภัย (ประกาศ แก้วเกตุพงษ์, 2564; อาลี ฮาซัน, 2549) ผู้เข้าร่วมพิธีฮัจญ์จึงต้องมีความอดทนต่อความยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นจากการเดินทาง การพักอาศัยในสถานที่ไม่คุ้นเคย และการเข้าร่วมศาสนกิจพร้อมกับคนจำนวนมาก

2.4 ความระลึกรู้ตัวถูกต้องดีงาม

ในศาสนาพุทธ สติหมายถึงความระมัดระวัง ความตื่นตัวต่อหน้าที่ ความมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ ภาวะที่พร้อมอยู่เสมอในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สติเป็นธรรมสำคัญอย่างมากเพราะเป็นตัวควบคุมการปฏิบัติหน้าที่และคอยป้องกันยับยั้งไม่ให้หลงเพลินไปตามความชั่ว ไม่ให้ความชั่วเล็ดลอดเข้าไปในจิตใจได้

สติมีประโยชน์หลายประการ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562) ดังนี้

2.4.1 ควบคุมรักษากิจให้อยู่ในภาวะที่ต้องการ เลือกรับสิ่งที่ต้องการ กันสิ่งที่ไม่ต้องการออกไป ตรึงกระแสนความคิดให้นิ่งเข้าที่ และทำให้จิตเป็นสมาธิได้ง่าย

2.4.2 ทำให้ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาพที่เป็นตัวของตัวเอง มีความโปร่งเบา ผ่อนคลาย เป็นสุขโดยสภาพของมันเอง พร้อมที่จะเผชิญความเป็นไปต่าง ๆ และจัดการกับสิ่งทั้งหลายในโลกได้ผลดี

2.4.3 เหนียวหนากระบวนการรับรู้และกระแสความคิดให้มีขอบเขตการรับรู้และความคิดขยายออกไปโดยมิติต่าง ๆ ได้

2.4.4 พิจารณาอารมณ์ด้วยปัญญาได้ชัดเจนเต็มที่ เท่ากับเป็นฐานในการสร้างเสริมปัญญาให้เจริญบริบูรณ์

2.4.5 ขำระพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ให้บริสุทธิ์ ไม่เป็นไปตามอำนาจตัณหา อุปาทาน และร่วมกับสัมปชัญญะ ทำให้พฤติกรรมเหล่านั้นเป็นไปด้วยปัญญา หรือเหตุผลบริสุทธิ์ล้วน ๆ

ในศาสนาอิสลาม ความมีสติหมายถึงการระลึกถึงอัลเลาะห์อยู่เสมอ เพราะอัลเลาะห์ให้กำเนิดสรรพสิ่ง ทรงเลี้ยงดู ปกป้อง รักษาและประทานปัจจัยยังชีพ สิ่งที่มีมนุษย์ครอบครองอยู่ล้วนเป็นกรรมสิทธิ์ของพระองค์ทั้งสิ้น สักวันหนึ่งทุกสิ่งจะกลับไปสู่พระองค์ เพื่อรับการพิพากษาและการตอบแทนจากพระองค์ พระองค์ย้ำเตือนให้บรรดาผู้ศรัทธาสารวมตนและยำเกรงต่อพระองค์ เพราะการสารวมตนต่อพระองค์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ดี ทั้งทางด้านการศึกษา คำพูด และจิตใจ อัลเลาะห์ได้เตือนสติว่า อย่าหลงลืมหรือแก่งเล็งเลิงพระองค์ เพราะผู้ใดก็ตามที่หลงลืมพระองค์ พระองค์ย่อมไม่ประทานความช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่เขาประสบความทุกข์อย่างใหญ่หลวงในวันพิพากษา ในทางกลับกัน ผู้ใดก็ตามที่รำลึกถึงพระองค์เป็นอาภิน พระองค์จะทรงยกย่องสรรเสริญผู้นั้น และจะประทานความช่วยเหลือแก่เขา (อัปดุลมานาฟ อันนินันับ, ม.ป.ป.)

2.5 ความตั้งใจมั่นถูกต้องดีงาม

สมาธิหรือความตั้งใจมั่นถูกต้องดีงามหมายถึงภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง แน่วแน่แนบสนิทอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ส่าย ไม่วอกแวก สมาธิมีลักษณะไม่ส่ายหรือไม่ฟุ้งซ่าน เหมือนเปลวเทียนในที่ไม่มี ลม ไฟทำงานเผาไหม้ต่อเนื่องไปสม่ำเสมอ ไม่หยุดนิ่ง แต่สงบแน่วแน่ จิตที่มีสมาธิจะมีคุณภาพและสมรรถภาพตามลักษณะ ดังนี้

2.5.1 แข็งแรง มีพลังมาก เหมือนกระแสน้ำที่ถูกควบคุมให้ไหลพุ่งไปในทิศทางเดียว ย่อมมีกำลังแรงกว่าน้ำที่ถูกปล่อยให้ไหลกระจายออกไป

2.5.2 ราบเรียบ สงบ เหมือนสระหรือบึงน้ำใหญ่ที่มีน้ำนิ่ง ไม่มีลมพัด ไม่มีสิ่งรบกวนให้กระเพื่อม ไม่พลัว ไม่สั่นไหว

2.5.3 ใส กระจ่าง มองเห็นอะไร ๆ ได้ชัด เหมือนน้ำสงบนิ่ง ไม่เป็นริ้วคลื่น และฝุ่นละอองที่มีก็ ตกตะกอนนอนก้นหมด

2.5.4 นุ่มนวล แคล่วคล่อง เหมาะแก่การใช้งาน เพราะไม่เครียด ไม่กระด้าง ไม่วุ่น ไม่ขุ่นมัว ไม่สับสน ไม่เร่าร้อน ไม่กระวนกระวาย

สัมมาสมาธิมีประโยชน์ที่เป็นจุดหมายหรืออุดมคติทางธรรมคือเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดอันได้แก่ความหลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ทั้งปวง นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ในชีวิตประจำวันด้วย คือ 1) ช่วยทำให้จิตใจอ่อนคลาย หายเครียด เกิดความสงบ หายกระวนกระวาย ยิ่งหลุดจากความก่อกวนวิตกกังวล เป็นเครื่องพักผ่อนกาย ให้ใจสบาย และมีความสุข 2) เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน การเล่าเรียน และการทำกิจทุกอย่าง เพราะจิตที่เป็นสมาธิแน่วแนอยู่กับสิ่งที่กำลังกระทำ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก ไม่เลื่อนลอยเสีย ย่อมช่วยให้เรียน ให้คิด ให้ทำงานได้ผลดี การงานก็เป็นไปโดยรอบคอบ ไม่ผิดพลาด และป้องกันอุบัติเหตุได้ดีเพราะเมื่อมีสมาธิก็ย่อมมีสติกำกับอยู่ด้วย ดังที่ท่านเรียกว่าจิตเป็นกัมมณีหรือกรรมนียแปลว่าควรแก่งาน หรือเหมาะแก่การใช้งาน 3) ช่วยเสริมสุขภาพกาย และใช้แก้ไขโรคได้ร่างกายกับจิตใจอาศัยกัน และมีอิทธิพลต่อกัน บุคคลทั่วไป เมื่อกายไม่สบาย จิตใจก็พลอยอ่อนแอเศร้าหมองขุ่นมัว ครั้นเสียใจ ไม่มีกำลังใจ ก็ยิ่งซ้ำให้โรคทางกายนั้นทรุดหนักลงไปอีก แม้ในเวลาที่เราเป็นปกติพอประสบเรื่องราวให้เศร้าเสียใจ รุนแรง ก็ล้มป่วยเจ็บไข้ไปได้ ส่วนผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็งสมบูรณ์ (โดยเฉพาะท่านที่มีจิตหลุดพ้นเป็นอิสระแล้ว) เมื่อเจ็บป่วย ก็ไม่สบายอยู่แค่กายเท่านั้น จิตใจไม่พลอยป่วยไปด้วย ยิ่งกว่านั้น กลับใช้ใจที่สบายมีกำลังจิตเข้มแข็งนั้นหันกลับมาส่งอิทธิพลบรรเทาหรือผ่อนเบาโรคทางกายได้อีกด้วย อาจทำให้โรคหายง่ายและไวขึ้น หรือแม้แต่ใช้กำลังสมาธิระงับทุกข์เวทนาทางกายไว้ก็ได้ ในด้านดีผู้มีจิตใจ

ผ่องใสเบิกบาน ย่อมช่วยให้กายเอิบอิ่ม ผิวพรรณผ่องใส สุขภาพกายดี เป็นภูมิต้านทานโรคไปในตัว (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2562)

ในศาสนาอิสลาม การทำสมาธิมี 2 แนวคิด แนวคิดแรกเป็นการฝึกสมาธิด้วยการตั้งจิตมุ่งมั่น โดยสะท้อนให้เห็นว่าสมาธิเป็นเรื่องการเพิ่มผลผลิตจากการคิดและการพัฒนาปัญญา เพื่อเข้าถึงอัลเลาะห์ เชื่อว่ากระบวนการพัฒนาปัญญาส่วนหนึ่งจะเกิดจากการดลบันดาลของพระเจ้าในการปลุกจิตสำนึกและปลดปล่อยวิญญูณของมนุษย์ให้เป็นอิสระ นอกจากนี้ การฝึกสมาธิจะช่วยฝึกบุคลิกภาพภายในตัวของบุคคลให้ได้รับการพัฒนาจิตวิญญาณและการได้เข้าถึงพระเจ้า แนวคิดที่ 2 มุ่งเน้นเรื่องการปฏิบัติตนและเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้การสวดอ่อนวอนให้ชีวิตได้เดินทางไปสู่พระหัตถ์ของอัลเลาะห์ขณะที่ยังมีชีวิต

จะเห็นได้ว่าหลักปฏิบัติเฉพาะตนทั้งในศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามมีความสอดคล้องกันทั้งหมด แม้จะแตกต่างกันบ้างในความเชื่อเบื้องต้นหลังหลักปฏิบัติเหล่านั้น กล่าวคือศาสนาพุทธไม่มีพระเจ้าหรืออัลเลาะห์ที่มนุษย์จะต้องสวดอ่อนวอนขอพรหรือขอภัยโทษ การทำความดีใด ๆ จึงเกิดจากพลังอำนาจทางใจของตนเอง พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้สอนหรือผู้ชี้ทาง ศาสนิกเป็นผู้ปฏิบัติจะได้รับผลการกระทำโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องผ่านการพิพากษาใด ๆ ในศาสนาอิสลาม อัลเลาะห์ทรงเป็นผู้สอนเหมือนกันผ่านเทวทูตและศาสนทูต อีกทั้งยังทรงเป็นผู้พิพากษาผลการกระทำของศาสนิกในวันสุดท้ายหรือวันสิ้นโลก

หลักปฏิบัติต่อสังคมก็เช่นกัน ทั้งสองศาสนามีคำสอนสอดคล้องกัน ในการกล่าวถ้อยคำ การกระทำ และการประกอบอาชีพที่ถูกต้องดีงาม

3. หลักปฏิบัติต่อสังคม เป็นการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข สรรค์สร้างสังคมให้น่าอยู่ ลดความขัดแย้งและคำจูนหนุนนำสังคมให้มีความปกติสุขตลอดไป หลักปฏิบัติต่อสังคมในศาสนาพุทธประกอบด้วยความถูกต้องดีงามในการกล่าววาจา การกระทำ และการประกอบอาชีพ ซึ่งปรากฏในศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน

3.1 การกล่าวถ้อยคำถูกต้องดีงาม

สัมมาวาจาหรือการกล่าวถ้อยคำที่ถูกต้องดีงามคือการกล่าววาจาที่เป็นศีลธรรม เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง นำมาซึ่งความสุข ความสงบ แสดงเจตนาสมาทานศีล ตั้งใจประพฤติ ไม่สื่อสารด้วยจิตใจที่ห่อหุ้มด้วยตัณหา ไม่พูดเพื่อตอบสนองตัณหา ไม่พูดเพื่อแสวงหาสิ่งที่จะมาบำรุงบำเรอตัณหา แต่พูดเพื่อความเข้าใจ สัมมาวาจามีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. ถ้อยคำสัมมาวาจา ได้แก่ วาจาที่ดีมีศีลธรรม หวังประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่ได้พูดเพื่อตนเอง คำพูดจึงนำมาซึ่งความสุข ความสงบ

2. เจตนาสัมมาวาจา ได้แก่ วาจาที่มีเจตนาสมาทานศีล มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป เจตนารักษาศีลระมัดระวังตนเองไม่ให้ไปสู่มุคติ เป็นผู้มีสติในการกล่าววาจา

3. วิธีสัมมาวาจา ได้แก่ การงดเว้นจากวาจาทุจริต 4 คือ การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ และการพูดเพ้อเจ้อ

การงดเว้นจากการพูดเท็จ คือ ให้พูดเฉพาะคำจริง เรื่องจริง เรื่องที่เชื่อถือได้

การงดเว้นจากการพูดส่อเสียด คือ ให้พูดตรงไปตรงมา ไม่เป็นคนต่อหน้าว่าดี พอลับหลังกลับนินทา หรือพูดให้คนอื่นเสียหาย

การงดเว้นจากการพูดคำหยาบ คือ ให้เจรจาปราศรัยด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะ นุ่มนวล อ่อนหวาน ประทับใจ

การงดเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ คือ ให้พูดแต่เรื่องที่มีประโยชน์ มีสาระ ประกอบด้วยอรรถด้วยธรรม

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ไตร่ตรองพิจารณาความรู้สึกนึกคิดของตนเองกับความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นว่า เมื่อตนไม่ต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้นกับตน ผู้อื่นย่อมไม่ต้องการให้สิ่งนั้นเกิดขึ้นกับเขาเช่นกัน เมื่อไตร่ตรองพิจารณาจนมีความเห็นที่ถูกต้องแล้ว บุคคลย่อมละเว้น ขวนขวายไม่ให้ละเว้น และกล่าวสรรเสริญประโยชน์ของการงดเว้นการพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดหยาบคาย และการพูดเพ้อเจ้อ ผู้ที่มีพฤติกรรมทางวาจาเช่นนั้นเป็นผู้ได้รับการศึกษาขัดเกลาทางด้านความประพฤติทางวาจาที่ถูกต้อง เป็นผู้มีความเห็นถูกต้องจึงกล่าวสัมมาวาจา ด้วยความรู้ความเข้าใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ เพื่อนำตนเองไปสู่ความงามและความเจริญยิ่งขึ้นไป เป็นที่รักของผู้คนเพราะไม่พูดเบียดเบียนให้ใครเดือดร้อน

ศาสนาอิสลามก็มีคำสอนเกี่ยวกับการใช้คำพูดที่ดี การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ที่ใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมก็คือการใช้คำพูดที่ดีกับคนทุกเพศทุกวัย แม้กระทั่งกับบุคคลที่ปฏิเสธอัลเลาะห์เพราะทุกคนปรารถนาคำพูดที่ดี คำพูดที่ดีจะส่งผลทางบวกต่อจิตใจของผู้ที่ได้ยิน ศาสนทูต คือลัลลอฮุ อะลัยฮิวะสสลัม ก็ได้กล่าวว่า “บุคคลใดที่ศรัทธาต่ออัลเลาะห์ ถ้าเขาจะพูดก็จงใช้คำพูดที่ดี หรือไม่ (หากใช้คำพูดที่ไม่ได้) จงนิ่งเสีย”

นอกจากนี้ นบีคือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสสลัมยังสอนให้คิดก่อนที่จะพูด ให้พิจารณาว่า คำพูดนั้นก่อให้เกิดประโยชน์อะไรบ้าง หากพูดออกไปแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไร นอกจากสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่น ก็ระงับคำพูดเหล่านั้น คำพูดสามารถสะท้อนจิตใจของผู้พูดได้ในระดับหนึ่ง คำพูดที่ไม่ดีชี้ถึงจิตใจที่ไม่ดีของผู้พูด คำพูดที่ไม่ดีจะนำความเสียหายติดตามมานานับประการ ไม่ว่าจะเป็นความเกลียดชัง การเป็นศัตรู ความแตกแยก และอาจนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งหรือการเข่นฆ่ากันเพราะคำพูดที่ไม่ดีเพียงไม่กี่คำ ขณะเดียวกันการกล่าวถ้อยคำที่ดี ๆ จะก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นคุณงามความดีมากมาย (อิสมาอีล กอเซ็ม, ม.ป.ป.)

อัลเลาะห์ทรงกำหนดมารยาทในการใช้คำพูดไว้ (มารยาทการพูด, ม.ป.ป.) ดังนี้

1. เลือกสรรคำพูดที่ดีในการสนทนาเหมือนกับเลือกอาหารที่ดีในการรับประทานอาหาร และการตอบโต้ก็ต้องโต้ตอบด้วยเหตุผลและด้วยสุขุมรอบคอบ
2. พูดจาชัดถ้อยชัดคำ อย่าพูดเร็วจนฟังไม่เข้าใจในเนื้อความและเจตนา
3. พูดกับบุคคลตามพื้นฐานด้านความรู้ของผู้ฟัง โดยเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ฟัง
4. ควรพูดให้น้อยแต่ฟังให้มาก ๆ นอกจากจำเป็นต้องตอบคำถามหรือการตักเตือนหรือการใช้ให้ทำความดี และห้ามทำความชั่ว และหรือเชิญชวนสู่อัลเลาะห์
5. ห้ามแสดงความคิดเห็นหรือพูดจาในสิ่งที่ตนเองไม่รู้ หรือไม่แน่ใจในความถูกต้องในข้อมูลเพราะเพียงการคาดคะเน อาจนำสู่การโกหกได้
6. ห้ามพูดสิ่งไร้สาระหรือก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ฟัง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนา
7. ควรคิดก่อนพูด เพราะเมื่อพูดไปแล้วมีอาจเรียกกลับคืนได้และจะต้องรับผิดชอบคำพูดนั้นๆ
8. ควรฟังผู้ที่อาวุโสกว่า ผู้ที่มีเกียรติกว่าและผู้ที่มีความรู้ในประเด็นนั้น ๆ มากกว่า
9. ไม่ควรพูดแข่งในขณะที่คนหนึ่งยังพูดไม่จบ เพราะในสถานที่ผู้เจริญแล้วนั้นจะไม่มีกรพูดพร้อมกันสองคน
10. ไม่พูดสวนหรือขัดคอ หรือตำหนิและหรือล้อเลียนคำพูดของผู้อื่น
11. ควรพูดเสียงเบา ๆ ไม่ควรขึ้นเสียงเกินความจำเป็น

12. ควรพูดด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส และไม่แสดงกิริยาโอหังหรืออวดโต
13. ไม่ใช่คำพูดเพื่อเชิดเชือนหรือร้ายคนอื่นทั้งทางใจและศักดิ์ศรี
14. ไม่พล่อยในเรื่องการสาบาน นอกจากวาระจำเป็นเท่านั้น
15. ไม่สาบานกับสิ่งอื่นนอกจากอัลเลาะห์เท่านั้น
16. กล่าวขอภัยโทษอยู่เสมอ โดยเฉพาะเมื่อพูดสิ่งต้องห้ามหรือเกิดความผิดพลาดในคำพูด
17. ต้องรักษาสัจด้วยคำพูดโกหก ไม่นินทาใส่ร้ายป้ายสี ไม่ยุแหย่ให้คนอื่นทะเลาะกัน ไม่ได้เถียงในสิ่งที่ไร้ประโยชน์หรือพูดเรื่องทำนอง “เขาเล่าว่าข้าเล่าต่อ” ไม่พูดเอาดีใส่ตัว เอาชั่วให้คนอื่นหรือพูดในทำนองยกตนข่มท่าน ไม่พูดหยาบคาย ต่ำประจาน หรือจาบจ้วงคนอื่น ไม่พูดล้อเลียนคนอื่นโดยเฉพาะกับบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคม ไม่พูดหยอกล้อเกินความพอดี หัวเราะทำนองเยาะเย้ยทำให้คนอื่นอับอายไม่ยกย่องคนอื่นเกินเหตุ ทำให้ดูเหมือนขาดความจริงใจ

3.2 การกระทำถูกต้องดีงาม

สัมมากรรมันตะหรือการกระทำถูกต้อง คือ การกระทำที่ไม่เป็นที่ตั้งของอวิชา ตัณหา อุบาทวน แต่เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของการปฏิบัติธรรม ยิ่งทำงาน ธรรมะยิ่งงอกงาม เพราะมีสติ มีปัญญา มีสมาธิ มีศีลอยู่ครบถ้วน เชื่อมโยงวิถีชีวิตกับวิถีธรรมเข้าด้วยกัน ประสานกันอย่างกลมเกลียว

สัมมากรรมันตะมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. เว้นจากปาณาติบาต ไม่ทำลายชีวิตของคนหรือสัตว์
2. เว้นจากอทินนาทาน ไม่ถือเอาของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้
3. เว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร ไม่ประพฤตินิโคตในทางกาม

ในศาสนาอิสลาม มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ คือ

1. การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์และมุฮัมมัดซึ่งเป็นบ่าวและศาสนาทูตของอัลเลาะห์ การปฏิญาณนี้เป็นการยอมรับทุกอย่างเกี่ยวกับอิสลามที่มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิต ศาสนาอิสลามมีพระเจ้าเพียงองค์เดียว ห้ามสักการะในสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและห้ามก้มกราบมนุษย์ด้วยกันเอง เพราะมนุษย์เกิดมาจากดินเหมือนกัน มีฐานะเท่าเทียมกันถึงแม้จะต่างกันที่สถานภาพ ฐานะ ตำแหน่ง และหน้าที่ เราสามารถให้ความเคารพได้แต่เป็นในแนวทางอื่น

2. การละหมาด วันละ 5 เวลา เป็นการสรรเสริญยกย่องเกียรติคุณ วิงวอนขอพรและขอภัยโทษต่ออัลเลาะห์ การรำลึกถึงอัลเลาะห์ตลอดเวลา ด้วยอิริยาบถตามที่บัญญัติไว้ คือ การยืน การโค้งคำนับ การก้มกราบ เป็นการแสดงความใกล้ชิดกับพระองค์ภายใต้ความนอบน้อม ความตั้งใจแน่วแน่มั่นคง ทำให้ผู้ละหมาดได้ขัดเกลาและชำระจิตใจให้สะอาด ได้แสดงความจงรักภักดี และหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่พึงมีต่ออัลเลาะห์ ผู้ทรงเดชานุภาพ อันเป็นการปลูกฝังจิตใจให้เกิดความยำเกรงต่อพระองค์ ตลอดจนรู้สึกเลื่อมใสใจที่จะกระทำการสิ่งที่ดีต่อบัญญัติศาสนา

3. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน (เดือนที่ 9 ตามจันทรคติ) คือการงดการกิน การดื่มและการมีเพศสัมพันธ์ การงดเว้นการทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ ทุกชนิด ประมาณ 29-30 วัน ตั้งแต่เวลาประมาณ 04:50 ก่อนดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงเวลาประมาณ 18:20 ช่วงดวงอาทิตย์ตกดิน โดยดำเนินชีวิตปกติควบคู่กับการทำงานได้ การถือศีลอดเป็นข้อปฏิบัติสำหรับมุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ

การถือศีลอดนี้ต้องปฏิบัติทั้งคนรวยและคนจน คนรวยจะรู้ว่าการที่คนจนไม่มีข้าวกินนั้นมีความรู้สึกอย่างไร เวลาที่คนเราหิวมาก ๆ และมองเห็นอาหารวางอยู่ตรงหน้าแต่ยังไม่สามารถกินได้มันจะทรมานแค่ไหน ความรู้สึกที่สะท้อนกลับมาหาตัวของมนุษย์ เพื่อให้เพื่อนมนุษย์รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจซึ่งกันและกัน

4. การจ่ายชะกาต คือการจ่ายเงินสะสมเพื่อรับผิดชอบสังคมปีละหนึ่งครั้ง ผู้ที่จะจ่ายชะกาตคือผู้มีเงินสะสมเทียบเท่ากับทองคำประมาณ 6 บาท เงินจำนวนนี้ไม่เกี่ยวข้องกับภาษีหรือการบริจาคทานใดๆ

การจ่ายชะกาตคำนวณจาก 2.5% ของเงินเก็บและทรัพย์สินที่มีอยู่ จ่ายให้กับบุคคล 8 จำพวก คือ คนยากจน คนขัดสน คนเดินทางไกล คนทำงานในหนทางศาสนา คนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ผู้ที่รับนับถืออิสลามใหม่ เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมชะกาต ทาสที่ต้องการไถ่ตัวเองเป็นอิสระ และส่งเสริมให้จ่ายชะกาตให้ผู้ใกล้ชิดก่อน

5. การประกอบพิธีฮัจญ์ มุสลิมทุกคนที่มีความสามารถทั้งสภาพร่างกายและทรัพย์สินต้องประกอบพิธีฮัจญ์ 1 ครั้งในชีวิตหนึ่ง การทำฮัจญ์เป็นพิธีเรียบง่าย ปราศจากการแยกชั้นวรรณะ ทุกคนเท่าเทียมกัน แสดงถึงความเป็นเอกภาพของประชาชาติมุสลิมที่มาร่วมชุมนุมกัน ณ อัลกะอ์บะฮ์ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การประกอบพิธีฮัจญ์มีขึ้นในช่วงต้นเดือนที่ 12 ของปฏิทินอิสลาม

3.3 การประกอบอาชีพถูกต้องดีงาม

สัมมาอาชีวะหรือการประกอบอาชีพถูกต้องดีงาม คือ การทำงานหาเลี้ยงชีวิตในทางสุจริต ไม่หลอกลวงหรือโกงคนอื่นให้เสียหาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นและสังคม มหาจักรีสารสูตร พระไตรปิฎกเล่ม 14 ระบุว่าสัมมาอาชีวะคือการงดเว้นจากมิจฉาอาชีวะ 5 ประการ ได้แก่ การโกง การล่อลวง การตลบตะแลง การยอมมอบตนในทางผิด และการเอาลาภต่อลาภ นอกจากนี้ ยังมีอาชีพค้าขายที่จะต้องละเว้น คือ การค้าขายอาวุธ การค้าขายมนุษย์ การค้าขายสัตว์ การค้าขายสิ่งเสพติด และการค้าขายยาพิษ (พระสมุห์พรเลิศ วิสุทฺธิสโร (ไกรจรัส), 2556)

ในศาสนาอิสลาม การประกอบอาชีพหมายถึงการทำงานหาเลี้ยงชีพที่ได้รับอนุมัติตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามสนับสนุนการประกอบอาชีพสุจริต และถือว่าการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพเป็นสิ่งที่มีความเกียรติ เลี่ยงจากการขอรบกวนผู้อื่นซึ่งทำให้ตัวเองดูต่ำต้อย ท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮ์ อะลัยฮิ วะสลัลมิม กล่าวสนับสนุนการทำงานไว้ว่า “ผู้ใดผู้หนึ่งจะไม่รับประทานอาหารใด ๆ ที่ประเสริฐไปกว่าสิ่งที่เขาได้หามาด้วยการทำงานจากน้ำมือของตัวเอง” ในศาสนาอิสลาม การประกอบอาชีพหมายถึงการทำงานหาเลี้ยงชีพที่ได้รับอนุมัติตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามสนับสนุนการประกอบอาชีพสุจริต และถือว่าการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพเป็นสิ่งที่มีความเกียรติ เลี่ยงจากการขอรบกวนผู้อื่นซึ่งทำให้ตัวเองดูต่ำต้อย ท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮ์ อะลัยฮิ วะสลัลมิม กล่าวสนับสนุนการทำงานไว้ว่า “ผู้ใดผู้หนึ่งจะไม่รับประทานอาหารใด ๆ ที่ประเสริฐไปกว่าสิ่งที่เขาได้หามาด้วยการทำงานจากน้ำมือของตัวเอง” ผู้ศรัทธาต้องเพียรพยายามแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตน ครอบครัว และสังคมอิสลาม ในทุกมิติของชีวิต อิสลามไม่สอนให้มนุษย์นั่งงอมืองอเท้า ไม่ทำมาหากิน รอให้โชคบังจ่ายไหลหลั่งเข้ามาและมีสอนให้ยึดติดเป็นนักรบขบ นักพรต สละโลก ออกจากสังคม

การทำมาหากินเลี้ยงชีพเป็นหน้าที่ของมนุษย์เช่นเดียวกับหน้าที่ต่ออัลเลาะห์ ด้วยการปฏิบัติศาสนกิจที่กำหนดไว้ มุสลิมต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองควบคู่กันตามเวลาและสถานที่ที่กำหนด ดังที่อัลเลาะห์ตรัสว่า “บรรดาผู้ชายที่การค้าขายมิได้ทำให้พวกเขาละจากการระลึกถึงอัลเลาะห์ การดำรงละหมาดและการบริจาคชะกาต โดยพวกเขากลัววันที่หิวใจ และตาเหลือกถลนในวันนั้น” “และอัลเลาะห์ทรงอนุมัติการค้าขายและทรงห้ามเรื่องดอกเบี้ย” ศาสนาอิสลามมีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ดังนี้

1. การทำงานอย่างสุจริตเพื่อหาเลี้ยงชีพเป็นสิ่งที่อิสลามสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง
 2. การทำงานไม่ว่าจะเป็นอาชีพอะไรก็ตาม ถ้าหากเป็นอาชีพที่สุจริตแล้ว ล้วนเป็นสิ่งที่มีความเกียรติถึงแม้จะดูต่ำต้อยในสายตาผู้อื่น
 3. อิสลามไม่สนับสนุนให้ขอร้องจากผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถจะทำงานได้
 4. อิสลามต้องการให้มุสลิมเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ
 5. การทำงานเป็นสิ่งที่บรรดานบีและคนรุ่นก่อนได้ทำไว้เป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลังได้ทำตาม
- (อับดุลวาเฮด สุคนธา, ม.ป.ป.)

4. สรุป

คำสอนในแต่ละศาสนามีความคล้ายคลึงกันคือให้มนุษย์ทุกคนประพฤติดีทั้งทางกาย วาจา และใจ มีความรัก ความเมตตาต่อกัน พึ่งพาอาศัยกัน ไม่เบียดเบียนกัน ละเว้นการทำชั่วและทำแต่ความดีตามหลักคำสอนของแต่ละศาสนา อย่างไรก็ตาม แนวทางการปฏิบัติอาจแตกต่างกันบ้าง การศึกษาคำสอน 2 ศาสนา จึงเป็นการวิเคราะห์หลักคำสอนของศาสนาที่แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนในเรื่องของสังคมพหุวัฒนธรรมอันเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของมวลมนุษยชาติโลกเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุข

เมื่อพิจารณาจากคำสอนเรื่องสัมมาอริยมรรค 8 ในศาสนาพุทธ ซึ่งมีความเห็นถูกต้องดีงาม (สัมมาทิฐิ) เป็นประธาน จะเห็นว่าสัมมาทิฐิเกิดจากการเรียนรู้ (ปรโตโฆชะ) และการรู้จักคิดไตร่ตรองอย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) จนตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม (สัมมา) และสิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (มิฉฉา) เมื่อมีสัมมาทิฐิแล้ว องค์ประกอบอื่น ๆ ของสัมมาอริยมรรคก็จะสัมมาด้วย แต่ก็ต้องอาศัยความเพียรพยายามและความระลึกตัวที่ถูกต้องดีงามด้วย (สัมมาวายามะและสัมมาสติ) การคิด การพูด การกระทำ การประกอบอาชีพ จึงจะถูกต้องดีงามได้ในที่สุดองค์ประกอบที่ดีงามทั้ง 7 นั้นก็จะทำให้เกิดความตั้งจิตมั่นคงในความถูกต้องดีงามทุกประการ (สัมมาสมาธิ)

อย่างไรก็ตาม พุทธศาสนิกชนมีความสามารถไม่เท่ากันในการเรียนรู้และการคิดไตร่ตรองอย่างแยบคาย ความสามารถในการปฏิบัติตามพุทธธรรมจึงไม่เท่ากันด้วย และแต่ละคนก็จะได้รับผลจากการกระทำ (วิบากกรรม) ของตนเองด้วยตนเอง

ส่วนศาสนาอิสลาม ความถูกต้องดีงามเกิดจากความศรัทธาและการปฏิบัติตามคำสอนของพระเจ้าหรืออัลเลาะห์ ชาวมุสลิมทุกคนจะยึดมั่นในศรัทธา 6 และหลักปฏิบัติ 5 เหมือนกัน ผู้ไม่ปฏิบัติตามจะได้รับโทษจากการตัดสินของอัลเลาะห์ในวันพิพากษา

แม้ชีวิตหลังความตายของพุทธศาสนิกชนและชาวมุสลิมจะแตกต่างกันตามความเชื่อ คำสอนในศาสนาพุทธก็เหมือนกับศาสนาอิสลามในแง่ที่เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสันติสุขในสังคมโดยการงดใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ มีความเมตตากรุณาต่อตนเอง สังคม และโลก ส่วนคำสอนที่ต่างกันคือแนวคิดของศาสนาพุทธเป็นแนวคิดเพื่อสร้างสันติสุขให้แก่ตนเองและผู้อื่น โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพาน แต่แนวคิดในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นแนวคิดเพื่อสร้างสันติภาพให้แก่ตนเอง และผู้อื่น โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการกลับสู่พระเจ้า

ความเข้าใจในพิธีกรรมและการปฏิบัติของแต่ละศาสนาทำให้ใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน แต่อาศัยอยู่ในสังคมเดียวกันอย่างพึ่งพาอาศัยกันด้วยมิตรไมตรีที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน สังคมเกิดความสงบสุข และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างศาสนาได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ชาวเงิน และ นันทพล โจรนโกศล. (2561). การพัฒนาคุณภาพมรรคมืองค์ 8 ของบุคคลตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(2), 126-146. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmb/article/download/240190/163676/v>
- กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ. (2565). ศาสนาอิสลาม. https://image.mfa.go.th/mfa/0/XSOMt9WAaq/migrate_directory/other-20180716-162134-598684.pdf
- คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2562). รายงานการศึกษาเรื่องการเสนอให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสมาธิโลก. <https://www.senate.go.th/assets/portals/22/fileups/148/files/รวมเล่มรายงานสมาธิโลก%20เล่มล่าสุด.pdf>
- ประภาส แก้วเกตุพงษ์. (2564). ศาสนาเบื้องต้น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [https://hs.kku.ac.th/Publications/book/15ปรัชญาและศาสนา/ศาสนาเบื้องต้น\(อ.ดร.ประภาส\).pdf](https://hs.kku.ac.th/Publications/book/15ปรัชญาและศาสนา/ศาสนาเบื้องต้น(อ.ดร.ประภาส).pdf)
- ปริญญา ประหยัดทรัพย์. (2561). อิสลามศาสนาแห่งการดำเนินชีวิต. สำนักจุฬาราชมนตรี. <https://skthai.org/th/articles/112964-อิสลามศาสนาแห่งการดำเนินชีวิต>
- พระครูชลธารคุณากร (ถาวโร). (2560). อริยมรรคมืองค์ 8 กับการหลุดพ้นจากกรรม. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 2(2), 18-27. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/article/view/216223>
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2539). *ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท*. พิมพ์ลักษณ์.
- พระปลัดธนเดช สมจิตโต (สมบัติมา). (2563). การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดสันติวิธีในหลักคำสอนของศาสนาพุทธเถรวาทกับศาสนาอิสลาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <https://e-thesis.mcu.ac.th/storage/0AMyzUkuumDYf72DoER0VLO8e6SDCewkk6kpJc 22.pdf>
- พระสมุห์พรเลิศ วิสุทฺธิ์โล (ไกรจรัส). 2556. การศึกษามรรคมืองค์ 8 เพื่อการบรรลुरुธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. http://oldweb.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&t_id=2147
- พระอำนาจ จิตตทนโต (เสมอทรัพย์) (2562). ศึกษาเปรียบเทียบปฐมเทศนาในพระศาสนาพุทธเถรวาทกับเทศนาบนภูเขาในคริสต์ศาสนา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <https://e-thesis.mcu.ac.th/storage/Oi5y3jwngN3zu31Z4RdFnUd0qx8UEFd5BhF1WvPM.pdf>
- มหาจิตตาริสกสูตร*. ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 14. https://84000.org/tipitaka/read/m_siri.php?B=14&siri=17
- Islam More. (ม.ป.ป.). *มารยาทการพูด*. <https://www.islammore.com/view/3817>
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2562). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย* (พิมพ์ครั้งที่ 53). https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/583
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2540). *ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ หนทางดำเนินสู่มรรค*. ใน หลักรั้วไปของพุทธศาสตร์. <https://www.watnyanaves.net/th/book-reading/468/8>
- สัมมาทิฐิสูตร*. ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 12. <https://84000.org/tipitaka/attha/v.php?B=12&A=1518&Z=1753>
- อับดุลมานาฟ อันนันนั. (ม.ป.ป.). *อยู่อย่างมีสติ*. <https://www.islammore.com/view/2846>
- อับดุลวาเฮด สุคนธา. (ม.ป.ป.). *การประกอบอาชีพในอิสลาม*. <https://www.islammore.com/view/4873>
- อิสมาอีล กอเซ็ม. (ม.ป.ป.). *อานุภาพของคำพูดที่ดี*. <https://www.islammore.com/view/3269>

อัตลักษณ์ภาคใต้: วัฒนธรรมในภาษา
Southern Identity: Culture in Language

จิราพร นิลสมุทร¹ และ รินธรรม ธารมุกตา²
Jiraporn Nilsamut and Rindhamma Dharnmukta

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของภาคใต้ที่แสดงผ่านภาษาไทยถิ่นใต้ ที่มีวัฒนธรรมผสมผสานอยู่ ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันในห้องถิ่นต่าง ๆ ของภาคใต้ อีกทั้งยังสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ ได้แก่ ศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ รวมถึงชื่อบ้านนามเมืองด้วย วัฒนธรรมเหล่านี้ที่เห็นได้ผ่านภาษาไทยถิ่นใต้เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยภาคใต้ ที่ยังคงใช้ชีวิตใกล้ชิดศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม คนไทยภาคใต้ยังคงรักษาค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ไว้ได้เป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ตลอดจนความเหนียวแน่นของคนไทยภาคใต้ วัฒนธรรมต่างถิ่นจึงไม่มีอำนาจพอที่จะเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของภาคใต้ได้

คำสำคัญ: ภาษาไทยถิ่นใต้, วัฒนธรรม, อัตลักษณ์

ABSTRACT

This article aims to study the identity of the southern region of Thailand, which is expressed through the southern Thai dialect that blends culture. The southern Thai dialect is used for communication in southern localities. It also reflects the local culture of the southern region, such as religion and beliefs, values, thoughts/attitudes, and ways of life in the local communities of the southern region, including the names of cities and provinces as well. These cultures revealed through the southern Thai dialect are the identity of Southern Thai people who still live close to both Buddhism and Islam. People in Southern Thailand still maintain their values, thoughts/attitudes, and ways of life in local communities very well. This may be due to the geography and climate as well as the cohesiveness of people in Southern Thailand. The cultures of different regions do not have enough power to change the identity of Southern Thailand.

KEYWORDS: Southern Thai Dialects, Culture, Identity

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

บทนำ

อัตลักษณ์ คือ ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากลักษณะทั่ว ๆ ไป เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม เป็นผลรวมของลักษณะเฉพาะที่ทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นที่รู้จักหรือจดจำได้ และเป็นที่ยอมรับในความเป็นตัวตน ผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา เป็นจุดเชื่อมกันระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคม วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดอัตลักษณ์ซึ่งประกอบด้วยมิติด้านอารมณ์ การเรียนรู้หรือปัญญา การกระทำหรือพฤติกรรม และมิติทางจิตวิญญาณ ผสมผสานกัน เป็นแหล่งของแรงบันดาลใจ และความคาดหวังของชีวิต เป็นความรู้และความจริงที่สร้างผ่านภาษา วาทกรรมและการปฏิบัติทางวาทกรรมในชีวิตประจำวัน (ชินโรส ถิ่นวิไล สกุล 2554; ฌองวงค์ จิตนิรัตน์, 2548; ศราณี เวศยาสิรินทร์, วิทยาธร ท่อแก้ว, สุภาภรณ์ ศรีดี และพิทยา บุขรารัตน์, 2562; สุทธิ กาบพิลา, 2558)

ภาษามีทั้งภาษากลางหรือภาษามาตรฐานและภาษาถิ่น ภาษากลางมีหลักเกณฑ์ไวยากรณ์ที่ราชการกำหนดให้เรียนรู้ในสถาบันการศึกษาและใช้ร่วมกันทั้งประเทศ ส่วนภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ใช้พูดติดต่อสื่อสารในท้องถิ่นต่าง ๆ คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ แต่ละภาษาแตกต่างกันไปจากภาษากลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน อาจยังคงใช้ศัพท์และไวยากรณ์คล้ายคลึงกันอยู่บ้าง แต่จะแตกต่างกันในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ สำเนียง และความหมาย ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ภาษาถิ่นมีความสำคัญ 3 ประการ (ฉันทส ทองช่วย, 2534). คือ

1) ช่วยให้เข้าใจสภาพสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชน เช่น เพลงกล่อมเด็ก นิทาน ปริศนาคำทาย บทสวดในพิธีกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น

2) เป็นรากฐานประวัติศาสตร์ของกลุ่มชน เช่น ชาวไทยถิ่นตากใบกับชาวมลายูเชื้อสายไทยในอำเภอ ตุมปัตร์รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งพูดภาษาไทยถิ่นตากใบในชีวิตประจำวัน จะต้องมีประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนร่วมกันมาในอดีต

3) เป็นบ่อเกิดของวรรณกรรมท้องถิ่นหรือเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาปากต่อปาก และวรรณกรรมลายลักษณ์อักษร เช่น วรรณกรรมสมุดข่อย วรรณกรรมใบลานและศิลาจารึก

ภาษาไทยถิ่นใต้ก็เช่นกัน แสดงความเป็นท้องถิ่นภาคใต้ สะท้อนวัฒนธรรม วิถีชีวิต การเป็นอยู่ ภาคใต้เป็นดินแดนแห่งหมู่เกาะและท้องทะเลที่งดงาม ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติดทะเล อากาศแปรปรวนตามอิทธิพลของลมและน้ำทะเล ภาษาของชาวใต้จึงมีลักษณะภาษาหรือสำเนียงที่ค่อนข้างห้วน ห้าว พูดจาเร็ว ๆ มีการตัดพยางค์หรือคำให้สั้นลง เช่น มะละกอ ภาษาไทยถิ่นใต้เรียกว่าลอกอ นาฬิกา ภาษาไทยถิ่นใต้เรียกนาภา

ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาย่อยตามถิ่นของภาษาไทย ใช้พูดสื่อสารกันใน 14 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ ระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สำเนียงและลีลาการพูดก็แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับท้องถิ่นหรือจังหวัดนั้น ๆ เช่น ภาษาไทยถิ่นภูเก็ตยืมคำจากภาษาจีนมาใช้มากเนื่องจากมีกลุ่มชนชาวจีนจำนวนมาก ภาษาไทยถิ่นปัตตานีมีลักษณะเป็นภาษาลูกผสมระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษามลายูถิ่นปัตตานีอย่างเด่นชัด เพราะชาวไทยจังหวัดนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูหรือไทยมุสลิม ภาษาไทยถิ่นใต้มีเพียงภาษาพูดเท่านั้นไม่มีตัวอักษรเฉพาะ

นอกจากภาษาจะแตกต่างกันแล้ว วัฒนธรรมในท้องถิ่นภาคใต้ก็แตกต่างกันในแต่ละจังหวัด มีความเชื่อ เรื่องเล่า วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย และอาหารการกินเฉพาะถิ่น วัฒนธรรมเหล่านี้สืบทอดกันมาผ่านภาษา มนุษย์ต้องใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และภาษาก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เช่น สำนวน ชาตัญญูท่อน

ไม่ย้อนไม่หวาน หมายความว่า กระท้อนถ้าไม่ทุบก็ไม่หวาน เหมือนคนที่ไม่ทำงานถ้าไม่มีคนบอกให้ทำ สำนวนนี้ สะท้อนอาชีพเกษตรกรรมในภาคใต้ที่ปลูกกระท้อนกันมาก หรือสุภาพชน ต้นสายให้สร้างสวนพร้าว ต้นเข้าให้สร้างสวนยาง เป็นคำแนะนำในการเลือกอาชีพตามอุปนิสัยของตนเอง คนที่มักจะต้นสายให้ทำสวนมะพร้าว คนที่มักต้นเข้าให้ทำสวนยาง เนื่องจากชาวสวนยางต้องกรีดยางแต่เช้ามีดช่วง 03.00-06.00 น. จึงจะได้น้ำยางมากที่สุด อาชีพการทำสวนมะพร้าวและสวนยางเป็นอาชีพหลักของคนภาคใต้

นอกจากนี้ ยังมีการใช้ภาษาในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ปริศนาคำทาย นิทาน เรื่องเล่า ที่สะท้อนวัฒนธรรมภาคใต้ บทความนี้ศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้

ภาษาไทยถิ่นใต้

ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาเฉพาะของถิ่นภาคใต้ 14 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต พัทลุง ตรัง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีลักษณะเฉพาะ ทั้งถ้อยคำและสำเนียงที่ค่อนข้างห้าว ห้วนสั้น โหม่งผาง ไม่มีหางเสียง คนใต้จะพูดเร็วและเสียงดัง บ่งบอกถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ถิ่นที่อยู่ ลักษณะภูมิประเทศ อาหารการกิน และการแต่งกายของแต่ละพื้นที่ ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละท้องถิ่นหรือจังหวัดมีลักษณะถ้อยคำและสำเนียงต่างกัน แต่ก็สื่อสารกันเข้าใจได้ ถือว่าเป็นภาษาเดียวกัน การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละจังหวัดมีปัจจัยรอบข้าง เช่น เผ่าพันธุ์ของกลุ่มชน เช่น ไทย จีน มลายู ชาวเล ชาวโก มอญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ความคิด การละเล่น การศึกษาอบรม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาชีพ และสภาพภูมิศาสตร์ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละท้องถิ่นหรือจังหวัดแตกต่างกัน

ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละจังหวัด

ภาษาไทยถิ่นใต้มีความแตกต่างกันในแต่ละจังหวัด (ฉันทส ทองช่วย, 2536) ดังนี้

1. ภาษาไทยถิ่นชุมพร ใช้ถ้อยคำร่วมกับภาษาไทยถิ่นกลางอย่างเด่นชัด เพราะมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดภาคกลางมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้
2. ภาษาไทยถิ่นภูเก็ต มีคำจากภาษาจีนใช้มากเนื่องจากมีชนชาวจีนอยู่ในภูเก็ตจำนวนมาก

ในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวจีนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และภัยธรรมชาติ ต่างอพยพมาเมืองไทยและเมืองอื่น ๆ รวมทั้งภาคใต้ของไทย ชาวจีนขยันอดทน ทำงานรับจ้างทุกอย่าง ไม่ช้าก็สร้างฐานะจนร่ำรวย บางคนแต่งงานกับคนไทย มีลูกหลานเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวใต้เรียกว่า "จีนบ่บา" ต่อมาลูกหลานจีนคือชาวไทยเชื้อสายจีน ใช้ภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นใต้ (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2553) ภูเก็ตจึงมีคนไทยเชื้อสายจีนอยู่มาก และภาษาจีนก็เข้ามาปะปนในภาษาไทยถิ่นภูเก็ตด้วย ภาษาไทยถิ่นภูเก็ตจึงแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดอื่น ๆ บางคำก็ปรับรูปและเสียงเป็นภาษาไทยถิ่นใต้เต็มรูปแบบ มีการสัมผัสภาษาและการยืมคำจากภาษาจีนมาใช้ การที่คนหลากหลายพื้นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภูเก็ต ทำให้ภาษาถิ่นมีการเปลี่ยนแปลง (ฉัตรลลิกา มหาพูนทอง และ กัลยา ดิงศภัทย์, 2561) เช่น

ศัพท์เกี่ยวกับเครื่องดื่มและอาหาร เช่น โกบี้ หมายถึง กาแฟไม่ใส่นม / โกบี้ฉ่ำ หมายถึง กาแฟผสมชา / เต้ออเลี้ยง หมายถึงชาดำเย็น / ซะโซย (คำเต็มคืออิวจาก้วย เป็นภาษาจีน) หมายถึง ซิ่งเป็นภาษาจีนกางตั่ง

ศัพท์เกี่ยวกับขนม เช่น ขนมเปี้ยะ คนใต้เรียกว่า ขนมเต้าส้อ / ขนมตุ๋บตุ๋บ เรียกว่า ขนมกองตั้ง (ส่วนผสมคือ ถั่วกวน น้ำตาล และแบะแซผสมเข้าด้วยกัน ทุบให้ละเอียด ตัดเป็นชิ้น ๆ)

ศัพท์เกี่ยวกับเครื่องปรุงและอาหาร เช่น ซีอิ้ว เรียกว่า ทะอิ้ว / เต้าหู้ยี้ เรียกว่า ถ้าวหยี / ตังหุน หมายถึง วนเส้น / หมี่หุน หมายถึงเส้นหมี่ขาวตากแห้ง

ศัพท์เกี่ยวกับผักและผลไม้ เช่น ผักกวางตุ้ง เรียกว่า สายซิม / มันแกว เรียกว่า หัวแปะคิ้ว

ศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น กะละมัง เรียกว่า บินพุนหรือโคม / ปุ้งกี เรียกว่า สะกี้หรือ สากกี้ / ตะหลิว เรียกว่า ซ้อนซี่ / ลังถึง เรียกว่า ซิ่ง

การใช้คำจีนในภาษาไทยถิ่นใต้ขึ้นอยู่กับว่าเป็นภาษาพูดของชาวจีนกลุ่มไหน เช่น ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนกวางตุ้ง เป็นต้น แต่ละกลุ่มก็ใช้ศัพท์แตกต่างกันไป เมื่อคนใต้อพยพเข้ามาใช้ คำบางคำก็มีการดัดแปลงหรือปรับคำให้เข้ากับลักษณะท้องถิ่นนั้น ๆ และตามภาษาพูดของแต่ละท้องถิ่นด้วย (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2553)

3. ภาษาไทยถิ่นพัทลุง มีลักษณะเฉพาะของภาษาไทยถิ่นใต้มากกว่าที่อื่น มีภาษาถิ่นอื่นปะปนน้อย

4. ภาษาไทยถิ่นยะลา มีการผสมประสานภาษาไทยถิ่นใต้หลายถิ่น เนื่องจากมีกลุ่มชนอพยพเข้าไปอาศัยปะปนกันอยู่มาก

5. ภาษาไทยถิ่นปัตตานี เป็นภาษาลูกผสมระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษามลายูถิ่นปัตตานีอย่างเด่นชัด เพราะชาวไทยจังหวัดนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายู

6. ภาษาไทยถิ่นนราธิวาส มีลักษณะต่างจากภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มอื่น เนื่องจากเป็นภาษาไทยถิ่นกลุ่มตากใบ ซึ่งรับอิทธิพลจากภาษามลายูค่อนข้างมาก เพราะมีอาณาเขตติดต่อกับรัฐทางเหนือของประเทศมาเลเซีย

ชาวไทยเชื้อสายมลายูหรือคนไทยมุสลิมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารกัน ใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมมลายูและคำสอนในศาสนาอิสลาม เช่น การแต่งกาย และอาหารการกิน ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในศาสนาอิสลาม สตรีมุสลิมต้องคลุมผ้าฮิญาบ ฮิญาบแปลว่าปกปิด หรือปิดกั้น ศาสนาอิสลามระบุให้ผู้หญิงสวมผ้าคลุมผมจนปิดหน้าอกเพื่อปกปิดร่างกายให้มิดชิด และเป็นการสำรวม อาหารของชาวมุสลิมต้องเป็นอาหารฮาลาล ฮาลาลแปลว่าอนุมัติ อาหารฮาลาลคืออาหารที่ได้รับอนุมัติตามหลักศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ ชาวไทยเชื้อสายมลายูยังต้องประกอบศาสนกิจในศาสนาอิสลามคือการละหมาดวันละ 5 เวลา การถือศีลอด 1 เดือนในเดือนรอมฎอน หรือเดือนที่ 9 ตามปฏิทินอิสลาม และการทำพิธีกรรมในเทศกาลฮารีรายอปีละ 2 ครั้ง คือ อีดิลฟิตรี หลังเดือนรอมฎอน เรียกว่า “วันออกบวช” หรือ “รายาปอซอ” หรือ “รายาฟิดเราะห์” และอีดิลอฎฮา ตรงกับเดือน 12 ของปฏิทินอิสลาม (พาตีสะ เจ๊ะมูดอ, 2559) ชาวไทยเชื้อสายมลายูหรือคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา และสตูล

ภาษาไทยถิ่นใต้จึงมีคำภาษามลายูปะปนอยู่ บางคำอาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง บางคำก็ใช้คำที่มาจากภาษามลายูโดยตรง เมื่อนำภาษามลายูมาใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้ หลายคำออกเสียงสูงหรือเสียงจัตวาที่คำท้าย แต่คำมลายูไม่มีเสียงวรรณยุกต์ การนำคำมลายูมาใช้ในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันออกไปตามสำเนียงและความถนัดในการพูดของท้องถิ่นนั้น ๆ (IlyasB, 2563) เช่น

บัง มาจากภาษามลายู คือ Bang หรือ Abang แปลว่าพี่ชาย เป็นภาษามลายูกลางที่ใช้ในประเทศมาเลเซีย คำว่า บัง ในภาษาไทยถิ่นใต้ใช้เรียกผู้ชายชาวมุสลิม

มุซัง มาจากภาษามลายู Musang แปลว่า ชมด คนใต้ออกเสียงว่า มุสัง

จังกาบ มาจากภาษามลายู Cakap (จากับ) แปลว่า พูดคุย บางท้องถิ่นใช้คำว่า แหลง

โบริะ จากภาษามลายู Buruk แปลว่า ชี้เหร่ ไม่สวยไม่งาม ไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์ให้เหมาะสมกับการออกเสียงของแต่ละท้องถิ่น

คง มาจากภาษามลายู Jagong (จาฆง) แปลว่า ข้าวโพด

ตุนัง Tunang แปลว่า การหมั้นหมาย หรือ คู่หมั้น

ซาวัว มาจากภาษามลายู sawa หรือภาษาอินโดนีเซีย Sawo แปลว่า ละครูด (คำนี้ใช้เฉพาะในเขตสงขลา สตูล พัทลุง)

เสตสา มาจากภาษามลายู Siksa (ซิกซา) แปลว่า ทุกข์ ลำบาก

ตะเบะ มาจากภาษามลายู Tabik (ตาบิก) หมายถึง การแสดงความเคารพของทหาร ตำรวจ

นอกจากลักษณะพิเศษเฉพาะถิ่นแล้ว ภาษาไทยถิ่นใต้มีลักษณะร่วมที่พูดกันรู้เรื่องในทุกพื้นที่ภาคใต้ดังนี้
ลักษณะภาษาไทยถิ่นใต้

1. สำเนียงและลีลาการพูด

1.1 สำเนียงและลีลาการพูดของคนภาคใต้ส่วนใหญ่ มีลักษณะห้าว ห้วน สั้น คำหลายพยางค์ที่รับอิทธิพลมาจากภาษากลางหรือภาษาของชนกลุ่มอื่น นิยมตัดพยางค์หรือคำหรือรวบพยางค์ให้สั้นลง เช่น ตลาด เป็น หลาด / ทะเล เป็น เล / นาฬิกา เป็น นากา

1.2 คำสนทนามักขาดหางเสียง คำขานรับก็เช่นกัน นิยมใช้ “เออ” “ฮือ” กับคนที่มีความเสมอกันหรือต่ำกว่า ส่วนคำว่า “ครับ” “ค่ะ” ฯลฯ เพิ่งนิยมใช้ช่วงหลัง คำลงท้ายที่ใช้กันในภาษาไทยถิ่นใต้ เช่น อ้ายไทรหา หมายถึง อะไรนะ / ทำปรี้อหล่าว หมายถึง ทำอย่างไรละ (ฉันทส ทองช่วย, 2536)

1.3 เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นใต้มี 7 เสียง (พจนี ศิริอักษรสาสน์, 2545) ดังนี้

- เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงสูงขึ้นใกล้เคียงกับเสียงดนตรี เช่น วัด (หวัด)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงสูงระดับปลายเสียงตกใกล้เคียงกับเสียงโท เช่น มาก (หมาก)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงกลางขึ้นใกล้เคียงกับเสียงจัตวา เช่น ปลอม (ปล่อม)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงกลางระดับใกล้เคียงกับเสียงสามัญ เช่น ก้อน (กอน)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงกลางตกใกล้เคียงกับเสียงโท เช่น คน (ค่น)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 6 เป็นเสียงต่ำระดับใกล้เคียงกับเสียง เช่น พ่อ (ฝ่อ)
- เสียงวรรณยุกต์ที่ 7 เป็นเสียงต่ำตกใกล้เคียงกับเสียงเอก เช่น ฉ่าง (ช้าง)

2. การใช้คำ

2.1 การใช้ถ้อยคำมีลักษณะเฉพาะถิ่น เช่น

1) การปฏิเสธใช้คำว่า ไม่ใช่ เช่น ราคาไม่ใช่ถูก หมายความว่า ราคาไม่ถูก / พูดไม่ใช่รู้เรื่อง หมายความว่า พูดไม่รู้เรื่อง

2) การตอบปฏิเสธจะลงท้ายประโยคด้วยคำว่า ที เช่น “เข้าใจไหม” “ไม่เข้าใจที” / “ไปตลาดยัง” “ยังไม่ไปที” หรือใช้ในคำถามปฏิเสธ เช่น “ยังไม่กลับทีใช่ไหม”

3) การเดินทางจะใช้คำว่า กับ เช่น มากับรถเครื่อง หมายความว่า ขับรถมอเตอร์ไซค์มา / ไปกับรถไฟ หมายความว่า เดินทางด้วยรถไฟ

4) การบอกเวลา ใช้คำว่า ตี เช่น ตีห้าหัวรุ่ง หมายความว่า 05.00 น. / ตีห้าหัวน้าย (ตะวันฉาย) หมายความว่า 17.00 น.

5) การใช้คำว่า ช่วย หมายถึง ขอให้ช่วย เช่น ขอช่วยซื้อของ หมายถึง ขอให้ช่วยซื้อของ
2.2 การเรียงคำในประโยค เรียงคำนับจำนวนไว้หน้าคำนาม เช่น ผ้าของเธอตัดได้ 2 ตัวเสื้อพอดี (ตัดเสื้อได้ 2 ตัว) / และบางกรณีเรียงกริยาช่วยไว้หน้ากรรม เช่น นักศึกษาไม่ได้พามาหนังสือ (ไม่ได้นำหนังสือมา)
ภาษาไทยถิ่นใต้นอกจากจะใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันแล้ว ยังใช้บันทึกวัฒนธรรมภาคใต้ในหลายรูปแบบ เช่น ปริศนาคำทาย สำนวน เรื่องเล่า

วัฒนธรรมในภาษาไทยถิ่นใต้

วัฒนธรรมภาคใต้ที่ปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ ศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ (พัชรีย์ จำปา, 2559; วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, 2539; สุรัตน์ ศรีราชฤทธิ์, 2557; Alitta, 2565)

1. ศาสนาและความเชื่อ

คนไทยภาคใต้ที่เป็นคนไทยเชื้อสายมลายูหรือคนไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยพุทธนับถือศาสนาพุทธ ปรากฏแนวปฏิบัติในศาสนาพุทธในปริศนาคำทาย “ไอ้ไหนเห้อ” (อะไรเอ่ย) และสำนวนดังนี้

ไอ้ไหนเห้อ ไม่ถึงตูไม่เข้า ไม่ถึงดาวไม่ออก (เข้าพรรษา)

ไอ้ไหนเห้อ เปิดฉับใส่ฉุบปิดปั๊บเดินเฉย (พระบิณฑบาต)

ไม่รู้จักหัววัน (สวรรค์) ไม่รู้จักนรก หมายถึง ไม่รู้จักดีชั่ว

อย่าลืมหายบายบั้ง หมายถึง กตัญญูต่อบรรพบุรุษ

กลองหนังกลองโนราดังหวากลองวัด หมายถึง ชอบความสนุกสนานบันเทิงมากกว่าความดี

นอกจากนี้ ยังมีสำนวนสุภาษิตที่แสดงความเชื่อโชคลาง ความเชื่อจากการแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ตนไม่รู้ โดยการคาดเดาหรือเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเคยรู้มาก่อน หรือคาดเดาตามที่มีผู้เล่ามาก่อน เช่น “อย่าทักอย่าทอครุหมอผีเรือน” หมายถึง อย่ากล่าวล่วงเกินผู้ใหญ่ ให้รู้จักที่ต่ำที่สูง มีคารวะ “อย่าเล่นเงากลางคืน นายเง้อทุ่มเล” เป็นการบ่งบอกว่า อย่าเล่นกับเงาในยามกลางคืน เพราะอาจจะสะดุ้งตกใจในยามนอนได้ “เบาะเหี้ย เบาะเรือน” บอกเจ้าบ้านเจ้าเรือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครอง “ช่วยกันเหมือนช่วยจันทร์” หมายถึง ช่วยกันจนไกลהל เหมือนช่วยกันตีเกราะเคาะไม้ไล่ราหูอมจันทร์

2. ค่านิยม

ค่านิยมของคนไทยภาคใต้ปรากฏในสำนวนสุภาษิตดังนี้คือ

2.1 การยกย่องผู้มีอำนาจ เช่น

อย่าดูหมิ่นเจ้า อย่าเล่าขวัญนาย หมายถึง อย่าดูหมิ่นหรือนินทานาย

กินข้าวร้อน ชีบนขอนแก่นนอนตื่นสาย หมายถึง คนชั้นสูงมีความเป็นอยู่สุขสบาย เวลาจะกินก็ได้กินอาหารปรุงสดใหม่ อูจจากระบอบนอนไม้ ปลอดภัยจากสัตว์ ตื่นนอนเมื่อไรก็ได้

2.2 การปฏิบัติตนให้เหมาะกับฐานะตน เช่น

เดินตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่ขบ หมายถึง ปฏิบัติตามผู้ใหญ่ ย่อมปลอดภัย

ข้างแล่นอย่างยุงหาง หมายถึง อย่าขัดขวางผู้มีอำนาจ

อย่าเอาฤกษ์ไว้ได้แฉง หมายถึง อย่าลบหลู่ครูอาจารย์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ

ทำไร่ให้ถามพระเสียมั่ง หมายถึง จะทำงานใด ให้ปรึกษาผู้รู้หรือผู้ใหญ่ จะได้ไม่ผิดพลาด

2.3 ความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตและความขยันหมั่นเพียร เช่น

ทำงานเพื่อใช้ ตัดไม้เพื่อสืน หมายถึง ทำงานให้มากเพื่อวันที่ทำงานไม่ได้ จะได้ไม่ขัดสน

เงินไม่ตาย ผ้าลายโซ หมายถึง ถ้ายังทำงาน ก็จะมีของใช้

เบี้ยสามบาทอย่าให้ขาดพก หมายถึง ไม่ประมาทในการใช้จ่าย ให้เหลือเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

ผู้ดีเดินตรอก ชีครอกเดินลา ผู้ดีห่มผ้า ชีข้าห่มแพร หมายถึง โลกนี้ไม่มีความแน่นอน ไม่ควรประมาทใน

การดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ ยังมีเพลงกล่อมเด็กที่สอนไม่ให้ตื่นสาย คือ เพลงโก่เถื่อนเหอ

“...โก่เถื่อนเหอ...”	ชั้นเทือนทั้งบ้าน
ลูกสาวชีคร้าน...	นอนให้แม่ปลุก
แม่เอาด้ามขวาน...	แทงวานดังพลุบ
นอนให้แม่ปลุก...	ลูกสาวชีคร้านเหอ...”

เพลงกล่อมเด็กภาคใต้เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่สะท้อนความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่น จาก การเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอนในลักษณะคำกลอนหรือเป็นเพลงกล่อม เป็นกลอนชาวบ้าน ไม่มีแบบแผนแน่นอน มีเพียงสัมผัสคล้องจอง เนื้อเรื่องก็จะเกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม หรือเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เพลงโก่เถื่อนเหอแสดงวิถีชีวิตชาวบ้าน เล่าถึงลูกสาวที่นอนตื่นสาย ต้องให้แม่ปลุก บทเพลงนี้ชวนให้นึกถึงเสียงบ่น ของแม่ คำเตือนสติและความทรงจำต่าง ๆ (จรรยาศักดิ์ บุญญาพิทักษ์, 2554) เพลงกล่อมเด็กหรือเพลงกล่อมลูกภาคใต้บางที่ เรียกว่าเพลงร้องเรือตามลักษณะของการผูกเปลมีรูปร่างคล้ายเรือ หรือเรียกเพลงช้าน้อยหรือช้าน่อง มักขึ้นต้นเพลง ด้วยคำว่า “ฮาเอ้อ” หรือคำว่า “เหอ” แทรกอยู่ในบทเพลง เพื่อแสดงออกทางอารมณ์ ให้ความเพลิดเพลิน และกล่อมให้เด็กหลับ ไม่ร้องไห้

3. ความคิดและทัศนคติ

ภาษาสะท้อนความคิดและทัศนคติของคนไทยภาคใต้ เช่น

เงินไม่ตาย ผ้าลายโซ หมายถึง ถ้ายังมีคนทำ ก็มีของใช้ แสดงว่าภาคใต้มีคนเงินอยู่มากและคนเงินเป็นคนขยันทำมาหากิน

โคนไม่ถึงทราย ปลายไม่ถึงน้ำ หมายถึง คนทำงานไม่มีหลัก แสดงให้เห็นว่าคนใต้ใช้ชีวิตอยู่กับทะเล จึงใช้ลักษณะของทะเลมาเป็นสำนวนเปรียบเทียบกับอุปนิสัยคน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้พูดที่นำสำนวนมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของคน

กลองหนัง กลองโนรา ดังหว่ากลองวัด หมายถึง ชอบความบันเทิงมากกว่าการทำหน้าที่ สำนวนนี้สะท้อนถึงคนที่ชอบเล่นชอบเที่ยวชอบความบันเทิง มากกว่าการทำหน้าที่ และสะท้อนทัศนคติ การเป็นอยู่ รวมถึงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นใต้คือมโนราห์

4. วิถีชีวิต

ปริศนาคำทายและสำนวนสุภาษิตภาษาถิ่นใต้มีจำนวนมากที่แสดงวิถีชีวิตของคนไทยภาคใต้ ซึ่งเผชิญความไม่แน่นอนของสภาพธรรมชาติ เนื่องจากภูมิประเทศติดทะเล มีพายุฝนลมแรงได้ทุกเมื่อ ดังสำนวน “ฝนพังกาฟ้าภูเก็จ” หมายความว่า อย่าไว้ใจสภาพอากาศที่พังกาและภูเก็จ ซึ่งมีฝนและพายุเวลาใดก็ได้ ไม่มีอะไรแน่นอน

อาหารการกิน

มีปริศนาคำทาย “ไอ้ไหนหื้อ พ่อไม่ซึ้ง แม่ไม่ซึ้ง อดน้ำผึ้ง แล่นลงเล” คำตอบคือขนมโค ซึ่งเป็นขนมพื้นเมืองภาคใต้) และ “ไอ้ไหนหา แรกเกิดพินู้น้องใหญ่ พอนาน ๆ ไปพี่ใหญ่น้องนุ้ย” (นุ้ย = เล็ก) คำตอบคือ มะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของภาคใต้ นอกจากนี้ ยังมีสำนวน “ยุ่งเหมือนหมวดข้าวย่า” หมายถึง งานยุ่งมาก งานประดังเข้ามาเยอะจนทำไม่ทัน เปรียบได้กับหมวด (เหมือด) ข้าวย่า ซึ่งเป็นผักนานาชนิดที่หั่นหรือซอยเป็นฝอย ได้แก่ ใบมะกรูด ใบกระพังโหม ตะไคร้ แตงกวา ถั่วฝักยาว เกสรดอกชมพู ดอกดาหลา ถั่วงอกมะม่วง ฯลฯ ก่อนรับประทานข้าวย่าต้องคลุกเคล้าหมวดต่าง ๆ ให้เข้ากัน ดูยุ่งเหยิง

การทำงานและการประกอบอาชีพ

เข้าป่าหวนซ้าย ได้หวายหลายเส้น หมายความว่า เริ่มงานช้า แต่ทำงานได้เร็ว (หวนซ้าย คือ ตะวันฉาย หมายถึง สาย ซ้ำ)

เข้าป่าลืมหรี ไปนาลืมไกล หมายความว่า ไม่เตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

กวางเข้าไร่ ไปทำไร่ที่นา หมายความว่า แก้ปัญหาไม่ตรงจุด

กล้าหน้าหม้อ หมายความว่า ทำที่ขยันเมื่อเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์

ไม่ใช่โรบที่โอบต้นยาง ไม่ใช่ร่างที่อถางป่าใหญ่ หมายความว่า ไม่มีทางที่จะทำงานใหญ่ได้สำเร็จ

อุปนิสัยหรืออากัปกิริยา

กินข้าวกับพรก บัวบกต้มเกลือ หมายถึง ยากจนมากถึงกับต้องใช้กะลาใส่ข้าวกิน และต้มใบบัวบกใส่เกลือเป็นกับข้าว (พรก คือ กะลา) สำนวนนี้ใช้เตือนสติให้ขยันทำมาหากิน มิฉะนั้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และไม่มีพ่อแม่ให้พึ่งพาอาศัย ก็อาจจะใช้ชีวิตที่ลำบากแร้นแค้นและขัดสนได้

กินเหมือนแพะตาบอด หมายถึง กินไม่เลือก แพะมักจะกินผักหญ้าและวัชพืชต่าง ๆ โดยไม่เลือก ยิ่งเป็นแพะตาบอด ยิ่งเลือกไม่ได้ว่ากอไหนต้นไหนเป็นหญ้าหรือผักอะไร สำนวนนี้จึงใช้ลักษณะการกินของแพะมาเปรียบเทียบกับคนที่กินไม่เลือก

ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ผักดีปลาดี หาชีวิตนอก ขี้เยี่ยวไม่ออก หาชีวิตใน หมายความว่า เวลาอยู่ที่กินดีมีความสุขสบายก็ไปหาคนอื่น เมื่อได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน จึงคิดถึงคนใกล้ชิด

อย่าฝากกล้วยไว้กับเด็ก อย่าฝากเหล็กไว้กับช่าง หมายความว่า อย่าไว้วางใจคนที่ไม่ควรไว้วางใจ

เข้าบ้านคนต้องหดหางเข้าวาน หมายความว่า ไปบ้านผู้อื่นต้องอ่อนน้อมถ่อมตน

ช่างล่ามหน้าไฉไลไม่เห็น ไปเห็นเมลิ้นเทใกล้ใหญ่หาวข้าง หมายความว่า ให้ความสำคัญกับสิ่งใกล้ตัวมากกว่า สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว

นอกจากปริศนาคำทายและสำนวนที่สะท้อนศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้แล้ว ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ก็สะท้อนวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

ชื่อบ้านนามเมือง

ภาษาไทยถิ่นใต้ในบริบทของชื่อบ้านนามเมืองในแต่ละถิ่นฐานมีที่มาและสามารถบ่งบอกหรือตีความทางบริบทสังคม วัฒนธรรมและถิ่นที่อยู่อาศัยได้ เช่น

ชุมพร เล่ากันว่า เมืองนี้เป็นเมืองหน้าด่าน กองทัพของฝ่ายเหนือ ฝ่ายใต้จะมาชุมนุมพลกันที่นี่ ต่อมา เพี้ยนเป็น ชุมพร และมีอีกเรื่องเล่าหนึ่งคือ มีการทำพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นประชุมพร ต่อมาเพี้ยนเป็น ชุมพร

ภูเก็ต พื้นที่เป็นเกาะและภูเขา ซึ่งสัมพันธ์กับภาษามลายูท้องถิ่น ว่า บูเก๊ะ ซึ่งต่อมาเพี้ยนเป็น บูเก็ต และ ภูเก็ต นั่นเอง

ท่าฉาง อำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กล่าวกันว่า เป็นสถานที่ที่ราษฎรนำหัวเปลือกมาเสียเป็นค่าส่วย และรัฐได้สร้างฉางข้าวไว้ริมคลองเพื่อสะดวกในการขนย้าย จึงเรียกว่า ท่าฉาง

ทับเที่ยง อำเภอในจังหวัดตรัง กล่าวกันว่า ทับเจ้าเมืองนคร เจ้าพระยานคร (น้อย) ยกทัพไปตีเมืองมลายู ได้ แวะพักไพร่พลตอนเที่ยงในที่แห่งนี้ จึงได้ชื่อว่า ทับเที่ยงและกลายเป็นทับเที่ยงในที่สุด

หาดใหญ่ มาจาก ชื่อต้นมะหาดใหญ่

สิเกา มาจากกงสีเก่า

ย่านตาขาว มาจากย่านตาขาว

ระนอง มาจากคำว่า แร่นอง

ท้ายเหมือง แสดงถึงดินแดนที่ประชาชนมีอาชีพทำเหมืองแร่

ชื่อบ้านนามเมืองบางแห่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ เช่น คลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ฟุ้งหนองควาย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะสุกร ใน จังหวัดตรัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวว่า "เมืองลุงมีดอน เมืองคอนมีท่า เมืองตรังมีนา สงขลามีบ่อ" แสดงถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น (เฉลิมชัย ส่งศรี, 2541)

สรุป

ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาเฉพาะที่ใช้พูดกันในภาคใต้ มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งสำเนียงและลีลาการพูดตลอดจนการใช้คำ อีกทั้งยังสะท้อนวัฒนธรรมในท้องถิ่นภาคใต้ ศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ รวมถึงชื่อบ้านนามเมืองด้วย ผ่านปริศนาคำทาย สำนวน และเรื่องเล่า

ในด้านศาสนาและความเชื่อ คนไทยภาคใต้ที่เป็นคนไทยเชื้อสายมลายูหรือคนไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยพุทธนับถือศาสนาพุทธ ปรศนาคำทาย และสำนวนแสดงแนวปฏิบัติในศาสนาพุทธจำนวนมาก เช่น ไอ้เหไรเหอ ไม่ถึงตูไม่เข้า ไม่ถึงดาวไม่ออก (เข้าพรรษา) อย่าลืมหายายบนหิ้ง (กตัญญูต่อบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังมีสำนวนสุภาษิตที่แสดงความเชื่อโชคลาง เช่น “อย่าทักอย่าทอ ครูหมอมือเรื้อน” หมายถึงอย่ากล่าวล่วงเกินผู้ใหญ่ ให้รู้จักที่ต่ำที่สูง มีคารวะ “เบาเหย้า เบาเรื้อน” บอกเจ้าบ้านเจ้าเรือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครอง

ในด้านค่านิยม มีสำนวนสุภาษิตที่แสดงค่านิยมของคนภาคใต้ เช่น อย่าดูหมิ่นเจ้า อย่าเล่าขวัญนาย หมายถึงอย่าดูหมิ่นหรือนิทานนาย ทำไรให้ถามพระเสียมั่ง หมายถึงจะทำกรงานใด ให้ปรึกษาผู้รู้หรือผู้ใหญ่ จะได้ไม่ผิดพลาด ทำงานเมื่อไร ตัดไม้เมื่อสิ้น หมายถึงทำงานให้มากเมื่อวันที่ทำงานไม่ได้ จะได้ไม่ขัดสน อีกทั้งยังมีเพลงกล่อมเด็กที่สอนลูกสาวไม่ให้ตื่นสาย

ในด้านความคิดและทัศนคติ มีสำนวนสุภาษิตที่สะท้อนความคิดและทัศนคติของคนภาคใต้ เช่น จีนไม่ตายผ้าลายโข หมายถึง ถ้ายังมีคนทำ ก็มีของใช้ โคนไม่ถึงทราย ปลายไม่ถึงน้ำ หมายถึงคนทำงานไม่มีหลัก แสดงให้เห็นว่าคนใต้ใช้ชีวิตอยู่กับทะเล จึงใช้ลักษณะของทะเลมาเป็นสำนวนเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของคน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้พูดที่นำสำนวนมาเปรียบเทียบกับอุปนิสัยของคน

ในด้านวิถีชีวิต มีปรศนาคำทายและสำนวนสุภาษิตภาษาถิ่นใต้มีจำนวนมากที่แสดงวิถีชีวิตของคนไทยภาคใต้ซึ่งเผชิญความไม่แน่นอนของสภาพธรรมชาติ เช่น “ฝนพังงา ฟ้าภูเก็ต” หมายความว่า อย่าไว้ใจสภาพอากาศที่พังงาและภูเก็ต ซึ่งมีฝนและพายุเวลาใดก็ได้ ไม่มีอะไรแน่นอน ยุงเหมือนหมวดข้าวย่า หมายถึงงานยุ่งมาก เหมือนผักหลากชนิดที่ใช้ทำข้าวย่า เข้าป่าหวนซ้าย ได้หวายหลายเส้น หมายความว่าเริ่มงานช้า แต่ทำงานได้เร็ว เข้าบ้านคนต้องหุดหางเข้าวาน หมายความว่าไปบ้านผู้อื่นต้องอ่อนน้อมถ่อมตน

วัฒนธรรมเหล่านี้ที่เห็นได้ผ่านภาษาไทยถิ่นใต้เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยภาคใต้ ที่ยังคงใช้ชีวิตใกล้ชิดศาสนา ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นที่พึงทราจไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาที่ธรรมชาติอยู่ในสภาพสงบเป็นปกติและในยามที่มีวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติเนื่องจากพายุลมฝนร้ายแรง คนไทยภาคใต้ยังคงรักษาค่านิยม ความคิด/ทัศนคติ และวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ไว้ได้เป็นอย่างดี แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่อัตลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้ก็ยังคงดำรงอยู่ อาจเป็นเพราะสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ ตลอดจนความเหนียวแน่นของคนไทยภาคใต้ วัฒนธรรมต่างถิ่นจึงไม่มีอำนาจพอที่จะเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของภาคใต้ได้

เอกสารอ้างอิง

ครองชัย หัตถา. (2557). พหุวัฒนธรรมภาคใต้ในมิติภูมิรัฐศาสตร์. *Asian Journal of Arts and Culture*, 15(1), 1–24. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/cjwu/article/view/95352>

จักรินทร์ แดงแสดละ, ดวงลดดา ขวัญนิมิตร, ลิต้า เส้นเจริญ, สมิทธิ์ชาติ พุมมา, และอลิสสา คู่มเคียม. (2562, 27-28 มีนาคม). ภาษาไทยถิ่นใต้: กรณีศึกษาลักษณะการใช้คำ ความหมายและบริบทสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทเพลงของค่ายพาราฮัท. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย”, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. <https://wjst.wu.ac.th/index.php/wuresearch/article/view/6643/1071> (การประชุมวิชาการ)

- จิรวัดน์ เพชรรัตน์, และอัมพร ทองใบ. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. โอเดียนสโตร์.
- จรรยาภรณ์ บุญญาพิทักษ์. (2554). *คำสอนสตรีในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้*. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. <http://culture.skru.ac.th/book/file/plengklomdok.pdf>
- ฉันทส ทองช่วย. (2534). *ภาษาและอักษรถิ่น*. โอเดียนสโตร์.
- ฉันทส ทองช่วย. (2536). *ภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้*. โอเดียนสโตร์.
- เฉลิม จันปฐมพงศ์. (2560). ภาษาถิ่นปักษ์ใต้. *วารสาร "ศึกษาศาสตร์ มจร"*, 5(2), 66-74. <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/158>
- เฉลิมชัย ส่งศรี. (2541). ภาษาไทยถิ่นใต้ในบริบททางวัฒนธรรม. *วารสารปาริชาติ*, 11(2), 47-53. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/download/69895/56767>
- ชินโรส ถิ่นวิไลสกุล. (2554). *สื่อพื้นบ้านกับการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนศาลายา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/529>
- ฉลิลิกา มหาพูนทอง, และกัลยา ดิงศักดิ์. (2561). การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยถิ่นภูเก็ตปัจจุบันผ่านการสัมผัสภาษาถิ่น. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 25(1), 155-183. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/download/126363/95504/330268>
- ณัฐพงศ์ จิตนิรัตน์. (2548). อัตลักษณ์ชุมชนภาคใต้: บทสำรวจเบื้องต้นจากเอกสาร. *วารสารปาริชาติ*, 18(1) 102-118 <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/view/69998>
- ณัฐินี ปิยะศิริพันธ์. (2561). ชุมชนพหุวัฒนธรรม ท่ามกลางวาทกรรมชาตินิยม ในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้. *รัฐชาติวิพากษ์*, 60(2), 59-72. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak/article/download/188717/132284/553591>
- ตามใจ อวิรุทธิโยธิน. (2558). ไทยถิ่นกลางและไทยถิ่นใต้: แนวแบ่งเขตภาษาและเขตปรับเปลี่ยนภาษา. *รัฐมิแล*, 36(4), 76-87. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rusamelae/article/view/62786>
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. (2544). *วิถีชีวิตชาวใต้ ประเพณีและวัฒนธรรม*. ชมรมเด็ก.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2553). *100 เรื่องเมืองใต้*. อมรินทร์.
- พระมหามงคลกานต์ ฐิตธมโม, คงสฤษฎ์ แพงทรัพย์, และพูนศักดิ์ กมล. (2562). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 6(2), 46-59. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/download/184052/153805/>
- พระอุดมธีรคุณ, และบัณฑิตกา จารума. (2563). ภาษาและวัฒนธรรม: ความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(2), 54-63. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/download/241724/166461/851533>
- พัชรีย์ จำปา. (2559). "กิน" ในสำนวนถิ่นใต้ : คำสอนผ่านการบริโภค. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 10(1) <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhusocbru/article/view/1456>
- พจณี ศิริอักษรสาสน์. (2554). *ภาษาถิ่นของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=FL323\(54\)](http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=FL323(54))

- พาศิยะ เจ๊ะมูดอ. (2559). *ฮารีรายอ ความสุขของชาวมุสลิม*. <https://www.lib.ru.ac.th/journal2/?p=6389>
- ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2541). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. ดอกหญ้า.
- วิมลมาศ ปถากุล. (2550). *อัตลักษณ์พื้นถิ่น ในบั้นเชิงคติภาคใต้ (พ.ศ.2522-2546)*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/57950>
- วิมลรัตน์ สารบุตร, ธูปทอง กว่างสวาสดี, และสุรศักดิ์ คำคง. (2557). การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการคิดแกน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการบูรณาการทักษะการคิดแกน. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 7(3), 31-45. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/80280
- วีไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. (2539). *สำนวนไทยถิ่นใต้: ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม*. สถาบันราชภัฏสงขลา. <http://oservice.skru.ac.th/onlineservice/>
- ศุภการ สิริไพศาล, อภิเชษฐ กาญจนดิฐ, พรชัย นาคสีทอง, และสุมาลี ทองดี. (2549). ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชาวจีนเมืองหาดใหญ่จากอดีตถึงปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 9(2), 43-54. <https://www.tci-thaijo.org/index.php/tsujournal/article/download/69005/56180/>
- ศราณี เวศยาสิรินทร์, วิทยาธร ท่อแก้ว, สุภาภรณ์ ศรีดี และพิทยา บุขรรัตน์. (2562). การสร้างอัตลักษณ์คนได้ผ่านหนังตะลุง. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 6(2), 334-352. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hssnsru/article/download/241658/164397/831806>
- ศุคนธ์รัตน์ สวัสดิ์กกุล, ศิริลักษณ์ อินทโสโร, และเอกนุช ณ นคร. (2562). *การเปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช* [รายงานการวิจัย]. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. <https://riss.rmutsv.ac.th/upload/doc/201910/rZUcdwW0nQC4g6lVCbd6/rZUcdwW0nQC4g6lVCbd6.pdf>
- สุทธิ กาบพิลา (2558). *การสืบทอดอัตลักษณ์ของคนอีสานในชุมชนตำบลสะตอง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี* [ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. <https://etheses.rbru.ac.th/pdf/uploads/allfile-202-file01-2016-03-10-09-32-36.pdf>
- สุรัตน์ ศรีราษฎร์. (2557). สำนวนภาษาไทยถิ่น: ความหลากหลายทางพื้นที่ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. *วรรณวิทัศน์*, 14, 58-82.
- อัญชลี จันทร์เสม. (2554). อวัจนภาษาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมการสอนภาษาที่สอง. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 17(1), 1-8.
- Alitta. (2565). *ทายปัญหาภาษาใต้ (เกมปริศนาคำทายภาคใต้)*. <https://ภาษาใต้.com/เกมปริศนาคำทายใต้/>
- llyasB. (2563). *รู้หรือไม่ว่าภาษามลายูแทรกซึมอยู่ในคำศัพท์ภาษาใต้ด้วย?*. <https://news.trueid.net/detail/gANwXo14GEZm>

การมีส่วนร่วมของผู้หญิงต่อปัญหาความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศในรัฐกะเหรี่ยงหลังการรัฐประหาร:

ความท้าทายและการตอบสนอง

Women's Participation in Addressing Gender-based Violence in Post-coup Karen State:
Challenges and Response

Kyaw Lwin¹

ABSTRACT

This paper examines the resurgence of Gender-Based Violence (GBV) due to the armed conflict after the military coup in Myanmar in February 2021. Besides protests against the junta government broke out all over the country, clashes between the Myanmar military, the Border Guard Force (BGF), the Karen National Union (KNU)/Karen National Liberation Army (KNLA), People Defense Force (PDF), and allies erupted in Karen State. Myanmar military troops violated the National Ceasefire Agreement (NCA). As a result, women and girls suffer from sexual and other forms of gender-based violence. The four participants (one from women leaders at the community level, two from a Civil Society Organization/Non-Government Organization, and the other from KNU) were selected for interviews based on practical and logistical constraints regarding women's rights in Karen State. Interviews will be conducted in a semi-structured manner. The findings reveal that although the global trend influenced the Karen community to embrace women's participation, there are challenges due to rigid gender norms dominated by religious and conservative patriarchal ideology. Hence the GBV becomes a sustained threat to women and girls in the Karen state from both the military and the Karen civilians.

KEYWORDS: Gender-based Violence, Women Participation, Karen Armed Conflict, 2021 Military Coup, Karen State

1. Background

The lengthy armed conflict in Myanmar is the world's longest-running civil war. Many Karen-populated areas of the country were devastated during World War II and have been plagued by armed conflict since 1949, after the country's independence in 1948 (Kaicome, 2019). Although Karen communities in the Irrawaddy Delta, lowland portions of the Yangon and Bago Regions, and the Mon and Karen States have not faced open warfare in many years, those in the mountainous areas

¹Master Student, Institute of Human Rights and Peace Studies, Mahidol University

bordering Thailand are still exposed to violent conflict. During protracted fighting, many human rights violations have also been reported, against vulnerable groups such as women and children, including torture, rape, and forced labor (Adams and Saunders, 2005). Furthermore, when this vulnerable group (victim) tries to prosecute, the authorities will not take action against soldiers accused of the crime. Still, they would instead accuse the victim of attempting to denigrate the military and sue them for defamation (A/HRC/51/4). Because of these issues, it is difficult to assess the scope of sexual violence in Myanmar; few documented cases represent a small proportion of the total number of incidents (United Nations High Commissioner for Human Rights, 2020).

Evidence is shown in the reports of the Karen Human Rights Group¹ and the Karen Women's Organization.² The following data on sexual violence perpetrated by the Myanmar military during the pre-coup period.

Table 1: Data on Sexual Violence perpetrated by the Myanmar military in Karen State before the 2021 Coup

Period	Number of incidents of sexual violence	Notes
1988 - 2004	125	40% of gang rapes 28% led to the death of the victim
2012 - 2018	52	Under the NCA Period 40% of the cases are state-sponsored violence (i.e., Perpetrated by the Border Guard Force, Ward Administrative, or civil servant, etc.)
2019	26	11 cases of sexual violence 3 cases of rape against women with intellectual disabilities 1 case of sexual assault 5 cases of child rape 1 case of attempted rape

Source: Karen Human Rights Group, Sexual violence against women in Southeast Myanmar Report 2020

¹The KHRG is a Karen-led human rights group that presently works in rural southeast Myanmar

²The KWO is a women's rights organization that promotes women's leadership, sensitivity to gender discrimination issues, and public participation, especially in the Karen community.

The Nationwide Ceasefire Agreement was signed by eight EAOs, including the KNU, in 2015. It resulted from two years of talks to end Myanmar's decades-long conflict. Then, between Myanmar's military and ethnic armed organizations, 26 bilateral agreements were signed. District and township peacebuilding teams must be established to help foster the peace process under the KNU and Myanmar Military Bilateral Agreement. Women, in particular, must be included in the Karen State peace process (Silbert & D Cunha, 2016). The gender analysis of the NCA, Myanmar's national ceasefire text, has made some progress in including terms on gender equality. However, there is still a long way to go and significant gaps in the agreement's protection and promotion of women's rights. However, as shown in the table above, the rate of GBV has decreased by half, with a slight increase in women's participation in Karen State.

After the coup in 2021, peace became a deadlock. The Union Peace Conference (the 21st-century Panglong Conference) and meetings of the Union Peace Dialogue Joint Committee (UPDJC)¹ were terminated, and consultation on obtaining a Union Accord (Principles underlying the National Ceasefire Agreement's implementation) was delayed. Negotiations between the EAOs and the state were also discontinued. Opposition to the Myanmar military intensified among people who did not accept military coups and the return of the historical cycle of events previously seen in the military coup of 1988. In other words, the armed conflict between the EAOs² and the military erupted pervasively and intensified, including in the Karen state (Olivius & Hedström, 2022). The Myanmar military later violently suppressed protesters while carrying out military operations in the battle zones (Bangkok Post, 2021).

Later, a National Unity Government (NUG) emerged as a shadow government and allied with the KNU/KNLA and other ethnic political organizations and EAOs. Most youths in the urban areas went to areas controlled by EAOs, including the KNU and KNLA, for military training and to fight against arbitrary killings and other human rights violations committed by the Myanmar military. Later, clashes erupted, and battles resumed as the Myanmar military deployed troops to invade the EAO-controlled areas (Ong, 2021). Although the armed conflict became more severe, it was not a new experience for Karen areas. Airstrikes set Karen villages on fire and, using human shields and sexual

¹Myanmar's ongoing peace process is led by the Union Peace Dialogue Joint Committee (UPDJC). The committee comprises representatives from the government, EAOs, and political parties whose elected parliamentarians are currently in charge. It was established as part of the peace process specified in the Nationwide Ceasefire Agreement signed on October 15, 2015.

²Ethnic armed organizations (EAOs) are typically groups that assert to speak for a particular ethnic identity and seek mutual recognition from other EAOs through coalitions and alliances. And possibly have a political wing as well as an armed wing. The terms "ethnic organization," "ethnic resistance organization," and "ethnic rebel groups" are all used to describe EAOs.

violence, targeted vulnerable groups such as women and children. Even more widespread than the armed conflicts that occurred before the signing of the NCA in Karen State, they have become more frequent, and the armed conflict area has expanded. Like previous armed conflicts, innocent civilians suffer the effects of armed conflict, and the number of refugees is increasing.

Women and girls are also subject to various human rights violations involving violence since the military coup. According to the Women's League of Burma, the Myanmar military commits rapes against women, predominately in areas of armed conflict. In prisons, interrogation centers, and detention camps, numerous instances of sexual abuse and sexual harassment against women (Women's League of Burma, 2021). Since the coup, the Myanmar military has resorted to arresting women, raping, killing, using women as human shields, and enforcing forced labor in Karen State armed conflict-affected areas.

The Myanmar Military, Border Guard Police, Myanmar Police Force, and some EAOs perpetrated sexual and gender-based violence against women and girls from ethnic and religious minorities as a hallmark of their military strategy. In Karen State, the importance of highlighting such violence has increased since the coup. The international community knows women's current risks under the junta's deadly rule. The Myanmar Military's use of systematic violence has increased, especially in areas where civilian defense forces have been formed. On the other hand, the Ministry of Defense under NUG has issued rules targeting PDF not to commit violence against women by the armed forces in conflict areas. Military courts have been set up to handle those cases. But they (PDF) are difficult to protect women and children in sudden battles due to the Myanmar Military troops in that area. Consequently, there has been an increase in attacks against women, revealing a lack of protection for survivors and their families (Quadrini, 2021).

Due to how patriarchy affects the protection and prevention mechanisms related to GBV, women have little opportunity to engage in administrative bodies. Consequently, the effective fulfillment of women's needs is impossible. The prevention and protection mechanisms related to GBV face the challenge of not being usable in a cooperative project that victims/survivors need. That leads to higher financial costs, and victims are afraid to seek help because they do not want to openly present their problems to men. In the post-coup armed conflict, women's participation in EOAs, peace-building processes, and humanitarian support programs has increased. However, men still dominate the leading roles as policymakers and decision-makers.

Women played a big part in the protest after the military coup and armed resistance movements. Since Resolution 1325 was passed, the women's rights CSO/NGO in Karen State has also played a vital role in the WPS agenda. The Karen Women's Organization (KWO) has 70,000 women members and Myanmar and in refugee camps along the Thai -Myanmar border. And they encourage women's leadership, gender sensitivity, and community ownership. In addition, they strive to ensure

that Karen women are free from oppression and have an adequate standard of living, with gender equality as a goal in all spheres of life at all levels.

2. Objectives

This article highlights challenges to the participation and decision-making of women from GBV in Karen State. The following objectives are set:

1. To examine women's participation and decision-making challenges in the mechanisms that protect women from GBV in Karen State.
2. To identify enabling factors contributing to GBV in patriarchy-dominant Karen society and

3. Assumption

Gender is fragile in armed conflict areas like Karen State, where women and girls are the most vulnerable. As in many countries, women in Myanmar are strategic targets of war, while men dominate the conflict and peacebuilding activities, including societal and political establishments. There are challenges to maintaining rigid and changing gender norms for the Karen community, which is dominated by conservative religious ideas. Patriarchal norms might challenge women to gain protection and assistance from NGOs and CSOs.

4. Literature Review

Gender Inequality is Dominant in the Patriarchal Culture of Karen Society

The WPS Agenda in the context of the conflict in Myanmar is highlighted in this literature review, as is the role of NGOs and CSOs in addressing GBVs in the Karen community. This section reviews scholarly works, UN and international NGO reports, and some gray literature from Karen community-based organizations. The literature was examined for importance, relevance, and, most importantly, validity.

Gender inequality and patriarchy are inculcated at birth in Myanmar (AGIPP, 2011), and gender stereotypes persist, paving the way for various forms of discrimination that keep most women from reaching their full potential in any sphere. Women are still regarded as caretakers and deemed unsuitable for leadership positions, as shown by their lack of political representation.

According to Sylvia Walby (2020), gender regime theory points to the different kinds of relationships between men and women on a large scale. It also looks at how patriarchy and the gender regime have changed from a private, premodern, domestic form to a public, modern shape. Different economic and political inequality levels exist between men and women and varying levels of violence and proximity (Walby, 2020). A gender regime is how men and women treat each other in a certain institution, such as state rules or how a workplace is set up. The gender order is how

different gender regimes interact or the current state of play in macropolitics¹ of gender (Connell, 2003, p.23).

In the political sphere of the gender regime, despite constituting 52 percent of the population (UN Women Asia Pacific, 2020), women make up only about 15.3 percent of the members of national and regional legislatures (UN Women, 2021). Because a male-dominated establishment still determines the political agenda, the underrepresentation of women at the highest levels of public life prevents any virtual drive for more gender equality.

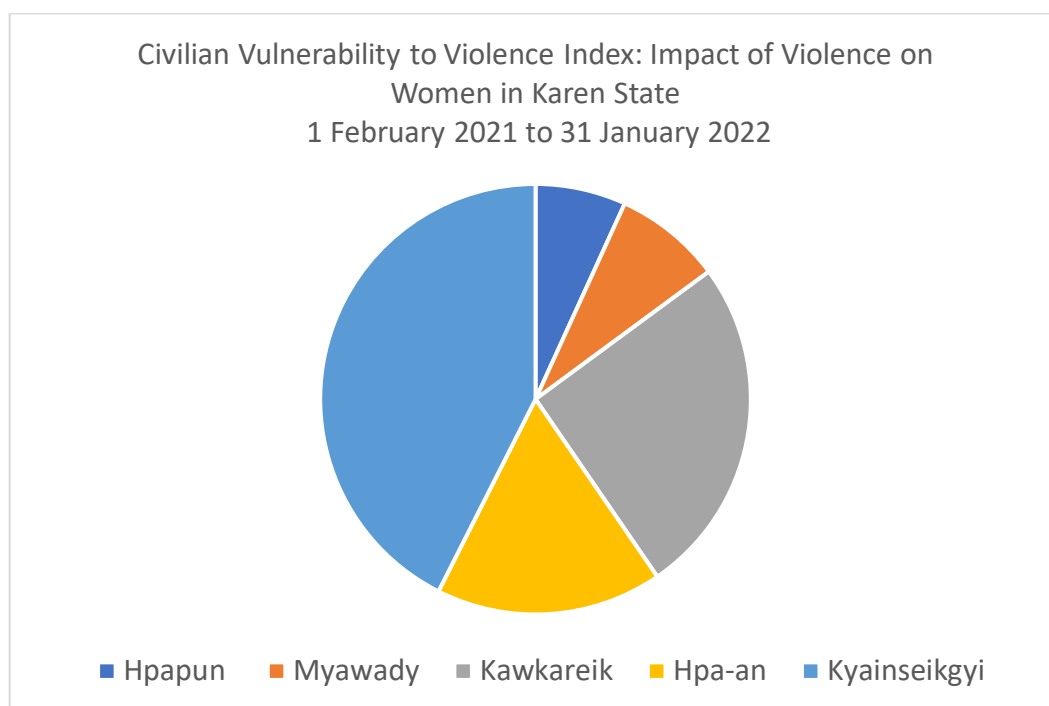
In education, rural populations in Karen State often struggle to obtain an education due to a lack of public resources and school infrastructure. Moreover, although the school has many female teachers, only a few women are on Karen's principals and education management committees. Indeed, there are several gaps in policy drafting and implementation to represent women regarding gender-based violence prevention, protection, relief training, curriculum, and awareness raising due to the lack of strong enough women at the decision-making level. Moreover, this disproportionately impacts girls, as parents are terrified of sexual assault if they send their daughters to faraway schools. In addition, many Karen girls cannot continue their education beyond primary school because most middle and high schools are in cities. Furthermore, they are not actively encouraged to seek education or jobs, which contributes to their economic marginalization, inhibits them from escaping poverty, and jeopardizes their ability to exercise their human rights (Karen Human Rights Group, 2019).

Gender stereotypes remain in Karen society. The Karen proverb "The sun will not rise if the hen crows" exemplifies gender roles. Women are compared to leaves in Karen, as in the saying, "If sharp material falls on them, or if they fall on sharp material, they will be damaged," which means women should avoid problems if they have a sexual relationship with men. If something goes wrong, it may be caused by the man or the woman, but only the men will win. It is similar to the saying: "Heads I win, tails you lose." (Karen Human Rights Group, 2018, p.5). During the conflict, traditional gender roles were challenged, as women were forced to replace some men as village leaders. As a result, perceptions toward women started to shift. Some women chose to work as teachers, traditional leaders, and healthcare providers (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, 2021). When conflicts develop, women in Karen communities are the primary victims of GBV. It is difficult for them to access justice due to the dominance of patriarchy in various areas such as politics, education, health, and security. The UN adopted a comprehensive strategy for security and peace with four main pillars participation, prevention, protection, and relief

¹Normal politics on a large scale, as opposed to micropolitics and individuals and groups' use of institutional power to reach their goals within organizations.

and recovery in resolution 1325 (WPS agenda) (Erturk, 2020). All four pillars must be addressed to address the root causes of conflict and start a long-term peace process. Therefore, most GBV action plans should address the four pillars to reflect the broad goal of the WPS agenda. It was made possible by Resolution 1325 and the resolutions that followed it to work hard to gather proof of the rights violations of women and girls in Karen conflict zones. However, the military takeover abruptly ended programs already in progress and projects intended to advance gender equality and a gender-just peace in Myanmar.

Consequently, according to the UN Women report, 25.7% (One in four women) of women in Myanmar stated, “Women are not safe and secure when they go outside during this military coup.” After relative stability, security has become a crucial aspect of women's lives (UN Women, 2022). Therefore, NUG security institutions should consider adopting the Women, Peace, and Security (WPS) agenda's principles in their policies. Building security institutions following the WPS agenda, such as expanding existing KNU police initiatives to recruit more women, increased the legitimacy of the NUG and KNU/KNLA in the eyes of their fellow citizens and the international community (Htoi, 2022).



Source: UN Women Report-Women living under the pandemic and military rule

The case of Gender Based violence against women, a persistent and underreported problem in Karen communities, is another manifestation of gender inequality (Karen Human Rights Group, 2019). Survivors experience stigma in their communities due to a victim-blaming culture, and those who disclose their cases encounter numerous barriers to justice. An atmosphere of impunity and an

antiquated legal framework has contributed to this situation. In addition, there is no comprehensive, victim-centered support system for victims of GBV.

Due to the influence of patriarchy, it is difficult for women in Karen State to take decision-making roles in the political, security, and education sectors and the social, health care, and various other industries. Due to how patriarchy affects the protection and prevention mechanisms related to GBV, women have little opportunity to engage in administrative bodies. Consequently, the effective fulfillment of women's needs is impossible. In addition, the prevention and protection mechanisms related to GBV face the challenge of not being usable in a cooperative project that victims/survivors need. That leads to higher financial costs, and in addition, victims are afraid to seek help because they don't want to present their problems to men openly. In the post-coup armed conflict, women's participation in EOAs, peace-building processes, and humanitarian support programs has increased. However, men still dominate the leading roles as policymakers and decision-makers.

5. Research Methodology

This article undertakes qualitative research where researchers seek to empower individuals to express their stories, listen to their voices, and reduce the power dynamics that commonly arise between a researcher and participants in a study (Creswell and Poth, 2018, p.48). This qualitative research focuses on textual information rather than numeric data. It is an interpretive method that seeks to interpret information on the issue.

5.1 Sampling

The primary data were collected from selected individuals from NGOs/ CSOs, and Shadow Governmental Authorities such as KNU and NUG related to Karen Women's rights affairs through in-depth (in-person/online) interviews. The participants will be selected for 4 women and among four of them, one from the Central Executive Committee Member of Karen National Union, the other respondent from the Secretariat of Karen Women Organization working on GBV under the WPS concept in the research area, the other one from Program Executive of KECD and one from Karen Women Activist.

In addition, relevant secondary data from journal articles, academic papers by well-known scholars, and reports of international and local organizations will be analyzed to obtain more information. Purposive sampling was used when inclusion criteria and rationale were quite good. This article addresses issues that could impact Karen women's security under the Women's Peace and Security Concept. Even though Myanmar has not ratified UNSCR 1325, there are initiatives and efforts to protect and rehabilitate women from violence and improve women's engagement in

humanitarian settings, peacebuilding programs, and the peace process. Given this, the WPS is a relevant concept for examining the position of women in the Karen State in this article.

5.2 Research Approach and Data Analysis

This article focuses on SGBV in conflict situations through the prevention and protection roles of relevant organizations other than victims in Karen society. Research case studies are frequently narrative and written retrospectively; they can also be operational and use combined quantitative and qualitative data (Austin and Sutton, 2014).

By using narrative research inquiries, this study was intended to be a critical analysis attempting to explain the enabling factors of GBV and the role of NGOs/CSOs related to these issues in Karen areas. Interviews will be semi-structured, with an approximate duration of around one hour. Secondary sources will be analyzed for links to the primary data to answer the thesis objectives. First, data on GBV was presented, and the validity of the data was evaluated. And then, information gathered from the government, NGOs, experts, and other sources will be verified against each other to achieve greater accuracy.

5.3 Scope and Limitations of Research

This article focuses only on the ongoing conflict in Karen State, Myanmar. The Karen conflict is an armed conflict that lasted more than 70 years (Callahan, 2003, p.16) from 1949 to the present, but this article only examines how a post-military coup differs from a precoup. In this article, only women and girls in the Karen Conflict were studied, rather than men, boys, and people of different sexual orientations. The Myanmar military has committed violence against women in Karen State, including rape, gang rape, sexual assault, killing, arbitrary arrest, humiliation, torture, verbal violence, socio-economic violence, and psychological violence. This article focuses on GBV, such as rape, gang rape, sexual assault, sexual torture, penetration with foreign objects or weapons, and other forms of sexual violence. Patriarchal Karen society impacts various sectors of gender inclusion in the Karen State, but this article highlights participation in the decision-making in the gender-based violence protection mechanism.

Due to the armed conflict and unstable situation in Karen State, meeting some people in person was impossible. COVID-19 is another reason for not being able to meet in person. Therefore, when collecting data online, the participant experienced technical problems with the internet connection. As this article focuses on human rights violations by the Myanmar military, participants may be subjected to forcible arrest and seizure of homes, and the security concerns of participants need to be given attention. Even local civil society groups that try to measure GBV find it hard to get accurate data because of security and conflict issues. This article addresses interesting, serious

human rights violation cases. Still, it is difficult to interview victims and survivors on this sensitive issue because they are concerned that it may resemble reliving the original incidents.

As the researcher studies women participation in addressing GBV in Karen State, the researcher's subjectivity is shaped by interactions and interpretations of 'who I am and what the effects of my position are'. The researcher settled in Yangon before and is an ethnic Bamar, so it will be necessary to study more to understand the situation well. As a male, I will conduct research through a gender lens, and as a victim of the Myanmar military coup and human rights violations by the Myanmar military, the researcher will study with self-awareness that he might hold some degree of bias and be carefully analyze and interpret the data as much as possible. Positionality requires a focus on the shifting identities of myself as researcher, power relations, and the potential biases or assumptions that participants may have when conducting this research.

6. Discussion

After the coup in Karen State, the armed conflict has re-intensified, and human rights violations have increased again. There are cases of gender-based violence committed by the Myanmar military in armed conflict settings and cases where Karen civilians commit GBV among themselves. The government authority has become weak in providing prevention and protection. Therefore, gender-based violence targeted at women will be divided into categories as follows:

6.1 GBV committed by the Myanmar Military and its alliances in Karen State

The Karen Human Rights Group (2017) has pointed out that widespread sexual violence against women by the Myanmar military was engrained in military strategies of civilian abuse between 1992 and 2012. Since the National Cease Fire Agreement was signed in 2015, there have been fewer sexual assaults and rapes by armed actors (Karen Human Rights Group, 2017). However, Mihoko Tanabe and others (2019) have argued that some armed actors committed SGBV, often without being caught (Tanabe et al., 2019).

The Women's League of Burma (2014) compared GBV since the previous armed conflict ended and reported that the Myanmar military specifically targeted civilian women and girls who were often raped by Myanmar military troops, sometimes gang raped. This happened all over Karen State and was perpetrated by all levels of the military, from privates to commanders. This is why the risk of rape was highest where military units were based or when they were temporarily camped near villages that were already under the control of the Myanmar military. The structure of power that came with militarization made villagers more vulnerable to this kind of abuse, and the military used rape to scare and control women and the larger Karen community (Women's League of Burma, 2014).

The Karen Human Rights Group (2017) reported that a Myanmar Army soldier in Toungoo District tried to rape a woman. Still, no one realized it until he was taken to the local army camp and interrogated in 2016. This is separate and distinct from KHRG's other reports after the ceasefire, which show that specific individuals committed most GBV cases. This literature reveals that while women's concerns about GBV had not entirely disappeared before the 2021 military coup, the motivations and the victims may have changed from military targets in Karen society to individuals. Advocates for victims of gender-based violence mention the challenges of language barriers, stigma, and the fear of being killed or punished for defamation in situations involving military personnel (KII2, November 24, 2022). The fear is that when victims go to police stations and courts where only the Burmese language is spoken, they have trouble communicating.

During the post-coup armed conflict after the coup, the Myanmar military fought to maintain its power. Still, they made propaganda as if they were fighting for the people of Myanmar, and it behaved like an ethnic conflict where two Karen-Buma ethnic groups were fighting. Following that, the Myanmar military and police treat women as objects to be exploited, committing sexual and other forms of GBV. In addition, military personnel continues to commit crimes other than disobeying military orders on the battlefield because they believe they will not be punished. Armed Conflict is inherently patriarchal, and rape is one of the most extreme manifestations of the patriarchal desire for masculine dominance over women. The aggressive nature of the conflict, which aims to dominate and control another nation or people, reinforces this patriarchal ideology (Manjoo and McRaith, 2017). The Women, Peace and Security (WPS) resolution has contributed to increased visibility of the fact that sexual violence has been perpetrated or enabled by members of the military and security forces themselves during armed conflicts and international operations (Carreiras and Da, 2013, p.16). The WPS agenda adopts a comprehensive approach to security and peace, with four main pillars: participation, conflict prevention, protection, and relief and recovery (Erturk, 2020).

This article highlights that the participation of women continues to be challenged in Karen society, and women's organizations in Myanmar have gained limited success through coordinated pressure and lobbying. Women have the ability and capacity to engage, but due to the patriarchal society impact, political, social, security, and logistical barriers prevent them from actually doing so. Although men and women are required to participate in political leadership groups such as the KNU, Congress, the standing steering committee, or the executive committee, a small number of women still participate (KII1, November 17, 2022).

As regards the security sector in Karen State, women are primarily involved in civil police work¹ under KNU supervision, health care, communications, and general administration in KNU military units. After basic military training, they are employed as cashiers, accounting personnel, office assistants, and clerks. They can be program secretaries but not coordinators. They are not trained as commandos, regardless of their desire for such training (Kolas, 2019a, p. 4). In most events and gatherings of the KNU and other organizations, women are asked to serve meals, clean, and entertain, but they have yet to offer their opinions. One of the Karen Women activists said, “There is only one female member on the KNU steering committee; she can participate in central executive committee meetings. However, very few of her suggestions make it into the final decisions” (KII4, November 28, 2022)

Integration and the amplification of women's voices and participation require political commitment and skill. The constraints to women's participation in Karen State have been discussed in this article. They need to be addressed with context-appropriate techniques, necessitating a comprehensive study of the barriers and alternative solutions. However, the women's participation pillar in WPS, by mentioning, is the most crucial element, and It can be a springboard to the three rest pillars to become more efficient, especially in a patriarchal Karen society.

6.2 GBV perpetuated by Karen civilians.

The GBV cases since the ceasefire show that an insecure and unsafe environment in Karen State for women has persisted throughout the years, but the armed conflict did not cause it. Instead, male civilians perpetrated it (Harrison and Kyed, 2019). This echoes reports from the Karen Human Rights Group (KHRG) that in Dooplaya District, Karen State, a 16-year-old girl was raped and murdered by a fellow villager in 2016 while she was away from the village picking betel nuts. Another case was Naw A— from Kawkareik Township, who was raped by someone who knew she would be alone when the perpetrator entered the victim's home (Karen Human Rights Group, 2017b).

GBV appears to be particularly targeted at vulnerable women, as there have been attacks on women with intellectual disabilities, particularly young, or who live alone. Furthermore, drugs may be a factor in GBV, as there have been reports of perpetrators being under the influence of “ya

¹Civil police work means that some people in Karen State (particularly in KNU-controlled areas) perform police functions such as maintaining public order and safety, enforcing the law, preventing crime, collecting taxes, setting up checkpoints, and investigating criminal activities to defend the Karen community. This type of function is primarily carried out by the Karen National Police Force (KNPF), which was established under the Karen National Liberation Army (KNLA) on September 11, 1998 (Karen News, 2017).

ba” or methamphetamine at the time of the assault (Karen Human Rights Group, 2016).¹ But it is essential to note that drugs are not always involved in GBV and that using drugs neither causes GBV nor affects the individual's responsibility for their actions. One of the Karen Women Activists said, “There is much gender-based violence committed against Karen women by the Karen people, and various Karen armed organizations focus on fighting with the Myanmar military. They cannot seek justice for gender-based violence committed by the Karen people” (KII4, November 28, 2022).

The participation of women continues to be challenged in Karen society, and women's organizations in Myanmar have gained limited success through coordinated pressure and lobbying. One of the CSO Staff in Karen State said, “Karen area was built on a military basis, there were no women in leadership positions, and men still dominated the administrative areas based on military regions” (KII2, November 24, 2022).

Women can engage, but political, social, security and logistical barriers prevent them from doing so (Frances Chet et al., 2019, p.21). A responsible staff member of KWO said, “KWO is a wing organization of KNU, but unfortunately, women are not invited as lead speakers in political discussions and public seminars. Until women are empowered to manage GBV issues, there will be no cure for this disease”(KII3,21 November 2022). Integration and the amplification of women's voices and participation require political commitment and skill. They must be addressed with context-appropriate techniques, necessitating a comprehensive study of barriers and alternative solutions.

7. Conclusion

In summary, the underlying factors contributing to gender-based violence among women and girls in Karen State depend on the armed conflict, women's participation in the political climate, and equitable gender norms. Failure to detect these factors in such a protective radar will only lead to an armed conflict and a peace-building process. Consequently, mechanisms to prevent GBV toward Karen women fail to address the root causes of the problem with the world's longest civil war.

Equitable gender norms must be adopted, and effective measures, protection, and promotion mechanisms must be implemented to prevent violence against women by governments and decision-making bodies related to conflicting parties. Prompt to emphasize that women's participation in the leading role of peace and security agenda in Karen armed conflict should be taken to reduce the patriarchal society that is supportable of the contributing factors of gender-based violence. Karen women still have a few ideas in implementation regarding the political,

¹Yaba, popularly known as "bikers' coffee" and "kamikaze," are pills containing methamphetamine and caffeine-. This combination is widespread in illegal use, particularly in South and Southeast Asian countries.

educational, economic, security, social sectors, etc., which has led to a fear of reports or claims for their relief as a challenge. As a result, the perpetrator of Gender-based Violence still gets free from impunity. To overcome these challenges, it is necessary to promote women's participation as a response. Women encourage participation in revolutionary forces by opening the Ministry of Women's Affairs, which can properly deal with women's rights violations, and establishing coordination bodies for women's participation in political dialogue. Revolutionary groups like the KNU and NUG agree that there needs to be as much change as possible regarding human rights violations that hurt vulnerable groups.

As the International Community, the Military Council's non-compliance with the WPS Agenda of Myanmar, including Karen State, was further determined by United Nations Security Council Resolution 2669 in December 2022, and the UN Special Envoy made an oral report on that resolution in mid-March 2023 (Human Rights Watch, 2023). International organizations urgently need to embark on a mission, such as humanitarian intervention, to provide GBVs, and survivors with more effective preventive measures than health care and social support programs. In addition, as coordinated and suggested by Karen Women Leaders, more effective protection, prevention, relief, and humanitarian aid should be provided through armed resistance groups that protect civilians in Karen State.

References

- Adams, B. and Saunders, J. (2005). *"They came and destroyed our village again": the plight of internally displaced persons in Karen State*. Human Rights Watch.
- AGIPP. (2011). *Gender Inequality in Myanmar*. AGIPP. <https://www.agipp.org/en/gender-inequality-myanmar>
- Ashild Kolas. (2019). *Women, peace, and security in Myanmar: feminism and ethnopolitics*. Routledge.
- Austin, Z., & Sutton, J. (2014). Qualitative Research: Getting Started. *The Canadian Journal of Hospital Pharmacy*, 67(6), 436–440. <https://doi.org/10.4212/cjhp.v67i6.1406>
- Aye, M. M. (2021, May 31). *Myanmar Women Leading Revolution Despite Military Misogyny*. Time. <https://time.com/6052954/myanmar-women-military/>
- Bangkok Post. (2021, March 17). *City is a battle zone as the Myanmar junta enforces martial law*. <https://www.bangkokpost.com/world/2085187/city-a-battle-zone-as-myanmar-junta-enforces-martial-law>
- Callahan, M. P. (2003). *Making Enemies: War and State Building in Burma*. Cornell University Press.
- Connell, R. (2003). *Gender and power: society, the person and sexual politics*. Polity Press.

- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (4th ed., p. 48). SAGE Publications.
- Ertürk, Y. (2020). The political economy of peace processes and the Women, Peace, and Security agenda. *Conflict, Security & Development*, 20(4), 419–439. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14678802.2020.1790211>
- Franceschet, S., Lena Krook, M., & Tan, N. (2019). *The Palgrave handbook of women's political rights*. Palgrave Macmillan.
- Harrison, A. P., & Kyed, H. M. (2019). Ceasefire State-Making and Justice Provision by Ethnic Armed Groups in Southeast Myanmar. *Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 34(2), 290–326.
- Htoi, H. (2022, December 15). *The Role of Women in Myanmar's Evolving Security Institutions* (G. Sagun, Ed.). The United States Institute of Peace. <https://www.usip.org/publications/2022/12/role-women-myanmars-evolving-security-institutions>
- Human Rights Watch. (2023, March 13). *Myanmar: Concrete UN Security Council Action Needed*. Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2023/03/13/myanmar-concrete-un-security-council-action-needed>
- Kaicome, J. (2019, February 8). *Marking 70 Years of War in Myanmar*. The Diplomat. <https://thediplomat.com/2019/02/marking-70-years-of-war-in-myanmar/>
- Karen Human Rights Group. (2016). *Dooplaya Incident Report: Rape and Killing of a teenage girl in Kawkareik Township*. KHRG.
- Karen Human Rights Group. (2017). *Foundation of Fear: 25 years of villagers voices from southeast Myanmar*. KHRG.
- Karen Human Rights Group. (2019). *Statement: International Women's Day 2019*. Karen Human Rights Group. <https://khr.org/2019/03/statement-international-womens-day-2019>
- Karen News. (2022, June 14). *Civil Society Alliance: "UN Funds at Risk of Being Used as Weapon Against People of Myanmar..."*. <https://karennews.org/2022/06/civil-society-alliance-un-funds-at-risk-of-being-used-as-weapon-against-people-of-myanmar/>
- Kolas, A. (2019). *Women in Ethnic Armed Organizations in Myanmar*. Peace Research Institute Oslo (PRIO).
- Myanmar Peace Monitor. (2017). *KNU elects 11 CEC members and department heads*. Burma News International. <https://www.bnionline.net/en/news/karen-state/item/2939-knu-elects-11-cec-members-and-department-heads.html>
- Olivius, E., & Hedström, J. (2022). *Women, Peace, and Security in Myanmar after the 2021 military coup*. Magnus Blomgren.
- Ong, A. (2021). *Ethnic Armed Organisations in Post-Coup Myanmar: New Conversations Needed*. ISEAS Publishing.

- Quadrini, M. (2021, November 25). In *Post-Coup Myanmar, Women Face Systemic Campaigns of Terror and Assault*. Thediplomat.com. <https://thediplomat.com/2021/11/in-post-coup-myanmar-women-face-systemic-campaigns-of-terror-and-assault/>
- Silbert, C., & D Cunha, J. (2016). *The Nationwide Ceasefire Agreement in Myanmar: A Gender Equality and Women's Rights Analysis*. UN Women, Myanmar.
- Tanabe, M., Greer, A., Leigh, J., & Modi, P. (2019). An Exploration of Gender-Based Violence in Eastern Myanmar in the Context of Political Transition: Findings from a Qualitative Sexual and Reproductive Health Assessment. *Sexual and Reproductive Health Matters*, 27(2), 112–125.
- The Irrawaddy. (2021). *Myanmar Ceasefire Agreement is Void: KNU Concerned Group*. The Irrawaddy. <https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-ceasefire-agreement-is-void-knu-concerned-group.html>
- UN Audio-Visual Library. (2021). *UN / MYANMAR UPDATE*. <https://www.unmultimedia.org/avlibrary/asset/2689/2689811/>
- United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. (2021). Gender Profile for Humanitarian Action: Rakhine, Kachin, Northern Shan and Kayin States, Myanmar. *Gender in Humanitarian Action Work Stream*, 3, 1-42. <https://reliefweb.int/report/myanmar/gender-profile-humanitarian-action-rakhine-kachin-northern-shan-and-kayin-states>
- United Nations High Commissioner for Human Rights. (2020). *The situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar*. Human Rights Council.
- United Nations Human Rights Council. (2022, September 12). *Statement to the Human Rights Council by Nicholas Koumjian, Head of the Independent Investigative Mechanism for Myanmar, on the 51st Regular Session of the Human Rights Council*. <https://iimm.un.org/statement-to-the-human-rights-council-by-nicholas-koumjian-head-of-the-independent-investigative-mechanism-for-myanmar-on-the-51st-regular-session-of-the-human-rights-council/>
- UN Women. (2022). *REGRESSING GENDER EQUALITY IN MYANMAR: Women living under the pandemic and military rule*. United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women) United Nations Development Program (UNDP).
- UN Women. (2021). *Country Fact Sheet | UN Women Data Hub*. Data.unwomen.org. <https://data.unwomen.org/country/myanmar>
- Walby, S. (2020). Varieties of Gender Regimes. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 27(3), 414–431. <https://doi.org/10.1093/sp/jxaa018>
- Women's League of Burma. (2021). *Hold the Myanmar Military and Security Forces Accountable for Their Grave Human Rights Violations, Including Violence Against Women*. https://globaljusticecenter.net/files/UNSCletter_HumanRightsViolations_SexualViolence.pdf
- Women League of Burma. (2014). *Same Impunity, Same Patterns*. WLB.

Interview

Pe Dah Dah (November 17, 2022). *Interview*. Central Executive Committee Member. Karen National Union.

Naw Eh Ta Mwee Paw (November 21, 2022). *Interview*. Secretariat Mae Sot Office. Karen Women Organization

Naw Phaw Shee (November 24, 2022). *Interview*. Program Executive. KECD

Naw Hse Khoo (November 28, 2022). *Interview*. Karen Women Activist

Unpacking the Challenges to Access Education for Myanmar Migrant Children during the Covid-19 Pandemic in Mae Sot, Thailand

Wutyi Aung¹

ABSTRACT

With the growing numbers of migrant workers from Myanmar arriving in Thailand, policymakers, academics, and practitioners have focused on educating migrant children. Under the Education for All policy (2005), migrant children in Thailand have been able to attend Thai public schools, but there are still barriers in enrollment in practice. This study primarily explores the challenges of migrant children in accessing online learning in Mae Sot, Thailand, during the Covid-19 pandemic. Through semi-structured interviews with migrant parents, teachers, and NGOs, this paper focused on how migrant families face challenges in accessing education for their children in Thai public schools and the effects of Covid-19 on education. Following semi-structured interviews with migrant parents, teachers, and NGOs working in education in Mae Sot, this paper presents the findings using deductive analysis. It mainly discusses that Myanmar migrant children in Mae Sot still face barriers to accessing Thai public schools due to a lack of legal status, different school system practices, and a language barrier. Moreover, it analyzes the covid-19 pandemic highlighted the digital divide among migrant children to distance learning due to the lack of material devices, affordability, competency, and perceptions about online learning for their educational development.

Keywords: Digital Divide, Right to Education, Migrant Children, Online Learning, Covid-19

Introduction

Education is critical in inspiring and arranging migrant children for future participation in society and the labor market. With the expansion of international migration, children's rights to education have become increasingly recognized and enshrined in international frameworks such as the 1990 Convention on the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (CRMW) and the Education for All movement.

¹Faculty of Graduate Studies, the Institute of Human Rights and Peace Studies (IHRP) Mahidol University, Thailand

Myanmar has a long history of being a country of migrations, internally and externally. Among the destined countries across the globe, Thailand has a special place both in terms of numbers of migrants, and educational avenues for migrant children. The number of Burmese migrant workers in Thailand has surged dramatically. In December 2020, there were officially 1,574,324 Burmese migrant workers in Thailand’s labor registration system. Two years later, there were 1,981,739 (Nyunt and Wachpanich, 2023). There appears to be much more people working formally and unregistered. The massive influx of Myanmar migrant workers has mainly depended on civilian displacement, economic disruption, and loss of livelihoods (Lee, 2016). Furthermore, the coup and the covid-19-related-financial challenges pushed many people to migrate to Thailand in search of better job opportunities and to support their family members inside.

While Myanmar migrants flee their home country for a better life, they bring their children with them; challenges faced by migrant workers often have direct or indirect impacts on their children, in particular on the education of their children. It is found that migrant children faced difficulties due to the legal documents of the parent.

Regarding data in all provinces of Thailand, 43,396 children studying in Thai public schools from pre-primary to a upper secondary level from low-skilled migrant households from four neighboring countries. It significantly shows that many Myanmar migrant children attended Thai public schools.

Table 1: Migrant Children (4 nationalities) studying in Thai public schools (basic level) in 2021.

Year	Cambodian	Lao PDR	Myanmar	Vietnam	Total
2021	13,953	6,368	22,997	78	43,396

Source: Office of the Basic Education Commission

Among the cities in Thailand, Mae Sot, known as the town of Myanmar migrants, has one of the largest migrant populations from Myanmar since it’s close to the Thailand-Myanmar border. As migrants have stayed there for long period, some families and children have already settled with their own business. Educational avenues have become a significant factor for migrant children, with various options such as Thai government schools, Migrant Learning Centers (MLCs), border patrol schools, and private schools, refugee schools.

In addition to studying in public schools, there are migrant learning centers (MLCs) that provide education for migrant children, mostly in areas with a high concentration of migrant workers. MLCs educate many migrant children in Thailand, but Thai authorities did not formally recognize MLCs which only registered in cooperation with the primary education service office in a few border areas. Their collaboration has been ongoing for years but still needs recognition in the Thai

educational system, but some are trying to collaborate with non-formal Thai education. Among the provinces in Thailand, in Tak, previously, 70 MLCs provided education for 12, 085 migrant children in the year 2018; this has now decreased to 66 MLCs with 8,899 students in the year 2020-2021 (2), according to the migrant working group, Tak primary education service office, area (2).

According to domestic legislation regarding with education of migrant children, the Thai government adopted "Education for All" in August 2005 to ensure equitable access to education for all Thai children. Public schools in Thailand do not charge tuition. Enrollment decisions cannot be made based on the child's lack of citizenship or identifying documents following the "Education for All" objective. These rules appear to be very compassionate in treating migrant and stateless children. However, migrant children who must relocate for school are excluded from the typical travel limitations for migrants (Chantavanich, 2007; Dowding, 2014). Thus, the children of migrants appear to have certain rights to ensure that they can attend the schools to which they are entitled.

On the other hand, Thailand's education policy seems to be a paradox because it fails to achieve its educational potential (Fry and Ball, 2013) and to promote or persuade migrant parents to bring their children to schools (Arphattananon, 2012). At the same time, Nawarat (2012) argued that the large numbers of migrant workers and their children made challenging for Thailand's commitment to free public education. In contrast to the critical arguments towards the policy level, this paper intends to explore the existing challenges and situations from the side of migrant families during the pandemic, which are essential times they struggle most, filled with anxiety and stress.

The covid-19 pandemic has had a significant impact on countries worldwide, including Thailand. The government implemented stricter measures, including a nationwide lockdown to control the spread of the disease. From boxing matches and nightclubs in Bangkok, COVID-19's first wave in Thailand began in March 2020 and spread to 68 regions and it quickly reacted by taking significant social and public health measures. Again, on December 17, 2020, a second wave occurred from the case of undocumented migrant workers who were not captured from the quarantine system. Since the previous entire lockdown had a detrimental economic impact, the government adopted a tailored method, isolating some areas and utilizing active case finding. The government conducted some forms mobilization of crucial resources such as case finding teams, clinicians, and medicine (Rajatanavin et al., 2021b). The second wave of COVID-19 (2020-21) led to the closure of schools in 28 provinces, which Tak province was one of them.

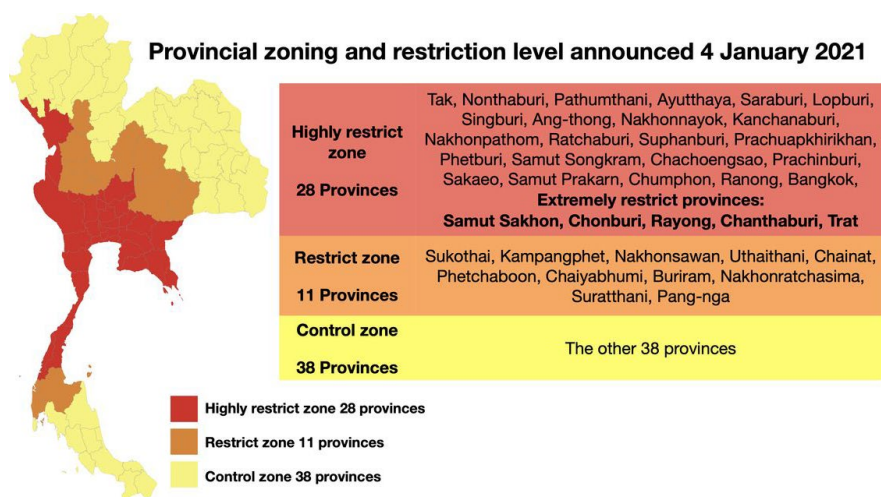


Figure 1: Provincial zoning and restriction level announced 4 January 2021(BMJ Global Health 2021)

This paper discusses the challenges of accessing Thai public schools, including the legal status, different local government practices, and language barriers to contacting the authorities typically. It then examines the practical challenges in accessing online learning during the pandemic from the frame of accessibility based on the “concepts” namely 1) types of material (learning mode), 2) affordability (the ability to pay the costs related to electronic devices), 3) competence (skills to learn through distance) and 4) the perceptions about online learning (the ability to learn efficiently through online devices and receive parental support).

Research Objective (s)

This paper focuses on the experiences of Myanmar migrant children to access the formal public education in Mae Sot, Thailand, and the research questions are –“what are the factors affecting migrant children to enrollment in Thai public schools, and how do they face the challenges to access online learning devices during the pandemic?” The objectives of this paper are-

1. To understand the specific challenges Myanmar migrant children for enrolling in Thai public schools, Mae Sot, Thailand.
2. To analyze the challenges faced by Myanmar migrant children in accessing online learning devices during the pandemic.

Methodology

This paper applied the qualitative method through narrative analysis under deductive tool to investigate the meanings associated with children of migrants' lived experiences and schooling struggles during the pandemic. On the other hand, I used each participant’s case studies, which are significant enough to go further investigation. The codes/concepts were deductively categorized from

existing literature, such as financial challenges, physical challenges, and legal status, and then data was drawn from transcripts under these codes. While reading the transcripts, the researcher discovered some interesting points, which then had to categorize inductively under new codes. In this manner, the researcher used both tools to incorporate the interesting facts stated by the participants.

The primary data was collected from in-person and online interviews with the following participants in Mae Sot, Thailand, from October 2022 to November 2022. The research site was Mae Sot, Thailand. This study focused on migrant families whose children are required to attend Thai public schools but cannot do. Because different migrant families may experience things differently depending on their financial or legal situation, the small sample of migrant families interviewed in this study may not be intended to represent all of them. The researcher used secondary data, in-depth interviews, and the existing literature review to comprehend and assess the difficulties faced by migrant children enrolled in Thai public schools. The analysis then used secondary and primary data from interviews to address the research objectives.

This research followed all the requirements and guidelines on research approved by the Institutional Review Board (IRB) from the Institute for Population and Social Research, Mahidol University. Then, the fieldwork was conducted in October 2022, lasting nearly two weeks for in-person interviews with migrant parents, teachers, and NGOs following the principles of ethics. The interviews were conducted in Burmese and lasted 45 minutes and an hour. When interviewing respondents, the researcher declared data collection guidelines and got informed consent, presented in the ethical consideration sections.

To ensure the participant's confidentiality, the researcher used the code of each participant instead of their real name. The following table shows at a glance about the participants under the study. The following table shows the respondents, such as migrant parents, teachers, and NGOs implementing the education of migrant children in Thailand.

Table 2: Interviewees' profile of parents of migrant children and teachers, Mae Sot, Thailand

Participants	Gender/Age	Occupation	Place of an Interview	Date of Interview
MP 01	M /48	Taxi Driver	Mae Sot	11 October 2022
MP 02	F /34	Political Asylum	Mae Sot	16 October 2022
MP 03	F /37	Factory worker	Mae Sot	18 October 2022
MP 04	M /35	Merchant	Mae Sot	19 October 2022
MP 05	F /50	Housewife	Mae Sot	20 October 2022
T 01	M/36	Teacher	Online (zoom)	24 October 2022

Participants	Gender/Age	Occupation	Place of an Interview	Date of Interview
T 02	F/25	Teacher	Mae Sot	27 October 2022
T 03	M/40	Teacher	Mae Pa, Mae Sot	25 October 2022

In addition to the migrant parents and teachers at Thai public schools, the researcher interviewed the following stakeholders.

Table 3: Interviewees' Profile of stakeholders in Mae Sot, Thailand

Participants	Gender/Age	Position	Place of interview	Date of Interview
N 01	M/46	TeacherFocus /NGO	Mae Sot	18 October 2022
N 02	F/50	BMWEC	Mae Sot	22 October 2022
N 03	F/ 27	MECC	Mae Sot	23 October 2022

Note: M=Migrant Parents, T=Teachers, N=NGO

Discussion and Analysis

1. Challenges to access education among Myanmar migrant children in Thailand

Reports and scholars identified the barriers migrant children in Thailand face to access education from different perspectives and concepts. The "Education No Borders" report examines the difficulties of migrant children under Thailand's educational system and the leading methods and procedures used by Thai public schools and educational institutions (UNICEF, 2019). It insists that their identity paperwork, economic situation, knowledge on educational options, and estimation of the importance of children's access to education.

The Asia Research Center for Migration also reported on the barriers to migrant children through demand, supply, and enabling factors that influence the educational choices of migrant families and their children in Thailand. The report conceptualized 1) the "Supply factors" regarding the kinds of education available for migrant children and the costs associated with education, 2) "Demand factors" about the migrants' perspectives on the values they place on education, and education type preferences, and 3) an enabling factor for connection to migrant children's education, which is examined here and includes the school and studies environmental factors for migrants in accessing to information on education, and the implementation of Education for All policy. Despite free education, there are still schooling costs for migrant parents, for instance, transportation and school uniforms costs, which are not free for Thai nationals too.

After conducting the semi-structured interviews with the above respondents, migrant children in Mae Sot are found to be accessible to public schools even with their birth certificates, as mentioned in the existing literature. But, practical situations make somehow different including the legal status of the parents, the practices of the school-level, and the language barriers. The following sections in this paper will discuss existing challenges that migrant children usually face.

1.1 Status of migrant parents (being undocumented) towards the education of migrant children

Under the legal perspective, the idea of liminality or liminal status, proposed by Cecilia Menjivar, is also examined in the migration study. Liminal legality can be both regular and irregular, but it is neither (Menjivar, 2006). In other ways, migrant workers who register and get registered in Thailand must issue temporary residency, and work permits valid for two years. For two years, they are considered temporarily legal. After the work permit expires, they return and lose their legal status. By affecting the household incomes, migrant children's and their family's limited legal status again affect their children's educational chances (Petchot, 2013). Petchot(2013) argued that it is essential to consider the integration of migrant children into Thai society and the issue of their education to address the liminal legality.

Regarding the impact of the legal status on children's schooling, Ball and Moselle (2015) argued that the unstable situation among migrants made them uncertain about their future and challenges in school. Again, although all children have the legal right to access education in Thailand regardless of their status, Burmese migrant children face challenges in enrolling in public school. Also, they are afraid of the officials, the expense of books and dress codes, the lack of certification, and language problems (Nicolai, Wales, and Aiazzi, 2017).

In Thailand, Myanmar workers' mixed legal status and existence in a legal gray area make them wary of education for their children. For instance, migrant workers sometimes decide to stop their children's education entirely at the elementary level or favor migrant learning centers out of fear of interaction with the government authorities. The interviews also suggested that legal status is essential in determining education access among migrant children. However, the education policy permits to accept all children in a Thai government school. In regards to the situation, a teacher (T-01) recounted the requirements which the migrant children have to attend the schools.

"Children without proof of legal status are not permitted to attend our school. We recommend the parents to bring birth certificate of the children and their legal status (if they have). When it comes to competitive in enrollment, we prefer to accept those children with that certificates and legal documents of their parents." (T 01, 24 October 2022, online)

Sometimes, the migrant parents usually try to avoid the police and officials since they have no documents to show. Due to their undocumented status, they usually hesitate to enroll their children in public schools and refrain from interaction with the authorities (Chamchan, 2020). This study revealed practical considerations, occasionally being undocumented migrant parents were more critical in influencing the children's education than financial difficulties for the poor migrant families (Nawarat, 2012) and unfair attitudes and behaviors (Premjai, 2011, p.4 and Arphattananon, 2012). Participant MP-02 also stated, "How can we communicate with those different government authorities since we do not have a proper document?" As a result, most migrant children with a lack of identity documentation lag behind the other children who have the legal documents. Regardless of the legal right to enroll in Thai public schools, the lack of documentation makes some migrant families to choose government schools for their children, so they have to choose other schools, non-formal education centers.

1.2 School-Level Practices' impact on the education of migrant children

Scholars also researched focusing on the school level, especially the school administrators' schooling environment and different practices. Arphattananon (2012) argued that the policy does not help to proceed higher levels of education because of a lack of persuasion towards migrant parents to school. School practices, particularly the enrollment process, class placement, instructional practices, assistance programs, and curricula, were examined to prove that these are not reflecting the conditions of migrant children (Arphattananon, 2012). Similarly, Thu (2006) also looked at the distance from school, attitudes of administrators at schools, funding, and budget, the Parents' Attitudes toward Migrant Children, and Discrimination at Schools under the "school-level barriers for migrant children in Thailand. Typically, the schools set the criteria/requirements to accept migrant children although the policy probable permit to accept all migrant children born in Thailand.

"It depends on the school's administrative tasks. Schools need to have the regulations like requirements- language proficiency, birth certificate, and legal documents of the parents" (MP-01, 11 October 2022).

Additionally, those requirements are indeed within the hands of the school authorities, that decide themselves. The teachers revealed that the space/quota they can be manageable is crucial in determining whether to accept migrant children. A teacher noted what he saw regarding the practices of schools.

"Let's imagine a government school has 300 student spots available. No matter the legal status of the children possesses, they stop accepting new students when the number of students is full of migrant kids born to legal parents. If not, schools accept students with or without legal

documentation from concerns about reducing teacher and school budget from the ministry of education" (Teacher- T03, 25 October 2022)

Other issues related to the school level are its popularity among the children and the distance, supporting the argument of Thu (2006). Additionally, many Thai children usually attend Thai schools under the municipality's management, which is famous for its academic achievement. However, few migrant children attend that school. The interviewed teachers recounted the competitive schooling's impact on migrant children.

"Thai public schools generally accept children with legal documentation when they are popular among migrant communities. However, schools in rural areas frequently accept undocumented immigrant students to fill student quotas for each academic year." (T-01, 18 October 2022). In situations where the role of the local school system is critical, the migrant children in Mae Sot, Thailand, have only option to attend schools where they can participate in nearby.

Additionally, when it comes to registering for school enrollment, the migrant children's names must be changed into Thai in the school system, which is not adaptable with Burmese names for having three to four-letter. Consequently, migrant children frequently need clarification between names on paperwork and in school. One participant (N-01) also recounted the inconsistencies of the school system when accommodating migrant children.

"The schools made the names up..for example, look at the name of Aye Mya Phoo, then wrote it into Thai precisely what they like to spell. Parents have different documents and spelled differently...so, the school enrollment team has much work-like helping the parents and children related documents, helping kids' birth certificates, even though none of this is according to the policy or its parts. But, the reality is that the school said, "yes..just the birth certificate...we do have different tasks to deal with". (N-01, 18 October 2022).

Thus, each local school in Mae Sot is a crucial player in deciding the admission and enrollment criteria for which it will accept migrant children or not. At that time, migrant parents and stakeholders must contact school principals/headmistresses. Based on the level of good relationships with them, it is easy to enroll migrant children since the school is accustomed to the situations and problems that Myanmar workers struggle with.

1.3 Language issues faced by migrant children in Thai public schools

Language also matters in the education of migrant children, especially when the children are newcomers and unfamiliar with the host country. Previous studies argued that the Myanmar migrant children, especially the older children, faced language barriers in their classrooms when it comes to communicating with Thai authorities and teachers. A Thai scholar, Nawarat (2012) highlighted the language barrier for migrant children in "Thailand education policy for migrant

children from Burma." She argued that children who do not speak Thai as their mother tongue face a significant challenge because Thai is the primary language of instruction in public schools. One participant recounted-

"Enrolling in public school was difficult for others, particularly my colleague, because they could not frequently speak Thai and required a birth certificate." (MP-03, 11 October 2022)

Significantly, why the language is challenging for migrant parents plays significantly in issuing birth certificates, which is essential in school enrollment. Migrants who give birth at a Thai hospital or Mae Tao clinic can get the documents to register the birth certificates with the relevant authorities and finally acquire a birth- certificate for their kids. One of the advantages of possessing a Thai birth certificate the Thai government offers is the ability to enroll in public schools (Tschirhart et al., 2020). Interviews also confirmed that

"We were supposed to get the children's birth certificates from government hospitals and Cynthia clinic, which most Burmese workers and displaced women rely on in Mae Sot. We have to register birth certificates at the offices. But how can those who need assistance speaking Thai be able to communicate with different government authorities?" (MP 01,11 October 2022).

On the other hand, the Thai language is relatively easy for children, especially those born of the mix-blood or long-term stayers families. Since they grew up in a Thai environment, which sometimes communicates with Thai employers, some migrant children can easily follow the lesson. Also, the children who enroll in kindergarten in Thai schools can be proficient in Thai to help their parents, especially in communicating with Thai people. One participant noted the language issues related to her children.

"My daughter studies at the public school in which classroom language is with Thai. So, my children helped me as a translator when I struggled to interact with Thai. "(MP 03, 18 October 2022).

In Mae Sot, Thailand, NGOs and religious organizations are working to assist migrant parents in communicating school authorities. School administrators communicate effectively to address the language barriers that migrant children in Thai public schools must overcome. In another sense, despite its popularity in boosting child enrolment, the government must give more to address real-life difficulties. For instance, the Teacher Focus organization recently organized a project which involves working with its partners to hire bilingual teachers in certain Thai public schools. They received assistance from Teaching Assistants (TAs) who are fluent in both Thai and the mother languages of migrant children. Considering about children's educational growth, they always help facilitate communication with migrant parents and Thai school administrators. Similarly, Christian churches, namely GRACE, are also trying to help children born from a family whose find challenges in terms of language.

Thus, compared to the other forms of alternative education programs, those children can be able to access the education with low costs. Having said that, some migrant children still face challenges in enrollment with a set of criteria due to increasing popularity towards public schools among the migrant community.

2. Covid-19 pandemic-related challenges on the education of Myanmar migrant children in Mae Sot, Thailand

During the COVID-19 outbreak, the Thai government imposed a lockdown in Thailand, which deteriorated the situation of migrant workers. In the government's employment database, at least 345,072 migrant workers lost their jobs between August 2019 and October 2020 out of 592,450 migrant workers (Radio Free Asia, 2020). Furthermore, while the Royal Thai Government attempted to mitigate the adverse effects of COVID-19 by providing 30,000 THB in stimulus and compensation packages to Thais who lost their jobs for six months, migrant workers were excluded. They did not get any financial assistance (Promchertchoo, 2021).

Migrant families faced financial challenges to make ends meet after losing their employment and receiving no aid. Consequently, the parents cannot support the children's education, and more migrant children are being pushed to work to help support their families (Ramani and Uden 2021, p.5). This quotation illustrates which the pandemic crises promoted a migrant family to struggle for financial income.

“The factory where my husband was working was closed down several times. Many people didn't go outside, and my work, selling noodles and pork, did not earn enough income. So, I was a bit worried that it would happen in the long run.” (MP-02, 11 October 2022)

During the second wave of pandemic expansion in Thailand, the government announced that schools would return to online learning for public schools. It resulted in government-mandated school campus closures beginning in April 2021 and a direction to provide online learning as an alternative to ensure learning continuity. On the other hand, migrant learning centers set up a different arrangement called home-based learning, where the teachers went to teach a group of students near the migrant community.

Regarding the impact of the pandemic on education, Fouzia Munir (2021) explained that the strategy of lockdowns and school closures disproportionately affects the physical, mental, and educational well-being of the children. He identified the loss of learning and teaching time, difficulty with homework, insufficient study space, low parental qualification to support children with disabilities, and a lack of internet and electronic resource.

At the same time, concerning changing social practices during the pandemic, Anzhela Popyk (2021) investigated how the pandemic has caused migrant primary school students to reconsider a

change in conventional social methods and the significance of schools. The author applied the structure of social practices proposed by Shove et al. (2012), which consists of three integrated elements (material, competence, and meaning).

The following section will explain the challenges to accessing online learning during the pandemic through these concepts 1) types of material (learning mode), 2) affordability (the ability to pay the costs related to electronic devices), 3) competence (skills to learn through distance) and 4) meanings (the ability to learn efficiently through online devices and receive parental support). Those concepts of barriers are significantly relevant in the context of migrant children's access to education during the pandemic.

2.1 Accessibility to digital devices: Ability to use the Online Devices

In the twenty-first century, digital or online tools played a vital role in enhancing the learning process. The gap between those who can and cannot access grows at the same time, known as the digital divide. The digital divide includes internet connectivity (or lack thereof), as well as the technical and financial capacity to make use of current technology. Zhong et al. (2021) examined the digital divide in information and communication technology (ICT) access, ICT usage, and ICT skill between urban and migrant students in China. They suggested that the Chinese government for disadvantaged migrant students to enroll in urban public schools would reduce the digital divide between migrant and metropolitan students.

Regarding access to digital devices materially, the study found out that those with a stable economy (namely long-term stayers) were reasonably accessible to buy the devices for all their children within their families. However, short-term migrant parents who do not have regular incomes expressed that they have to share the phones among their family members, not in both studies but also communications during online learning. A migrant parent noted

“I have two smartphones for communication, and my children use one for study. But, although I wanted to buy a new good phone for help in learning process of my children, I did not purchase it. You know it’s kind of the pandemic outbreak, and I need to save the money to survive. (MP-05, 20 October 2022)

Additionally, migrant children from poor, low-income backgrounds continued to study with other friends at the church since they could not access the device. One from Burmese Migrant Workers’ Education Committee (BMWEC) expressed the alternative approach when not all children cannot follow the classes.

“During the pandemic, all children cannot follow online classes due to the lack of digital devices. We planned to give homeschooling, which teachers went to teaching at the community building, following the health regulations to continue the learning.” (NGO-02, 22 October 2022)

Thus, in accessing even digital tools, it is pretty hard to say that migrant children are accessible to digital technologies. Even if they have some digital devices, using them for communications, like talking phones and messaging, is a condition. Regarding online learning classes, digital tools have to be of good quality, but most migrant children could not access them during the pandemic.

2.2 Affordability: Ability to pay the costs related to online modes of learning

Mahapatra and Sharma (2021) argued that homeschooling for children is challenging for families facing financial difficulties because of temporary unemployment. Students in secondary and higher schools experience trauma and academic stress due to their inability to access digital tools and a lack of money to purchase devices (Mahapatra and Sharma, 2021). Initially, it was uncomfortable because of the sudden changes in learning methods, as they favored the usual learning methods in school. The interviewed migrant parents mentioned that they often have financial challenges accessing the device. One migrant parent expressed that the children attended classes with the limited internet accessibility at her home.

“When schools closed their classrooms and changed to online learning mode, I could not use affordable to use wifi, but the SMART card, and they study the lessons via phones. It costs around 150-200 baht monthly, which was not easy every month.” (MP-03, 18 October 2022)

In contrast, Thai public schools provided monetary assistance to migrant families whose children are currently enrolled to cover the costs related to the pandemic. It led to the satisfaction of some migrant families for sending Thailand public schools over the other school options. Still, buying other necessary things during the online-learning program was insufficient. One migrant parent noted the school’s assistance during the pandemic.

“I have two children attending Thai public schools and got the money from the schools’ nutrition fees and extra 2000 baht during the school’s closure. It is what we benefit from attending a government school. However, it was not enough to provide the other related costs of online learning” (MP-04, 19 October 2022)

The financial challenge among migrant families during the pandemic significantly impacts their incomes and internet access to the device. On the other hand, the assistance provided by the schools to migrant children was somehow helpful in covering the costs related to schooling during the pandemic. In addition to the costs associated with internet connectivity, migrant parents could not afford the new devices, for instance, power-bank, laptops or tablets, and so on, to enhance their children’s learning process.

2.3 Competence: Ability to have skills to learn through distance tools

Access to digital devices requires access to the devices and the competence and effectiveness of how the children can use them without trouble. During the Covid-19, in Mae Sot, as an alternative learning, the schools instructed the children to submit the exercise and homework via google classroom, ZOOM, Viber, and Line app, which is popular in Thailand. Even though it somehow tries to be flexible with different methods, the migrant children struggled to adapt to those tools. One migrant parent noted the digital competency during the pandemic.

“I guess my child is quite familiar with the phones since he used to watch the video on Facebook daily and by playing games. But, regarding online learning, he doesn't know much about how to use Zoom and Google classroom at first.” (MP-05, 20 October 2022)

Regarding digital competency, the average phone usage was easy for the migrant parents but not for educational tools. Sometimes, the migrant children did not know how to submit the homework properly, so they failed to submit the homework. One teacher noted that the children were less interested in the classrooms and reading during the pandemic.”

“Some children were not quite familiar with the learning app. Honestly, just only a tiny percentage of 120 students in grade 6 who enrolled in my class turned in their homework, so it was hard to assess their grades and achievement.” (Teacher, T-02, 27 October 2022)

No matter how migrant children are accessible to online devices physically, the usage and technological skills are more critical in the implications of online learning mode. Unless they have the capacities and knowledge related to online tools, it is hard to say the children are fully accessible to alternative online tools during such critical times.

2.4 Perceptions about online learning: Ability to learn efficiently through online devices and receive parental support

Since most migrant parents struggled daily during the pandemic, parental support to engage in children's learning process was difficult to achieve. At that time, Sandar Lwin and Ekkarin Sungtong (2022) examined the challenges hindering the implementation of an online learning program in Mae Sot, such as the lack of accessibility, attitude, and networking in the community.

In Thailand, many children are not engaged in regular learning, which influences parents to have their children work to support their families or take care of younger siblings (Zar, Tyrosvoutis, and Castello, 2021). It also found out that Myanmar migrants could not pay attention to the children's well-being, their ways of learning, and their academic progress since migrant workers are not aware of the e-learning method. The findings also suggested that the parents perceived that learning with online tools was not good enough to develop their learning activities. A migrant parent also commented-

“I prefer my children to go to schools rather than attending classes via phone so that they can develop academic and communication skills. At home, they did not study well, so I was concerned about my children's academic progress when the pandemic was still going.” (MP-03, 18 October 2022)

Additionally, migrant parents noticed their kids faced challenges with subjects which need language and academic skills, which is essential to have support from a teacher. For example, a migrant parent, a mother of a 12-year-old girl who attending public school, described her child's learning during school closure as follows.

“I could not monitor children’s education since I don’t know the language [Thai] in the textbook. They had to do it themselves. Sometimes, as my home was so noisy with the customers and another family member, she could not focus on her study”. (MP-02, 16 October 2022) ”

“I was involved in their learning process in the first grade, but they do it themselves when they are in the high grades. During the pandemic, children have to learn their studies themselves”. (MP-04, 19 October 2022)

Regarding the meanings of online learning, as migrant children are at home with no proper obligations and supervision, as their parents went to work, the learning process was not good as expected during the pandemic. Thus, this research supports the existing work on the argument that distance learning impacts the educational accessibility of migrant children. In terms of material side, migrant children faced the barrier, particularly the digital divide, to access online learning tools. At the same time, the surrounding community besides migrant children becomes critical to support the learning process of migrant children during the pandemic. Most migrant parents were not able to adapt the coping strategies to address the stress related their children’s homework.

Conclusion

While Myanmar migrant children struggle to obtain a good quality education, the unexpected health crisis, namely COVID-19 pandemic, makes stakeholders to reconsider the existing migrant education policy. When it comes to political instability and the impact of Covid-19, the children of migrant workers have found it difficult to access education. Among the challenges for migrant children's education, Myanmar migrant parents faced the digital divide, which was quite challenging to adapt to new learning modes. As a result, remote learning could not occur appropriately at home because parents were not free and capable of learning tools to support their children's learning activities.

Additionally, the paper found in terms of accessibility to education, practical situations differ from what is written in education policy. The contextual factors that influence migrant education,

such as the 2021 political coup inside Myanmar, will need to be investigated in future research for the children's sake. The preference over Thai public schools for long-term stayers in Thailand would probably be the trend in migrant educational landscape since after the 2021 coup. Lastly, since accessibility to enjoy a good quality of education among migrant children in the border town, Mae Sot, remains difficult, different educational stakeholders should engage and collaborate to make progress continuously.

References

- Arphattananon, T. (2012). Education that Leads to Nowhere Thailand's Education Policy for Children of Migrants. *International Journal of Multicultural Education*, 14(1). 1-15. <https://doi.org/10.18251/ijme.v14i1.537>
- Arphattananon, T. (2022). Education of Migrant Children from Myanmar in Thai Government Schools. *MANUSYA: Journal of Humanities*, 24(3), 409–4 5. <https://doi.org/10.1163/26659077-24030008>
- Loganathan, T., Chan, Z. X., Hassan, F., Kunpeuk, W., Suphanchaimat, R., Yi, H., & Majid, H. A. (2021). Education for non-citizen children in Malaysia during the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *PLoS ONE*, 16(12), 1-19. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0259546>
- LWIN, S., SUNGTONG, E., & AUKSORNIT, V. (2022). IMPLEMENTATION OF ONLINE LEARNING PROGRAM IN MIGRANT TEACHERS' CHALLENGES AND SUGGESTIONS. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 23(1), 43– 9. <https://doi.org/10.17718/tojde.1050351>
- Mahapatra, A., & Sharma, P. (2020). Education during the COVID-19 pandemic: Academic stress and its psychosocial impact on children and adolescents in India. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(4), 397-399. <https://doi.org/10.1177/0020764020961801>
- Martin, P. (2007). *The economic contribution of migrant workers to Thailand: Towards policy development ILO Subregional Office for East Asia ILO/EU Asian Programme on the Governance of Labour Migration ILO/Japan Managing Cross-border Movement of Labour in Southeast Asia*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_098230.pdf
- Munir, F. (2022). Mitigating COVID: Impact of COVID-19 Lockdown and School Closure of Children's Well-Being. *Social Sciences*, 10(10): 387, 1-18. <https://doi.org/10.3390/socsci10100387>
- Nawarat, N. (2012a). *Thailand education policy for migrant children from Bur a*. Mahidol.ac.th; Procedia - Social and Behavioral Scienc s. <https://www-sciencedirect-com.ejournal.mahidol.ac.th/science/article/pii/S1877042812024998?via%3Dihub>

- Nawarat, N., & Medley, M. (2012). The Public Regime for Migrant Child Education in Thailand: Alternative Depictions of Policy. *Asian Politics & Policy*, 10(3), 411–426. <https://doi.org/10.1111/aspp.12408>
- Nawarat, N., Nasee, P., & Saenghong, N. (2022). Unspoken Inequalities: Effects of Online Learning Responses to Covid-19 on Migrant Children and Their Families, Chiang Mai, Thailand. *Journal of Advances in Humanities Research*, 1(1), 9–6. <https://doi.org/10.56868/jadhur.v1i1.13>
- Nicolai, S., Wales, J., & Aiazzi, E. (2017, June 16). *Education, migration and the 2030 Agenda for Sustainable Development*. ODI: Think Change. <https://odi.org/en/publications/education-migration-and-the-2030-agenda-for-sustainable-development/>
- Petchot, K. (2014). 17 The Right to Education for Migrant Children in Thailand: Liminal Legality and the Educational Experience of Migrant Children in Samut Sakhon. *Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace*, vol 9. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-28012-2_17
- Popyk, A. (2020). The impact of distance learning on the social practices of schoolchildren during the COVID-19 pandemic: reconstructing values of migrant children in Poland. *European Societies*, 23(S1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1831038>
- Teacher Focus, UNICEF, & Help without Frontier. (2021, October). *HOME-BASED LEARNING HANDBOOK: LESSONS LEARNED FROM MIGRANT EDUCATION IN TAK PROVINCE, 2020- 1*. https://www.teacherfocusmyanmar.org/_files/ugd/ded038_9bc5c967db864cba8a1fc4a1bb9a98af.pdf
- Thu, Z. (2006). *Migrant Children's Access to Education in Thailand: A Case Study of Myanmar Children in Samut Sakhon*. <http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/14043/1/zeya.pdf>
- Tuangratananon, T., Suphanchaimat, R., Julchoo, S., Sinam, P., & Putthasri, W. (2019). Education Policy for Migrant Children in Thailand and How It Really Happens; A Case Study of Ranong Province, Thailand. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(3), 1-16. <https://doi.org/10.3390/ijerph16030430>
- Vungsiriphisal, P., Auasalong, S., & Chantavanich, S. (1998). Migrant Children in Difficult Circumstances in Thailand. *The Asian Research Center for Migration*. Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. <http://www.ias.chula.ac.th/ias/Images/Publishing/Book/1998/pb-1998-01-01-123-preview.pdf>
- You, D., Lindt, N., Allen, R., Hansen, C., Beise, J., & Blume, S. (2020). Migrant and displaced children in the age of COVID-19: How the pandemic impacts them and what can we do to help. *MIGRATION POLICY PRACTICE*, X(2), 32–39. <https://www.unicef.org/media/83546/file/Migrant-and-displaced-children-in-the-age-of-COVID-19.pdf>

Zar, T., Tyrosvoutis, G., Mitjans, I., & Soe, A. (2021, October). *Improving protection for migrant children during COVID-19*. Help without Frontiers. <https://helpwithoutfrontiers.org/resources/improving-protection-for-migrant-children-during-covid19>

Zhong, B., Zhu, F., & Xia, L. (2021). Is There a Digital Divide Between Urban Students and Migrant Students in China? *SAGE Open*, *11*(2), 1-10. <https://doi.org/10.1177/21582440211016387>

The Impact of Denied Right to Access to Higher Education for the Conflict-Affected Communities in Kachin Independence Organization-Controlled Area, Kachin State, Myanmar

Ar Mee Mar¹

ABSTRACT

Conflict-affected people from Kachin Independence Organization (KIO)-controlled areas in Kachin State, Myanmar, are denied the right to access higher education. Thousands of students from KIO-controlled areas cannot continue their higher education not only in Myanmar but also at international universities. Therefore, conflict-affected people face difficulties and obstacles because of being denied the right to higher education. So, this research explores the impact of denied higher education for conflict-affected people in KIO-controlled areas. The research areas were Mai Ja Yang and Laiza (headquarters of KIO), Kachin State, Myanmar. This research used qualitative methodology, particularly in-depth interviews with semi-structured interview questions. The findings of this study distinctly highlighted challenges and difficulties, significantly fewer job opportunities, less contribution to the community development process, and further study abroad for the participants who were denied the right to higher education. Meanwhile, participants who could access the right to higher education are playing leading roles in their workplaces and communities. Therefore, the researcher believes this research will be a tool of advocacy for future policymakers to make all-inclusiveness education policy. This research will prove the violation of human rights, especially the right to higher education for conflict-affected people from KIO – controlled areas.

KEYWORDS: Higher Education, Conflict-Affected People, Kachin Independence Organization, Denied Access to Higher Education, Impact

Introduction

Myanmar has struggled with one of the most prolonged internal armed conflicts since its independence in 1948. Armed conflict between ethnic armed organizations (EAOs) and the Myanmar military over self-determination and equal rights in their regions has lasted for more than seven decades in Myanmar. The main battlefields are in ethnic areas such as Kachin State, Northern Shan State, Rakhine State, and Karen State, where many ethnic armed organizations are based (Myat &

¹Faculty of Graduate Studies, Institute of Human Rights and Peace Studies (IHRP) Mahidol University, Thailand

Gay, 2020). Prime Minister U Nu declared that Buddhism was the religion of the State (Myanmar) in 1960. This declaration was one of the reasons why the Kachin Independence Organization (KIO) was established by a group of Kachin-educated leaders (South, 2009). KIO is the second largest ethnic armed organization in Myanmar. The armed wing of the KIO, the Kachin Independence Army (KIA), is fighting for equal rights and self-determination for the Kachin people and is one of the leading ethnic armed organizations within the Kachin State. The KIO and the Myanmar military government signed a bilateral ceasefire agreement in February 1994, but this agreement collapsed in 2011. After the 17-year-long bilateral ceasefire was broken, the civil war started again in June 2011 between the KIO and the Myanmar military in Kachin State (Myanmar Peace Monitor, 2019).

The resumed armed conflict has had a heavy and negative impact on innocent civilians in the regions, resulting in people leaving their homeland and fleeing to safe places to avoid the conflict. Most fled to KIO-controlled areas along the Myanmar-China border, so the population of internally displaced persons (IDPs) has increased daily. They have suffered both mentally and physically from the resumed civil war. Over 100,000 civilians have been internally displaced in northern Myanmar, and 98,675 live in 165 camps north of Shan State and Kachin State. Around 48 percent of these IDPs live in KIO-controlled areas (Refugee International, 2017). One of the biggest challenges of the conflict is the right to access higher education for people of KIO-controlled regions. During the 17-year ceasefire period, students from KIO areas could sit their grade 11 exams in the Myanmar administrative high schools. Students who successfully finished their high school exams were allowed to join any Myanmar National University in Myanmar without limitations. At that time, the certificates and degrees from KIO's primary, secondary, and high schools were recognized and accepted by the Myanmar government, especially the Ministry of Education (MoE) (Fishbein, 2019). For the ceasefire agreement Myanmar military government promised two main aspects, which were a commitment to community rehabilitation and permitting KIO high school students to transfer and sit high school exams at Myanmar administrative schools. However, MoE restricted and halted the official transferring system and taking exams at MoE administrative schools due to the collapsed of the ceasefire in June 2011 (South & Lall, 2016).

Therefore, since the 2010–2011 academic year, this right has been denied to students from KIO-controlled areas because of the resumed armed conflict between the KIO and the Myanmar military (Fishbein, 2019; Jangma, 2020). As a result, thousands of students from KIO-controlled areas cannot continue their higher education nationally and internationally. Even though a university education is essential for finding job opportunities and job security, it also contributes to community development and further individual study. Therefore, this research is very significant, and there is no research regarding denying the right to higher education. This study will uncover the impact of the inaccessibility of higher education on conflict-affected people. The findings will compare two

participant groups, (A) students who went to Myanmar national university before 2011 and (B) students who were not allowed to go to Myanmar national university after 2011, to know the specific impacts of denied right to higher education. Then, it will show how denied rights to education negatively impact individual lives and communities. The following are the research question and objective:

2. Literature Review

2.1 The role of Higher Education in individual life, job opportunities and community development

Education plays a vital role in the reduction of poverty and human development. However, most children lose opportunities to access education because of conflict. It is not only the loss of the rights of individuals but the loss of the capability of community, society, and social capital to recuperate from the suffering of conflict. Higher education plays a vital role in boosting an individual's expertise and proficiency, improving their writing skills, and gaining knowledge of the community and the larger world. In addition, higher education also has improved an individual's standard of living compared with high school graduates. In addition, higher education graduates can access better economic stability and security, better secure employment and substantial job pleasure, do not need to depend on government aid, and better participate in the position of leadership in community service with strong self-confidence (Smith & Vaux, 2003). Higher education is very crucial in the sector of development, especially in reducing poverty in the community, since it provides quality knowledge and skills in order to contribute to socioeconomic activity. According to the UN sustainable development goal (SDG) 4, education is one of the main keys to reducing and eradicating the critical challenge of global poverty because education is significant in increasing socioeconomic status (Gandhari, 2021). Therefore, education can improve the capacity of an individual's life and the community's and society's development and capability.

Investing in higher education can benefit not only the individual lives of students but the community to which they belong. Someone who has a higher education degree can earn more money compared with someone who does not have a degree in higher education. Moreover, higher education can enhance not only the lives of students but the skills and knowledge gained in higher education can be applied to different roles in the community. College graduates earn approximately 65 percent more income than high school graduates. Meanwhile, people who have advanced degrees can earn two to three times more salary than high school graduates (Baum, Ma & Payea, 2013). Higher education has the prospect of delivering not only the transformative leaders of the future but sustainable solutions for some very complicated social problems

Higher education is a long-term investment in sustainable development for communities and countries and reduces unemployment. Higher education institutions can help with the different approaches in the local, national and international development sectors. For example, in addressing the challenges of the national job market nationally and globally, advanced skills taught in higher education play a critical role. Since universities apply various approaches to promote training standards, gaining a university education leads to employment. University education provides students with classes on specific subjects, skills and knowledge in order to work in a particular professional field (Chankseliani et al., 2020). Therefore, higher education is significant not only for an individual but in delivering community development sectors as well as reducing poverty and the rate of unemployment.

3. Research Methodology

3.1 Methodology

This research asks the following question. What are the impacts of inaccessibility to higher education (fewer job opportunities, less contribution to community development, and less chance of further study) for conflict-affected communities in KIO-controlled areas of Kachin State, Myanmar?

The objective of this research is following. To uncover the impacts of inaccessibility to higher education (fewer job opportunities, less contribution to community development, and less chance of further higher education study) for conflict-affected communities in KIO-controlled areas, Kachin State, Myanmar

The qualitative methodology was applied, especially with the case study research approach. The in-depth interview was used with semi-structured interview questions to get more data from participants. The targeted research areas were Mai Ja Yang and Laiza cities in KIO-controlled Kachin State, Myanmar. Mai Ja Yang is named the education city of KIO-controlled areas, and Laiza is KIO's headquarters. It is impossible to get the participants from only Mai Ja Yang City, especially those who went to Myanmar National University before 2011. Therefore, the researcher chose Mai Ja Yang and Laiza for this research area. The targeted participants are from those cities under KIO control areas. Non-probability sampling method was used for sampling, specifically the purposive and snowball sampling methods. The purposive sampling method was used because these participants need to have the intention to access higher education. In addition, the participants also experience the impacts of the denial of higher education. Getting participants who could access higher education in Myanmar's national universities before 2011 was a little bit challenging. Therefore, the snowball sampling method was applied to get participants with the help of those who meet the research requirements.

The participants' group was divided into two: (A) people who attended Myanmar national universities before 2011 and (B) people who were denied to attend Myanmar national universities after 2011 to compare the impact of the denied or inaccessibility of higher education. The participants depend on education for their livelihood to get more information regarding the impact of inaccessibility to higher education. The total number of participants in this research is Ten: five (three female and two male) who went to Myanmar National University, and five (three female and two male) were denied the right to higher education at the National University after 2011. The data was collected in person, through phone interviews, and online platforms (Zoom, WeChat, Signal). Note-taking and recording methods were applied based on the consent of participants. In addition, follow-up questions were asked based on each participant's answers.

3.2 Ethical Considerations

The interview was conducted after getting approval from Institutional Review Board (IRB) from Mahidol University. The researcher emphasized the "Do no harm principle" research ethics for this research. The researcher contacted potential study participants for permission to collect data. The research's background and objective were explained before conducting the interview. There were informed consent forms from IRB asking permission to record the interview, note-taking, and use the data from the discussion in the research. Then, the researcher shared the risks and benefits of the study and participated in this research. The personal information of the participants, such as name, age, and gender, will not be revealed to eliminate any risk of loss of privacy. Moreover, participants were given the right to skip the questions which are uncomfortable to answer, and they could withdraw from the interview at any time. The participants also chose the interview place where the area was safe, quiet, and comfortable for them.

The raw interview data were kept confidential and secure for the security of the participants and researcher because the risk level is very high. Therefore, sensitive data will not be kept on phones or laptops and will quickly be lost or found by the wrong people. The researcher observed the data in google drive (protected by passwords). When doing data analysis, the researcher used numbers or pseudonyms (1,2,3, or A, B, C) instead of the participants' real names for their privacy and security. Then, the data was destroyed after finishing the data analysis of the research due to security concerns for participants and researchers.

4. Findings and discussion

4.1 (A) Participants who get access to higher education

This study explores the benefits of accessing higher education at Myanmar national and international universities. There are three parts of Myanmar's basic education system such as primary,

middle and high school so-called university entrance exam. High school is the most significant and challenging level to pass because it determines the university entrance qualifications. The high school score and certificate are essential to continue the higher education journey. As a result, students and parents invest time and finances in it. Students who pass the high school exam can join and continue higher education at the Myanmar national universities without limitations. People who can access higher education have more job opportunities, and more contribution to community development sector. Therefore, the findings also distinctly confirmed the benefits of higher education in job opportunities, community development contribution and pursuing higher education (Master's degrees) at international universities.

All these participants passed their high school exams before 2011, and they got the right to access higher education in Myanmar. They took their high school exams at Myanmar administrative schools and continued higher education at Myanmar National Universities such as Myitkyina and Lashio Universities, respectively. Most of them continued to study abroad at the Master's level in Thailand with the certificates of high school and Bachelor's from MoE. As a result, they do not face any challenges and difficulties for further study because their high school certificate and Bachelor's degree are recognized nationally and internationally. Accredited high school and bachelor certificates brought them to a higher educational journey. Four participants out of five pursued Master's degrees with Bachelor's degrees, and they were all admitted, and some received scholarships. A participant allegedly shared her experiences pursuing a master's level at international universities. "I applied to two universities with my Bachelor's degree and was admitted to an Australian university and Chulalongkorn University in Thailand. I did not face any issue or challenge regarding my degree certificates further study because all were issued by MoE". According to the interviews with this group, the significance of the certificate is recognized and accredited by the MoE for further study and job opportunities. The results distinctly illustrate that high school and bachelor certificates issued by MoE support participants to continue their higher education abroad with no trouble. So, the findings of this group indirectly proclaim that people who are denied the right to higher education in Myanmar face challenges of continuing higher education abroad.

4.2. Higher education and job opportunities

Job opportunities rely on an educational level due to the high job demand in Myanmar. Master's and Bachelor's degree holders have more job opportunities than diploma holders, and the positions and promotions also depend on their educational skills and levels. Ali & Jala (2018) argued that higher education generates more job opportunities. Higher education is a predictor of employment opportunities and is interdependent. In addition, higher education can promote the living standard of individuals compared with high school graduates, better economic stability and

security, better secure employment and substantial job pleasure, and not need to depend on government aid. Therefore, higher education is essential for job opportunities and high-level positions in the workplace. All participants worked full or part-time while studying at a university in Myanmar at the junior level. However, their position was promoted after university graduates simultaneously; salaries also increased. At the time of the interview, all participants are playing the leading role and high-level positions in their respective organizations, such as the head of human resources, the program director, and the institution's vice president. They all mentioned that their education supports much of their work and more choices and opportunities regarding employment. A participant revealed correlations between higher education and promotion as well as salary. "After I passed high school, I joined as a primary assistant teacher (PAT) at Laiza primary school. I was promoted as a Junior Assistant Teacher (JAT) after I graduated from university. I was elected secretary of the school's board of directors but not president. Surprisingly, my position changed after I got my Master's degree from Assumption University in Thailand. I was promoted to Vice President of a higher education institute. Yes, the criteria for this position are a bachelor's degree and an international master's degree. My educational background promotes not only my position but also my salary as well. Salary also depends on your degree and whether it is recognized nationally or internationally. I mean accreditation". Obtaining access to higher education broadens employment and professional career opportunities, better positions, and a high pay rate.

Consequently, Hoffman & Rex (2005) argued that individual incomes are directly related to the level of education. For instance, people who graduate from high school can make more income than those who did not, and people who complete college-level coursework earn more than those who just finished high school diplomas. In addition, graduates with Bachelor's degrees make more money than graduates with some college certificates; Bachelor's graduates earn less than those with graduate degrees. It clearly shows that the incomes of individuals depend on their educational background and level. Employees with Bachelor's degrees from Myanmar national universities got more salary than those with diploma degrees from KIO's higher education institutions. A participant allegedly admitted, "If you have a bachelor's degree from Myanmar, you will get a higher salary and high position in the organization. While people with a higher education level get 75,000 kyats, people with no higher education level earn just 50,000 kyats. Therefore, accreditation plays the main role in job opportunities, salary, and promotion". The position and income are interdependent with the education level. So, people with lower education levels have to work hard to get high positions and income in the workplace. Workers with high levels of education obtain better pay wages or salaries.

4.3. Higher education and distribution in community development sector

Education, significantly higher education, is one of the leading roles in the community development sector. Education is a critical tool in the community development process. The process of community development promotes and enhances the quality of life. For example, they are improving social, political and economic stabilities as well as connecting with local government, other communities and organizations. Well educated can generate more economic and employment opportunities for the community. Education helps solve the barriers and challenges of the community and figure out the most suitable solution. Sustainable Development Goals (SDGs), which all United Nations Member States adopted in 2015 for 2030, clearly guarantee all-inclusive and equal access to quality education to enhance continuing education for everyone. Among them, Goal 4 of the SDGs is to achieve education, including primary, secondary, higher, and vocational training for all women and men in developing and developed countries (Aristizabal et al., 2016). The participants of this group highlighted that higher education is very significant and supportive for involving and contributing community development process. Knowledge and skills from higher education can contribute to helping and developing society, the nation, and the country.

Education can transform an individual's life and the lives of the community and country. Education is also one of the main tools to improve the skills and knowledge of community people. All participants also confirmed that higher education supports them to contribute and be involved in the community development process, specifically in the education sector. Higher education provides them with leadership skills not only in their workplace but also in the community. A participant clearly stated the community's contribution process: "I am delighted that I can contribute my knowledge and skills from my higher education not only to my community but also to other communities. I am confident in my ability to promote education in my society generation by generation. In addition, I have been asked to deliver educational training and raise awareness in other communities. Community members are aware that people who graduate from an international university can do better than local graduates. I am very proud of working in education, especially in training youth who will be teachers in their respective communities. It is all about the benefits of accessing higher education". Baum et al. (2013) argued that investing in higher education can benefit not only the individual lives of students but also the community to which they belong. So, the findings proclaim that participants who can access higher education can fully contribute and help in the community development sector. They have sufficient knowledge, skills, and experience for it. In addition, participants believe that education is one of the main roles in the community development sector and nation-building. Higher education is one of the supportive tools for conflict resolution, nation-building and forward to a peaceful society. They want to change their society to be better and developed through education. If all the young generation can access higher education, the

community, society and country will be developed without any doubt. Therefore, the participants demanded the right to higher education for the younger generation.

To conclude the results of this participant group, they work in high-level positions in their workplaces due to the accessibility of higher education at Myanmar National Universities and international universities. Higher education makes them fully contribute their skills and expertise to community development, especially in the education sector. Higher education benefits not only their individual lives but also their respective communities.

4.4. (B) Participants who are denied access to higher education at Myanmar National Universities after 2011

4.4.1. Challenges of Accessing higher education

According to Tomasevski right to education, all educational institutes and programs must be accessible without discrimination based on the State party's jurisdiction. Education has to be accessible for everyone, especially for the most vulnerable groups, without discrimination based on their backgrounds, religion, ethnicity, gender, social status, etc. (Beco, 2009). According to the data on higher education institutions and students in 2016, there were 171 higher education institutions such as colleges, degree colleges and universities under eight ministries. There were 225,178 full-time higher education students and 411,164 distance students at all higher education institutions in the 2015 academic year under MoE (myanmar_nesp-english_summary.pdf). Although the total number of higher education students was 636,342 in 2015 across the country under MoE, conflict-affected are not included in the data. Students from KIO-controlled areas are inaccessible and denied higher education at Myanmar National Universities.

These participants are victims of violations of their right to higher education at Myanmar National Universities because of political reasons (resumed armed conflict) between KIO and the Myanmar military in 2011. They are not allowed to sit high school exams at Myanmar administrative schools. As a result, these participants passed their high school exams in KIO-controlled areas after 2011. They attended KIO high school and did not get a chance to take high school exams at the Myanmar administrative schools due to the resumed civil war between KIO and the Myanmar military in 2011. Therefore, they are denied the right to education at Myanmar's national universities. These participants encounter challenges and difficulties accessing higher education in Myanmar and internationally due to their unrecognized high school certificates. Most of the participants from this group have prior experience applying for Bachelor's programs in other countries. "We are denied to study at Myanmar national universities. So, I applied to foreign universities: Taiwan (I forgot the name of the university), Assumption University in Thailand, and Sandford University in the UK. I was rejected due to my high school certificate, and they all replied that this is not officially recognized and

accredited by the Myanmar government". It clearly shows that students from KIO-controlled areas were denied not only the right to higher education in Myanmar but also no chance to study abroad due to a lack of accreditation of high school certificates. It significantly impacts the education journey of current students and the next generation.

Another participant also stated regarding the right to education, "Whenever I say right, the right to education always comes to mind and comes out of my brain. I am a victim of the State's denial of my right to higher education. Everyone has the right to an education. However, in reality, it is not fair for us to be excluded and discriminated against. Therefore, I would like to ask the Myanmar government why we are being denied the right to education. Do not use education as a tool in political games because education is not related to political problems". It is proved that Myanmar's education policy does not work in the implementation process and excludes the conflict-affected community in KIO-controlled areas. Myanmar government systematically discriminates against it based on the conflict between KIO and the Myanmar military. It limits the right to freedom of learning and studies for people affected by conflict. The right to education must be free from and unrelated to political tension. Therefore, everyone can access higher education without discrimination based on ethnicity, gender, religion, and background. Due to political reasons, it is unfair to be denied the right to higher education for people from KIO-controlled areas.

The right to education is a fundamental human right that every human being has to have provided by the duty-bearers under articles 13 and 14 of the International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights (ICESCR, 1996). The higher education system shall be equally accessible to all citizens, including migrants, people with disabilities, and internally displaced persons, to build more capacity under ICESCR article 13 (2) (b)–(c). Article 28 of the CRC mentions that the right to education for children is an equally real opportunity that state parties must recognize. The State ratifying the ICESCR and CRC shall make sure every child has the right to access education. Therefore, the State must implement and fulfill the requests of the conventions and promote the child's capacity. However, the Myanmar government violated the ICESCR and CRC conventions they had ratified. On the other hand, the rights to education and inclusive education are for all school-aged children, youth, and people with disabilities, according to the Myanmar National Education Principles, Chapter (3), Section 4(c). In addition, every citizen shall enjoy the right to education and opportunities for lifelong learning through generating education opportunities under paragraph 4(d) (Myanmar National Education Law, 2014). Denying the right to higher education impacts negatively job opportunities for conflict-affected people.

4.4.2. Denied access to education and fewer job opportunity

According to Myanmar's situation, white collar job opportunities rely on educational backgrounds for government institutions and non-governmental organizations (NGOs) due to the high job demand. There is enormous competition in job hunting and opportunity for people who do not have accredited Bachelor's degrees in the Myanmar context. For instance, the lower level of education requirement is a bachelor's degree for most vacancy announcements, even in NGOs, CSOs, and government institutes. According to a previous study, students are worried about finding suitable jobs with their degrees and certificates in Myanmar (Jangma, 2020). Students cannot get a high or proper position in the workplace without a recognized bachelor's or master's degree from a Myanmar university. This situation leads students to a lack of self-confidence, lost job opportunities, hopelessness, and the inability to achieve their dreams because of the inaccessibility of higher education.

Consequently, many students who finished their degrees went to China to look for job opportunities; however, some faced human trafficking and labor exploitation there (Fishbein, 2019). Denying the right to higher education directly impact job opportunities. All participants have struggled to hunt jobs due to a lack of higher education and an unrecognized high school diploma. There are some NGOs and CSOs in the KIO-controlled areas, but they cannot provide and create job opportunities for all youths. " I applied for jobs at the local NGOs, but my applications were rejected. The first organization replied that they sought one who passed the matriculation exam under MoE administrative schools. I applied to another organization, and they said nothing about my high school certificate. However, they said I was not qualified for the position because I do not have a bachelor's degree recognized by the Myanmar government. It is not fair for us because the State violates our rights and opportunities".

Furthermore, they not only struggle for job opportunities but also experience discrimination in the workplace due to their educational background. For instance, they are looked down upon by their supervisors or colleagues directly or indirectly. Additionally, promotion is also one of the most challenging tasks. " I experienced some discrimination due to my educational background at my workplace. For instance, I cannot easily get a promotion even though I have enough qualifications. Most of a position's value depends on educational background, not quality. I was also rejected from joining some capacity-building training for lack of a bachelor's degree. Some of my colleagues also discriminate against me because of my educational background, either directly or indirectly. They look down on me and mistreat me sometimes. It is regrettable to accept the situation". The findings clearly stated the impact of inaccessibility to higher education directly related to job opportunities and other benefits from the workplace. Moreover, it limits the promotion process, increases salaries, and prevents discrimination in the workplace.

4.4.3. Denied right to education and less contribution to community development sector

Most leaders in the research areas get the right to access higher education in Myanmar or abroad. So, these people can fully contribute their knowledge and skills to the community development process. Smith and Vaux (2003) stated that education reduces poverty and human development. According to the UN sustainable development goal (SDG 4), education is one of the primary keys to reducing and eradicating the critical challenge of global poverty because education is significant in increasing socioeconomic status (Yogendra, 2021). Therefore, higher education can improve not only the capacity of an individual's life but also the community's and society's development and capability. The benefits of higher education are tools for personal empowerment as well as for emerging community leaders. A Malawian refugee also stated that education is the only weapon that can change the world and that they can do anything to improve their future and the next generation's lives (Golike, 2017). However, all participants expressed that their educational backgrounds were not enough to contribute to the community development sector or in a leadership role. Most community members are impressed by leaders who get access to higher education in Myanmar or abroad. The participants also stated they are not confident they are qualified to take on a leadership role in their communities. They face discrimination and are looked down upon by the community.

A participant from this group stated that "based on my observation and experiences, my knowledge and skills are insufficient to contribute and help in the community development sector. Most people taking on leadership roles in my community are graduates of Myanmar National Universities or International Universities from abroad. It is tough to find top-level people like us. Therefore, we lost this opportunity because we were denied higher education. Therefore, we can be followers or assistants in the implementation process, for example, just doing what top-level people order. Our education level limits our capability. Community people also do not believe we can do anything to help them, and I understand their feelings and perspectives on it". Participants who were denied the right to higher education are not confident enough to take leading role in the community development sector. The role of higher education is crucial, and community people also respect the leaders who have higher education degrees. Malik and Courtney (2011) stated that the accessibility of higher education creates different benefits, such as individual, family, and community. Women who get the right to access higher education in Pakistan also take a prominent role at the family, community level, and community. In addition, the community respects educated women's perspectives; therefore, they can contribute more to society. The role of higher education in the community development sector has been mentioned in literature reviews of UN Sustainable Development Goals. However, these findings clearly confirmed that qualifications and skills are

insufficient to contribute to their communities' development due to a lack of access to higher education.

Myanmar's government internationally violates the right to higher education for conflict-affected people from KIO-controlled areas because of the resumed armed conflict. Therefore, this victim group faces challenges in continuing higher education abroad, finding job opportunities, and contributing and leading in the community development sector. Most applied to pursue higher education at international universities, and some applied to private higher education institutes in Myanmar. Unfortunately, they were rejected due to their high school certificate, which the KIO education department issues. Meanwhile, participants who got the right to access higher education do not have limitations and challenges for further higher education (master level) at international universities. Consequently, they take leading roles with high-paid salaries and other workplace benefits. In contrast, people who are denied the right to higher education face difficulties and obstacles for job opportunities due to less of higher education degrees. They are dealing with different workplace discriminations, such as needing to be more recognized by co-workers and supervisors and having difficulty for promotions and low-paid salaries. Furthermore, the skills and knowledge needed are insufficient to effectively contribute to the community development sector as well as take leading roles. Their skills and knowledge are insufficient, and community people do not trust their qualifications to be leaders. However, participants who could access the right to higher education are leading the community development process, especially in the education sector. The skills and expertise from higher education support them enough to contribute to and lead community development. Higher education Skills and expertise fully support workplace and community development. Therefore, it is undeniable that the Myanmar government not only denied the right to higher education for conflict-affected people but also denied the right to work and the right to develop for society and nation.

5. Conclusion

To conclude this study, higher education is critical to improve human development and reduce poverty in the community and country. In addition, higher education can benefit not only individual life, such as better access to economic stability, job opportunity and job security but also sustainable community and country development. However, conflict-affected people from KIO-controlled areas are still denied the right to access higher education in Myanmar National Universities due to the resumed armed conflict in 2011. As a result, they face limitations and barriers to finding job opportunities and pursuing further study because of the impact of denying the right to access higher education. They are subjected to workplace discrimination based on their educational background. They are not only rejected when applying for higher education but also jobs because

of the inaccessibility of higher education and their unrecognized certificates. Their knowledge and expertise are insufficient to effectively contribute to the community development process and leading roles. While people who can access higher education have more job opportunities, take leadership roles in the community, and continue further study at the Master's level at international universities without limitations. Therefore, the Myanmar government has to take responsibility for denying the right to higher education to conflict-affected people for the opportunities and chances they have lost. Therefore, Myanmar government must also make an all-inclusive education policy to fulfill and implement its National Education Law, especially for conflict-affected people in KIO-controlled areas. Myanmar government has to respect, promote and fulfill the right to access education as a duty-bearer.

REFERENCES

- Ali, M., S., & Jala, H. (2018). Higher Education as a Predictor of Employment: The World of Work Perspective. *Bulletin of Education and Research*, 40(2), 79–90. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1209685.pdf>.
- Baum, S., Ma, J., & Payea, K. (2013). *Trends in Higher Education Series Education Pays 2013 The Benefits of Higher Education for Individuals and Society*. <https://research.collegeboard.org/media/pdf/education-pays-2013-full-report.pdf>
- Beco, G. (2009). Right to Education Indicator based on the 4 A framework. *Right to Education Organization*. <https://www.right-to-education.org/es/node/243>
- Boni, A., Lopez-Fogues, A., & Walker, M. (2016). Higher education and the post-2015 agenda: a contribution from the human development approach. *Journal of Global Ethics*, 12(1), 17-28. <http://dx.doi.org/10.1080/17449626.2016.1148757>
- Fishbein, E. (2019, September 23). *Students in Kachin-controlled territory face education barriers*. <https://www.frontiermyanmar.net/en/students-in-kachin-controlled-territory-face-education-barriers/>
- Golike, E. (2017). *Higher Education as a Development Tool: An Impact Assessment in Dzaleka Malawi*. <https://repository.usfca.edu/thes/255/#:~:text=The%20study%20conducted%20in%20Dzaleka%20Refugee%20Camp%2C%20Malawi%2C>
- Jangma, E. (2020). *Myanmar's Kachin takes higher education into their own hands amid conflict*. <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-skachintake-higher-education-their-own-hands-amid-conflict>
- Myanmar Peace Monitor. (2019). *Deciphering Myanmar's Peace Process 2017-2018*. Burma News International.

- Myat, L. & Gay, H. H.N. (2020). *Towards Peace Through Trust-Building: Exploring Behaviors Affecting Trust Between the Karen National Union and the Myanmar Government*. Thabyay Education Foundation.
- Pyidaungsu Hluttaw. (2014). *National Education Law - Pyidaungsu Hluttaw Law No. 41/2014*. <https://www.burmalibrary.org/en/national-education-lawpyidaungsuhluttaw-law-no-412014-english>
- Refugee International. (2017). *Suffering in shadows: Aid restrictions and reductions endanger displaced persons in northern Myanmar*. <https://reliefweb.int/report/myanmar/suffering-shadows-aid-restrictions-andreductions-endanger-displaced-persons-northern>
- Smith, A., & Vaux, T. (2003). *Education, Conflict and International Development*. <https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/education-conflict-and-international-development-3>
- South, A. (2009). *Ethnic politics in Burma: States of conflict*. Routledge.
- Yogendra, G. (2021). Equity in higher education of Nepal. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies*, 13(1), 40–47. <https://doi.org/10.5897/ijeaps2021.0694>

บทบาทของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาในการหาทางออกจากความขัดแย้งทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553¹

The Senators Roles in Finding a Solution to the Thai Political Conflict in 2010

ศุภกร จันทรศรีสุริยวงษ์²

Supakorn Chunsrisuriyawong

บทคัดย่อ

ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยมีความขัดแย้งที่ขยายตัวจนกลายเป็นความรุนแรงเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ หนึ่งในนั้น คือ วิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 ระหว่างกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) กับรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนนำไปสู่การเสียชีวิต 99 ศพ และบาดเจ็บกว่า 2,000 ราย แนวทางสันติวิธีถูกนำมาใช้เพื่อลดผลกระทบภายหลังความสูญเสียที่เกิดขึ้นผ่านการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง (Truth Commissions) และการจัดทำรายงานค้นหาความจริง (Fact-finding report) หลายฉบับ แต่ยังคงขาดการให้ความสำคัญกับแนวทางการแก้ไขในระหว่างวิกฤตความขัดแย้ง งานวิจัยนี้จึงมุ่งสำรวจบทบาทการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 ของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) โดยนำแนวคิดฝ่ายที่สาม (Third Party) มาใช้กำหนดกรอบการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจวรรณกรรมและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคู่ขัดแย้ง 4 คน และกลุ่ม ส.ว. 3 คน ตลอดจนนักวิชาการ 2 คน ที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องระหว่างวันที่ 12 มีนาคม 2553 ถึง 19 พฤษภาคม 2553 เพื่อศึกษาการใช้กลไกวุฒิสภาในการหนุนเสริมบทบาทฝ่ายที่สาม ผ่านการอำนวยความสะดวก (Facilitation) การไกล่เกลี่ย (Mediation) และผลักดันให้เกิดการเจรจา (Negotiation) ทั้งนี้ เพื่อไปสู่การถอดบทเรียนให้เห็นถึงโอกาสและแนวทางที่จะใช้กลไกทางการเมืองเพื่อป้องกันวิกฤตและความขัดแย้งทางการเมืองตามหลักสันติวิธีผ่านการแทรกแซงความขัดแย้งโดยฝ่ายที่สาม

คำสำคัญ: ฝ่ายที่สาม, การแทรกแซง, ความขัดแย้งทางการเมือง, กลไกวุฒิสภา, นปช.

ABSTRACT

In the history of Thai politics, there have been conflicts that have escalated into violence from time to time. Likewise, the 2010 political conflict between the United Front for Democracy Against Dictatorship (UDD) and the Abhisit Vejjajiva government led to 99 deaths and over 2,000 injuries. The peaceful approach was used after losses through the establishment of Truth Commissions and the preparation of reconciliation reports. Although there are various reconciliation reports, the lack of focus on solutions during conflict crises still existed. This research aims to explore the role of solving political conflict in 2010 by the Senate by applying the third party theory to

¹บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทการแทรกแซงความขัดแย้งโดยฝ่ายที่สามของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา ในเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553”

²นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

formulate a framework for studying and analyzing the information received. Based on in-depth interviews with four conflicting parties and a group of three senators, as well as two academics who were involved during 12 March 2010 - 19 May 2010, includes the use of the Senate mechanism to support the role of the third party through facilitating, mediating, and pushing for negotiations in order to learn the lessons and to see opportunities and ways to use political mechanisms to prevent crises and political conflicts in the peaceful means through conflict intervention by third parties.

KEYWORDS: Third Party, Intervention, Political Conflict, Parliamentary Mechanisms, UDD

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2553 นับว่ามีการดำเนินการทางด้านสันติวิธีในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงอย่างน่าสนใจ ซึ่งควรนำไปสู่การพิจารณาศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้ง ดังที่ปรากฏผ่านสื่อ คือ การเจรจาโดยเปิดเผยระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์ และแกนนำ นปช. ระหว่างวันที่ 27-28 มีนาคม 2553 ณ ห้องประชุมสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ถ่ายทอดสดผ่านสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 2554, น. 20) แม้ความพยายามที่จะเจรจากับรัฐบาลล้มเหลวภายใน 2 วัน (คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, น. 402) แต่ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นผ่านการบอกเล่าของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องภายหลังความขัดแย้งจะพบว่า การเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งไม่ได้มีเพียงแบบเปิดเผย แต่ยังมีเจรจาต่าง ๆ ในวงเล็ก ๆ วงลับ ๆ (กองบรรณาธิการข่าวสด, 2555, น. 54) ชนิดที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นครั้งแรกที่ผู้ชุมนุมมีการเจรจากับรัฐบาลมากกว่าทุกกรณีที่ผ่านมา (จรัญ ดิษฐาอภิชัย, 2565) โดยบทบาทของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในระหว่างความขัดแย้งก่อนเกิดความรุนแรงขนาดใหญ่ในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่มุ่งหวังให้สถานการณ์คลี่คลายหรือลดอัตราการขยายตัวความขัดแย้งไปสู่ความรุนแรง ดังที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษานั้น หากได้รับความใส่ใจอาจนับเป็นกลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองหนึ่งที่มีศักยภาพพลไกหนึ่ง เนื่องจากวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ถือเป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งที่มีส่วนยึดโยงกับประชาชน โดยส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และส่วนหนึ่งมาจากการสรรหา ซึ่ง ส.ว.จากสองแหล่งที่มาล้วนมีสถานะและความสัมพันธ์กับคู่ขัดแย้ง ทั้งในแง่มุมมองของฐานเสียงเชิงพื้นที่ระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กับ ส.ว. หรือในแง่มุมมองเชิงอุปถัมภ์ จากสถานะผู้ทรงคุณวุฒิหรืออดีตข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับตัวแสดงในความขัดแย้ง จนนำไปสู่การประกาศตัวอาสาเป็นคนกลาง (คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 2554, น. 31) ซึ่งได้รับการยอมรับจากคู่ขัดแย้งให้เข้าเป็นคนกลางประสานให้เกิดการเจรจา (กองบรรณาธิการข่าวสด, 2555, น. 50)

ส.ว. กลุ่มดังกล่าวได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ในฐานะฝ่ายที่สามผ่านการประสานงาน อำนวยความสะดวก ตลอดจนใช้การเจรจาให้คู่ขัดแย้งหันกลับเข้าสู่กระบวนการที่ปราศจากความรุนแรงตามจังหวะของสถานการณ์ที่มีการยกระดับขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 29 วัน นับตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2553 (คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 2554, น. 16) ควบคู่ไปกับใช้กลไกวุฒิสภาในการหนุนเสริมบทบาทในฐานะฝ่ายที่สาม ผ่านการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายเป็นการทั่วไปตามมาตรา 161 ของรัฐธรรมนูญ 2550 (คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมืองวุฒิสภา, 2553, น. 2) เพื่อให้รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะในฐานะคู่ขัดแย้งตอบรับเข้ารับฟังเสียงสะท้อนและข้อเสนอแนะจากการอภิปรายดังกล่าว จนก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกในวันเดียวกัน คือ

รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ได้แถลงผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจเสนอแผนการปรองดองเพื่อยุติความขัดแย้ง จำนวน 5 ข้อ และกำหนดแนวทางการจัดการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน (ประชาไท, 2553) กระทั่งถึงช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญก่อนวันที่จะเกิดความรุนแรงระลอกใหญ่ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553

การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในวิกฤตการเมืองครั้งดังกล่าวของกลุ่ม ส.ว. สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้แสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาตามหลักสันติวิธีในฐานะฝ่ายที่สามจากแหล่งอำนาจที่มีทั้งในระดับปัจเจกและระดับสถาบันผ่านการใช้กลไกวุฒิสภา อันเป็นปกติภาพพื้นฐานตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นช่องว่างที่ยังไม่มีงานศึกษาค้นคว้าในประเด็นดังกล่าวโดยตรง ในบทความนี้ผู้วิจัยสำรวจความท้าทายที่กลุ่ม ส.ว. ต้องเผชิญในการเข้าไปมีบทบาทการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 ซึ่งทำให้เห็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการใช้กลไกวุฒิสภาในการแสวงหาทางออกให้กับวิกฤตการเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา ทักษะและบทบาทของกลุ่ม ส.ว. เพื่อให้เห็นกระบวนการในฐานะฝ่ายที่สามต่อการแทรกแซงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553

ทบทวนวรรณกรรม

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการแทรกแซงความขัดแย้ง โดยฝ่ายที่สาม (Third Party) ของวิลเลียม อูลี (1981) มาใช้ในการอธิบายบทบาทการแทรกแซงความขัดแย้งของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรง จำแนกไว้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับความตึงเครียดแฝง (Latent Tension) ระดับความขัดแย้งปรากฏชัด (Overt Conflict) และระดับการใช้ความรุนแรง (Power Struggle) ก็จะช่วยทำให้ผู้เขียนเข้าไปสำรวจบทบาทของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เพื่อคลี่คลายและอธิบายการกระทำและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้นว่า สอดคล้องต้องตามทฤษฎีของอูลีหรือไม่อย่างไร ประกอบกับจะนำไปสู่การสังเกตด้วยว่า บทบาทของฝ่ายที่สามอย่างกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) คำนี้ถึงคุณลักษณะที่สำคัญอย่างจริยธรรมการแทรกแซง (Ethics Transformations) ที่จะทำให้คุณให้โทษในทางหนึ่งต่อความขัดแย้ง ซึ่งบทบาทของฝ่ายที่สามมีเป้าหมายอยู่ที่การลดระดับและคลี่คลายความขัดแย้งไม่ใช่เพื่อการซ้ำเติมสถานการณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเวลา ระหว่างที่ ส.ว. เข้าไปมีบทบาทแก้ไขความขัดแย้ง ในฐานะฝ่ายที่สาม มีขอบเขตด้านเวลา ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2553

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของ ส.ว. ในฐานะฝ่ายที่สาม ในการแทรกแซงความขัดแย้งเพื่อป้องกันความรุนแรงและนำไปสู่การเจรจาขอยุติความขัดแย้ง และการจัดทำรายงานค้นหาความจริงฉบับวุฒิสภา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) กลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาท

แทรกแซงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 ในฐานะฝ่ายที่สาม โดยครอบคลุมทั้ง ส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 1 คน ได้แก่ นายสิงห์ชัย ทุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี และการสรรหา จำนวน 2 คน ได้แก่ เลิศรัตน์ รัตนวานิช อดีต ส.ว. สรรหา วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว. สรรหา ที่เข้ามามีบทบาทในฐานะฝ่ายที่สามโดยตรง ซึ่งเป็นแกนหลักในการเคลื่อนไหวให้คู่ขัดแย้งเกิดการเจรจา และด้วยแหล่งที่มาอาจช่วยให้เห็นถึงสถานะและความสัมพันธ์กับคู่ขัดแย้งแต่ละฝ่าย และ 2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interviews) คู่ขัดแย้งในวิกฤตการณ์การเมือง พ.ศ. 2553 ได้แก่ตัวแทนรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จำนวน 2 ราย ได้แก่ สาทิตย์ วงษ์หนองเตย อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่เข้ามามีบทบาทในด้านการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยตรง และแกนนำกลุ่ม นปช. จำนวน 2 ราย ได้แก่ เหวง โตจิราการ อดีตแกนนำนปช. และ จตุพร พรหมพันธุ์ อดีตแกนนำนปช. ที่เข้ามามีบทบาทในด้านการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยตรง และ 3) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interviews) ฝ่ายวิชาการด้านสันติวิธีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์เมือง พ.ศ. 2553 จำนวน 2 ราย ได้แก่ จรัล ดิษฐาอภิชัย นักวิชาการด้านสันติวิธี และอดีตแกนนำนปช. และศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์และติดตามเหตุความขัดแย้งดังกล่าวอย่างใกล้ชิด มีการตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาโดยตรง ผ่านสื่อออนไลน์ และวารสารทางวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้กระบวนการใส่รหัสเชิงคุณภาพ 3 ชั้น ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อแยกแยะจัดกลุ่มข้อมูล-เชื่อมโยงหาแบบแผน-หาข้อสรุปคำสำคัญ เพื่อนำมาประมวลผลในงานศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อค้นพบและการอภิปรายผลการวิจัย

การเข้ามามีบทบาทในความขัดแย้งทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553 ของกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ตามหลักสันติวิธีสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) บทบาทในฐานะฝ่ายที่สาม (Third Party) ระหว่างความขัดแย้ง และ 2) บทบาทในฐานะคณะกรรมการค้นหาความจริง (Truth Commissions) ภายหลังความขัดแย้ง โดย กลุ่ม ส.ว. ได้ใช้ประโยชน์จากกลไกวุฒิสภาในการหนุนเสริมบทบาทการแทรกแซงความขัดแย้ง (Conflict Interventions) และบทบาทในการจัดทำรายงานค้นหาความจริง ฉบับวุฒิสภา ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interviews) จากกลุ่ม ส.ว. คู่ขัดแย้งทั้งฝ่ายรัฐบาลกับแกนนำ นปช. และนักวิชาการด้านสันติวิธี ได้ทำให้เกิดข้อค้นพบการเข้าไปมีบทบาทของกลุ่ม ส.ว. ในฐานะฝ่ายที่สามท่ามกลางความขัดแย้งดังตารางที่ 1 สรุปภาพรวมความพยายามของ ส.ว. ในการแทรกแซงความขัดแย้ง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ตารางที่ 1: สรุปรูปภาพรวมความพยายามของ ส.ว. ในการแทรกแซงความขัดแย้ง¹

ความพยายามของ ส.ว. ในการแทรกแซงความขัดแย้ง				
สถานการณ์ความขัดแย้ง	การก่อตัวของผู้ชุมนุม	การเผชิญหน้าของทหารและผู้ชุมนุม	ความรุนแรง	ภายหลังความรุนแรง
ทักษะ/จริยธรรม/บทบาท ส.ว.				
ความพยายามของกลุ่ม ส.ว.	ความพยายามในการลดอัตราเร่งการขยายตัวของความขัดแย้ง	ความพยายามในการสร้างช่องทางการสื่อสารกับผู้ชุมนุม	ความพยายามที่จะให้เกิดการเจรจา	ความพยายามในการใช้กลไกรัฐสภาตั้งคณะกรรมการค้นหาข้อเท็จจริง
บทบาท	บทบาทเป็นกรรมการให้ความขัดแย้งอยู่ในกติกา	ผู้ประสานสักขีพยาน	ผู้รักษาสันติภาพ	ผู้ให้ความเป็นธรรม
วิธีการแทรกแซง (Intervention)	เรียกร้องให้ผู้ชุมนุมใช้สันติวิธี และใช้กลไกรัฐสภาสร้างพื้นที่การรับฟัง ด้วยการพยายามเปิดสภา	การทูตกระสวยการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ	การหาข้อตกลงเพื่อยุติการเผชิญหน้าและการปะทะกันด้วยความรุนแรง	การค้นหาข้อเท็จจริงของเหตุการณ์
จริยธรรมการแทรกแซง (Ethics of Intervention)	หลักการการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Impartiality) หลักการสะท้อนย้อนคิด (Reflexivity) หลักความเป็นสากล (Universality)	หลักการส่งเสริมกัน (Complementarity)	หลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Impartiality) หลักความเป็นสากล (Universality) หลักความรับผิดชอบ (Accountability)	หลักการส่งเสริมกัน (Complementarity) หลักความเป็นสากล (Universality)

1. ความพยายามในการลดอัตราเร่งความขัดแย้ง ในสถานการณ์ความขัดแย้งปรากฏชัด (Overt Conflict) ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม – 10 เมษายน 2553 รวม 30 วัน²

¹ตารางสรุปรูปภาพรวมความพยายามของกลุ่ม ส.ว. ในการแทรกแซงความขัดแย้ง ผู้วิจัยรวบรวมและสรุปข้อมูลโดยประมวลผลจากรายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา ประเด็นติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553 ของคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interviews)

²ผู้วิจัยสรุปข้อมูลโดยประมวลผลจากรายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา ประเด็นติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553 ของคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา

ความขัดแย้งระลอกที่ 1 เป็นช่วงที่กลุ่ม นปช. ประกาศระดมพลประท้วงครั้งใหญ่ โดยเน้นย้ำไปที่ข้อเรียกร้องให้ยุบสภา ต่อเนื่องด้วยท่าทีของรัฐบาลในการประกาศใช้กฎหมายพิเศษในสถานการณ์ฉุกเฉิน และตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) สำหรับบริหารจัดการสถานการณ์ ขณะที่ นายประสพสุข บุญเดช ประธานวุฒิสภาในขณะนั้น ได้แสดงออกถึงคุณลักษณะของบทบาทฝ่ายที่สาม (Third Party) ทันทีในบทบาทของ “กรรมการ” (Referee) ด้วยการส่งเสียงในเชิง ให้คู่ขัดแย้ง “รักษาดินนา” โดยยึดถือหลักการพื้นฐานสิทธิในการแสดงออกทางการเมือง หรือการใช้อำนาจอธิปไตยให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่บังคับใช้กับทุกคน มีเป้าหมายให้นำไปสู่การป้องกันความขัดแย้งไม่ให้ขยายตัวอย่างมีอัตราเร่ง (Escalation) จนยากต่อการควบคุม ซึ่งบทบาทในส่วนนี้ได้รับแรงหนุนเสริมจากแต้มต่อในแง่ความชอบธรรมที่วุฒิสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และตัวสมาชิกบางส่วนมาจากการเลือกตั้ง ประกอบกับสมาชิกวุฒิสภาสายสรรหาบางรายที่ยึดถือหลักสันติวิธีในการแก้ปัญหาตามที่กล่าวถึงในข้างต้น อีกทั้งยังไม่ถือว่า อยู่ในฐานะผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) โดยตรงเหมือนสภาล่างที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยเป็นพันธมิตรกับกลุ่ม นปช. และสามารถนำมาอธิบายได้ว่า บทบาท ประธานวุฒิสภานั้นตอบคำถามด้านจริยธรรมการแทรกแซง (Ethics of Intervention) ตามหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (The Principle of Impartiality)

การดำเนินการที่เริ่มจากประธานวุฒิสภาในลักษณะปัจเจกได้นำไปสู่การหนุนเสริมอย่างเป็นระบบมากขึ้นจากกลุ่ม ส.ว. ที่เริ่มรวมตัวด้วยทัศนคติในการตระหนักถึงความเป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติ และความกังวลต่อความขัดแย้งจะขยายตัวสู่ความรุนแรง จึงรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติและพยายามใช้กลไกวุฒิสภาให้เกิดการแก้ไขความขัดแย้ง ดังที่ ส.ว. รายหนึ่งได้อธิบายให้เห็นโครงสร้างและแนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาทว่า

“ส.ว. ที่มารวมกลุ่มกันมีความเห็นที่หลากหลาย ซึ่งเราไม่ได้จำกัดการเข้าร่วม แต่ก็มาด้วยความคิดเหมือนกันว่า มันมีปัญหาแน่ กลุ่มเราไม่ได้เป็นกลุ่มจัดตั้ง เรารวมกันเฉพาะกิจแต่ละวันเปิดห้องนั่งคุยกัน บางครั้งก็มีการล่ารายชื่อเพื่อเสนอญัตติกับประธาน ไปขอพบประธานเพื่อขอความเห็น เหมือนเป็นการหารือนอกรอบของกลุ่ม ส.ว. ที่มีแนวคิดคล้าย ๆ กัน รวมกันกว่า 30 คน มีทั้งสรรหาและเลือกตั้งทั่วประเทศ เช่น กฤษ อาทิตย์แก้ว อดีต ส.ว. กำแพงเพชร สิงชัย พุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี เจริญ ภัคดี วานิช อดีต ส.ว. พัทลุง”

วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว.สรรหา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565

สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นฐานของฝ่ายที่สามที่มีมุมมองต่อความขัดแย้งตามสายตาของฝ่ายวิชาการอย่าง ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ที่ให้หลักคิดไว้ว่า “ฝ่ายที่สาม คือ ใครก็ได้ที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ไม่ได้มองว่า เป็น ส.ว. หรือไม่ สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ ทัศนคติที่เข้ามามีบทบาท ต้องมีความคิดเชิงบวก ความคิดที่สร้างสรรค์แล้วก็สามารถที่จะคิดเชื่อมกับคู่ขัดแย้งได้ โดยทัศนคติที่สำคัญ คือ การคำนึงผลประโยชน์ชาติเป็นที่ตั้ง และต้องมีความเป็นกลางซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อใจระหว่างคู่ขัดแย้ง และส่งผลให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น” (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566)

กลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาทในการแทรกแซงความขัดแย้งทั้งสายสรรหาและเลือกตั้งที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกับมุมมองความเป็นกลางจากฝ่ายวิชาการข้างต้น และแสดงให้เห็นถึงทัศนคติการต่อต้านการ

ใช้ความรุนแรงระหว่างคู่กรณี เช่น ส.ว. อุทัยธานี ที่ระบุว่า “ด้วยความเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็น ส.ว. คนหนึ่งที่สนใจปัญหาบ้านเมือง ประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ยากให้นำไปสู่การต่อสู้ที่ทำให้เลือดตกยางออก” (นายสิงห์ชัย ทุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565) สำหรับ ส.ว. สรรหาที่มีทัศนคติในทิศทางเดียวกัน โดยหยิบยกสถานะความเป็น “อดีตฝ่ายประจำ” และความเป็น “ฝ่ายการเมือง” ที่รู้จักกลไกรัฐและมีเครือข่ายความสัมพันธ์มาใช้เป็นหลักคิดและจุดแข็งของการเข้ามามีบทบาทระหว่างความขัดแย้งตามที่ได้อธิบายว่า “อยากเห็นบ้านเมืองสงบ ด้วยความเป็นเพื่อนและรู้จักกับทุกฝ่ายดี ผมรับราชการทหารมานาน รู้จักนักการเมืองเยอะ มีทุกพรรค ก็คิดว่าลองดูไม่เสียหายอะไรที่จะช่วยรักษาชีวิตของคนไทยไว้” (พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566)

ในขณะที่ผู้แทนฝ่ายรัฐบาลได้บอกเล่าให้เห็นถึงความขัดแย้งทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553 ในช่วงแรกยังมีฝ่ายที่สามพยายามเข้าแทรกสถานการณ์เพื่อทำให้ความขัดแย้งคลายตัว โดยสถาบันพระปกเกล้า หน่วยงานภายใต้สังกัดรัฐสภา และได้รับการตอบรับอย่างดีจากแกนนำคู่ขัดแย้ง จนนำไปสู่การเจรจา ระหว่างวันที่ 27-28 มีนาคม 2553 ซึ่งไม่ได้ข้อยุติ

“มีความต้องการจะให้เกิดการเจรจาระหว่างสองฝ่าย ผมก็เป็นตัวแทนนายกฯ ในการพูดคุยเบื้องต้น กระทั่งมีการส่งสัญญาณจากผู้ชุมนุมว่า อยากหารือกับรัฐบาลโดยให้ประชาชนได้รับรู้ หมายถึงให้มีการพูดคุยออกทีวีมีสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้จัด ตัวแทนฝ่ายรัฐบาลมีนายอภิสิทธิ์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ - ผู้วิจัย) และผม ส่วนเขามีหมอเหวง (นายเหวง โตจิราการ) วีระ (วีระกานต์ มุกสิกพงษ์) แล้วก็ตุ๋ (จตุพร พรหมพันธุ์) จตุพรน่าจะเป็นคนที่มีบทบาทเบอร์หนึ่งหรืออาจจะเป็นคุณเด่น (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ) ที่คุณคนอยู่ที่เวทีไม่กล้าออกมาให้ 3 คนออกมาคุยแทน”

กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565

ต่อประเด็นนี้ ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2553) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้าในขณะนั้น ได้วิเคราะห์ภายหลัง ผ่านบทความ เรื่อง “เจรจา เจรจา เจรจา ทางออกของความขัดแย้งในประเทศไทยจริงหรือไม่” ว่า เกิดจากสองปัจจัยที่เชื่อมโยงกัน คือ การเจรจาทายทอดส่งผลให้ประเด็นการเจรจามีลักษณะแข็งกระด้าง (Hard Bargaining) ทั้งสองฝ่ายต่าง “แข็งในจุดยืน” ในเรื่องกำหนดเวลาอุปสภา ซึ่งนักวิชาการด้านสันติวิธีให้ข้อมูลเน้นย้ำถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวและชี้แนะถึงสิ่งที่ฝ่ายที่คู่ขัดแย้งควรจะต้องให้ความสำคัญว่า

“ในการพบปะกันระหว่างคู่ขัดแย้ง หากมีเพียงคู่ขัดแย้งในการหารือกัน โดยฝ่ายที่สามทำหน้าที่จัดสถานที่ให้มีการพบปะ จะเรียกว่า การเจรจาต่อรอง (Negotiation) ซึ่งยากต่อการหาข้อตกลงร่วมกัน เพราะว่าต่างคนต่างมีจุดยืนของแต่ละฝ่าย และไม่มีกระบวนการรับฟังกันสักเท่าไร เหมือนกับตอนที่มีการเจรจาดูแลกันไปมาระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์กับกลุ่ม นปช. ฝ่ายหนึ่งบอกให้ยุบ อีกฝ่ายบอกไม่ยุบ ตามหลักวิชาการจะเรียกว่า การเจรจาโดยยึดจุดยืน (Position-based approach) ซึ่งใช้แก้ปัญหาไม่ได้ จุดที่ต้องโฟกัสในแก้ไขความขัดแย้ง คือ รายละเอียดของเนื้อหาที่แต่ละฝ่ายสนใจ”

นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

เช่นเดียวกับมุมมองของ นักวิชาการด้านสันติวิธี และอดีตคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ไม่เห็นด้วยกับการถ่ายทอดสดและเปรียบเทียบผลการเจรจาครั้งดังกล่าวว่า “มันเป็นการทำแถมมากกว่าการแก้ไขปัญหา คนดูก็เหมือนกองเชียร์เวลาดูมวย ครั้งนี้ถือเป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการครั้งแรกเป็นผ้าเบรกให้คนดูทั้งประเทศ” (จรัส ดิษฐาอภัย อติตแก่นนำ นปช. และนักวิชาการด้านสันติวิธี สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2566)

กลุ่ม ส.ว. ที่เริ่มเข้าไปมีบทบาทในฐานะฝ่ายที่สามก็ได้ติดตามสถานการณ์การเจรจาอย่างเป็นทางการกลางอย่างใกล้ชิด โดยมีมุมมองในลักษณะภาพรวม เล็งเห็นถึงปัญหาการเจรจาจากการถ่ายทอดสดและคาดการณ์สถานการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมทั้งริเริ่มที่จะเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ดังที่อธิบายว่า

“คือเรามองว่ามันจะมีปัญหา เพราะว่าดูสถานการณ์แล้วต่างฝ่ายต่างไม่ยอม รัฐบาลเองก็ใช้ไม้แข็งมาก่อนหน้านี้ จะเห็นได้ว่า การเจรจาครั้งแรกมันล้มเหลวตั้งแต่ต้น เพราะการเจรจาในพื้นที่สาธารณะต่างฝ่ายต่างมีมวลชน ฉะนั้นการเจรจาโดยเปิดเผยก็นิ่งทำแถมกันเหมือนตีเบตทาเสียงต่างฝ่ายต่างไม่ยอมอยู่แล้ว มองว่าโอกาสล้มเหลวสูง เราก็มองว่า ถ้าเป็นอย่างนั้นมันก็ไม่มีคนอื่น เราน่าจะเป็นกลางได้ จึงไปพบกับท่านประธาน ภายหลังจากที่มีการเจรจาออกทีวีไปแล้ว”

วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว.สรรหา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565

มุมมองข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงทักษะที่พึงมีของฝ่ายที่สามในด้านการมองและการฟังจากมุมกว้าง โดยนักวิชาการด้านสันติวิธี ของสถาบันพระปกเกล้า ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “นักจัดการความขัดแย้งที่เก่งควรมีคุณลักษณะดังกล่าว การฟังนับว่ามีความสำคัญ เรียกว่า Deep Listening หรือ Active Listening หมายความว่า ฟังด้วยหัวใจ ฟังอย่างตั้งใจ การสำรวจบทบาท ส.ว. จึงต้องพิจารณาว่า ได้ใช้ทักษะการฟัง การพูดตั้งคำถามถึงความต้องการที่แท้จริง หรือไม่ แต่ต้องระมัดระวังการแสดงบทบาทในการขึ้นนำ” ภายใต้อคติต่อความขัดแย้งข้างต้น การให้ข้อมูลของกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาท ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการคำนึงถึงจริยธรรมการแทรกแซง (Ethics Intervention) ตามแนวคิดของ อูรี (1981) กับ พิเชอร์ (2001) เพื่อให้เกิดการยอมรับจากคู่ขัดแย้งจากการยึดหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Imparity) หลักการสะท้อนย้อนคิด (Reflexivity) และหลักความเป็นสากล (Universality) ผ่านการใช้ทักษะ โดยเฉพาะการมองและการฟัง โดยเฉพาะในทฤษฎีของวิชาญยังได้แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์สภาพความขัดแย้งทางการเมืองไทย พ.ศ. 2553 ที่มีลักษณะหนุนเสริมอำนาจ (Empower) ของกลุ่ม นปช. คู่ขัดแย้ง ในกรอบความขัดแย้งที่ไม่สมมูล (Asymmetric conflict) แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นการเอนเอียงเข้าให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนส่งผลต่อความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือ เนื่องจากได้นำข้อเรียกร้องการยุบสภาไปเทียบกับหลักปฏิบัติสากลของชาติประชาธิปไตย

ในขั้นนี้ที่ความขัดแย้งปรากฏ คู่ขัดแย้งมีการกระทำที่ชัดเจน กลุ่ม ส.ว. แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการลดอัตราเร่งความขัดแย้ง ผ่านบทบาทการเป็นกรรมการที่พยายามให้คู่ขัดแย้งอยู่ในกรอบสันติวิธี ภายใต้อคติต่อจริยธรรมการแทรกแซง ทั้งในเชิงสถาบันผ่านหลักความเป็นสากล ซึ่งกลุ่ม ส.ว. ที่เข้ามามีบทบาทต่างตระหนักถึงการต่อต้านการใช้ความรุนแรง และการยึดมั่นในรัฐธรรมนูญซึ่งหยิบยกขึ้นเป็นหลักให้คู่กรณีคำนึงถึงในการจัดการความขัดแย้ง

ส่วนในระดับบุคคล ส.ว. แต่ละคนก็มีแนวทางแตกต่างกัน โดยประธานวุฒิสภาได้ยึดถือหลักการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด โดยส่วนหนึ่งอาจตั้งข้อพิจารณาได้ว่า เป็นท่าทีตามตำแหน่งที่ต้องดำรงสถานะความเป็นกลางภายในสภาสูงอยู่แล้ว เมื่อเกิดเหตุความขัดแย้งคุณลักษณะดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมต่อการแสดงตนดังกล่าวท่ามกลางสถานการณ์

ที่เกิดขึ้น ขณะที่ ส.ว. ทั้งสายเลือกตั้งและสายสรรหาที่เข้าไปมีบทบาทต่างมีความเห็นอกเห็นใจต่อกลุ่มผู้ชุมนุมตามหลักการจัดการความขัดแย้งของ อูรี (1981) ที่ฝ่ายที่สามอาจเห็นอกเห็นใจฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะในความขัดแย้งที่ไม่สมดุล โดยกลุ่ม ส.ว. ได้เล็งเห็นถึงสภาพความเหลื่อมล้ำอันเป็นต้นตอของความขัดแย้ง และความไม่เป็นธรรมจากความรุนแรงเชิงโครงสร้างในการจัดตั้งรัฐบาลที่มีกองทัพเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ความพยายามในการสร้างช่องทางการสื่อสารกับคู่ขัดแย้ง ในสถานการณ์ที่ความขัดแย้งมีการเผชิญหน้าระหว่างทหารกับผู้ชุมนุม (Confrontation) ระหว่างวันที่ 11 เมษายน - วันที่ 14 พฤษภาคม 2553 รวม 34 วัน¹

ภายหลังความรุนแรงระลอกแรก คู่ขัดแย้งยังมีการเดินหน้าพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการต่อไป ตามที่ผู้แทนฝ่ายรัฐบาลได้ข้อมูลกับผู้วิจัยข้างต้น สอดคล้องกับข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการบันทึกบทสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ความขัดแย้งครั้งดังกล่าว การเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งไม่ได้มีเพียงแบบเปิดเผย แต่ยังมีเจรจาทันที ในวงเล็ก ๆ วงลับ ๆ (กองบรรณาธิการข่าวสด, 2555, น. 54) ซึ่ง จรัล ดิษฐาอภิชัย หนึ่งในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญกับผู้วิจัยได้เขียนบทความในสื่อออนไลน์ โดยชื่อว่า “เป็นครั้งแรกที่ผู้ชุมนุมมีการเจรจากับรัฐบาลมากกว่าทุกกรณีที่ผ่านมา” (จรัล ดิษฐาอภิชัย, 2560) ขณะที่อดีตนายกรัฐมนตรีได้เปิดเผยถึงการได้รับมอบอำนาจจากตัวแทนฝ่ายรัฐบาลโดยตรง มีการพูดคุยกับ นพ. เหวง โตจิการ อดีตนายกรัฐมนตรี 1 ครั้ง และตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ เวียนกันเข้ามาคุย แต่คนที่หาหรือกันเป็นหลักคือประธานของคณะแสดงจากความคุ้นเคยส่วนตัว

“คุณวีระ (วีระ มุสิกพงษ์) นี้ผมรู้จักมานานมาก สมัยครั้งแรกตั้งแต่ผมอายุ 37 สนิทกันพอสมควร พูดคุยกันตลอดว่าจะทำอะไรดี ก็จะมีข้อตกลงเป็นข้อ ๆ จริงแล้วคือคุยกับคุณวีระเป็นหลักแล้วผมเป็นหลักในนามของนายกฯ (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ส่วนทางความมั่นคงท่านสุเทพ (สุเทพ เทือกสุบรรณ) รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง แต่ก็มอบหมายในที่ประชุมให้ผมเป็นตัวแทนรัฐบาลไปเจรจา”

นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ อดีตนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565

สอดคล้องกับข้อมูลจากนักวิชาการด้านสันติวิธีที่เป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวกลุ่ม นปช. ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการภายหลังการเจรจาที่สถาบันพระปกเกล้าไม่ได้ขอยุติ แต่ก็ทำให้คู่ขัดแย้ง รวมถึงบุคคล กลุ่มการเมือง และพรรคการเมือง เข้ามามีบทบาทในการแสวงหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งผ่านการหาหรือกัน ผ่านความคุ้นเคยในแวดวงการเมือง และพื้นเพภูมิภาคระหว่างคู่ขัดแย้ง

“วีระไปคุยกับกรณ์ศักดิ์ปรึกษากันว่าจะแก้ปัญหากันอย่างไร ก็เป็นการเจรจาครั้งที่สอง แต่ไม่เป็นทางการ คนไม่ค่อยรู้ ผมก็เป็นทีมคุยนอกรอบพยายามหาข้อตกลง จูตร่วมกันก่อน จะให้สุเทพมาด้วย เขาเป็นคนใต้อยากเจอคนใต้ด้วยกัน...ระหว่างนั้นก็มีเจรจาทันทีในกันลับ ๆ โดยมีตัวแทนจากรัฐบาล คือ กรณ์ศักดิ์ จาก นปช. คือ วีระ แล้วยังมีขยายวงมีตัวแทนจากพรรคการเมืองเพื่อไทย กลุ่มการเมืองและนักการเมือง เช่น สุวัจน์ ลิปตพัลลภ จาตุรนต์ ฉายแสง แต่ไม่เคยเปิดเผยแม้แต่ที่ชุมนุม นปช. กลุ่มนี้ประชุมกันวันละครั้งสองครั้งหลังเวทีที่ราชประสงค์”

นายจรัล ดิษฐาอภิชัย อดีตนายกรัฐมนตรี และนักวิชาการด้านสันติวิธี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2566

¹เพ็ญอ้อ

สำหรับบทบาทฝ่ายที่สาม (Third Party) ของกลุ่ม ส.ว. จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามระดับความขัดแย้งที่มีอัตราเร่ง (Escalations) ถึงขั้นทำห้ันจนเกิดการสูญเสียมากขึ้นด้วยความพยายามในการสร้างช่องทางการเจรจา บทบาทกลุ่ม ส.ว. ในขณะนี้จึงได้ส่งเสียงในลักษณะของความเป็น “คนกลาง” เรียกร้องให้คู่ขัดแย้งที่ผลประโยชน์ขัดกัน มาร่วมกันแสวงหาทางออกตามหลักสันติวิธีผ่านการเจรจา ในช่วงนี้กลุ่ม ส.ว. ได้แสดงการใช้ทักษะตามหลักสันติวิธี โดยคุณฐิติ เพิ่มพูนวิวัฒน์ อธิบายถึงบทบาทการเข้าหาคู่ขัดแย้งเพื่อให้นำไปสู่การเจรจา โดยเรียกว่า “การทูตกระสวย” (Shuttle diplomacy) ซึ่งจะใช้วิธีการวิ่งวนไปมาระหว่างคู่ขัดแย้ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความไว้วางใจ สร้างความสัมพันธ์ ชักชวนให้แต่ละฝ่ายมาเจรจากัน ซึ่งจะไป ๆ มา ๆ ระหว่างคู่ขัดแย้ง เช่นเดียวกับบทบาทของสถานบันพระปกเกล้าที่ทำให้เกิดการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งในช่วงแรก” (คุณฐิติ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566)

“การทูตกระสวย (Shuttle diplomacy) มีความจำเป็นสำหรับบทบาทฝ่ายที่สามเนื่องจากคู่ขัดแย้งไม่ได้มีโอกาสมาเจอกัน ซึ่งทำให้แก้ปัญหาไม่ได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างพูดเรื่องของตนเอง ก็จะทำให้ไม่รู้ว่าความต้องการลึก ๆ ของอีกฝ่ายคืออะไร แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ในรายละเอียดความต้องการที่สอดคล้องกันเพื่อนำไปใช้ทำความเข้าใจระหว่างคู่ขัดแย้งให้มีความสมัครใจที่จะเจรจากัน...ฝ่ายที่สามที่เดินออกมาเป็นกลางแล้ว จะต้องเก็บความลับของแต่ละฝ่ายจากการใช้ Shuttle diplomacy โดยอาจบอกว่าจะไปคุยกับอีกฝ่ายหนึ่งมีอะไรที่ไม่อยากให้อีกฝ่ายหนึ่งหรืออยากให้อีกฝ่ายหนึ่ง เพราะถ้าฝ่ายที่สามไปพูดในสิ่งที่ไม่อยากให้อีกฝ่ายหนึ่ง ก็จะต้องตกอยู่ในสถานะตัวปัญหาเอง เมื่อฟังแล้วต้องจดเพื่อมารวบรวมวิเคราะห์สถานการณ์”

นายคุณฐิติ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

การเคลื่อนไหวดังกล่าว กลุ่ม ส.ว. ที่เป็นตัวแทนไปพบกับคู่ขัดแย้งในลักษณะการทูตกระสวยเพื่อยื่นหนังสือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติจากวุฒิสภา ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกกับผู้วิจัย ซึ่งไม่ตรงกับแนวทางที่นักวิชาการจากสถาบันพระปกเกล้าให้รายละเอียด โดยเฉพาะในส่วนการนำความต้องการของคู่ขัดแย้งมาแลกเปลี่ยนความต้องการผ่านตัวกลางตามความประสงค์ของแต่ละฝ่าย แต่มีลักษณะการนำข้อเสนอจากวุฒิสภาที่เกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้งผ่านการเจรจากันไปแจ้งให้คู่ขัดแย้งทราบ

“เมื่อได้มีการปรึกษาหารือในที่ประชุมวุฒิสภา ก็จะนำบันทึกการประชุมที่เป็นการแสดงความคิดเห็นของ ส.ว. ไปยื่นให้กับตัวแทนฝ่ายรัฐบาลที่ราบ 11 เพื่อให้รับรู้ ว่าพวกเขา (ที่ประชุมวุฒิสภา - ผู้วิจัย) มีความคิดเห็นอย่างไร สุดท้ายก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่อย่างน้อยก็สามารถหวังผลทางการเมืองจากรายงานของสื่อที่ทำให้สังคมเห็นถึงภาพรวมของสถานการณ์ความขัดแย้ง”

สิงห์ชัย ทุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565

บทบาทในส่วนนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของฝ่ายที่สามผ่านการมองและการฟังเชิงลึก และนำมาวิเคราะห์ความขัดแย้งลงรายละเอียดบรรยากาศการพบปะในค่ายทหาร อันนำมาสู่ข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้การทหารนำหน้าในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จากคำบอกเล่าของวิชาญ และสิงห์ชัย ในฐานะผู้แทนกลุ่ม

ส.ว. ที่เข้าไป พบผู้แทนฝ่ายรัฐบาลที่กรมทหารราบ 11 ผ่านการใช้เครือข่ายความสัมพันธ์จากความเป็นคนใน (Insider) “จากการประสานงานของลูกอดีต ส.ว. สายตำรวจท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นนายพัน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน คอธ. ให้กลุ่ม ส.ว. ได้เข้าพบ” (นายสิงห์ชัย พุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565)

“การไปยื่นหนังสือที่ราบ 11 เกิดจากการประสานงานของลูกชาย อดีต ส.ว. ท่านหนึ่งที่เป็นทหารโดยมีบทบาทอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว...หลังจากมอบหนังสือให้ฝ่ายรัฐบาลก็ไปยื่นหนังสือให้กลุ่ม นปช. ในช่วงไล่เลี่ยกัน บริเวณสี่แยกปทุมวัน เนื่องจากเข้าไปบริเวณราชประสงค์ที่แกนนำอยู่ไม่ได้ เนื่องจากมวลชนค่อนข้างมากจึงมอบผ่านตัวแทนแล้วแถลงผ่านสื่อไป”

นายนายสิงห์ชัย พุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565

อย่างไรก็ตาม อดีต ส.ว. อุทัยธานี ได้บอกเล่ารายละเอียดบทสนทนาระหว่างการพบปะกับผู้แทนฝ่ายรัฐบาลรายหนึ่ง ซึ่งได้สะท้อนถึงแนวคิดการกำหนดมาตรการการจัดการความขัดแย้งของรัฐบาลในขณะนั้นว่า

“เมื่อไปถึงราบ 11 บุคคลที่ต้องการเข้าพบเพื่อยื่นหนังสือความเห็นของ ส.ว. ที่ได้จากการปรึกษาหารือในที่ประชุมไม่ให้เข้าพบ แต่ส่งให้บุคคลที่รับผิดชอบ 2 คน มารับหนังสือแทน ซึ่งได้รู้ข้อมูลจากนักข่าวว่า บุคคลที่ต้องการเข้าพบอยู่อีกห้องหนึ่ง ก็ทำให้ประเมินสถานการณ์ว่า เขาต้องการจะให้เรื่องเงี้ยบจะได้ปิดประตูตีแมว จะแรงมากแรงน้อยคงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ตัวแทน 2 คนของรัฐบาลที่มารับหนังสือคนหนึ่งเป็นฝ่ายวิชาการ อีกคนหนึ่งเป็นตำรวจสายเหยี่ยว อยู่ในสถานที่แบบห้องจัดเลี้ยง พบกันบนโต๊ะแนวยาวมีตัวแทนที่เป็นนักวิชาการนั่งหัวโต๊ะ เราบอกท่านครับตอนนี้คนไทยฆ่ากันหลายสิบคนแล้วที่แยกบ่อนไก่ ก็ได้รับคำตอบจากตัวแทนฝ่ายวิชาการว่า ใช่ครับ บ้านผมอยู่ภาคใต้ตราวิวาส พี่น้องเพื่อนของผมตลอดยี่สิบปีที่ผ่านมาตายกันไปจำนวนมาจากเหตุรุนแรง คำพูดเหล่านี้ทำให้ตีใจทัยได้ว่า เขากำลังบอกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะต้องมีการสูญเสีย ก็ทำให้รู้ (ไม่ระบุประเด็น แต่มีสีหน้าห่วงกังวล) และเราก็มอบหนังสือความเห็นเกี่ยวกับการเตือนเรื่องการใช้ความรุนแรง”

นายสิงห์ชัย พุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565

เช่นเดียวกับ ส.ว. สายสรรหาอีกรายหนึ่งที่เข้าร่วมเป็นตัวแทนไปยื่นหนังสือ จากกองทัพฝ่ายรัฐบาลก็ได้ใช้ทักษะการมอง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้งผ่านการรับข้อมูลข่าวสาร ที่ย่อมส่งผลกับทัศนคติในการจัดการความขัดแย้งของรัฐบาล ว่า

“เราไปเจรจาไปยื่นหนังสือกับนายกอภิสิทธิ์ ที่ราบ 11 แต่เขาไม่ลงมามอบหมายให้ที่ปรึกษามารับ แต่พูดไม่ดี บอกว่า เขาอยู่กับความขัดแย้งมาตลอด ผมก็ต้องอยู่กับความขัดแย้ง ตอนยื่นพูดคุยกันก็รู้สึก ว่า ทัศนคติฝั่งนั้นไม่สนใจ...ส่วนหนึ่งเขาคงเข้าใจว่ายังไงก็มีทหารอยู่จะดำเนินการอะไรก็ได้ และในเรื่องข้อมูลข่าวสาร คือ ในพื้นที่มีโทรทัศน์อยู่ 4 เครื่อง ทุกเครื่องเปิดช่องที่เชียร์เขาทั้งหมด ส่วนตัวก็คิดว่า คุณมาอยู่ที่นี้ 1 เดือน แล้วดูโทรทัศน์ช่องที่เชียร์คุณทั้งหมด คือ มองอีกฝ่ายเป็นอย่างอื่น เพราะคุณรับข่าวสารด้านเดียว ฉะนั้นมันจะต้องส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างแน่นอน”

วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว.สรรหา สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565

เมื่อสอบถามถึงบทบาทการทูตกระสวย ในช่วงที่ กลุ่ม ส.ว. แสดงตนอย่างชัดเจนถึงการอาสาเป็นคนกลางประสานงานให้เกิดการเจรจาในการเข้ายื่นหนังสือข้อเสนอแนะต่อการจัดการความขัดแย้งกับผู้แทนฝ่ายรัฐบาล ผู้วิจัยได้รับคำตอบถึงการรับทราบสถานะและบทบาทฝ่ายที่สามของกลุ่ม ส.ว. แต่ในมุมมองของ นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนั้น ไม่ได้พิจารณาการเคลื่อนไหวของ กลุ่ม ส.ว. เป็นช่องทางสื่อสารหลัก เนื่องด้วยเหตุตั้งที่ได้อธิบายได้ในข้างต้นว่า มีการเจรจาลับ ๆ นอกรอบโดยตรงระหว่างกอร์ปศักดิ์กับวีระที่ขยายวงไปสู่ระดับกลุ่มการเมืองและพรรคการเมืองแล้ว โดยเขาเล่าว่า “ตอนหลัง ส.ว. ก็เข้ามามีบทบาท แบบว่าทุกคนอยากมีบทบาท ตอนนั้นก็คุยกับคุณวีระได้โดยตรง เลยไม่ได้มองทาง ส.ว. ที่จะเป็นช่องทาง มันยาก เพราะทุกคนก็บอกผมคุยกับคนต่างประเทศได้หมด เราก็ไม่รู้ว่าใครใครเป็นกันแน่ ก็ต้องยึดคุณวีระเป็นหลักมากกว่า เพราะถือเป็นประธานคนเสื้อแดงที่พาคนมาชุมนุม” (กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565)

ในประเด็นดังกล่าวนี้ กลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาท ไม่ได้อ้างถึงการรับรู้รับข้อมูลการประสานงานจากวงหรืออื่น ๆ กับผู้วิจัยแต่อย่างใด และข้อขัดข้องในการหารือสำหรับฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุมโดยตรง ยังอยู่ที่ประเด็นการเจรจาต่าง ๆ จะไม่บรรลุผลหากไม่อาจประสานงานกับ “คนต่างประเทศ” ได้

ขณะที่ สาทิศย์ วงศ์หนองเตย อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีก็ได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยถึงการเข้ายื่นหนังสือของกลุ่ม ส.ว. ที่ราบ 11 โดยเขา คือ หนึ่งในผู้ที่ยื่นหนังสือในวันนั้น พร้อมยกตัวอย่างข้อเรียกร้องหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงบทบาทการทูตกระสวยที่ชัดเจนของกลุ่ม ส.ว. ที่มีการนำเอาข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมมาประสานงานกับฝ่ายรัฐบาลว่า

“ส.ว. เสร็จจะให้มีการหยุดยิง ตอนนั้นฝ่ายเสื้อแดงยังยิงเจ้าหน้าที่อยู่ที่คลองเตย ก็ขอให้เขาหยุดยิงก่อนเพราะเจ้าหน้าที่ไม่มีความตั้งใจที่จะไปใช้กำลังอยู่แล้ว ทางคุณประสพสุขก็ไปหารือกับทาง ส.ว. ต่อเนื่อง ทางฝ่ายรัฐบาลก็ให้ให้แนวทางมาแบบนี้ สุดท้ายทาง ส.ว. ก็ไปพูดคุยกับกลุ่มผู้ชุมนุมแล้วก็นำข้อเสนอที่กลุ่ม นปช.เสนอมาเสนอรัฐบาล แต่ในข้อเสนอที่เสนอรัฐบาลเป็นข้อเสนอที่นำไปปฏิบัติแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับคนที่ต้องการใช้ความรุนแรงเช่นยกเลิกด่าน สุดท้ายแล้วมันไม่ไว้นั่นเชื่อใจ มันเหมือนเป็นเทคนิคทางการเมืองมากกว่า ข้อเสนอที่บอกให้ยกเลิกด่านเจ้าหน้าที่ไม่ติดอาวุธมันก็เลยเป็นข้อเสนอที่ไม่สามารถปฏิบัติได้สุดท้ายเรื่องนี้จบลงด้วยการที่รัฐบาลรับข้อเสนอของ ส.ว. มา แล้วก็ชี้แจงกลับไปว่าเรื่องใดปฏิบัติได้ไม่ได้...ผมคาดการณ์ว่าเป็นเทคนิคของกลุ่มนปช. ที่ประสงค์อยากให้สถานการณ์มันยืดเยื้อต่อไปแล้วก็ต้องการที่จะจำกัดบทบาทของทางเจ้าหน้าที่ ซึ่งในขณะนั้นมีคนบาดเจ็บเสียชีวิตจำนวนมาก โดยเฉพาะทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ ซึ่งหลายที่โดนรวมโดนยิงถล่ม ชาวบ้านก็ดำริัฐบาลเหมือนกัน ปลอ่ยเจ้าหน้าที่ไปตายอย่างนี้ได้ยังไง”

นายสาทิศย์ วงศ์หนองเตย อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2565

จากตัวอย่างข้อเรียกร้องจากกลุ่ม นปช. ผ่านคนกลางโดยกลุ่ม ส.ว. ข้างต้น ในมุมมองฝ่ายรัฐบาลได้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่ไว้นั่นเชื่อใจของฝ่ายรัฐบาลต่อกลุ่ม นปช. ซึ่งเป็นผลพวงความขัดแย้งที่ขยายตัวอย่างมีอัตราเร่งจากความรุนแรงที่นำไปสู่การบาดเจ็บและสูญเสียเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ แต่สำหรับความไว้นั่นเชื่อใจกลุ่ม ส.ว. ในฐานะฝ่ายที่สาม จากข้อคิดเห็นของอดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีก็พบว่า มีความไว้นั่นเชื่อใจ แต่เป็นความเชื่อใจในระดับตัวบุคคลมากกว่าภาพรวมของกลุ่ม ส.ว. เพราะมีการตั้งข้อสังเกตถึงความเป็นกลางเมืองของกลุ่ม

ส.ว. ไปในคราวเดียวกัน ในแง่หนึ่ง ข้อมูลในส่วนนี้จึงอาจตอบโจทย์การสร้างความเชื่อใจของฝ่ายที่สามจากกลุ่ม ส.ว. ที่ได้พยายามสร้างช่องทางให้เกิดการเจรจาเช่นเดียวกัน

“บทบาทของ ส.ว. ที่เข้ามาเป็นผู้เจรจา เกิดจากการเริ่มต้นของฝ่ายส.ว. กลุ่ม ที่เข้ามาพร้อมมี 4 – 6 คน อย่างที่ทราบกัน แกนนำก็คือท่านพลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช...เข้าใจว่า นปช. คงมีช่องทางในการพูดคุย กับทาง ส.ว. เหมือนกัน แต่ไม่รู้ผ่านใคร...เรายอมรับบทบาท ส.ว. อยู่แล้วในการที่จะเข้ามาเป็นผู้ประสานที่จะให้เกิดการเจรจา และเหมือนกับการตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของรัฐบาลเอง ผมมองว่า ส.ว. ไปด้วยความตั้งใจดี แต่หลายคนในส.ว. ที่เข้ามา ผมไม่รู้ว่ามีใครคุยกับกลุ่มนปช. อยู่บ้างแล้วหรือไม่ ส.ว. อาจจะไม่ได้ทั้งหมดที่มาด้วยเจตนาที่เป็นกลาง อาจจะมี ส.ว. บางส่วนที่มีความผูกพันอยู่กับ นปช. หรือไม่ อันนี้ผมไม่รู้”

สัมภาษณ์ สาทิตย์ วงศ์หนองเตย อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2565

ส่วนการใช้กลไกของรัฐสภาตามมาตรา 161¹ ได้รับการตอบรับจากฝ่ายบริหารในการเข้าชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงและรับฟังเสียงสะท้อนจากวุฒิสภา ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม สะท้อนถึงความพยายามในการชะลอวงจรการ ขยายตัวความขัดแย้ง (Counteracting Loop) โดยฝ่ายที่สาม ก่อนความรุนแรงระลอกที่ 2 จะปรากฏขึ้น ก่อให้เกิด ผลตอบกลับ (Feedback) เชิงบวก นายกรัฐมนตรีตอบรับกระบวนการทางรัฐสภา รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พร้อมนำเสนอแนวทางการสร้างความปรองดอง (Reconciliations) ซึ่งได้รับการตอบรับจากคู่ขัดแย้ง

ในส่วนนี้ทั้งคู่ขัดแย้งและฝ่ายที่สามเอง สื่อให้เห็นว่ามีความตระหนักถึงหลักการส่งเสริมกัน (Complementarity) คือ คู่ขัดแย้งให้ความร่วมมือกับกลไกของรัฐสภา และร่วมกันแทรกแซงความขัดแย้ง (Conflict Interventions) ในฐานะผู้แทรกแซง (Interveners) ด้วยกัน แต่สุดท้ายหลักการได้ถูกทำลายลง เมื่อมีผู้ปั่นป่วน (Spoilers) จากกลุ่มพันธมิตรฯ ในฐานะพันธมิตรและฐานเสียงของพรรครัฐบาลทำการประณามแนวทางการสร้างความปรองดอง (Reconciliations) ของนายกรัฐมนตรี จึงพบการแข่งขันทำคะแนน (Competitive Altruism) จน จุดรุ่มที่แสวงหาจนเจอพังทลายลง ความรุนแรงปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง

กล่าวโดยสรุป ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ส.ว. ในขั้นนี้เป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนการเผชิญหน้าที่ แข็งกร้าวมาสู่การเผชิญหน้าที่สร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นในการวางบทบาทผู้ประสานงานให้เกิดการเจรจา โดยมีการ ประสานงานระหว่างคู่ขัดแย้งอย่างต่อเนื่องตามหลักสันติวิธีด้วย “การทูตกระสวย” (Shuttle diplomacy) โดยได้ใช้ ประโยชน์จากความเป็นคนใน (Insider) ในการเข้าพบเพื่อหารือกับผู้แทนฝ่ายรัฐบาลที่ก่อให้เกิดข้อค้นพบเกี่ยวกับ บรรยากาศ และแง่มุมทางความคิดจากบทสนทนาที่สะท้อนถึงการรับรู้ข้อมูลที่ส่งผลต่อทัศนคติในการกำหนดแนว ทางการจัดการความขัดแย้ง แต่ก็อาจระบุได้ว่า ความพยายามของกลุ่ม ส.ว. เพื่อเปิดช่องทางการสื่อสารนั้น ได้รับการ ยอมรับจากผู้แทนฝ่ายรัฐบาล ที่ได้มีการเจรจาทันทีรอบกบอดีตแกนนำ นปช. ผ่านความสัมพันธ์ส่วนตัวที่คุ้นเคยกัน เป็นระยะ ซึ่งจะใช้เป็นช่องทางหลักระหว่างคู่กรณีอยู่แล้ว พร้อมกันนั้น กลุ่ม ส.ว. ยังได้ดำเนินการตามผลักดันความ พยายามให้เกิดการใช้กลไกวุฒิสภาในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการตอบรับจากรัฐบาลในการมา แลกงข้อเท็จจริง แม้ยังไม่อาจนำไปสู่การบรรลุข้อยุติความขัดแย้งได้ก็ตาม

¹มาตรา 161 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อ ขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 161 จะกระทำได้ครั้งเดียวในสมัยประชุมหนึ่ง

3. ความพยายามที่จะให้เกิดการเจรจา ในสถานการณ์ความขัดแย้งมีการใช้ความรุนแรง (Power Struggle)

ระหว่างวันที่ 15 – 21 พฤษภาคม 2553 รวม 7 วัน¹

ขั้นสุดท้ายที่เกิดความขัดแย้งรุนแรง (Power Struggle) ปรากฏชัดจากการวิเคราะห์ความรุนแรงระลอกที่ 3 เมื่อการแก้ไขไม่ได้ผล จึงนำไปสู่การควบคุม บทบาทของสมาชิกวุฒิสภาในฐานะฝ่ายที่ 3 ในขั้นนี้จึงมีความพยายามให้เกิดการเจรจา ในบทบาทของผู้รักษาสันติภาพ (Peace Keeper) ห้ามปรามไม่ให้เกิดการใช้กำลังเข้าห้ำหั่นกันจนวินาทีสุดท้ายก่อนความรุนแรงระลอกสุดท้ายจะเกิดขึ้นขนานใหญ่ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 โดยกลุ่ม ส.ว. ที่มีส่วนร่วมในการเข้าไปร่วมหารือกับกลุ่ม นปช. ถึงการกำหนดแนวทางที่จะทำให้เกิดการเจรจากับฝ่ายรัฐบาล

“วันที่ 18 พฤษภาคม 2553 ได้รับการประสานจากทนาย ศิริชัยเอกวัฒน์ 1 ในกลุ่ม ส.ว. ที่ประสานงานจะเป็นตัวกลางจะเข้าไปเจรจากับกลุ่ม นปช. ให้เดินทางตามเข้าไปในที่ชุมนุม (แยกราชประสงค์ - ผู้วิชัย) โดยจอดรถไว้ที่สยามเซ็นเตอร์แล้วเดินเท้าไปยังตู้คอนเทนเนอร์ของแกนนำ นปช. บริเวณแยกราชประสงค์ถึงประมาณหกโมงเย็น ซึ่งในตู้มีกลุ่ม ส.ว. นั่งรออยู่แล้ว ก็พูดคุยกันจนได้บทสรุป คือ พรุ่งนี้ (19 พฤษภาคม 2553) จะเจรจากันที่รัฐสภา มีการตกลงในรายละเอียดถึงการจัดรถมารับแกนนำไปเจรจาตลอดจนแผนการพูดคุยในวันพรุ่งนี้ (19 พฤษภาคม 2553)”

นายสิงห์ชัย พุ่งทอง อดีต ส.ว. อุทัยธานี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565

ส่วน ส.ว. สายสรรหา ที่ได้เข้าไปมีบทบาทก็ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับ ส.ว. สายเลือกตั้ง โดยแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจที่การผลักดันให้เกิดการเจรจาจะประสบผลสำเร็จ โดยแสดงให้เห็นถึงจริยธรรมการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ด้วยการเรียกร้องให้คู่กรณียุติการใช้ความรุนแรงในทันที

“การพูดคุยกับแกนนำเกิดขึ้นกับแกนนำทั้งหมด ไม่ว่าจะคุณณัฐวุฒิ คุณจตุพร หมอเหวง ในตู้คอนเทนเนอร์ จนในที่สุดก็ตกลงกันว่าวันรุ่งขึ้นจะมีการเจรจากันวันรุ่งขึ้น (19 พฤษภาคม 2553) แต่ที่ไหนยังไม่ได้กำหนด แต่ให้นำข้อความนี้ไปบอกกับคุณอภิสิทธิ์ว่า ให้เปิดการเจรจาและให้ทุกฝ่ายหยุดการใช้อาวุธนั่นคือข้อยุติที่ได้ ผมจึงออกมาพบกับประชาชนที่อยู่ในที่ชุมนุม โดยแจ้งกับผู้ชุมนุมว่า วันพรุ่งนี้จะมีการเจรจาขอให้ทุกคนอยู่ในความสงบ แล้วก็ขอให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ยุติการใช้อาวุธต่าง ๆ เพราะเห็นว่าต้องยุติการใช้อาวุธทั้งสองฝ่ายก่อน เพราะต่างฝ่ายก็ต่างกล่าวหาซึ่งกันและกันในเรื่องนี้”

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566

คำบอกเล่าของ 2 ส.ว. ถึงข้อสรุปร่วมกันระหว่างกลุ่ม นปช. และ กลุ่ม ส.ว.ข้างต้น เกี่ยวกับนัดหมายเจรจากับฝ่ายรัฐบาลในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 โดยมีกลุ่ม ส.ว. เป็นคนกลาง จากการเข้าไปหาหรือในช่วงเย็นถึงหัวค่ำวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 ในตู้คอนเทนเนอร์ บริเวณสี่แยกราชประสงค์ ร่วมกับแกนนำ นปช. จนได้ข้อยุติถึงการคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งเบื้องต้นเกี่ยวกับการนัดเจรจาร่วมกันนั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่กลุ่ม นปช. ผู้แทนรัฐบาล และกลุ่ม ส.ว. ต่างให้ข้อมูลตรงกันว่า เกิดจากการเริ่มต้นของกลุ่ม นปช. ที่ประสานงานมายังกลุ่ม ส.ว. ที่แสดงตนประกาศทำถึงความพร้อมในการเป็นตัวกลางให้คู่ขัดแย้งเกิดการเจรจามาตลอด โดยมีเลิศรัตน์ รัตนวานิช เป็นผู้เดินเรื่องหลักผ่านดำเนินการในนามประธานวุฒิสภา ซึ่งเขาได้ให้ข้อมูลกับผู้วิชัยเกี่ยวกับการ

¹อ้างแล้ว

สร้างความไว้วางใจกับกลุ่ม นปช. ที่สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมการแทรกแซง โดยยึดหลักความเป็นสากลจนส่งผลต่อความไว้วางใจ

“ผมเองได้มีการเจรจาประสานกับแกนนำ นปช. มาแล้วสองสามสัปดาห์ล่วงหน้า ซึ่งคนที่มาเจรจากับผมค่อนข้างอยากเห็นการยุติเหตุการณ์อย่างสงบ ไม่รบราฆ่าฟันกันจนเสียเลือดเสียเนื้อกันมากกว่านี้ ผมเองเป็นคนที่รู้จักทุกฝ่าย จึงได้เจรจากับผู้นำระดับที่อุปถัมภ์มาก่อนหน้าแล้วพอวุฒิสภาบอกว่าให้เข้าไปเป็นตัวกลางทุกคนก็เลือกให้ผมเป็นหัวหน้าเข้าไปเจรจา...หลักสันติวิธีที่จะไปเจรจาแบบแอฟริกาใต้ ผมก็ใช้ ผมเชิญผู้นำ นปช. มาเจอกันตั้งหลายครั้ง ทั้งที่โรงแรมทั้งที่บ้านผมล่วงหน้าเป็นเดือน ถึงได้สามารถเดินเข้าไปคุยกับแกนนำได้”

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566

ด้าน อดีตแกนนำกลุ่ม นปช. ได้เล่าถึงเหตุผลที่ตอบรับความพยายามให้เกิดการเจรจาของกลุ่ม ส.ว. เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่รัฐสภาเป็นพื้นที่การเจรจานั้น ถือเป็น การสร้างพื้นที่ปลอดภัยและเป็นกลางให้เกิดการพูดคุย ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดความสูญเสียจำนวนมาก ว่า

“คุณประสพสุข บุญเดช ในฐานะประธานวุฒิสภาได้เสนอตัวเป็นตัวกลาง โดยใช้วุฒิสภาเป็นพื้นที่เจรจา เพราะขณะนั้น บรรดาแกนนำทั้งหลายยกเว้นผมที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) อยู่ และอยู่ในสมัยประชุมไม่สามารถที่จะจับกุมได้ แต่คนอื่นถูกจับกุม ทุกคนก็ให้วุฒิสภาการันตีเจรจาดกกลางกับรัฐบาลว่าใช้พื้นที่กลางคือวุฒิสภาในช่วงเย็นวันที่ 18 พฤษภาคม ที่มาเจรจาก่อนวันที่ 19 ที่มีการสลายใหญ่ ซึ่งคุณประสพสุขส่งพลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช พร้อมกับคณะมาเจรจาที่ตู้คอนเทนเนอร์อยู่หลังเวทีชุมนุม วันนั้นมีคนตายรวมแล้ว 80 ชีวิต เป็นการตายเป็นจำนวนมาก ซึ่งเราทุกคนต้องการจะยุติความตายที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นกับประชาชนเป็นหลักเกือบทั้งหมด”

สัมภาษณ์จตุพร หรมพันธ์ อดีตแกนนำ นปช. เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2565

นอกจากนี้ ยังมีคำอธิบายจากกลุ่ม นปช. ที่ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากความเป็นคนใน (Insider) จากเครือข่ายความสัมพันธ์ในลักษณะอุปถัมภ์จากความเป็นคนในกองทัพซึ่งเกี่ยวพันทางเครือญาติกับแกนนำ นปช. ที่ส่งผลต่อการยอมรับกลุ่ม ส.ว. เข้ามาทำหน้าที่ในฐานะผู้ประสานงานให้เกิดการเจรจาเพื่อยุติการสูญเสีย ว่า

“ในช่วงนี้ท่านประสพสุข บุญเดช คงเห็นจังหวะเหมาะที่วุฒิสภา จะแสดงบทบาทก็เลยเสนอตัว บอกว่าวุฒิสภาชุดนี้พร้อมที่จะเป็นตัวกลางในการจัดให้มีการพบปะระหว่างเอากลุ่ม นปช. กับรัฐบาลอภิสิทธิ์ เพื่อยุติเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดครั้งนี้ ตอนแรกก็ไม่ปฏิเสธแต่ยังไม่ได้ตอบรับ เพราะยังหวังว่า สหประชาชาติจะตอบรับเนื่องจากเป็นองค์กรด้านสันติภาพเข้าไปช่วยเหลือในพื้นที่ต่าง ๆ ...ผมได้รับโทรศัพท์ จากเสธ.อู๋ พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช บอกว่าฝ่ายนั้นเขาเอาจริงแล้วนะ แล้วก็เอาจริง ๆ ซึ่งก็ไม่ทราบว่าคุณประสพสุขให้ท่านมาติดต่อผมรีเปล่า มองว่า พลเอกเลิศรัตน์ มีความหวังดีต่อประเทศชาติบ้านเมือง ต้องการให้สงบ ท่านก็เป็นทหารชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งครอบครัวผมก็อยู่ในแวดวงทหารเหมือนกันเป็นเพื่อนกันด้วยซ้ำ จึงมีผลสำคัญต่อการตัดสินใจ เพราะหากเอาคนที่ไว้วางใจไม่ได้มาเป็นตัวกลางมันเกิดการเจรจาไม่ได้”

นพ. เหวง โตจิราการ อดีตแกนนำ นปช. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2566

ขณะที่ ฝ่ายรัฐบาลก็ได้บอกเล่าถึงการรับรู้การเคลื่อนไหวของกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปหาหรือกับแกนนำ ผู้ชุมนุมเพื่อจะประสานงานให้เกิดการเจรจากับฝ่ายรัฐบาล โดยลำดับให้เห็นถึงการประสานงานระหว่างวุฒิสภากับ ฝ่ายรัฐบาล แต่ไม่ได้รับบุถึงการตอบรับแนวทางของกลุ่ม ส.ว. โดยยังคงเน้นย้ำในประเด็นเรื่องการใช้ความรุนแรงของกลุ่มผู้ชุมนุม ว่า

“จากการคาดการณ์เป็นไปได้ว่า นปช. กังวลจะมีการเข้ามากระชับพื้นที่ก็ต้องเซฟตัวเอง เลยมีการขอให้ทางส.ว. เข้ามาเป็นผู้ที่จะเจรจาซึ่งในการเจรจา พลเอกเลิศรัตน์ ก็มีการประกาศตัวด้วยการแถลงข่าว แล้วก็ไปดูตามที่ชุมนุมต่าง ๆ กังวลว่าจะเกิดความรุนแรงก็ขอเป็นตัวกลางในการเจรจา แต่ก่อนการเจรจาดำเนินขึ้น ท่านประธาน ส.ว. ประสพสุขในขณะนั้น โทรมาหาหรือท่านนายกอภิสิทธิ์แจ้งให้ทราบ ท่านนายกอภิสิทธิ์ก็อธิบายสถานการณ์ให้ฟังถึงที่มาที่ไปของเหตุการณ์ความรุนแรง มันเกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ชุมนุมลี้ลับบางส่วนที่ใช้กำลังอาวุธต่อเจ้าหน้าที่”

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย อธิบดีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2565

จากคำบอกเล่าดังกล่าว ได้แสดงถึงสถานการณ์ในสายตาของคู่ขัดแย้งไม่มีทางออกกำลังเดินหน้าเข้าสู่ขั้นทำลายล้าง ผู้วิจัย จึงตีความว่า การประสานงานให้เกิดการหารือครั้งดังกล่าว อาจเรียกได้ว่า “จุดสุกอมของการไกล่เกลี่ย” (Timing and Ripeness in Mediation) โดยเป็นผลมาจากกลุ่ม ส.ว. ใช้ทักษะการมอง การพูด และการฟังเชิงลึก ผ่านการเคลื่อนไหวการทูตกระสวย จนส่งผลให้คู่ขัดแย้งเกิดความไว้วางใจจนประสานงานให้ฝ่ายที่สามเข้าไปมีบทบาทได้เตรียมการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเจรจาอย่างเป็นทางการในวันถัดไป ในจุดนี้ ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ นักวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า ได้ใช้ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลจากการเจรจาครั้งแรกที่สถาบันพระปกเกล้าริเริ่ม ประกอบว่า

“การเจรจาดำเนินขึ้นหรือไม่ขึ้นกับอำนาจของแต่ละฝ่ายในสถานการณ์ความขัดแย้ง ตามทฤษฎีเชิงอำนาจ ใครที่มีอำนาจเยอะจะไม่ต้องเจรจา ถ้าทำได้ก็ชนะ ไม่ต้องเจรจาก็ได้ ก่อนที่กลุ่ม นปช. ประสานให้กลุ่ม ส.ว. เข้าไปพูดคุยเพื่อให้เกิดการเจรจากับรัฐบาล ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 กลุ่ม นปช. ไม่ต้องการเจรจา เพราะสถานการณ์ได้เปรียบมีการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เขารู้สึกเหมือนจะชนะ มีอำนาจ ก็กุมอำนาจการต่อรองได้มากกว่า ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลขณะนั้นดูเหมือนบริหารจัดการสถานการณ์ไม่ได้ บ้านเมืองวุ่นวายมาก เดียวเกิดเหตุยิงกันตรงนั้นตรงนี้ ก็ต้องการให้มีการเจรจา กระทั่งเริ่มมีการกระชับพื้นที่ ตัดน้ำตัดไฟ ฝ่ายนปช.ก็เริ่มเสียเปรียบ มีอำนาจน้อยลง จึงประสานกลุ่ม ส.ว. เข้าไปพูดคุย ซึ่งตอนนั้นกระบวนการอื่นก็อาจเดินหน้าไปแล้วเลยไม่ส่งผลกับสถานการณ์ความขัดแย้ง”

นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

ข้อความว่า “กระบวนการอื่นก็อาจเดินหน้าไปแล้วเลยไม่ส่งผลกับสถานการณ์ความขัดแย้ง” ของนักวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า นอกจาก จะช่วยหนุนเสริมแนวทางการศึกษาวิจัยของรายงานฉบับนี้ ว่า ไม่ได้มุ่งศึกษาเพื่ออธิบายว่า บทบาทของ ส.ว. ในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 นั้น ให้ผลลัพธ์ต่อความรุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2553 ในภาพรวมหรือไม่ เนื่องจากความขัดแย้งดังกล่าวเป็นความขัดแย้งขนาดใหญ่ยังมีปัจจัยอื่น

นอกเหนือจากประเด็นที่ได้ศึกษา ผู้วิจัยยังตีความว่า หมายถึงกระบวนการทางการทหารที่เข้าจัดการสถานการณ์การชุมนุม ระหว่างคืนวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 ต่อเนื่องถึงช่วงเช้าวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ซึ่งนับเป็นประเด็นสำคัญที่กลุ่ม นปช. ได้ตั้งคำถามว่า เหตุใดการบรรลุข้อตกลงกับ กลุ่มส.ว. ในฐานะตัวกลาง ณ ตู๋คอนเทนเนอร์ หลังเวทีชุมนุมบริเวณแยกราชประสงค์ พร้อมทั้งให้ กลุ่ม ส.ว. ประสานงานกับฝ่ายรัฐบาลเพื่อจะให้เกิดการเจรจาวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 จึงไม่เกิดขึ้น และกลายเป็นความรุนแรงขนานใหญ่เข้ามาแทน

จุดที่ตั้งข้อสังเกต คือ การยุติบทบาทของวีระ มุสิกพงษ์ อดีตแกนนำ นปช. ก่อนเกิดเหตุสลายการชุมนุมไม่กี่ชั่วโมง (สำนักข่าวไทยพับลิก้า, 2554) ซึ่งเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่างกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาท และตัววีระ ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเจรจาทางลับอย่างต่อเนื่องกับกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งว่า ส่งผลต่อการเข้ามารื้อของ กลุ่ม ส.ว. ที่บรรลุข้อตกลงยุติการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เพื่อที่จะเข้าสู่การเจรจากับรัฐบาล โดยมี ส.ว. เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในวันรุ่งขึ้นหรือไม่ เนื่องจากอดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า การตัดสินใจยุติบทบาทของวีระส่งผลให้การเจรจาโดยตรงระหว่างวีระและกอร์ปศักดิ์ที่ได้ข้อสรุปถึงขั้นการวางมาตรการนำมาवलชน นปช. กลับบ้านก็ยุติลงไปด้วย ว่า

“เราพยายามจะเจรจา มีหลายครั้งที่พูดคุยกันโทรศัพท์ ไปอยู่ในพื้นที่คงยากเพราะอารมณ์มีกันเยอะ ทุกฝ่ายจะคุมยาก โดยสรุปคุยกันหลายรอบหลายบ้าน ที่บ้านผม ที่ร้านอาหาร ที่บ้านคนกลางก็มี ซึ่งผลสุดท้ายก็เคยได้ข้อสรุปจะยุบสภาภายในสามเดือนหรือหกเดือน คุณวีระตกลงกับผมหลายข้อไปจนถึงการจะแจ้งยุติการชุมนุมเพราะได้สิ่งที่ต้องการแล้ว ตลอดจนการลงจากเวทีค่อยให้ชาวบ้านกลับบ้าน เราจะจัดเตรียมรถไว้ให้ จะมีรถไปยังสถานีรถไฟฟาสนามกีฬา (แห่งชาติ) มันเป็นสิ่งที่ต้องบริหารจัดการ ไม่ใช่อยู่ดี ๆ ก็ไป หรือตำรวจวิ่งพรวดเข้าไปแล้วเกิดการปะทะกัน...ดูเหมือนจะเป็นไปได้ดีผลสุดท้ายวันรุ่งขึ้นคุณวีระลุกขึ้นไปพูดบนเวทีแล้วลาออก หมายความว่า เขาไม่สามารถทำตามที่ได้ข้อตกลงไว้ได้ก็เลยรับผิดชอบลาออก ไม่มีคุณวีระเป็นประธานก็หยุด ไม่เจรจา”

นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2565

ขณะที่แกนนำ นปช. ก็ได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการยุติบทบาทของวีระ ผ่านการบอกเล่าท่าทีภายในของแกนนำ นปช.กับผู้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเคลื่อนไหวของบรรดาแกนนำ นปช. ก่อนกลุ่ม ส.ว. จะเข้าไปหารือเพียงไม่นาน

“มีการพูดคุยกันถึงสถานการณ์ว่า มีความตั้งใจจะฆ่าประชาชนสองมือเปล่า แกนนำส่วนหนึ่งจึงคิดว่าสลายตัวดีกว่า ถึงแม้ว่าจะยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อรักษาชีวิตของประชาชนไว้ ก็มีความเห็นตรงกันเกือบหมดคือให้สลาย แต่คุณวีระบอกว่า ตอนนี้มันเที่ยงคืนแล้วเริ่มประชุมพรุ่งนี้แล้วค่อยโหวตกันพอตอนเช้าไม่มีการโหวต ผมก็ถามคุณวีระภายหลัง เขาบอกว่า เสียงมันเปลี่ยนแล้ว คือ มีจำนวนหนึ่งตัดสินใจอยู่ต่อแทนที่จะสลายเพื่อรักษาชีวิตประชาชนประชาชนไว้ คุณวีระลาออก ส่วนหนึ่งก็ปลิกตัวไป แต่ผมตัดสินใจว่า เมื่อเป็นผู้นำในการเสนอประเด็นยุบสภาคืนอำนาจให้ประชาชนจนมาถึงขนาดนี้ จะทิ้งประชาชนได้อย่างไร ผมเลยต้องอยู่ต่อ แต่ยืนยันในการที่จะหยุด จึงมีการหารือกันในกลุ่มคนที่เหลือต้องมืองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนอย่างมาก ในการเข้ามาพบปะพูดคุยระหว่างพวกผมกับรัฐบาลอภิสิทธิ์”

สัมภาษณ์จตุพร พรหมพันธุ์ อดีตแกนนำ นปช. เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2565

การเจรจาโดยตรงระหว่างวีระ มุกสิกพงษ์ กับกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ ที่ยุติลงยังมีประเด็นสืบเนื่องในประเด็น “ผิดนัด” จากฝ่ายรัฐบาล เนื่องจากการที่มีการเคลื่อนกำลังของเจ้าหน้าที่ตั้งแต่คืนวันที่ 18 พฤษภาคม 2553 และมีการสลายการชุมนุมในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 แทนที่จะเป็นการเจรจาตามที่กลุ่ม ส.ว. ได้ประสานกับแกนนำ นปช. ซึ่งการให้ข้อมูลกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีส่วนในการเจรจาต่อประเด็นดังกล่าวไม่ตรงกัน โดยวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว. สรรหา ระบุว่า “พอสองทุ่ม กลุ่ม ส.ว. ที่ไปเจรจาจึงโทรหาประธาน แล้วโทรศัพท์ต่อไปยังตัวแทนรัฐบาลว่า ได้ข้อตกลงแล้ว แต่ได้รับแจ้งว่า ไม่ทันแล้ว ผมจึงคิดว่า เขามีธงอยู่แล้ว” (วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว. สรรหา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565)

ต่างจากเลิศรัตน์ รัตนานิช อดีต ส.ว. สรรหา ที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า “หลังจากเราได้รับข้อเสนอจากฝ่าย แกนนำผู้ชุมนุมแล้วเราก็แจ้งไปยังคุณอภิสิทธิ์แต่ไม่สามารถติดต่อได้จึงแจ้งไปที่ประธานประสพสุข แต่ท่านก็ไม่สามารถติดต่อคุณอภิสิทธิ์ได้ และช่วงตึก ๆ ก็เกิดการเข้าสลายการชุมนุม” (พลเอกเลิศรัตน์ รัตนานิช สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566) แต่ขณะเดียวกันเขาได้เคยให้ความที่แตกต่างออกไปผ่านสื่อเมื่อ 10 ปีก่อน โดยระบุว่า “วันนี้คงไม่มีการเจรจามาข้อเสนอที่ได้พูดคุยกับกลุ่มคนเสื้อแดงไปเจรจากับรัฐบาลตามกำหนดเดิมที่จะมีขึ้น เนื่องจากท่าทีของรัฐบาลมีความชัดเจนแล้วว่า จะเข้าสลายการชุมนุม” (สำนักข่าวไทยรัฐ, 2553)

ภายหลังการสูญเสียจำนวนมากในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 เลิศรัตน์ รัตนานิช ยังได้เล่าถึงการทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับผู้ชุมนุม สะท้อนถึงจริยธรรมการแทรกแซงผ่านการยึดหลักความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อข้อตกลง ในทางกระบวนการยุติธรรมร่วมกันกับกลุ่ม นปช. เพื่อให้เกิดการยุติการชุมนุมว่า “ทุกคนที่เป็นแกนนำที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม สุดท้ายยังต้องมาขึ้นศาล ผมไปเป็นพยานให้ในศาลเขาบอกว่าขอให้ยืนยันเจตนาต้องการจะยุติการชุมนุม ซึ่งรวมถึงการขอประกันตัวด้วย” เช่นเดียวกับอดีตเลขาธิการรัฐมนตรีถึงแม้จะเป็นผู้แทนฝ่ายรัฐบาลอยู่ในฐานะ คู่ขัดแย้งก็ได้แสดงออกในลักษณะเดียวกัน “การประกันตัวที่เป็นดุลพินิจของศาล รัฐบาลไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้ แต่หากมีโอกาสรัฐบาลจะชี้แจงกับศาลว่า ไม่ขัดข้องหากจะให้มีการประกันตัว อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการเจรจา” (พลเอกเลิศรัตน์ รัตนานิช สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566)

ทั้งนี้ ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ นักสันติวิธี สถาบันพระปกเกล้า ได้ให้คำอธิบายว่า แนวทางดังกล่าวที่พลเอก เลิศรัตน์ และนายกอร์ปศักดิ์ ดำเนินการนั้น เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางสันติวิธีเรียกว่า “กระบวนการระงับข้อพิพาท นอกศาล” หรือ “การระงับข้อพิพาททางเลือก” (Alternative Dispute Resolution - ADR) หมายถึงการเปิดให้ บุคคลที่สามเข้ามาเป็นคนกลาง ให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความยินยอมและสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งเขาเล่าว่า แนวทางดังกล่าว คือ เครื่องมือหนึ่งที่สถาบันพระปกเกล้าใช้เพื่อสร้างความไว้วางใจและนำไปสู่การเจรจาอย่างเป็นทางการ

“กรณีพระปกเกล้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเจรจาระหว่างคู่แย้ง ก็ได้มุ่งเน้นกระบวนการระงับ ข้อพิพาทนอกศาล หรือ การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution - ADR) กับ ตัวแสดงอื่นให้หลีกเลี่ยงการใช้กระบวนการทางศาลหรือทางการทหาร เพื่อแสวงหาความร่วมมือกัน”

นายศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

ความพยายามของกลุ่ม ส.ว. เพื่อเปิดช่องทางการสื่อสารระหว่างความขัดแย้ง ต่อเนื่องถึงความพยายามให้เกิดการเจรจาอาจเรียกได้ว่าประสบผลสำเร็จ เมื่อได้รับการตอบรับจากตัวแทนกลุ่ม นปช. เมื่อสถานการณ์ล่วงถึงจุด

สูงของกรมการใกล้เคียง โดยสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงอำนาจ ซึ่งกลุ่ม นปช. กำลังเปลี่ยนแปลงจึงอยากให้เกิดการเจรจา ทั้งนี้ เป็นผลพวงจากการดำเนินการของ กลุ่ม ส.ว. ที่ยึดหลักความเป็นสากล โดยดำเนินการหารือกับคู่ขัดแย้งทั้งสอง ฝ่ายอย่างไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังยึดหลักความผิชอบในการดำเนินการร่วมกับคู่กรณี ด้วยกระบวนการ ระงับข้อพิพาททางเลือก ถึงแม้การเจรจาระหว่างคู่กรณีจะไม่เกิดขึ้น เนื่องจากเกิดการสลายการชุมนุมตั้งแต่รุ่งสาง วันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ซึ่งไม่ได้รับการยืนยันหรือข้อสรุปว่า การสลายการชุมนุมแทนที่จะมีการเจรจา โดยมี วุฒิสภาเป็นผู้อำนวยการความสะดวกเกิดจากการสั่งการของรัฐบาลพลเรือนหรือกองทัพ แสดงให้เห็นถึงความคลุมเครือใน แง่มุมของอำนาจการสั่งการระหว่างรัฐบาลกับกองทัพในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์การเมือง

4. ความพยายามในการใช้กลไกวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการค้นหาข้อเท็จจริง ในสถานการณ์ภายหลังความรุนแรง

ภายหลังความขัดแย้งรุนแรงระลอกสุดท้ายยุติลงในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ประธานวุฒิสภาในขณะนั้น เลือกที่จะเดินทางตามกระบวนการสันติวิธีอย่างต่อเนื่องด้วยการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตาม สถานการณ์บ้านเมือง: ประเด็นการติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553 เพื่อทำหน้าที่ค้นหาความจริง (Truth Commissions) ตามคำสั่งวุฒิสภาที่ 7/2553 และ 8/2553 ลงวันที่ 24 และ 26 พฤษภาคม 2553 (สรุปรายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 1, 2554) ซึ่งอยู่ในบทบาทของผู้ให้ความเป็นธรรม

คณะกรรมการชุดดังกล่าวมีจำนวน 27 คน แบ่งเป็น คณะกรรมการ 25 คน และที่ปรึกษา 2 คน จำแนกได้ เป็น 5 กลุ่ม คือ 1) สมาชิกวุฒิสภาเลือกตั้ง 11 คน 2) สมาชิกวุฒิสภาสรรหา 9 คน 3) ข้าราชการประจำ 4 คน 4) นักสันติวิธี 2 คน และ 5) ผู้แทนรัฐบาล 1 คน โดยจะพบว่า การวางโครงสร้างนั้นให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายอย่าง ครอบคลุม โดยเฉพาะตำแหน่งบริหารที่มีผลต่อการกำหนดทิศทางการประชุม นั้น ให้ความสำคัญกับสมาชิกวุฒิสภา เลือกตั้งเป็นประธาน และรองโฆษก ถัดมาเป็นส่วนของสมาชิกวุฒิสภาสรรหาเป็นรองประธาน คนที่หนึ่งและรอง เลขานุการ ทั้งยังให้ความสำคัญกับแนวคิดด้านสันติวิธีด้วยการนำนายโคทม อาริยา จากภาควิชาการ สถาบันสิทธิ มนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และพล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ ผู้อำนวยการสถาบันสิทธิ สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะคณะทำงาน Think Tank ของรัฐสภา ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 2: สัดส่วนคณะกรรมการเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง: ประเด็นการติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553¹

สัดส่วนคณะกรรมการ	จำนวน (คน)
ส.ว. สายเลือกตั้ง	11
ส.ว. สายสรรหา	9
ข้าราชการประจำ	4
นักสันติวิธี	2
รัฐบาล	1

¹ผู้วิจัยสรุปข้อมูลโดยประมวลผลจาก รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา ประเด็น ติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553 ของคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา

กลุ่ม ส.ว. ข้างต้นนับว่ามีความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง จึงมีศักดิ์และสิทธิ ในฐานะฝ่ายที่สาม (Third party) อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อมองในเชิงบุคคลจะพบได้ว่า วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ และ สหชัย พุ่งทอง สมาชิกวุฒิสภาทั้งสองที่มายังคงมีบทบาทอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของการเจรจา ระหว่างความขัดแย้ง และรุนแรง เรื่อยมาจนถึงสถานะการเป็นคณะกรรมการค้นหาความจริง ก็ได้ส่งผลให้มีความต่อเนื่องจากการทำงาน ควบคู่ไปกับนักสันติวิธีที่กลุ่ม ส.ว. ให้ความสำคัญ นอกจากนี้ สัดส่วนคณะกรรมการค้นหาความจริงชุดดังกล่าวยังตอบ คำถามในแง่ความชอบธรรมอีกประการ คือ 5 จาก 10 สมาชิกวุฒิสภาสายเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกวุฒิสภาตรีสะเกษ สมาชิกวุฒิสภาขอนแก่น สมาชิกวุฒิสภาอุดรธานี สมาชิกวุฒิสภาราชบุรี และสมาชิกวุฒิสภาสุพรรณบุรี มาจากพื้นที่ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันเป็นฐานที่มั่นสำคัญของมวลชนกลุ่ม นปช. และเป็นพื้นที่ก่อนเข้าสู่ สถานชุมนุมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงล้วนอยู่ในกำหนดประกาศพื้นที่ สถานการณ์ฉุกเฉินทั้งสิ้น

คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้จัดทำรายงานค้นหาความจริง ฉบับวุฒิสภา มีจำนวน 250 หน้า (ไม่รวม ภาคผนวก) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ให้ความสำคัญกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Concept) กับ (Peace Philosophy) ในระดับครั้งต่อครั้ง กล่าวคือ มีเนื้อหาที่ตระหนักถึงการค้นหาความจริงจากการละเมิดสิทธิ มนุษยชนจากเหตุความขัดแย้งดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่รัฐครอบคลุมเหตุการณ์ตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายชุดความ มั่นคงที่เป็นจุดเริ่มต้นของการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ชุมนุม โดยไม่สอดคล้องกับหลักสากล การปฏิบัติต่อการ ควบคุมฝูงชน การดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) จากการ ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ผ่านการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในบทที่ 3 ว่าด้วยข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์การชุมนุม โดยให้ความสำคัญด้วยการกำหนดเป็นหัวข้อย่อย จำนวน 6 ประเด็น กินความเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่หน้าที่ 61-188 รวม 127 หน้า อีกทั้งยัง สะท้อนถึงการให้คุณค่ากับความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน (Universal Human Rights) จากการศึกษาสำคัญ ด้วยการอุทิศพื้นที่ส่วนหนึ่งของรายงานให้กับ “มุมมองและข้อเสนอแนะของต่างประเทศ สถาบัน องค์กร และ หน่วยงานระหว่างประเทศ ต่อเหตุการณ์การชุมนุมและสถานการณ์การเมืองในประเทศไทย” เช่น หัวข้อ 3.2 มุมมอง และข้อเสนอแนะขององค์กรสิทธิมนุษยชนสากล (Human Rights Watch) ประจำประเทศไทย (รายงาน คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, ข, 2554)

ขณะเดียวกัน รายงานฉบับดังกล่าวได้เสนอให้การนิรโทษกรรม (Amnesty) เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการสร้าง ความปรองดอง (Reconciliation) แต่กำหนดเงื่อนไขให้ครอบคลุมเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามคำสั่งเท่านั้น โดยมีเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับการจัดความขัดแย้งในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ไม่เคยนำไปสู่การค้นหาความจริงอย่าง เป็นรูปธรรม ว่า

“การค้นหาความจริงนั้น เหตุผลหลักต้องมีใช่เป็นไปเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่เพื่อให้ สังคมได้รับรู้ความจริง ตระหนักและยอมรับในปัญหา และเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพื่อเป็น บทเรียนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบด้านและเป็นรูปธรรม ในอดีตที่ผ่านมา เหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของประชาชน ที่ถูกเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเข้าสลายการชุมนุม นับตั้งแต่ เหตุการณ์วันมหาวิปโยค (14 ตุลาคม 2516) เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (19-20 พฤษภาคม 2535) ไม่เคยมีการค้นหาความจริงให้ปรากฏ หรือหากมีก็ไม่มีการเปิดเผยต่อ สาธารณชน ไม่มีการนำตัวผู้สังหาร และ/หรือผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อรับโทษ

ให้เป็นเยี่ยงอย่าง และทำให้เกิดเป็นบรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งผู้เสียหายไม่เคยได้รับการเยียวยา
อย่างเป็นธรรม จึงทำให้สังคมไทยขาดการถอดบทเรียน เรียนรู้เพื่อหาแนวทางในการป้องกัน และแก้ไข
สถานการณ์การชุมนุมที่เกิดขึ้นร่วมกัน” (รายงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา,
230, 2554)

เช่นเดียวกับ ในส่วนของบทสรุปก็ได้มีการเน้นย้ำถึงแนวทางการสร้างสันติภาพภายหลังเหตุการณ์ความ
รุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2553 โดยมุ่งสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นและได้รับกายอมรับจากทุกฝ่ายด้วยการทำให้
ความจริงปรากฏเพื่อนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยในท้ายที่สุด

“เมื่อความจริงปรากฏ ผู้สั่งการ/ผู้กระทำผิดต้องยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมยอมรับการ
ลงโทษ และแสดงความขอโทษต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ในขณะที่ฝ่ายผู้เสียหายต้องได้รับการ
เยียวยาอย่างเป็นธรรม ทัวถึง และเท่าเทียม จนนำมาซึ่งการยอมรับความจริงของทุกฝ่ายในสังคม และ
ให้อภัยกันอย่างจริงจัง เมื่อนั้นความปลอดภัยจึงจะเกิดขึ้นในสังคมได้” (รายงานคณะกรรมการติดตาม
สถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 245, 2554)

สาระสำคัญในรายงานฉบับดังกล่าวจึงมีจุดเด่นในแง่มุมมองของการค้นหาความจริงโดยให้คุณค่ากับความเป็น
สากลของสิทธิมนุษยชน (Universal Human Rights) และหากเปรียบเทียบข้อเสนอให้การนิรโทษกรรม (Amnesty)
กับรายงานการค้นหาความจริงกับฉบับ คอป. ที่ริเริ่มโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ ในฐานะคู่ขัดแย้งทางการเมืองกับกลุ่ม นปช.
ก็จะพบความแตกต่าง โดยรายงานการค้นหาความจริงฉบับวุฒิสภาเสนอให้การนิรโทษกรรมเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการ
สร้างความปรองดอง (Reconciliation) แต่กำหนดเงื่อนไขให้ครอบคลุมเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามคำสั่งเท่านั้น
(สรุปรายงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา, 42, 2554) ซึ่งจะแตกต่างจากรายงานของคอป.
ที่สนับสนุนให้เกิดการนิรโทษกรรมทางการเมือง แม้จะมีการกำหนดเงื่อนไข เช่น ต้องไม่ดำเนินการนิรโทษกรรมตนเอง
(Self-Amnesty) ต้องคำนึงผลกระทบต่อสิทธิของเหยื่อในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หรือต้องไม่มีการนิรโทษ
กรรมทุกฝ่าย (Blanket Amnesty) โดยปราศจากเงื่อนไข (ไพสดีทูเดย์, 2556) แต่รายงานฉบับ คอป. ก็ไม่ได้กำหนด
เงื่อนไขการงดเว้นการนิรโทษกรรมแก่ผู้สั่งการ/ผู้กระทำผิด หรือเสนอให้ต้องนำบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทาง
เมืองไทย พ.ศ. 2553 เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและยอมรับการลงโทษ ดังที่ปรากฏในรายงานฉบับ ส.ว. ที่ยืนยันใน
ประเด็นดังกล่าวอย่างหนักแน่น ซึ่งสอดคล้องกับบทความจากการศึกษาการดำเนินการของคณะกรรมการค้นหาความ
จริง จำนวน 20 ประเทศ เรื่อง Truth commissions, education, and positive peace: an analysis of truth
commission final reports (1980–2015) ที่นอกจากจะสรุปว่า สันติภาพเชิงบวก (Positive Peace) หรือสภาวะที่
สังคมปลอดจากทั้งความรุนแรงทางตรงตามนิยามของสันติภาพเชิงลบ (Negative Peace) และความรุนแรงเชิง
โครงสร้างโดยเฉพาะการอำนวยการยุติธรรม จะเป็นภารกิจสำคัญที่คณะกรรมการค้นหาความจริงต้องทำให้ปรากฏ
ในสังคมนั้นแล้ว ยังต้องให้คุณค่ากับการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนและสันติวิธีจากประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเพื่อเป็น
การป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งรุนแรงนั้นเกิดขึ้นซ้ำรอยอีก (Julia Paulson & Michelle J. Bellino, 23, 2017)

แม้วุฒิสภาจะเดินทางตามกระบวนการสันติวิธีด้วยการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริง แต่ในรายละเอียดก็สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า เหตุใดวุฒิสภาจึงไม่ใช้กลไกกระบวนาธิการ¹ ที่เป็นอำนาจหน้าที่หลักของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญสำหรับการทำหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริง แต่กลับใช้กลไกวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ของประธานวุฒิสภาขึ้นมาแทน ซึ่งประเด็นดังกล่าว วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว.สรรหา ได้ให้ข้อมูลว่า การตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงในรูปแบบคณะกรรมการไม่เกิดขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดทางการเมืองภายใน ส.ว. เนื่องจากศักดิ์และสิทธิของการทำหน้าที่ในการเรียกข้อมูลข้อเท็จจริงจะมีมากกว่า “แต่สุดท้ายได้มาในรูปแบบคณะกรรมการ ก็ต้องขอขอบคุณประธานวุฒิสภา เพราะหากไม่ยอมให้ดำเนินการอะไรสักอย่างในการหาข้อยุติก็คงทำอะไรไม่ได้เลย” (นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ อดีต ส.ว.สรรหา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565)

บทบาทของกลุ่ม ส.ว. ภายหลังจากความขัดแย้ง จึงมีลักษณะของผู้ให้ความเป็นธรรม โดยมีกลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาทในฐานะฝ่ายที่สามทำหน้าที่ต่อเนื่องในฐานะคณะกรรมการค้นหาความจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดการภายหลังจากความขัดแย้งในหลายพื้นที่ทั่วโลกก็อาจสรุปได้ว่า การดำเนินการในส่วนนี้ได้ยึดถือหลักความเป็นสากล และหลักการส่งเสริมกัน โดยเปิดกว้างให้ผู้แทนจากกลุ่ม ส.ว. ทั้งสายเลือกตั้ง และสายสรรหา ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันโดยค่อนข้างสายเลือกตั้ง ซึ่งถือว่า มีความยืดหยุ่นกับประชาชน และอยู่ในพื้นที่ของฐานเสียงมวลชนกลุ่ม นปช. ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง ได้มีพื้นที่ในการเข้าไปร่วมค้นหาข้อมูลข้อเท็จจริง ตลอดจนให้ความสำคัญสุดส่วนผู้แทนจากภาคสันติวิธีจำนวนหนึ่ง ซึ่งสถานะตามรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจหน้าที่กับวุฒิสภาในการศึกษาพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ถึงแม้จะไม่ใช้ในรูปแบบของคณะกรรมการ ก็ได้ทำให้รายงานฉบับ ส.ว. มีความเป็นทางการจากอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ และมีความโดดเด่นจากการทำหน้าที่ต่อเนื่องระหว่างความขัดแย้งในฐานะฝ่ายที่สาม

สรุปผลการวิจัย

ความพยายามของกลุ่ม ส.ว. ในการแทรกแซงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2553 ทั้ง 4 ระยะข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ทักษะ การมอง การฟัง และการสื่อสาร ที่ฝ่ายที่สามพึงมีตามแนวคิดของอูรี (1981) เพื่อใช้ตอบสนองกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งหวังให้เกิดการลดอัตราเร่งความขัดแย้งในช่วงแรกผ่านบทบาทการเป็นกรรมการ ควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดใช้กลไกเชิงสถาบันในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในการหนุนเสริมให้คู่ขัดแย้งร่วมแสวงหาแนวทางการแก้ไขโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงตามหลักสันติวิธี ถึงแม้จะได้รับการตอบสนองต่อการเข้าชี้แจงข้อเท็จจริงจากฝ่ายรัฐบาล เนื่องด้วยการปราศจากข้อบังคับทางกฎหมาย และการใช้เทคนิคทางการเมืองภายในวุฒิสภา แต่ความพยายามของกลุ่ม ส.ว. ยังคงมีอย่างต่อเนื่องพบได้จากความพยายามในการสร้างช่องทางการสื่อสารระหว่างคู่ขัดแย้ง โดยวางบทบาทในฐานะผู้ประสาน ใช้วิธีการแทรกแซงผ่านการทูตกระสวยในการเข้าหาคู่ขัดแย้งเพื่อ

¹มาตรา 135 สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามกฎหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

เป็นการสร้างความไว้วางใจ โดยถอดบทเรียนการดำเนินการตามหลักสากลที่ใช้จัดการความขัดแย้งในประเทศแอฟริกาใต้ตามคำบอกเล่าของอดีตส.ว.สรรหา ซึ่งหากพิจารณาในเชิงสถาบันก็สามารถระบุได้ว่า ได้รับการยอมรับจากคู่อริตามหลักการของการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด แต่เมื่อพิจารณาเชิงตัวบุคคลก็พบว่า ถูกตั้งข้อสังเกตถึงวาระซ่อนเร้นต่อกลุ่ม ส.ว. บางรายที่เข้าไปมีบทบาท ที่มีการแสดงท่าทีถึงความเห็นอกเห็นใจกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนวิถีคิดต่อการแทรกแซงความขัดแย้งตามแนวคิดฝ่ายที่สามที่ไม่ได้จำกัดการเลือกข้างคู่อริ หากผู้แทรกแซงได้วิเคราะห์สภาพความขัดแย้งแล้วเล็งเห็นถึงความไม่สมดุล การหนุนเสริมฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่าเพื่อเพิ่มศักยภาพการต่อรองให้เกิดการเจรจา ก็เป็นสิ่งที่พึงกระทำ ทั้งยังเป็นการสร้างสมดุลทางอำนาจ

ขณะเดียวกัน กลุ่ม ส.ว. ที่เข้าไปมีบทบาทก็ได้ใช้ประโยชน์จากความเป็นคนใน ในการหนุนเสริมด้านการสร้างการยอมรับและการประสานงานให้การเข้าหากันได้รับความไว้วางใจมากขึ้นจากทั้ง 2 ฝ่าย กระทั่งถึงช่วงเวลาสูงของม็อบการไล่เกลี้ย อันเป็นผลมาจากทฤษฎีเชิงอำนาจ เมื่อสถานการณ์ความขัดแย้งบานปลายจนทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอำนาจลดลงก็ย่อมเรียกร้องให้เกิดการเจรจา กลุ่ม ส.ว. จึงได้รับการตอบรับจากกลุ่มผู้ชุมนุมในสถานะความเป็นคนกลาง ซึ่ง ณ ตอนนั้นต้องอยู่ในบทบาทของผู้รักษาสันติภาพ เพื่อมุ่งแสวงหาข้อตกลงเพื่อยุติการเผชิญหน้า เนื่องจากความขัดแย้งได้ขยายอัตราเร่งจนนำไปสู่ความสูญเสียจำนวนมากขึ้นตามลำดับ แม้ผลลัพธ์จะไม่ได้นำไปสู่การเปิดโต๊ะเจรจา แต่กลุ่ม ส.ว. ยังคงดำเนินการต่อไปภายหลังจากความรุนแรงในลักษณะของผู้ให้ความเป็นธรรมผ่านการบังคับใช้กลไกทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การตั้งคณะกรรมการค้นหาข้อเท็จจริงอันนำไปสู่การจัดทำบทสรุปที่วางอยู่บนแนวทางการสร้างความปรองดองภายหลังความขัดแย้งตามหลักสากลและพึงกระทำเพื่อให้เกิดการสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนด้วยการผลักดันข้อเสนอให้เกิดสันติภาพเชิงบวกในสังคมที่ปราศจากความรุนแรงทั้งทางเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม โดยเริ่มต้นผ่านการสร้างความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านโดยไร้ข้อเสนอให้เกิดการนิรโทษกรรมอย่างโดยไม่คืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ กรณีศึกษาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก อาจมีผลกระทบในด้านการพาดพิงเหตุการณ์ที่เกิดความรุนแรงและความสูญเสีย หรือพาดพิงบุคคลที่สาม ที่เกี่ยวข้อง กับเหตุการณ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สบายใจ แต่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับหลักผลประโยชน์และการไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวผ่านมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง ประเด็นความอ่อนไหวอาจได้รับการคลี่คลาย จึงควรมีความระมัดระวังในแง่มุมมองความอ่อนไหว ความไม่สบายใจ โดยคำนึงถึงหลักผลประโยชน์และการไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย และหลักความยุติธรรม ตามมาตรการคุ้มครองที่ผู้วิจัยได้ให้ไว้ใน การพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวินิจฉัย รายงาน คณะกรรมการเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง: ประเด็นการติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553 วุฒิสภาในฐานะรายงานค้นหาความจริง (Truth Commission) เพื่อนำไปสู่การสร้างความปรองดอง (Reconciliation) ตามแนวทางการศึกษาด้านสันติวิธี ซึ่งถือเป็นช่องว่าง (Gap) ที่ยังไม่มีผู้ศึกษาวินิจฉัย เนื่องจากการศึกษาวินิจฉัยรายงานค้นหาความจริงที่ผ่านมา มีเพียงงานศึกษาเฉพาะทางด้านรัฐศาสตร์ของ เชาววัฒน์ มูลภักดี เรื่อง การจัดการ “ความจริง” เหตุการณ์ “เมษา-พฤษภา 53”: ศึกษาเปรียบเทียบ รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบและ ค้นหา “ความจริง” 3 คณะ โดยครอบคลุมรายงานการค้นหาความจริง จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระ

ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555 ของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง (คอป.) 2) รายงานความจริงเพื่อความยุติธรรมของศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม กรณี เม.ย.-พ.ค.53 (ศปช.) 3) รายงานผลการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม 2553 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

กองบรรณาธิการข่าวสด. (2555). 98 ศพ. มติชน.

คณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา. (2554). รายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง วุฒิสภา ประเด็นติดตามเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง 12 มีนาคม ถึง 19 พฤษภาคม 2553. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง (คอป.). (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555. คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง (คอป.), กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (2555). รายงานผลการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม 2553 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2553. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กรุงเทพฯ.

คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2557). ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. มติชน.

จรัล ดิษฐาอภิชัย. (2563, 14 พฤษภาคม). “บันทึก ‘19 พฤษภาคม 2553’ ในสายตาจรัล ดิษฐาอภิชัย”. www.the101.world/10-years-of-the-red-shirt-crackdown/

จอห์น พอล เลเดอร์ค. (2555). พลังธรรมแห่งจินตนาการ ศิลป์และวิถีสถาปัตยกรรมแห่งการสร้างสันติภาพ. (โคทม อาริยา, บรรณาธิการ และสไตล ชันติวรพงษ์, ผู้แปล). บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. (2547). ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของความขัดแย้งในสังคมไทย. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เชาวน์วัฒน์ มูลภักดี. (2561). การจัดการ “ความจริง” เหตุการณ์ “เมษา-พฤษภา 53”: ศึกษาเปรียบเทียบรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหา “ความจริง” 3 คณะ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประชาไท. (2553, 3 พฤษภาคม). ‘อภิสิทธิ์’ เสนอ 5 ข้อแผนปรองดอง ลั่นถ้าทุกฝ่ายยอมรับจะมีเลือกตั้ง 14 พ.ย. <http://www.prachatai.com/journal/2010/05/29281>

ปราชญ์ ปัญจคุณาธร. (2558, 15 สิงหาคม). “รายงาน: ชำแหละรายงาน กสม. ความตายในอุ้งมือนักสิทธิมนุษยชน”. <https://prachatai.com/journal/2013/08/48218>

พวงทอง ภาวครพันธ์. (2555). โบราณชาติให้ลายนวลพันผิด: องค์การอิสระในกรณีการสลายการชุมนุม พ.ศ. 2553. *ฟ้าเดียวกัน*, 14(2), 137-161.

- พลีชีพ คงคุณากรกุล. (2564, 16 ธันวาคม). “ย้อนรอยที่มา ส.ว. ไทย หานัยทางการเมืองบนสูตรแต่งตั้ง เลือกตั้งปลาสองน้ำ และแต่งตั้ง (อีกที)”. <https://thestandard.co/thai-senator-history/>
- มูลนิธิเบิร์กฮอฟ. (2559). *อภิธานศัพท์ว่าด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง 20 แนวคิดเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ*. (ภัครวดี วีระภาสพงษ์, ผู้แปล). ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 2555).
- วุฒิสภา. (2553). *บันทึกการประชุมวุฒิสภา ชุดที่ 25 สมัยการประชุมทั่วไป เป็นพิเศษ*. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, กรุงเทพฯ.
- ศิวัช ศรีโศภคกุล. (2555). *เผชิญภัยความรุนแรงด้วยปรองดอง? บทเรียนจากต่างแดน*. โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2553). เจรจา เจรจา เจรจา ทางออกของความขัดแย้งในประเทศไทยจริงหรือไม่. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 8(1), 39-56.
- ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม กรณี เม.ย.-พ.ค.53 (ศปช.). (2555). *ความจริงเพื่อความยุติธรรม*. ฟ้าเดียวกัน.
- Coleman, Peter T. (2004). Conflict, Complexity, and Change: A Meta-Framework for Addressing Protracted, Intractable Conflicts. *Peace and Conflict: Journal of peace psychology*, 10(3), 197-235.
- Coleman, Peter T. (2006). Conflict, Complexity, and Change: A Meta-Framework for Addressing Protracted, Intractable Conflicts. *Peace and Conflict: Journal of peace psychology*, 12(4), 325-348.
- Fisher, Ronald J. & Ury, William. (1997). *Getting to yes: Negotiating Agreement Without Giving In*. Penguin Group.
- Fisher, Ronald J. (2001). *Methods of Third-Party Intervention*. Berghof Research Center for Constructive Conflict Management.
- Glasl, Friedrich. (1982). *The Process of Conflict Escalation and Roles of Third Parties in Conflict Management and Industrial relations*. Kluwer Nijhoff publishing
- Kelman, H. C. (2010). Interactive problem solving: Changing political culture in the pursuit of conflict resolution. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 16(4), 389–413. <https://doi.org/10.1080/10781919.2010.518124>
- Kelman, Herbert C. (2010). Looking Back at My Work on Conflict Resolution in the Middle East. *Peace and Conflict*, 16(4), 361–387. <https://doi.org/10.1080/10781919.2010.518083>
- Ramsbotham, O. & Woodhouse, T. & Miall, H. (2011). *Chapter 14 Conflict Resolution and the Ethics of Intervention*. Polity.
- Ury, William. (2022, June 24). “Learn about the Third Side”. <https://thirdside.williamury.com/what-is-the-third-side/>
- Ury, William. (2022, June 24). “Three Opportunities - three things you can do to take the third side in any conflict: prevent, resolve, and contain”. <https://thirdside.williamury.com/what-is-the-third-side/three-opportunities>
- Ury, William. (2022, September 18). “Third Side Skill”. <https://thirdside.williamury.com/3s-skills/>

การสัมภาษณ์

วิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์. อดีต ส.ว.สรรหา. (วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2565). สัมภาษณ์.

สิงห์ชัย พุ่งทอง. อดีต ส.ว. อุทัยธานี. (วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565). สัมภาษณ์.

เลิศรัตน์ รัตนวานิช. อดีต ส.ว.สรรหา. (วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2566). สัมภาษณ์.

สาทิพย์ วงศ์หนองเตย. อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี. (วันที่ 12 ธันวาคม 2565). สัมภาษณ์.

กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ. อดีตเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (วันที่ 18 ธันวาคม 2565). สัมภาษณ์.

จตุพร พรหมพันธุ์. อดีตแกนนำ นปช.. (วันที่ 22 ธันวาคม 2565). สัมภาษณ์.

แหวง โตจิราการ. อดีตแกนนำ นปช.. (วันที่ 5 มกราคม 2566). สัมภาษณ์.

จรัส ดิษฐาอภิชัย. อดีตแกนนำ นปช. และนักวิชาการด้านสันติวิธี. (วันที่ 5 มกราคม 2566). สัมภาษณ์.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า. (วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566). สัมภาษณ์.

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
ร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมี

Development of Problem-Solving Skills of 7th Grade Students by Using Problem-based
Learning Management with Group Operations in Chemistry.

นันทิกานต์ รักษา¹, วรินทร์ เบนจศรี² และ นิภาพร วารินทร์³

Nantikan Raksa, Warintorn Benjasri and Nipaporn Wareerat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มของรายวิชาเคมี ในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา และ 2) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนดำเนินการวิจัยตามวงจร PAOR แบ่งเป็น 3 รอบวงจร คือ ขั้นวางแผน (P) มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นการปฏิบัติ (A) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ขั้นการสังเกต (O) มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และขั้นการสะท้อน (R) การสะท้อนผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม และผลงานของนักเรียน ผลวิเคราะห์พบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) นักเรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาคือขึ้นตามลำดับหลังจากจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม

คำสำคัญ: ทักษะการคิดแก้ปัญหา, การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน, การปฏิบัติงานกลุ่ม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study problem-based learning management approaches in conjunction with group operations of chemistry courses; and 2) to develop problem-solving skills in the chemistry course of 7th Grade Students who received problem-based learning management in conjunction with group work. This research is an operational research in the classroom conducted according to the PAOR cycle, divided into 3 cycles: Planning stage (P), planning to design learning management. Action Stage (A), implementing the learning management plan. Observation Stage (O), observe student behavior. and the Reflection stage (R), reflection on the

¹นิสิตฝึกปฏิบัติการสอน หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (5 ปี) สาขาวิชาเคมี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

³ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ ตรัง

results from learning management in order to improve the results in the next teaching and learning, and the researcher collected data from the problem-solving skills assessment. The analysis found that 1) Problem-based learning management approach combined with group operations can effectively develop students' problem-solving skills. 2) Students develop problem-solving skills sequentially after organizing problem-based learning in conjunction with group operations.

KEYWORDS: Problem-Solving Skills, Problem-based Learning, Group operations

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ และเสริมสร้างให้ประเทศชาติมีความสามารถสูงในการแข่งขันกับนานาประเทศทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่จะนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทย จะต้องทำให้คนไทยทุกคนมีความรอบรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเริ่มต้นมุ่งเน้นไปที่การเตรียมเยาวชนของชาติให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งการเตรียมเยาวชนของชาติจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ประยุกต์ความรู้ไปใช้ป้องกันและแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ซึ่งในเรื่องของการคิดแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงได้ แต่ในปัจจุบันการคิดแก้ปัญหา ถือว่ายังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั่วประเทศ เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถคิดแก้ปัญหาในสิ่งต่าง ๆ ได้ และขาดทักษะการปฏิบัติงานกลุ่ม ทำให้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ยังคงเน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนมากกว่าที่จะให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ จึงทำให้นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา ซึ่งผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนักเรียนแต่ละคน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนวิทยาศาสตร์ร่วมกับการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดแก้ปัญหาและเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานกลุ่ม การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมีของนักเรียนได้โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning หรือ PBL) ร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดสถานการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสถานการณ์ให้นักเรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรคนิยม (Constructivism) ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิม หรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ ด้วยเหตุผลนี้ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ควรเป็นห้องเรียนที่ผู้สอนเป็นผู้จัดการทุกสิ่งทุกอย่าง โดยนักเรียนเป็นฝ่ายรับ แต่ต้องให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจของตนเองและมี

ส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (ชาติชาย ม่วงปฐม, 2557) จากปัญหาที่เกิดขึ้นถือเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขและปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาในเรื่องของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีตัวปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้น ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนมีการคิดแก้ปัญหา ทั้งในส่วนของตัวปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาทำให้นักเรียนพัฒนาในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้โดยการขึ้นตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ สรุปใจความสำคัญโดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อนักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) อีกทั้งมีงานวิจัยในเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในวิชาเคมีพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาเคมีพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นัฐกานต์ นามนิมิตรานนท์, 2558) และมีงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม เช่น งานวิจัยเรื่อง เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาด มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 โดยประเด็นการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการแบ่งงานกันทำงาน ค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมาคือการร่วมกันระดมความคิด ค่าเฉลี่ย 4.57 และความพร้อมภายในกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 4.21 ตามลำดับ (ปราณี รัตนชูศรี, 2556) จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมีสามารถช่วยพัฒนานักเรียนในด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ศรัลยา วงเอี่ยม, 2557) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหายังเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และได้ฝึกใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้สามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และเกิดทักษะการวางแผนในทีม มอบหมายหน้าที่ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และเมื่อนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วนักเรียนจะสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งในส่วนของความคิดวิเคราะห์ที่ตัวปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

ดังนั้น จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนิสิตฝึกสอนประสบการณ์วิชาชีพครู และในฐานะนิสิตผู้ฝึกสอนจึงเกิดความสนใจที่จะใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเคมี แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จังหวัดตรัง ในรายวิชาเคมี (ว20221) ทั้งในเรื่องของแบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ ประจำปีการศึกษา 2565 เพื่อนำมาพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

โดยการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ด้วยการแก้ปัญหาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

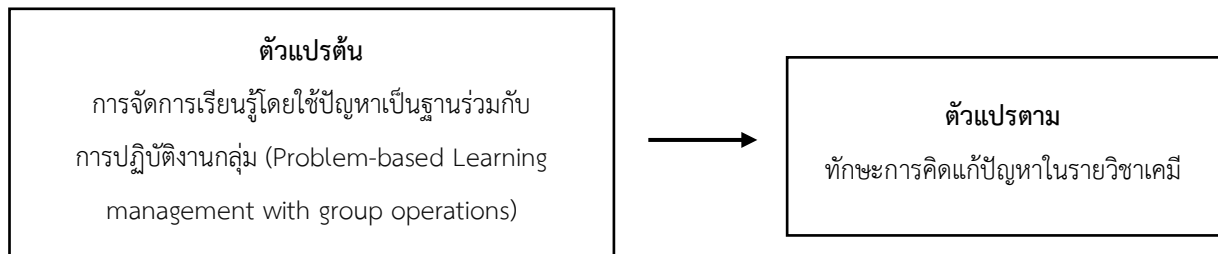
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มของรายวิชาเคมี ในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม (Problem-based Learning management with group operations) และตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ใช้เนื้อหาสาระเรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ในรายวิชาเคมี ตามตัวชี้วัดและการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)
3. กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนยานตาชาวรัฐชุนูปถัมภ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จำนวน 34 คน โรงเรียนยานตาชาวรัฐชุนูปถัมภ์ อำเภอยานตาขาว จังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

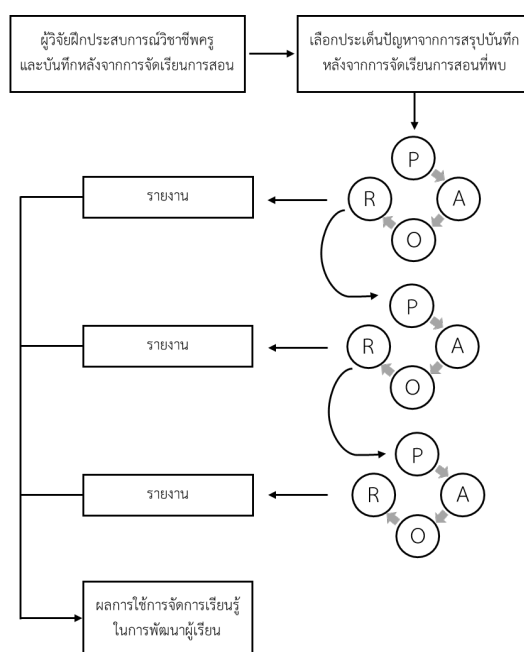
รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนมาจากแนวคิดของเคมมิส และแมคแทกการ์ทซึ่งมีกระบวนการหลักอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Act) ขั้นสังเกต (Observe) และขั้นสะท้อนผล (Reflect) (Kemmis and McTaggart, 1990 อ้างถึงใน จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2562) มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย 3 วงจรปฏิบัติการ ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วงจรละ 1 แผน และนำผลการสะท้อนจากแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มของผู้วิจัยในวงจรที่ 1 มาปรับปรุงการจัดการการเรียนรู้ในวงจรที่ 2 และทำเช่นเดียวกันนี้ในวงจรถัดไปจนถึงวงจรปฏิบัติการที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน เรื่อง แบบจำลองอะตอมพอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มจำนวน 3 แผนเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 6 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 และผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวงจร PAOR โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนต่อ 1 วงจรปฏิบัติการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: วงจร PAOR 3 วงจรปฏิบัติการ โดยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน

วงจรที่	แผนการจัดการเรียนรู้	จำนวนคาบ
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แบบจำลองอะตอม	2 คาบ
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พอลิเมอร์และสมบัติของพอลิเมอร์	2 คาบ
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ผลกระทบของการใช้ผลิตภัณฑ์พอลิเมอร์ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม แนวทางป้องกันหรือแก้ไข	2 คาบ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่เป็นวงจรต่อเนื่องกัน 3 วงจรปฏิบัติการ ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยแต่ละวงจรสามารถสรุปวิธีวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 2



ภาพที่ 2: การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยการใช้วงจร PAOR

ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากคุณครูที่เลี้ยงที่สอนในรายวิชาเคมีและสังเกตชั้นเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน อีกทั้งผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ในภาคเรียนที่ 2 พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ในการเรียนวิชาเคมีนั้น นักเรียนไม่มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา ทำให้ไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ จากนั้นผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการคิดแก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการคิดแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม เพราะการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจปัญหา รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวางแผนในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์จำนวน 3 แผน แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา และแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระหว่างวันที่ 8 พฤศจิกายน 2565 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2566 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 และส่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้คุณครูที่เลี้ยง คุณครูท่านอื่น อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีวศัพทฯ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เมื่อปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยเริ่มปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายตามวงจรปฏิบัติการที่ออกแบบไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ (Act) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ จากนั้นนำแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาไปประเมินกลุ่มเป้าหมาย วงจรละ 1 ครั้งต่อแผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกผลลงในแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเพื่อทำการเปรียบเทียบผลต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observe) ในขณะที่ดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลขณะปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยสังเกตผลการปฏิบัติและรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน โดยมีคุณครูที่เลี้ยง คุณครูท่านอื่น อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีวศัพทฯ ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแต่ละขั้นของการจัดการเรียนรู้ในการวางแผนปฏิบัติการในวงจรปฏิบัติการถัดไป

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากขั้นการปฏิบัติ และการสังเกตมาสะท้อนผลกับคุณครูที่เลี้ยง คุณครูท่านอื่น อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีวศัพทฯ เพื่อหาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาและประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการครั้งถัดไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเคมี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 3 สัปดาห์

สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 6 คาบ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากครูพี่เลี้ยงและผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 เมื่อแปลผลถือว่าใช้ได้

2. เครื่องมือที่ใช้สะท้อนผลการปฏิบัติงาน

2.1 บันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย เป็นการเขียนเรื่องราวที่เกิดขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน เพื่อพิจารณากระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และผลจากการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ และแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

2.2 แบบบันทึกข้อเสนอแนะจากครูพี่เลี้ยง เป็นการเขียนบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นขณะจัดการเรียนรู้ โดยครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ประเมิน เพื่อพิจารณากระบวนการจัดการเรียนการสอน และผลจากการจัดการสอน โดยมีการประเมินระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่า IOC 0.70 –1.00 เมื่อแปลผลถือว่าใช้ได้

2.3 แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยผู้วิจัยสะท้อนผลกับคุณครูพี่เลี้ยง คุณครูท่านอื่น อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพ เป็นการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่า IOC 0.70 –1.00 เมื่อแปลผลถือว่าใช้ได้ และนำแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้แล้วนำไปพัฒนาในวงจรถัดไป

3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลวิจัย ได้แก่ แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.70 –1.00 เมื่อแปลผลถือว่าใช้ได้ โดยสามารถนำไปประเมินทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาเคมี เรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการตามวงจร PAOR โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 3 วงจรปฏิบัติการ และแผนการจัดการเรียนรู้ 3 แผน โดยใช้วงจรละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้

2. เมื่อดำเนินการในแต่ละวงจรเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจัดบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตเห็นขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกับแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม และแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา มาปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้วงจรถัดไป สามารถสรุปวิธีวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 2

3. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการครบทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายโดยอ้างอิงระดับการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในเรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ ตามเกณฑ์การประเมินคะแนนแบบรูบริกส์ (Scoring Rubric)

ตารางที่ 2: เกณฑ์การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. ระดมสมองเพื่อระบุปัญหา	ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ตรงประเด็น ถูกต้องชัดเจน	ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ตรงประเด็น ถูกต้อง	ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ตรงประเด็น	ระบุปัญหาไม่ได้
2. เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุด	ระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้และระบุสาเหตุได้ตรงประเด็น	ระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้และระบุสาเหตุได้	ระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดได้แต่ไม่ระบุสาเหตุ	ระบุปัญหาที่สำคัญไม่ได้
3. ระดมสมองเพื่อหาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา	สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ถูกต้องชัดเจน	สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ถูกต้อง	สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น	ไม่สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือไม่เขียน
4. กำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินแนวทางการแก้ปัญหา	สามารถกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหา	สามารถกำหนดเกณฑ์ที่สอดคล้องกับปัญหา	สามารถกำหนดเกณฑ์ที่แต่ไม่สอดคล้องกับปัญหา	ไม่สามารถกำหนดเกณฑ์ที่สอดคล้องกับปัญหาได้
5. ประเมินแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	เลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ครบถ้วน	เลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้	เลือกแนวทางแก้ปัญหาได้ไม่สัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้	เลือกแนวทางแก้ปัญหาไม่ได้
6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อมแผนปฏิบัติการ	นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นมีผลนำไปใช้ได้จริง ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นทางลบ	นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นมีผลนำไปใช้ได้จริง	นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้ นำไปใช้จริงไม่ได้	นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาไม่ได้

ตารางที่ 3: เกณฑ์การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
2.50 - 3.00	ระดับดีเยี่ยม
1.50 - 2.49	ระดับดี
0.50 - 1.49	ระดับพอใช้
0.00 - 0.49	ระดับปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงผลของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยพิจารณาจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชา เคมี เรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งพิจารณาการวิเคราะห์จากแบบบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย แบบบันทึกข้อเสนอแนะของครูพี่เลี้ยง แบบสะท้อนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มของผู้เรียนของแต่ละวงจรปฏิบัติการ และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในรายวิชา เคมี เรื่อง แบบจำลองอะตอม พอลิเมอร์ ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ ซึ่งพิจารณาช่วงคะแนนรวมของทักษะการคิดแก้ปัญหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อดูแนวโน้มพัฒนาการของทักษะการคิดแก้ปัญหานักเรียน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม ในรายวิชาเคมี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมี เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มมีขั้นตอนดังนี้ 1) ชี้นำ เป็นชี้นำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนจากการยกสถานการณ์ปัญหาหรือกำหนดสถานการณ์ปัญหาจากตัวอย่างในชีวิตประจำวัน 2) ชี้นสอน ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน และ 3) ชี้นสรุป โดยนักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปวิธีการแก้ปัญหา ผลที่ได้จากการคิดแก้ปัญหานำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ผ่านประเด็นปัญหาเป็นฐาน และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มสามารถวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในแต่ละวงจรปฏิบัติการได้ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเคมี ในชั้นเรียน และได้สังเกตพฤติกรรมปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จากการสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในรายวิชาเคมี โดยผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แบบจำลองอะตอม

ขั้นวางแผน (Plan : P) ผู้วิจัยสังเกตเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจากการจัดการเรียนการสอน จึงนำปัญหาไปปรึกษากับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศวิชาเอก และอาจารย์นิเทศกวีวิชาชีวเคมี เพื่อหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม และได้นำการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มมาใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

ขั้นการปฏิบัติ (Act : A) ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

ขั้นการสังเกต (Observe : O) ผู้วิจัยตรวจผลงานของนักเรียน เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมจากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในเรื่องของแบบจำลองอะตอม นักเรียนยังไม่สามารถทำความเข้าใจกับสถานการณ์ปัญหา และไม่สามารถเชื่อมโยงแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์แต่ละท่านกับผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาได้

ขั้นสะท้อน (Reflect : R) ผู้วิจัยได้สะท้อนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนผลของนักเรียนได้ว่านักเรียนขาดทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยสังเกตได้จากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แสดงให้เห็นทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนแค่บางกลุ่ม และนักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์แต่ละท่านกับผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาได้ อีกทั้งนักเรียนระบุงค์ประกอบเมื่อเทียบกับแบบจำลองอะตอมไม่ถูกต้อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสะท้อนได้ว่า ผู้วิจัยไม่ได้เน้นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนได้แสดงทักษะการคิดแก้ปัญหา ออกมาอย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนขาดการวางแผนในการแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา และเรียนรู้จากความเข้าใจกับสถานการณ์เพื่อนำมาซึ่งการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในเรื่องที่เรียน และการทำงานร่วมกันของนักเรียน เป็นไปได้ยากเนื่องจากการขาดทักษะกระบวนการกลุ่มและสรุปแนวทางในการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนที่ออกมาบางกลุ่มไม่สามารถคิดแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ทำให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์แต่ละท่านกับผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาได้ อีกทั้งนักเรียนระบุงค์ประกอบเมื่อเทียบกับแบบจำลองอะตอมไม่ถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้สะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศกวีวิชาเอก และอาจารย์นิเทศกวีวิชาชีวเคมี เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อใช้แผนการจัดการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พอลิเมอร์และสมบัติของพอลิเมอร์ โดยในวงจรนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากวงจรปฏิบัติการที่ 1 เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan: P) ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศวิชาเอก และอาจารย์นิเทศกวีวิชาชีวเคมี มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เพื่อหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน

ชั้นเรียนได้ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พอลิเมอร์และสมบัติของพอลิเมอร์ ที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยมีสถานการณ์ปัญหาที่นำมาเป็นตัวกระตุ้นการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

ขั้นการปฏิบัติ (Act: A) ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

ขั้นการสังเกต (Observe: O) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งนอกจากผู้วิจัยจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน ยังมีครูพี่เลี้ยงและเพื่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยได้ทำบันทึกหลังสอน

ขั้นสะท้อน (Reflect: R) ผู้วิจัยได้ร่วมสะท้อนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำผลงานของนักเรียน และแบบบันทึกหลังสอนของผู้วิจัย มาสะท้อนร่วมกับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมกันพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสะท้อนมาเองได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหา เริ่มทำให้นักเรียนสามารถจัดการกับองค์ความรู้ที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหาจากการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้สะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ผลกระทบของการใช้ผลิตภัณฑ์พอลิเมอร์ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม แนวทางป้องกันหรือแก้ไข โดยในวงจรนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากวงจรที่ 2 เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan: P) ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เพื่อหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ผลกระทบของการใช้ผลิตภัณฑ์พอลิเมอร์ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม แนวทางป้องกันหรือแก้ไข ที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยมีสถานการณ์ปัญหาที่นำมาเป็นตัวกระตุ้นทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน

ขั้นการปฏิบัติ (Act: A) ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

ขั้นการสังเกต (Observe: O) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งนอกจากผู้วิจัยจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน ยังมีครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู คอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการบันทึกหลังสอน

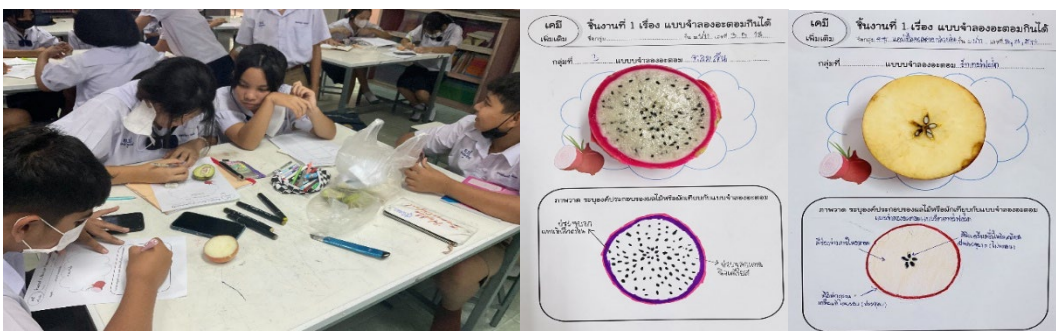
ขั้นสะท้อน (Reflect: R) ผู้วิจัยได้ร่วมสะท้อนผลที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำผลงานของนักเรียน และแบบบันทึกหลังสอนของผู้วิจัย มาสะท้อนร่วมกับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาวิขาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีวศัพท ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยสะท้อนได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม สามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้มากขึ้น

โดยการสะท้อนนี้ยังพบว่าการจัดการเรียนรู้สำคัญต่อการเกิดการเรียนรู้ของนักเรียน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ ทักษะการคิดแก้ปัญหา และเรียนแบบสนุกสนาน ผู้วิจัยจึงต้องพัฒนาตนเองและค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ หาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนานักเรียนได้ตามความต้องการ

2. ผลการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในแต่ละวงจรปฏิบัติการได้ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 จากการศึกษาที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แบบจำลองอะตอม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูได้จำลองสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดสนใจ ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ครูให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาในเรื่องของแบบจำลองอะตอมกินได้ ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษา ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน โดยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์ทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ดอลตัน ทอมสัน รัทเทอร์ฟอร์ด นีลโบร์ และ กลุ่มหมอก เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดแก้ปัญหาจากผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาจากสวนผลไม้ ว่ามีความเชื่อมโยงกับแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์ท่านใด ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นมาเชื่อมโยงกับผลไม้ที่เตรียมมาและระบุงค์ประกอบของผลไม้ว่าเกี่ยวข้องกับแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์ท่านนั้นอย่างไร ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนในแต่ละกลุ่มทำการสรุปและประเมินคำตอบที่ได้จากคิดแก้ปัญหา และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลที่ได้จากการแก้ปัญหา แบบจำลองอะตอมกินได้ในสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้น และนำเสนอกลุ่มละ 3 นาที จากนั้นร่วมกันอภิปรายผลระหว่างองค์ประกอบของผลไม้เทียบกับองค์ประกอบภายในของแบบจำลองอะตอม

สถานการณ์ปัญหา: ขณะที่นักเรียนอยู่ในสวนผลไม้ คุณครูได้สั่งงานโดยให้นักเรียนแสดงแบบจำลองอะตอมที่มีความคล้ายคลึงกับผลไม้ในสวน นักเรียนจะแก้ไขสถานการณ์นี้หรือไม่ และเชื่อมโยงผลไม้กับแบบจำลองอะตอมได้อย่างไร



ภาพที่ 3: แบบจำลองอะตอมกินได้

จากผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แสดงให้เห็นทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนบางกลุ่ม ซึ่งนักเรียนสามารถเชื่อมโยงแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์กับผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาได้ถูกต้อง และสามารถระบุองค์ประกอบของผลไม้เมื่อเทียบกับแบบจำลองอะตอมได้ แต่มีนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ทำให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์แต่ละท่านกับผลไม้ที่นักเรียนเตรียมมาได้ อีกทั้งนักเรียนระบุองค์ประกอบเมื่อเทียบกับแบบจำลองอะตอมไม่ถูกต้อง

วงจรปฏิบัติการที่ 2 หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พอลิเมอร์และสมบัติของพอลิเมอร์ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มสามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูได้จำลองสถานการณ์ปัญหา การทำสไลม์หรรษา เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ทำให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและออกแบบการทดลองโดยการทำสไลม์หรรษาที่มีความยืดหยุ่นและไม่เหนียวติดมือ ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษา ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน โดยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการทำสไลม์ เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดแก้ปัญหาการทำสไลม์ที่มีความยืดหยุ่น ไม่เหนียวติดมือจากส่วนผสมที่เตรียมมา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นมาออกแบบการทดลอง และทำการทดลองการเตรียมสไลม์จากส่วนผสมที่เตรียมมา และวิธีการทดลองที่ได้จากการสืบค้น ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนในแต่ละกลุ่มทำการสรุปและประเมินคำตอบที่ได้จากคิดแก้ปัญหาจากวิธีที่นักเรียนออกแบบการทดลองว่านักเรียนสามารถออกแบบสไลม์ที่มีความยืดหยุ่น ไม่เหนียวติดมือ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลที่ได้จากการแก้ปัญหา จากสถานการณ์ที่ครูจำลองขึ้น และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม และเปรียบเทียบคุณสมบัติ และความยืดหยุ่นของสไลม์ในแต่ละกลุ่ม

สถานการณ์ปัญหา : นักเรียนสามารถเตรียมพอลิเมอร์จากกิจกรรมสไลม์หรรษาได้อย่างไร โดยสไลม์ที่นักเรียนเตรียมต้องมีความยืดหยุ่นและไม่เหนียวติดมือ



ภาพที่ 4: สไลม์หรรษา

จากผลการวิเคราะห์ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 แสดงให้เห็นทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ เนื่องจากนักเรียนแต่ละกลุ่มคิดแก้ปัญหาจากวัสดุที่เตรียมมา เพื่อออกแบบการทดลองการทำสไลม์หรรษาที่มี

ส่วนผสมของสารเคมีที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สีโลม์ของแต่ละกลุ่มมีความยืดหยุ่นและคุณสมบัติแตกต่างกัน และไม่เหนียวติดมือ ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด แต่มีนักเรียนส่วนน้อยที่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาจากวัสดุที่เตรียมมา ส่งผลให้การออกแบบวิธีการทดลองในการทำโลม์หรรษา ไม่เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนด

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบและแนวทางแก้ไขการใช้ผลิตภัณฑ์จากพอลิเมอร์ โดยในวงจรนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากวงจรปฏิบัติการที่ 2 เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูได้จำลองสถานการณ์ปัญหา พอลิเมอร์รอบตัวเรา โดยเชื่อมโยงกับพอลิเมอร์ที่สามารถรีไซเคิลได้ เช่น รหัสของพลาสติกหมายเลข 1-7 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดสนใจและสามารถแยกชนิดของพลาสติกได้ ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาสุ่มพลาสติกหมายเลข 1-7 ในกล่องดำที่ครูเตรียมให้ เมื่อนักเรียนสุ่มได้พลาสติกหมายเลขใด ให้นักเรียนค้นหารหัสพลาสติกที่ระบุบนผลิตภัณฑ์หมายเลขนั้น และทำความเข้าใจกับชนิดของพลาสติกที่นักเรียนได้จากการสุ่ม ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษา ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน โดยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรหัสพลาสติกที่กลุ่มของนักเรียนได้จากการสุ่มจากกล่องดำเพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับชนิดพลาสติกที่ได้ และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพลาสติกนั้น ๆ ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้นมาสรุปลงในชิ้นงานที่ 3 เรื่อง พอลิเมอร์รอบตัว ระบุสมบัติของพลาสติกที่ได้รับมอบหมาย พร้อมยกตัวอย่างพลาสติกหมายเลขที่ได้รับ และการนำไปพลาสติกนั้นไปแปรรูปใหม่ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ จากนั้นนักเรียนในแต่ละกลุ่มทำการสรุปและประเมินคำตอบที่ได้จากสืบค้น และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลที่ได้จากการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูจำลองขึ้น โดยนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม และครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำคิดแก้ปัญหาจากกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายในแต่ละกลุ่ม และตรวจคำตอบจากกิจกรรม

สถานการณ์ปัญหา : นักเรียนสามารถระบุได้หรือไม่ว่า พลาสติกที่นักเรียนได้จากการสุ่มเป็นพลาสติกชนิดใด และสามารถนำชนิดพลาสติกที่นักเรียนได้จากการสุ่มมาแปรรูปใหม่ (recycle) ได้อย่างไร



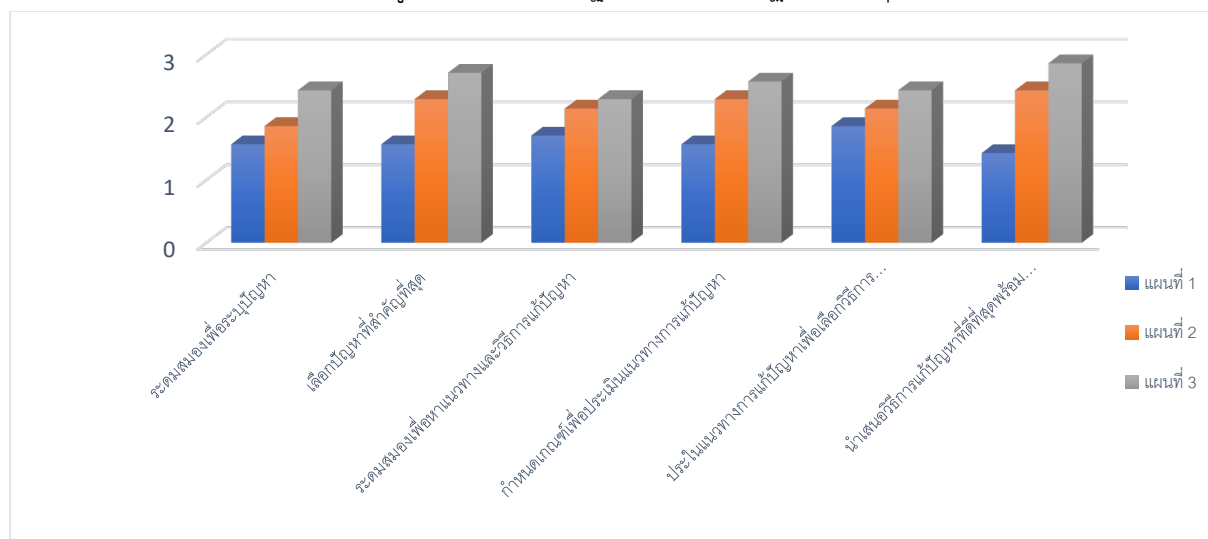
ภาพที่ 5: พอลิเมอร์รอบตัว

จากการวิเคราะห์ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ร่วมกับการสังเกตโดยครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และอาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู ได้ทำการสะท้อนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยนักเรียนทุกกลุ่มสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับรหัสพลาสติกที่แตกต่างกัน นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูล คุณสมบัติ การยกตัวอย่างพลาสติก และการนำไปแปรรูปใหม่ของพลาสติกหมายเลขที่ 1-7 ได้อย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ แนวทางการแก้ปัญหาไปเชื่อมโยงในชีวิตประจำวันได้

ตารางที่ 4: ตารางแสดงทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม

รายการประเมิน	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา					
	แผนที่ 1 แบบจำลองอะตอม		แผนที่ 2 พอลิเมอร์และสมบัติของพอลิเมอร์		แผนที่ 3 ผลกระทบของการใช้ผลิตภัณฑ์พอลิเมอร์	
	คะแนนเฉลี่ย	S.D	คะแนนเฉลี่ย	S.D	คะแนนเฉลี่ย	S.D
1. ระดมสมองเพื่อระบุปัญหา	1.57	0.53	1.86	0.38	2.43	0.53
2. เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุด	1.57	0.53	2.29	0.49	2.71	0.49
3. ระดมสมองเพื่อหาแนวทางและวิธีการ	1.71	0.49	2.14	0.38	2.29	0.49
4. กำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินแนวทางการแก้ปัญหา	1.57	0.53	2.29	0.49	2.57	0.53
5. ประเมินแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	1.86	0.38	2.14	0.38	2.43	0.53
6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อมแผนปฏิบัติการ	1.43	0.53	2.43	0.79	2.86	0.38
ค่าเฉลี่ย	1.62	0.50	2.19	0.48	2.55	0.49
ระดับทักษะในการแก้ปัญหา	ดี		ดี		ดีมาก	

แผนภูมิที่ 1: แผนภูมิแท่งแสดงพัฒนาการทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม



จากตารางที่ 4 และแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มจากวงจรปฏิบัติการรอบที่ 1 2 และ 3 สามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ นักเรียนสามารถแสดงการคิดเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มในรายวิชาเคมีสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning หรือ PBL) ร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสถานการณ์ให้นักเรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิม หรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ ด้วยเหตุผลนี้ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ควรเป็นห้องเรียนที่ผู้สอนเป็น

ผู้จัดการทุกสิ่งทุกอย่าง โดยนักเรียนเป็นฝ่ายรับ แต่ต้องให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ที่เกิดจากความรู้ ความเข้าใจของตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (ชาติชาย ม่วงปฐม, 2557) และมีงานวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ารูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ศิรินทรธรร โคตรสิงห์, 2556) จากงานวิจัยดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น ฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาในเรื่องของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งในการพัฒนาความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เป็นแนวทางหนึ่ง ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการคิดแก้ปัญหาในรายวิชาเคมีดีขึ้นตามลำดับ จากการจัดการ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มจากวงจรปฏิบัติการรอบที่ 1 2 และ 3 มีการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ดี ขึ้น นักเรียนสามารถแสดงการคิดเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและ ดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563) จากการจัดการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งแต่ละสถานการณ์ปัญหามุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะการ แก้ปัญหา ทำให้นักเรียนต้องใช้ความสามารถในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบ วิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถในการคิด แก้ปัญหา จะเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชิ้นงาน วิธีการหรือนวัตกรรมโดยใช้ความคิดที่แปลกใหม่หรือพัฒนา ต่อยอดจากของเดิมให้เหมาะสมต่อการใช้งานจริงเปรียบเทียบแหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงได้ประเมินผลกระทบของ ปัญหาโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมพิจารณาโครงสร้างเชิงระบบให้ครอบคลุมเพียงพอที่จะแก้ปัญหา สามารถสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหาของตนเองได้ และจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้

ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด พบว่าพัฒนาการความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิดมีพัฒนาการของความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา สูงขึ้นตามลำดับ (ศศิธร พงษ์โภคา, 2558) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการ คิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้มาป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โดยจัดการเรียนรู้ให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น รู้จักคิดปัญหาอย่างระบบ คิดแก้ปัญหา และเกิด การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานกับสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน เพื่อให้เป็นห้องเรียนแบบ “นักเรียนเป็น ศูนย์กลาง” หรือ “นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้” เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ใน ที่สุด (จตุภูมิ เขตจตุรัส, 2562) ซึ่งความสามารถในการคิดช่วยทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้สอนต้องมีการพัฒนาการสร้างสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน และเป็นประเด็นปัญหาที่สร้างความสนใจของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในเนื้อหากลุ่มสาระอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการปฏิบัติงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2562). *การวิจัยชั้นเรียน (Classroom Research)*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. <http://online.anyflip.com/frack/uxdt/mobile/index.html?fbclid=IwAR1OVlOudLdl1bqUJcRgJXNSMfO5sR7Np0iJBelQPmO2GaJ717SQ9Czrwvk>
- ชาติชาย ม่วงปทุม. (2557). *การทฤษฎีการเรียนรู้การสอน*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/17c59V53360FeV129B1K.pdf>
- นัฐกานต์ นามนิมิตรานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ในวิชาเคมีพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 26(3), 66-76.
- บุษวรรรช แซนปลี้ม. (2559). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/172G28y7Qr_1rG7g4Gf3Q.pdf
- ปราณี รัตนชูศรี. (2556). เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม โดยวิธีการสอนแบบการปฏิบัติงานกลุ่มนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาด. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อำนวยการวิทย*, 5(4), 521-528.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). *วิจัยชั้นเรียนเปลี่ยนครู* (พิมพ์ครั้งที่ 1). มูลนิธิสยามกัมมาจล. https://moocs.tsu.ac.th/pluginfile.php/170822/mod_resource/content/3/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%281%29.pdf
- ศรัลยา วงเอี่ยม. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 33(2), 49-56.

- ศศิธร พงษ์โกคา. (2558). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(2), 1223-1237.
- ศิขรินทร์ธาร โคตรสิงห์. (2556). การพัฒนารูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 11(2), 40-52.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. http://www.satit.mua.go.th/dataS/OHEC_document/201807121546.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หลักสูตรฐานสมรรถนะ*. CBE Thailand. <https://cbethailand.com/>
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *สมรรถนะที่ 4 การคิดขั้นสูง*. <http://www.mediafire.com/file/3u9fcbxa3kp4qbi/file?fbclid=IwA R19jq5LRR ZjWnabvbE72kT03tci5L9kHjff5as5LXT0wa4KtLGC3tdHT1c>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1686-file.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางพัฒนาสมรรถนะนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. 21 เซ็นจูรี่. <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1686-file.pdf>
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *ยุทธศาสตร์การคิดแก้ปัญหา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อุษา คงทอง. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์เทียนวัฒนา. http://acad.vru.ac.th/pdf-handbook/Hand_Teacher.pdf?fbclid=IwAR1jz6l_4 WGxcujM5dOUmcyDYRVfQVtT92YiSWH_GYuedVXwLxcSzG32W3A

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน
The Development of Competence in Critical Thinking of Matthayom 6 Students
in the Demonstration School, Khon Kaen University by Creativity-Based Learning

ชัยวัฒน์ ทากัว¹, สกาวเดือน ชาธรรม² และ ชญานิศวรร ธรรมภักศรันย์³

Chaiwat Thakua, Sakaoduen Sathum and Chayanit Thammaphaksaran

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน 5 วงจรปฏิบัติการ จำนวน 5 แผน 2) แบบประเมินงานเขียนเชิงวิพากษ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ วัดและประเมินผลจากแบบประเมินงานเขียนเชิงวิพากษ์ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ

พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถมีคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนเต็ม 15 คะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 5 อยู่ที่ 7.48 8.45 9.55 9.38 และ 9.45 คิดเป็นร้อยละ 49.89 56.33 63.67 62.56 และ 63 ตามลำดับ พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การกล่าวถึงการนิยามความหมายในมุมมองหรือรูปแบบลักษณะต่าง ๆ และยกตัวอย่างปรากฏการณ์ทางสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า หัวข้อเฉพาะที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์มีลักษณะเป็นโครงเรื่อง สอดคล้องกับงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์หลังโครงสร้างนิยม การพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ไม่สามารถแยกขาดกับบริบททางสังคมและการเมือง บรรยายภาศการจัดการเรียนรู้ต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เพื่อเปิดให้มีการปะทะสังสรรค์เกิดเป็นพื้นที่ความรู้ ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์จึงเป็นระบบการศึกษาแบบโลกวิสัย อุปสรรคต่อการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์คือการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การผลิตซ้ำแนวคิดเรื่องหนังสือเรียนหรือความรู้ชุดใดชุดหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการดึงนักเรียนออกจากห้องเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการทางพิธีกรรมของรัฐที่กระทำโดยสถานศึกษา เหล่านี้เป็นมรดกของการศึกษาแบบรัฐศาสนาและวัฒนธรรมทางความคิดในสังคมไทย

คำสำคัญ: การคิดเชิงวิพากษ์, การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน, การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³อาจารย์, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This research aimed to study the student's development of critical thinking by using creativity-based learning. The target audiences are the 30 Matthayom six students in the Demonstration School, Khon Kaen University. Instruments used were: (1) five teaching plans using creativity-based learning; (2) the form that assesses the ability of critical essays. The research design was the action research that collects, concludes, and discusses using the assessment form in each operating cycle.

Results indicated that the development of critical thinking ability had the average scores out of 15 respectively of the cycles 1st to 5th at 7.48, 8.45, 9.55, 9.38, and 9.45, with the percentage at 49.89, 56.33, 63.67, 62.56, and 63. The most noticeable development is the mention of Discourse and examples of social phenomena. In addition, Specific topics with plots contribute to the development of critical thinking abilities. These characteristics are consistent with post-structuralist academic work. The development of critical thinking is inseparable from social and political contexts. The atmosphere of learning management must be democratic to open up interaction to become a Knowledge Space. Therefore, the educational system for developing critical thinking is Secular Education System. The impediments to the development of critical thinking are learning management that is not democratic, reproduction of ideology that makes some textbooks or knowledge truth, and a school takes students out of the classroom to respond to the ceremonial requirements of the state. These impediments are the legacy of religious state education and thought culture in Thai society.

KEYWORDS: Critical Thinking, Creativity-Based Learning, Action Research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันดำเนินไปท่ามกลางข้อมูลข่าวสารจำนวนมากในสังคม ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นแพร่สะพัดไปยังทุกภูมิภาคและมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เนื่องจากมนุษย์สามารถส่งข่าวสารระหว่างกันได้ภายในระยะเวลาอันสั้นด้วยความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข้อมูลและสังคมโลกจึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น มนุษย์ต้องเลือกรับข้อมูลข่าวสาร คิดไตร่ตรอง คิดอย่างสุขุมรอบคอบ หรือเรียกว่า การคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับสถานการณ์ข้อมูลที่เป็นปัญหา ข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจหรือการสรุปเป็นข้อยุติอย่างสมเหตุสมผล (เขต ดอนประจักษ์, จีระพรรณ สุขศรีงาม, มยุรี ภารการ, และไพฑูรย์ สุขศรีงาม, 2556) การคิดเชิงวิพากษ์จึงซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา นอกจากนี้ หัวใจสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นศตวรรษแห่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือการมุ่งเน้นพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำมาตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (โชติกา วรณบุรี, 2561)

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีการระบุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดว่า รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง และเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีวิจารณญาณในการเลือกรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดูและนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถพูดแสดงทรรศนะโต้แย้ง โน้มน้าว และเสนอแนวคิดใหม่อย่างมีเหตุผล (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) กล่าวได้ว่า สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิพากษ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ (2546) กล่าวว่า “การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่น่าเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น เพื่อเปิดแนวทางการคิดออกสู่ทางต่าง ๆ ที่แตกต่าง อันนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผลมากกว่าข้ออ้างเดิม” สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้เสนอว่า กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์จะเกิดขึ้น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นเผชิญเหตุการณ์ เมื่อเผชิญเหตุการณ์ จะเกิดการรับรู้ที่ผิดไปจากปกติ ทำให้เปลี่ยนมุมมองหรือเกิดข้อโต้แย้ง 2) ชั้นประเมินสถานการณ์ว่าจะตอบสนองอย่างไร อาจเกิดได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) ยอมรับ ทำให้กระบวนการคิดยุติลง (2) ไม่ยอมรับ จะเป็นเหตุให้เกิดการคิดวิพากษ์ ซึ่งควรจะมีหลักอย่างพึงเชื่อ เมื่อใจไว้ก่อนและให้ป้อนคำถามซัดค้าน 3) ชั้นการพิจารณาวินิจฉัย เป็นการเริ่มยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จึงคิดวิพากษ์เพื่อพยายามที่จะหาทางอธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง 4) ชั้นการตรวจสอบและประเมินข้อมูล โดยประเมินและเลือกคำตอบที่เป็นไปได้ที่มีความสมเหตุสมผล ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) สอดคล้องกับความเป็นจริงเชื่อถือได้ กระบวนการคิดก็ยุติลง และ (2) ไม่เป็นความจริงโดยมีเหตุผลหักล้างที่ชัดเจน ก็จะทำให้เกิดมุมมองการคิดต่างไปจากเดิม 5) ชั้นการพัฒนาแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมเมื่อพบว่า เหตุการณ์นั้นไม่เป็นความจริงหรือเกิดความคิดที่ไม่ยอมรับ จะทำให้เกิดการคิดหาทางเลือกใหม่ 6) ชั้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ เมื่อมีทางเลือกใหม่จะส่งผลให้เกิดทัศนคติ สมมติฐาน โลกทัศน์และพฤติกรรมใหม่ ๆ ต่อเหตุการณ์นั้นจากคำตอบที่ค้นพบอย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้พบว่า มีวิธีวิทยาทางด้านมนุษยศาสตร์รูปแบบหนึ่งที่ศึกษาทางด้านภาษาและเกี่ยวข้องกับการวิพากษ์คือ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) วิธีวิทยาดังกล่าวได้บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ วิธีวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมเพื่อศึกษาประเด็นปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางมิชอบและการครอบงำทางความคิด การต่อต้านความไม่ถูกต้องนั้น อีกทั้งมองว่าวาทกรรมเป็นการกระทำทางสังคม และเน้นการนำผลการศึกษาวาทกรรมไปใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้น (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556 อ้างจาก Fairclough and Wodak, 1997; van Dijk, 2001) ธงชัย วินิจจะกุล (2562) ได้กล่าวถึงวาทกรรมว่า “ความรู้ใด ๆ ก็ตามหรือวาทกรรมหนึ่ง ๆ เปรียบเสมือนพลัง (force) นามธรรมที่ครอบครองพื้นที่หรือ “กินที่” ในขอบข่ายหนึ่ง การเกิดขึ้น สิ้นสุดลง หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของวาทกรรมหมายถึงการที่พื้นที่หรือขอบข่ายดังกล่าวถูกครอบครองด้วยวาทกรรม เป็นอิสระจากวาทกรรม หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดหรืออำนาจของวาทกรรมหนึ่ง ๆ เหนือพื้นที่นั้น ชีวิตทางสังคมของมนุษย์จึงเสมือนอวกาศที่เต็มไปด้วยพื้นที่เฉพาะย่อย ๆ จำนวนมากที่วาทกรรมต่าง ๆ ครอบครองอยู่ ปฏิบัติการของวาทกรรม หมายถึงภาวะที่พื้นที่เหล่านั้นมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ปะทะ, ประสาน, แชนท์, ต่อสู้แย่งชิงพื้นที่, ผนวกกัน, และขจัดออกจากพื้นที่เดิม เป็นต้น ดังนั้น วาทกรรมจึงมิใช่เพียงชั้นต่าง ๆ ของดินซึ่ง

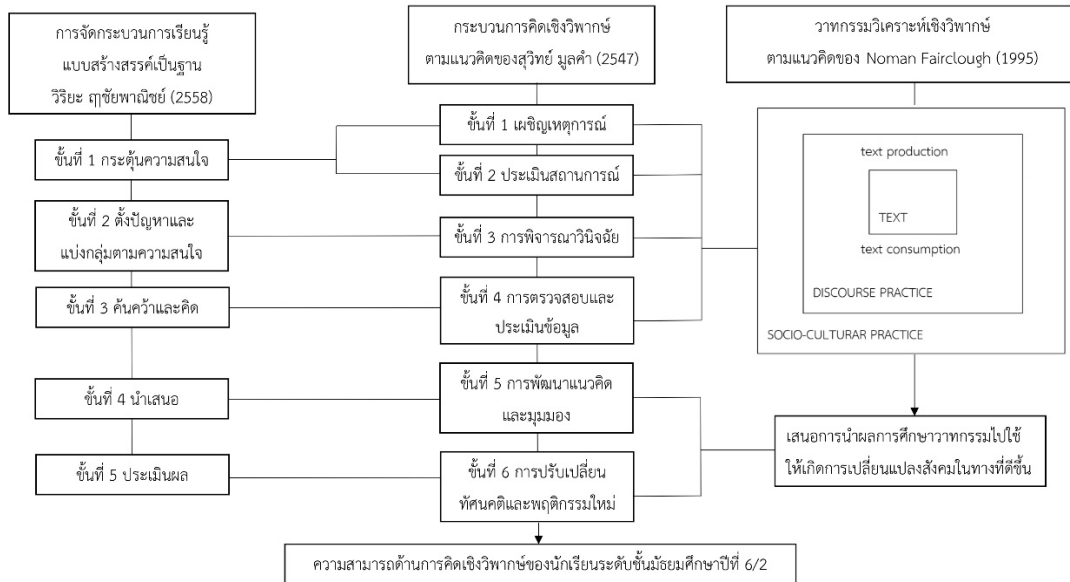
ตัดขวางจากหน้าดินลึกกลงไปแล้วจะเห็นเรียงเป็นชั้น ๆ ราวกับภาพสองมิติเท่านั้น แต่ว่าทกรรมเปรียบเสมือนสนามพลัง (force-field) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในอวกาศสามมิติ ปฏิบัติการทางวาทกรรม คือการเปิดเผยตัวตนออกมา เนื่องจากความสัมพันธ์ของสนามพลังดังกล่าวในแบบใดแบบหนึ่ง” ดังนั้น วาทกรรมหรือความรู้ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งคือ ขอบข่ายมโนทัศน์ การเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของขอบข่ายมโนทัศน์ ทั้งในรูปแบบที่มี อิทธิพลหรือไร้อิทธิพลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างเต็มรูปแบบ ตลอดจนปรับเปลี่ยนขนาดหรืออำนาจของขอบข่ายมโนทัศน์ โดยปฏิบัติการของวาทกรรม หมายถึง ภาวะที่พื้นที่เหล่านั้นมีปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบการปะทะสังสรรค์ทาง ความหมาย วาทกรรมจึงไม่ได้เป็นอิสระแยกขาดจากกันอย่างชัดเจน การปะทะสังสรรค์ของวาทกรรมนำไปสู่การ เปิดเผยขอบข่ายเรียกว่า ปฏิบัติการของวาทกรรม โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของวิธีวิทยาวาทกรรมวิเคราะห์เชิง วิพากษ์เข้ากับแนวคิดทฤษฎีการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้แนวทางการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ในการศึกษาทางด้าน ภาษามีความชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความคิดเป็นปัญหาของการศึกษาไทย ดังนี้ จุฑามาส โหยงไทย (2561) กล่าวไว้ว่า ผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนส่วนใหญ่ นักเรียนมีความสามารถในการคิดระดับสูง (Higher Order-Thinking) อยู่ในระดับต่ำ และจากการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย สำนักรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2550) พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและ มีวิสัยทัศน์มีคุณภาพมาตรฐาน ระดับดีน้อยที่สุด (ร้อยละ 11.80) จาก การสังเกตชั้นเรียนพบว่า กลุ่มเป้าหมายควรได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจาก ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่อยู่ในระดับที่ควรพัฒนา ให้สูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ อาทิ อังคณา บัวผัน (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดย ใช้กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์จากวรรณกรรมท้องถิ่น โดยนำกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย อีกทั้งใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนรู้ในทุกวงจรมีกิจกรรมการ อภิปรายกลุ่มและแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ส่วนพิชชากร บุรุษพัฒน์ และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพิพาทเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้กิจกรรมกลุ่มอภิปรายโต้แย้งในการจัดการเรียนรู้ และนำประเด็นปัญหาทาง สังคมมาใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึง เลือกลงใช้การจัดการเรียนรู้ที่มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกับการนำวรรณกรรมในภาษาไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประเด็นปัญหาทางสังคมมาใช้เป็นหัวข้อเฉพาะในการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏการศึกษาวิจัยเพื่อ พัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ซึ่งเป็นหนึ่งใน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active learning) ซึ่งพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ตลอดจนคิดสร้างสรรค์ มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2) ขั้นตั้งปัญหา และแบ่งกลุ่มตามความสนใจ 3) ขั้นค้นคว้าและคิด 4) ขั้นนำเสนอ และ 5) ขั้นประเมินผล (วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์, 2558)

นอกจากนี้ มงคล เรียงณรงค์ และลัดดา ศิลาน้อย (2558) ยังได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.50 เห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้



ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ อีกทั้งเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ในรูปแบบใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

พฤษภาคม 2565 – ธันวาคม 2565

วิธีการดำเนินวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

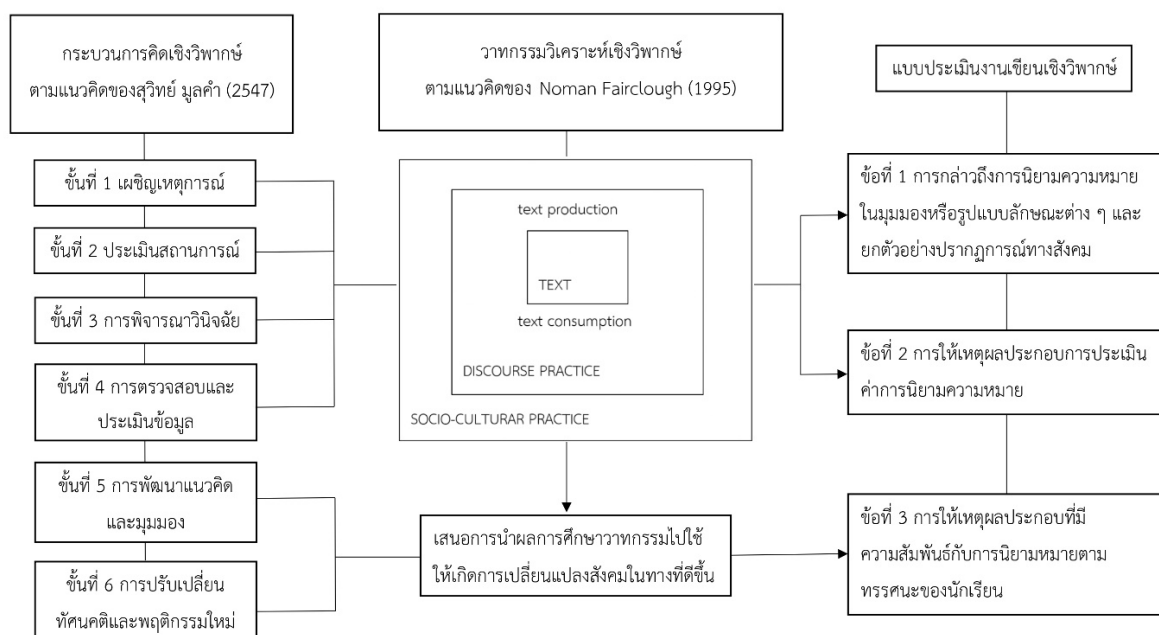
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามรูปแบบวงจร PAOR ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (P: Plan), ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (A: Act), ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตตรวจสอบผลจากการปฏิบัติ (O: Observe), และขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (R: Reflect) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการ ครูจัดการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี โดยทำความเข้าใจกับนักเรียนว่า ไม่ตัดสินความคิดของนักเรียนโดยใช้มาตรฐานแบบสัมบูรณ์นิยม (Absolutism) ซึ่งเชื่อว่า มีความคิดชุดหนึ่งเป็นสิ่งถูกต้องตายตัว โดยครูจะมุ่งประเมินโดยพิจารณาการให้เหตุผลประกอบความคิด เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 วงจรปฏิบัติการแล้ว ครูประเมินผลงานโดยใช้แบบประเมินงานเขียนเชิงวิพากษ์ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง
2. แบบประเมินงานเขียนเชิงวิพากษ์ สังเคราะห์จากแนวคิดกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ของสคูธีย์ คำมูล (2547) และวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Norman Fairclough (1995)



การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้ค่าทางสถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ มีค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	15	7.48	49.89	3.26
2	15	8.45	56.33	4.02
3	15	9.55	63.67	4.13
4	15	9.38	62.56	4.52
5	15	9.45	63	5.19

จากตาราง พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) มีคะแนนเฉลี่ยวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 5 อยู่ที่ร้อยละ 49.89 56.33 63.67 62.56 และ 63 ตามลำดับ ในประเด็นส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า เพิ่มขึ้นในทุกวงจร ผู้วิจัยเห็นว่า มีสาเหตุมาจากนักเรียนมีพัฒนาการที่ไม่เท่ากัน (จะกล่าว รายละเอียดไว้ในการจัดกลุ่มนักเรียนตามพัฒนาการ) นักเรียนที่มีพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีจะมีคะแนนที่สูงขึ้น ในขณะที่นักเรียนที่ไม่มีพัฒนาการจะมีคะแนนที่เท่าเดิมหรือลดลงในทุกวงจร ทำให้ค่าคะแนนของนักเรียนมีความ กระจายมากยิ่งขึ้นในทุกวงจร

ผู้วิจัยได้ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ ตามแบบประเมินงานเขียนเชิงวิพากษ์ มีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric)	คะแนน เต็ม (ร้อยละ)	คะแนนของวงจรปฏิบัติการที่ (ร้อยละ)				
		1	2	3	4	5
1) การกล่าวถึงการนิยามความหมายใน มุมมองหรือรูปแบบลักษณะต่าง ๆ และ ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ทางสังคม	6 (40)	2.13 (14.22)	3.93 (26.22)	4.80 (32)	4.53 (30.22)	4.40 (29.33)
2) การให้เหตุผลประกอบการประเมินค่า การนิยามความหมาย	4.5 (30)	2.55 (17)	1.90 (12.67)	2.30 (15.33)	2.15 (14.33)	2.40 (16)
3) การให้เหตุผลประกอบที่มีความสัมพันธ์กับ การนิยามความหมายตามทฤษฎีของนักเรียน	4.5 (30)	2.80 (18.67)	2.62 (17.44)	2.45 (16.33)	2.70 (18)	2.65 (17.67)
รวม	15 (100)	7.48 (49.89)	8.45 (56.33)	9.55 (63.67)	9.38 (62.56)	9.45 (63)

จากตาราง เมื่อนำผลแต่ละวงจรปฏิบัติการโดยใช้คะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เป็นฐานในการเปรียบเทียบ พบว่า การพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (ศึกษาศาสตร์) พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือเกณฑ์ข้อที่ 1) การกล่าวถึงการนิยามความหมายในมุมมองหรือรูปแบบลักษณะต่าง ๆ และยกตัวอย่างปรากฏการณ์ทางสังคม โดยมีคะแนน 2.13 3.93 4.80 4.53 และ 4.40 จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน คิดเป็นร้อยละของคะแนนทั้งหมดที่ 14.22 26.22 32 30.22 และ 29.33 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนนักเรียนเป็นรายบุคคลของแต่ละวงจรปฏิบัติการโดยใช้คะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เป็นฐานแล้ว ผู้วิจัยสามารถจำแนกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นักเรียนที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

1) นักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ถึง 5 สูงกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 ทุกวงจร มีรายละเอียด ดังนี้

นักเรียนคนที่	คะแนนงานเขียนเชิงวิพากษ์ของวงจรปฏิบัติการที่				
	1	2	3	4	5
1	9.50	12.00	13.00	12.00	12.00
2	8.00	11.00	12.00	10.50	15.00
3	8.00	10.50	10.50	12.00	12.00
4	5.00	8.50	10.50	12.00	8.00
5	8.00	15.00	15.00	13.50	15.00
6	10.00	10.50	12.00	13.50	12.00
7	6.50	8.50	12.00	10.00	12.00
8	5.00	10.00	12.00	12.00	12.00
9	9.50	10.00	12.00	12.00	12.00
10	8.00	10.00	10.00	10.50	10.50
11	8.00	8.50	9.00	10.50	10.50
12	0.00	15.00	12.00	12.00	15.00
13	8.00	12.00	10.50	10.50	9.00
คะแนนเฉลี่ย	7.19	10.88	11.58	11.62	11.92
ร้อยละ	47.95	72.56	77.18	77.44	79.49
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.65	2.16	1.51	1.14	2.17

จากตาราง นักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวน 13 คน จากจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 หากพิจารณาค่าร้อยละของคะแนนงานเขียนเชิงวิพากษ์ของแต่ละวงจรที่มีค่าคะแนนเป็น 47.95, 72.56, 77.18, 77.44, และ 79.49 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีพัฒนาการของความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์จากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานทั้ง 5 วงจรปฏิบัติการ หากพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าเป็น

2.65, 2.16, 1.51, 1.14, และ 2.17 พบว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 2-5 4 มีค่าต่ำกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงวิพากษ์จนมีความสามารถในระดับที่ใกล้เคียงกัน

2) นักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ถึง 5 สูงกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 บางวงจรมีรายละเอียด ดังนี้

นักเรียนคนที่	คะแนนงานเขียนเชิงวิพากษ์ของวงจรปฏิบัติการที่				
	1	2	3	4	5
1	11.50	12.00	12.00	10.50	12.00
2	5.00	10.50	12.00	12.00	0.00
3	8.00	6.50	12.00	12.00	12.00
4	9.50	8.50	12.00	13.50	13.50
5	5.00	8.00	8.00	0.00	0.00
6	9.50	6.50	12.00	12.00	12.00
7	11.00	10.00	12.00	13.50	15.00
8	11.00	6.50	12.00	12.00	15.00
9	8.00	9.00	8.00	10.50	12.00
10	10.00	6.50	9.00	8.00	10.50
11	8.00	12.00	9.00	8.00	10.50
12	8.00	9.00	9.00	8.00	8.00
คะแนนเฉลี่ย	8.71	8.75	10.58	10.00	10.04
ร้อยละ	58.06	58.33	70.56	66.67	66.94
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.15	2.06	1.78	3.73	5.07

จากตาราง นักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวน 12 คน จากจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 40 หากพิจารณาค่าร้อยละของคะแนนงานเขียนเชิงวิพากษ์ของแต่ละวงจรที่มีค่าคะแนนเป็น 58.06, 58.33, 70.56, 66.67, และ 66.94 โดยคะแนนวงจรปฏิบัติการที่ 2-5 สูงกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านคิดเชิงวิพากษ์ หากพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าเป็น 2.15, 2.06, 1.78, 3.73, และ 5.07 เห็นได้ว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 มีค่าลดลงน้อยกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มนี้มีพัฒนาการด้านการคิดเชิงวิพากษ์จนมีความสามารถในระดับที่ใกล้เคียงกัน ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 4 และ 5 มีค่าเพิ่มขึ้นมากกว่าวงจรปฏิบัติการที่ 1 เนื่องจากนักเรียนไม่ส่งชิ้นงานเขียนเชิงวิพากษ์ในวงจรปฏิบัติการที่ 4 จำนวน 1 คน และ วงจรปฏิบัติการที่ 5 จำนวน 2 คน

2) นักเรียนที่ไม่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ มีคะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ถึง 5 น้อยกว่าหรือเท่ากับ คะแนนในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ทุกวงจร มีรายละเอียด ดังนี้

นักเรียนคนที่	คะแนนงานเขียนเชิงวิพากษ์ของวงจรถับปฏิบัติกรที่				
	1	2	3	4	5
1	8.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	13.50	7.00	9.00	10.50	8.00
3	5.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
คะแนนเฉลี่ย	5.30	1.40	1.80	2.10	1.60
ร้อยละ	35.33	9.33	12.00	14.00	10.67
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5.72	3.13	4.02	4.70	3.58

จากตาราง นักเรียนกลุ่มนี้มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดยนักเรียนที่ส่งงานเขียนเชิงวิพากษ์และมีคะแนนน้อยกว่าวงจรถับปฏิบัติกรที่ 1 จำนวน 1 คน นักเรียนที่ส่งงานเขียนเชิงวิพากษ์ในวงจรถับปฏิบัติกรที่ 1 เพียงวงจรถับปฏิบัติกรเดียว จำนวน 2 คน และนักเรียนที่ไม่ส่งงานเขียนเชิงวิพากษ์ทุกวงจรถับปฏิบัติกรจำนวน 2 คน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลผ่านชิ้นงานได้ ตลอดจนไม่ส่งชิ้นงานเพื่อรับการประเมินความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ อาจมีสาเหตุมาจากจากการจัดการเรียนการสอนหรือหัวข้อเฉพาะที่ใช้ในการวิพากษ์ไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ตลอดจนอิทธิพลจากภายนอกห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการทางพิธีกรรมของรัฐที่กระทำโดยสถานศึกษา การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ฯลฯ

ภายหลังจากการจำแนกกลุ่มนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า หัวข้อเฉพาะที่นำมาใช้ในการวิพากษ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

วงจรถับปฏิบัติกรที่	หัวข้อเฉพาะที่นำมาใช้ในการวิพากษ์	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
1	ตัวละครในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา	7.48	49.89
2	สังคมในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา	8.45	56.33
3	วรรณกรรมสามก๊ก	9.55	63.67
4	วรรณคดี	9.38	62.56
5	ภาษาไทย	9.45	63

จากตารางพบว่า หัวข้อเฉพาะที่นำมาใช้ในการวิพากษ์ “วรรณกรรมสามก๊ก” ของวงจรถับปฏิบัติกรที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด โดยหัวข้อเฉพาะดังกล่าวมีลักษณะที่เห็นโครงเรื่อง (Plot) ได้อย่างชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า ประเด็นที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์คือประเด็นที่มีโครงเรื่องชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งโครงเรื่องของ “วรรณกรรมสามก๊ก” สามารถวิเคราะห์ได้เป็นโครงเรื่องวรรณกรรม หัวข้อเฉพาะที่นำมาใช้ในการวิพากษ์ดังกล่าวแตกต่างจากวงจรถับปฏิบัติกรที่ 1 และ 2 ที่หัวข้อเฉพาะที่ใช้ในการวิพากษ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ

วรรณกรรม อีกทั้งมีความแตกต่างกับวงจรปฏิบัติการที่ 4 และ 5 ที่หัวข้อเฉพาะที่ใช้ในการวิพากษ์ไม่ได้มีโครงเรื่องภายในหัวข้อวิพากษ์ แต่ต้องอาศัยเรื่องเล่า (narrative) ที่แวดล้อมใช้ในการวิพากษ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับบทสนทนาทางการเมืองต่อสิ่งนั้น เช่น การวิพากษ์ในหัวข้อ “ภาษาไทย” ซึ่งอาจพบการสร้างเรื่องเล่าด้วยมีบทสนทนาทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมว่า ภาษาไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นมรดกจากสถาบันพระมหากษัตริย์ สมควรแก่การรักษาไว้ไม่ให้ผิดเพี้ยนจากโบราณกาล ฯลฯ กล่าวโดยสรุปได้ว่า หัวข้อเฉพาะที่ใช้ในการวิพากษ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ที่สุดคือหัวข้อที่มีโครงเรื่อง

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนได้ กล่าวคือ ในขั้นกระตุ้นความสนใจ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัยต่อวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเฉพาะในการวิพากษ์และปรากฏที่เกิดขึ้นในสังคม จากนั้นในขั้นตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ นักเรียนได้ตั้งปัญหาเกี่ยวกับวาทกรรมเหล่านั้น แล้วจับกลุ่มตามความสนใจเพื่อร่วมกันวิเคราะห์วาทกรรม นำไปสู่ขั้นค้นคว้าและคิดซึ่ง นักเรียนได้วิเคราะห์วาทกรรม เกิดการอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มถือเป็นการปะทะสังสรรค์ของพื้นที่ความรู้โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม จากนั้นในขั้นนำเสนอ นักเรียนได้นำเสนอผลการศึกษาของแต่ละกลุ่มให้กับทุกคนในห้องเรียนถือเป็นการปะทะสังสรรค์ของพื้นที่ความรู้อีกครั้งหนึ่ง และในขั้นประเมินผล นักเรียนได้นำเสนอแนวคิดของตนเองผ่านการสร้างสรรค์เป็นงานเขียนเชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนได้ เนื่องจากมีการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อค้นคว้าเป็นกลุ่มตามสนใจ อีกทั้งช่วยให้นักเรียนตรวจสอบความรู้หรือความเชื่อที่มีอยู่เดิมโดยอาศัยการปะทะของพื้นที่ความรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มและการนำเสนอ นำไปสู่การนำเสนอแนวคิดของตนเองอย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น สอดคล้องกับ มงคล เรียงณรงค์ และรัตดา ศิลาน้อย (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานคือการสอนที่เป็นกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ กระตุ้นให้เกิดทักษะ การคิด ทักษะการนำเสนอ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอย่างสร้างสรรค์

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า หัวข้อเฉพาะที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์มีลักษณะเป็นโครงเรื่อง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องและมีจุดร่วมกันกับงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์หลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) เช่น วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์โดยอาศัยการวิพากษ์โครงเรื่อง ธงชัย วินิจจะกุล (2562) เสนอว่า การวิจารณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือการตรวจสอบองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์มิใช่การตรวจสอบว่ามีหลักฐานหรือไม่ใช่หลักฐานอย่างไร มิใช่แค่ตรวจสอบวิจารณ์การตีความ การใช้ทฤษฎี การให้เหตุผลและคำอธิบาย แต่เราสามารถตรวจสอบวิจารณ์ว่าความรู้นั้น ๆ เรื่องราว นั้น ๆ มีที่มาจากโครงเรื่องและลำดับเหตุการณ์อย่างไร โครงเรื่องและลำดับเหตุการณ์นั้นสมเหตุสมผล น่าเชื่อถือหรือไม่ มีปัญหาหรือข้ออ่อนตรงไหน กำเนิดจุดเริ่ม-กลาง-จบ สมเหตุสมผลไหม และถึงที่สุดเราอาจตั้งคำถามว่า สามารถมีโครงเรื่องแบบอื่นหรือจุดเริ่มและจบแบบอื่นที่ก่อให้เกิดความหมายและเรื่องราวที่ต่างไปจากเดิมหรือไม่

3. จากงานเขียนเชิงวิพากษ์ของนักเรียนปรากฏประเด็นส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางปรัชญาแบบมนุษยนิยม สตรีนิยม และสังคมนิยม ตลอดจนความสนใจในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และการเมือง ดังนั้น การพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ไม่อาจแยกขาดกับบริบททางสังคมและการเมือง ครูต้องเท่าทันเหตุการณ์ในสังคมและต้องจัดบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ไม่ตัดสินความผิดถูกต่อความคิดนักเรียนซึ่งเป็นการ

สถาปนาความรู้บรรทัดฐานหรือกรอบสังขธรรม โดยครูต้องเรียกร้องให้นักเรียนสร้างเหตุผลอย่างสมเหตุสมผล นำไปสู่การปะทะสังสรรค์เป็นพื้นที่ความรู้ สอดคล้องกับ Peter McLaren (1998) เสนอว่า การเรียนการสอนเชิงวิพากษ์ต้องสะท้อนให้เห็นการครอบงำทางความคิดต่อสังคม ทำทนายวิธิตัดเรื่องเหตุผล ซึ่งให้เห็นความรู้ที่ครอบงำอยู่จะทำให้การนิยามความหมาย การแสวงหาความรู้ การถอดรหัสทางสังคมเป็นไปตามที่เจ้าของความรู้ต้องการ อีกทั้งใส่ใจเรื่องความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. แม้ประเด็นส่วนใหญ่ที่ปรากฏในงานเขียนเชิงวิพากษ์ของนักเรียนจัดอยู่ในกลุ่มมโนทัศน์ทางการเมืองฝ่ายซ้าย แต่ก็ไม่ได้มีแนวคิดหรือมุมมองที่มีความแตกต่างหลากหลายมากนัก อีกทั้งมีสำนึกว่า ความคิดของตนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ผู้วิจัยเห็นว่า สภาวะดังกล่าวเป็นมรดกของการศึกษาแบบรัฐศาสนาร่วมกับวัฒนธรรมทางความคิดในสังคมไทยแบบเดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด กล่าวคือ การศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความเกี่ยวพันกับศาสนา ตั้งแต่การจัดการเรียนการสอนโดยวัดของศาสนาพุทธในอดีต โดยมีครูผู้สอนเป็นพระสงฆ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์ ความศักดิ์สิทธิ์ในตัวครูผู้สอนยังคงเป็นมรดกตกทอดในระบบการศึกษาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านพิธีกรรมไหว้ครูซึ่งกระทำโดยสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการทางพิธีกรรมของรัฐ ความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวบังคับให้ครูและนักเรียนมีสำนึกว่า “คำสอนของครูเป็นบรรทัดฐานที่ถูกต้อง” ซึ่งเป็นสำนึกเดียวกันกับสำนึกที่ปรากฏในงานเขียนเชิงวิพากษ์ซึ่งมองว่าความรู้ชุดใดชุดหนึ่งคือสิ่งถูกต้อง ลักษณะนี้จึงเป็นมรดกของการศึกษาแบบรัฐศาสนา โดยมีปฏิบัติการทางวาทกรรมร่วมกับที่วัฒนธรรมทางความคิดในสังคมไทยแบบเดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เน้นย้ำให้เชื่อว่า ความรู้ที่มีอยู่ก่อนหน้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องพึงกระทำและปฏิบัติตาม สอดคล้องกับมิเชล พูโกต์ (2558) เสนอว่า โรงเรียนมีระเบียบวินัยโดยรับแบบแผนจากอารามนักบวชในเรื่องการจัดการเวลา เรียบเรียงและควบคุมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยโรงเรียนได้ดัดแปลงขอย่อยตารางเวลามากขึ้นและมีกิจกรรมที่ถูกตีกรอบอย่างถี่ยิบด้วยคำสั่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม อีกทั้งแนวคิดที่ว่าด้วย “หลักสูตร” ที่ประคับประคองเด็กไปจนถึงจุดสิ้นสุดและฝึกฝนซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ปรากฏครั้งแรกในกลุ่มนักบวช “ภารดรแห่งชีวิตร่วมกัน” ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากรุสเบริกและลัทธิรหัสธรรมแห่งลุ่มแม่น้ำไรน์ แนวคิดที่ว่าด้วยปรมาจารย์ผู้นำทางไปสู่ความสมบูรณ์แบบได้ถูกดัดแปลงให้เป็นความสมบูรณ์แบบของนักเรียนซึ่งครูใช้อำนาจบังคับให้เกิดขึ้น การฝึกฝนกรรมฐานที่เคร่งครัดได้ปรับเปลี่ยนเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน การฝึกฝนร่วมกันเพื่อบรรลุพันบาปได้ปรับเปลี่ยนเป็นการแข่งขันอยู่ตลอดเวลาของปัจเจกบุคคลซึ่งถูกจัดระดับด้วยการเปรียบเทียบ นำไปสู่การสร้างความถนัดเฉพาะตัวของปัจเจกบุคคล แต่ก็สร้างประโยชน์ร่วมกัน การฝึกฝนดังกล่าวเป็นเครื่องมือใช้ควบคุมมนุษย์ผ่านเวลาที่ได้จัดไว้อย่างมีระเบียบ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ต้องเป็นระบบการศึกษาแบบโลกวิสัย (Secular Education) กล่าวคือ นำสัญลักษณ์และพิธีกรรมของสถาบันที่มีลักษณะเป็นศาสนาซึ่งบงการร่างกายและสำนึกออกจากระบบการศึกษาของฆราวาสทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์มีคะแนนเฉลี่ยวงจรรปฏิบัติการที่ 1 ถึง 5 อยู่ที่ร้อยละ 49.89 56.33 63.67 62.56 และ 63 ตามลำดับ เห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานสามารถพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนได้ นอกจากนี้ หัวข้อเฉพาะที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์มีลักษณะเป็นโครงเรื่อง สอดคล้องกับงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์หลังโครงสร้างนิยม การจัดการเรียนรู้ไม่สามารถแยกขาดกับบริบททางสังคมและการเมือง บรรยากาศการเรียนรู้ต้องเป็นประชาธิปไตย เปิดให้มีการปะทะ

สังสรรค์เกิดเป็นพื้นที่ความรู้ และระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ต้องเป็นระบบการศึกษาแบบโลกวิสัย
อุปสรรคต่อการพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์คือการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การผลิตซ้ำแนวคิด
เรื่องหนังสือเรียนหรือความรู้ชุดใดชุดหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และสถานศึกษาตักนักเรียนออกจากห้องเรียนเพื่อ
ตอบสนองความต้องการทางพิธีกรรมของรัฐ ซึ่งเป็นมรดกของการศึกษาแบบรัฐศาสนาและวัฒนธรรมทางความคิดใน
สังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์โดย
อาศัยแนวคิดสำนักหลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism)

1.2 ในการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เน้นการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนและ
โต้แย้งอย่างสมเหตุสมผล และไม่ผลิตซ้ำแนวคิดเรื่องหนังสือเรียนหรือความรู้ชุดใดชุดหนึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

1.3 หัวข้อเฉพาะที่ใช้ในการวิพากษ์ควรมีลักษณะของความหมายแบบโครงสร้าง เช่น วรรณกรรม การเล่า
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไปด้วย
เกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ระดับความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ สังกัดโรงเรียนที่แตกต่าง ดัชนี
ประชาธิปไตยของประเทศที่มีความแตกต่าง ฯลฯ อาจแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถ
ด้านการคิดเชิงวิพากษ์ที่แตกต่างกัน ทั้งจากปัจจัยภายในของนักเรียนและปัจจัยภายนอกทางด้านระบบการศึกษา
สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2546). *การคิดเชิงวิพากษ์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชัคเชสมิเดีย.

เขต ดอนประจำ, จีระพรรณ สุขศรีงาม, มยุรี ภารการ, และไพฑูริย์ สุขศรีงาม. (2556). การเปรียบเทียบผลการเรียน
ประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนปกติ
ที่มีต่อความสามารถในการโต้แย้งและการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มี
ผลการเรียนวิทยาศาสตร์ต่างกัน. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 10(47), 179-190.

จุฑามาส โหยงไทย. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์กับศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(2), 344-356.

โชติกา วรรณบุรี. (2561). สภาวะการศึกษาไทย ปี2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ไทยแลนด์
4.0. *วารสารการศึกษาไทย*, 15(142), 7-11.

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2562). *ออกนอกขอบประวัติศาสตร์ไทย*. ฟ้ายเดียวกัน.
- พิชชากร บุรุษพัฒน์, และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพิพาทเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(1), 127-141.
- มงคล เรียงณรงค์, และลัดดา ศิลาน้อย. (2558). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส 21103 สังคมศึกษา 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(4), 141-148
- มิแช็ล ฟุโกต์. (2558). *ร่างกายใต้บังคับการ* [Les corps dociles] (ทองกร โภคธรรม, แปล; พิมพ์ครั้งที่ 3). คบไฟ. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 1975).
- อังคณา บัวผัน. (2554). *การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์จากวรรณกรรมท้องถิ่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Arnold.
- McLaren, P. (1998). Revolutionary pedagogy in post revolutionary times: Rethinking the political economy of critical education. *Educational Philosophy and Theory*. (48)4, 431-462.

บทบาทผู้สอนกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal

The Roles of Teachers and Thai Language Learning Management in the Next Normal Era

พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า¹

Phrapalad Sathaporn Suthanawutthi (Poompao)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของครูผู้สอน และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal พบว่า บทบาทของครูผู้สอนในยุค Next Normal ประกอบด้วย 1) ครูต้องเป็นมากกว่าผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2) ครูต้องสอนให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ 3) ครูต้องใช้แพลตฟอร์มสนับสนุนระบบการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน 4) ครูต้องมีทักษะทางเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต และ 5) ครูต้องเป็น “ผู้ก่อการ” เพื่อปิดช่องว่างการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ KN ENJOY MODEL เป็นรูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Enjoy Classroom การสร้างบรรยากาศห้องเรียน 2) Enjoy Learning การเรียนรู้ที่เน้นความสนุกสนาน 3) Enjoy Conclusion การสรุปองค์ความรู้ 4) Enjoy Creation การสร้างสรรค์ผลงาน 5) Enjoy Reporting การสื่อสารและนำเสนอผลการเรียนรู้ และ 6) Enjoy Feedback การสะท้อนกลับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นระบบขั้นตอน จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal มีทิศทางไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ: ยุค Next Normal, บทบาทผู้สอน, การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย,

ABSTRACT

This article aims to present the roles of teachers and Thai language learning management in the Next Normal era. It was found that the roles of teachers in the Next Normal era consisted of five main aspects: 1) teachers must be more than facilitators of learning. 2) teachers must be able to teach comprehensively about real life. 3) teachers must use platforms to support sustainable teacher development systems. 4) teachers must possess current and future technological skills, and 5) teachers must be “promoters” to close the learning gaps of learners. As for the management of Thai language learning in the Next Normal era, it was found that the KN ENJOY MODEL, a learning model that offers a new way of learning life with happiness. It consists of 6 steps: 1) *Enjoy Classroom*: creating a classroom atmosphere 2) *Enjoy Learning*: learning that emphasizes fun 3) *Enjoy Conclusion*:

¹วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: Sathaporn@mcu.ac.th

summarizing knowledge 4) *Enjoy Creation*: creating works 5) *Enjoy Reporting*: communicating and presenting learning outcomes, and 6) *Enjoy Feedback*: reflection on learners' learning with a systematic learning model. It will help Thai language learning management in the Next Normal era to move towards its goal and achieve further success.

KEYWORDS: The Next Normal Era, Roles of Teacher, Thai Language Learning Management

บทนำ

บทบาทผู้สอนและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุค Next Normal เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้สอนที่ต้องพัฒนาให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย และให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งในบทบาทการทำหน้าที่ของผู้สอนภาษาไทยในระดับชั้นต่าง ๆ และการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จึงนับว่าเป็นความท้าทายในการปรับตัวของผู้ทำหน้าที่ในการสอนเป็นอย่างมาก แม้ว่าครูผู้สอนอาจจะมีความคุ้นชินกับบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนเมื่อช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ผ่านมา หรือสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมสถานการณ์เดิม เรียนรู้วิถีการใช้ชีวิตแบบใหม่หลังโควิด 19 หรือที่เรียกว่า New Normal นั้นเอง

รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด 19 ที่มุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก ทำให้การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อช่วยอำนวยความสะดวก ให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในสถานที่ตั้งได้ โรงเรียนจึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมของโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน โดยยึดหลักที่ว่า “โรงเรียนหยุดเรียนที่โรงเรียน แต่นักเรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้อย่างทั่วถึงเสมอภาค และเต็มตามศักยภาพ” รูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นให้เราได้พบเห็นอย่างหลากหลาย เช่น On-line, On-hand, On-air, On-demand หรือรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ในส่วนของครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น ต่างก็ต้องมีความพยายามในการแสวงหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำคัญรอบด้าน คือการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด และการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถ และรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุควิถีถัดไป หรือ Next Normal หลังโควิด 19 ที่เกิดขึ้นในอนาคตเป็นเรื่องที่ไม่สามารถล่วงรู้หรือตัดสินใจได้โดยเร็ว แต่ถ้าหากครูผู้สอนภาษาไทยมีการเตรียมความพร้อมที่ดี มีความกระตือรือร้นในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และรู้จักเลือกใช้รูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ผู้เขียนจึงได้ศึกษาข้อมูลจากนักวิชาการ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อต้องการนำเสนอบทบาทของครูผู้สอน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุค Next Normal เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ บทบาทการทำหน้าที่ การออกแบบและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย การร่วมมือร่วมพลังการเรียนรู้ระหว่างครูและผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สอนและผู้เรียนต่อไป

Next Normal คืออะไร

ความหมายของ Next Normal

“Next Normal” หรือ ชีวิตวิถีถัดไป คือการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของประชาชนทุกเพศทุกวัย หลังจากที่ได้ปรับตัวกับสถานการณ์โควิด 19 เพื่อความอยู่รอด จนเกิดความคุ้นชิน ทั้งวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร และวิถีปฏิบัติ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (เสกสันต์ พันธุ์บุญมี, 2565: ออนไลน์)

Next Normal หรือ “วิถีธุรกิจในยุคใหม่” คือบริบทการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของผู้คนในสังคม ความพร้อมที่จะก้าวไปกับความปกติใหม่ โดยประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการจัดการ ซึ่งธุรกิจจะเปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมผู้ซื้อที่เปลี่ยนแปลงไป หลังจากคุ้นชินและถูกบังคับให้ปรับตัวกับการระบาดของไวรัสโควิด 19 โดย Next Normal จะเอื้ออำนวยต่อผู้ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Smart SME, 2563: ออนไลน์)

Next Normal หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม รูปแบบการดำเนินงานขององค์กร เพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสังคม ด้านธุรกิจ ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ภายหลังจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โควิด 19 (รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2564,2564: ออนไลน์)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า Next Normal คือ ชีวิตวิถีถัดไป เป็นการมีชีวิตในรูปแบบใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม คือ วิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร และวิถีปฏิบัติ เพื่อให้สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน

รูปแบบการใช้ชีวิตในยุค Next Normal

การดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลกหลังผ่านพ้นจากวิกฤติโควิด 19 พฤติกรรมและทัศนคติของการดำรงชีวิตจะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป จะมุ่งเน้นเรื่องความสะดวกสบาย รวดเร็ว มีความปลอดภัยด้านสุขอนามัย โดยเฉพาะการเปิดรับเทคโนโลยี การบริการดิจิทัลใหม่ ๆ การเข้าถึงแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ศึกษาเทรนด์การใช้ชีวิตในยุค Next Normal ที่จะเริ่มขยายตัวในวงกว้างที่จะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและระบบเศรษฐกิจในอนาคต ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563: ออนไลน์)

1. Stay-at-home Economy สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลกเปลี่ยนไป “บ้าน” จึงไม่ได้เป็นแค่ “ที่อยู่อาศัย” แต่ยังคงกลายเป็นออฟฟิศ ห้องประชุม ฟิตเนส หรือแม้กระทั่งโรงภาพยนตร์ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้งานผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างสะดวกสบาย เทรนด์ดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า stay-at-home economy เช่น การพบปะสังสรรค์ผ่านแอปพลิเคชัน ธุรกิจ e-commerce บริการจัดส่งอาหารถึงบ้าน และเทคโนโลยีการช้อปปิ้งผ่านประสบการณ์เสมือนจริง (virtual reality)

2. Touchless Society การดำเนินชีวิตในโลกยุค next normal จะมุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัยเป็นสำคัญ เทคโนโลยีจึงถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อ “ลดการสัมผัส” ตัวอย่างเช่น ระบบการจัดส่งสินค้าแบบ non-contact delivery โดยจะวางพัสดุลงในภาชนะหรือสถานที่ที่ลูกค้ากำหนดไว้ล่วงหน้า ประตูที่มีเซ็นเซอร์เปิด - ปิดอัตโนมัติในพื้นที่สาธารณะ รูปแบบการจ่ายเงินแบบ e-payment หรือแนวคิดการออกแบบพื้นที่ธุรกิจที่สามารถให้บริการลูกค้าแบบปราศจากการสัมผัสใด ๆ แต่จะใช้เทคโนโลยีการสั่งงานด้วยเสียง (voice recognition) หรือจำลองโลกเสมือนจริง (augmented reality) แทน

3. Regenerative Organic ประเด็นเรื่องความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถือเป็นหัวใจสำคัญของโลกยุค next normal ดังนั้น เทรนด์หนึ่งที่จะฉายภาพชัดขึ้นเรื่อย ๆ คือ มาตรฐานสินค้าเกษตรที่เรียกว่า “regenerative organic” ซึ่งไม่เพียงต้องปลอดสารพิษและปราศจากการใช้เมล็ดพันธุ์ดัดแปลงเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงมาตรฐาน คุณภาพดิน การคุ้มครองสัตว์ คุณภาพชีวิตเกษตรกร ความยุติธรรมด้านค่าแรง รวมถึงระบบฟาร์มที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

The Next Normal กับปัจจัยพื้นฐาน 10 ประการ

การดำเนินชีวิตในยุควิถีถัดไป Next Normal จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิต โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563: ออนไลน์)

1. อาหาร: เน้นการกินอย่างยั่งยืนที่ทั้งดีต่อสุขภาพและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาวรูปแบบการบริโภคอาหารสไตล์ plant forward เน้นส่วนผสมที่เป็นผักผลไม้ธัญพืชต่าง ๆ หรือเนื้อสัตว์ทางเลือก plant based meat จะได้รับความนิยมขยายเป็นวงกว้าง

2. เงิน: คนไทยจะหันมาจับจ่ายผ่าน e-payment กันมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาทั้งในรูปแบบ e-money card payment และ Internet & mobile banking เพื่อชำระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคการซื้อสินค้า e-comm รวมถึงชำระค่าโฆษณาผ่านการทำการตลาดในช่องทางโซเชียลมีเดีย e-commerce

3. ที่อยู่อาศัย: smart home ที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยให้เราสามารถใช้งาน End ฟังก์ชันต่าง ๆ ในบ้านได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัยจะกลายเป็นเรื่องพื้นฐานการสั่งเปิด-ปิดไฟและเครื่องปรับอากาศจะทำได้ง่าย ๆ ผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ (home automation)

4. เครื่องนุ่งห่ม: นอกจากจะต้องตอบสนองด้านความสวยงามสะท้อนภาพลักษณ์ของผู้สวมใส่แล้ว แบรินด์ต่าง ๆ ยังให้คุณค่ากับการเลือกใช้วัสดุและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วยเพราะเป็นสิ่งสะท้อนถึงมุมมองการใช้ชีวิตและทัศนคติที่ถูกส่งผ่านออกมาผ่านแฟชั่นการแต่งกาย

5. ยานพาหนะ: ทั้งเรื่องรูปแบบของรถยนต์ยานยนต์ไร้คนขับหรือแม้กระทั่งรถยนต์ไฟฟ้าที่เคยเป็นสิ่งใหม่จะพบเห็นได้ทั่วไปในยุคหลังโควิด 19

6. ยา: ทัศนคติของคนยุคหลังโควิด 19 ที่มีต่อเรื่องสุขภาพจะมองหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหามากกว่าการรักษาเมื่อสุขภาพเริ่มย่ำแย่ธุรกิจอาหารเสริมที่ช่วยทั้งเรื่องความงามและสุขภาพจึงโตขึ้นอย่างมหาศาล

7. โซเชียลมีเดีย: จะเพิ่มขึ้นปรับเปลี่ยน 10 รูปแบบและมีฟีเจอร์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองการใช้งานที่หลากหลายมีแนวคิดการตลาดเพื่อดึงดูดใจผู้ใช้งานมากมายและจะกลายเป็นความปกติใหม่ทั้ง rentking user generated content จากช่องทาง TIK TOK หรือ mermetic mela ด้วยการนำภาพหรือคลิปสั้นมาทำเป็นมีม “ที่สามารถเรียกเสียงหัวเราะให้กับผู้พบเห็น”

8. โทรศัพท์มือถือ: เป็นอุตสาหกรรมแห่งเทคโนโลยีที่มีการอัปเดตนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เป็นประจำที่หันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกันล่าสุดกับ iPhone 12 ที่ประกาศไม่ให้ที่ชาร์จแบตเตอรี่สำหรับลูกค้าที่ซื้อเครื่องใหม่เพื่อเป็นการลดขยะอิเล็กทรอนิกส์แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจเรื่องนี้อย่างจริงจัง

9. สินค้าอุปโภคบริโภค FMCG: สินค้าที่ผลิตจากธรรมชาติปราศจากสารปรุงแต่งอย่างสูตร organic หรือ natural จะเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคมองหาบรรจุภัณฑ์แบบย่อยสลายได้หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำให้เกิดขยะส่วนเกินสามารถรีไซเคิลและหมดไปจะกลายเป็นเรื่องปกติเพราะลดต้นทุนผู้ผลิตและไม่เหลือทิ้งเป็นภาระแก่ผู้บริโภค

10. พลังงาน : พลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียนที่ แต่เดิมมีความสำคัญอยู่แล้วจะทวีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากเทคโนโลยีของพลังงานทดแทนจะมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาสูงขึ้นทำให้ต้นทุนของพลังงานเหล่านี้ลดลงโดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์และเชื้อเพลิงขยะ

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในยุค Next Normal มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อช่วยให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย เช่น การเรียนออนไลน์ การทำกิจกรรมผ่านแพลตฟอร์ม การพูดคุยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เท่ากับทุกคนยอมรับในการปฏิบัติตามกฎกติกาใหม่ของสังคม ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาชีวิตของตนให้อยู่รอดจากโรคระบาดนั่นเอง

เมื่อรูปแบบการใช้ชีวิตถูกปรับเปลี่ยนทั้งหมดรวมไปถึงด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาหลักสำคัญเพราะเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เมื่อผู้เรียนและผู้สอนไม่สามารถอยู่ด้วยกัน จึงทำให้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือเมื่อสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลายลงก็จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาเสริมสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะสำคัญ จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้สอนภาษาไทยที่จะได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บทบาทหน้าที่ และได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุค Next Normal ต่อไป

บทบาทผู้สอนในยุค Next Normal

การปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในยุค Next Normal เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ มีดังนี้

1. ครูต้องเป็นมากกว่าผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) การศึกษาในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ครูไม่ใช่ศูนย์กลางของการเรียนรู้อีกต่อไป ดังนั้น ครูต้องเข้าใจและตระหนักเป็นอันดับแรกว่าเด็กแต่ละคนมีลีลาหรือรูปแบบการเรียนรู้ไม่เหมือนกันครูที่สามารถรู้ว่าเด็กแต่ละคนในชั้นมีรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบใด ครูจะประสบความสำเร็จในการส่งมอบความรู้ไปให้นักเรียน ทำให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถมากที่สุด โดยครูต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การชี้แนะให้ผู้เรียนมีจินตนาการสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดไตร่ตรอง และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Salika, 2565: ออนไลน์)

2. เปลี่ยนจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ (Transform Teachers to New Normal in Education) เช่น โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เมืองระยองศึกษาฐานปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางสะเต็มศึกษา โดยเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย์ - คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และนักเรียนสามารถนำสมรรถนะด้านสะเต็มมาใช้ในการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพใน ศตวรรษที่ 21 (Salika, 2565: ออนไลน์)

3. ใช้แพลตฟอร์มสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน (Supporting Platform for New Normal Teachers) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เป็น National Online Platform อาทิ ระบบพี่เลี้ยง และการกำกับ Mentoring & Supervising แพลตฟอร์มการให้คำปรึกษา Online STEM Education สำหรับบุคลากรทาง

การศึกษาและผู้ปกครอง การพัฒนาครูให้มีความพร้อมสู่การเป็นครูยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาการคำนวณ การขยายวิธีการเรียนแบบ STEM Education จะทำให้เด็กมีความเข้าใจ ทำให้เด็กคิดวิเคราะห์ที่เป็น เมื่อเด็กเรียนระดับมหาวิทยาลัย จะสามารถนำความรู้ด้านการคิด วิเคราะห์ มาประกอบการเรียนได้ (ซูกิจ ลิ้มปิงานงค์, 2563: ออนไลน์)

4. ปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคต โดยการฝึกฝนการสอนผ่านจอโทรทัศน์หรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้สอนจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นการสอน การรับข้อมูล การเพิ่มเติมความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยครูมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการทดสอบ และอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เช่น ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563: ออนไลน์)

5. ครูต้องเป็น “ผู้ก่อการ” เพื่อเปิดช่องว่างการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างได้ผล บุคคลที่จะมาเป็น Key changer นำไปสู่ทางออกของปัญหานี้ นั่นคือ ครู เพราะการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเต็มศักยภาพจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าครูไม่เรียนรู้จากการทำหน้าที่ของตน หัวใจในโลกการศึกษาปัจจุบัน ต้องยอมรับว่าเราอยู่ท่ามกลางการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก ทั้งมุมของเด็กและครู ดังนั้น ถึงครูจะเรียนมาจากสถาบันชื่อดังขนาดไหน พอมาทำงานความรู้ประสบการณ์เหล่านั้นไม่พอ ต้องเรียนรู้เพิ่ม ต้องเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครู ครูต้องเป็นนักเรียน เรียนจากการทำงานในหน้าที่ครู เรียนร่วมกัน ดังนั้นโรงเรียนต้องเป็นชุมชนการเรียนรู้ (learning community) ทั้งของครูและของศิษย์ (ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช, 2566: ออนไลน์)

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน จากเดิมครูคือศูนย์กลางของความรู้ ต่อมาครูคือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แต่สำหรับยุค Next Normal นั้น ครูต้องเป็นมากกว่าผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยที่ครูต้องสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ครูต้องใช้แพลตฟอร์มช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนให้หลากหลาย และสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทดังที่กล่าวมาได้ คือ ครูต้องเป็นผู้เรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ กล่าวคือครูต้องเป็นนักเรียน โดยเรียนรู้จากการทำงานในหน้าที่ของครูนั่นเอง

กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพในยุค Next Normal

ผู้เขียนได้ศึกษากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีความสำคัญต่อครูผู้สอนภาษาไทยโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนยุค Next Normal คือ ต้องเน้นปฏิสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะเชิงรุก เน้นการจัดกิจกรรมประกอบ โดยสอดแทรกวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีการโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ ทั้งในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพในยุค NEXT Normal มีกลยุทธ์ ดังนี้ (นงเยาว์ สมวัน, 2564)

1. ใช้ของจริงที่มีความเกี่ยวข้องในเนื้อหาในการสอน: โลกออนไลน์ มีวัตถุจำนวนมากที่จะหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างในการเรียนการสอนโดยเฉพาะตัวอย่างจริง ที่สามารถนำมาเป็นตัวเสริมการเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม และอย่าลืมที่จะให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และตีความจากตัวอย่างนั้น ๆ เพื่อสร้างการคิดวิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

2. ใช้สื่อที่ใจผู้เรียน: มีสื่อจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ ที่จะนำมาสร้างให้การเรียนการสอนออนไลน์ น่าสนใจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปันวิดีโอ คลิปเสียง หรือสื่อที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมได้ ซึ่งหากใช้สื่อเพียงชนิดเดียวเป็นเวลานานอาจไม่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีปัญหาสมาธิสั้น มีปัญหาด้านการอ่าน หรือการฟัง จึงแนะนำให้ใช้ “สื่อผสม” ในการเข้าถึงผู้เรียน และไม่สร้างความน่าเบื่อ เช่น การแนบไฟล์เสียงการประกาศวิทยุ ภาพข้อความพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์ ในการทำความเข้าใจเนื้อหาจากสื่อที่ผู้สอนมอบให้ หรือจะเป็นการให้ผู้เรียนได้ลองทำสรุป หัวข้อจากหนังสือ การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ที่ผู้เขียนมอบให้ในหนังสือ รวมถึงซีรี่ย์ หรือหนังสือการ์ตูนที่ได้รับแรงบันดาลใจจากหนังสือข้างต้น

3. การสร้างเนื้อหาจากตัวผู้เรียน: ผู้เรียนสามารถแสดงการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้โดยการนำเสนอ เนื้อหาผ่านสื่อการสอนที่ต้องการ สิ่งที่เราแนะนำให้เสนอนั้นจะต้องแสดงถึงศักยภาพในการทำงานเป็นทีมและสื่อความเป็นตัวตนได้ เช่น ผู้เรียนจะต้องหาบทความที่ตนสนใจแล้วนำมาสรุปใจความภายใน 2 - 3 นาที แล้วนำเสนอหรือเป็นการโต้ว่าที่ พูดคุยถกเถียงกันในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้สามารถทำผ่านระบบออนไลน์ได้ และยังสามารถทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกอย่างมาก

4. เช็กความเข้าใจของผู้เรียน: ในการเรียนการสอนออนไลน์สิ่งที่ผู้สอนต้องทำทุกครั้งเมื่อจบการสอนคือการเช็กความเข้าใจของผู้เรียน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การควิซ หรือสรุปเนื้อหาที่เรียนไปโดยการนำเสนอผ่าน Power point หรือ Podcast หรือเขียนสรุป

5. บอกวัตถุประสงค์ในการเรียน: ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนรู้ว่าสิ่งที่พวกเขาต้องเรียนและต้องทำ มีอะไรบ้าง เราไม่จำเป็นที่จะต้องบอกถึงแผนการเรียนการสอนทั้งหมด เพื่อสร้าง “ความเข้าใจร่วมกัน” รวมทั้งกำหนดการส่งการบ้านและการสอบ จะต้องชี้แจงให้ชัดเจนเนื่องจากการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มักจะเกิดการคลาดเคลื่อนในด้านความเข้าใจและวัตถุประสงค์อยู่เสมอ สิ่งสำคัญสุดท้ายที่ควรรู้คือการสอนออนไลน์ที่ดีนั้นไม่ใช่แค่การยึดเนื้อหาการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติเข้าไปในแบบออนไลน์ แต่ผู้สอนจะต้องปรับสื่อการสอนนั้น และสร้างเนื้อหาให้เข้ากับการเรียนแบบออนไลน์ ดังนั้นควรที่จะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด และเลือกสิ่งที่สำคัญ

โดยในปัจจุบันพบว่ากลยุทธ์การเรียนการสอนออนไลน์มีหลากหลายรูปแบบ เช่น TPACK, Active Learning, Q/A, MIAP, Experience Learning, Microlearning, การสาธิต, Remote Learning, Blended Learning, STEM /STEAM , Project-based Learning, Imagineering เป็นต้น

จากข้างต้นสรุปได้ว่า ครูผู้สอนภาษาไทยในยุค Next Normal ต้องให้ความสำคัญและสามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ได้ โดยสามารถออกแบบและวางแผนวิธีการ เทคนิค ขั้นตอน การเลือกใช้สื่อ การสื่อสารกับผู้เรียนให้เข้าใจตรงกัน และการวัดประเมินผลผู้เรียนหลังเรียนเพื่อเช็กความเข้าใจของผู้เรียน ตลอดจนการเลือกใช้กลยุทธ์การสอนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียน

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยรูปแบบการเรียนรู้ KN ENJOY MODEL

ผู้เขียนได้ศึกษาและนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ให้เข้ากับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในยุค Next Normal คือ รูปแบบ KN ENJOY MODEL รูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุข โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (สถาบัน Starfish Education ทีมครูกล้าสอน KLA-SON โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์, 2566: ออนไลน์)

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุข เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เกิดองค์ความรู้ต่อผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความเพลิดเพลิน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันจนครบถ้วนตามขั้นตอนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม แสดงความคิดเห็น นำเสนอผลงานผ่านความคิดสร้างสรรค์เกิดองค์ความรู้ควบคู่กับการเสริมสร้างสุขภาวะแก่ผู้สอนและผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

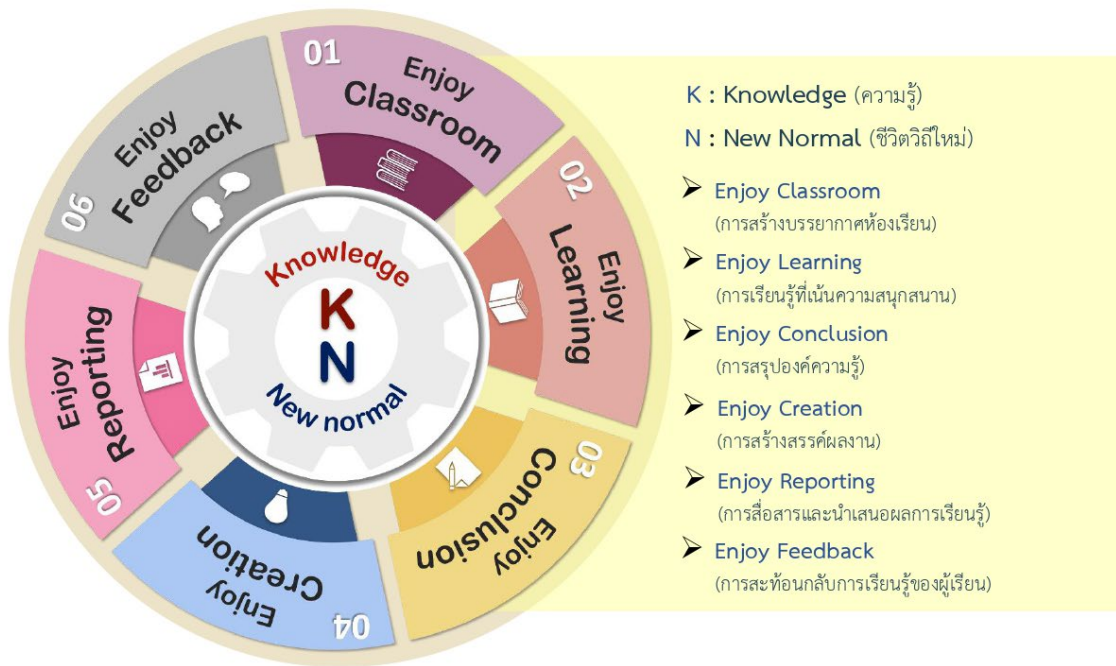
1. เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)
2. เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ (Well-being) ในการเรียนรู้ของผู้สอนและผู้เรียน

แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบ

ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า เป็นสภาพของการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จ และได้พัฒนาด้านตนเองให้เต็มศักยภาพ ซึ่งมีแนวทางสำคัญ คือ มุ่งเน้นให้นักเรียนเก่ง ดี มีความสุข กิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย การประเมินผลมุ่งเน้นตามศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนต้องเป็นมิตร มีเมตตา อบอุ่น เข้าใจ ยอมรับกันและกัน ให้กำลังใจเกื้อกูลกัน ให้นักเรียนเกิดความสุข เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ประกอบด้วย ปรัชญาประสบการณ์ตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (Dewey) คือ ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่ต่อเนื่องกับประสบการณ์เก่า เพื่อเป็นวิถีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคตได้ เน้นการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ได้ทดลองทำเสาะหาข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการกระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ของคอล์บ (Kolb) พัฒนามาจากทฤษฎีของ John Dewey คือ การนำความรู้จากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น โดยดำเนินการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างเป็นกระบวนการที่ดำเนินกันไปเป็นวงจรซึ่งแต่ละขั้นตอนการเรียนรู้จะส่งเสริมการเรียนรู้ของขั้นต่อไปด้วย

KN ENJOY MODEL คืออะไร

KN ENJOY MODEL หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม แสดงความคิดเห็น นำเสนอผลงานผ่านความคิดสร้างสรรค์และสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไปยังผู้สอน เกิดองค์ความรู้ควบคู่กับการเสริมสร้างสุขภาวะแก่ผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบและรายละเอียด ดังนี้



ภาพที่ 1: รูปแบบ KN ENJOY MODEL (รูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุข)
จากทีมครูกล้าสอน KLA-SON โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี

K: Knowledge (ความรู้) หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมร่วมกันโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และรู้สึกสนุกกับการเรียน

N: New normal (ชีวิตวิถีใหม่) หมายถึง การปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย

Enjoy Classroom (การสร้างบรรยากาศห้องเรียน) คือการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่เปิดกว้าง ไม่จำกัดในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน มีการสร้างความไว้วางใจเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีความเชื่อใจไว้วางใจผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนกล้าเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ กับผู้สอนโดยไม่ปิดบังหรือมีความกังวลใด ๆ และรวมถึงความไว้วางใจของผู้ปกครองที่มีต่อครูผู้สอนด้วย นอกจากนี้ผู้สอนจำเป็นต้องมีการจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา ให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่น คุ้นเคยสบายใจ มีความเป็นกันเอง ปราศจากความวิตกกังวล ซึ่งอาจใช้กิจกรรมบริหารสมองทำให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานดีขึ้น เกิดการผ่อนคลายความตึงเครียด เกิดความรู้สึกสงบ และมีความมั่นใจในตนเองรวมถึงบุคลิกภาพของครู เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด และการแสดงออกทางสีหน้า แววตาได้เหมาะสมกับความเป็นครู

Enjoy Learning (การเรียนรู้ที่เน้นความสนุกสนาน) คือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสนุกกับการใช้ความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่ใช่ผู้บรรยายทั้งหมด สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ผู้เรียนสามารถคิดอย่างอิสระ สามารถนำเสนอความคิดได้อย่างสบายใจได้เรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียนในการช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้และปฏิบัติงานให้สามารถไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้อย่างรวดเร็ว

Enjoy Conclusion (การสรุปองค์ความรู้) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันสรุปข้อมูล ความคิดเห็นที่ได้จากการสะท้อนความคิดเห็น และอภิปราย ในขั้นนี้ผู้สอนอาจใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้ช่วยกันสรุปข้อคิดเห็น กรณีที่กิจกรรมนั้นเป็นเรื่องของข้อมูลความรู้ใหม่ ผู้สอนอาจเสริมข้อมูล ข้อเท็จจริงในประเด็นนั้น ๆ เพิ่มเติม (Adding) โดยการอธิบาย บอกกล่าว การให้อ่านเอกสาร การดูวิดีโอ ฯลฯ เพื่อเติมเต็มประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นหลักการ ความคิดรวบยอด หรือองค์ความรู้ใหม่ได้ แล้วอาจให้ผู้เรียนสรุปโดยการเขียนบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การเสนอแผนภาพ แผนภูมิโดยใช้ Graphic Organizers การสรุปเป็นกรอบงาน (Framework) ตัวแบบหรือแบบจำลองความคิด (Model)

Enjoy Creation (การสร้างสรรค์ผลงาน) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องนำความคิดรวบยอด องค์ความรู้ หรือข้อสรุปไปทดลองประยุกต์ใช้ ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้สอนจะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้ และนำไปใช้ได้จริง โดยผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างหลากหลาย กิจกรรมที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น การทำโครงการ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลความรู้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ (Campaign)

Enjoy Reporting (การสื่อสารและนำเสนอผลการเรียนรู้) คือการนำเสนอผลงาน หรือการปฏิสัมพันธ์และสื่อสาร เพื่อให้ผู้สอนประเมินผลการนำเสนอองค์ความรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้เรียนสามารถนำเสนอผลการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ เช่น คลิปวิดีโอ จัดนิทรรศการออนไลน์

Enjoy Feedback (การสะท้อนกลับการเรียนรู้ของผู้เรียน) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองจากประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิดเห็น ความรู้สึกของคนอื่นที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น และผลของการสะท้อนความคิดเห็น หรือการอภิปรายจะทำให้ได้แนวคิด หรือข้อสรุปที่มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้

ผู้เรียนจะรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง มีความสำคัญที่มีคนฟังเรื่องราวของตนเอง และได้มีโอกาสรับรู้เรื่องของคนอื่น ซึ่งจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นทำให้สัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้เรียนเป็นไปด้วยดี องค์ประกอบนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้ตอบกลับการเรียนรู้จากความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้สอนนำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

KN ENJOY MODEL เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติจริงนั้นผู้สอนไม่จำเป็นต้องเริ่มจากองค์ประกอบแรก (Enjoy Classroom) เสมอไป แต่ให้พึงระลึกไว้เสมอว่าต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันจนครบถ้วนตามโมเดลการเรียนรู้ข้างต้น ทั้งนี้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ในลักษณะกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ทั้งรูปแบบ On-line, On-site และ On-hand เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนควรแนะนำหรือใช้เครื่องมือช่วยเรียนรู้ (learning tools) อาทิ ENJOY Card ช่วยในการตรวจสอบสภาวะของผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้, ENJOY Checklist ช่วยในการประเมินความสุขในการเรียนรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน และ ENJOY Box ช่วยในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On-hand นอกจากนี้ KN ENJOY MODEL ยังเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นสำหรับใช้แบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/งานกิจกรรม เกิดเป็นองค์ความรู้ ทั้งในสถานการณ์ปกติและการใช้ชีวิตวิถีใหม่ โดยเสริมสร้างให้ครูและนักเรียนมีความสุข

การเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้รูปแบบ KN ENJOY MODEL

รูปแบบ KN ENJOY MODEL (รูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุข) ทั้ง 6 องค์ประกอบ ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1: การเรียนรู้ด้วยรูปแบบ KN ENJOY MODEL

กิจกรรม การเรียนการสอน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน	กลยุทธ์การเรียนรู้
1. Enjoy Classroom (การสร้างบรรยากาศ ห้องเรียน)	ผู้สอนจัดห้องเรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้น การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่เปิดกว้าง ไม่จำกัดในพื้นที่ใด พื้นที่หนึ่งสามารถจัดกิจกรรม ที่หลากหลายมีความยืดหยุ่น ในการใช้งาน	ผู้เรียนได้รับบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่าง มาก	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดบรรยากาศทาง กายภาพ (Physical Environment) เช่น ห้องเรียนสะอาด อากาศ ถ่ายเท จัดมุมต่าง ๆ ให้ น่าสนใจ ● เสริมสร้างบรรยากาศทาง จิตวิทยา (Psychology environment) เช่น บรรยากาศอบอุ่น บรรยากาศอิสระ บรรยากาศท้าทาย ● จัดกิจกรรมบริหารสมอง
2. Enjoy Learning (การเรียนรู้ที่เน้นความ สนุกสนาน)	ผู้สอนเรียนรู้พร้อมผู้เรียน โดย ผู้สอนทำหน้าที่กระตุ้นความ สนใจ เน้นให้ผู้เรียนตั้งประเด็น ปัญหาด้วยตนเอง อำนวย ความสะดวกและชี้แนะ ไม่ใช่ ชี้นำ สร้างบรรยากาศการ เรียนรู้มีความสุข มี บรรยากาศที่ผ่อนคลาย	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งร่างกาย จิตใจ และความคิด เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วย ตนเองเพื่อให้การเรียนรู้ สนุกสนาน ตื่นเต้น มีชีวิตชีวา และท้าทายอยู่ตลอดเวลา สามารถคิดอย่างอิสระ และ นำเสนอความคิดเห็น	<ul style="list-style-type: none"> ● ทบทวนความรู้เดิม ● สร้างแรงจูงใจ ● การฝึกปฏิบัติ ● การระดมสมอง ● สถานการณ์จำลอง ● บทบาทสมมติ ● เกมการศึกษาต่าง ๆ ● ฯลฯ

กิจกรรม การเรียนการสอน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน	กลยุทธ์การเรียนรู้
3. Enjoy Conclusion (การสรุปองค์ความรู้)	ผู้สอนทำให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน และจัดกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่การสรุปองค์ความรู้ของผู้เรียน	ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียน โดยเน้นความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญมาอภิปรายผลร่วมกัน เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ ควบคู่กับการร่วมกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● การเขียนบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ ● การสรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ● การบันทึกการเรียนรู้ ● การปฏิสัมพันธ์และสื่อสารทางออนไลน์ ● การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) ● การเสนอแผนภาพแผนภูมิโดยใช้ Graphic Organizers ● การสรุปเป็นกรอบงาน (Framework) ● ตัวแบบหรือแบบจำลองความคิด (Model) ● ฯลฯ
4. Enjoy Creation (การสร้างสรรค์ผลงาน)	ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำเสริมแรงทางบวกให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานและทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าในงานของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการประยุกต์ใช้ความรู้และนำไปใช้ได้จริง	ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างหลากหลาย	<ul style="list-style-type: none"> ● การทำโครงงาน ● การจัดกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ● การจัดกิจกรรมรณรงค์ (Campaign) ● สร้างนวัตกรรม ● ชิ้นงาน/งานประดิษฐ์ ● ฯลฯ
5. Enjoy Reporting (การสื่อสารและนำเสนอผลการเรียนรู้)	ผู้สอนแสดงความคิดเห็นในเชิงบวกเกี่ยวกับผลงานและการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินผลการนำเสนอองค์ความรู้ของผู้เรียน ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ผลงาน	ผู้เรียนนำเสนอผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย	<ul style="list-style-type: none"> ● การนำเสนอผลงาน ● การจัดกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ● การปฏิสัมพันธ์และสื่อสารทางออนไลน์ ● ฯลฯ

กิจกรรม การเรียนการสอน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน	กลยุทธ์การเรียนรู้
6. Enjoy Feedback (การสะท้อนกลับการเรียนรู้ของผู้เรียน)	ผู้สอนประเมินตนเองและ ผู้เรียน เพื่อเป็นการปรับปรุง พัฒนาจากผลสะท้อนกลับ (feedback) ที่ได้	ผู้เรียนประเมินตนเองและ ผู้สอน เพื่อเป็นการปรับปรุง พัฒนา จากผลสะท้อนกลับ (feedback) ที่ได้	<ul style="list-style-type: none"> ● การอภิปราย ● การประเมินผลการเรียนรู้ ● ผู้สอนและผู้เรียนรับ feedback และสรุปให้ เป็นรูปธรรมในประเด็นที่สามารถปรับปรุงได้

จากข้างต้นสรุปได้ว่ารูปแบบ KN ENJOY MODEL เป็นรูปแบบการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่อย่างมีความสุขสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในยุค Next Normal เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้หลังโควิด 19 ผู้สอนและผู้เรียนต่างได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งในด้านการปฏิบัติ และด้านจิตใจ การเรียนรู้ภาษาไทยในยุคถัดไปต้องเน้นการเรียนรู้ด้วยสุขภาวะที่ดีขึ้น กล่าวคือ การเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการ KN ENJOY MODEL มีขั้นตอนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ชัดเจน เข้าถึงได้ง่าย และมีรูปแบบการเตรียมความพร้อมทั้งในบทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน และกลยุทธ์ในการเรียนรู้ เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้ครูผู้สอนภาษาไทยสามารถออกแบบเนื้อหาทฤษฎีวิชาภาษาไทยในแต่ละเรื่อง แต่ละระดับชั้น และสร้างสรรค์กิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งร่างกาย จิตใจ และความคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองทำให้การเรียนเป็นเรื่องสนุกสนาน ตื่นเต้น มีชีวิตชีวา และท้าทายอยู่เสมอ อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์ผลงานจากประสบการณ์การเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น

บทสรุป

สถานการณ์หลังโควิด 19 ถัดไปต่อจากนี้ หรือที่เรียกว่า Next Normal ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตแบบใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ วิธีการสื่อสาร และวิธีการปฏิบัติ โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาเทคโนโลยีนวัตกรรมมากขึ้น เช่น การทำกิจกรรมต่าง ๆ บนแพลตฟอร์มเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดความรวดเร็วและปลอดภัย เป็นต้น ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุค Next Normal ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ โดยตระหนักว่า ครูคือคนที่จะกู้โลก เพราะถ้าไม่มีครูผู้เรียนก็ไม่ได้มีการเรียนรู้ที่จะต่อสู้กับโลกได้ ดังนั้นบทบาทของครูในยุคนี้ ครูต้องเป็นมากกว่าผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการศึกษาในโลกแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ ครูไม่ใช่ศูนย์กลางของการเรียนรู้อีกต่อไป ครูต้องเป็นผู้ที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ ครูต้องใช้แพลตฟอร์มเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมสนับสนุนเพื่อการพัฒนาตนเองให้ยั่งยืน ครูต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการปัจจุบันและในอนาคต และครูต้องเป็น “ผู้ก่อการ” เพื่อปิดช่องว่างการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างได้ผล

เมื่อผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุค Next Normal ประการต่อมา คือ การมีกลยุทธ์ในการวางแผนเพื่อออกแบบเนื้อหา การเลือกใช้สื่อ และการเลือกเทคนิควิธีการสอนที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้คือกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถสร้างสุขภาวะให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสุข ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ KN ENJOY MODEL ทั้ง 6 ขั้นตอน ที่เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และเน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญ จะเป็นแนวทางสำคัญให้ครูผู้สอนภาษาไทยมีทิศทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมาย ดังนั้น ถ้าหากครูผู้สอนภาษาไทยสามารถออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนดังกล่าวได้ รูปแบบ KN ENJOY MODEL จะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่เป็นพลังขับเคลื่อนให้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในยุค Next Normal อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชูกิจ ลิ้มปิ จำนงค์. (2563). *Recovery Forum “School Reopening and Teacher Empowerment to cope with the Next Normal in Education”*. <https://m.mgonline.com/qol/detail/9630000063614>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). The Next Normal สองเทรนด์ “ความปกติถัดไป” หลังโควิด 19. *วารสาร BOT พระสยาม MAGAZINE*, (6), https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Documents/PhraSiam0663/BOTMAG06_63.pdf#page=6
- นงเยาว์ สมวัน. (2564). *รายงานการอบรมหลักสูตรที่ 2 : กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนและการจัดประชุมออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพในยุค NEXT Normal*. เอกสารรายงาน โรงเรียนบ้านร่องหวาย, จังหวัดเชียงราย.
- วิจารณ์ พานิช. (2566). “Learning Gap ในการศึกษาไทย ใหญ่กว่า COVID GAP” ข้อค้นพบที่นำสู่ 5 มาตรการฟื้นฟูการเรียนรู้ถดถอย รับเปิดเทอม. <https://www.salika.co/2021/11/17/learning-gap-in-thai-education-2021/>
- สถาบัน Starfish Education. (2566). *กล้าสอน KLA-SON KN ENJOY MODEL*. <https://www.starfishlabz.com/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การศึกษายุคดิจิทัล*. <https://www.posttoday.com/social/general/628541>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2564*. <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>
- เสกสันต์ พันธุ์บุญมี. (2565). *Digital Transformation จาก New Normal สู่ Next Normal*. <https://www.depa.or.th/th/article-view/digital-transformation-new-normal-next-normal>
- Salika. (2565). “ครูมืออาชีพ” จำเป็นแค่ไหนกับสังคมไทยในยุค Post-covid. <https://www.salika.co/2022/01/12/professional-teacher-in-post-covid-era/> Smart
- SME. (2563). *ความแตกต่างระหว่าง New Normal กับ Next Normal*. <https://www.smartsme.co.th/content/238468>

การพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงาน
ระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า

The Development of Information System to Increases Efficiency of Performance Agreement
Planning in Department/Equivalent Sector

ณัฐธิดา มีนิลดี¹ อรปทุม ศรีงาม² และ สุชาดา ชัยขจรภักดิ์³

Nattida Meenildee, Onpatum Sringam and Suchada Chaikajonpath

บทคัดย่อ

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจัดทำแผนยุทธศาสตร์ บณวิสัยทัศน์ “สถาบันทางการแพทย์ของแผ่นดิน เพื่อสร้างสรรค์สุขภาพแก่มวลมนุษยชาติ” และถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ลงสู่ระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่าผ่าน การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance Agreement) ในรูปแบบตัวชี้วัด ซึ่งคณะฯ มอบหมายให้แต่ละ คณะทำงานกลยุทธ์ย่อยกำหนดค่าเป้าหมาย และมอบหมายให้ฝ่ายนโยบายและแผนเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนา กระบวนการและระบบสารสนเทศวางแผนค่าเป้าหมายตัวชี้วัด โดยประสานงานระหว่าง 11 คณะทำงานฯ และ 30 ภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า ในอดีตที่ผ่านมาพบโอกาสในการพัฒนาคือ ระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน เช่น การจัดเตรียม Template ในมุมมองที่เหมาะสมกับผู้เกี่ยวข้อง การตรวจสอบข้อมูลก่อนการลงนามในเอกสาร ข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ดังนั้น ฝ่ายนโยบายและแผนจึงนำหลักทฤษฎีวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศ “การวางแผนข้อตกลงการ ปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า” เพื่อการบริหารจัดการ และนำ SharePoint มาใช้เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาซึ่งสามารถลดกระบวนการที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้ลดระยะเวลาในการดำเนินงานจากเดิม 136 ชั่วโมง เป็น 16 ชั่วโมง และเพิ่มความถูกต้องของข้อมูลเป็น 100% ผลที่ได้พบว่าความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้ใช้งานอยู่ที่ 3.89 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่าน Web Browser อีกทั้งยังเป็นการทำงานแบบบูรณา การระหว่างคณะทำงานฯ และภาควิชา ในการนำข้อมูลไปใช้บริหารจัดการต่อไป

คำสำคัญ: ข้อตกลงการปฏิบัติงาน, Share Point, วงจรการพัฒนาระบบ, SDLC

¹นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายนโยบายและแผน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล Plan and Policy Analyst, Policy and Planning, Faculty of Medicine Siriraj Hospital Mahidol University.

²นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายนโยบายและแผน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล Plan and Policy Analyst, Policy and Planning, Faculty of Medicine Siriraj Hospital Mahidol University

³นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ฝ่ายนโยบายและแผน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล Plan and Policy Analyst (Senior Professional Level), Policy and Planning, Faculty of Medicine Siriraj Hospital Mahidol University.

ABSTRACT

The Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University has developed a strategic plan with a vision to become “ the Medical Institute of the Nation and a creator of global citizen wellbeing” . The plan was transferred to department/ equivalent sector through performance agreements in the form of indicators. After the faculty prepares the strategic plan, each sub-strategic group sets indicators to convey the performance agreement at the department/ equivalent sector. The Policy and Planning Department was assigned to be the central unit for coordinating the development process between 11 sub-strategic groups and 30 department/ equivalent sector. In the past, there were opportunities for improvement in the processes involved in preparing performance agreements in which it was time taken for each step such as preparation of templates that are suitable for stakeholders, and verifying information before signing the agreement document. To streamline the planning process, the department adopted the System Development Life Cycle (SDLC) as a guideline for the development of “ Performance Agreement Planning in Department/ Equivalent Sector” and used SharePoint as a development tool. The result showed that the operational time was reduced from 136 hours to 16 hours and data accuracy was increased to 100%. In addition, user satisfaction rating 3.89, because of the tool can be accessed anytime and anywhere via web browser. More importantly, the benefits of the tool could drive the coordination between sub-strategic groups and departments in order to improve the management of information for the better future.

KEYWORDS: Performance Agreement, Share Point, System Development Life Cycle, SDLC

บทนำ

ด้วยคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นผู้นำและผู้ชี้แนะทางการแพทย์ที่ได้รับความเชื่อถือระดับสากลและสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการแพทย์ระดับประเทศและระดับโลก ดังนั้นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์คณะฯ จึงต้องการความร่วมมือจากผู้บริหารคณะฯ และหัวหน้าภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่าในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและผลักดันแผนยุทธศาสตร์คณะฯ ให้บรรลุเป้าหมาย ในการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์คณะฯ ลงสู่ภาควิชาผ่านการทำ ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติที่กำหนดในระยะสั้น 1 ปี จึงเกิดเป็นความร่วมมือระหว่าง 11 คณะทำงานฯ และ 30 ภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า โดยมีกระบวนการหลักทั้งหมด 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) คณะทำงานฯ ทบทวนตัวชี้วัดข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา 2) คณะทำงานฯ กำหนดค่าเป้าหมายตัวชี้วัดฯ 3) คณะกรรมการยุทธศาสตร์พิจารณาตัวชี้วัดฯ 4) ภาควิชา กำหนดค่าเป้าหมายรายตัวชี้วัดฯ 5) คณะทำงานฯ และภาควิชาพิจารณาความสอดคล้องของค่าเป้าหมาย และ 6) ลงนามข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่าร่วมกัน ซึ่งในแต่ละกระบวนการหลักจะมีกระบวนการย่อยที่ดำเนินการโดยฝ่ายนโยบายและแผน

กระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ประจำปี 2563 – 2565 นั้นเป็นการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ผ่านรูปแบบ Template บน Microsoft Excel ที่ฝ่ายนโยบายและแผนจัดทำขึ้น ซึ่งการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ มีข้อมูลปริมาณมากมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บและตรวจสอบข้อมูลก่อนการใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องตัวชี้วัด แต่ยังมีปัญหาในการดำเนินงาน เช่น การกรอกข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ คณะทำงานฯ และภาควิชา) ที่นอกเหนือเงื่อนไขที่กำหนด ข้อมูลไม่ถูกต้องเนื่องจากการจัดส่งไฟล์ไป-กลับระหว่างหน่วยงาน ใช้ระยะเวลาตรวจสอบข้อมูลเป็นเวลานาน การจัดเก็บข้อมูลไม่อยู่ในฐานข้อมูลเดียวกัน และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหลายครั้ง ส่งผลให้ใช้ระยะเวลาในการจัดเตรียมความพร้อมของ Template สำหรับกระบวนการถัดไปเป็นเวลานาน ดังนั้นในการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ประจำปี 2566 จึงได้ศึกษาและค้นหาแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (Management Information System) และพบว่าทางมหาวิทยาลัยได้จัดซื้อลิขสิทธิ์ในการใช้งาน Microsoft 365 จึงเลือกใช้ SharePoint เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบสารสนเทศ และนำหลักทฤษฎีวงจรการพัฒนากระบวนการ (System Development Life Cycle: SDLC) มาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ เมื่อเริ่มใช้งานระบบสารสนเทศ พบว่าสามารถลดกระบวนการย่อยของฝ่ายนโยบายและแผน เช่น ลดระยะเวลาในการจัดเตรียม Template ให้เหมาะสมกับการทำงานในแต่ละกระบวนการหลัก ลดระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูล และเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องของข้อมูล ส่งผลให้สามารถปรับปรุงพฤติกรรมการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีระยะเวลาในการพิจารณาค่าเป้าหมายตัวชี้วัดมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่าน Web Browser บนอินเทอร์เน็ต ในด้านความปลอดภัยของการเข้าถึงข้อมูล ทางนโยบายและแผนได้ดำเนินการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเฉพาะสำหรับผู้เกี่ยวข้องในแต่ละกระบวนการหลักที่ชัดเจน ดังนั้นการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า จึงสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศที่รองรับกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านเวลา และลดกระบวนการที่ไม่จำเป็นลง และสามารถส่งมอบงานทันตามระยะเวลาที่กำหนด

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

กระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามเป้าหมาย คณะฯ ถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ลงสู่ระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่าผ่านการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance Agreements PA) ในรูปแบบตัวชี้วัด หลังจากที่คณะฯ จัดทำแผนยุทธศาสตร์คณะฯ ฉบับปี พ.ศ. 2563-2567 แต่ละคณะทำงานฯ จะกำหนดตัวชี้วัดเพื่อถ่ายทอดลงสู่ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า โดยเป็นแผนปฏิบัติที่กำหนดในระยะสั้น 1 ปี กระบวนการหลักในการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ประกอบด้วย 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) คณะทำงานฯ ทบทวนตัวชี้วัดข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา 2) คณะทำงานฯ กำหนดค่าเป้าหมายตัวชี้วัด 3) คณะกรรมการยุทธศาสตร์พิจารณาตัวชี้วัด 4) ภาควิชากำหนดค่าเป้าหมายรายตัวชี้วัด 5) คณะทำงานฯ และภาควิชาพิจารณาความสอดคล้องของค่าเป้าหมาย

และ 6) ลงนามข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่าร่วมกัน ซึ่งในแต่ละกระบวนการหลักจะประกอบด้วยกระบวนการย่อยที่จัดทำโดยฝ่ายนโยบายและแผน ทั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนากระบวนการทำงาน และศึกษาความสามารถของระบบสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อรองรับกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานที่จะช่วยลดระยะเวลาและเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง จากการศึกษาาระบบสารสนเทศผู้วิจัยได้เลือกใช้ SharePoint ในการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า

Microsoft SharePoint: SharePoint (9Expert Training, 2566) เป็นแพลตฟอร์มในรูปแบบของเว็บไซต์ที่ใช้ในการสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลของคนทำงานร่วมกันในองค์กร เริ่มใช้งานครั้งแรกในปี 2001 พัฒนาโดย Microsoft ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของ Microsoft 365 โดย SharePoint ถือเป็นซอฟต์แวร์ที่มีความสำคัญตัวหนึ่งที่สามารถใช้เป็น Content Management System (CMS), List ที่เป็นเสมือน Database และ Documents สำหรับจัดการไฟล์และโพลเดอร์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถแชร์และกำหนดสิทธิ์ในการใช้งานได้ อีกทั้ง SharePoint ถูกนำไปใช้ร่วมกับ Microsoft Power Platform เพื่อทำงานในรูปแบบ Automation สั่งการผ่าน Microsoft Power Automate ที่เป็นซอฟต์แวร์ RPA (Robotic Process Automation) เพื่อจัดเก็บข้อมูล และเก็บไฟล์ได้ โดยมี Trigger และ Action ให้เรียกใช้หลากหลาย และยังสามารถใช้เป็น Data Source ของ Microsoft Power BI ได้อีกด้วย ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยรวมความสามารถของ SharePoint คือ 1) Content Management สามารถสร้างเว็บไซต์ และเว็บเพจ โดยเป็นซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่ Content Management System ทำให้เราสามารถเข้าถึงเนื้อหาต่าง ๆ ได้ผ่าน Browser หรือ Application 2) Data Collection จัดเก็บข้อมูลด้วย SharePoint List ซึ่งเป็นเสมือนตารางในการเก็บข้อมูลในรูปแบบตารางมี Data Type หลายประเภท และมี Data Validation 3) Document Management สามารถทำการจัดเก็บเอกสาร ค้นหาเอกสาร แชร์เอกสาร และกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงเอกสารได้ 4) Team Collaboration สามารถให้สมาชิกเข้าถึงส่วนประกอบต่าง ๆ เพื่อทำงานร่วมกัน ได้ทั้งในระดับบริษัท ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล เพื่อให้แต่ละคนสามารถแลกเปลี่ยน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) Security SharePoint มีการตั้งค่าการรักษาความปลอดภัยได้แบบแยกส่วน 6) Business Process Automation สามารถทำงานแบบ Automation ได้โดยทำงานร่วมกับ Power Automate เพื่อทำงานแบบอัตโนมัติ ซึ่งมีผู้ที่สนใจศึกษาและใช้งาน SharePoint เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น

Sithembiso Khumalo (2019) ได้ทำการศึกษาการใช้ SharePoint สำหรับผู้ค้าปลีกว่าแพลตฟอร์มสามารถแบ่งปันข้อมูล ทำงานร่วมกัน และจัดการข้อมูลภายในองค์กรอย่างไรได้บ้าง เพื่อพิจารณาประโยชน์ของ SharePoint ที่สามารถมอบให้กับองค์กร ซึ่งเมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน พบว่า SharePoint สามารถลดระยะเวลาการทำงานที่ไม่จำเป็นลงได้ แล้วภายในระบบสารสนเทศสามารถแบ่งปันข้อมูล แสดงรายงาน วิเคราะห์ทางธุรกิจ และช่วยให้องค์กรจัดการโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Yawar Abbas (2022) ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีเข้ามาเตรียมความพร้อมสำหรับอำนวยความสะดวกต่อการทำงานหลังสถานการณ์ Covid-19 เพื่อพัฒนาการทำงานในรูปแบบปกติไปสู่การทำงานแบบดิจิทัลออนไลน์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการทำงานร่วมกันผ่าน Knowledge Management ของ ProRail ซึ่งเป็นองคกรงานของรัฐบาลที่จะดูแลการบำรุงรักษาและการขยายโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายรถไฟแห่งชาติ โดยการสำรวจแนวปฏิบัติในปัจจุบันและพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อปรับปรุงการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในองค์กร จากการศึกษาการดำเนินงานภายในองค์กร เพื่อนำมาคัดเลือกแพลตฟอร์มสำหรับการทำงานที่เหมาะสม พบว่า SharePoint ได้รับเลือก

ให้เป็นแพลตฟอร์มสำหรับการพัฒนา เนื่องจากรองรับพีเจเออร์ และมีความเหมาะสมของฟังก์ชันการทำงานมากกว่าแพลตฟอร์มอื่น หลังจากการเริ่มใช้งานพบว่าระบบสารสนเทศสามารถช่วยลดการค้นหาไฟล์และพนักงานภายในองค์กรสามารถดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบดิจิทัล

หลักทฤษฎีวงจรการพัฒนากระบวนงาน (System Development Life Cycle : SDLC) (ทัชพงษ์, 2563) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหาขององค์กร และศึกษาความเป็นไปได้ (Problem Recognition) เป็นการกำหนดขอบเขตของปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหาจากการดำเนินงานในปัจจุบัน พิจารณาความเป็นไปได้ของการสร้างระบบใหม่ การกำหนดความต้องการทั้งในมุมมองของผู้วิเคราะห์และผู้ใช้งาน ซึ่งจะได้รับข้อมูลจากการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการ (Requirement Analysis) เป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานในปัจจุบัน โดยการนำความปัญหาและความเป็นไปได้ที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในมุมมองต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบระบบ (System Design) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการทำงานทั้งกระบวนการ และออกแบบแนวทางพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการในมุมมองต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาระบบ (Development) เป็นการพัฒนาโปรแกรมหรือระบบสารสนเทศเพื่อสร้างระบบงาน โดยจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่ใช้งานอยู่

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบและจัดเตรียมคู่มือการใช้งาน (Testing) เป็นการทดสอบระบบก่อนที่จะนำไปใช้งานจริง โดยจะทำการทดสอบด้วยการสร้างข้อมูลจำลองเพื่อตรวจสอบการทำงานของระบบ หากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นก็ย้อนกลับไปขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 การติดตั้งเพื่อใช้งาน (System Implementation) เป็นการติดตั้งระบบเพื่อใช้งานจริง

ขั้นตอนที่ 7 การบำรุงรักษา (Maintenance) เป็นการปรับปรุงหรือแก้ไขระบบภายหลังจากการติดตั้งและใช้งานระบบ ในขั้นตอนนี้อาจเกิดปัญหาของระบบ ผู้พัฒนาจะต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้องหรือเกิดจากความต้องการของผู้ใช้งานที่ต้องการเพิ่มการทำงานอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทำงานมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร โดยพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ “การวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า” ในการพัฒนาการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้นำหลักทฤษฎีวงจรการพัฒนากระบวนงาน (System Development Life Cycle : SDLC) (ทัชพงษ์, 2563) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหาขององค์กร และศึกษาความเป็นไปได้ (Problem Recognition) ทางผู้วิจัยได้ใช้วิธีการ After Action Review (AAR) ในการทบทวนกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ตั้งแต่

ปี 2563 – 2565 (ภาพที่ 1) เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการดำเนินงานครั้งก่อนหน้า และสรุปเป็นบทเรียนจากความสำเร็จและความล้มเหลวของการทำงานที่ผ่านมา พบข้อที่ควรพัฒนาดังนี้ 1) ขั้นตอนการเตรียม Template สำหรับกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย เนื่องจากการทำงานของผู้เกี่ยวข้องมีมุมมองที่แตกต่างกัน ทำให้ฝ่ายนโยบายและแผนจะต้องเตรียม Template สำหรับกระบวนการต่าง ๆ ในหลายมุมมอง 2) ระยะเวลาในการตรวจสอบข้อมูลหลังจากการปรับเปลี่ยนมุมมองแต่ละครั้ง ใช้ระยะเวลาตรวจสอบเป็นเวลานานและหลายครั้งเพื่อให้เกิดความถูกต้อง 3) การกรอกข้อมูลค่าเป้าหมายนอกเหนือเงื่อนไขที่กำหนด ส่งผลให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนและไม่ถูกต้อง 4) การจัดส่งไฟล์ไป-กลับระหว่างหน่วยงาน ผ่านทางอีเมลก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการจัดเก็บไฟล์ล่าสุดของผู้เกี่ยวข้อง และ 5) การจัดเก็บข้อมูลไม่อยู่ในฐานข้อมูลเดียวกัน ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการนำข้อมูลไปใช้ในการติดตามและประเมินผล

จากปัญหาดังกล่าวฝ่ายนโยบายและแผนได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล และพบว่าแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (Management Information System) เป็นทางเลือกที่เหมาะสม เนื่องจากกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ต้องการฟังก์ชันที่ตอบโจทย์การทำงาน ปลอดภัย และมีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเป็นฐานข้อมูล เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลในการใช้ข้อมูลร่วมกันและช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล (สุภัตรา, 2562)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการ (Requirement Analysis)

- ความต้องการของระบบโดยรวม

1) การบูรณาการข้อมูลไว้ภายใต้ฐานข้อมูลเดียวกัน โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องมาจัดให้อยู่ในรูปแบบและฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อเพิ่มความถูกต้อง ลดความซ้ำซ้อน และสะดวกในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2) การสนับสนุนวิธีการทำงาน สามารถเข้าใช้งานผ่าน Web Browser บนเครือข่ายทั้งอินเทอร์เน็ตและอินทราเน็ต เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

3) ด้านความปลอดภัย การกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลในแต่ละขั้นตอนการทำงาน

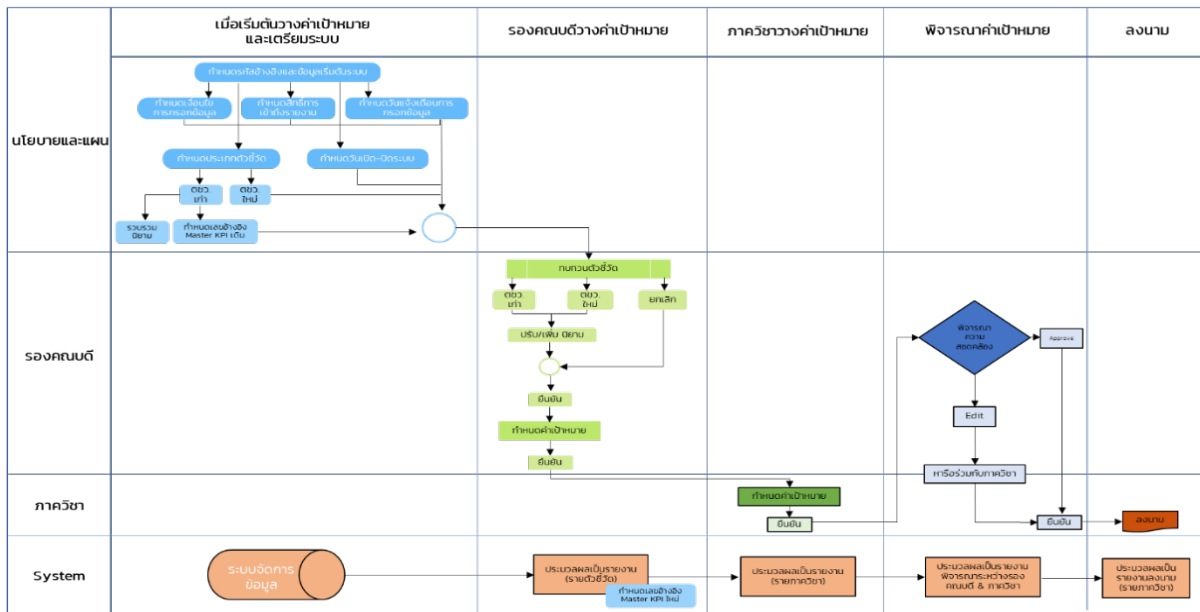
4) การสร้างรูปแบบรายงานสำหรับผู้เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงาน และแสดงผลเฉพาะข้อมูลที่จำเป็น เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา และวิเคราะห์ข้อมูล

ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	
1. จัดเตรียมแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	1. จัดเตรียม Template สำหรับรณรงค์ฯการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	1. จัดเตรียม Template สำหรับรณรงค์ฯการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	
2. แจ้งแนวทางการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	2. แจ้งแนวทางการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	2. แจ้งแนวทางการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	
3. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	3. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	3. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	
4. ภาควิชาพิจารณาเข้าร่วมโครงการ	4. รวบรวมตีวงค่าเป้าหมาย	4. รวบรวมตีวงค่าเป้าหมาย	
5. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	5. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	5. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในตรวจสอบข้อมูล	
6. นำส่งผลการพิจารณาเข้าร่วมโครงการจากภาควิชาหน่วยงานเทียบเท่า ต่อรองคนตีพิจารณา	6. กรอกข้อมูลจากรณรงค์ฯลงใน Template สำหรับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ	6. กรอกข้อมูลจากรณรงค์ฯลงใน Template สำหรับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ	
7. ลงนาม ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชาหน่วยงานเทียบเท่า	7. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	7. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	
ขอความร่วมมือเข้าร่วมโครงการ ไม่ประเมินผลความสำเร็จ	8. ภาควิชาวงค่าเป้าหมาย	8. ภาควิชาวงค่าเป้าหมาย	
	9. จัดประชุมให้คำปรึกษาการวางแผนตั้งชี้วัดแต่ละกลยุทธ์ย่อย	9. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในตรวจสอบข้อมูล	9. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในตรวจสอบข้อมูล
	10. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	10. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	10. กรอกข้อมูลจากภาควิชาลงใน Template สำหรับรณรงค์ฯพิจารณาความสอดคล้อง การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ
	11. กรอกข้อมูลจากภาควิชาลงใน Template สำหรับรณรงค์ฯพิจารณาความสอดคล้อง การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ	11. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	11. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า
	12. นำส่งแบบฟอร์มการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า	12. รวบรวมตีวงค่าและภาควิชา พิจารณาความสอดคล้องร่วมกัน	12. รวบรวมตีวงค่าและภาควิชา พิจารณาความสอดคล้องร่วมกัน
	13. รวบรวมตีวงค่าและภาควิชา พิจารณาความสอดคล้องร่วมกัน	13. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในตรวจสอบข้อมูล	13. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในตรวจสอบข้อมูล
	14. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	14. ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	14. กรอกข้อมูลจากการพิจารณาความสอดคล้องร่วมกันลงใน Template สำหรับภาควิชา ลงนามข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ
	15. กรอกข้อมูลจากการพิจารณาความสอดคล้องร่วมกันลงใน Template สำหรับภาควิชา ลงนามข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ	15. ลงนาม ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชาหน่วยงานเทียบเท่า	15. ลงนาม ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชาหน่วยงานเทียบเท่า
	16. ลงนาม ข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชาหน่วยงานเทียบเท่า		

ภาพที่ 1: กระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ตั้งแต่ปี 2563 – 2565

- ความต้องการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ ระบบต้องสามารถแสดงภาพรวมเพื่อให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์มองเห็นภาพรวมของข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ทั้งหมด โดยสามารถเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลรายตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการบริหารจัดการต่อไป
- ความต้องการของคณะทำงานฯ ระบบต้องสามารถตรวจสอบ แก้ไข และเพิ่มเติมข้อมูลตัวชี้วัดที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ รวมไปถึงการวงค่าเป้าหมายกำหนดตัวชี้วัดเป็น รายปี (Year) ให้กับภาควิชาต่าง ๆ สำหรับดำเนินการในกระบวนการถัดไป และกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงตามความรับผิดชอบตัวชี้วัด
- ความต้องการของภาควิชา ระบบต้องสามารถตรวจสอบข้อมูลตัวชี้วัดที่ได้รับมอบจากคณะทำงานฯ รวมไปถึงการวงค่าเป้าหมายตัวชี้วัดเป็น รายปี (Year) สำหรับดำเนินการในกระบวนการถัดไป และกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงตามภาควิชา

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบระบบ (System Design) เริ่มจากการวิเคราะห์กระบวนการทำงานทั้งกระบวนการ และออกแบบระบบให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องในมุมมองต่าง ๆ โดยเริ่มเขียนร่างการไหลของข้อมูลภายในระบบการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ (ภาพที่ 2) เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด



ภาพที่ 2: ร่างการไหลของข้อมูลภายในระบบการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงาน

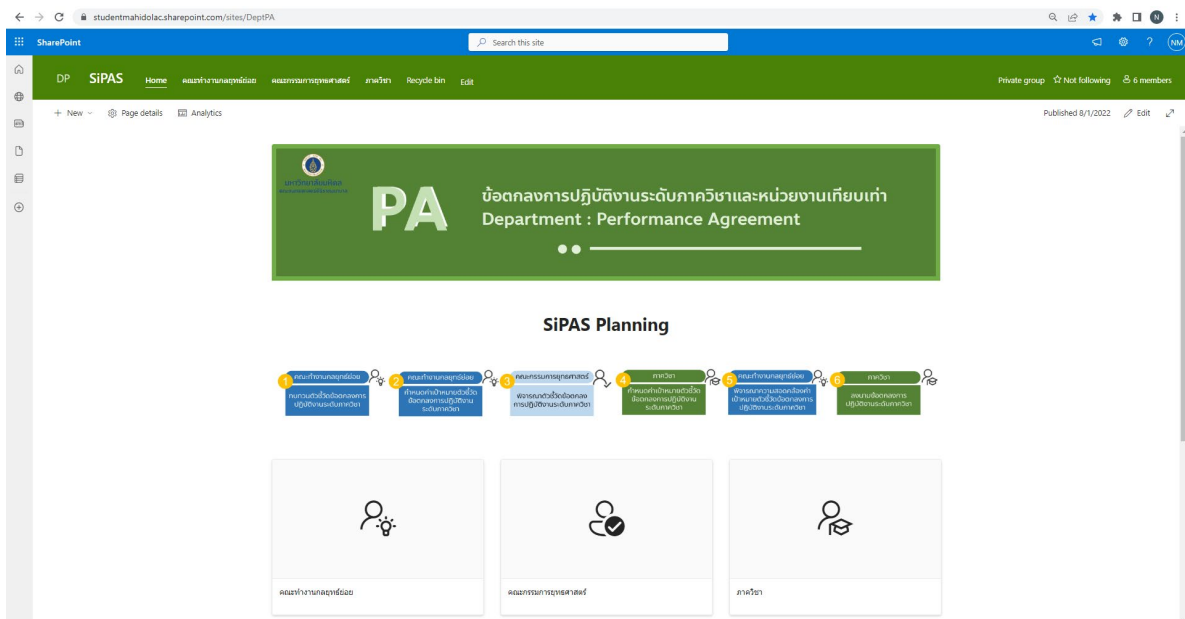
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาระบบ (Development) ทางฝ่ายนโยบายและแผน เลือกใช้ SharePoint เป็นเครื่องมือในการสร้างเป็นหน้าระบบสารสนเทศสำหรับกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงาน (ภาพที่ 3) และจัดเก็บข้อมูล และออกแบบหน้ารายงานผ่านโปรแกรม Tableau Desktop Professional Edition Version 2021.4.10 ซึ่งในระหว่างการทำงานผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด PDCA (สุธาสินี, 2558) ในการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงให้ระบบสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้มากที่สุด โดยใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระบบ 6 เดือน

ภาควิชา	KPIName	Unit	PA66_F66	PA66_F67	PA66_F68	PA66_F69	PA66_F70	PA66_D66	PA66_D67	PA66_D68	PA66_D69	PA66_D70
ภาพรวม	จำนวนอาจารย์เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	30,000	31,000	32,000	33,000	33,000	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
คณะศิลปศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	2,000	2,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 2	✓ 2
คณะครุศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1
ศึกษาศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1
จิตวิทยา	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1
คณิตศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1
วิทยาศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1
นิเทศศาสตร์	จำนวนอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ Teacher Transform towards Pi-shaped	คน	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1	✓ 1

ภาพที่ 3: ตัวอย่างหน้าระบบการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงาน สำหรับคณะทำงาน

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบและจัดเตรียมคู่มือการใช้งาน (Testing) ทดสอบด้วยวิธี UAT (User Acceptance Test) โดยผู้พัฒนาระบบ และหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน พร้อมทั้งจัดทำคู่มือสำหรับการใช้งานระบบ สำหรับผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6 การติดตั้งเพื่อใช้งาน (System Implementation) เนื่องจากระบบที่สร้างขึ้นนั้นอยู่ในรูปแบบของเว็บไซต์ ดังนั้นสามารถใช้งานผ่าน Web Browser (ภาพที่ 4) โดย log in เข้าระบบด้วย Email และ Password ของมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถเข้าใช้งานระบบได้เฉพาะผู้ที่มีสิทธิ์ตามที่เงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น เริ่มใช้งานระบบ (Implementation) ตั้งแต่เดือนมีนาคม – กันยายน 2565



ภาพที่ 4: ตัวอย่างหน้าระบบสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 7 การบำรุงรักษา (Maintenance) เนื่องจากเป็นการเริ่มใช้งานระบบครั้งแรก จึงต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนต่อผู้เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเก็บรวบรวมปัญหาเพื่อจะปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดให้ระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. การประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชา/หน่วยงานเทียบเท่า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 การประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศโดยผู้พัฒนาระบบ และหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน โดยการแจกคู่มือการใช้งานระบบสารสนเทศ และแบบทดสอบการใช้งานระบบด้วยวิธี UAT (User Acceptance Test) ซึ่งจะออกมาเป็นเอกสาร ระบุชัดเจนว่าต้องการทดสอบเรื่องใดบ้าง ผู้ใช้งานคือใคร ระบุสถานการณ์ในการทดสอบตลอดกระบวนการทั้งหมดให้กับหัวหน้าฝ่าย และหัวหน้างาน เพื่อเป็นตัวแทนผู้ใช้งานระบบทดลองใช้ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น หลังจากนั้นรวบรวมข้อมูลการประเมินระบบจากผู้ทดลองใช้งาน และนำมาปรับแก้ไขระบบสารสนเทศตามคำแนะนำเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานจริงมากยิ่งขึ้น

1.2 การประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงาน เทียบเท่า โดยบันทึกจำนวนกระบวนการย่อย ระยะเวลาในการตรวจสอบ ระยะเวลาที่ใช้ในการปรับมุมมองของข้อมูล และความถูกต้องของข้อมูลก่อนการนำเสนอ

1.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ นำส่งแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้ใช้งานระบบหลังจบกระบวนการ โดยการให้คะแนนความพึงพอใจจากมาก-น้อย (1 พึงพอใจน้อยที่สุด – 5 พึงพอใจมากที่สุด) และมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

1.00-1.50	พึงพอใจน้อยที่สุด
1.51-2.50	พึงพอใจน้อย
2.51-3.50	พึงพอใจปานกลาง
3.51-4.50	พึงพอใจมาก
4.51-5.00	พึงพอใจมากที่สุด

ผลการดำเนินงาน

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า เมื่อศึกษาปัญหาและทบทวนกระบวนการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่าที่ผ่านมา ฝ่ายนโยบายและแผนได้ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่าตามหลักทฤษฎีวงจรการพัฒนากระบวนการ (System Development Life Cycle : SDLC) และใช้ SharePoint เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อให้ตอบโจทย์การทำงานที่มีความปลอดภัย มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นฐานข้อมูล เป็นศูนย์กลางของข้อมูลในการใช้ข้อมูลร่วมกันและช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ (สุภัตรา, 2562) หลังจากการพัฒนาและทดสอบการใช้งานแล้ว ฝ่ายนโยบายและแผนนำระบบสารสนเทศดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ ประจำปี 2566 ที่ผ่านมา ซึ่งสามารถลดขั้นตอนการเคลื่อนย้ายและจัดส่งข้อมูลผ่าน Template ของผู้เกี่ยวข้องลงได้ พร้อมทั้งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้จากการกำหนดเงื่อนไขภายในระบบให้ตรวจสอบอัตโนมัติ และสามารถขยายระยะเวลาการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของคณะทำงานฯ และภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่าให้มีระยะเวลาในการพิจารณาค่าเป้าหมายมากขึ้นจากการลดกระบวนการทำงานของฝ่ายนโยบายและแผน เมื่อวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน พบว่า

1) ระยะเวลาในการตรวจสอบ และปรับมุมมองของข้อมูลโดยฝ่ายนโยบายและแผนก่อนนำเสนอ จากเดิมใช้เวลาในการดำเนินการทั้งกระบวนการ 136 ชั่วโมง หลังการใช้งานระบบเหลือเพียง 16 ชั่วโมง (ภาพที่ 5) ดังนั้น ระยะเวลาที่เหลือจึงสามารถนำไปจัดสรรให้กับผู้เกี่ยวข้องในการพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมเพิ่มขึ้นได้

2) กระบวนการย่อยของการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานฯ เมื่อเทียบกับปี 2565 จากเดิม 15 ขั้นตอน เหลือเพียง 9 ขั้นตอน (ภาพที่ 5) โดยสามารถลดกระบวนการการจัดทำ Template สำหรับมุมมองที่เหมาะสมของผู้เกี่ยวข้อง และขั้นตอนของการนำเสนอเอกสารให้แก่ผู้เกี่ยวข้องลงได้

ปี 2565		ปี 2566	
ไว้ Excel		ระบบสารสนเทศ	
จัดเตรียม Template สำหรับรณกณบคตงการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ	20 Hr.	จัดเตรียม ข้อมูลในระบบ SIPAS สำหรับการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ	14.5 Hr.
แจงแนวทางการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ			
นำส่แบบฟอร์มการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ			
รณกณบคตงวางค่าเป้าหมาย		รณกณบคตงวางค่าเป้าหมาย	
ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในการตรวจสอบข้อมูล	18 Hr.	ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สู่ตรวจสอบโดยการรณกณบคตงไปทางผู้ประสานงาน	0.5 Hr.
กรอกข้อมูลจากรณกณบคตงส่งลงใน Template สำหรับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ การจกทำจอตกลงการปฏิบตงาน	19 Hr.	ภาควชษาวางค่าเป้าหมาย	
นำส่แบบฟอร์มการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ			ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สู่ตรวจสอบโดยการรณกณบคตงไปทางผู้ประสานงาน
ภาควชษาวางค่าเป้าหมาย			
ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในการตรวจสอบข้อมูล	20 Hr.		
กรอกข้อมูลจากภาควชษาลงใน Template สำหรับรณกณบคตงพิจารณาความสอดคล้องของการจกทำจอตกลงการปฏิบตงาน	21 Hr.	รณกณบคตงพิจารณาความสอดคล้องของค่าเป้าหมาย	
นำส่แบบฟอร์มการจกทำจอตกลงการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ			ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สู่ตรวจสอบโดยการรณกณบคตงไปทางผู้ประสานงาน
รณกณบคตงและภาควชษา พิจารณาความสอดคล้องรณกณบคตง			
ฝ่ายนโยบายและแผน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้ Checklist ในการตรวจสอบข้อมูล	22 Hr.	ตรวจสอบความสอดคล้องของค่าเป้าหมาย	
กรอกข้อมูลจากการพิจารณาความสอดคล้องรณกณบคตงลงใน Template สำหรับภาควชษา สแกนข้อมูลการปฏิบตงาน	16 Hr.	สแกน ข้อมูลการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ	
สแกน ข้อมูลการปฏิบตงานระดับภาควชษาหน่วยงนเกยกันทำ			
136 Hr.		16 Hr.	

ภาพที่ 5: เปรียบเทียบกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาควิชาระหว่างปี 2565 และ 2566

3) ความถูกต้องของข้อมูล (ไม่มีการแก้ไขข้อมูลหลังการนำส่งข้อมูล) จากเดิมความถูกต้องอยู่ที่ 25 ภาควิชา จาก 30 ภาควิชา คิดเป็นร้อยละ 83 หลังใช้งานระบบสามารถเพิ่มความถูกต้องของข้อมูลเป็น 30 ภาควิชา คิดเป็นร้อยละ 100

4) ความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จากการตอบแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 28 ท่าน จากประชากร 30 ท่าน อ้างอิงขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 3.89 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

และเมื่อระบบสารสนเทศอยู่ในรูปแบบของเว็บไซต์ผู้เกี่ยวข้องจึงสามารถเข้าใช้งานผ่าน Web Browser บนเครือข่ายทั้งอินเทอร์เน็ต และอินทราเน็ต โดย Log in ด้วย Email ของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการยืนยันสิทธิ์การเข้าใช้งาน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้จากทุกที่ ทุกเวลา ระบบถูกสร้างให้มีหน้าจอแสดงผลเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา และวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งสามารถลดกระบวนการรับ-ส่งไฟล์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบภายในหน่วยงานของผู้เกี่ยวข้อง เพียงแค่กดเข้าใช้งานระบบจะสามารถเข้าถึงข้อมูลเดียวกันได้พร้อมกันทั้งหน่วยงานตามสิทธิ์ที่ได้กำหนดไว้

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนากระบวนการทำงานใหม่เพื่อให้ตอบโจทย์ปัญหาและการทำงานของผู้เกี่ยวข้อง ทางผู้วิจัยจึงได้มีการนำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (MIS) เข้ามาใช้ พัฒนาผ่าน SharePoint ในการปรับปรุงฐานข้อมูลของการปฏิบัติงานให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อเพิ่มความถูกต้อง ลดความซ้ำซ้อน และสะดวกในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใช้งานระบบพร้อมกัน โดยเข้าใช้งานผ่าน Web Browser บนเครือข่ายทั้งอินเทอร์เน็ต และอินทราเน็ต จากประสิทธิภาพการดำเนินงานภายหลังการใช้ระบบสารสนเทศพบว่า เมื่อนำระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่ามาใช้ ส่งผลให้ระยะเวลาการดำเนินการของฝ่ายนโยบายและแผน สำหรับใช้ในการตรวจสอบ และปรับมุมมองของข้อมูลก่อนนำเสนอซึ่งลดลงอย่างมาก จากเดิมใช้เวลาในการดำเนินการทั้งกระบวนการ 136 ชั่วโมง หลังการใช้งานระบบเหลือเพียง 16 ชั่วโมง อีกทั้งสามารถลดกระบวนการย่อยของการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า ลงได้จากเดิม 15 ขั้นตอน เหลือเพียง 9 ขั้นตอน โดยเป็นการลดกระบวนการการจัดทำ Template สำหรับมุมมองที่เหมาะสมของผู้เกี่ยวข้อง และลดขั้นตอนการนำเสนอเอกสารให้แก่ผู้เกี่ยวข้องที่โดยปกติทางฝ่ายนโยบายและแผนจะต้องทำการปรับมุมมองประมาณ 82 ครั้ง/รอบการวางแผน ดังนั้นระยะเวลาที่เหลือจึงสามารถนำไปจัดสรรให้กับผู้เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาข้อมูลเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sithembiso Khumalo (2019) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้ SharePoint สำหรับผู้ค้าปลีกพบว่า SharePoint สามารถลดระยะเวลาการทำงานที่ไม่จำเป็นลงได้ แล้วภายในระบบสารสนเทศสามารถแบ่งปันข้อมูล แสดงรายงานวิเคราะห์ทางธุรกิจ และช่วยให้องค์กรจัดการโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yawar Abbas (2022) ที่ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีเข้ามาเตรียมความพร้อมสำหรับอำนวยความสะดวกต่อการทำงานหลังสถานการณ์ Covid-19 พบว่า SharePoint สามารถรองรับพีเจอาร์ และมีความเหมาะสมของฟังก์ชันการทำงาน สามารถช่วยลดการค้นหาไฟล์และพนักงานภายในองค์กรสามารถดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบดิจิทัล

อีกทั้งระบบสารสนเทศที่สร้างขึ้นสามารถกำหนดมุมมองที่เหมาะสมกับผู้เกี่ยวข้องได้ภายใต้ฐานข้อมูลเดียวกันจึงส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาในการจัดเก็บไฟล์ล่าสุดของผู้เกี่ยวข้อง และเพิ่มความถูกต้องของข้อมูล (ไม่มีการแก้ไขข้อมูลหลังการนำเสนอข้อมูล) เป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ระบบสามารถกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลในแต่ละระบบงาน โดยจะมีการกำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งานเฉพาะผู้เกี่ยวข้องในสายงานเท่านั้น และระบบมีการออกแบบให้ผู้เกี่ยวข้องใช้งานง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน มีการสร้างหน้าจอให้แสดงผลเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวางแผนข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา ได้มีการส่งแบบประเมินความพึงพอใจให้แก่หัวหน้าภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่าประเมินความพึงพอใจจากการใช้ระบบ พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 3.89 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นการพัฒนาสารสนเทศสำหรับการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระดับภาคีวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า จึงสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

สำหรับผู้ที่สนใจใช้งานระบบสารสนเทศ SharePoint เพื่อลดความซับซ้อนในการปรับแก้หน้าระบบการใช้งาน ควรพิจารณากระบวนการทำงาน และผู้เกี่ยวข้องในแต่ละกระบวนการให้ชัดเจน เพื่อกำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งานให้เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ทัชพงษ์ ปิ่นแก้ว. (2563). การพัฒนาต้นแบบระบบบริหารงานบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 7(1), 79-83.
- สุธาสิณี โพธิจันทร์. (2558). PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง. <https://www.ftpi.or.th/en/2015/2125>
- สุภัตรา ทรัพย์อุปการ. (2562). มารู้จัก ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) ให้มากขึ้นกันดีกว่า. <https://www.scimath.org/article-technology/item/10477-mis>
- 9Expert Training. (2566). *Microsoft SharePoint คืออะไร ช่วยงานอะไรได้บ้าง*. <https://www.9experttraining.com/articles/microsoft-sharepoint-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3>
- Khumalo, S. & Mearns, M. (2019). SharePoint as enabler for collaboration and efficient project knowledge sharing. *South African Journal of Information Management*, 21(1), 1-9.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Yawar Abbas, Alberto Martinetti, Mohammad Rajabalinejad, Florian Schuberth & L. A. M. van Dongen. (2022). Facilitating digital collaboration through knowledge management: a case study. *Knowledge Management Research & Practice*, 20(6), 797-813.

ภาคผนวก



โครงการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566
เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”
(The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities Research in World Class
Universities)

1. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- 1.1 หน่วยงานเจ้าของโครงการ งานวิจัยและวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
1.2 ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ อาจารย์ ดร.วรรณพร พงษ์เพ็ง (รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล)

2. วันที่จัดกิจกรรม/โครงการ

วันศุกร์ที่ 23 มิถุนายน 2566 เวลา 08.30-16.30 น.

3. สถานที่จัดกิจกรรม/โครงการ

โรงแรมเอส ดี อเวนิว ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร

4. วิทยากร

ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “มหาวิทยาลัยชั้นนำในจินตกรรมของวัฒนธรรมประชานิยม”
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม
รองคณบดีฝ่ายวิจัยและสร้างสรรค์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. หลักการและเหตุผล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ก่อตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการเรียนการสอนแขนงศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่สอนให้คนมีความรอบรู้ในหลากหลายสาขาวิชาที่ครอบคลุมศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พันธกิจสำคัญ คือ เพื่อเติมเต็มความรู้เชิงศิลปศาสตร์ให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดล และเพื่อผลิตบัณฑิตศิลปศาสตร์ที่รอบรู้และรู้จัก โดยคณะฯ กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการบริหารจัดการ

สำหรับยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยนั้น คณะฯ กำหนดพันธกิจที่จะบูรณาการวิจัยทางด้านศิลปศาสตร์เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีแผนที่จะสร้างงานวิจัยด้านศิลปศาสตร์ประยุกต์เพื่อความแข็งแกร่งทางวิชาการ เพื่อให้เกิดเป้าประสงค์ในการสร้างนักวิจัยให้มีทักษะและศักยภาพ เพิ่มผลงานตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ เพิ่ม

เครือข่ายในการทำงานวิจัยทั้งในชุมชนและพันธมิตรทางวิชาการ เพิ่มทุนวิจัยจากภายนอก และมีระบบกลไกสร้างความเข้มแข็งของระบบวิจัย เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงกำหนดจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities Research in World Class Universities)” ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านการวิจัย ส่งเสริม สนับสนุน การเผยแพร่งานวิจัยสู่ระดับสากล และสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางการวิจัยได้อีกทางหนึ่งด้วย โดยในการประชุมครั้งนี้จะมีผู้มีชื่อเสียงในประเทศให้เกียรติเป็นองค์ปาฐกและวิทยากร เพื่อให้คณาจารย์คณะศิลปศาสตร์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ได้นำเสนอผลงานและมีเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในบริบทด้านการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนประเด็นที่สัมพันธ์กับอิทธิพลและผลกระทบทางสังคมของสาขาวิชาศิลปศาสตร์ในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นการกระตุ้นสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของการวิจัยและการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และการจัดประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ ยังเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและประชาสัมพันธ์คณะฯ เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กับสถาบันอื่น ๆ ต่อไปในอนาคตด้วย

6. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเป็นเวทีสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้และมุมมองทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในบริบทด้านการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนประเด็นที่สัมพันธ์กับอิทธิพลและผลกระทบทางสังคมของสาขาวิชาศิลปศาสตร์ในช่วงศตวรรษที่ 21 สำหรับคณาจารย์และนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป
2. เพื่อเป็นพื้นที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กับนักวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่หลากหลาย
3. เพื่อประชาสัมพันธ์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น

7. ลักษณะ/ รูปแบบกิจกรรม

1. การปาฐกถาพิเศษโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการแบบบรรยาย โดยแบ่งเป็น 2 หมวดหลัก
(จำนวนประมาณ 35 บทความ) เวลาในการนำเสนอบทความและถามตอบ 20-30 นาที แบ่งออกเป็น
 - 2.1 หมวดสังคมศาสตร์
 - จิตวิทยา
 - การศึกษา
 - การบริหารการจัดการ
 - การเมือง การปกครอง
 - เศรษฐศาสตร์
 - 2.2 หมวดมนุษยศาสตร์

- ภาษาและวรรณคดีไทย
- ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ
- ภาษาและวรรณคดีภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า)
- ภาษาศาสตร์
- การแปล
- ประวัติศาสตร์
- ปรัชญาและศาสนา

หมายเหตุ: บทความขนาด 10 – 15 หน้า หรือบทความย่อ

8. ระยะเวลาดำเนินการ

- | | |
|---|--|
| ● เปิดรับต้นฉบับบทความเพื่อรับการพิจารณา | พฤศจิกายน 2565 – 24 มีนาคม 2566 |
| ● ลงทะเบียนพร้อมชำระเงินเข้าร่วมนำเสนอผลงาน | ภายในวันที่ 24 มีนาคม 2566 |
| ● ประกาศผลการพิจารณาตอบรับบทความ | ภายในวันที่ 12 เมษายน 2566 |
| ● ส่งคืนบทความเพื่อปรับแก้ไข | ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2566 เป็นต้นไป |
| ● ส่งบทความที่แก้ไขแล้วกลับมาที่ผู้จัดงาน | ภายในวันที่ 31 พฤษภาคม 2566 |
| ● ลงทะเบียนพร้อมชำระเงินเข้าร่วมประชุม | ภายในวันที่ 31 พฤษภาคม 2566
โดยไม่นำเสนอผลงาน |
| ● ส่งไฟล์ที่จะใช้นำเสนอในวันงาน | วันที่ 10 มิถุนายน 2566 |
| ● วันประชุมวิชาการ | วันที่ 23 มิถุนายน 2566 |

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาได้มีเวทีแลกเปลี่ยนและเผยแพร่องค์ความรู้และมุมมองทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในบริบทด้านการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนประเด็นที่สัมพันธ์กับอิทธิพลและผลกระทบทางสังคมของสาขาวิชาศิลปศาสตร์ในช่วงศตวรรษที่ 21 และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กร สังคมและประเทศชาติต่อไป
2. คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาทั้งจากคณะศิลปศาสตร์และคณะต่าง ๆ มีพื้นที่สำหรับการพบปะและสร้างเครือข่าย ระหว่างนักวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ รวมถึงการสื่อสารและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนักวิชาการสาขาอื่น ๆ ข้ามศาสตร์ต่อไป
3. คณะศิลปศาสตร์มีช่องทางในการเผยแพร่ผลงานและประชาสัมพันธ์คณะฯ อันจะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีได้

10. อัตราค่าลงทะเบียน

1. ผู้เข้าประชุมวิชาการและนำเสนอผลงาน (Presenter)

ประเภท	อัตราค่าลงทะเบียน คนละ (บาท)
นักศึกษา	800
บุคคลทั่วไป	1,500

2. ผู้เข้าประชุมวิชาการ (Participant)

ประเภท	อัตราค่าลงทะเบียน คนละ (บาท)
ลงทะเบียนและชำระค่าลงทะเบียนล่วงหน้า	800
ลงทะเบียนและชำระเงินค่าลงทะเบียนหน้างาน	1,200

* ค่าลงทะเบียนรวมเอกสารประกอบการประชุม อาหารว่าง และอาหารกลางวัน

**ข้าราชการ พนักงานรัฐ สามารถเบิกจ่ายค่าลงทะเบียนได้จากต้นสังกัด ตามระเบียบกระทรวงการคลัง



คำสั่ง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ 108/2566

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”
(The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities Research in World Class Universities)

เพื่อให้การจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก” (The 7th National Conference on Social Sciences and Humanities Research in World Class Universities) ในวันศุกร์ที่ 23 มิถุนายน 2566 ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงขอยกเลิกคำสั่งที่ 391/2565 และขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 ขึ้นใหม่ ดังมีรายนามต่อไปนี้

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิชา นิติสกุลวุฒิ	รองคณบดีฝ่ายบริหารและจัดการยุทธศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ พจน์ประสาท	รองคณบดีฝ่ายการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ ธิรคุณโกวิท	รองคณบดีฝ่ายส่งเสริมความเป็นนานาชาติและบัณฑิตศึกษา

คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการและประสานงาน

1. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายส่งเสริมวิชาการและชุมชนสัมพันธ์	กรรมการ
3. นางสาวณัฐธิดา เดชมิตร	กรรมการ
4. หัวหน้างานวิจัยและวิชาการ	กรรมการและเลขานุการ
5. นางสาวอัญญา ธรรมเกษร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ขอบเขตหน้าที่

- ดูแลงานด้านธุรการโครงการ เช่น จัดทำเอกสารขออนุมัติโครงการ สรุปผลค่าใช้จ่ายโครงการ และรายงานผลการดำเนินโครงการ ฯลฯ
- จัดทำหนังสือราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
- อำนวยการและประสานงานโครงการกับคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
- ประสานงานด้านต่าง ๆ กับวิทยาการองค์ปาฐก แกรับเชิญ และผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์บทความ
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

1. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายส่งเสริมวิชาการและชุมชนสัมพันธ์	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถึ	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรานันท์ ดำรงสกุล	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศ วัฒนโกคากุล	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งภัทร เรืองพิทยา	กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล	กรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุขใจรุ่งวัฒนา	กรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกาญจน์ นาคนวล	กรรมการ
10. นางสาวรัชนิกร นันทิกายูจนะ	กรรมการ
11. นางสาวสิริลาภ วิศาล	กรรมการ
12. นางสาวพินิตา หนูทวี	กรรมการ
13. ว่าที่ร้อยตรีกิตติศักดิ์ สุขโข	กรรมการ
14. นางสาวณัฐธิดา เดชมิตร	กรรมการและเลขานุการ
15. นางสาวอนัญญา ธรรมเกษร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 1
16. หัวหน้างานวิจัยและวิชาการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 2

ขอบเขตหน้าที่

- พิจารณาทบทวน และคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทบทวน
- ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทบทวน และผู้เขียนบทความ
- พิจารณาคัดเลือกบทความเพื่อนำเสนอ และแบ่ง session บทความเพื่อนำเสนอ
- พิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์บทความและเจ้าหน้าที่ประจำ session
- จัดทำประกาศนียบัตรสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์บทความ ผู้นำเสนอผลงาน และนักศึกษาช่วยงาน
- จัดทำหนังสือ Program Book และเอกสารรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ (Proceedings) เพื่ออัปโหลดไฟล์ข้อมูลขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์คณะฯ
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะกรรมการฝ่ายลงทะเบียน

1. ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายส่งเสริมวิชาการและชุมชนสัมพันธ์	ประธานกรรมการ
2. นางสาวรัชนิกร นันทิกายูจนะ	กรรมการ
3. นางสาวสิริลาภ วิศาล	กรรมการ
4. นางสาวณัฐธิดา เดชมิตร	กรรมการ
5. นายสุรศักดิ์ สุโอสถ	กรรมการ
6. นางสาวณัฐชญา แห่งหน	กรรมการและเลขานุการ
7. นางสาวสุกิตา สมานมิตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ขอบเขตหน้าที่

- ติดตามระบบลงทะเบียน และการชำระค่าลงทะเบียน
- จัดทำใบรายชื่อสำหรับลงทะเบียน
- จัดทำป้ายสามเหลี่ยมและป้ายชื่อแยกประเภทต่าง ๆ เช่น วิทยาการองค์ปาฐก แขกรับเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรรับทราบ และผู้เข้าร่วมงาน
- จัดทำแบบประเมินผลโครงการ และสรุปผลการประเมิน
- ดูแลเรื่องการรับลงทะเบียนทั้งงานช่วงเช้าและช่วงบ่าย
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะกรรมการฝ่ายต้อนรับและพิธีการ

1. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการเพื่อสังคม	ประธานกรรมการ
2. เลขานุการคณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
3. หัวหน้างานวิจัยและวิชาการ	กรรมการ
4. นางสาวสายพิน หมอนวดดี	กรรมการ
5. นางสาวอนัญญา ธรรมเกษร	กรรมการ
6. นางสาวปัฐมาภรณ์ เขาวนเมธา	กรรมการและเลขานุการ
7. นางสาวฤทัย ชุมเปีย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ขอบเขตหน้าที่

- ดูแลรับรองวิทยาการองค์ปาฐก แขกรับเชิญ และผู้ทรงคุณวุฒิวิทยากรรับทราบ
- ปฏิบัติหน้าที่พิธีกร หรือจัดหาผู้ปฏิบัติหน้าที่พิธีกร ทั้งงานช่วงเช้าและช่วงบ่าย
- ประสานงานด้านสถานที่จัดงาน ควบคุม ดูแล กำกับเวที ตลอดการดำเนินงาน
- จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับงานพิธีการ เช่น สมุดคำกล่าว พานเชิญ ของที่ระลึก ฯลฯ
- จัดเตรียมข้อมูลคำกล่าวรายงาน กล่าวเปิดงาน กล่าวปิดงาน และประวัติวิทยากร
- เชิญของที่ระลึก หรือจัดหาผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยอยู่ในความกำกับดูแล
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ โสตทัศนอุปกรณ์ และบันทึกภาพ

1. ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายสารสนเทศและสื่อสารองค์กร	ประธานกรรมการ
2. หัวหน้างานบริหารและธุรการ	กรรมการ
3. นายสุทธิพงษ์ ตะเกาทอง	กรรมการ
4. นายบุญฤทธิ์ พุ่มซ่าง	กรรมการ
5. นายมฤคินทร์ อังคุละนาวิน	กรรมการ
6. นายอรรถพล แห่งหน	กรรมการ
7. นางสาวปาณิสรา ร้อยชิน	กรรมการและเลขานุการ

ขอบเขตหน้าที่

- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ ไลน์ล ฯลฯ

- ประชาสัมพันธ์โครงการไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล
- จัดเตรียมอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์เพื่อใช้ในการประชุม
- บันทึกภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตลอดการจัดกิจกรรมช่วงเช้าและช่วงบ่าย
- ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ลงสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการประชุม
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงิน

- | | |
|-----------------------------|---------------------|
| 1. หัวหน้างานคลังและพัสดุ | ประธานกรรมการ |
| 2. นางสาวฐิติวรดา วัฒนาก | กรรมการ |
| 3. นางประภา จินดาวงษ์ | กรรมการ |
| 4. นางสาวณัฐธา บัวหลั่น | กรรมการ |
| 5. นางสาวณิชาภา ศรีลาจันทร์ | กรรมการและเลขานุการ |

ขอบเขตหน้าที่

- ตรวจสอบการเงิน ออกใบเสร็จรับเงินการลงทะเบียนของผู้นำเสนอผลงานและผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ ทั้งก่อนวันงาน และการลงทะเบียนหน้างาน
- ประสานงานกับโรงแรมที่ใช้จัดงานเรื่องค่าใช้จ่ายโครงการ
- ประสานงานเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดซื้อวัสดุ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการ
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

คณะอนุกรรมการฝ่ายยานพาหนะ

- | | |
|------------------------------|---------------------|
| 1. หัวหน้างานบริหารและธุรการ | ประธานกรรมการ |
| 2. นายสมาน พันธุ์ทอง | กรรมการ |
| 3. นายโสภณ แซ่มลือนาม | กรรมการ |
| 4. นายพงษ์เทพ กองชัย | กรรมการและเลขานุการ |

ขอบเขตหน้าที่

- จัดเตรียมยานพาหนะ สำหรับรับส่งวิทยากรองค์ปาฐก แขกรับเชิญ และผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์บทความ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในช่วงเวลาต่างๆ
- หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกว่าการดำเนินงานจะแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวชิญ เลี้ยงอิสสระ)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์



คำสั่ง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ 168/2566

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการประเมินบทความ บทความวิจัย และบทความวิชาการ
สำหรับการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566

เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”

(The 7th National Conference on Social and Humanities Research in World Class University)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เพื่อให้การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก” (The 7th National Conference on Social and Humanities Research in World Class University) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย ในการนี้ จึงขอแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการประเมินบทความ บทความวิจัย และบทความวิชาการ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- 1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถิ
- 1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาอุส ธนธิติ
- 1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณมน ปุષปาพันธ์
- 1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกาญจน์ นาคนวล
- 1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิชา นิติสกุลวุฒิ
- 1.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล
- 1.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยิ่งยศ กันจินะ
- 1.8 อาจารย์ ดร.เทพ บุญตานนท์
- 1.9 อาจารย์ ดร.ญาณัชพิมพ์ ภาสรวุฑ
- 1.10 อาจารย์ ดร.ณัฐณี สัจจนกุล
- 1.11 อาจารย์ ดร.พงษ์กรณ์ วีรพิพรรธน์
- 1.12 อาจารย์ ดร.พิชณี โสทธิโยธิน
- 1.13 อาจารย์ ดร.พิมพ์พิชชา คุประเสริฐ
- 1.14 อาจารย์ ดร.รังสิมา นิลรัตน์
- 1.15 อาจารย์ ดร.วรรณพร พงษ์เพ็ง
- 1.16 อาจารย์ ดร.วิชญา บวรวิวรรณ์
- 1.17 อาจารย์ ดร.อัญชลี ภู่มะกา

- 1.18 อาจารย์ ดร.ธีระยุทธ สุริยะ
- 1.19 อาจารย์ ดร.เชมฤทัย บุญวรรณ
2. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรวิทย์
 - 2.2 รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ
3. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ ผาทอง
 - 3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปีتما ฑิฆัมพรเสริฐกุล
 - 3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีญา หุตินทะ
 - 3.4 อาจารย์ ดร.นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์
4. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ดาบเพชร
5. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทียมสุรย์ สิริศรีศักดิ์
 - 5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร หมดเด็น
6. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - 6.1 รองศาสตราจารย์ ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย
 - 6.2 อาจารย์ ดร.ปริยรัตน์ เชาวลิตประพันธ์
 - 6.3 อาจารย์ ดร.อลิสรา คุ่มเคี่ยม
7. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 7.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกัญจน์ ทิพยเกษร
8. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 8.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
9. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 9.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง
 - 9.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ฤทธิวิวัฒน์
10. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 - 10.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น
11. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 - 11.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ดุลยสุจริต
12. คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 12.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณูดา อรรถอนันต์

13. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 13.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา หาญวงษ์
 - 13.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศาสตรินันท์ ต้นสุน
14. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 14.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จรัลวิไล จรุงญโรจน์
15. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 15.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม
16. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 16.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภภาค ปรีชาวัชช
 - 16.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์
 - 16.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน
 - 16.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร พลายเล็ก
 - 16.5 อาจารย์ ดร.วันชนะ ทองคำ
17. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - 17.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล ศุภจักรวัฒนา
18. คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 18.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน ภูจินาพันธ์
19. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 19.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จัตุหะศรี
 - 19.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี สายสุวรรณ
20. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 - 20.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุษา สุวรรณประเทศ
21. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - 21.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริติ ณะไชย
22. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 - 22.1 รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ กอบบุญ
23. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 23.1 รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เพ็ญยุระ
24. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
 - 24.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมตี อาพัทธนานนท์
 - 24.2 ดร.มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์
25. วิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 25.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศภาคย์

26. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

26.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัสสิริ เกษมสินธุ์ วิเวกเมธากร

ทั้งนี้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีหน้าที่ประเมินบทความคัดย่อ บทความวิจัย และบทความวิชาการ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2566 จนกว่าจะดำเนินการประเมินแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2566



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์



คำสั่งคณะกรรมการ มหาวชิทยาลัยมหิตล

ที่ 175/2566

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้วิพากษ์การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566

เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก” (The 7th National Conference on Social and Humanities Research in World Class University)

คณะกรรมการ มหาวชิทยาลัยมหิตล

ขอยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการ มหาวชิทยาลัยมหิตล ที่ 167/2566 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2566 และขอ
แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้วิพากษ์การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ ครั้งที่ 7 ประจำปี 2566 เรื่อง “การวิจัยทางสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก”
(The 7th National Conference on Social and Humanities Research in World Class University) คณะ
กรรมการ มหาวชิทยาลัยมหิตล วันที่ 23 มิถุนายน 2566 ณ โรงแรม เอสดี อเวนิว ปิ่นเกล้า กรุงเทพฯ ดังมีรายนาม
ต่อไปนี้

- | | |
|--|--|
| 1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จัตุหะศรี | คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 2. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม | คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ |
| 3. รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมดี อาพัทธนานนท์ | สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ | คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศาสตรินทร์ ต้นสุน | คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ |
| 6. อาจารย์ ดร.รัชนิกร ชลไชยะ | คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าธนบุรี |
| 7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกาญจน์ นาคนวล | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิชา นิติสกุลวุฒิ | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยิ่งยศ กันจันะ | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลียงอิสสระ | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวิ บุนนาค | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 13. อาจารย์ ดร.เทพ บุญตานนท์ | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 14. อาจารย์ ดร.ณัฐณี สัจจนวนกุล | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |
| 15. อาจารย์ ดร.พงษ์กรณ์ วีรพิพรรณ | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิตล |

16. อาจารย์ ดร.พิชณี โสทธิโยธิน

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

17. อาจารย์ ดร.รังสิมา นิลรัตน์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2566 จนกว่าการดำเนินงานจะแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2566



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์



คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2441 4401-8 โทรสาร 0-2441 4410
www.la.mahidol.ac.th